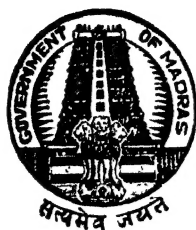

7858

వాణీవిలాస వనమాలిక
తేకుమళ్ల రంగశాయి కవి ప్రణీతము.

VĀNĪVILĀSA VANAMĀLIKA

BY

TEKUMAḤḤA RAṄGAŚĀYI KAVI.

EDITED BY

T. CHANDRASEKHARAN, M.A., L.T.,

Curator, Government Oriental Manuscripts Library, Madras

and the staff of the Library,

Under the orders of the Government of Madras

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT
GOVERNMENT PRESS
MADRAS

1953

/

INTRODUCTION

There are five manuscript copies of Vāṇivilāsa Vanamālika available in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, described under Nos. D. 762, 763, 764, 765 and 766. All except the last one, which is a palm leaf manuscript, are complete in so far as they are available. The remaining three are much less in extent. All the five copies were made use of in preparing the press copy of this edition. The palm leaf manuscript, which seems to be the oldest copy, containing practically no alien readings, may be the original of all the rest. There is the omission of the same poems and lines in all the versions. It was a taxing job to correct the innumerable mistakes committed by the scribes, in order to obtain a correct version of the whole manuscript, and no pains were spared on that account.

Practically no internal evidence is available from the work to assign any date to its author, Tēkumalla Raṅgaśāyi. However, in his introduction to another work Dvipada Bhāgavatamu, Raṅgaśāyi speaks of Puṣpagiri Timmana as his class mate and close friend who helped him in writing Dvipada Bhāgavatamu, copies of which also are available in this Library under R. Nos. 697 and 765. The author of Āndhra Kavula Caritramu states that this Puṣpagiri Timmana lived in the latter half of the eighteenth century. So from this external evidence we can conclude that Raṅgaśāyi lived in the latter half of the eighteenth century and that his age was more or less that of Puṣpagiri Timmana. The following information may be gathered from the introductory portion of the work. The family tree to which clan the author belonged is given as follows :—

Tēkumalla Tippāmātya—Rāmamāmba

|
Appaya Mantri—Rukmāyi

|
Rāmamantri—Lakmamāmba

Kapparāmātya—Timmama Nṛsimhāmātya Narāsāmba

Accāna Dharmāna Rāmāji Nārāyaṇappa RĀNGAŚĀYI
V.V.—A-1

Bhāgīrathi Kṛṣṇamma and Koṇḍamāmba are mentioned as sisters of Raṅgaśāyī. Tippāmātya, the first in the above tree, is described as a devotee of Lord Nṛsimha of Dharmapuri and a disciple of Rāmabhadra Guru.

Gajavelli and Naidipuri, the two places mentioned in the introduction, are to be identified properly.

Among the Sapta Santānās, to whose cause Raṅgaśāyī dedicated his life, this is the only work available. The other works that are mentioned by the author himself are Tiruvallur Virarāghava Śatakamu, Kṛṣṇa Daṇḍakamu and Jānakipariṇayayakṣagānamu. We can only await the discovery of the aforesaid works from some corner of the country. Mōlūri Ananta Mantri, it is mentioned, is the father-in-law of Raṅgaśāyī. The author's wife is Lakṣmāmba and his children were Veṅkaṭapati, Accana, Ananta and Jagannātha.

Mahaṅkāli Veṅkaṭapati, a devotee of Śrī Veṅkaṭeśvara of Śeṣācala and a close friend of the present author, rendered a good measure of help to Raṅgaśāyī in writing this work. The genealogical table of Veṅkaṭapati is given below :—

Annapārya
|
Kōṇaya
|
Appakoṇḍārya—Accamāmba

Līṅārya

VEṅKAṬAPATI

Veṅkaṭapati is described as “catuṛvidha kavitaḥ nirvāhaka ” and the author has inserted his name in the Āśvāsānta gadya also. It is not possible either to measure the exact amount and the nature of help given by Veṅkaṭapati in this connection, or to estimate their general heights of friendship and intimacy. The style is uniform throughout the work. The name Veṅgaya is used instead of Veṅkaṭapati at the end of the fourth chapter but with no change with regard to other particulars.

A great scholar, with a wide field of varied scholastic interests as he is, Raṅgaśāyī seems to have felt no inducement to write a Parbandha like all other men of letters, but he has chosen an encyclopaedic work of great magnitude, which revealed his unlimited knowledge of different Śāstras, Purāṇas, and Smṛtis to suit his magnificent poetic imagination, fluent style and candour.

The author has gathered information from various sources and has condensed and arranged it in proper order. This work has been dedicated to Lord Venkateśvara and the title Vāṇī Vilāsa Vanamālīka is aptly suited.

It will make a long list to enumerate all the subjects that have been discussed in this. A number of topics from purāṇas, the gist of the Vaiṣṇavite Āgamas, a concise view of Vedāṅgas, the six Darśanas, the arts, rhetorics, sculpture, Veterinary science, Gajāśāstra, Aśvaśāstra, Sāmudrikā and Gaṇita are only a few to mention. Daṇḍanīti and Dāyādyamu are elaborately dealt with. Nothing has escaped the attention of the author and the work is always ready to clear any doubts with its store of knowledge. While Bhārata expounds the Dharmas by means of stories, this work codifies them in a compact form.

The style is fluent and follows the ideal of Tikkana Sōmayāji in the usage of words. The epic style that has been attempted does not interfere with the narration and it only takes its rightful place. Examples of style are given in the Telugu part of the introduction.

The author has approvingly taken the Repha-Śakaṭa-Repha Maitri and Kthvārthaka Sandhi. There is much scope for research in this work and those who are interested may probe in and dig up new channels of thought.

It may not be out of place to mention here that Mr. C. P. Brown who was in Madras Civil Service (1837) was the pioneer of research in Telugu. He has done yeoman service to the promotion of Telugu language and literature by collecting Telugu manuscripts from private individuals and preserving them, which, otherwise, would have been totally lost to the present generation. Many of the manuscripts that are now preserved in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, owe their existence to Mr. C. P. Brown. The scholarly notes, explanations and translations to several works, which he has left, go to show his depth of knowledge and the great interest which he evinced in Telugu language. He has written a lengthy running commentary in English to the present work, comprising the various topics dealt with in it. This commentary of Mr. C. P. Brown is also prefixed to this edition as it will serve a suitable introduction to the work by giving a short epitome of its contents.

My thanks are due to Sri M. Sarabhesvara Sarma, Telugu Pandit of the Library, for preparing the press copy and correcting the proofs.

It is hoped that this work, which is a rare gem of its kind, will win its proper place in the field of Telugu literature.

GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS T. CHANDRASEKHARAN.

LIBRARY, MADRAS

Dated 16th August 1953.

INTRODUCTION

BY

C. P. BROWN.

This is an [a] Telugu poem in padya metre, in four Cantos, written by Ranga Sai : who in the preface asserts that he wrote the Bhagavat in the Dwipada metre.

The present work is a general miscellany upon all branches of Hindoo learning. [In the Madras Journal No. 24, p. 1 (July 1839) is an account of this book ; but too brief to be of much use, and far from correct.] The Introduction as usual describes the Naimisha forest, where Suta and other hermits abide ; and Suta is requested to read lectures on a series of miscellaneous subjects. The Introduction extends from page 1 to 16. Then comes the Sasht-yantālu, or Dedication. Then the work commences.

Chapter I is all copied from the third part of the Bhagavat.

On Divinity, Nature, etc., discussed in a conversation between Varuna and Bhrigu. Creation is described in the usual style, Vishnu is named as the all-pervading deity. On his heaven Vaicontha : its walls, gates, etc. The usual statement regarding the Virat Purusha or world considered as the form of the deity. The commencement of the Krishna Avataram. The usual story of the four castes being created from Bramha's mouth, arm, thigh and foot (page 26). Description of Ananta the great serpent who supports the world. The eight elephants and eight mountains that support the heavens. The 25 tatwams or essences (page 30). Then the birth of 100 sons to Siva who began to devastate the world. Bramha advised them to reform and to employ themselves in prayer to Vishnu. They obeyed and departed to the solitudes of the forests. Then from his toe, breast, thighs, navel, etc., Bramha created Bhrigu, Narada and other sages, seven in all. Then Justice, Injustice, etc., etc., were created from various limbs, wrath from the eye brows, ocean from the peos [penis] (page 33). Then Bramha having created Saraswati became enamoured of her and the seven sages dissuaded him from this impropriety. Thereupon Bramha cast away his body (an expression for suicide) which became Night and assumed Day as another body. Next he created the Vedas (p. 34) language, metre, etc., etc. Then he created the raxasas who all attacked him. Some wanted to devour him, others to ravish him, some being giants and others being sylphs.

Thereupon, Bramha again cast away his body (p. 35) and assuming another form carried on the work of Creation. [The story differs a little from that told in the Vishnu Puran. See Wilson's translation, pages 53, 54.] Then are prepared the statements regarding the length of an hour, a day, etc., see Vish: Pur: page 22. The four ages (page 37. See Vish: Pur: p. 43) of which the first equals four days of Bramha, the second three, the third two and the last one, 38. The reveries, and theories about generation, 40. [All this is extracted, as already noticed, from the 3rd book of the Bhagavat. See the Telugu version verses 400-450.] Then are named Marichi Bhrigu and other rishis who were the patriarchs (see Vish: Pur: p. 49.) Vasishtha had by his seven wives seven sons (Vish. 83). Other details of creation, page 47.

The port [part] still continues to narrate the story as given in the third and fifth books of the Bhagavat. Description of Mount Meru and of Jambu Dwipam 49 and of Bharata Varsham 50 and of Ilavruta 50 regarding which there is a curse, dooming every man who goes there to become a woman.

Description of the seven seas 54 and of the glorious island of Shanda Dwipam in the centre of it. Then a description of (Hades) Pātāla and of Swarga and the fourteen worlds. Descriptions of the Hindu paradise 61 with the usual attendants of Indra. Then the arrangement of regions and worlds one above another with all their measurements—copied from the Fifth book of the Bhagavat. Description of Jambu Dwipam, or India which closes the Chapter—Here the extracts from Bhagavat stop.

Chapter II—Names of holy places and rivers particularly Badraca [Bhadra] near Curuxetra. Here dwelt Vishnu under the name of Rama and Krishna. p. 68. Description of Manicarnica and of Jagannath 73—This place is so holy that a crow one day bathing in a pond there was transformed into a swan. Then comes the legend regarding the carpenter who made the image at Jagannath—Then the description of Canchi—then of Sri Rangam. Story of a gang of robbers who attempted to rob the shrine—p. 83 and as in crossing the holy river Caveri on their way to the shrine, they actually all went to Vaicontham !! Those who worship Sri Ranga Naik never can fall into hell. The shrines at Combaconam and other holy places are next described. Story regarding a Brahmin named Caundinya 87. His wife decked in all her ornaments adored the god. But her husband threw her wedding jewel into the fire; she recovered it but this crime ruined him. To recover his wealth he set out to worship Vishnu and on the road there he was met and blessed by God himself.

These stories regarding celebrated Vishnu pagodas being finished, the following are told regarding Siva pagodas. 87. One of these is Pancha Crosham. The legend of Canchi 92 and of the Cavery, legend of a sacriligious thief who attained heaven merely by bathing in this river. Various other Siva temples are spoken of, 96. Then the question is put, why Siva is adored under the form of the Lingam. Siva once annoyed the wives of the rishis, who cursed him and he therefore was deprived of the linga which fell on the ground. The other Gods then interposed and appeased the hermits who thereupon restored the linga which from that time has been worshipped, 97. Names of the five hills sacred to Siva. The Prabhasa-tertham, a celebrated Siva temple near Rameswaram. Borrowing largely from the (Santi and Anusasanica) laws and rules given in the Mahabharat, the author now commences a description of the Vedas, p. 102, and the divisions appertaining to various tribes of Bramins. Description of a Bramin as the most admirable of beings. 103 and are (charadaivamul) many divinities. The immense advantages derived from liberality shewn to Bramins. 109. The four states of the Bramin : viz. childhood, boyhood, youth and manhood. Description of the Valakilya and, etc., being four classes of months p. 109.

He now describes the origin, being marriage ; and commences by describing all those beauties which shew a woman to be of happy destiny ; p. 112. Description of a grihastha Bramin or a respectable householder. Dungaing : a particular description in the usual beastly style. 113 with all the details of his washing himself. Women are also taught all these elegancies.

He who washes or oils his head on Tuesdays, new moons, etc., etc., shall be cursed and born in a future birth as a pariar. Other rules equally sagacious about bathing 116. Rules regarding nyasam or certain gesticulations with the fingers during prayer 117. These rites form a perfect protection against the power of fairies and demons. 119. The Gods now acknowledged to Bramha that by his aid and the aid of the God of the Sun they had vanquished the *Raxasas*. Bramha himself offered his prayers to the Sun using the formulary or Mantra called Gayatri 121. On the Pranava Mantram and Yoni Mudra. The various *balis* or offerings made to hawks, dogs, etc., at morning and evening 128. Rules for worshipping the Gods 129. Rules for eating. Certain are permitted and others forbidden, 135. Rules for using the rosary, 138. These close the rules regarding Brahmins.

Rules regarding the royal race, page 138. The prince is bound by the six rules excepting *dānam* the command to receive alms. Rules for the other castes. The Sudras are the servants of all.

Rules for the guidance of an honourable life, 143. Rules for the widows, 146. Rules regarding accidental breach of rules.

On the merits of bathing at holy places, 148. To bathe in ponds is very sinful. 149. Regarding the śrāddha or obsequies. 154 The three great (carma) virtues are *agnicaranam* the holy fire, the *Pinda prad-anam*, oblations to ghosts of ancestors and bestowing a dinner on Bramins. 156. Rules regarding the rites to be performed when the moon is at the full. 156 and at the new moon, 157. Curses on him who neglects to perform the śrāddha, 158.

On the Sālāgrāma pebble. He who worships this black stone shall be blessed here thereafter, 158. Blessings on him who presents holy instruments, vessels, or furniture on a temple. The sālāgrāma legend—a pious woman named Gaṇḍaki prayed that Brahma, Vishnu and Śiva might be born as her sons. Gaṇḍaki was changed into a river in the bed of which there are found sālāgrāma stones each of which is a representative of the Trimurti. Defects in some of these stones, 164, which renders them useless. Minute classification of these pebbles: various species being declared to picture various avatārams, 174. Further absurd and foolish details regarding the sālāgrāmam : as far as pages 192.

On the holiness of the place where these pebbles are found : even to think of it will remove all sin from the mind.

The order of worshipping Vishnu with the Tulasi or sacred blossom will form the next topic. Summary of contents of this chapter.

Book III—On the excellence and virtue of worshipping Vishnu. All the virtues and performance of duties cannot be compared to such worship. And the following legend shews the holiness of the tolasi, page 193.

Once upon a time Indra (Jupiter) came to visit Śiva (Saturn). The door-keepers wished to prevent his entering : but he disregarded them and entered by force. Śiva arose to slay him : but his wife Pārvasī interfered. Then Śiva said to her, there is one, Jalandhara, born who was educated by Neptune and is wedded to Brinda ; he has vanquished the Gods. So Indra and the other Gods, turned out of house and home roamed among the hills. But one day Nārada questioned Indra on the subject and on learning the details he went up to heaven and spoke to Jalandhara, 200. By force of flattery Narada tempted him to try his strength against Śiva and to get his wife Pārvasī. Jalandhara was easily persuaded, and now Nārada went to Śiva and told him that

Jalandhara was about to attack him. Siva prepared for the combat but was beaten. Then all the gods ran away to Vishnu and entreated him to interfere—202. At that moment Vishnu was using many blandishments with Brinda, who, being the wife of Jalandhara, was scandalized at this; for Vishnu had secretly come to seduce her. Brinda then by the force of her outrageous virtue absolutely consumed herself to ashes. The Laxmi blessed her and said “ from these ashes shall thou rise as a plant named Tulasi and all who use the Tulasi leaves in adoration shall obtain all they desire”. This blessing was confirmed by Vishnu—203. Who declared the blessings attending worship with one, two, three, four and five leaves of this tree ; with usual list of crimes which shall be pardoned to all who use this rite. Then as her virtue had been the source of all her husband's super-human might her death made him powerless and he was slain by Siva. 204.

Now to prove the miraculous powers of the Tulasē, listen to the following story. There was a forester who continually committed the sin of slaying animals. He, one day, was disappointed and got no game for his wife and children. So to get bread for them he collected some faggot of wood for market. He took up the faggot and was carrying it along when a heavy shower of rain fell—205. He put the faggot under his head as a pillow and fell asleep. There was a snake in the faggot; and as he slept it stung him and he died. The messengers of yama (Pluts) came to seize him but were opposed by the officers sent by Vishnu who claimed him as a servant of his : admitting that he was a great offender there was by chance a bit of Tulasi wood in the faggot and as he touched this he is freed from all sin. But the messengers of yama doubted if this was wise and equitable. To convince them the servants of Vishnu told them the following story:—

There was a man named Ajamyula who so detested the name Vishnu that he always tinkled a bell in his hand lest the name Narayan should per chance enter his ears. When he died he notwithstanding was favoured by Vishnu merely on this ground that he constantly bore the name of Vishnu in memory even though he remembered it merely to hate it.

In like manner every one who uses the sacred tulasi shall without doubt go to heaven—209.

The next story is regarding a king named Kásésa and his wife. Lalita was a perfect angel. His other wives asked her what was the particular blessing she enjoyed. She replied there is a certain pagoda at Avanti near the river Charumanti where the worship of the Vishnu is continually celebrated. And a very pious shop-keeper there kept

a number of lamps lighted in honour of the god. At that time I was a mouse and sometimes I stole the wicks out of his lamps. A cat one day saw me and rushed at me. In my fright I accidentally instead of drawing back the wick, pushed it forward so that the lamp was actually trimmed by me and became brighter. This was the good deed which gained me, in a future birth, this virtue and happiness—211. This shews the prodigious holiness derived from lighting a lamp in honour of the god.

Again there was Mandhata, a king, whose son was named Muchiconda: and whose son-in-law was Saubhari. These two boys waited on him: and one day the hermit Vasishtha came there and saw another monk of whom the king and his wife asked saying "Tell me what were my adventures in my former birth." He replied: In former age you two were a Sudra couple and the king was a cruel ruler and drove thee, O king! out of the town. You then took refuge at a Pagoda where the priest fed you and you collected flowers daily for him to use in worship—214. One day you and your wife happened to trim a lamp there, and this trifling good deed was rewarded by your being now king and queen.

The various Ble-sings that attend trimming the lamp with oil. To trim them with butter will do away your sins but will not like oil acquire blessings for you—215.

On the blessing that reward bounty to Bramins. A legend that represents Brhmha declaring that bestowing charity on Bramins and investing them with the thread is the most meritorious of action.

On the merit acquired by bestowing land on Bramins—220. In old times there was a Bramin who with his wife was in great poverty. His termagant wife expressed her surprise that they were in such trouble while those inferior to them were so well off. The Bramin then began to offer his (tapas) devotions to Vishnu and as usual Indra sent a fairy to tempt him to sin. He rejected her blandishments: and in consequence Indra was forced to grant him wealth. He remained at his devotions and directed his wife to attend to the wants of strangers. She however was of a hateful disposition and considering that when in poverty she had received no kindness, she now refused to grant so much as a cup of water to the thirsty. After a while thieves broke into the house and plundered it. Her husband declared that her niggardliness had brought this misfortune upon them and expelled her from the house. He now resumed his former bountiful conduct and went on until he had reduced himself to poverty. He now resolved on bestowing his house and land on Bramins and retiring as a monk to the forest. Thus his piety was complete.

Besides : the royal Daxa (Dacsha) bestowed lands and livings on Bramins and thus attained to (Vaicontha) heaven.

But the equity exercised by a king is rewarded by (Moxam) future happiness : whereas (dānam) bountifulness is rewarded with (bhogam) comfort in this life : being inferior in merit to the virtue of equity.

On the excellence and comparative merit of bestowing (Canya) virgin and a cow. [The author speaks of gifts in the usual mode : viz., the gift of land, learning, a wife, a cow, gold and others.] Once upon a time the celestial cow happened to tread on Siva's matted hair, he opened his fiery eye and reduced her to ashes. The distress of the gods at this : for they were now deprived of milk and curds and butter and cowdung. So Siva pleased to sprinkle her ashes with water and she was restored to life : and as she had touched his locks which were of (Capila) a dim colour, she was now named (Capila) the dim cow. Then all the cows subscribed for a bull whom in their gratitude they presented to Siva who named it Nandi and uses it as a nag—227.

The hermit Chyavana was in his retreat at the river Hrádini and as he was bathing a fisherman caught him in his net and carried him to a baron who lived in the neighbourhood, who said he did not want this odd creature. The fisherman however demanded to be paid the weight of the fish. This they attempted to ascertain; but when put in the scales he outweighed all they put in the opposite scale—228. At last they tried the cow of a Brahmin who lived there ; and she was heavier than the hermit. So they paid the cow for the hermit. All which proves that the gift of a cow outweighs any other gift.

And still further to prove this fact we must know that if he who at the hour of death bestows a cow should actually sink into hell he shall return to heaven. Indeed if any man presents a cow to a Bramin all his relations shall attain heaven. For a Bramin and a cow are precisely equal to each other—230. The man who digs a well sufficient for ten cows in hot weather shall assuredly go to heaven.

As to the gift of food: life is the greatest of blessings ; and as food sustains life, he who bestows food is verily a god—236.

There was a Bramin who was very bountiful in bestowing food. To try his liberality Indra came to him in disguise with some hundred gods as a travelling party during a heavy shower of rain. The Bramin was at a loss what to do, and as he had exhausted all his firewood he put his legs into the fire by way of fuel and burnt off his legs.

Then his wife served up dinner ; but wishing to try him further they desired him to wait on them in person. This led Indra to bestow his blessing on them: and this story proves the virtue of bestowing food.

On this subject there was a conversation between Vishnu and Yama. For a Dharmaraz was bestowing Alms. Yama came there disguised as chundala (or forster). The door-keepers refused him admissions; Dharmaraz was at a loss to decide on giving food to Sudras before Bramins were satisfied—241. Yama then declared who he was and vanished.

Here the story ends and the author declares that this shews the wondrous virtue of bestowing food. The analogy is not clear.

On fast days and feast days, 242. If a man ventured to eat on a fasting day he shall in a future birth be a woman, and a woman shall be born as a man.

On the marriage of Bramins. There are four kinds called Brah-yam, the 2nd Daivyam, the 3rd Arsham and 4th Mutual. The first bestows eternal happiness on him who gives his daughter in wedding to a Bramin. The others are described. There are other sorts of marriage called gandharva, etc.—242.

To illustrate the principles of such a wedding the author relates the story of Cundilia, a monk who with his disciples went to the forest. A heavy rain fell; and he heard, from a pit the words 'Deliver me! Help! Help!' He approached the pit and seeing no one he asked who was in trouble. It was replied: We are the spirits of your fathers who are sorrowing for you: and we are in this hard plight because of your ill-conduct—because you have not offered the due rites by bathing in the Ganges where by we might attain heaven. Because the great rites that gain happiness for our forefathers are the bestowing of a virgin: or if you have no daughter, then the bestowing of ample gifts on Bramins. The greatest of good deeds is the performing a marriage for a Bramin who is in poverty.

Thus warned he obeyed the injunction and accordingly went to heaven—242. Further remarks on the virtue of bestowing charity. So great is the holiness of Badarica that the bestowing of mere water there is as meritorious as elsewhere bestowing food.

There was a Bramin at Badaraca who dug a well, the land being dry. From this he supplied water to all. Indra envied him and dried up the water. He however managed to get a little for wayfarers. Then

Indra called on Agni for aid but Vishnu protected the Bramin and at last Vishnu sent heavy rain which filled the pits, 246. Then the Bramin as usual went to heaven.

This shrine Bhadraca was named after a man who was a great sinner who wasted all his halteh on prostitutes, and became a thief. Losing his character he left his country and went east to a country where he lodged : and employed himself in cultivation : having a bullock and a she-buffalo. He then ran away and returned home with these two animals. His neighbours questioned him about them and he asserted that they had been given to him. They appointed him a stony field to plough: these animals were exhausted with fatigue in ploughing; and at last the ox spok to him and remonstrated with him on his conduct. In the course of conversation the ox said : In a former birth we were in debt to you three pagodas. Sell us and recover the money—A Sudra made him an offer and bought both animals : who soon died in consequence of his cruelty. Then a royal vehicle descended from heaven and carried off these two excellent creatures who were so kind as to take the Sudra along with them —

All which shows that debt is the greatest of sins. 248.

Further to illustrate the criminality of running in debt we have the story of a Bramin named Causica. Ultimately he and his brother Susila fell into hell : the younger having borrowed money from the other.

There was a laron who was a great villain and always took the part of the wicked against the good : he at last attempted plundering the temples. A hermit was in the temple sitting in silent prayer—and his zeal was so great that the robber on entering was consumed to ashes.

Blessings on him who digs a tank of water 252. On him who plants a grove. On those who are dutiful and chaste.

On the blessings that reward the performance of fasting on the eleventh day of the moon 254. This shall attain heaven. This brings the Hari Vasam. Rules for the tenth and twelfth days of each fortnight.

The greatest of beings is God, the best of rivers is the Ganges, of places is Canchi, the noblest of Gods is Vishnu and the holiest of days is the Ecadasi, 255.

There was a baron named Katra Bandhu who being an undutiful reprobate was expelled from his father's house and took refuge in the woods. There he was found by a hermit exhausted whom he served

And this slight virtue caused him in the next birth to be born as a Bramin and to go to Olympus. That hermit gave him a blessing saying Thou shalt be happy if thou observest the (Ecadasi Vratam) fast on the eleventh day of every fortnight, 257.

A baron named Rucmangada was taught by his priest the holiness of this Eleventh Fast, 258, and on the duty of fasting on the anniversaries of the ten avatars. The merit of sanctifying some other anniversaries : especially the month of Kartica. Then the legend of baron Dilipa. The virtue of vows performed in the month of Magha 267. Legend of saint Bhrigu who in the forest met a man with a tiger's face, and this he was relieved from by bathing at the advice of Bhrigu, 268. Story of a hermit's daughter named Suratta who with her play-fellows used to bathe in the Cauveri praying for husbands. One day a wild elephant came there and all the poor girls fell into a pit and perished. Her father mourned over her, but she was restored to life by the saint Mriga Sringa (literally Deer's horn). He also cursed the elephant to resume human shape : for this elephant was originally a man turned into an elephant by reason of a curse 272. As the good deed of bathing in the month of Magha had acquired the hermit Mriga Sringa (Deer's horn) a stock of superfluous merit he bestowed part of it on this Dharmagupta who had been changed into an elephant, 273, thereby he resumed the human form and went to Swargam. The girls being now restored to life their father begged Deer's horn to marry all of them.

Other stories intended to prove that it is by no means unusual to be restored to life : or ; literally, to return from the realm of Yama 276.

The legend of Jaladhara : who was a victorious prince : he vanquished the gods and at last was slain, Mricanda's son Marcandeya was very devout in adoring Siva : at last Yama's messengers seized him, and Siva interfered and saved him. This virtue was acquired solely by his bathing in the month Magha. List of the various crimes such as incest, etc., which are done away by bathing in the month of Magha. Stories of persons who by reason of bathing in this month have repeatedly revived from death their souls returning after visiting the realms of Yama, 284.

On the Sivaratri feast and the blessings attending it—285. If a man is too poor to celebrate the rite completely let him merely offer two leaves to an image of the Lingam.

The daughter of Bhrigu was left a widow in childhood and performed this rite so nobly that she was afterwards born as the

He now proceeds to describe the merit of bathing in the month of Macara. A pious girl named Canchanamalini returning from bathing a few drops from her clothes fell on a rakshasa who bore that shape as a punishment and these holy drops changed him into an angel (Opsara) 288 and went to heaven. Description of the loveliness of this pious maiden.

Story of a monk who saw five lovely girls (apsarastris, angels) and as they tempted him he cursed them to become (pisachis) goblins. They were restored to their original shape by the saint Romaharsi.

Story of a king who was metamorphosed into an ape: his guru and the guru's wife were changed into sparrows 290—they begged a Bramin to give them some water to drink—this restored them to human shape. In like manner were the abovementioned five goblins restored to human shape by the virtue of bathing in the blessed month.

On the merit of celebrating the Sivaratri festival. Story of a forester or savage who accidentally dropped some leaves on an image of the lingam on this day: and this chance act of homage gained him admission into heaven. 295. Also of a thief who broke into a temple and for a similar unintentional act gained heaven.

Now truth and veracity being acknowledged to be the highest of virtues 296; there is narrated a story of a Bramin named Sumati who was seized by a tiger with whom the man remonstrated saying I am too lean to suffice you for a dinner; besides remember my wife and children: the tiger said I am willing to let you go if you will come and let me dine off you next year: but how am I to know whether you keep your promise. The man replied that he would scorn a lie even to save his life. The story ends in Vishnu releasing the man and carrying both him and the tiger to Swargam.

Then follows the story of Sibbi who rescued a hawk from the power of Indra (who was disguised as a forester) and Sibbi redeemed him with a slice of his own flesh. As usual this is rewarded by his being transported to Swargam 299.

The question arises whether falsehood is excusable under certain circumstances: and the opinion is given that sometimes falsehood is decidedly the right course: particularly to save a cow or a Bramin from harm. Examples drawn from the stories of the Gods.

Then follows the land of purity morality and all virtues 302 and to illustrate the subject the story of Sananda Ganesa is related 305. There is a description of the various divisions of hell with the crime

punished in each. [In all this the author merely transcribes the statements made in the popular book called the life of Sananda Ganeswara.] Certain crimes are in a future birth punished with certain diseases which are specified 390-312. Then the usual list of various crimes and the punishments appointed in hell for each. He now proceeds to specify the rules regarding the six (angas) divisions of science 317. On orthography 318—On pronunciation and prosody then on (Jyotisham) astrological rules, particularly regarding pregnancy 320 ceremonial rites performed before and after birth. The good and evil destiny attending those who are born on certain planetary days. The various animals typifying the various planets. Rules regarding purification of women 344. On the days of the month and week which are fortunate or unfortunate 349 for setting out on a journey, etc., list of good and evil omens.

On sound 534 and the nerves which according to their notions produce notes—The system of nerves called Pingala, Sushumna nadi, etc., being the pineal gland and its dependancies. The spirit dwells for a time in one nostril and then in the other 356. Rules for finding out the good or evil result of an intended act.

On the *Calpams* or Rituals 359. On the various sacrifices of the bull the cow the goat, etc., 360. Then follow questions regarding the *Upavedas* or supplementary treatises.

Close of the chapter : and table of contents.

Book IV.—On the Vedās and Upavēdas after completing creation Brahma created disease and death. On various diseases 364. Then at the entreaty of the Gods, Vishnu created Dhanvantari, the father of Physicians and gave him the Ayur Vedam or book of anatomy and physic—Death is caused by apoplesey, produced by the excess of (Sleshma) phlegm. On the various winds that assist digestion and life. Names of the various nerves 367. There are 72,000 nerves. Certain diseases are punishments for certain crimes committed in a former birth—On certain medicines and their effects 372 particularly quicksilver. On dreams : which are to be interpreted according to certain rules 374.

From the breath was produced sound and from sound musical notes 377. On various tunes 382—On the art of playing the lute. On archery 384. On alidha and pratyalidha 385-386 being the modes of placing the legs when using the bow. The names of the six sciences—336 Logic, Memamsa etc. The six names are Tarcam or Logic, in two parts : viz, 1 the logic taught by Gautama and (ii) that

taught by Canada. Then (iii) Danda Niti or politics (iv) Sankhya or Transcendentals (v) Purva Memamsa or the ceremonial law of reigion and (vi) Uttara Memamsa or the religious system grounded on devotion—Description of the logic founded (i) by Gautama 386. Distinctions between life and spirit : between soul and the divine spirit—The fourteen gunas : the jatis—

III Danda niti—Rules for Government page 389 and regarding theft, fraud, gambling etc., etc. On perjury. Rules for testing evidence.—On the form of solemn adjuration—The ordeal with arrows—On inheritance and the principles which should guide decisions regarding heirship. On various wrongs and crimes 405. Rules regarding pawns—On Interest and the modes of exacting it p. 412. The author thus proceeds to translate the various principles laid down in the Daya Bhaga and other law books Finally are given the laws regarding marriage.

Next he proceeds to the Sankhya Sastram 420 or Transcendentals with the usual Yoga rules and prediction and omens, particularly evil omens. On the Yoga Sastram. The Yogi is decidedly the holiest of men 436.

Regarding the Memamsa 438 and its two divisions. He seems to omit the Purva, but regarding the Uttara he gives a conversation that took place between Rama and Vasishtha 433. The Yoga Sastram shines as a lamp in the chamber of the heart.

On the *Upasashtrams* or supplementary sciences, such as music—On long and short musical measures of time 444. On quick slow and common time, etc., etc., 449. On the attitudes used in dancing 451 and the different shakes of the head, the body and the limbs. The modes of expressing various passions: rules regarding the eyes. Personifications of various notes : and superstitious rules 456. On Bharata Sashtam or Acting which name is fancifully stated to be compounded by the initial syllables of the three words, Bhāvam, Rāgam and Tāḷam or passion, Tune and Time 457.

Next he proceeds to the Cala Sastram or Venera 458 wherein as usual are the definitions of various descriptions of members and sexual minutice. On the symptoms or demeanour betraying love 467. On the behaviour of virtuous women and that of the immodest. On temperament as governed by lunar days. On the peculiar beauties of each description of mistress and lover (i.e. Nayika Nayaka laxanam) 470. On the learning and temperament which constitute a poet.

On Hyperbole and other figures of rhetoric. On the component parts of a poem, being descriptions of the sea, a city, seasons, hills, war, the lover, and the wedding : gambling, hunting, drinking and rural rambles, women, love, the griefs and enjoyments of lovers, the passions and government or justice with descriptions of the sun and moon. To begin with the eight descriptions of gallants and mistresses. The Vasa Sajjica, etc., etc. 473 On Rhetorick the *alancara laxanam*, on *Upama*, *Upamānam* and *Upameyam*, etc., with other figures, with various rules for rhyme for (478) hyperbole, for puns, etc.

On Beauty 481 rules regarding female beauty and ugliness—On beauty in men 483. and those characteristicks which denote length of life—On the scrotum and testes.

On the peculiarities of elephants and rules to know whether an elephant is lucky. 487 diseases to which elephants are subject. 490 Regarding camels and horses with the fortunate and unfortunate marks on them. The diseases and remedies. Prayers to be offered to horses on certain days 498.

On precious stones and their fortunate and unfortunate qualities.

On Arithmetic 504 which is divided into ten portions or chapters. On measures of length, capacity, time.

The next subject is the farriery or the treatment of animals 508 with a list of the drugs used.

Regarding Dreams page : 517. Regarding the *silpi sastram* or Architecture and statuary: p. 521—524. with various superstitious rules.

Conclusion of the Fourth Book—Here the volume ends ; but whether the work concludes here or not is not stated.

పీఠిక

మద్రాసు దొరతనము వారి ప్రాచ్యలిఖితగ్రంథాంధారమున “వాణీవిహాస వనమాలిక” అను నీ గ్రంథమునకైదు ప్రతులు గలవు. ఆవి డి. నెం. 762, 763, 764, 765, 766 న ఖ్యలలో వర్ణింపఁబడినవి. ఇందు గడపటిది మాత్రము తాళపత్రప్రతి. మిగిలినవి కాగితపుర్ర బ్రతులు. ఆద్యంతప్రతులు మాత్రమే సమగ్రములు. మిగిలినవి మాత్రము ఆసమగ్రములు. వీని యాధారమున ముద్రణ ప్రతి సిద్ధపఱుపఁబడినది. తాళపత్రప్రతి అల్పపాదీనముగనుటను పాఠభేదములు లేకుండుటను నష్టపడదేశములగు కొన్ని పద్యములు, అన్ని ప్రతులయందును ఒక తీయిననే యుండుటను గడపటి ప్రతియే పై వానికి మాతృకకానోపునని యూహింపవలసి వచ్చుచున్నది. ఆంధ్రాక్షరములైన లేఖక దోపములలో బ్రుంగుడుపడియున్న యీ పెద్ద గ్రంథముయొక్క నిజ స్వరూపమును వెల్లార్చి ముద్రణ ప్రతిని సమకూర్చుటకు వలసినంత ప్రయాసము పట్టినది.

ఈ యద్వితీయము రచించిన తేనుమల్ల రంగశాయికివియొక్క కాబాది నిర్ణయమునకుఁ బ్రకృతగ్రంథములైన యాధారములేవియును గనఁబడుటలేదు. కాని యీతని కృతులలోన న్యతముగను ద్విపదభాగివిత ప్రస్తావనలో “విద్యావిధి పుష్పగిరితిప్ప సుకృతి యీ కృతికి సాహాయ్యము. ము. మ. గా. స్కంధముల పదియును రెండు” అనియును—“సునయుడు మత్సరాశ్రోతయునై గిరధైర్యవిధి పుష్పగిరి తిప్ప నార్యుడు. వరుని సుపుత్రునిశ్వామిత్రుగోత్రు—చారుకవిత్వసుజ్ఞానరహస్యసారబ్జుఁ డిచ్చన సత్కవి బలిచి” అనియు నుండువలనఁ బుష్పగిరి తిప్పన యీతనికి సహాశ్రోతయే కాక భాగవతరచనమునను సాహాయ్యకర్తయనియు నేర్పడుచువలన వీరియె రును సమకాలికులగుట తెల్లమగుచున్నది. పుష్పగిరి తిప్పన కాలము పదునెనిమిదవ శతాబ్దియంత్రభండమని కవుల చరిత్రమున, కీ. శే. శ్రీ కం. వీరేశలింగము పంతులుగారిచే నిశ్చయింపఁబడుటవలన రంగశాయియును దత్పూరితమున వెలసియుండవలయుననుట సంగతమగుచున్నది. ఇందలి ప్రస్తావనవలన నీక్రింది విషయములు దెలియుచున్నవి. వీరిది శ్రీమత్స గోత్రము. తేనుమల్ల తిప్పామాత్యుఁడీయనకుఁ దాతతాత. ఈ తిప్పా మాత్యుఁడు ధర్మపుర నృసింహస్వామి ఛత్తుఁడు. రామభద్రగురుని శిష్యుఁడు. రామ మాంబ యీయన ధర్మపత్ని. వీరినందనుఁడును రుక్మాయి వల్లభుఁడునగు అప్పయ ముత్రి యీ కవికిఁ బ్రపితామహుఁడు వారి పుత్రుఁడును లక్ష్మమాంబావల్లభుఁడునగు రామముత్రి పితామహుఁడు. ఈ దంపతులకుఁ గప్పరామాత్య నృసింహమాత్యులను పుత్రులును సరసాంబయను పుత్రికయుఁగలిగిరి. వీరిలో జ్యేష్ఠుఁడగు కప్ప రామాత్యుఁడే రంగశాయికిఁ దండ్రి. ఈకప్పరామాత్యుఁ డిట్టివాఁడు.

ఉ. “వాసవ వైభవుండు బుధవర్తన దానఃకాన మాన లీ
లా సమ కీర్తి సత్వముల సంబుద కౌరివ ద్ద్రవ శేష ర
క్షోఽనువిదారులు గెలుచు సంచిత సంచిత పుణ్యశాలియా
నాసచివాగ్రగణ్యుండు కుంభాగన తిమ్మమ నెమ్మి గొల్వంగన్.

తిమ్మమాంబ సౌఖ్య మిట్టిది—

శా. సామాన్యత్వము సంఘి రిత్యధిక భాషా చంచలా చండితా
నామ ప్రాప్తిని సత్య నిశ్చల కళానాథానుమూల్య గ్రీయా
సామర్థ్య స్థితిఁ దిమ్మమాంబ కెనరా, ప్రాప్తి రహ పార్వతీ
ధామ ప్రాభవశీల లయ్య నచి త్రంబా త్రిమూర్త్యంగనర.

వీరి సంతానకమమున—

సీ. ఆ కప్పార్య తిమ్మాంబల కవని
జనావన కల్పవృక్షాధి జోలి
యిగిత కీర్తుల హెచ్చిన యచ్చన,
ధర్మ తత్పరుడైన ధర్మవయును,
రాజిత సుకవిసమాజి నామాజియు,
ధీ యుక్తు లాప్య నారాయణప్య
రమ్య విద్యా వికారివ బుధ పనగేయ
రంగధ్వజస్థాయి రంగశాయి.

వీరిలో రంగశాయి—

సీ. అస్వర్థనామ పుణ్యాస్పదలైన ఛా
గీరధి కృష్ణమ్మ ధీర శాండ
మాంబయా నైదోడులై వెలయ జనించి
యధికస్కీర్తుల సనుసహధృతి
గజవెల్లి జనపదగతి నైపురి బాంధ
చాథార విద్యాబోధ సింధు
సన్నత ముక్తతైక సప్త సంతాన సం
పన్న ప్రసన్నత వనైకైక్కి

లే. చెలగిలిది రామభద్రదార్య శిష్యపర్య !
వేంకటాచల పాదారవింద మాక
రందసుమలి ద్భృథానంద కంఠహృదయ !
క్షతియొసర్గుము నీమ కోర్కెలు ఘటిల్లు ”

అని వర్ణింపఁచినాఁడు. “గజవెల్లి” “వైదిపురి” అను గ్రామములెచ్చటివో పొల్వినానవలసియున్నది. ఈతఁడు స్వప్న సంతానకర్తయఁట. వానిలో నవ్యతమమై శాశ్వతముగ నిలిచినదీ కృతియొకటి. దీనిలోఁ దటాకారాసాదికముల ప్రతిష్ఠాపనము వలన పుణ్యము గీర్తింపఁబడినది. ఈతని యితరకృతులు—

చం. “ఉరు శుభసన, తిక్క దిరుగుతూరి పురాధిప వీరరాఘవ

స్థిర శతకమ్మ గృహ గుణదీపిత దండక మొప్పు జానకి
పరిణయ గురుగావమును భాగవత వ్యవధాన బంధముక
విరచన చేసినట్లు యిది వేడ్కనొవరుము రంగధీశి!”

తిరువళ్లూరి వీరరాఘవ శతకము, కృష్ణ దండకము, జానకీపరిణయమనుయత్తుగానము, వ్యవధానభాగవతము, ప్రకృత వసమాలారచనమునకు ముందఁ జివీ. దీనిలో వ్యవధాన భాగవతము నాలుగవస్కంధమునఁ బ్రభువర్ణితాపకముగ, నీ గ్రంథాలయమునఁ గలదు. అది ఆర్. నెం. 697, 765 సంఖ్యలలో వర్ణింపఁబడినది. వైముఁడును ఎచ్చటినుండియైన వెలువడునోమో ప్రతీక్షింపవలసియున్నది. మఱియు లక్షమానంత మంత్రులకింకఁడు జామాత. ఈతని ధర్మపత్ని లక్ష్మిబ. వేంకటపతి, అచ్చన, అనంతపురము, జగన్నాథుఁడు, వీరు సులువున సేతని పుత్రులు.

మఱియును—

“వరకవి బహుశ్రతుఁడు శేషానిచాస
భక్తుఁడు వివేకియు బహుప్రబంధకర్త
విశదమతి శ్రీమహంకారి వేంకటపతి
చెలిమికాఁడౌట.”

ఈ కావ్యనిర్మాణోద్యమమున సీతఁడు స్ఫూర్తార్జునుడైనట్లు. ఈ వేంకటపతి కుత్సగోత్రజుఁడు. అన్నిసామ్యుఁడీయనప్రపితామహుఁడు. శోనయశితామహుఁడు. అప్పకొండార్జునుఁ డౌ. అచ్చనంబతల్లి. అన్న లింగార్జునుఁడు. అలమేలు మంగాపాపాత్రమగు నీ వేంకటపతి పుత్రునిభావిగానివాహమఁడు. ఆశ్వాసాంత గద్యములయందుఁగూడ సీతని పేరు కూర్చుంబడుటచే రంగశాయికిఁ బ్రకృత గ్రంథ నిర్మాణమున సీతని సాహాయ్యమెంత యవధికిలమో, లేక రంగశాయియొక్క సాహార్దమంతయవధిలేనినోమో పోల్పరాకున్నది. వైది యేకప్రస్థతి కలదిగానే పొడకట్టుచున్నది. నాల్గవ యాశ్వాసపుగద్యలో వేంకటపతికి నామాంతరముగ “వేంగయ” అనియున్నది. గోత్రపితృనామములు యథాపూర్వముగనే యుండుటవలన “వేంగయ” వేంకటపతికి నామాంతరము కావచ్చును.

విద్యానిజోధసింఘువగు రంగశాయి కావ్యరచనోత్కంఠకు అష్టాదశవర్ణనాదిక పరికరములతోఁ గవి సామాన్యముచేతఁ బ్రబంధంపుఁదొడుగున నమర్పబడుచున్న విలిహనక కల్పనికవిస్తుభలాటిరాలేదు. ఈతని విజ్ఞానపరిధి లోకాలాకమునందలి యున్నది. రచనాప్రయోజనముదానినిమిప్పికొనియండవలెనని యీతని యాకాంక్ష.

ఉ. “ ఏక కథాప్రసంగతి రహిం గవూద్యులు సత్ప్రబంధముల్
ప్రాకటమాఘరీ రసశుభస్థితఁజేసిరి వారి సత్కృపక
క్రీడర సత్పురాణములశేషతరాగమ సంహితైక బో
ధా కలితార్థముల్ వినెనయంతయుఁ గూర్చు బ్రుభ సంగతికె.

కం. ఏ తత్కథా సందర్శర
జాత పదస్సురగి పరిజాత ప్రసవ
వ్రాతంచిత దామము శ్రీ
నెతకు ఘటిరాజ శైలనిలయునకిత్తుకె.”

శక్తుత్సాహముల కనుసాపములఁ దననేవ ధగఃపర్వర్యపసాయియగుటకు సరికల్పించి వాణీవిద్యాసములనఁ దగిన నిఖిలవిద్యాస్థానములను సంశోధించి తివర్గపూర్ణితో సభితారసంపన్నమై మోక్షమునందుఁబర్వపసింపవలెననుచువ్యజీవితమునకుఁ బ్రధానా వశ్యకములైన తౌకిక పారలౌకిక విషయ సారాంశములను నేకరంచి వసమాలా విరచనమునకు రంగశాయి దొడంగెను. నిఖిలవిద్యాప్రసూనగుంఘసముతో మూలపరిమాణము నుద్ధీర్ణమైనది. శ్రుతిస్మృతిపురాణాగమములయుక్త వివ్యాధిసార సారభములీ వసమాలయందు నాపాదమూడముగ వాసింపుచున్నవి. ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వరునకుఁ గంఠమాలికాదు. వాఙ్మయసూపమగు వసమాల. వసమాలా లక్షణమిట్లు కేర్తింపబడినది.

“ అజనులంబి నీ మాలా సర్వరు కుసుమజ్వల
మధ్యస్థుల కడంబాధ్యా వసమాలేతి కద్యతే.”

శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు సమర్పితమై వాఙ్మయసూపమగు శాశ్వతత్వమును గడించి కొన్న యీ వసమాలముక్త ధన్యత్వము ప్రశంసించఁదగినది. పుణ్యశోకులగు రాజనరేంద్రాదులతోఁబాటు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికూడ ఆంధ్రవాఙ్మయ పరిపాక కులూ నొకఁడు. ఆయన యాస్థానమునఁ బాఠపర్యముగఁ జలుపురు కవులు వెలసి వాఙ్మయమును సంపన్నమైనరనిరి. వాఙ్మయపాఠకులగు నాయా రాజుల కాలముల యందు విడివిడిగ నభివృద్ధములైన వాఙ్మయశాఖలన్నియును స్వామి దివ్యాశ్రయమున

వికాశముగ వికసించినవి. ప్రబంధములు, శతకములు, యక్షగానములు, ద్విపదలు, లఘుకృతులు, వచనములు, గేయములు పెక్కులు తన్నామాంకినములై వెలసినవి. అందీ వనమాల స్వామి యాదేశమున నిర్మించఁబడిన విజ్ఞాన సర్వస్వము. ఇందు—

సీ. “బ్రహ్మ స్వరూపంబు బ్రహ్మాండ విభవముల్

పరుసఁ జతుర్వ్యూహవైభవములు

లోక సిద్ధయములు లోకోద్భవస్థితి

లయగతుల్ వల్లాళి లక్షణములు

నుచితకర్తకలాప మురుజీవదేహ పిం

డోత్పత్తి విధములు నొసరు జాత

కస్థితి షోడశకర్తవిభాగముల్

స్త్రీపుంస లక్షణ స్థితులు భేష

తే. జగదకారము భరత శాస్త్రంబు స్వప్న

నుప్తి జగదవస్థా, విశోధనములు

వ్రతసవనదాన గోవిందవైభవములు

విష్ణు కైంకర్య తద్భక్తివిధ ఫలములు.

చం. త్రిగుణ విభాగముల్ కృపవిధిక్రియ లింగద్రవమనుప్రచారముల్

దగఁ జతురాననాయువు విధంబును గాలనిరూపణంబునుకొ

మృగధర సూర్యవంశజుల మేఱఁను.”

మున్నగు వివిధపురాణాంతర్గతవిషయములేకాక పెక్కు వైష్ణవాగమముల యందలి సారాంశములును, సంక్షేపముగ వేదాంగస్వరూపమును, ఋద్ధిర్నవములును, గళాలంకార శిల్పగజాశ్వ పశురత్న సాముద్రిక గణితశాస్త్రములును వివరింపఁబడినవి. దండనీతిప్రకరణమున నానావిధములగు సపరాధములకు శిక్షాస్వృతివివరణములతోఁ గాటు దాయాద్యము మున్నగు వ్యవహారధర్మకాండమంతయు విస్తరింపఁబడినది. పారమార్థిక వ్యావహారికములయందు మనుష్యునకావశ్యకమైన యే విషయము నిందు విడువఁబడలేదు. సందేహసిద్ధయమునకిది యాచార్యస్థానము. భారతమునందువలె ఇతిహాసకథాసంవిధ క్తములు కాక ధర్మములిందు రాశీకరింపఁబడినవి. ఇంతయ వాసి.

శైలి యనర్హమైనది. అర్థస్పష్టమగునందును వివిధ భర్తృస్వరూపనిరూపణకు నందును దిక్కున సోమయాజుల మార్గ మీయనకు నొరవడి. ఇది కావ్యముకాకపోయినను, అభ్యాసపద్ధతియొక్క సర్వంకషప్రాధిచే నెచ్చుటను వినుచువుట్టింపదు. గంగాజల సమీతములైన శ్రుతి స్మృత్యర్థనిర్ణయ బహుభోక్తులచే సంవలితమైన యీ గ్రంథమునందీతని కావ్యశైలి సర్వస్వతీనదివలె చింతప్రవాహినిగాననచ్చుది. ఈతనియితరకృతులు పల్లములైనచో దాని నిజస్వరూపము నునకు గోచరముకాదు. దిట్టత్రో దాహరిమునకు—

శా. “ సింఘప్రచ్ఛుర దంతరీపక చతుస్సేనూవనీపాలవో
తస్సంధానామిత శౌర్య చైర్య కలనాచాతుర్యతక్ బద్ధిసీ
బంధూద్యత్కృల శేఖరండగుచు శుంభల్లిలలక్ బొల్చు న
మృంధాత్మక్షితిపాలజూలి శుభధామందో నయోధ్యాపురిక్.

మ. కుముదాంభోరుహ చక్రియక్త బకరాట్కూడర్చితౌన్నత్య వి
ప్రథమందారమరంద కిందలిం శుంభవౌచ్చైవై ప్రహే
దయరాధారము దృష్ట్య గోచర మహాచైర్యోరు విస్తారముక్
గమలాగారము జేరఁజొడ్కొని చనకగారమునకా మోనియుక్.

శా. బ్రహ్మాండములు పాదభాగముల సంకల్పముగా వించి త
దృష్టాన్తేమరుప్పరాచరము లుద్యద్విద్యదేహముగా
బ్రహ్మాంతమతి పాత్రమి మెఱయు రూపంచాద్యమై యొప్పుద
దృష్టాన్తేమోహనాస్రభామున నిత్యశ్రేయః స్థానమై.

చం. మినుకుకదాని చెక్క డంబు మేలిమి నూనికపు న్నివోదముల్
పనిమారులల్ కలంగక శుభంబును రమ్యము న్నూత్నమో
జనపరిమాణముక్ విబుధగన్నతమైన విమానమొప్పు నం
దనువుగ కేవలయ్య రమ యయ్యవినిఁగియుక్ భజంపకన్.

ఉ. చారుతరప్రభాపటల గంగతమై తగిలొట్ల సంఖ్యక్
క్కాణు మెఱుంగు లేక గతిగైకొని నిల్చిన రీతి సారశ్శా
మారు పరాంకుకంబు కటి నొప్పుగ కడుమునందు నంబరా
ధారశుభర్త పంక్తుల విధంబున హరిముగా నిహిం దగన్.

శా. 'లావణ్యమున మించి నీలగిరిలీలంబొల్పు నెమ్మను సు
శ్రవణాంకిత పక్షమాశ్రితజనక్షేమంకరాపాంగమున్
బ్రావణ్యాన్వితముక్తహాసలసద్భద్రాంఘ్రపంకజమున్
దేవప్రస్తుతిగల్గినట్టి పరమున్ దేవేతుఁ గీర్తించెదన్.'"

రేఫ శకట రేఫమైతి త్వాత్సంధులు మున్నగునవి యీ కవి కనకభమతములు
గావు. లక్షణశ్రద్ధాభూషణాద్యప్రతిబంధించి యింకనుగలిగిన విశేషములను
వెలువరించుటకు వలసిన యవకాశమిందు లేకపోలేదు. ఇందనుస్మృతమైన విషయ
ప్రపంచము సూచికలన వెల్లడియగునుగాన నిచ్చటఁ బ్రశ్నోకతరగణమున చేయఁబడుట
లేదు. శ్రీ వేంకటేశ్వరులగు రంగశాయికవిచే సమర్పితమై నిర్మాణ్యవైభవమునందె
కొనిన యీ పనమాసౌభమ లు నేటివఱకును దాశీదశ సంపుటములలో నణగి
చూఁగియున్నవి. నేడివి యిద్దరింపఁజూచున్నది గావున ఆవి వాఙ్మయ లోకమున
సీమావాహనై కల్యాణకరములు కాఁగలవు.

టి. చంద్రశేఖరన్.

విషయ సూచిక

విషయము.	పుట.
ప్రథమాశ్వాసము.	
అవతారిక	1
షష్ఠ్యంతములు	8
నైమిశారణ్యవర్ణనము	9
కుసుమ ప్రశ్నము	11
వేదశాఖా, సూత్ర, కల్పాంగ సంఖ్యా సము.	12
అష్టాదశ స్తుతులు	12
ఉపవేద శాస్త్రములు	13
తైవవైష్ణవాగమములు	13
శాక్త, సౌర, గాఢాత్మత్యాధాగమ స్మరూపము.	14
అష్టాదశ పురాణములు	15
బ్రహ్మస్మరణము	16
అనంత తారతమ్యములు	16
భృగువరుణ సంవాదము	18
అండాత్పత్తి-సప్తావరణములు	18
విరాట్పురుషార్ణవము	19
చతుర్వ్యూహములు	20
త్రివిధవిభాతి	22
వైకుంఠపర్వణము	23
క్షీరసాగరవర్ణనము	23
శ్వేతద్వీపవర్ణనము	24
యోగసిద్ధిదామూర్తి	29
పూజా వివరణము	30
మహదాది పరిణామము	32
బ్రహ్మాత్పత్తి	33
ప్రాకృత తైకృత స్మృతులు	35
దేవస్థానము	37
ప్రజాపతి సముద్భవము	37
భాణి పరిగ్రహము	37
వేదావిష్కారము	37
మిథునస్పృష్టి	37
అమృతాత్ర సంఖ్యా సముద్భవము.	38
చతుర్విధతీ తత్వములు	38

విషయము.	పుట.
కాలస్వరూప నిరూపణము	38
పిండోత్పత్తి	42
వివిధ జీవరాసులు	46
ప్రజాపతుల స్మృతులు	47
భూలోక ప్రమాణము	52
మేరువు	53
నవవర్షములు—తృతీయ గిరి వనసదీ, జనాయుర్నిర్ణయాధికము.	54
సప్తద్వీపములు	58
సప్తపాతాలములు	64
జ్యోతిశ్చక్రము	65
జ్యోతిశ్చక్రములు	67
యోజన సంఖ్యాప్రమాణము	78

ద్వితీయాశ్వాసము.

భారతవర్ష నదలు	75
విష్ణుస్థలములు	77
గంగా సముద్భవము	77
కాశీ	78
గయ	81
యమునా ప్రభావము	82
జగన్మాథము	85
నవనారసింహులు	87
గౌతమీ ప్రభావము	88
ధర్మపురి	90
శ్రీకాకుళము	91
పాండవీకము	92
తిరుపతి	96
కాంచి	97
తోళాద్రి మున్నగునవి	98
శ్రీరంగము	97
కుంభకోణము	98
కపిస్థలాదులు	98
మధుర	98
అనంతవర్షనాభము	98

విషయము.	పుట.	విషయము.	పుట.
శివస్థలములు ...	98	గొడకీ చరిత్రము ...	15
కాశి ...	99	సాల గామ సామాన్య లక్షణములు ...	15
కేదారిము ...	100	గ్రామములు ...	16
దాక్షిణ్యము ...	„	అగ్ర గ్రామములు ...	16
శ్రీశైలము ...	„	గౌరీనాథ శివనాథాది ప్రభేదములు.	16
తుంగభద్ర ...	101	శత్రుమూర్తులు ..	16
మహాబలిపారిము ...	102	మూర్తములు ..	„
వికర్ణా సగరిము ...	„	వరాహమూర్తులు ...	16
పినాకి న్యాయము ..	„	నరసింహమూర్తులు ..	16
శ్రీకాళహస్తి ..	„	వాసుదేవమూర్తులు ...	167
ముషివింధ్యములు ...	103	పరశురామమూర్తులు ...	169
తామ్రపర్ణి ...	„	శ్రీరామమూర్తులు ...	„
కామేశ్వరి ...	104	బలరామమూర్తులు ..	172
కర్ణాశ్రమము ..	105	శ్రీకృష్ణమూర్తులు ...	173
చిదంబరము ..	105	కృష్ణమూర్తులు ...	175
రామేశ్వరము ..	109	బుద్ధమూర్తి ..	„
గోత్రములు ...	110	నారాయణమూర్తులు ...	176
బ్రాహ్మణ స్వరూపము ..	111	ప్రవీణమూర్తులు ...	178
బ్రహ్మచర్యము ...	118	శ్రీధరమూర్తులు ...	„
వతుర్విధమంత్రములు ...	„	హస్తీకేశములు ...	„
గార్హస్థ్యము ...	120	పద్మనాభములు ..	179
విశ్వవిధులు ...	121	దామోదరములు ...	„
యజ్ఞోపవీత ప్రభావము ..	126	దామోదరమూర్తులు ...	„
సంధ్యావిధి ..	128	ప్రసన్నమూర్తులు ...	180
బ్రహ్మయజ్ఞము ...	131	అపరీక్షితమూర్తులు ...	„
వైశ్యదేవాలయము ..	„	పురుషోత్తములు ..	„
దేవపూజ ...	134	ఆధోష్టములు ...	181
భోజన విధి ...	138	అచ్యుతమూర్తులు ..	„
వాసప్రస్థ సన్న్యాసములు ...	140	జనార్దనమూర్తులు ...	„
రాజ ధర్మములు ...	141	హరిమూర్తి ...	182
వైశ్య ధర్మములు ...	145	ఉపేంద్రమూర్తి ...	„
మూడ ధర్మములు ...	„	హయగ్రీవములు ..	„
పతివ్రతా ధర్మములు ..	„	దత్తాత్రేయము ...	183
స్వగ్నియాయులు ..	148	శింశుమారిము ...	„
గ్రహణ స్నానాదికము ...	150	విశ్వనాథమూర్తి ...	„
దశవిధ విశ్రుతులు ...	„	లక్ష్మీపతి ...	„
సముచ్చయ ధర్మములు ...	151	గొడకధర్మము ...	184
శ్రాద్ధవిధి ...	152	సర్వకామదాదులు ..	185
దర్శనార్థములు ..	155	సాల గామ తీర్థ ప్రభావము ..	187
విషయ సూచిక ప్రభావము ...	157		

విషయము.	పుట.
తృతీయశాస్త్రము.	
జలంధరోపాఖ్యానము ...	192
తులసీ ప్రభావము ...	197
ఉపాఖ్యానములు ...	199
దీపారాధనము-ఉపాఖ్యానములు ...	200
దేవబ్రాహ్మణ పూజాఫలములు ...	206
దానఫలములు ..	207
మానదాన నిర్ణయము ...	209
చిత్ర దానములు ...	211
భూదానము-ఉపాఖ్యానములు ...	"
ధాన్యాది దానములు ...	214
గోదాన ప్రభావము ...	215
పాత్ర నిర్ణయము ..	218
అన్నదానము ఓషధి, వ్రీహి, భేదములు.	219
ఉపాఖ్యానము ..	220
యమధర్మజి సంవాదము ..	222
దురన్తములు ...	223
అష్టాధ వివాహములు ...	224
కన్యాదానము-ఉపాఖ్యానములు ...	225
ఉదక దానము-ఉపాఖ్యానము ...	226
ఋణానాశము-ఉపాఖ్యానములు ...	227
సర్వాంగత్యము-ఉపాఖ్యానము ...	230
హరివాసర ప్రభావము రుక్మాంగదోపాఖ్యానము.	235
జయంతలు ..	236
మాఘస్నానమహిమ-ఉపాఖ్యానములు.	239
పుణ్య తిథులు ...	257
సత్యవ్రతము-ఉపాఖ్యానములు ...	258
భాగవత ప్రశంస ...	262
నరకములు ...	265
నరకయాయలు ...	266
శిక్ష ప్రకరణము ...	276
వ్యాకరణము ...	278

విషయము.	పుట.
భాగము ...	279
నిరుక్తము ...	283
జ్యోతిషము ...	284
య్యాతార్హ వార సత్కృతములు ...	301
స్వర శాస్త్రము ...	306
కల్పము ...	309

చతుర్థాశాస్త్రము.

ఆయుర్వేదము ...	312
రోగ-హేతుదుష్కర్మము ..	316
గాఢర్షవేదము ..	323
ధనుర్వేదము ...	329
కాలాదర్శయములు ...	331
దండనీతి ...	334
దాయాధ్యము ...	344
వ్యవహార కాండము ...	348
సాంఖ్యము ...	360
మరణాస్పష్ట లక్షణములు ...	363
రాజమోగము ...	367
మీమాంసాద్వయము ...	376
భరతశాస్త్రము ...	380
కామశాస్త్రము ...	393
అలంకార శాస్త్రము ...	402
స్త్రీసాముచికము ...	412
పురుష సాముచికము ..	413
గజలక్షణము ...	417
ఉష్ణ లక్షణము ...	420
ఆశ్వలక్షణము ...	421
చికిత్సాక్రమము ...	424
రత్న లక్షణము ..	428
గణితశాస్త్రము ...	432
శకుచివృక్షము ...	436
స్వప్న శాస్త్రము ...	448
శిల్ప శాస్త్రము ...	447

వాణి విలాస వనమాలిక.

ప్రథమాశ్వాసము

అవతారిక

శా. శ్రీ విశ్వంభర లాంఛనపాద సమర స్నేహారు పీఠంబులన్
రీతల్ మీఱఁగ శంభు శక్ర ముని వాణినాథ ముఖ్యుల్ నుతుల్
గావింపఁ శుభదాధిక ప్రభలచేఁ గల్యాణవద్వేంకట
గ్రావాధ్యక్షతఁ బొల్చు వేల్పుఁ గొలుతున్ వైవల్య సంధికిన్

సీ. విరసీల చిక్కుర శైవాల జాలము ను
నిందిత వదనపూర్ణేందు విభవ
మతుల విశాల తరాక్షి మీనంబులు
కనుసీయ దంప ముక్కా ఫలములు
సులలితదరహాస శుభడిందీరమ్ము
మధురాధ రామృత మహితసుధయుఁ
గలిత త్రిరేఖా ప్రకాశ తగభదర
మామోద పృథుల కుచాచలములు

త||గ||మానితోజ్వల జంఘికామకరములును
లీలఁ దరుగొత్తు పాదప్రవాళ లలిక
లమర గాంధీర్యగతి జనకానురూప
మమర నుస్పృంగు నలమేలుమంగఁ గొలుతు

ఉ. హరి కీరీటు భాక్తవల హరికి వారణ దైత్యవీర ని
హారికి రావ్య భూధరవిహారికి దేహవిభాజితాతి నీ
హరికిఁ గాలకూట పరిహారికి సంతత స్మృతా మృతా
హరి కజిహ్నుగ ప్రకర హరికి ప్రమృక్కదఁ గార్యసిద్ధికిన్.

చం. జగములకెల్లఁ దల్లియన సారనిదానతఁజెంది తండ్రీకిన్
మగనికి ధైర్య భూతిగణమల్ విహితంబుగఁ గూర్చునేర్చునన్
సుగుణనఁ బుట్టినింటికిఁ జూచ్చినయింటికిఁ గీరి రాఁగ న
తృణాగ్ర సన్నతుల్గిని యుద్రిసుతన్ మది నెంతు నెంతయున్.

చం. ఆనుపుగ దేవి తిర్యగచరాభిల మానవ మానకల్పనం
దనవతురాననత్వము యథాస్థితిగా వెలయంగఁ జేయుచున్
మును మిసుకుల్ తదీయగతి ముఖ్యులై నెగయంగ రంగునన్
దనరిన బాహ్యమాసహితు భావను సృష్టివిధాతఁ గొల్చెదన్.

కం. ఓణీ చక్రశ్రావణ్
వేణీ రుచి విజిత నీలవోక్ ఘన ॥
ల్యాణేఁ బతగీర్వాణేఁ
వాణేఁ శుభవాణేఁ దలఁతు వనజజు రాణిన్.

కం సంకత దంతురవిఘ్న
భాంతారం ప్రపథు నుగుణవంతు ననంతం
శాంతు నిరంతర కరుణా
క్రాంతం గాంతున్ నుతింతుఁ గన్ముఖు పుష్పం.

మ. హరి నేనాకలియై సమస్త బలితానీక సంహర శా
ర్యరసోదంచితంబై రిమేశ భజనా రంజనహయోగి భా
నుర చిత్రాబ్జ పుష్పమైకవి సహస్రాకృతం బొల్చి భా
స్వరకాదుల్యనుధానిధానం దగు విష్వక్సేనుఁ బ్రార్థించెదన్.

కం. ఆనందమదీయ కవిత్వము
సావి మహిన్ నుకవి తురగసమితికి ననుచున్
బ్రహ్మచారి భాద్యులైన
యాదియ నాల్కి కవి మహామూనిఁ గొల్చెదన్.

ఉ. వేదపుం బాదునన్ స్మృతులు విత్తులుగా నితిహాస పృథుసం
పాదనచే బురాణముఁ బారసమంచితశాఖలై తగన్
మోడలుతోడి పాదవత ముక్తిరైనైక ఫలప్రసంగరా
స్వాదన కరుణ దాన బాహ్యసగుసీంద్రుని సన్నతించెదన్.

చం. గురుల వర్యుల లభ్యమునిగొత్తుని వామనదేవు పుత్రునన్
స్థిర శుభచర్యు భర్తపుత్ర శ్రీ పరనిలహ విరప్రసాద ॥
ద్ధరఁ దగు నాదియ ప్రకటిత స్థితి భాగవత ప్రమాధ్యునిన్
జరమతి రామభద్ర గురుశేఖరునిన్ భజియింతు నిత్యమున్.

సీ. భవభూతి శివభద్రు డాణిమయురాఖ్యుఁ
 గలభుని హారంబుఁ శ్రీధానుఁ
 గవిమిత్రు శ్రీ హర్షు యో భారతీజయ
 దేవు మల్లణు శుకదేవు యాము
 భాత్యుఁ బ్రాసాదయ భద్రు శంకరు సా
 కవ్యా గీర్వాణ కళలఁ దలఁచి
 భీము సూరయఁ బిక్క వెగడ నన్నయ పోత
 నార్యు నెఱుఁగ సోము పురు రంగ

తే.గీ. నాథు శ్రీనాథు గౌరవ నవ్యకావ్య
 భానురాంధ్రకవిత్య శ్రుబంధ బంధు
 రాధ్య సర్వజ్ఞ నిఘన మహాకవిపద్ర
 వరుల నభినుతి గావించు గరిమ మెఱయ.

ఉ. సారథ రౌచికాధిక విశారద శిల్పిక ముఖ్య మాధురీ
 ధారల సత్కృతుల పదులు లాము రచించుఁగ లేక యూరకే
 నేరని శ్రుజ్ఞులకు సుకవి నింద యొప్పుట, వానరంబు రె
 వ్వారల వెక్కిరించి శుభవైఖరిఁ బూనఁగలేని చాడ్చగుక

అ. వె. ఆనుచు నిష్ఠ దేవతాభివందనమును
 వరకవీ ద్రవతియు నెరియఁ గుకవి
 నిరసనముచేసి నెమ్మిత్తో నొకకృతి
 నమరఁబూనియున్న యవసరమున.

సీ. * మేంపు మిన్నల విందు మానిక కిందు ?
 కలిమితి పొందు వక్షంబువాడు
 ప్రోగు మూఁకల హత్తి వీకచూపెను సత్త
 తాఁకల బుకతి గలుగువాడు
 మగరాల బిగఁడు మహిమంబు మకుటంబు
 తల నొడికంబుగఁ గలుగువాడు
 తమ్మిమట్టఁపు తేపు నెమ్మివెన్నెలప్రాపు
 గ్రమ్మినక నుచూపు గలుగువాడు

తే.గీ. శేషనారద గరుడ సంసేవ్యమాన
 చారు చరణంబుఁ ప్రభోదార సకల
 దాస మానస సంతోషదాయకుండు
 వెలయు గల్గూర వేంకటాచల విభండు.

మేంపు మిన్నల విందుతాలి మానిక కిందు. అనిమాలసారము

* ఇందు గణ భంగమును, బట్టి పై పాతము సరియని యూహించబడినది.

సగ్ధర|| శుభాంభోద ప్రభావిన్సురిత హయమువై శోభనాంగ ద్యుతుత నీ
 లాభప్రాంతిక్ ఘటింపక్ హవళికి జగిపాగంగి చుంగుల్ చెలంగక్
 విద్రాజ ద్రశ్న భూనావిభల దశశతల్ విశ్రుతం బందగా ధ
 త్రద్రాజి (స్వా) నననాంబ ద్వరహసితము నిద్దంపు మేలింపు నింపక్.

౪. చతుర మిరజన నేవతుంజై విగత విభవసంగతి సురగరాడ్గిరిపతి యుషకికాలం
 బున మదియద్యగ్గోచరుంజై ప్రణామ ప్రణతులుగ్గొని నీ తలంచిన కృతి వాణీ విలాస
 మాలిక య. మద్వనమాలికధాతి మెఱయుచు న మకాలంకారంబగు, నగణితసుగుణం
 డును శ్రుంబధ కన్వినాధురంధరుండును నగు మద్దానుం డొకరుండు సహాయుండుగా
 నేతత్కృతి, మత్సమర్పణంబు నేయుమని మన్వానసనివాసుండయ్యి నంత నివ్వధంబు
 ప్దరు బాంధవజంబుల కెఱింగించిన రోమాంబకంబుతగాత్రులై మత్సుకృత పరివా
 కం బభిషర్ణించి యిట్లనెరి.

నీ. శ్రీ విష్ణునాథిరాజీవ సముద్భవ
 భువనేశ మాంబపుత్రుండైన
 ధ్యగుం బయ్యతా జ్ఞానానగవిభుల గుణంబు
 లరయచో నారివత్స ముక్త్రే నదమ
 వారిజోదరుండు శ్రీవత్సాంకు డగుట న
 మ్మునికి శ్రీవత్సాఖ్య మొనరి నొసంగి
 నీ గాత్ర సంభవుల్ శ్రీగరిష్ఠు లటంచు
 నరమిచ్చి దయమెచ్చ నిరుపమాన

తే.గీ. మహిమ జెన్నగు శ్రీవత్సమాని గోత్రం
 డనఘతర తేకుమల్లానృక్షై ధర,
 పురి పృసింహంక్రై భజనార్ నెరవ రాన
 భద్ర గరుభక్తయతుండు తిప్పపఘండు.

కం. ఆ మంత్ర రామమాలిక
 సీమంతినియందుం గనిమి శ్రిత నుకవిజన
 సోచు ట్టేమంకర వి
 ద్యామహాత్మ్య త్వ నస్వయామ త్యదగ్గ.

ఉ. అయిత కిర్తిశాలి యగు నత్పవ యొత్పగు కృష్ణాశీలి
 క్షాయి శుశ్రదాయిని బుధాధ్యవిధా యినిభార్య కాంక్ష బాం
 గాయజవంటి సద్గుణనికాయుం దసూధపుగాంచె వైభవ
 శియతు రామనారణ చరిత్రీత దెవగనారుల నమోదగ్గ.

సీ. ఆ రామమంత్రీ నీతా రమణీ నిభ

సద్గుణవిక్రమంబ జనకవంబ

నుత కరుణలంఘన లక్ష్మమాంబ స

త్కులకాంత గా సముజ్జ్వలనిరూఢి

సరసింహ వరజాతు నిరుపమ విభ్యాతు

మతినిత్య సప్తరామాత్య సత్య

ప్రాకట సద్గుణ సో కవిభ్యాటాహ్వ

స్థిరకార్యరంజన వ్యసించు నాన

తే.గీ. నాబ్జిపు బింబ యగు సరసాంబ గనియె

నందు ననవరతాన్న దానాతిశయ మ

హా ప్రణావ సదాచార విశభజన

కప్పరామాత్యుఁ డలరు లోకప్రసిద్ధి.

ఉ. వాసవ వైదికుడు బుధకర న దానవిధాన మాన లీ

కా సమ కీర్తి సత్యమూల, ముఖద కౌరవ ప్రసవేషు

క్షోనువిదారులంబు ను న చింత సచితపుణ్యశాలి యా

నా సచివా గ్రంథాంబు కుల గన తిమ్మచనెమ్మ గొల్లంకె

శా సామాన్యస్వము వొంగి రత్యధికి దాన - రంజన శ్రీకా

నామ ప్రాపి ని, సత్య నిశ్చల కళా నాథానుకూల్య క్రియా

సామర్థ్య స్థితి తిమ్మచన శ్రీకా, సాక్షీ రహ సార్వత్రి

ధామ ప్రాభవ శ్రీ అయ్యు నది చిత్రా త్రిమూర్త్యంకవ.

సీ. ఆ కప్పరార్య తిమ్మాంబు కవి

జనావన కృష్ణాక్షణి బాలి

యింతసకీర్తుల హెచ్చిన యవ్వన

ధర తస్మద్ధర్మ ధర్మనయాను

రాజత నుకవి సమాజ సమాజియ

ధీయక్తు లాప్య నారాయణస్వ

రమ్యవిద్యా విశారద బుధజన గేయ

గంగద్గుణ స్థాయి రంగశాయి

తే.గీ. యనంగ నీపును నినియించి త చిత మతి

హరికరాంబుజ దీప పుష్పాయాధముల

కరణి గౌరీశ పంచవక్త్రముల రీతి

నమిత కీర్తిప్రభా ధర నతిశయిల్ల.

శ్రీ. అపవర్గ నామ పుణ్యాస్పద లెన కా
 సీరిధి కృష్ణమ్మ ధీర కొండ
 మాంసియు నై. వోడులై వెలయ జరించి
 యధిక సక్కిరుల ననువమధృతి
 గజవెల్లి జవవడగతి నైదిరి బాంధ
 వాధార విద్యానోధ సింగు
 సన్నత నున్నతై సత్ సంతాన సం
 తన్న వసన్నత వన్నె కెక్కి.

శ్రీ. చెంగితివి నామధద్రావ్య శిష్య వర్య !
 వేంకటాధిప పాదారింప నాక
 రంద సుమలిప్సితానంద కంద వృందయ !
 కృతి యోగ్యము నీడు తోర్కెల్లు ఘటిల్లు.

నం ఉరుళుభసన్ తిన్ దిరులకూర పురాధిప వీరాభుజ
 స్థిర శంకంబు కృష్ణగుణ దీపితదండక, మొప్పు జాకీ
 వసంయయి క్షాంతమును భావన ద్విశవప్రబంధమున్
 విరచన చేసినట్లు యిది వేడ్క నొప్పము రంగభీనధీ !

శ్రీ. ధర మొలరవ్యయామరత పల్లవి.
 మంతు కెక్కు సంత ముగ్ధిసత్తి
 యగు లెక్కుమాంబ యం దనువొంద గలశాధి
 ఘనవీచి శ్రీకాంత కరణ బిడమి
 యస్వర్ధనామ్నియో నట్టి లెక్కుంబ శ్రీ
 రంగనాయి ప్రళ రంగ మీలు
 వరు సన్న పరియి చి నిరుపమ శుభగుణో
 దార సద్భాంధవాధార గరిమ

శ్రీ. నమ వేంకటపతి వచ్చనాఖ్య నయ్య
 నంతు వేంకటపతి జగన్నాథు వద్ద
 నాభు బాహులు నాగ సందనులం గాంచ
 ధరణ్మ ప్థిల్లి నీకు నీ ధర్మ మబురె.

శ్రీ. వరకవి బహు శుతుండు శేషగిరినివాస
 భక్తుడు వివేకియు బహుప్రబంధకర్త
 విశదమతి శ్రీ మహంకాళి వేంకటపతి
 వెలిమికాండొటం దగు కార్యసిద్ధి నీకు.

సీ. అతఁ డల కుశస్య గోత్రాస్త్వాయశీరవా

రావార తుహినాంశుఁడై వెలంగు

నన్న సార్యాన్న చూంబాత్మజిండుగు కోడ

యాఖ్యుఁడు త్రిగమ యందుఁ గనిన

గుణసిధి ఘనుఁ డప్ప కొండాఖ్యుఁడచ్చుమా

క యందుఁ గనిన సుగ్రీతనాతుఁ

లింగాయ్యఁ డలమేలుమగ పార్థిండు

విశ్రుత శుక్రవర్మ వేంకటపతి

లే.సీ. ప్రచుర లీల వరుక్తిధ కవనలెఱుంగు

నెమ్మి నాతఁడు నీకృత సర్వహిందు

సంపు డకుఁగి శ్రీవేంకటేశుడెర

వంకితమొసర్చు మనుడఁ డె గార్చు మొంది.

ఉ. విక కథా ప్రసంగతి సహజపు య్యులు తప్పకలభములీ

ప్రాకట యుధులీ రమ్యగర్భిణి జేసిన వార సత్కర్మ

శ్రీకర సత్పురాణము లశేలతగగ సంహితైక బో

ధా కలితార్థములీ వినినయంతయుఁ గూర్చుఁ డుంధసంగతక.

కం. విత్కథా సరిష్ట

కత వచస్సురం పారిజాత ప్రస

త్రాతాంచిత దానము శ్రీ

నే నకు ఘరాజ్మశైలయన కిత్తుక.

చం. కృతముఁ బ్రహ్మ సంసృత ప్రత రమూప్యహముఖ్య భూపతివే

సమతుల్య బాంధవాయ లల ద్యాహు సేలం బూజుల్లుఁ గా

హింసతుల్య ద్వావోరథము లిచ్చిన రంకు శరయిప్పుని

ట్ల తులిత లీల నాశ్రీత జగ్గ నెచ్చు నెచ్చు సంచవే

ఆ.వె. ఆంబురాశి తరగ లవనిరేణువు డు

గణము లమిత వర్షి కణములై

నెన్నవచ్చుగాక యీ సులకలేశ్యు

భవ్యగణము లెన్న ప్రహ్మ పశమే !

షష్ఠ్యంతములు

కం. శ్రీ రమ్య స్వామి సర
 స్త్రీ రావనిజాత కుసుమసీఘ పరిమళా
 సార మహాధీరానిల
 వార స్ఫుట స్ఫుప్రసన్న పదనాభునకుకా.

కం. ఆటవికా వయవోత్సవ
 గోటరవిద్యోశయావ గోటీర వి
 మాటహృత భక్తకలుష
 ధ్వాని తమః పుంజునకును గరికంజునకుకా.

కం. చన జగదార్పిత కాంక్షన
 చన జాతికి బివ్యసాదవజన్యతి స
 స్ఫునిచ్చదోబ్ధాకరునకు
 జనితాదరనకు శంఖచక్రధరునకుకా.

కం. వృక్షాసుర మదవిదళన
 వృషదత్వాయిత మనగ నీకరి శాస్త్రో
 త్కృషణామిత బాణ స
 విషయాస్పద బాధునకు వికారామునకుకా.

కం. నేవాగమ కలుషాపహ
 పావన పటుత్థినికరి సర్వీశ సచిర
 శ్రీవైకుంఠాగమ శుభ
 వాని విమానాగ్నిరతిని బంధురస్మతికికా.

కం. చేతోభవ గోటివి
 పాతత సౌందర్యదీప్తికృతికికా గ
 జాతభవ బహుత ప్ర
 శ్వాతికా గాత్రాని వేంకటాచలకతికికా

వ. సమర్పితంబుగా నే రచియింపం బూసిన వాణివిలాస వనమాలికయను మహా
 ప్రబంధమునకుం గథాక్రమం బెట్టినది —

నీ. చందన మందార చాండేయ జింబీర
 కురజక మామూర గోదార
 శేతకీ ఖర్జూర కింకుక కలవీర
 శీర్షప వానీర సిందువార

మాతులుంగ తమాల మన్నభ(స)బసాల

మాలలీ హింతాల తాల వాల

సరళ చూతాంకోల శర కదంబ రసాల

వకుళ కుదాల లిల్వ ప్రియా

లే.గీ. పసస లిరుచామలక లుంగ. పసక తిలక

హింగు నారంగ తుంగ లంగ రంగ

వమిత సుమఫలతరు కుంజ యమి మనోజ్ఞ

కుశల హర్ష పదము నెమిశవసంబు.

ఉ. తామరసోద్భవుండు ప్రమదంబునఁ బుణ్యము లెల్లఁ బ్రోవు గా

నైమి యొసర్చి ధాత్రి నిది నిల్పి చోటితిపుణ్యభూమినాఁ

దా మది కోరికన్విడువఁ దారక యచ్చట నున్కి దాని చే

నైమిశ కావనంబున ఘనం బగు తవ్వన నీమ యంతయున్

లే.గీ. నీలగళ సంగతిన్ ఫణినివహ మలరు

హరి మదేభేంద్ర రక్షణ వాచరించు

పుండరీకాః సారంగములను బ్రోచు

సరస నవ్యవ్య మైర ప్రచార ముడిగి ||

వ. తద్వనంబున—

ఉ. కుత్స మరీచికొనక భృగు చ్యవచంగుసాత్రి కజ్జులున్

వత్సపులస్త్య మంకిణ కణోదుల. నా హరి సత్ప్రభావము

తృప్తి మానసుండగుచు నొప్పెను సూతుఁడు దెల్ప విందు రా

జత్సుగుణాభయ మెఱయు శౌనకుఁ దాతనిఁ జూచి యిట్లనున్ ||

శా. సూతా! నైగమ భానుచార్థ పదవీ శోభార్థ మేధా లస

త్వాతా! శాస్త్రపురాణ సంహిత కళా ధారా లిలా పచో

జాతా! సావిస రోమహర్షణ తనూజాతా! సదా తత్త్వ వి

ద్యా రాత్సర్యయుతా! బుధానుమత చర్యాస్థిత! ధీవ్రతా !

కం. యుక్తాగ మోక్తి స్ఫుట లను

రక్తిక్ గమ విస్తరించు రహి స్ఫుత్వరోధ

ద్యుక్త గతి పురాణము

పక్తిక్ బ్రకటించు సకల సారార్థములన్

౧౦. మునుమిస్కల్ గొనియాడు నేసి పరుతున్ ముఖ్యుండు నానంద కం
ద నిరూ త్తుడ డమేయుడ దివ్య ముండడు విద్యాగమ్యుడ డా విష్ణుడ నీ
ర్తవ నేయన్ భవదోషముల్ దొలంగు నిత్యక్షేమసిద్ధిం దగున్
మనుజుం డూరిత తస్కరామృత సాధామాధుర్య నేవారతిన్॥
- ఉ. కావున సర్వలోకవిభు గౌరవ చారు కథా సుధారస
శ్రీ వహి పినులం జొరంగు జేయఁగదే! యది సంతసిల్లఁగాఁ
బావనఁదాదయ్యార్చి గుణపారిగుఁ డావిభుఁడెట్లు లోక స
భావితనా ప్రపంచమనుభావముగా సృజియించె నెంఁ ఁగన్॥
- తే.గీ. ఓంటసుఖిల పురాణముల్ వేఱు వెఱు
నిశ్చితార్థము దెలియఁగ నేమింక
కరుణ నిర్ణవిభాగ సంగతుల నెరయ
వలయుఁ దెలుపఁగ మిత్రభావంబు గాఁగ.
- సీ. ప్రహ్వయాపంబు ప్రహంక విభవముల్
వర్షం జతుర్యహ వైభవములు
లోక నిర్ణయములు లోకోచ్ఛృంభితి
లయ గతుల్ పల్లభి లక్షణములు
నుచిత కర్తకలాప ముచిత దేహ పిం
దోత్సత్తి విభవములు వానరు జాన
కస్థితి పోడతకర్ష విభాగముల్
స్త్రీ పుంస లక్షణ స్థితులు, భేష
- తే.గీ. జప్తకారంబు భరితాస్త్రంబు స్వత్తు
సుప్తి జాగ్రదవస్థా విశోధనములు
ప్రత సున నాన గో విశ వైభవములు
విష్ణు తెంకర్య తద్భక్తి విభ వలములు.
- చం॥ త్రిగుణ విభాగముల్ స్వపరిక్రియ లిండ మను ప్రచారముల్
దగఁ జతురాననాయపు విధంబును గానిరూపణంబులుక
మృగధర సూర్యసంశబల మేఱయ నాంఖ్య హరణయోగ తా
స్త్రగతులు, ల్పరీతి విశదంబుగ నెప్పు వెఱుంకఁ బల్కవే!
- కం. మున్ను పురాణార్థము శీ
న్నవి యెవర్లు రీతి నమరగ నున్న
పోషుతి విస్తృతము గా
న్నున సాగార్థమెల్లఁ జగురతఁ దెలుచు!

మ. అనినకా సూతుడు శాపకామల సహస్రదంబునం జూచి యో
యసహగ్రోసరులార ! మీరు, భవదీయందెస సంప్రశ్నమా
వనమాలికా శుభశీలి దాసజనకేంద్ర పశుభరత్సత్కలహా
వనశాలికా . . .ది భక్తి నైర్మల దగు కైవల్య ఫలాపస్థితికా.

కం. మీరశీగన పశ్చిమ హరి
గౌరవ సుహృదులు తేనెగాక బలుకక బడుక
సారి పురుషార్థదాయక
మై రహిత దగు విష్ణు సత్య సామృత పదభ్రు.

చం. విలసిత బుద్ధి నిద్రుటలు విశుభిత భక్తులు, నీలి తోడ ని
శ్చల గతి గూర్చుట్టగఁగము శరద శ్రుతి మెలంగు కామిని
గలయలు కా, మిచ్చియు గాని విష్ణు రమణ భక్తితో
గొలుచుట పొయ్య మచ్చునుని గోర భజించిన గల్లు కోరక.

క.. కోరక యూరిక గొల్చిన
వారికి నపవర్గ పద మవారిక వాసనకా
జేరిక నెట్లయింక భవ
తారకమగు విష్ణునేవ తత్వం రయికా.

తే. గీ. క్రమ పురాణము లు పురాణములు స్మరులు
త్రిగుణయుగములు, పదునెనిమిది నమరు
నందు సాత్వికములు హృది నుతించు
నల రిజనములు ధాతృహుల బొగమ.

చం. హరియొకక చెల్ల దేవతభద్రాకృతులకా ఒనకోటి పూజ నే
ర్పటుపగక దాస కైకొనుచు భవ్యమరథ దామయై తగుకా
సురపథపాతి తోయములు సొంపన వాధి జేమనట్లు న
పురుషవరేణ్యుల జెందు నెట బిందిన వెల్పుల ముక్తికా లిస్తియికా.

కం. ఆ రోగ్యవృక్షాంకురు
సారజ్ఞానవృక్షాంకు శంకరు, భనభా
నామూఢి కన్నీ, ముక్తికి
నారాయణ గొల్వ గు జనంబుల కెల్లకా.

సీ. వెస ఋగ్యజుస్సామవేదముల సకల
రిత ప్రతిపాద్యముల సుఖియు నవియె
హరి హర మాచక్ష్య వరసూచకంబులౌ
నంద ధర్మణము ముత్రాత్మక మగు

సుఖవేద వేదాంగయుక్తములగు నందు
నైదగు శాఖల, నాఱు సూత్ర
ముల, వాప్తు ఋగ్వేద మెలమి యజుర్వేద
మన్ని సూత్రంబుల నెన్న నెను

శ్రీ. దాఱు శాఖలు సామంబు నన్ని సూత్ర
ముల వెలయు సప్తగాఢంబు లలిం దనరె
త్రాప్తు మట్టవీధివ్వలంబు బరిధిల్ల
ననఘరీతి సహస్రశాఖాన్వితముగ.

వ. సూత్రము లెవ్వియంటేని, బోధాయ నీయాపస్తంబ సత్యామెధద్రాహ్యయ
నా గస్త్యా యేయ శాకల్య కాల్యాయన వైఖానస శానకీయ వారిద్యాజాగ్ని వైశ్య
వాకూల మాధ్యందిన కాండిన్య కాశిక బు లష్టాదశంబులు, ఇవి యొక్కొక్క
వేదంబున కాటేనీ సూత్రంబులు. పూర్వోక్తలీల నమరు నైదు కల్పములు నాఱంగ
ములును వినుందు—

శ్రీ. ధరణి చక్షత్ర కల్ప విధాన కల్ప
శాంతి సంహిత కల్పముల్ సరసన సలి
దాన కల్పము శిశ్నోప్రధాన మంగ
పట్క మిరంగు కర్క ప్రశస్త చుగుచు.

మ. మను శాత్రాయన విష్ణు దత్త గురు యామ్యంబుల్ తగ్గ గౌతమం
బును శాత్రాయన యాజ్ఞవల్క్య హరితంబుల్ వ్యాస వాసిష్ఠ శో
భన సంవర్త పరాశరాధిరి లనదాపస్తంబుల్ భార్గవం
బు నంగా మేల్కొలుపు లాప్పు శంఖ లిఖితాఖ్య గూడి పడెన్మిదె.

వ. ఇవియె ధర్మి శాస్త్రంబులగు న్యాయతర్క మీమాంసాద్వయ సాంఖ్యయోగి
శాస్త్రంబు లాఱు ప్రధాన శాస్త్రంబులు. భరత శిల్ప కల్ప కళా స్వరాశ్వరత్న శాస్త్రం
బులును, ఆయుర్గాంధర్వ ధనుర్వేదాది వేదంబులును, ఉపవేద శాస్త్రంబులనందగు,
నింక నాగమంబుల తెఱంగెఱింగించెద—

శ్రీ. వైఖానసము భాగవతము ఋగాగమ
పాంచరాత్రంబులు వైష్ణవమును
వాసుదేవార్చనా వైభవములు బెల్పు
శైవ దీక్షలు మహా శివ స్తోమ
ములు శైవ సిద్ధాంతమును జిడంబర వివ
రిణ మారులమును సరవిని బెట్కు
భేదంబులక శివజ్ఞియకర పూజ లి
య్యాఱును వివరిండు, సౌర శాద్ధ

అ.వె. ములును గణపతి యది వెలయు దేవి పరమ్మ

లగుచుఁ బదియునాల్గు సమరు బెరసి

ఁబురువదెనిమిదగుట నిందు రమాధీశ

పరమ్మలెదు సేరుపఱతు వినుఁడు.

కం. వేదోక్త మంత్ర తంత్రము

గాదిగ వైఖానసార్చ నా రూఢిఁ పగుల్

శ్రీ దగ్గు వేంకట ఘటికా

ద్రావిడుల ముఖ్యుక్తు లగుచు తంత్రములన్.

వ. అదియు వైఖానస మరీచి భృగ్వక్రతుల ప్రవర్తకులు గా బలిపురావాస క్రియాధికారము లాదిగా నిరుపదెనిమిది తంత్రములం బరగియుండు.

కం. ఛాగపతాఖ్యంగిని

యాగమ మిది నీల భూధరానంతముల్

బాగగు లవసుభేదార్చన,

నాగతిఁ బూజనలు యోగ్యులు మరకింటన్.

కం. పదునైమిది ఋక్కుల కా

స్పదమగు నప్పురుషసూక్త పథతి పూజా

నిరతికిఁ దవరు ఋగాగమ

మిరళగ గృహదేవతార్చనేప్పినమగుచున్.

అ.వె. బ్రహ్మరుద్ర శక్తిరాత్రులు కూని న

వగ్నిహవ్య లమర పరుస వేద

మనుర యత్తిపపుడమృతార్చకు గా

రచనఁ జేయఁ బాంచరాత్రమయ్యె.

వ. అది తంత్రక్రమం బయ్యె. వైష్ణవాగమంబు క్రియాయోగంబగు. క్రియాయోగం బగు శివాగమంబు లాఱునుం బదినాల్గు భేదంబులం బ్రవర్తిల్లుచుఁ బంచాక్షర్యాది జప భేద పాఠివి లింగార్చనాది లింగభేదార్చనామహిమలను దివ్యస్తవ వైభవోత్సవవిధానంబు లును వివరించు. సౌరంబు సూర్యోపాస్తియు, గాణాపత్యం బష్టావింశతి గణపతి పూజావిధులును, బౌద్ధంబు పాపండ్ల క్రమంబులును విస్తరించు మఱియును—

తే.గీ. తనరు నింద్రాణి త్రిపురనుందరియు వాణి

యనెను కడునాల్గు నామము లతిశయిల్లు

గలవు తన్నామ నేనకాగమము లవియు

కుల. విష్ణున నా నిందుఁ బరిభవిల్లు

వ. శ్రీ విద్యా కాళి మాతంగి శూలిసిద్ధుర్ల లను సిద్ధా భవనేశ్వరీ వారాహీ పూర్వకంబు లగు విద్యలమరు. సా. ఖ్యాత్యున వామేశ్వర బద్ధా మేశ్వర యామళాది

తంత్రంబు లమరు. ధైరవ కాశదక్షిణా మూర్తి కల్పములనేకంబులును, రుద్ర ధైరవ యా
మళ జ్ఞానకులార్చనాది చతుర్థ శభేదంబుల మంత్ర ప్రత్యయంత్ర జపపాపామ దాశ
తర్పణ విప్రభోజన విధానంబుల వామదక్షిణాచారంబులం బ్రవర్తింపు వెండియు.

సీ. కార్తూమాత్యస్య స్త్రి లైంగ్యములు వాయు స్కంధ

సత పట్టురాణముల్ తామసములు

బ్రహ్మాండ వామన బ్రాహ్మ్య మార్కండేయ

బ్రహ్మకైవర్తముల్ పటుభవిష్య

ములు నాము రాజసంబు లురభాగవత వై

క్షణ పాద్య వారాహ నారిదీయ

గారుడంబులు సాత్త్వికంబు లాది పురాణ

సమితి యస్తాదశ సంఖ్య నిట్లు

తే.గీ. నారసింహంబు శైవంబు సార విష్ణు

ధర్మ ముఖ్య పురాణముల్ తఱచు లుప పు

రాణములు సంహితలను విరాజితముగ

బదియనెనెమిది విద్యలై పరీబలు నిమితి.

వి. అగస్త్య సుశుక్రమారీ, ఊరాక హేశ్వర, సూరసంహిత లాదిగాఁ బదు నైని
మిదియగు నిట్లు.

ఉ. ఆరసి యీ పురాణ వివిధార్థములెల్ల గ్రహింప వేడ్కతో

మీ రిటు కోరిక బలకు మెలమి ప్రశ్నలు నుత్తరంబుగా

గారవ ముప్ప డెప్పవ వికాస మనస్థిర్మలై వినుండు దు

ర్వారీ మహాభువారణ మహార శుభంబు హరి ప్రసంగముక.

వ. ఆని పలికి.

ఉ. కంతునిగన్న తండ్రి సుమకాంత నిశాంత హృదంతరుక్ శుభా

త్యంత నిరంతర ప్రదు, ననంతు ననంతయోను సర్వ వే

దాంత నిశాంత సంతత దురంతహయ పరాత్పరుక్ రమా

కాంతు దలంతుఁ దచ్చరణకాంతి భజింతు నుతితు నెంతయుక

ఉ. భాసుర నేదవల్లవి విభాగిత భవ్య విభాగమార్గళా

భ్యాసు ముని ప్రశోష దరిహాసు విస్మర్తల వేణలాతి గీ

ర్వాసు మనస్సరోజ హరివాసు పరాజనకాసు సంతతో

ల్లాసు మునీశు వ్యాసు సుఖిను మదికుఁ దలంచి మ్రొక్కెదక.

తే.గీ. అనుచు హరిగురు వందన మాచరించి
యంచితోక్తుల సల శాస్త్రమును
సావధానత వినుడని చతుర మధుర
రచన సూతుడు శ్రేష్ఠ ధీరతర మతిని

మత్తోకిల. నిర్వికారుడు నిర్గుణుడును నిత్యుడు విభుడాద్యుడు
నిర్వికల్పుడు నిష్కళంకుడు నిర్మలుడు నిరీహుడు
సర్వభర్యుడు సర్వవర్షియు సర్వజీవాంశుడు భా
భూర్వహ క్రణవస్వరూపుడు తొల్ల ప్రాచీనమన దగుడు

కం. ఆ నిరుపమతర సత్య
జ్ఞానానందాత్మి తోడఁ గలసిన దగుచున్
దానున్నది లేనిదియె
పూనికతోఁ బ్రకృతి చేష్టపాలుపరయిండున్

తే.గీ. నిస్తరింగా(ద్రి) కగణి సమస్త వస్తు
శస్త్రమై పూర్ణత సఖండా నిస్తుగతి
విస్తరిల్లు సపార గభస్త్రిసమితి
వాస్తవం గు సంచితాభ్యస్త మపా

కం. జగములు సత్తు సత్యమని సార వివేకముచే నెఱుంగ వా
దగునది జ్ఞాన మయ్యెఱుకదాల్చి ముదంబెడఁ గాచుకొల్పటం
పుగనది చిత్సుఖం బవఁగఁ బొల్పుఁ దదీయమహత్సుఖంబు లీ
రగణిత మా నెఱుంగుదురు నారసి పెల్కుట కాగమోక్తికే

సీ. ఎలమి మహానుభావులు మానవులు తదా
చందశతంబు నింపొంద మచ జ
గాంధర్వమగు దేవగాంధర్వ మనినూట
సగు (గుణింపఁగఁ) వైచికాఖ్య సముఖ

చిరలోక లోకుల చిన్నదంబులు నూలు

నాజానజానద మనురునొకడు,

కవి నూలు కర్త దేవాంధ మానూలు

పొందగుదేవతానంద నుగుట

తే. గీ. శక్ర జీవ ప్రజాపతి సరసిజాత
జాత పురుషాహ్వయంబుల శతగుణోత్త
రోత్తరాధిక్య మానంద మొనరు తుదిని
కలదు పురుషునియందు భాస్కరునియందు

వ. అట్టి పురుషానందంబై బ్రహ్మానందం బగుటకు మరుగ భృగు సంపాదం బెఱింగించెద.

చం. వరుణుని పుత్రుడాభ్యుగం డవశ్యతం దండ్రీనిఁ జూచి బ్రహ్మమే
కరణియొ నాఁ ఎవఁడనుడు గైకొని చేసిక నెద్ది నావుడు
ధరింకల భూతికోటివిదితంబుగఁబుట్టి ఎడంగి శూతునై
పరిగిన యన్న యన్న పరిపాటి యెఱింగి మఱెద్ది నావుడు

కం. ప్రాణమే బ్రహ్మంబవఁ డ
త్ప్రీతిక్రమ మెఱింగి భృగువు బ్రహ్మము నడుగఁ
రాణం ద్విగుణక్రియా సం
త్రాణంబగు మనసు బ్రహ్మతత్వం బనుచు

చం. వరుణభవుండు మానసు వారక నారసి బ్రహ్మ మెద్దినా
గురుఁడును జ్ఞానమే యనుఁడు కూరిమి మీఱ నెఱింగి బ్రహ్మమే
ర్పఱుపు మహిమ, శుతుని ప్రాధిమ మెచ్చుచుఁ జిత్తుఖండై
కరమగు బ్రహ్మ మా యెఱుఁగ కల్గిన మానవుఁ డొందుఁ దద్గతి

కం. అని నిజ తనయునికి స్తుని
వినిపించిన వరుణువలన విజ్ఞానమునఁ
దనరి భృగుఁ డట్లు బ్రహ్మము
గని మనె నని యతఁడు మానిగణముల కనియె

కం. ఆ దినులేజోసిధి యతఁ
డాదట లీలావిద్యయైలోకములు
త్వాదింపంగఁ దలంచి మ
నో దయతోఁ జూడఁ బ్రకృతి యప్పుడ వొడమె

క . అండక నవలంబవ చే
నిండిన తత్ప్రకృతిలన నెరిఁ బెక్కఁగ బ్ర
హ్మాండములు త్రిగుణ యుతములు

జం. బహుశతం బద్ధజాండములు భాసిలగాఁ జరుఁడంతఁ దద్భవీకా
విహితభాకృతిం దసరి విశ్వయస్థితి వాసుదేవుడై
మహిమ నిదానమయ్యెడ రమాసతియుం దను గొల్వఁగా మహ
ద్వహవికృతి వ్యభీత పరివార సమేత విభూతి నేలయై

సీ॥ మహనీయ మణిశీసు మయ కిరీటుంబును

కాస్తుభముని కతకంబు హర
శేయూర కటక సత్కృత భూషణంబులు
శంఖ చక్ర గదాసి శార్ఙ్గా కలిత
ఘనచతుర్భాజులు కాండనవనంబు
మేఖలా కింకిణీ మిళితకటియు,
నిందిరా నుంపరీ మందిరవత్సంబు
డంబైన కంబు కంఠంబు గలిగి

తే.గీ. గరుడ నైస్యేత పన్నశేష్యులు నిత్య
ముక్తు లంచితభక్తిసంస్కృత గొలువ
హరియు సాంపాందు వైకుంఠపురము నందు
లీల శేషునివై ఒవ్వలించి యుండు.

కం॥ బాదుంబర వృక్షంబునఁ
చాచగు తత్ఫలము లట్లు బ్రహ్మాండము ల
య్యాటము తనువున కంటె మ
సేవాదితమగు మాయకంటె నుజ్జ్వల్య మయ్యెన్

తే.గీ. మహదహం కార సురిపర్త మారులొ గ్ని
కమల పృథ్వీలు నావరణములు గాఁగ
ప్రకృతిచేఁగ గప్పఁడి లెక్కపఱుపరాని
యండముల్ నిండె సకల దిగంతరముల.

ఉ. అండము లిట్లు చాలఁగ నయంబగుచున్ పర వాసుదేవున్ వే
దండ సమస్తదిక్కుల నుదారిత నిండఁగ మాయ యప్పడా
చండతర ప్రభా విశదసారికళల్ గొని చొచ్చి యన్నిఁ టన్
దండిగ నుండి తత్కమలనాభ విధానవి రాజ మాన శన్

కం. అచ్చట నండంబులలో
నచ్చగి డ్రీ విష్ణు లేజ మను తన కూట
స్థాపనయత విరాట్పురుషుం
డెచ్చుగఁ గనుపట్టెఁ డ్రకృతి హితసంగతి శన్

కం. మును వెట్టినుండు రత్నము
 లనుభుగ వెలినుండు మెఱయునట్లిన జగముల్
 ఘనమాయాసంగుల ద
 త్తనుభునఁ గనుపట్టె గిరి నదగుమి యుత్తమై

తే.గీ. రిమణు వీర్యులు సత్పుదరస్థ మగుదు
 పృథ్వి దద్గర్భగోళము వెడలి రూప
 మమరఁ గనుపట్టుగలిఁ బరమాణు కళను
 బ్రకృతి భరియించి బాక సుర్పడఁగఁ గనియె.

న. ఉట్టియెడ—

కం. శిరములు వెక్కువలమరఁ జేతులు కన్నులు పాదముల్, బహు
 దరములు కర్ణముల్ గలిగి తత్కదండుము తెల్లనిండి మే
 నిరభుగ వానికొమిగుల నెంతయు నొప్పఁగ సర్వభోక వి
 స్ఫురణ వదినదావని విభోజ్యుల లోల నిజాంగము ల్ దగ్గ

కం. వర్ణా శమా భిన్నుని సా
 వర్ణగిరి ప్రకర దేవవరముఖ చూహ
 దీర్ఘగతి మెఱయుఁ దద్విభు
 వర్ణితజన్మ మిగుల వైభవ మెసఁగున్

తా. బ్రహ్మాంధ్యములు పాదభాగమున నున్నప్పు గావించి తి
 ద్భ్రష్టనేక మరుచ్చరాచరము లుద్యద్భిద్యదేహులు గా
 బ్రహ్మాంతస్తుతి పాత్రమై మెఱయు రూపం బాద్యమైయొప్పు న
 ద్భ్రష్టాంధోహ నా త్రిభావమున నిత్యత్రేయస స్థానమై

కం. పురుషుఁడు విశ్వమయుం డను
 పరనామము లన్యులయెడ సత్కంకవిలన్
 పురములు దేహము లచ్చట
 బురణంపుచు నుండుకలనఁ బురుషుడయ్యెన్.

కం. విశ్వమూర్తియు మేనున
 శశ్వద్గతి నట్టియునికి స్వాత్మగుఁడున్
 విశ్వమందుండనఁ జనరున్
 విశ్వత్కమఁ డగుటవలన విష్ణుం డయ్యెన్.

సీ. అది విరాడ్రూపమా నఖిలపూర్ణతఁ జేసి

క్షీరాబ్ధియం దాదేశేఁడ శయ్య

శ్రీధరానీళలు సేవ యొనర్పఁగ

యోగనిదారతి నుండు మూర్తి

త్రుద్యుమ్నుఁ డనఁదగు ప్రాణికోటుల కెల్ల

నాథారమగుమఁ దదాత్మ యైన

విష్ణుఁ డయ్యెన్నిధి విఖ్యాతి విలసిల్లు

పాతాళమున లోకపంక్తిఁ దాల్చి

తే.గీ. 2 కుశిరిఁ పాణిపాద విభాసితఁడును

సున సహస్రకణ్ఠస్థితఁ డనుపమాన

మూర్తి సంకర్షణం డీట్లు, ముర విదాని

శ్రీడఁ గావించు నిజమాయ లోడఁ గూడి.

కం. భోగార్థముగా బ్రహ్మం

బీజతి పరమానుజేతుఁ డిందరతో జ్యో

త్సాగత శశియును బోలె

బాగగు కందర్పకోటి భానురలీలఁ.

ఉ. ఖి సతిదూష్కిరే జగము లిన్ని పరిస్ఫుట మందు తెప్ప పా

తేనెతి సేయఁగా భవన మెందు యంతమునందు నట్టి ల

క్ష్మీనరసీరుహక్షి యెవఁ జెల్వగు భంగిఁ ప్రసాద్విభూతి ది

వ్యా సమవైభవముగ మహాపురుషుండు నెనించు నెందఁగఁ.

చం. జగములకెల్లఁ దల్లి రిండుపదకెల్ల నివాసభూమి యై

మగఁడెటునుండు చచ్చట రమాలనాభ్యుఁ బొసంగి వెండియున్

దగు ధరణీస్వరూపమునఁ దాలిమి లోకములన్ ధరించి యొ

త్పగు రసవాయు మానసుల నర్చిలి నీనియు నాగ లీల మై

కం. మేలిమి చూపులచే మ

శ్వాలామర తతికి నీరులపారము గాఁగఁ

శ్రీ లెల్లనైజ కళలఁగ

జాలఁగ లీలావిభూతి సలుపున్ ముఖియున్

చం. ఆరుదుగ వేదసంతతుల యంగములన్ బ్రతివించు ఘర్మమున్

విరజయ నా దనర్చునట వెదనలున్ రుజులన్ జరల్ సమ

త్పర మదదాలికుల్ పొడముచందము లేవది హేయశూన్య మీ

శ్వరసమ నిత్యము జనసంతతి యొప్పు నిరంజనస్థితిఁ.

శా. చూడంగూడునె! రుద్రధాతృ దవిజ స్తోమంబు లా దిక్కునక
గూడంగూడునె! సిత్యముక్తతెనులక గ్రోధాదులచోటునక
వాడంగూడునె! వేదశాస్త్రముత సద్వాదంబులం గాక వా
దాడంగూడునె! తన్నహామహిమ బుద్ధ్యద్బుద్ధి నెవ్వారికిక.

కం. పరిఘం గతి విరజ వలగొనె
పురి వరితోన్నత్య సౌధపుణ్య సరో థా
సురి వీధి మణిచేది
తరు మోదీ కృతత వెలయు ధన్యోజ్జ్వల మై.

సీ. సరవితోడ ఉండవ్రజుండ భద్రసుభద్ర
జయ విజయలు విధాతయను ధాన
ప్రాచ్యోవి దిద్వార పాలకుల్ కుముదుండు
కుముదాక్ష పుండరీకులును దామ
నుండల సర్వవేతుండును మొగి నుప్ర
తిష్ఠిత బలబంధు దిగధిపతుల.
పరవాసుదేవుండు కన్దయుం బ్రహ్మమ్ముం
డనిరుద్ధ సంగర్షణాగమములు

తే.గీ. శాంతమూర్తియు రతియు నిచ్చలు వసించు
రావి వరిణంబునందుం బ్రాగాది గాఁగ
నమల రెండవయది కేశవామూర్తు
లవల మాతృత్వాది మూర్తుల యావరిణులు.

తే.గీ. నవనిధులు త్యంక డద్యతాసంతవిధం
నైశ్యపతి ముఖ్య హరిపారస్వ చరులు నాల
పయదియగువట్టి మెటి యావరిణులను
వెలయు చుండుదురెప్పుడా విష్ణుం గొలిచి.

కం. వేదములు ఋక్కులుగ్రంథ
భేదములుగ్ గరుడ జంభభేదులు ధర్మం
వాదలు సావిత్రియు శా
కాదులు నుండుదురు పంచమావరిణులక.

సీ. అట్టి సప్తావరిణాళి మధ్యంబున
స ప్రాప్తితాస్విత మగుదు దివ్య
సఖ యొప్పు సురసిద్ధ సాధ్య మరుద్ధణ
వసు నేశ్య మగుచుం బావకసహస్ర

భానుతోటి ప్రభా భాసుర వృత్తి మై
నందు సౌందర్య మహాత్మ్యరసలు
సకల గణంబులు సన్నిధి నేవింప
బ్రహ్మగ్ని విఘ్నల సృష్టిభల మే

తే.గీ. మహిమ వెలయు సదౌధ్యయన్ మందిరమున

బ్రబల భూషణదీధితుల ప్రజ్వరిల్లు
భాసురస్థితి న త్వరితానుదేవు
డంద శ్రీ లక్ష్మీతోడ గూడి యధిపించు.

స. ఆ వై కుంభిరి యందోపగ యగుట ప్రాప్తవృత్తంబును ముక్తిపాదంబును
ననన్యగోచరంబును నేదనేద్యంబునునై విలసిల్లునన మునులప్రాప్తలొకిసరి
యగు నవ్యానుదేవుండు ప్రాప్తవృత్తంబును మేలగు పుట్టులని యడిగి గిరిజకుం
రమేశ్వరు దానలిచ్చిన తెఱంగెఱింగింతు నను సూతుండు కానకాది మునుల
కిట్టినియి—

దం పొందుట ప్రభు యొక్కిమగు భోగవిహిత వహించి పిల్వై,
యలవడు నొక్కభాగమున నండము ప్లి నెరుచివట్టి. యా
జలజ దళాక్షుడ నేడు సురకృష్ణ భోగవిహిత నెన్న న
శ్వలము నిరంజనంబు వతకాశ్వగమై విలసిల్లు నెప్పుడున్.

కా. అంతకొ శ్రీహ భానుదేవుండు వివోదాధి బు దావింప, న
త్యంతానన్యత మాయ భక్తి మెయి సాష్టాంగంబు గావించి దా
నెంగే నేడున నన్నులంపఁ గృపతో నీక్షించి గోవిందుఁడా,
క్రాంతుడై ప్రకృతిన్ భజించి యున్నట్లొ ని న బ్రహ్మాండముల్.

కం. త్వ రిజస్వామిగుణ
సత్త్వాధ్య ప్రకృతి బూని సర్వేశ్వరుండా
త్వద్వరచిత సృష్టి మహ
త్తత్త్వము బుట్టించి గుణ భాష సూచితన్.

తే.గీ. ఆం దహనకారి ముదవించి యంద నిలన
బంగళనాత్రలు నొనర్చి ప్రబల వాటి
వలన నలపందభూతముల్ గలుగ నందు
నివ్వటిలు స్త్రీరహిణిధి నివ్వనించి.

కం. హరి లోకస్సృష్టి నేయఁగ
నిరుపమగతి యగును యోగనిద్ర వహించెన్
వర నారశాయి యగుటన్
నరుల కడన్ ములంగు వలన నా రాయణుఁ డై.

ఉ. లీలగ విష్ణు నాధికుకుళీకృత చారుసరోజ మయ్యడక
జాలఁ బరిస్ఫుటంబగుడుఁ జయ్యవఁబుట్టిఁ జతుర్ముఖుండు త
త్పాలితుండై తపంబు సలుపక హరిమెచ్చి పరంబు లిచ్చివక
జాల నతండు సృష్టివిధి చాతురీకే ఘనమేధ సాంపునక.

వ. ఆట్టి చతురాననజనక నాభిసరోయివయంకగు నారాయణునకు నాగారం బైన
కీర పాచావారంబు.

శా. శ్రీరామామణి పుట్టినిల్లు హరికే జిత్రంబు రింజిల్లు సా
రా రావంబుల నుప్పల్లిల్లు సాహాయ్యారంబు వాటిల్లు ప
ట్టారావార వర ప్రభావ శుభ శుభహృస్పర్శి పరిల్లు నా
యీరాంబానిధి నెన్న శక్యమె! ఘటి శేతకుఁ ధాతకుఁ.

సీ. గుఱినెన్న నెఱమిన్నతరి సన్నరుచింకవ్వు
విను మన్నియల యెన్నికనుఁ బొసంగి
తెలితక్కులల గుల్కుకకబిల్కు బలుబెక్కు
కోడెబేడిసగమి పోడి మలరి
నెరఘాన్ని హ(రి) కున్నిమెరుంగి మినుజిన్ని
బలువైన వల పుటాకటము గలిగి
పగచివ్వ వగలువ్వ తగ రవ్వలుగ నవ్వ
గల మునివితలు నలభుననరి

తే.గీ. పరిపంవిధంపు గరిమగవుఁ బెరిమ నింపు
మించుటంచెల రాయంద లంచితముగ
మెఁగు జిలిలిలి వెలివచ్చు లలకను కొనఁగ
నమరి విడిసిల్లు కీరాభి యతిశయిల్లు.

మత్త. వెండికొండల వంటియన్నతి విశ్రుతంబగు కూర్చముల్
మెండుగా నొకఁడొంటికంపెను మిక్కిటంబగు నక్రముల్
చండసంచర దండకాండ సుశాత రీతుల మీనముల్
దంగినుండఁ గరగ్ల తుంపర తండ మెల్లడ నిండఁక.

ఉ. ఒప్పుగు నవ్వయోమయ మహోదధి మధ్యమునక సప్తప్రథవ్
గప్పుచు నాలుగెన్నిదుల లక్షల యోజనముల్ వెడల్పుగా
గాప్పుగు నైకతం బొకటి కోటికీ ప్రథమించు దేవయై
యెప్పుడు విస్త్రయాకరము నింపగు దివ్యతరు ప్రసంగ లిక.

శా. పూవులం బిందెల నాకు జొంపముల నొప్పున్ సత్ఫలశ్రేణిచే
 లేపెన్ జూడ్పికి విందొనర్చుచు నిరూఢిన్ వాసనల్ వింపఁగా
 దేవ ప్రీతిదక్షా నువర్ణకదళి దివ్యప్రభాలేణ నా
 నా వైచిత్రులనెన్న నెన్నఁగఁకున్ రాజించుచున్ పంచఁగన్.

చం. మినుకుక దాని చెక్కిడపు మేలిమి ముసపు స్వచ్ఛోపుక
 బనిహరులుల్ వెలంగఁగ నభయము రమ్యము సప్తలక్ష యో
 జన పుణ్యాముక్తి ముససన్నుతమైన విమాన మొప్పు నం
 దనుపము శేషశయ్య రుయ్యయ్యసనీస?యన్ భజింపఁగన్.

సీ. పాదశిరఃకర్ణ బాహునస్త్రముల్
 బాహునస్త్రములు మురుపు చూప
 పరగ నిన్నూట యేబది యోజనమ్మల
 (శ్రీ) దివ్యదేహమ్మ చెలువుగుల్మి
 శ్రీ వత్సకామ్రభ శ్రీ విభాసహమ్మ
 దిక్కుల నెక్కు మిక్కుటముగ
 ప్రస్ఫురన్నిగని ప్రకటిత హృదయా
 ప్రభు భజా సర్వలిని మెజయి

శే.గీ. వైజయంత్యాః మాలిక్ వైభవముగ
 మేరు సంకాశ సభక్తిమిత్ర హృదయ
 వీక్షణానంద సంధాన (ద) త్మ చరిణ
 రుచి మెజయి ప్రికి యోగ నిరూపఁడగుచు.

సీ. వెలయ నిర్వహియైదువేల యోజనముల
 చరివింద స్వచ్ఛతమా సర్వమైయగము
 నందుల క్రమమేగు యోజనముల మీ
 కై నుక రాస్త్ర సమయ జంభు
 సేరిని రెండువేలినికర పుమాణ
 ముసర నిర్దంబు తొనూరుయుగము
 సంతయి వృత్త మయలరు కంఠంబు నే
 బది వేల నేనూలు వదన శశియ

శే.గీ. జంపకము బాలి వాస పంచ శతసంఖ్య
 లక్షయోజనముల్ గు విలాసవాహు
 బుంగరమ్మలతో నూడ సంగళములు
 వనరు నిడివి సహస్రయోజనము లగుబు.

కం. విరివిఁ సహస్రయోజన

పరిమితక్షుఁ బుండరీక పత్రసదృశమై

కరుణామృత ధారా జగ

దురు కారణ నేత్రయుగము వొప్పగ మఱియుఁ.

లే.గీ. మకరకుండల కర్ణయగ్జులబు మెఱయ

నర్థి చంద్రాభమగు ఫాల మమిత రత్న

హేమమయ కోటిసూర్య విభాసుహితము

నైన మేటి కిరీటంబు నమరమెఱయ.

ఉ. చారుతర ప్రవాహులసంగతమై తగి కోట్ల సంఖ్య క్రొ

క్కాడు మెఱుంగు లేక గల్గెఁగొని నిల్విన రీతి సారహే

మారు వరాంశకుఁబు కటి వొప్పగ వక్షమునందు నంబరా

ధార శుభర్ష పంక్తుల విధంబున హరములా రహించఁగఁ

నీ. నవరత్న మణిమయ నానా క్రథాయఁ. (గీ)

మానంబునందు సమస్తదే

హానులు జయజయమహిత శబ్దంబుల

సేవింప నచ్చరల్ చేరి నాట్య

గతులఁ బ్రాధిమ సూప గాయక తుంబురు

నారద వీణానినాద మెఱఁగ

కల్పప్రసవ ధూపకాశ్మీర కస్తూరి

కాసౌరభచ్ఛులు గ్రంధుకొనఁగ

లే.గీ. ఘనచతుర్ధావరంధర కనకఖచిత

మందిరంబున నిత్య స్తుతులు గొల్పు

గరిమఁ బ్రహ్లాదముఖ భక్త గణము, లూడి

గములు గావింపఁ బేరొలగమున నుండి.

లే.గీ. లలితమణి హేమ భూషణాలంకృతాంగు

లగుచుఁ జండప్రచందలు సమరవీర

శక్రశక్తి బలతోత్కృతుల్ సరఁగ దూర్పు

కాఁకిటను గొల్తురెభుడు నవ్వారినాత్ము.

కం. కుముద కుముదాక్షుశక్తులు

యమగణపతు లమితగణ సమన్వితులై

రమణాలయ యామ్య ద్వా

రమణక నేదింతు రితివిరాజిత భక్తిఁ.

ప్రథమాశ్వాసము

అ. వె. శంఖకర్ణ పరుణ సర్వనేత్రులు శతా

నీకుఁ దాది గాఁగఁ జోకఁ దనరి

మహిమ మొనరఁ బిచ్చిమద్వారమున నుల్లూ

కమలనయను గొల్చి ప్రమదమెసఁగ.

కం. పద్మాక్షు ధనదదుర్గతు

పద్మండు చంద్రుండు మణియు బార్హస్పతివలె

తృప్తోత్తర గోపురమున

బద్ధాధిపుఁ గొల్చియుండ్రు పరమప్రీతికె.

శా. లాఙ్గలంబున మించి నీలగిరి లీల బొల్పు నెమ్మను ను

శ్రీ వత్సాంకికకు మూలిత జనక్షేమంక రా పాంగముకొ

ప్రావీణ్యాన్వితముక్తమానస లసద్భక్తాంఘ్ర పంకజకుల

దేవప్రస్తుతి గల్గుచుట్టి పరముకొ దేవేంద్ర సింహచిహ్నం.

కం. క్షీరాక్షి నుండు శ్రీ మ

న్నారాయణు నిష్ఠు నలిననాభుఁ దలంపకొ

వారలు సుఖులై తత్పద

వారిజములు గాంతు రనిన వైధివ మరుదే !

ఉ. ఈ గతి నుండు విష్ణుఁ బరమేశ్వరు నాత్మఁ దలంచిరేని య

య్యాగివరేణ్యు లెంతయు శుభోచిత లీలఁ దదీయసన్నిధి

వాగుగనుండి తాపములంచాసి సుఖస్థితి నంత నమ్మహా

ధానుని దివ్యదేహమున వాగుగఁ గూడిదు లైక్యవైఖరికె.

కం. ఏ తత్పూర్ణ బరిత్రము

ప్రాతః కాలక్షునందఁ బరియించిన వా

రా తత సౌఖ్యాన్వితులై

పాతకములంచాసి ముక్తిబడయుదు లెలమికొ.

తే.గీ. రేచకడ మాపు స్వరియింపఁ బాప మడంగు

నిశఁబరించిన పుణ్యుల కెసంగు శుభము

ముద్గలుఁడు వేడ నిది ధాత మున్ను దెలిపె

క్షీరసాగర మహిమ మచ్చికదలిర్ప.

ప. అని గిరిజకుఁ బరమేశ్వరుఁ డానతిచ్చి వెండియును.

తే.గీ. అట్టి క్షీరాబ్ధికాయో సబ్జనాథం
 దూహ మెఱయంగి రెండవ పూహమునకుఁ
 బ్రభుతం బ్రద్యమ్ము సంజ్ఞచే విధవమొందె
 సంత నజా ఫాలమున ముర్తమమరం బొడమి.

వం. ఘనతర బుద్బుదప్రతిభం గైకొని ఛాత్రించడంగ నందు (నే)
 జననము నందితి హరిని ప్రకటించెము చాల్చి హల శో
 భన కర సజ్జితా మునుట భానురవైభరి సంతంజేరి యా
 వనజజుఁ జూచి యేమిపని పంచెదొ నేయుదునన్న నాచంద్రుఁ.

మ. ననుసంకర్షణు సంశంబూని జగముల్ నాశక్తుగాని మన
 ప్పనికిఁ బూన్పిసి నియ్యకొంటి వినుమా పద్మాక్షి ! క్షీరాబ్ధి శ
 య్యనా బ్రద్యమ్ముండు నైతి శేషము నెయ్యంబొప్ప గావించె స్మ
 ప్తిని వాణీపతికిఁ సహాయుడగుచుఁ జెన్నొందు లీలాగతిఁ.

వ. ఆది యెట్లుఁ జేసి—

గీ. శిరమున నభము బాసురముఖ బుర నగ్ని
 నిద్రుని విప్రుల కెలమి జెల్లెల
 దిక్కులం గన్నుల దింకరు నాసిక
 వరుణ ని మిత్రుని గరయుగమున
 సకలమర దనర్థ సంఘ దిక్పారుర
 ప్రాణంబులన్వాయు కటలము మది
 (సరి) నాసనతలము కుష్మి జగముల
 నుజ్జ్వల ద్వగుల మహాదధులను

తే.గీ. మేహమున జ్ఞాపతుల్ మేటి కటినిఁ
 వితరు లూరుల నైవ్యలు గ్రతుల లభిల
 పశువుగాండ తలి రోమపంక్తి వసుల
 జైలములు శల్యముల నాడిసమితి నదూర.

కం. పదముల కూర్చులు భూమియ
 హృదయంబున నుడుండు భావరేఖణముల సం
 పదలున్ పడ్యతు నేళలు
 నుదితంబుగఁ జేసె నిజమహాజ్వల లీల

వ. మఱియు నతల వితల సుతల రసాతల తలాతల మహాతల పాతాళంబు లధో
 భాగంబులును, యాత్మసమస్త హర్షను సైవస్వస్థలొకం బులు నాభ్యాశాన్తి గంబులు
 నుం గా విరాద్రూపంబు భయించె నతండు క్షీరాబ్ధికాయయుం గూటస్థుండును
 విరాట్పురపుండును విశ్వమయుండు ప్రద్యమ్ముండు ననం బరిగి వెండియు :—

సీ. అణుపరిమాణుడై యఖిలదేహంబుల

నేకాకృతిని జీవుడెలమి నున్ని
నచట సంతర్వామియై కాలధర్మమల్
క్రమము దప్పకయుండు గతుల నరిసి
నకల చరాచరసంఘములకు నైజ
కర్తంబు రెమ్మొడం గలుగ వలయు
నప్పు డట్టివ కల్లుకట్టుగ నసియుండు
ననిరుద్ధనాముడై యబ్జనాథుడ

తే.గీ. డమరు సంకర్షణాఖ్యచే నవని దాల్చి
విలయవేలల ముఖఘోరవిష మపెల్లగ
వీతిపెల్లగుతునిచే లోకవిగతి నణచు
నతివ ! తెల్పితి నాల్గవ్రాహ్మణుల తెఱంగు.

మ. గుణి నందోపరి గారణాఖ్యమగు వైకుంఠత్వనాక్షర సా
గర సీమన్ జనశోటి యాత్మల వికాసస్ఫూర్తి బాతా గ
హ్వరసీమన్ రేరవానుదేవు డసతేజ్ బూల్చి ప్రద్యుమ్నుడున్
ధరిచై నమృదిరుద్ధమా ర్తియు నచంసస్వామియు న్నాదగన్.

కం. అని యాత్రిపాద్విభూతియు
ఘనతం జతుర్యూహములును గౌరికి శివుడ డి
ట్లవ్రుగడ దెలుపుట లిది చది
విస వినినన్ శుభము లూదవు న్న దిశము లుడుగున్.

న. అనిపల్కి రామహర్షణి వెండియు నిట్లనిమి

ఉ. తామసయుక విగ్రహముదాల్చి రమాధవుడండు శేషుడ
న్నామ మనంతసంజ్ఞయు ఘనత్తుగ సర్వచరాచరస్థ శో
భా మహితోర్ధ్వలోకములు భవ్యకీరీట విసూత్నరత్నముల్
గా మహిమన్ సహస్రఫణి గౌరివ మాధవనంబు నిండగన్.

కం. గంగా ప్రవాహసంగతి
రంగచ్ఛి కిరణ భరణ రాజితహిమవ
త్తుంగాంగ ద్యుతితతి ధృతి
తాంగుడు దశదిశలనెల్ల బూర్ణము గాంగన్.

సీ వి కకుండలమును బ్రాకట నవరత్న
 భరితంపు కుతకముల్ బాహుపురులు
 చూక్కికహారముల్ మణి కిరీటములు
 హల సుసలములు రత్నాంగుళీయ
 కిన్నురత్నకంఠ కమనీయ బాహువుల్
 కనకాంబరావృత కటియు దివ్య
 గంధానులేపన కల్ప ప్రసవదామ
 సౌరభంబులు దితానమితి రుద్ర

తే.గీ. ధూప పరిమళమేల దీపితాంశు
 కిన్నురు వితాపత్యుగార కనకరత్న
 సభ సుధోపమ మధుపాన చలితరక్త
 మూర్తిలేక్షణుడై యుండు కొలువునందు.

కం. శిరముల రత్న దీధియలు చెన్నుగ చిక్కులం దెల్పి నింపంగ
 సుర గరుడోరగాంగనలు సుందరహృద విలాస భానురా
 కరగతి నాటపాటల వికాస మొంర్పుచు జేరి కొల్వ నా
 మరముని దైత్య దావపులు మానెత భక్తి భజంప నింపగుణ

కం. మంగళహారతులిడి నా
 గాంగనలును యక్ష కిన్నరాబ్జాతముఖుల్
 సంగతి నిల్చి గెలకులం జో
 కం గొలుతు రనంతు ననఘు కడుపెడుకలక.

సీ. తత్ప్రభావము నెన్నఁదాతయుఁ బార్వతి
 నేతయు సురమునుల్ నేర రస
 నితరుల కలనియ ! ధృతిఁ దలల్ కదలింప
 పకల లోకంబులు చలనమొందు
 బ్రతి పద్మాలుగు జాతుల దేవతల్
 గొలుతు రా విభుని నెప్పుడగు భక్తి
 వారెల్ల వేర్వేలు వర్ణింపుచోఁ దద్దు
 తావలి మిగుల ననంతుఁ డయ్య

తే.గీ. వ్యాకాంతా కిరాబ్జ పావన సుగంధ
 గంధ మాఘాణ మొనరించి ఘనత నిత్య
 సవము గావించి దిశలం దర్శెరభంబు
 నిందు గర్భం దెలుంగుఁ దన్నిత్య మహిమ.

తే. గీ. అట్టి సంకర్షణుని మహిమతశయత
విష్ణుచక్రంబు వీరకమల్ వీరకం దతిమి
దుష్టనిగ్రహమును ఘన శిష్టపాల
సంబునే నుండు మెలంగు నిత్యంబు నడట.

కా. కూర్చుం బావరణాంబు సంస్థితిని దత్తోశీ భరప్రక్రియన్
గూర్చిన్ జెల్వగు దాని మీద జగముల్ త్రోడంబు దంతంబు చేర
బేర్చిన్ బూస దిదియ సంగతగతిన్ బృధ్వీభరేహాభి యున్
శరాభిక్యము పూని శేషుడమరున్ జాతుర్య భుర్యస్థి తిన్.

ఆ. నె. అనుడు శాసకాదు లనఘాత్త ! పరనామ
దేవనిన సృష్టి భావ మెందు
లనక గలిగె జలియ బాంకె ! యువపుండు
సూతుడ డిట్టులనియెడ బ్రీతి తోడ.

ఇం. ప్రకృతియ నందనయ్య బహుభంగుల సంఘట చేసి మాయ యా
సకల విచిత్ర సృష్టి నది జ్ఞానవిరుద్ధం చే వివద్య నాడ
బ్రకటము నందుచున్ ప్రాణ భావము నందుచుడ గారణము నా
నొకటియై యి నిదానమన నొప్పు గుణములు వేటువేటుగన్.

ఇం. వినుడదియె మహత్తత్వము
గనుచు నహంకార భూతగణ తన్నాత్రుల్
జనియింపఁజేసి వరుసన్
దన గుణముల బ్రబల జేసెద దత్తముల దగన్.

తే. గీ. సరవి సాత్త్వికంబు జ్ఞానకర్తృత్వయి
చిత్రమలనె గనియె హత్తి రావి
సంబు గనియె సూత జనక తన్నాత్రుల
రాజసంబు తమకుడ దేవమెసంగ

నీ. శబ్ద తన్నాత్రుల ముక్కురమును దాని చే
స్పర్శంబు స్పర్శచే బలనుడ డమర
దేవనిలజను రూపతన్నాత్ర రూప
న్నాత్రచేర దేవంబు సాత్రమయ్య
శేజ్ భవంబగు ధృతి రసతన్నాత్ర
యూ రస జనితమై నీర మమర
సంబుల గంధంబు నట గంధ తన్నాత్ర
చేత ధర్మితి సంభూతమయ్య

తే.గీ. మహా దహంకారఘాత నివహము తార్య
మునకు గా నొక్కటిగఁ జేసి ముఖ్యలీల
లొకకారణ వయము సప్తీకరణము
చేయుటకు చెండు భాగముల జేసి యొకటి.

తే.గీ. కమల నాండమ్మలకు వరిణములా నొకఁడు
చేతన స్థిత దేహములచే నె వొకఁడు
సృజన రీతుణ విలయముల చేయుటకును
దానె యై శాస్త్ర వెలయు మాయానిరూఢి.

కం. గాత్రముల సప్త ధాను వి
చిత్ర మహాదాదు లముచు శ్రీ విభు నాశ్శక్
ధాత్ర మొవలొక్కటొకటి
గత్రాంత దళక వృద్ధి గను వరిణముల.

తే.గీ. ఇట్లు త్రావ్వ జగము నెఁగఁగఁ జేసి
క్షీరసాగరశాయి యై శ్రీ ధరుండు
నాధి పద్మబునను నెఱిఁజుని గాంచి
సృష్టికారము గాఁగఁ గీర్తించె నెలమి.

కం. క్రమ భూతస్సృష్టి పరిమి
మమరంగ సమస్త సృష్టియగు వ్యష్టియనాఁ
గొమరొప్పు సృష్టి యయ్యెన్
గమలజముఖ దేవజంతు గణభవ మరయన్.

తే.గీ. చేతనా ద్వారకం బను రీతి మును
నా వరుక్షుఖ జనక పర్యంత మనల
చేతన ద్వారకంబు విఖ్యాతి సఁల
జంతు సంభవ ముండు శాస్త్ర రూఢి.

ఉ. ఆరయుచో ఒగమ్ములు రిమాధిపుమేనునఁ జచ్చగీరి యా
వారిజనాఘం సన్నఁగఁ నవాత తారణ స్వేత్తు లన్ని యున్
దారిపాఁ దాల్చు నెయ్యడ నుదారతఁ గుంభకుట ప్రప్యతిగీ
గారణముల విభేదమగు కైవడి గాఁగ మహత్త్వ మెభాన్.

తే.గీ. మేలి ప్రకృతి వలార్ప నిమిత్తమవట
గలుగు భూతములొక పాతాళ ప్రాణి
నాన నిర్ణయగతి మహిమాన తార
ణాకృతుల బాను గు నవస్థా తరముల.

కం. మేలిమి తత్త్వము లిరుపది

నాల్గు శతత్త్వముల మించిరికా జీవులకు త

త్వానిన పండింతుడు హరి

కాలం ది తృణము (ఖ ?) ప్రకాశత నమరుకా.

ఆ.వె. అట్టి కాలయాపుర డాధ్యుర డవ్యయండ్లైన

కమలనేత్రు నాభికమలమునను

కమలభవుడు పొడమి కమలాభిపుని పాద

కమల దర్శనమున కమల బట్టి.

చం. శప మునరంపం గా మురవిదారి దియాశరణా బ్రహ్మకుండై

యపుడతిభక్త మీటు విసయంబునం నేని ముహుర్ముహుః ప్రణా

మ పరిమిరాధి కస్తుతులు మానన యా నశివప్రసూతి వై

గృహ దళుకొత్తగా ననియం గేమలలోఁ విధాన దక్షుండై.

ఉ. నీవు సమస్తజీవముల నెట్టి స్మృతింపకు నీకు సర్వముకా

వాసకతంబగుకా భువన భార భురంధరతా సహాయమై

కావనా నన్నవెల్ల నొడకంబుగ నే వాని గూర్చు నెప్పుడుం

గావునం జేయుమీ నలినగర్భ ! కుశ్యధృష్టి నైమైయికా.

మ. శనినకాంకంబు ప్రభుభవుండు నిలలాయతోజ్జ్వలరావణ యై

యనహా ! పావన నామకేయ నునెంద్రా ! స్వర్వదేవాస్త్ర వి

శ్వ నిదానామితధీ ప్రసంగ ! గుణభాస్వ చ్చాయచారిత్ర ! ధీ

రి నియాధా పరిపితృ ! సర్వక ! రియాధానామవారంజనా !

నీ. వీలా విహారైఃలోల చిత్తగర్భా

అగములు నిల్పింప నిరవిం బ్రకృతిం

బుట్టించి త్రిగుణాభి సూతాత్మకము లో

తన్మాత్రం నిరసించి దానిపలం

అగములు గూర్చించి అగముల లోపల

జెలుపల నీవ యై యిల వరాహ

రాత్రి సుస్థితుండవై యమిత ధోశృక్తం

బ్రహ్మతి లోం గూడియుం బ్రకృతి దళుల

గే.గీ. కవల నెక్కటివై సాక్షినిగను నుండు

నిన్ను నెన్నఁగ నేర్తునే నీరిజాక్ష !

దైత్యులకు శిక్ష శతకోధ్ధరిణదక్ష

కల్ప కారిణియీ భాగవదక్ష !

ఆ. నె. వట సమస్త జీవవరణ మబుద్ధి కృ
తంబు నైన యట్టి తామసంబు
నాటవది యెల్ల హరి లీలైన ప్రా
కృతము లనఁగ సర్గ కీర్తితములు.

కం. ఆ ఊకటిది వైకృతముగు
భూరి నగసిమండలతలు భూరుహ తతులున్
ధీరాండజ పతు మృగము ల
పారము లివి యష్టమంబు బహుధాకృతులన్.

సీ. ఆవనిపై మఱియును నావాస విజ్ఞాన
రహిత హారనిరతుల వస్తు
తలు ప్రాణమాన నై నిచ్చలు నెఱింగెడు వృష
భిర మహిషా యి సూరము లుత్ప
రురు కృష్ణ గవయాదు లరయ ద్విశేషములు
నిలఁ దురంగాచర నేకశేషము
లాటునుం బంచనభా భుధగాది క
ద్వాదశమును మకరాది జలచ

తే. గీ. రములు కం. గృహ రాజహంసా నేక
భిగ గణంబులేక గణన మెఱయ
దిర్యగాభ్య నొప్పు భృతి సమానుష మైన
సర్గ మమరు నవమ సలజ్జ నలరి.

కం. ఈ మూఁడు వైకృతములు మ
హా మహిమన్ దేవ సర్గ మది యష్ట విభం
బై మెఱయ దశమముగ నది
తామరస జనకు స హయతగ హరి నేనెన్.

సీ. సుర పితరులను స్మరకంఠురులుగా జా
రణ పన్నగు యక్ష రాక్షసులను
గరుడాత్పరసల భార్గ్యుర మరుత్తుల సిద్ధ
సాధ్యుల భూత విశాచములను
గంజుల దేనిమిది గణములుగాఁ జేసి
యేను నాదను ? మోహ మెసంగు చంద
నాదుల విషయెచ్చ పాదుగ క్రోధంబు
చిత్త విప్రమముగా జెంద నొద్ది

అ.వ. యనెడి క్లృతమున నెడి విద్యలు మోత
 కోటి యందుం గలుగఁ దటపఱచి
 దాని ఫలము లేమిద దలచి చతుస్సనా
 తనులఁ గాంచి వారి మనుజు తలసి.

వ. పుట్టింపఁడని నియమించిన—

ఉ. వారిలు వారిజానుని వాక్యము లారసి త్రోసివేసి సెం
 సారము రోసి యింద్రుని వశస్థితఁ బాసి మురా పాద పం
 కరుహ భక్తిఁ జేసి తన క్రేవ మెలంగమిఁ జూచి క్రోధి యా
 నిరజసుత స్వామికిఁ నిందిన సావననందు సయ్యడన్.

చ. వాడమిద నీలలోహితుఁడు పూనిన నందన చంద్రియ
 ద్యుడల మెలంగవాడఁ బసిదేమి యనా విని భాతవేడుకల్
 గడలు కొలంగ నాదరణ గౌరవమున్వదించి జూచి మేలు నా
 నొడవ లితందు నేయనసి గూర్చి విచక్షణ మెప్పు నిట్ల నున్.

గ. తనయ ! పుట్టినెడ రోచినము చేసినాన
 రుద్రవాసుఁ బనిరుద్ధ పృథ్వి
 నసిల నలేందు జలార్క భూమ్యాదౌ
 శృత్తపతి ప్రాణమ్ము లింద్రియమ్ము
 లను పదునొండుల పభవ మన్యు మను బుని
 త భ్యుదామ భృత ప్రతార
 తతః నివ కాలు లాతలఁ బామద
 న మనసు లనెడి పాద రామ్ము

త.గ. యమము తత్సంఖ్య నేర్పడ నమరి యియ
 నుమయ సకయు సంధిక నా ర్థస్య క్ష
 సాధ్య యుయ నిలావతి శశియు సుధయు
 సనెడి పత్ములఁ గూడి నీ వసఘ గరిహ.

చ. పుట్టజెంపు మంచుం బనుపక జని రుద్రశత్రు గావన
 ద్యుజుడగు నీలలోహితుఁడు సంభవ దవాత్తబు లెల్ల
 గజ బిజి మ్రొంగ భాత యుడింబుగ దారలఁ జేరి యిట్లనన్
 విజయదరం దపసి లతులు విషు భజింపుడు మీర లింకెన్.

కం. మీ సృష్టి కాలు ననభుడు

నా సరిఘలు వనులఁ జేరి యనుమాద తపో

వ్యాసంగ వృత్తి నుండిన

చో సగసిజభవుఁడు సృష్టి చొప్పురసి తగ్గె.

చం. బొటమఁజేల సూరువులఁ బొట్టఁ ద్వక్కున ఘర్షిండులఁ

బలుతర నాసికాస్యకుల పాఠకునఁ గనుదోయిఁ బద్మజం

డటఁ గనె దక్షిణరదల నా భృగుసిం బులహున్ బులహ్యున

జ్జటిలు పెసిఘ నాంగిరిను శాంతు మరీచిని న్రునిం దగ్గె.

తే.గీ. దక్షిణస్తనసమను ధర్మ వెన్ను

నందు ధర్మము శృత్యువు నాత్మఁ గాము

ముఖమున స్వామి సదరోషమునను లోభ

వర్తనంబును బుట్టింపెఁ దద్భవుఁడు ||

కం. కను బొమలయందుఁ గ్రోధం

బాసరఁగ మ్రేఁకుంబునం బ సూధు లపానం

బువఁ బాశ్రయనిబురుతి

... కర్షముని విధాన సృజించెన్.

ఉ. ఒప్పుల కుప్పయై మెఱయుచున్న తనూభవ వాణిఁ జూచి తా

సప్పుడె మోహ ముప్పుల నెఁగఁగ బొందఁగఁ బూను ధాత పెన్

జొప్ప తెఱింగి హారతకుఁ జొత్తురె యంచు మరీచి ముఖ్యుల

య్యుత్పన్నుల జుల్కనాడిన నిజోచిం సీనతకున్ దలంకుచున్.

శా. దేహం బష్పద వీడినం నది నల్లిమ్మల్ భరింపక నమో

నీ హరిములు పుట్టి దాని వలనన్ నీరేజ సంచాతుడె

త్యాగన్ వే తొక దేహమంది నిజకృత్యోపాయ సీనస్థితిన్

మోహంబందిన వేదముల్ వాడమె మోము దస్సులన్ నాలుగై.

తే.గీ. మఱియు ధర్మగులు మఖమంత్ర శాస్త్రము

లాశ్రమములు పడక లమరఁ బొడమె

శూర్పు మొదలుగాఁ జతుర్థమ ముఖముల

సామ బుక్చయములు శాస్త్రములును.

వ॥ అవి యెయ్యవీ యనిన.

సీ. ముగ్ధజుస్సామలయై తెలియి - భక్తి

పానాస్మితి ధ్యాన్వన్వితో నుతియు

సోఽయం నుద్యోగం సుఖమిచ్ఛయి మునా

యశ్చిత్తే నాన్వేష్యావనిలను

ఘన నాయై ర్వేద గాంధర్వ సదాసు

స్థాపత్యమును శిష్యశాస్త్ర్యంబు

యమరగ సకలేశ్వరం పురాణముల్

కిరీతంబ్రాహ్మకీర్తి - నయనము

తే.గీ. లనిల సవనప్రసవం మనఃకు భక్తి

సవములగు సత్య శాచి తప కిలనల.

నాలుగ్రాశమముల శన లీలకాక్య

టూకటి నాల్గన పృథ్విక మోక్షీ నయన

తే.గీ. వరుస నాన్వీక్షకీర్తయూ వార్తలం గ

న్యాయ విద్యావతుష్కంబు నాయత గు

న్యాయాత్రి యతగాయత్ర పరిపంక్తి

నదనములయొక్కెడ ముగ్ధులమనా నినిచె.

కం. నోమత్వస్పర్శంబుల

నానానన్నాయశోణగాధికశక్తి

సోమలక్ష్మీ ముఖమునన్

దామరస భవుండు గాంతెడగు నింకా

చ. మమం గతారము భయము పెద్దలు జీవంకారమంగమున

గలిమ శపాదియూర్జల వికాసము చెల్లయ పంక్తిగాంక్ష

య్యరలగంక్ష స్వరంబు నిజాత్మజుంబుగ నొప్పు శబ్దమున్

మమం జుగోలలున్ బొడమె భవ్యతదాభ్యవహించి యయ్యడన్.

కం. వ్యక్తా వ్యక్తముల నా

సకలములంబును మున్న శబ్దమున్

వ్యక్తం నారాయణ నా

మిలన్ భగవంతుడగు నొప్పుగు మహిమన్.

గ.వే. అంత భూత పీఠ్యమంతకూ పురుగు గం

గలిగి పులంప విస్తృతంబుల బంధుండు

దలంచి భాతపూర్వ తను సునినము జేసి

సమంజసగుణము వనిగనిగె

కం. అది యాదిం జతుర్వదనుడన
పాదలుడు దగ మిధునస్పష్టి పూని గగములకా
విదితముగ జనుల మిక్కిలి
యొదవించి కృతార్థుడగుచు నొప్పెన్ మఱియన్.

సీ. అది యొట్టులన వినుడజ్జు దేహవ్యయ
మున నొండ బజలు లేకుని నొకట
జనము గలుగుట దర్శించు దత్తను
వంద భాగముల స్వాయంభవుడను
మనువున శతయాన యనియెడి కవ్యయు
జనియించి మిగులై రవి మెలగ
నింపుతో నామెటి సంతులన వరా
త్తజులు ప్రియ గనోతావసాన

తే.గీ. బాహుజులు దేవ సూరియు నామనూని
యగురు నానూతియన ముఖ్య పుతు వొడమ
మనువు నానూతి ఋషికునికైన గ్రామూని
దత్తునకు దేవసూరి కర్తనుని చెప్పె.

కం. ఆ దత్తునికెల్ల సూరికిం
బాదుగ నెల్ల నానూతులు గుర నానూతి
మాదలగు మతలు పుట్టిరి
యాదటి నచ్చెల్లలనెల్ల నయ్యె జగము ల్.

సీ. మఱియు బామరుల సంభవము వేటొక దేహ
మున యతురక్షస్సులను సృజంశ
భక్షిని రక్షితన్ బులం దత్తాని
ముల భజించిరి వెండి నలుక యుటడు
సాత్వికతనుభవ రవి దేవతలం బు
ట్టించి వీరిన దేహమంచెలముగ
నది యహోరాత్రంబులయ్యె ఒకొక్కరిం
గనిన రక్షస్సులు వనజభవుని

తే.గీ. బట్టి రతి సత్వినియం దత్తులు శరీరి
విరహితమునేయ సంభవన వెలది వొడమ
మాహమగ్నులగా విందె నూహ బాసం
కీతలు బద్ధుల మందిరి పేర్కొనవలం.

చ. వనజభవుండు వెండియును చాగుగ గాత్రములన్ గుణముల్
మనసున సంగకమ్ముల క్రమంబున దేవగణాళి సన్నరో
జనమును బ్రహ్మహనుల విశాలజగత్పరిక్షణ క్రియా
ఘన విభుకాల సస్తు గణ కల్పనఁ జేసె మహానుజావతన్.

తే.గీ. మహదానందార భూతముల్ మణియు నిండ్రి
యములు పదునొండు ప్రాణంబులైదు స్రవ్యతి
వజ్రల నిరువదివాల్చి తత్త్వముల వల
జీవుల పవ్వల పరమాత్మ స్థిరత నెలయు.

కం. ఇరువది యెడల తత్త్వము
పరమాత్మాకృతియ యగుచు బరికేడుకాల
స్థిరవైభవి యెఱింగింపెదఁ
బరగు పరిహా మదియె నామించునెడన్.

కం. కాలగతి నిర్ణయములు
పాలింపఁగ సకలధర్మములకున్ మూలం
చాలిల వెఱుంగ వశమే
కాలమె బ్రహ్మము తెలివి గలవారలకున్.

వ. అది యెట్లనిన —

కం. పదునెనిమిది నిమిషము లిం
పాదంబుల గాఢయగు గాఢ లాగి నిర్వచియన్
ఒది కళ, కళలస్మయక్షణ
మదనన్ క్షణపక్ష్మ మేక మగు నాడియగున్.

కం. ఘటితాద్వయము మునుకూర్తం
బట మూడుం బ్రపాదయన్కి యామంబుగ. స
ప్పటి యామాప్తక మొకటి
మిటులని పదియొక్క మాస మిరుపక్షములన్.

గీ. క్రమమునఁబగలింటి గడియల పాటి ప్రా
తస్సంగవములు స భ్యాన్నువేళ
యతురాక్షా సాయంబులను కాలములు సమ
మగు వితన పనువన సమరు సంభవ

నై యెండు జాలర్థ నిశ నిశిధిని రాత్రి

సంజ్ఞల నొప్పగు సరవిశేష

దై దగు గడియల కవల బ్రాహ్మంబుడు

కాలంబు నవి రెండు గడియ లరయ

తే॥౧॥ నవల నరుణోదయము నాడి యగుటఁ బడస

గడియ ప్రాతస్సమయ మగు గడియ సూర్యుఁ

డుదయమగుకాలిని మానమొప్పు నేద

మార్గకర్తలగు ధరామరులకెప్పుడు.

కం. మానవ్యయ మొక ఋతు వని

భాసితమగు మాన నయన నావం బని రెం

డాసరవిఁ వర్షం గు

మాసారిక నాక్రమము మహితం బదియన్

సీ. వినుడు పక్షినితరింబునను గాఁ త్తకుం

దగు సూర్యుని నిజజాలార్థకర్త

పటిమ గవ్యక్షునిఁ దరిమాణ నని రెండు

ననువగ నవి మూడు సమర నొక్క

త్రాసేణ వివి మూడు అనినొక్క తృటియన

దృక్షుం పది వేధ తెలియ నూడగు

వేధలు సరియంబు నె నవి మూడు, ని

నే డంబు, నవిమూడు మెఱయు క్షణః

ఆ.వె. క్షణములైదు కాకు కాకులు సది లక్షు

నవియుఁ బడియు నాడి యయ్యె నాడి

కాద్యయము ముహూర్తగల ఘోర్యసంఖ్యసం

వత్సరము, కాలవర్తనమున.

కం. సరియఁబడి పవన భాస్కరి

వరకాలం బదియ సూక్ సంజ్ఞఁ దవద్భుక్

ఎరుసన్ ద్వాదశరామల

కరుగుతుకుం బట్టునది మహాశ్వా ల ముగ్ధి.

కం. నల పితలల కొక దినమగు

నలఁడ నొకయే మి దేవతానకి దినినా

సల ద్వాదశ రాశ్యాత్మక

సలలిత సంవరణ మాన సంజ్ఞ లగు ధరకన్

కం॥ ఆరయ చార్తస్పత్యము

సారము నక్షత్రచంద్ర సంజ్ఞల మానో

చారత సూక్ష్మ మహత్కా

లారూఢి జగము బ్రహ్మ నర్మకండు మహిమన్.

చ. తరణియె నుము కర్తవ్యదాయయుం గాలనిరూపణ క్రియా
పరుడను సాక్షి దేవమయ భావుండు సత్త్వ రజస్తమో గుణా
కరుండుదయప్రకృతి లయకారిణుడన్ స్విభవండుంతరాత్మ య
క్షుండు యుండు సంతత జగన్నయనుండు సమాధిపహర్తయున్.

కం. కృతమఖ్య చతుర్వ్యములు

ధృతి నాన్యో మూండు రెండు తెలియఁగ నొకనే

యతులిత దివ్యాబ్జము లు

న్నతి సంఘలు నెనిమి చాటు నాలుగు రెండున్.

కం. శతసంఖ్యలు ధర్మముఁకు

గతి పదములు కృతను నాల్గు కలి నొక్కటి గా

వితతమగు నేండ్ల వరుసనె

యతులిత భాగములు సంధి నల్పము నవియున్.

అ.వె. పరగు భూర్భువాది పదభల కెల్ల న

త్యన్నలంబు దివ్య మొప్పు నైన

సత లోకమునకు స్వామియో చతురాన్యు

నాయువది వినుండు హర్షమొదవ

కం. అలఘు చతుర్వ్యములు వే

యలవడ నొకపగులు నట్ల యగు చారికిన్

గల కొక పలుక మన్యం

ద్రులు పదునలుపురును వరుస తోడ జగములన్.

చం. అనుభవ డెబ్బవొక్కటి మహాయుగముల్ మనుకాల మింద్రు ల

ట్లన పదునల్గురొ నెడల సమ్యక్తుడప్పటి కప్పుడా కృతుల్

గొని మునిదేవ సంఘుల శోరిక దీరిం జరించు, ధాత ని

ద్ర నొన యన్నలోకముల చారమం గ్రమ్మెలు బుట్టు మేల్కొనన్.

ఉ. హర్షము గల్గు పంకజభవాంబిత సిద్ధ రమేశుండైన సు

కర్మణ వహ్ని భూర్దివముఖ స్థిరలోకములన్ దహింప ను

త్కర్మతం దచ్చిభిష్రఫల కాంక్షల శోర్వక యా మహన్నిరా

మర్ష జనములేగుదురు మానవ భవగర్భవనమ్ము జేరగన్.

తే.గీ. వీక లోమాఝపస్సర్గ లోకములకు
మిగిలి యొగసి పయోరాశి మెఱయ శేష
శయనుడై యొగనిద నిశ్చలత లోక
సంస్థితోదరుడగుచు నాశాస్థి యుండు.

కం. హరి నరమేశ్వరుఁ డిట్లగు
సరణి జనురొక్క బాస సంసేవితుడై
మెఱయట దైవందినమనఁ
బరగు నిటుల నేఁబడెండు యు ఁగునంతఁ.

సీ. విను మిట్టి శ్రేణి వల్లను యేమాస వ
తస్మిము లై నట్టి వర్షములు నూలు
బ్రహ్మకు నాయువు కడతి నేఁబది
యగుటఁ దార్థమునాఁ దనర్చు
నిప్పుడు పూర్వార్థమొప్పునఁ జనుట ద్వి
తీయపరార్థమై తేటపడెడి
నవిరెండు నైవచో నట బ్రహ్మకల్పమన్
సంజ్ఞ వెల్పుగు నట్టి సరసిజాతు

తే.గీ. నాభిపద్మంబు భువనస్సతకుఁ బొడచు
నవియె తగు పద్మకల్పాహ్వయమున నిట్లు
లమచు పూర్వపరార్థము లవని నిప్పు
దైవయట్టి ద్వితీయపరార్థమునను.

తే.గీ. హరివరాహకృతిం బొల్ప నట్టులగుటఁ
బరగు శ్వేతవరాహకల్పంబు నాఁగ
మెలఁగు కల్పములవి తెక్క జలజనాభు
నకు నిమేషంబులగు నెన్నఁ బ్రకటితముగ.

కం. కాలము భగవదధీనము
కాలాశ్రయ మభిలభాతగణ లోకమ్ముల్
కాలమయఁ డచ్యుతుఁడు త
త్యాలాధిపుఁ డతఁడనంగ గణాతింపఁ దగున్

సీ. యుగములు నాలుగు దగఁ జనుచోట భూ
లోకమ్ము పొలియట బోకతోడఁ
దగ యుగ ప్రళయమ్ము ధాత నిద్రించుచోఁ
బొందుగ నదియ దైవందినంబు

మన్వంతరంబుల మలయు నవాంతర
 ప్రళయంబు బ్రహ్మకుం బరిగునాయు
 నంతయుఁ దీటుటలదియై బ్రహ్మప్రళ
 యంబు ననరును గాలింబునన్ను.

తే.గీ. డచ్చుతుని గర్భకోశంబు నందుఁ బ్రాణి
 కోటి వసియించి తస్మైపా పాటవముఁ
 స్పృష్టి కుడలిఁ జే నాయా విశిష్టి యగునుఁ
 బుట్టి తల్లిల రెల్ల గవ్వట్టి బ్రబలి
 తువలఁగ్రమ్ముట నానితోడ గలియు.

సీ. కడగి యవోర్ధ్వలోకము లెల్ల జేవ
 ధా నే కపల రూపమాన గతుఁ
 భోగభాగంబు నా గ బొలుపొందు భూగాఁ
 మట గర్భభూమి నానమని నందు
 భరతఖండము దక్కపటుతర ద్వీపాద్రి
 జలధి కానన నీమ లలరు నొగ
 భూములై కొలుచు నన్ను బంటు బెట్టిన
 నది కాపు భుజియించునెట్టి వరుస

తే.గీ. నిజట గావించు ముక్తముల్ హియ పాప
 ఫలము లచ్చటవచ్చుట కొది మనుజు
 డనుభవించుచు గ్రమ్ముట నవస బొందు
 దత్త నాచిగోరు జంతుగౌతముల యందు.

ఉ. ఈగల బుట్టుచుకొ మరల నెచ్చటనేనియఁ గర్తయుగ్మ హ
 యాగతులకొ భజించి యవి యస్మయఁ దీసిక బుట్టి బుద్ధులకొ
 గూగ విధానరీతి మునుండు రమాధిపు జూడ భోగమో
 త్త గతుఁడొ మత్రీక్రియల నామిక నీలుపు జన్మకర్తముల్

కా. పాపాత్ముండు దుష్టుడై పాడముచుకొ బాసంబునె చేయుచుకొ
 బ్రాపించుకొ నరకంబునుకొ మఱియునుకొ పాపాత్ముఁడొ నందు
 గోష్ఠివేతుండు ధనాత్ముడై పుణియు బుణ్యోద్యోగై పుణ్యలూ
 కాపాద్య నీతి సౌఖ్యమంది ఎనుజుంకొ నెప్ప జన్మంబు లకొ

కం. ఆతులిత మతులగు స్వర్గ

చ్యుత సరికణ్వుల నెఱుంగఁ జూపుదునే! త
త్కృత కర్తృంబులను గుణ
ప్రతతుల దూషణుల వలనఁ బ్రస్తుటలీలఁ.

వ. అనిన విని నొనకాదు లిట్లనిరి.

కం. అండాండము పిండాండము

రెండొక గూపంబై యనుచు ఋక్సామకళా
పాండితి ధీ (య ?) తులఁగ గా
మెండుగ వినియుందు ట్టిమేఱులు వెఱుమా !

చం. అన విని సూతుఁడిట్లను సమంచితకూ పరమాత్మయందు న
య్యనుభవ నఁడముల్ గలిగినట్టి విధంబును బిండ సంభవం
బును వినుచోట వైకృత్యమగు బుద్ధినెఱుంగుండు తత్త్వసంగతిఁ
భవత వివేకయోగములు గావబడఁ ? యు నిశ్చయంబునఁ

కం. గాత్రములు ప్రకృతి మయములు

చిత్రంబుగ బ్రహ్మమయుండు జీవుఁడు త్రిజగ
ద్ధారి చతుర్విధ తను ను
తాత్ర స్థితి దత్తమయము ప్రకృతియై యగుటఁ.

నీ. నాత వైత్య శ్శేషజాత పంచాశయ

పంచ నూ య్యెన్నపాన వివిధ
సారము నాత్మ మనోరంజనం బగు
రస మజ్జిములు నస్థి రక్తములగు
మొగి యధమము సులూత్ర గూపం బగు
పురుషుని శుక్లంబు పాలతి రక్త
మును సమమైన నపుంసకుం డగు రక్త
సంధిక కూనెడఁ బుట్టు నలివ వీర్య

ఆ.వె. మధికమైనఁ దుల్యుం డనుక గ జనియుంచు

శుక్లభిన్నమైన సుతయుగంబు
బేసి దివము పుత్రి పేర్చి నో సమదిన
మైన సుతుండు ఋతుదివారఁ గ లియె॥

నా. జోకం కీచము లందు సూక్ష్మములు లేజోవంత ములోగా జను
 ర్లోకావాసత సోడతైక విక్రతుల్ సోంపారం గర్భాత్
 పూకర్ణింబం గ సూర్యసుండలగతంబై తత్కరోన్మాత థా
 రాకారాగతి భూమి కోపధుల తీరె సారమై సిమ్మటెన్.

కం. అవి భక్తించిన పురుషు

ప్రవణ శరీరమున నిట్టచు నిరంగ ద్రిటానం

బవలం దద్యైత్యైక

ప్రవణత స్త్రీగర్భయైక్తి మకొను కడకున్.

సీ. అతిగ పుష్పిణియై పదాఱుదినమ్ములు

ప్రస్థుల కుల్బస్థ పద్మయగుట

నది రక్తమయమగు నచ్చట శుక్లంబు

గలిసిని యంతటం గలలమగుచు

నొకరాత్రి మిమ్మద క్రతిటాగ నైదు

నంబుల దశమ దినంబు లందు

గల చూ నొక్క పక్షంబున ముద్దయై

యండకా ని వది యొడు నాళ్ల

తే.గీ. నెలకు ముద్ర మమమి రెణ్ణెల్ల నవయ

వములు పొల్వగు మూణ్ణెల్ల మన నన్య

రోమ నఖ లింగ రంధ్ర నిరూపే నాల్గు

నెలలం దగు నుత్తధాతు సులలితమగుచు.

తే.గీ. శ్వక్కు జర్మంబు మాంసంబు దగ రుభరము

మెదడు నరములు నెచ్చు విచితముగన

ప్రక్షధాతుల నందగు రవి నిట్టి

వేర్పడిన యంగ మీదట నెలమిరోడ.

కం. వి నవనైల యుత్తృష్టంబు

పూర్వం నార్మలల మారి పామంబడి యం

దాన్ నెనీ ముక్త వి

థానాన్నాంబులం దృష్టిం దవరుచు మఱియున్.

తే.గీ. కుక్త బహిణదశ నుండు గురుగైక

కడు లంఘన భురామ్ములు తొల రసము

లపుడు తల్లి భుజింబం నందువలన

మ. మల మూత్రవృద్ధి తుక్తశోణితులున్ మైజుట్టిరా సంద మల్
పలం బొర్లాడుమఁ గీటవ వే తనువు వే భక్షింప మూర్ఖిల్లుచున్
దల కుక్కిరిత భగ్నపృష్ఠం దగుచున్ దార్కొన్న దూఖింబునన్
గోలు జన్మస్థింఁ దాను జేయుటలు తద్దర్శన మూహింపుచున్.

ఉ. అక్కట క్రూరకర్తముల నారడియె యిటువంటి బాధలన్
దొక్కట మందగా పలనె ధూర్వహ బుద్ధి వివేక యుక్తిచే
నెక్కుడు పుణ్యకర్తముల నీకు రహస్యపుణ్ణి భజించి యా
చక్కి వసింపఁ బట్టువు చందము లొందునె యెందు నేనియన్.

కం. ఎఱఁగఁగ నైతి నటించున్
రిపరి దుఃఖములఁ బొరిలి పఁజుమున గ
వ్వరి చిక్కుబడిన విహగము
కరణిం జరితించు జ్ఞాన కలితాశయంద్రు

లే.గీ. ఇట్టి జ్ఞానముచే జేష్ఠలలమి గలిగి
నైత మానసంబులను సూర్యజన కృప మ
హా ఘోషములఁ దలంచి యాస్పనుచు వగచి
తనకు దిక్కి క హరియను వినుచునేయు.

గీ. సూక్ష్మదేహమున నచ్చొడ జొచ్చి పాంచభా
సం గాత్రయుక్తచే దీపదశలం
బొదలఁగ సకల ధూ భువన రత్న దక్ష
చర్యచే సాతపథు మహత్త్య
మున జగదాధార మూర్తి నొ సరమేళ!
దయ గర్భింబకబాధలు దొంగఁ
జేసి రక్షింపు నిశిత నిత్యలీల వి
హర ! నా బాధల నణఁచు టరుడె !

గీ. శాయమూత్రపురీష సంధాయకంబు
జీర్ణ మతిరగ్రయుక్తి బు నిర్దియాను
హీన మైకట్టి గాత్రంబుఁ బూసినీ
నిత్యసాఖ మిమ్ము నిరనేడు ! నీరజాక్ష !

కం. అని నెల నెన్నుచు భౌతిక
జనిత విపద్దశలం దలిలి సతతము బాధా
తను సంతాపాన్వితుడై
దివదిన మొక యుగముగా ని దివి నుండున్.

కా॥ అంతః జండ మరుత్సృ ఘట్టనగతిః హా కృష్ణ ! గోవింద! యం
చెంతే వేదన నొంది తన్ను వలకిందిద్వంగ వ్యారాంతరా
న్యంతః ప్రప్రస భేదగాత్రుడు సవితో లోచన ప్రక్రియా
సంతాపాన్వితుడై ధరం డి వగ్గ జ్ఞాత్తుడౌ సత్తరిక.

కం. నీళ్ళా సపమునఁ జల్లఁగ
బొల్లగు విజ్ఞానబుద్ధి పూర్వ వివేకం
బెల్ల న్నాని తమాన్మతి
నల్లల్ల నేడ్చుఁ గ్లేశ మడరక బేర్చుక.

మ. మశకీ కీట తృదాది చాథ లాదవ్గ మాత్స్యదేహక్షునక
గృకుఁడై యుత్తరి చాథఁజేయ మిగులఁ గ్లేశంబు దుఃఖంబు చు
ర్దశలఁ రోగములొందఁ గుందుచు మనస్తాపక్షుచే నింద్రియ
ప్రశమద్దుర్బలత వైలంగు వివిధ ప్రారబ్ధ లబ్ధ ఫీలిక.

ఆ.వ. గర్భసరక చాథ మనచాల్య దుఃఖంబు
గురుల శిక్ష నలఁత తరుణజన వి
యోగవీడి గ్రహసముద్ధరణ క్రియా
తాప మృత్యు వృద్ధ దశల కీడు.

కం. తొడర వొడలు నిలుకడ యని
పడతులు నందనులు వెడఁగుపడు తాడుసుగ నె
ప్పడు వొడరెడి యలడదులను
గడువలది పొడము పూర్వగతి నిమిమడరక.

ఉ. స్వేదజ బుద్బుదాండజ విశేష జరాయుజా బుద్ధిజంబులక
జ్రోంది సనైకవర్తనలఁ బొల్పుగు స్పృష్టి నిజాంగకింబు ల
ట్లాదట చాథనొంద జననాంతదశల్ పడఁడా విశేషసం
పాదిత ముక్తిమార్గిత పావనయోగ నిరూఢిఁ దక్కినక

సం॥ తెవిగల జంతువుకెల్లను
సవిరళముగఁ బిల్లపొడము నండంబులచేఁ
ప్రవణమగు గూఁ గలయవి
యవనిక బతుకత్త మృగ జలాకర శతులక.

సీ. సామర జాతు లెవంగ నిర్బది లక్ష
లటు క్రిమి కీటంబు లైదు నాటు
లక్షలు బక్షులు లలిఁ బదిలక్షలు
జలజరంబులు నవ సంఖ్య లక్ష.

లమరంగఁ బశుమృగాశ్వాదు లిర్వద పది

లక్షలు నాలుగు లక్షలైన

మానవు లేతత్ప్రియా నూయువ్య ని

ర్జయ మన శతసంఖ్య నవచేత

ఆ.వ. నిర్మితము నగుచు నెగడిన యట్టి యి

జంతుతతులు మనుజ సంఖ్య లనని

గమలనాథ నాజ్ఞ గడలు కొనంగను

మిథునస్సృష్టి పలన మెఱసె నెందు.

ఆ.వ. ఇట్టి మిథున స్సృష్టి నెనఁగె జగంబు స్వా

యంభవాదిగాఁగ నతని పుత్రు

లాగిఁ బ్రియవ్రతుండు నుత్తానవామండు

క్షత్ర ధర్మనిరతి జగతి మనిరి.

కం. భృగువు మరీచ్యాంగీ రను

లగణితగతి శ్రమముల మహత్కారణులై

రాగిఁ దగ్ధ్రమముల చెలికదఁ

దగుఁ జాతుర్వర్ణ్య భవ విధంబులు చెలియన్.

సీ. ఆబ్జుల శనయుఁడైనట్టి మరీచిక

గర్భము సుతకు శ్రీకాంత సముండు

శక్యపుండు సురర్చిత్రమమున నుపయించి,

రా సువర్చకు విరిజాహ్వయండు

గంగయుఁ బుట్టి నుపతఁ గశ్యపనకు

దక్ష పుత్రిక యందు చావదశాఖ్య

లమరగ నాదిత్యు లావిర్భవించిరి

యందు విపస్వతుఁ డెనెడి సూర్యు

తే.గీ. పలన వైపస్వతుండు వైపస్వతునకు

మనువు మనువున కిత్వైకుఁ డివకుల ప్ర

పర్తకుండు పుట్టెఁ జతురాస్యు పలన బొడవి

నట్టి భృగునకుఁ గర్దము పట్టి యైన.

కం. ఖ్యాతికేఁ బుట్టిరి ధాతృ వి

ధాతృలు శ్రీ యనెడు కన్య తగ ధాతకు సం

ప్రీతి మృకండుం డతనికి

భూరికా శరకాలజీవి పుత్రుండు పుట్టెన్.

తే.నీ. మఱియు నొక కామినికి భృగు జూని వలనఁ
గవివృషభుఁ డాతనికిఁ బుట్టెఁ గావ్యుఁ డనఁగ
ననురగురుఁ డన నభిలవిద్యానియాధి
నమరు శుక్రుఁడు లేజోవిహారుఁ డగుచు.

కం. బాగుగ నతనికిఁ జ్యుతసుం
డాగమనిధి పుట్టె బుచ్చితుఁ డతనికిఁ బొడమెక్
ఆ గుణికిఁ జమదగ్ని ను
రాగళ, నాతనికిఁ బరశురాముఁడు పొడమెక్.

నీ. ఘనతరాం గీరస ముని శ్రద్ధయందు బృ
హస్పతి సంవర్తుల నడి నుతుల
నేని రాకా మానినీ హరిణీ నుమ
వతులఁ గన్యల గుణవతులఁ గనియె
నక్రికి ననసూయ కమృతాంతు దుర్వాసు
లనఁగ దత్తాత్రేయఁ డనఁగ నలువ
రుద్రుండు విష్ణుండు రూఢి జన్మించిరి
క్రతునకు సూర్యుత వ్రతపవిత్ర

ఆ.వె. జయ్యంగు పవిత్ర సహచరుల్ పొడమిరి
దేవలుండు గనియె ధీరుడగు శ్రు
జాపతిఁ మహాత్ముఁ డా పాపనుండు సప్త
భార్యల యెడఁ జాలఁ బ్రజలఁ గనియె.

కం. సరవి హవిర్భుక్త యనా
తరుణయెడఁ బులస్త్యమాని తగఁగిన్నరులెక్
గర మధికులఁ గింపురుషుల
గరిమెక్ విశ్రవసుఁ గాంధెఁ గౌతుక ముప్పక.

కం. ఆ విశ్రవసుండు గనియెక్
రావణునిం గుంభకర్ణు రాక్షస వంశ
క్రీడిస్తారు విభీషణుఁ
రావణుడగు ధనదునిక్ ద్విభార్యల నిలనకి.

నీ. పులకాండు గతియను బాలతుండు యెడ పరీ
యాంసుల శ్రేష్ఠుల ననల భార్య
యగు క్రతుక్రియ (వ ?) ల్ల ననఘులౌ బాలభి
ల్య సహస్రములఁ గాంధె సంచితముగ

తగ నుధర్మబుండు చిత్రాసలీ మణి యందు
శ్వశిరస్కు సద్వ్రతు సరకుం గనియె
నల వసిష్ఠుండు సూర్య యను లలన-మణి
వలన నిశ్చయ తపఃకలితులైన

తే.గీ. చిత్రకేతు స దోళ్యా ద్యశేష సత్త
మానులః గాంచె మణియైండు (మగు-) వలన
వినయచర్యుల శక్త్యాది మునుల ఘనుల
వితతతేజుల సూర్యుల సుతులం గనియె.

జం. జననుతుం డందు బెద్ద యగు శక్తికింబుట్టె బరాశ రాఖ్యుండ
య్యనఘుండు విష్ణుసన్నిభుం డహర్వలెజ్జాం డతంపు వ్యామలక్
గనియె మహామహుం డతండుగాంచె శుశుక్ గమలాధినాథ (ప)
ద్వనరుహ చంచరీకగఃణవంతుం బ్రశాంత నితాంత దాంతునిక్.

కం. నారదుండు బ్రహ్మచారి యు
నారాయణ పాదపద్మ నవ్యమరందా
సారాత్తేందిందిరుండును
సారజ్ఞాన ప్రమండు జననుతుండయ్యెన్.

అ॥నె॥ తీవె గర్భమునకు దేవకూలికిం బుట్టె
గపిలుం డభిలయోగకారింబుండు
ఘనత మణియూ బులికా నవకముపుట్టి
బ్రహ్మసంభవులకుం బట్టులెరి.

తే.గీ॥ దక్షునికి వేంసంఖ్యం బుత్రకులు పొడమి
సంగరాహిత్యులై తపశ్శరణ మనిరి
కూతు లేఁబది యేషురు కూర్కిం బొడమ
నెమ్మిం బదునల్వరను ధర్మనికి వొసంగె.

కం. పదు మువ్వరు కశ్యపునకుం
బడపడి శశికిన్ ద్రిణవక బాలామణులక్
మదనారి కొకతె మిత్రుని
కొడవగ నొక కన్య నగ్నికొక్కతె నొసంగెన్.

తే.గీ. అమరు నా ధర్మనికిం బ్రియయ నెడి కన్య
యందుం బుట్టిరి నల్లండు నారాయణుండు
నభిల లోకోపకార మహానుభావు
లమితతేజులు మునిసతు లనఘు అగుచు.

కం. చావకుండు స్వాహా వలనక

తావక నయతభక్తు లనకక బవమానుఁ డనం

గా వెలయువారిఁ గన్గెఁ ద

తావనులకుఁ బంచనవ విభావనులు నుతుల్.

సీ. కశ్యపుఁ డదితియ న్నామినియందు థా

తృత్యక్షునిను భగ శ్రీధరారు

తాంతు మిత్ర వివస్వ దర్యమ పూష స

విశ్వ విష్ణునాములై వెలయు రఘుల

రహిఁ గాంచె దితికి పారణ్యకశిపు పార

త్యాముల. పుట్టిరి యా పారణ్య

కశిపుఁడు ప్రహ్లాదఁ గమలాక్షపాతుఁ గాంచె

యాధి నాతనికి విరోచన బలి

తే.గీ. బాణుబాదిగఁ దత్కుల ప్రభువులయిరి

దనువువల్లను విశ్వజితునముచి వరు

బులు పులోమాదిదావపుల్ కలిగిరెలమిఁ

గాభియు వినాకుఁ గ్రోధుని గనియె మఱియు

తే.గీ. మేనకకు భీమసేనోగ్రసేను లాది

యైన గంధర్వముఖులు సూనులైరి

సురభికిఁ గోగణమ్ములు సుధయు నప్ప

రసలు పుట్టిరి యెంతయు రాజితముగ.

తే.గీ. వెలయ విసత కనూరుండు విహగవిధుఁడు

జనన మంగి రిసూరు సంజాతులైరి

ఘనత సంపాతియు జటాయువు నట శ్వేని

దేగలఁ గ్రోధగుణము నాఁడఁ గనియె.

కం. మృగికి మృగసంతతియును

నుగకుక సిద్ధ మునివరులు నుక గ్రహవకుక

దగ శేషుండు వాసుకిముఖు

లగు పన్నులు బద్ధవిల్లి రథికసూర్పరిక.

తే.గీ॥ ధాతకును బుట్టి రెలమి విధాత ధాత

లక్ష్మీయను కశ్యకయును విలాసవీల

నట్టి లక్ష్మీకి హృదయంబు చందుఁ బెక్కు

ప్రజలు పుట్టిరి లోకముల్ పరిధవిల్ల.

కం. వరుణునికి జ్యేష్ఠకుఁ స్థలం
డరుడుగ ధర్మఁడను గుతులు నట నందిని నాఁ
దరుణియుఁ బుట్టిరి దేవలుఁ
డరయఁ బ్రశాధీతుఁ గాంచె నంచిత వృత్తిఁ.

సీ. అతనికి గుతు లేడువరండు ధూమ్రకు పరు
ణుండు బుద్ధికి నాధువుండు న మ్మ
నస్సికి నిఁముఁడు నహఁకుండు రథకును
శ్వసనకు ననియఁడు శాండలికి న
నలాఁడు ప్రభాస కుజ్యలు లబ్ధవసువులు
లలిఁ బుట్టి రెండు నీత్య లఘులేజుఁ
డగు ప్రభావసునికి నాంగిరసాత్మజ
యోగసిద్ధికి బుట్టె నుచితబుద్ధి

ఆ.వె. నమరు విశ్వకర్మఁ డమర శిల్పాచార్యుఁ
డమిత మహిమ ధర్మ సంగనకును
సవిశ్వ రౌమహర్ష శములనం బుట్టిరి
యందు సవితృనకు మహావిభూతి.

కం. ఒడరాకృతియగు త్వాష్ఠికిఁ
బొడమిరి యశ్వనులు దేవపూజితు లార్యుల్
కడు నాయుర్వేదజ్ఞులు
కడకుఁ లోకోపకార కాంక్షులగుచున్.

కం. రుచికున కా యాకూతికి
నవలితుఁడగు యజ్ఞమూర్తి యజ్ఞుండు యశః
ప్రచుర శ్రీ దక్షిణ యను
గువర్తితయు నుద్భవించె శోభనలీలన్.

తే.గీ. ఆది మిధునంబు లైరి మాన్యవృత్తులేమి
వారి తనువులఁ బొడమె దేవముని సమితి
క్రమముతో నిట్లు కమలజాంగముల వలన
సృష్టి విస్తారమయ్యె భాసిత నిరూధి.

తే.గీ. శైరయ ధర్మనికిన్ భయ నిబులి మృత్యు
లనెడి తనజులు జనియించి రాగుతుఁడు
నేని ధృతరాష్ఠ్ర కాకి భాసియును శుకియు
బులికలు పుట్టి రెంతయుఁ జిత్రముగను.

సీ. కాకికం గాకు బులూకముల్ జనియించె

నేనికి డేగలువూని భాసి

నిని కంక గృధ్రముల్ ఘనభాసములు భృత

రాష్ట్రకి హంస చక్ర ? క టిట్టి

భంబులు మకికి నేర్పడ మకమ్ములు పుట్టె

మఱి కశ్యపునకును హరిణి చంద్ర

మందమతంగియు మఱి శ్వేతశార్దూల

సురసలుం బుట్టి రాసుభగల యెడె

తే.గీ. జంద్రమందకు బురుక్షముల్ మట్టదములు

హరిణికి న్నాచరమ్ములు హరిణచయము

మంద కై రావళమ్మా సన్నహిను సురస

కభిల వృక్షతతుల్ పుట్టెనమితముగను.

కం. ఆ సురసకు గంధర్వియు

భాసురముగ దాని కశ్యపంకులు వొడమెక్

వాసిగ మాతంగికి ది

గృహసురి గజములు జనించె భవ్యస్ఫూర్తిక.

చ. నభినభవైకమానసమునక జనియించిన యా ప్రజాపతుల్

గల మనభుల్ జగత్తులు వికాస సమగ్రముగాఁ జరావరం

బులు మిథువోద్భవంబులుగఁ బూని సృజింపఁగ నంత ధాత ని

శ్వలమతి వాణిగూడి వాసౌఖ్యములక భరియించె హెచ్చుగక.

కం. ఇది భూతసంభవస్థితి

చదివిన వ్రాసినను వినిన సకలాంధమ్ముల్

పాదలఁగ నాయుక్త్య సం

పదలాంది సుఖింతురెందు భవ్యస్ఫూర్తిక.

భూలోక ప్రమాణము.

చ. టిట్టి సకల జంతు నివాసంబగు మధ్యమధవన ప్రమాణంబు వినుండని సూతుం
డిట్లనియె.

కం. భూలోక స్థితియంతయు

హాళిక్ మైత్రేయం డడుగ నతి విక్రతుడూ

లీలఁ బరాశరకుని వా

వాగ్జాలత వివరించిట్టి సరళియన చెలిపెడక.

శా. భూమి కాగచిత మధ్యభాగమున నొప్పుకొ మేరుశైలంబు నా
నాలంకార తట ప్రవేశ విశద్యాప్త శ్రుభారత్న శృం
గా లోమరసిద్ధచారణ విహారానంద సంధానతా
కేళి కానన సారసాక్షర భగ క్రేంకార సారస్థితికా.

సీ. ఆదియం జౌళితి సహస్రయోజనముల
విశదోభయంబు ఊడక సహస్ర
యోజనంబుల సాతు నొప్పు నచ్చటి వెడ
ల్పంతియ మీదట నమరు విరివి
యరయ ద్వాతింశత్సహస్ర యోజనముల
వదరత్తు వన సరస్వారవదుల
పురములం దగు బ్రహ్మపురము తనద్యుమ
వీధి బద్నానగు వేల యోజ

తే.గీ. సముల విస్తారమగు ఊట్టు కమల దిగధి
పతుల సగరత్తు తెనిమిది భాసురముగ
భూమి శామరగిరి మిదై ప్రేమ దాని
కర్ణికల్ సవఖండ సంగతుల వెలయు.

సీ. గిరికి బాక్యాదిగాఁ గేసరముఖశైల
ములు లస దౌషధి కలన దనరు
(వై ?) తంకమును మాల్యవన్సుంజవంతత్తు
లరయ శీతాంతముకొ గింపరములు
సరగు త్రిమాటంబువలగిరత్తు పవంక
ఋతకను ల్ నిషధంబు శ్రమగిలీల
శిఖివాస జారుస? సీమార్య గంధమా
దన కపిలాఖ్యుల ధరణిధరము

అ॥ రే॥ తెలమి శంఖమాట ఋగధ మంసములు కా
లాంజనస్ను నాగ మనెడి గిరులు
గలపు చైతరధను గంధనూదనవైద్వి
జములు నందనమ్ము నమరు వనులు.

౩౦. అరుణోద మహాధ్రువము
లరయంక ననిరోవమును మహా భ్రువమును నా
సరసులు నాలుగు తూరుపు
గుఱిగా నర్దెనల నమరు గుధరస్థములై.

- ఆ వె. నీలగిరియు శృంగతైలము శ్వశాద్రి
యొత్తరమున నుడు నొగి హిమగిరి
యొలమి నిరధశఖరి హిమమూతుము దక్షి
ణమున వరుసగాఁగ నమరియందు.
- కం. వారిక గిరులకు నడుమగు
ధారుణి పదివేల పరిమితము యోజనమున్
మేరుగిరి దక్షిణోత్తర
ధారుణిధరిములకు సంది తగఁ దవ్వంపున్.
- కం. అల హిమవంతం బాదిగ
గల పద్మాశ్రయముల పొడవు గమకము సరియై
విలసిల్లి నొక్కయూతం
బలవడి ద్విసహస్రయోజనా నివృతమగుచున్.
- కం. సురగిరి దక్షిణమునఁ గిరి
పురుషము హరిభరతవర్షములు దగు చుట్టున్
విరగు నిలావృత ముత్తర
ధర రమ్య హిరణ్యకములు తగఁ గురువనఁగన్.
- తే.గీ. మేరుగిరి తూర్పు భద్రాశ్వ మారయంగఁ
బడమటన్ గేతుమాత్యనాఁ బరగు వీటి
సంది తొమ్మిది వేల యోజనము అమరు
వెలయు నలువంక నయ్యిలావృతము నటుల.
- గీ. మఱియుఁ బ్రాచ్యాదిగా మందర గంధమా
దన విపుల సుపార్శ్వ ధరము లుండు
నొసరఁగఁ బదివేల యోజనోన్నతి సంత
వెడలుపుచే నిలావృతము చుట్టు
కనకాద్రి పూర్వాద్రిగాఁ గదంబంబు జం
బు వటు పిప్పలము లాశ్వుగఁ దనర్చు
వొసర వేయున్నూరు యోజనముల వెడ
ల్పమరఁ దదాఖ్యం నమరు దీర్ఘ
- తే.గీ. లరయ నేనుఁగు తలలంతలైన పండ్లు
ధరిణిఁ బడి జంబుపండంబు దిరిగి దాని
వేర నదియై ప్రతాప ప్రచారి దక్షి
ణాభిముఖ్యతఁ బ్రబలు రసాస్పృతముగ.

ఉ॥ ఆ నది నీరు ద్రావిస మహామహు లందఱు త్పత్తిపాసలున్
 బూసక రోగఘృత్తుములఁ బొందక యింద్రియవృద్ధిఁ జెంది యొం
 దేనియు దేవతాకృతుల నింపుగనుందురు పైడి యయ్యె జాం
 బూ నదనామహా దటిని పొంతలఁ జెన్నగు మన్నుమిన్నలన్.

చ. హరిపదజాత తీర్థము సుధాకరుఁ బొంది సుమేరుసంగతిన్
 సిరిఁ దగుకొత్తు తూర్పుదెస శీత యనందగి దక్షిణాది గా
 నరసుర నేష్య యై యలకనందన చక్షువు మేటి భద్రనా
 గరిమను బిష్టిహృత్తర ముఖంబుల వారిధిఁ గూడు వేడుకన్.

సీ. క్రమముతోఁ బ్రాచ్యాదిగాఁగ మర్యాది ప
 ర్వతములు రెండేసి భృతి సుమేరు
 గిరిసంటి వాఙ్ము దరియఁ జూచ్చివసించు
 నొగి నెనుబదివేల యోజనములు
 నిడివియు వెడలుపు నెరయంగఁ గైలాస
 గంధమాదనముల కవల జనర
 దేవకూటము లొకదెస నిషధము పారి
 యాత్రము నొక్కెడ నా త్రిశృంగ

తే.గీ. చారు ధీగు లొకదిక్కు మేరుపునకు
 బాహ్యశైలంబు తివియైల్లఁ బ్రజల లీల
 నదులు వనములు భూములు విదినమగుచు
 నిట్టి చందాన వానితో నెనయుచుండు.

తే.గీ॥ వెలయు ఖండవృక్షం దెల్లఁగులఃఖరులు
 నదులు ప్రత్యేకమగు పెక్కులాదవియందు
 దేవగణములు సతులతోఁ దిరుగుచుండు
 రక్ష వర్షంబులను రివ్యమైన యెడల.

కం. అచ్చటఁ బాతకసహితులు
 చొచ్చుట లే దమిత సుకృతశోభన మతుల
 తృప్తయ ఫల శేషము నా
 రిచ్చోముల ననుభవించు రతి మోదమునన్.

సీ. యుగ భేదములు లేక నొప్పునెప్పుడు నొక్క
 తిరున విభవ సందీప్త మగుచు
 హరి హరణ్మయక కింపురుష భద్రాశ్వ ర
 మృక కురు శేతుమాలాదు లైన

వర్షముల్ భారతవర్షంబు కర్తృక
 ఘామి లక్ష్మీనాథ నామ కిర్త
 నంబు తద్దాస్యంబు నవ్య తచ్చరితాను
 లాపముల్ పోకార్చుచాపసమిలించ

లే.గీ. గాన నిది మేటి నదులలో గంగఁ జూలి
 వ్రత దినంబుల హరిదినవ్రతము లీలఁ
 దానముల లోన నయ్యెన్నదాన మహిమ
 వర్షముల లోన భారత వర్ష మొప్పు.

గీ. సప్తకుల పర్యతంబులు చాల నదులు
 గిరులు వనములు దేవతాగృహ సమంజ
 పుంజములు పెక్కులీ వర్షమున, నిలాకృ
 తమున గిరిజయు హృదయందు రమిత నుపాను ||

వ. గిరిసుత చారుయాననసుగీత కళామహిమాధ్య లైన సుం
 దరు లట కోట్ల సంఖ్యలు మునంబునఁ గొల్పఁ బురారిఁ గూడి త
 ద్వి తరు దీర్ఘతా నదుల క్రేవలఁ (లే?) వ మొంగు నందు నే
 పురుషుఁడు చేరఁగా దరుగఁ బొల్తుక రూపముపొందు గావునక.

లే. వాన కురియంగ వోషధుల్ పర నుమఫల
 పూర్ణమగు క్షుత్పిపాసలు పుట్టి వదలు
 వారి తనువులు పదవేల వత్సరములు
 జిరయు రుజయును శోకమ్మఁ బొరయ కుండు.

కం. గౌరీసతి గిరితానన
 వారంబుల మెలంగు నితరవ సుధఁ గల జనుల్
 శ్రీరమణు హయగ్రీవు క
 కొరమ్మం గొల్తు రా యిలాపృథఘామిన్.

లే. పాతకా ప్రాప్తమది పుణ్యభావ లబ్ధి
 మరయ నయ్యెత్త వర్షంబు లవట విష్ణుఁ
 డమరుఁ బ్రేక్షకనామంబు లవధరించి
 యచటి జనములు గొల్చి కృతార్థులుగను.

గీ. హరివర్షమున సరిహరినాము విష్ణుఁ బ్ర
 హ్లాదాదులు భజింతు రనవరతము
 చెంది కింపురుషము నందు శ్రీ రఘురాము
 హనుమదాదులు గొల్తు రధిక భక్తి

ఘనతతోఁ గేతుమాల్వను గామదేవుని
నిందిర నేనించునెల్ల వేళ
నా కురుధర వరాహస్వామి సత్తను
జగతి విభుండు నిచ్చలు భజించు

౮॥ వె. మహిమ రమ్యకమున మత్స్యమూర్తి న్నను
వనుదినమ్ము గొల్పు నా పారణి
యమునఁ గూర్చదేవు నమరంగఁ బితృవిభుం
డర్యముండు నుతించు నధికభక్తి.

కా. భద్రాశ్వక్షునఁ గల్లువారలు లసద్భావంబునం గొల్తు రా
రుక్మణ్ భారతవర్షసంభవులు కారుణ్యాత్మ నారాయణున్
భద్రాకారుని వ్యాసవంధ్యు బవరీభర్తన్ సదా నారదో
న్నిద్రాప్రితవర్జిత పాత్రుఁ బరము స్థిత్యాత్మ నేవింపుచున్.

తే.గీ. ప్రకట శుభపుణ్య లగుమఁ దద్భజనమౌజ
నా కథాభారణముల భవ్య క్రవృత్తిఁ
జెంది యుందురు సంతతానంద మహిమఁ
గాన భారతవర్షంబు ఘనత మెఱసె.

తే.గీ. జలనిధికి నుత్తరము హిమశైల దక్షి
ణంబు తొమ్మిదివేల్ యోజనంబు లైన
నిడివి భారతవర్షంబు నెరయఁ గర్త
భూమి యగు సప్తకులగిరుల్ పాలుపుమీఱు.

కం. మలయము వింధ్యము ఋక్షము
నలవడ మాహేంద్ర పారియ్యాతక సహ్యం
బులు శక్తిమంతమును నాఁ
గల గిరులివి భరతవర్ష కుకల స్థితముల్.

క. హిమవంతంబున శతద్రుత చంద్రభాగలును పారియ్యాతంబున వేదశ్చృతి
ముఖంబులును వింధ్యమున మందా మేరులును ఋక్షంబున స్వోధ్యా పయోత్తరమును
సహ్యాంబున గోదావరీ భీమరథి కావేరీ కృష్ణా వేణీ తుంగభద్రలును మలయంబునఁ
గృతమాళా తామ్రమధ్యులును శక్తిమంతంబునఁ గుమారీ ఋషికుల్యులును, మాహేంద్రంబునఁ

ద్రిసామా మునికుల్యలును నను పుణ్యవదులు దర్శన స్పర్శన స్నానపాన విధంబుల జనులఁ గృతార్థులఁ జేయుచుఁ బ్రవహించు, మఱియుఁ బెక్కుగతుల బహు నదీనదంబులు పొడిమి భారితవర్షంబునఁ దనరియుండు.

కం. వారుణ లంకా నాగ క

శేరు గభస్తులును సౌఖ్యసేంద్రములు తగ్గ

చారదము తామ్రకర్ణము

నా రహి ద్వీపములు బలధి నడుమ నైలయున్.

ఆ. ఓగి సహస్ర యోజనోజ్జ్వల విస్తార

మగుచు లవణవార్ధి తగిలియుండుఁ

చూర్పునను గిరాతు లేర్పడఁ బడమట

యవను లుండు నడుమ నవిరళముగ.

కం. కాతుర్వర్ణజు లుండురు

నాతతగతి నిజట నిర్వి యంచిత లోక

వ్రాతావాప్తి యుఁ దిర్వ

జ్ఞాతిత్వము నిరయనసతి గలుగు జనులకన్.

ఉ. తూర్పునఁ గామరూపములతో విహరింతురు దాక్షిణాత్యుల

య్యోస్సిన పుండ్రు మాగధికు లుత్తరభూమిని సౌరహృదయం

నేర్పునఁ బశ్చిమాశఁ గడునెమ్మిగ మాళపుటంపు రన్నిటం

దేర్పుడు మేలికా కురుమహిమ మహిదేవతలందు రెంతయున్.

తే.గీ. చతుర నారాయణాది దైవతము సకల

జంతు కోట్యాకరంబును జంబుకండ

మండితా ఖండ నవఖండ మంతితంబు

నైన యాదీవి భరతవద్దరా (భ్య?) మరయ.

వ. సముద్ర లగ్నద్వీపవృత్తులు గాక యంగవంగ కళింగ కాశ్మీర కాంభోజ కామ యావ సౌవీర సౌరాష్ట్ర మహారాష్ట్ర మగధ మాళవ నేపాళ శేరళ చోళ పాంచాల గోళ మలయాళ సింహళ ద్రవిళ బ్రాహ్మణ కర్ణాట మరాఠ కరహాట లాట కాణాట? శైవ్య పాండ్య పులింద ఆంధ్ర కూట దాశాన్త భోజ కురు కుకురు కొంకణ మింకణ గాంధార విదర్భ విదేహ బాహ్లిక బర్బర కేకయ కోసల కుంతల ఘూర్జర కూరసేన మత్స్య మాధుర సింధు పాగనీక యవన జాలాధ సిద్ధి ఆవంతి కాళ బంగాదా భవ్యశ్చ దేశంబులుం గలిగిన భారత వర్షంబునందు.

మ. హరి శ్రీ వేంకటరంగ సదృశుల యందా సీల శైలాదులకొ
హరి వేధో మరహాని సన్నతులందానర్చావతారక్షులకొ
బంగుకొ బుణ్యనమలచెలంగ జనులీపట్టకొ మహాజంతు సం
కర సంఘములకొ బుట్టి మానవగతికొగైకొండ్రు భాగ్యస్థితికొ.

ఉ. వాన తపోవ్రతాధ్యయన ధర్మవిధానములకొ రహాధిపా
నూన కథాప్రసంగ భజనోచితకర్మములకొ గృతార్థులై
మానితమోక్ష మార్గ మసమానతః గాంతురు భారతంబునకొ,
గానకొ జచ్చునే! యితరకానన్తశైలధరాతలంబులకొ.

ఆ. వె. పారమైసయట్టి నేరేడుదీవిని
రాజితమగు లక్షయోజనముల
విరివి చానిచుట్టు నెరయ నంత వెడల్పు
నమరు లవణజలధి యధిక మహిమ.

క. పూనిక పృక్షదీపకం
తా నీరధి చుట్టునుండు నది జంబూ ద్వీ
పానూన చైర్లక ద్వీగు
తానుగతికొ సకల వైభవా కర మగుచుకొ.

సీ, ఆందు మేధానిధి యను రాజా తనయుల
పేర వర్షకులెడు పేర్కొదనరు
శిశిర శిశోదయ శివసేవకానంద
శాంత ధ్రువా భయ సంక్షిలమరు
కులగిరులగు నందు గోమేధ చంద్ర నా
రద దుందుభును వైభ్రాజకమును
గుమనసంబును నాఁగ నురిగణగంధర్వ
పన్నగ నేత్యమై భాసురిమగు.

తే. గీ. నదులు శిఖియు నుదస్తయుఁ ద్రిదివి యత్యుత
మృత్యుతయు విపాప యమరయు శోభనగతి
మఱియు నదులును దేశముల్ గిరిపురములు
వనులు గలవెన్నియేనియు ననుభవము గ.

క. నేర్పరము జంబూవిప్రులి
తార్కము పృక్షంబు దనరు బహుశాఖలతో
వార్గక కురక విదమ్యుల
వార్గత భావికులు నాన్లు వర్ణము లవతుకొ.

చ. అనుభుగ నైదువేలకదానిముఁ బ్పటివారి కాయు వం
ద నువంభోగయత్తుల జరా మయ శోకభయంబు లీర్పయ్యెన్
దనుకపు వారియందుఁ గడుధర్మము పొప్పగు ద్రేతయందు బలెన్
జననుతి నెల్లకాల మురు శాశ్వత పుణ్య సమగ్ర వైఖరిన్.

క. శ్రీ మహాకాళపుండవృత్తు
శోమం డనంగఁబూజ లంది శుభములొసంగు న
ట్లా మహిత ద్విపము చు
ట్లా మరనుతి నిష్కలధి యావృతి నమరున్

సీ. వి సుమిత్రు జలధి చుట్టును శాల్యలి ద్విప
మొప్పు చతుర్దిగ్గ మోజనముల
పతి వచ్చెనుకుండు త మ్మతులవేరిప సభ
వృష్టులనుపుగ వరుస తోడ
కాటో వృత్త బలాహక క్రోణ కముద కం
క మహిమార్థుల గిరు లనుగు నచట
శ్లేతయ హరితజీమాత రోహిత వైద్యు
తలు మానవయ స్రుధలును నదులు.

యోనియదితృప్త నీవృత యొప్పు చంద్ర
తోయ శుక్లవిహారన లాయతమగు
జాతు లుండు గపిలా రుణ పీత శృంగ
లమరుం బ్లతెం తరీప ధర్మానుసరణి.

క. భగవంతుఁడు విష్ణుండవఁ
దగి తజ్జనపూజ లొంది దయతో మనుచున్
మిగులనట దేవతలు త
జ్జగతిన్ బ్రజంగూడి యుండు సాన్నిధ్యమున్.

క. మూరుగ యచ్చటం బ్లతే
చారప్రమాణ్య వృత్తి దగు తద్విపం
కానూధీగఁ జిట్టి గురా
వారిధి యంతయు నెడల్పు వారక యవలెన్.

సీ. ఘనతర గళద్విప మెనిమిది లక్షల
యోజనవృత్తు దాని కొనరు రాజు
జ్యోతిష్పదార్థ్యం దత్తునుల వేరిప వర్ష
ములు నుద్భవ నైపు రనులను వేలు

మత లంబనాఖ్యలు ధృతిఁ బభాకర కపి
 లులు నా శమరు లగురులు నిహతి
 భారవిని దమితులు శుష్కజుల్ నేహ మం
 దే హులు వర్ణులు తెలివి నుండ్రు.

ఆ. వె. శామ విద్రుమములు నా మఱి హరి మంద
 రములు నురు కు శేషయమును బుష్ప
 వలతమునుదమాంత మెంతయుఁ గులగిల్లల్
 నదులు పనులుమిగులఁ బొదలు నచట.

చ. వెలయు విధూత పాదయఁ బవిశ్రశిలాభిద సమ్మదంబు సౌం
 వలరెడు విద్యుదంబు హపితాభయ నాయతభూర్వహల్ నడువ్
 గల (వ ?) ట దర్శ చాల యొడికంబుగ మిన్నొరియు నిశాలమై
 చెలువగు వ్రచ్చూపుండగు శ్రీధపుఁ డిచ్చు నభిష్టభోగముల్.

ఆ. వె. ఆమరు దాని చుట్టువంత వెడల్పు
 స్మృతసముద్ర మెలమి వితత మగుచు
 నందు నలరు క్రొంచమనుదీవి పదియాలు
 లక్షయోజనముల లలిత హగుచు.

శీ. అందున ధృతిమంతుడను రాజు తత్సతా
 భ్యాన పర్వప్ర లచ్చోన సమరుఁ
 గుశలోద ధరమాఁ గురువిచల ప్రేవ?
 రహముల నర్థతారకము లనఁగ
 దుండభి యూష్యయుఁ బొడరు దేవతల కా
 వాసమై కులగిరు లమరు నచట
 క్రొంచ వామనగంధకారక రత్నది
 వ్యావృత దుందుభ లనఁగఁ బుండ.

ఆ. వె. రీక మనెడిచేర జోక నొండొంటికి
 ద్విగుణ మగుచు నదులు లేజరిల్లు
 గౌరి సంధ్య రాత్రి భ్యాతి మనోజవ
 పుండరీకయును గుముద్వతియును.

చ. అచట రుద్రరూపమ్మన సభిమతార్థిన్లు లొసఁ గు.

క. పుష్కర పుష్కలధిషణులు

నిష్కంతుక మైన తివ్యనికరంబును శో

చిక్కితప్రభ వర్ణ భ

తుష్కం బలరారు నచట భూర్వహ మహిమన్.

వ. నిరాతంకులు దేవనిభులు నగు జనంబులుగల క్రౌంచద్వీపంబు చుట్టు సంతియ
విస్తారంబున దధిజలధి దవరు దాని వలగొని ద్వాత్రింశల్లక్షయోజనంబుల వెడల్పున
శాకద్వీపంబు నమరు తత్పరియగు భవుని కుమారనామంబుల జలద కుమాల సుకుమాల
మణివక తునుమాక్త పమీక మహామ్రమంబులను సప్తపర్వంబులు గలిగియుండు—

తే. గీ. ఆంధ ముదయంబు జలధార మంధళేయ

రైవతకశాక ఋక్షముల్ రమ్యకేస

రీ సమాఖ్యలఁ గులగిరుల్ భాసుర మగు

వాస కురియక సస్యముల్ వసుధఁ బ్రబలు.

క. చారు వళినేషుభులు సుకు

మారీ వైణికం నాకుమారి ఖ (స్తువ?)

చారుమతి ధనుకలు (నా?)

నారూఢిగ నదులు వెలయు నతి శోభనమై.

క. తద్గిరి తటిసి మారుత

సద్గంధము సోఁకినంత సంతోషిత భా

స్వర్ణాత్రు లగుచు శోక వి

మద్రతు లాతంకములును చాయెడు రచటన్.

తే. గీ. మగ మగధ మానసాఖ్యలు మందలుగను?

నాల్గజాతుల జనులు, శ్రీనాథుఁడవట

సూర్యహాపక్షుచే నిచ్చు శోభనములు

ధర్మ మభివృద్ధియగు హాని దడవదచట.

వ. మగాది నామంబులఁ దదర్శన నివాసంబులగు నాల్గదేశంబులు గల వట్టి శాక
ద్వీపంబుచుట్టు సంతియ విస్తారంబున క్షీరసాగరంబు వెలువొందు

తే. గీ. ఆమరుక్షీరాంబునిధి చుట్టు నావరించి

యరుఁదియ నాల్గులగుల వైన యోజ

నముల వెడలుపుగలిగి విన్నాణమగుచు

బుష్కర ద్వీపమెఱయఁ బొలుపు మీలు.

సీ. జాతిభేదములు లే వాతాతి దశ సహ

స్రాబ్దంబు లాయు వ.దందటికిని
నొక్కగుణమ్మున నొక్కకైవడి దుల్గు
లగుచునుందురు ధర్మ మతిశయిల్లు
ధాతకి పండాభ్యుద దసరు నాదీవికి
వట యొక్కటవటతేవం బొసంగు
దానిక్రిందటనె శ్రీధరుండు బ్రహ్మస్వ
మాపుండ్రై లజ్జిసుల రూఢి గొల్వ.

ఆ. వె. నచట దగు మహాద్రి మస్తిరి యా దేవి
నచుమఁ బంచినట్టి పదుపుదోప
నందు గిరులు నను నొందు లే వచ్చట
సరవింజుట్టు శుద్ధజలధి యందు.

తే. గీ. మద్రాసాపేతపశ్యాన్న సమితి యొస్యగ.
వైరు లచ్చటిజనుల కా పరిమ జలధి
యదియు నే నూటపది యంగుళముల పొడవు
పూర్వపక్షచ్ఛనక హచ్చు పాసంగు పిదప.

క. ఆ పుష్కరమను దీవికి
బ్రాహ్మణ శుద్ధార్థవంబు పఱుప, చరియ యై
యోపికవానికి నవ్వల
జూపట్టు శువర్ణభూమి శోభన రుచులక.

క. అది నిష్కవధర యవ్వల
బదివేలగు యోజనముల పఱుపుక నిడివిన్
విదిత మగు చక్రవార్తము
గుదిగొని నలు భూధరములు నూడగ వరుసక.

ఆ. వె. దాని కవల సంధతమసంబు బ్రహ్మాండ
కర్పరమ్మునంటి కరము శ్రులు
చక్రవార్తయంతము సగము నవ్వల నింత
గూడియెదుపదుల శోల్లు ధరణి.

క. భూలోకం బది దెబ్బది
నే లా మడలైన పాతువెస్కక బది నే
తొలలి విస్తారము పా
తొలమ్ములు సత్తసంఖ్యుద దగు భేదములక.

౮. వె. సోదిది నతల వితల సుతల మహతల

తల తలాతలములు దగ రసాత

లంబు లాఱు గడచినం బయి పాతాళ

మమరుఁ గార్చివేయ సమితి కలిగి.

సీ భద్ర్య భోజ్యములు పానార్హి రిగములు

గోపుర ప్రాసాద కుడ్యవియము

సాంకష మృగమద చందన కంఠుమా

ద్యంచిత సౌగంధికావతులును

గడవ నింపెన్నఁగఁ గల ఘాపణములు

శీర ఘృతా హార చారు మమలు

వీతాంబర దుహల ధాశాంకుకంబులు

కమనీయ హావముల గల్గు చెలులు.

తే.గీ. శారికా కీర మాయూర చారు పన్నులు

కమలశిల్పార శోభిత విమలవారి

పూర కాసార వార గభీరనదులు

లీల జెలువగు సత్తపాతాళములను.

తే. గీ. శుక్లకృష్ణా(రు)జైక వీత - -

శర్కరాది మయములు కాంచన మయము

లగఁచు నతలాది లోకము లతిశయిల్లు

నమిత వైభవ భోగ భాగ్యాయతముగ

ఉ. పన్నగరాజ భోగమణి పంక్తులజీకటి వాయ విక్రమా

భృన్నతి శ్రీధరుం డనుప సూరిత భానుశత ప్రభా సము

త్పన్నవిభాతి వొప్పు నతి పాతక దుష్టనిరాసనంబునఁ

జెన్నగు విష్ణుచక్రములు చేరి సురాసుర నాగ నేవ్య మై

క. స్వర్గమున కంటె భోగా

శర్కరసప్తమై విభవ నందితమై నై

స్వర్గిక తేజోమయ మగు

నిర్గత కలుషమ్ము సుకృతనిలయంబగుచుక.

త. తనరని యట్టిలోకములు దా గునుకన్గొనివచ్చి నారదుం

డనుపము భోగలీల నెనయొనె పురాలయమెన్నఁ గార్చివే

యనిలయఘామకలమ మును లామరులు స్వనఁ బల్కెఁ గాదె యిం

ద్రుని సముఖంబునందుఁ గను దోరపు వేడుక లాత్మ సంధిక.

బ. తగ నట వాప్స భోగవతి చావున వృక్ష లతా విలాసముల్
 యగభగ తాళు తెల్లడలఁ బూర్ణముతోక నీకతాల తమ్ములకా
 మగువలఁచి దాముఁబన్న గిక్కుమాడలు వీణయలు స్పృహంగముల్
 తిగధిగ దిగతిమార్పులు లిమ్మని మ్రోయఁగఁ జేతు రెప్పుడుకా.

చ. చల్లనిరాళు తెల్లడఁజల్లుడు గాంగ తరంగ శీతరో
 త్పుల్ల సరోజతైరవ మధురప రంగదళంగ వాసనల్
 మెల్లని మెల్లని చను సమీరకిశోరము లల్లఁ జాల రం
 జిల్లఁగఁజేయ నెల్లపుడుఁ జేల్వకుల బు ఒలంబులకాదగకా.

ఉ. బలిదైత్యాధిపసద్ద పద్మనిలయ ప్రాంతోరు కాంతార వృ
 ఙ్గ లతాంతాగ్ర మరంద కంఠభీత శున్యాంత శ్రుతాళి సం
 కులంఘంతార విరావసంగత లసత్కుంభీన స శ్రీ మిధః
 కలనా గీతము లందు దంపతుల యల్కల్ చీర్పు నుత్సాహతకా.

క. ఒక్కొక్కటి వదివేలగు
 నిక్కుక విసా రమట్టి నియతికా సంధుల్
 పెక్కు వగఁ యవి యగును
 యిక్కువ పాతాళ భవన మీగతి నమరుకా.

తే గీ. ఆట్టి పాతాళ భరి దక్షిణాళ ధర్మ
 రాజపాలిత నియమము లోజఁ బెక్కు
 గలవు పాతకలనుల కాకరములగును
 హొరవిగ్రహ జంతుసంకులము బెరయు.

వ. తత్క్రమము ప్రమాదరంబున నెఱింగింపెద నింక జ్యోతిశ్చక్ర ర్థలూక
 విభంబులనుండు.

గీ. మేరు శృంగార సమీపిత మై శింశుమా
 కము సప్తకోటుల నమరు నరుల
 దియఁ జూడఁడు లక్షలు దీర్ఘమయ్యుఁ గులాల
 చక్ర ము రీతి నిచ్చలను దిరుగు
 నంతయే యుదయాచలాస్తాది మధ్యంబు
 నందు జ్యోతిశ్చక్ర మనుసరించి
 శోకు విర్వదికాల్గు గూటి నిర్వదిరెండు
 లక్ష లేఁది వేలు లలిత వస్తు
 ౪౪ ౫

లాక్ష్మి న్నూట యెప్పగియైన వీధు
లమి మలుతుట్టగలఁ జొల్చి హైమవతం
దక్షిణాశ రథాంగవిధ ప్రచార
భృతిని గాలస్యకాపమై లేచిరిల్లు.

క తుల మొవట మేష మొని
సలిలం తచ్చక్రమభ్య సరణి ధరణిదా
మెలఁ గైచువేలు నే నూ
అఁ వడ నామడం లింబ మమరంక నేమిన్.

లే. గీ. ఇలఁ గుళిగ భనుర్భానులు మొదలుగ
నాటు నాటేసి నెల లుత్తరాయణమ్ము
దక్షిణాయన ఎగు హెచ్చుతక్కున ల కా
ములగు చక్రాన (మ ?) ద్దతు లలవడంగ.

క. అతలగతి దక్షిణానం
గతి చక్రముక్రిందు మెడమగల పల్కెక
స్థిలిం దిరుగు శోభనమ్ము
భృతిగ్రహమండలము లవటి తెరువుల నున్ది.

నీ. రవి శీఘ్రగతి శశిర హినతిశీఘ్ర గుం
డవలి యెరును వశ్యానవక్ర
మందమ వ తరసమవిల శీఘ్ర
శీఘ్రగమాన్వి కుల చెరుంగురావలు
శేతువు లట వక్రగీతి సదాశరి
యింతు రర్కుండు నెల్లెపుమమయవ
లోటి లుకాపురికా మే (టి) రోముశ సిద్ధ
నగరాని నుదయంబునన్ బగలిట

ఆ.వె. కూర్పు సర్వకాత్రిక బ్రాహ్మిండు బ్రతిమాస
మొక్కఁ డొక్కఁడుగ మహాశక్తిల మగు
విధం మెసఁగ రత్నలు వేదమయల్ మెలం
గుదురు మానులు మెరిలు గొలువ పరుస.

వ. అట్టి ద్వాదశావత్యంబు యందు విష్ణుండు ముఖ్యుండగు నట్టి శింశుమార చక్ర
మవ్వమండగు భ్రువుని కిరగత పాశలగ్నంబులై యూర్ధ్వ లోకంబు లమరు.

తే.గీ. సగవి ముక్తికిఁ జను శివశర్మ కలమిం
బుణ్యశీల సుశీలు రద్భుతము గాఁగ
మున్నెఱింగించిన విధంబు లెన్నికలర
నూర్వలొక ప్రకారము లొనర వినుడు.

ఉ. మంద విభాకరుల్ మిగుల మందమతుల్ విశ్వతాకృతుల్ సదా
సంద విదూ రులల్పమభినందితులైన పితౄణామీతు లిం
పొంది పితౄణామీకమున నుండురు భక్తి విహీనులైభ్రుక
జందన గంధులక గలసి పారె భజించినయా ఫలమునన్.

కం. ఆక్షిణ్యధనము భాగిన్
నిక్షేప మొనర్చి దాన నిరతి దగని వా
రక్షములు గుహ్యమిలు తగు
దక్షత వసియింతు రవల దగుపాటి మదిక.

.అ వెగ గీతములను దేవతాతతి మెప్పించి
దానధర్మ నిరతి దనరు ఘనులు
కాంతి సౌఖ్యములు గంధర్వు లెప్పరి
వలన నుండు రథిక వైభవమున.

మ. ఘనహ విద్యలు శిష్యసంపత్తికిఁ జోకం చెల్పుచున్ వారిన్
తనయన్నేహత పన్న పాపములు నిత్యం బొప్పగించెట్టి తి
న్నని భక్తిన్ గురుదేవతాభజన లెప్పన్ గల్గి విద్యాధర
త్యనిరూఢిక్ వసియింతు రవల మోక్ష విశాలస్థితిన్.

నీ. ప్రకటనతో నేకవార సంభోగిని
కామ్యపుష్పములు గల్గి లలన
చతురస్రస్థినిసోపానం బెన్నియో సతియును
విర జూర్తివోరు బొందు నిద్రమోహి
ధవు నాశ్చర్యగ నీదృశ్యం గూడిన వెలి
జారయి పరితక్తి నలుపు శుదతి
తగ దేవరన్యాయతన్ శుతుఁ గనునింటి
ప్రర పూజనాదర పారపాక్షి

తే.గీ. పాలకడలి జగంచి కన్నట్లు నట్టి
మొనకయు రంభ మొదలగు మానినులను
గలసిమొలంగుదు రత్నరోగణ నివాస
మొనచో నది త్రిదిశాలయంబు వెత
V.V.—54

తె.గీ. అమరపురికి నభోభాగ మవని తెగువ

యంతవట్టు భవరోక్తమనఁగఁబరిగు

గుహ్యక పితౄణ సిద్ధ సుకులము మెలఁగు

వలన దెంతయు వాయు సంకల్పిత మగుచు.

ఉ. కొద్దివిమానముల కలిగి మార్చి తెల్ల తమతోడ వాడఁగా

నొద్దికమీఱ స్వల్ప విభవోచితులై గొంక వేళ స్వర్గమున్

దద్దయువేడ్కఁ జేరుచును భారుణి నైపుడు సంచరింతు రు

ద్యద్ధురితములం దొరఁగి ధర్మమెఱుంగ వార తెప్పుచున్.

కం. తదుపరి భాగము నందఁ

విదిత మహద్వస్తు విభవ విశ్రుత మగుచున్

తొదలెడి వన దీర్ఘికలన్

జడలన్ బ్రాగాదిగా విశాలము లగుచున్.

కం. అమరావతి యర్చిత్వతి

ప్రముదిత సంయమని పుణ్యవతి యమలావ

త్యమిత శుభగంధవతి యల

క మహేంద్రయ మనఁగ వరుసగా దిక్కురముల్.

ఉ. సత్యము శావమున్ దయయు సౌమ్య సుశీలమున్ గ్రహుక్రియా

న్నత్యము వాహనోచిత రణస్థలవైభవ మార్గ కోవిద

సౌత్య యశస్వీతుల విబుధ సజ్జన పాదణ సత్సంతతుల

నిత్యము గంగ వారి లబి నెమ్మది సుదురు స్వర్గసన్నిధిన్.

లోటకము|| త్రివిధమున గల్గిన దీపితసమదలన్నియు నొప్పుగ తాల్పడుతు
లొదవడగు కర్మతుండఁగఁపొదలన్ దెసలన్ లలితోజ్జ్వలమై.

సీ. అదుల స్వరోక్త మతివైభవాస్పద

మచ్చట వైజవిభాతి శయిత

దినము రాత్రియు లేక వివిధ సౌగంధికా

తక భూజనాన్విత ప్రకట దివ్య

తరి విమానములందగునే మణులఁ గూడి

యొప్పిదిర్పది వదియేండ్ల ప్రాయ

మలవతు తమభుజ నానామ కేళికై

ల పకోపరంబుల నసమ సరస

లేగి. గతుల విహరింపు చచ్చుతాల్చి కడ జనించి
 నట్టి తారుణ్య రూప విహరులైన
 యప్పురస బుండు రచ్చట నరువదాటు
 గోట్ల సంఖ్యల దివేందు కొలుపు చెలులు.

కం. నందన మను వనమున హరి
 చందన సంతాన పారిజాత ద్రుమముల్
 మందార కల్పకల్పములు
 నం దమరుల కొనంగు కోర్కె లన్నియింకెలకన్.

శం. చింతామణి యనబంగరు
 కాంతుల దేవతల కోరికల నీయ తుభా
 దంతముగ సకల విభవ ని
 రంతర సౌఖ్యముల సురపురం బతుల మగున్.

కం. త్రిదశవరు లచ్చటన్న
 త్వది మూడగు గోట్ల నైజబంధుర లేజా
 విదిత దశదిశా భాగా
 స్పద్మరె చరియింతు రాత్త భామలతోడన్.

ఉ తెల్లని మేను నెమ్మొగము తేటయు నొప్పుగు నూపురింబు ను
 త్సుప్తిసితాబ్జ నేత్రములు గోరపువాలము మేల్చిక్కంగముల్
 పల్లవభాతి పాదములు రాగగు కర్ణములుం తెలంగగా
 నల్లన నందికిన్ మమత నందమృతంబిడె భను వత్తటిన్.

కం. వీరులు యాజక వర్ణులు
 పారకర విరీర్షి సత్సంతాన యాతుల్
 కాకు తుభధర్మ కీర్తివి
 జూరూ సచ్చట వసింతురతి విభవమునన్.

సీ. వైజయంతి? నామ వరసౌధమున సుధ
 ద్వాఖ్య సభాస్థలి సమిత భూష
 తాలంకృతాంగుడై యచ్చరన్ నేమిత
 గరుడ గంధర్వ కింపురుష యక్ష
 కిన్నర పక్షగ నీర్వాణ వామ, సిద్ధ
 సాధ్యమరుల్ గొల్వ క్రమ ముండు
 ముచ్చెక్కివంబున నొప్పు నైరావత
 మనంగె జతుర్ధంతి యందవజగతి

తే. గీ. వరనుధా ర స పాప దుర్వార బల వి
 తాస సౌందర్యధైర్య వీలా విహారు
 అమరు అచ్చటి శూరులు ననఘ మతులు
 నుండు రందుల నెంతయు లిండుగాఁగ.

కం. క్రమమొప్పఁ ద్రిదివ విభవము
 అమరంగా వీరిమూత్ర యమ నిరుతి సరి
 ద్రవణీక సదాగతి భవ
 ద మహిమల పురము అమరుఁ దత్సమ మగుచు.

ఉ. పింటును రెంటుఁ దొమ్మిదింటు వొప్పుగ నైదిట్టఁ బద్ధకొంటు నే
 డింటుఁ ద్రయోదశస్థితి రహిం బడునాలుగు మూడు నాలుగ్గా
 నొంటుగు లక్షలా మడల యున్నది రావులు సూర్యుఁడాది గా
 నంటి నవగ్రహములకు నబ్బుని కత్తు లసిక్ గమంబున.

కం. పదియేను లక్షలకొం
 పాదవఁగ భృతఁ డధిపసింఁచు జ్యోతిశ్చక్రా
 స్పదుఁ డగుచు శిశు మారము
 క్షుదుర మరఁగ నూర్ధ్వజుతవ గుణధారకుఁడై.

కం. హరి నామజాపకులు 4
 హరి భక్తులు హరి దివసమహోవత నిఘ్న
 కర్త మధి నుండు చోటై
 భరగు మహర్లోకమవలఁ బ్రస్తుటమహిమ.

కం. వనజా వారస పుత్రులు
 సనకాదులుమెలఁగు తాత్ర పార్థివ లేజి
 భని యైన జనురోక్
 బసఘంబై యవల వెలయు నంచి తలీక.

కం. అనశన సద్రతుల్ కుశ వశాలు నిశేవణు లాత్మవృక్షులు
 వనజ విభాక్ష పాదయుగ వాంఛిత మానసు లందు చోటునై
 తనరు తపోమహత్వమున ధార్మికులై తగు యోగిభుగభు
 ఘనశుభలీలఁ జెందుట కుగాఁగలదైన తపోభ్యు ? మవ్వం.

కం. నియమకరాయణుల్ సవననిర్మల కర్త నిరూఢలాత్మ యా
 గయతులు రాజయోగులు వికాసమహద్దులు జూనిసంఘముల్
 నయవిసయాస్వితైక గణనన్ భజయింతుఁగ నల్య యుండు చో
 టయతుయ సత్యలోక మొటై తగు సర్వ మతోజ్ఞ సంకర.

ఆ.వె. భరణి యంతవిరివి వరగు నంబరము వి
 ప్రారమంతే కోటిసంఖ్య యోజి
 నలు లవని మీద నాకంబు పొడవగు
 వసుధయగుచు భూర్భువనము పొసంగు.

సీ. మేటి స్వర్గమునకుఁ గోటి యోజనము ల
 పొడవు మహర్లోక భూమి దాని
 కవ్వల రెండు కోట్లగు యోజనముల
 దపు జనుర్లోక మవ్వలినికి
 నంతయ పొడవగునట తపోలాకంబు
 గూటి దానికి జతుష్కృటి స్థాని
 నములపై సప్తలోకము పృథ్వికాత మగు
 గుటి దాని తెన్నది కోట్ల పొడవు

తే.గీ. నదుకార్య దైత్యుల మి.పాండు నందు
 నవలఁ బడియొట్టు కోట్ల పై నంద మమరు
 మహిత దేదీప్యమాన విమాన కాంతి
 నవట రేయఁబవట్ల లే కతిశయిల్లు .

సీ. కల్పాంతమున లోకగణము నశ్యంబగు
 నమనఁ గృతకములనఁగఁ బరగు
 స్వర్లోక పర్యంత సరణి మహర్లోక
 నుది కృతకా కృతకాఖ్య నొప్పు
 నవల జనుర్లోక మాదియో లోకత్ర
 య మకృతకమగు మహా విభూతి
 స్వప్రకాశంబు లౌ సరివిని లోకముల
 వెలగ పుటను దీజ వితతి వోరె

తే. సబ్జజాండకటా హమ్మనందు నుడు
 నల్ల నుది భూమి విశ్చార మవని మీది
 లోకమున నాటునంతయ ఏక పొడవు
 దాని విధములు తెప్పితి వసుధతోడ.

కం. నిదివియ నెడలుపు కాతు
 బొడ వేఱది కోట్ల సకల భువనము లగుటే
 ర్నడ మును మీ తెచ్చించిన
 వడు వాక్యంతమ్మ నూర్చి వచ్చియుండుదగ్గ .

తే. ధరత కూరివర్షయితము కింపురుగము తగ
 మూడు తొమ్మడు విరువది యేడువేలు
 హిమనిషభశైలముల యోజినములు సమత
 నాటువేల్ మేరుగిరి దక్షిణాశయందు.

సీ. వడునాల్గువేల పాతొదవు సుమేరువు
 చుట్టు నిలావృత క్షోణిగూడ
 వతు రుత్తర త్రిదశ సహస్రము లిదిచి
 రమ్యక కుఖ్య వర్షములు శ్వేత
 నీలశృంగాదు రెన్నికఁ ద్రయస్త్రింశ త్స
 హస్రమున్ ధరత విర్మాళిభంగి
 దక్షిణోత్తరముల లక్ష యోజినములు

తే.గీ. భృతిగ భద్రాశ్వశేతు మాల్వ
 లమరుఁడునాల్గువేలు వ్రా గవరదిశల
 వరుస వేయేసి యగు మాల్వవృత గంధ ?
 మావనము లయ్యి లావృత మహియఁ గూడు
 జాడ రెండును లక్ష నేరేడు దివి.

చం. ఆమరిన దీని చుట్టు లవణాల్పిముఖార్జవ సత్తయక్తి బ్ల
 క్షముఖి మహాతరీతముల గైకొను కంధులయంత దీర్ఘమై
 క్రమమున రెట్టియై నెరయగల్గినకోట్ల వియైదు లక్ష లే
 డు మహాయ దీర్ఘస్థులి పటుత్వము లేకవిధమునఁ దగు.

ఉ. సూటిగ నిందు కవ్వల విశుద్ధసువర్ణధరిత్రి యిర్వ దా
 కోటులు నిర్వచెన్నిది యతుంతి త లక్షలఁ జక్రవర్త యు
 త్పాటవమైనలొక మది పాటిగ నిర్వచినాల్గు కోటులకా
 వాటిలఁ గోడి విర్వచిటితైఁ బడి యవ్వల నందయుక్త మై.

కం. గర్తదశ మాఘారో
 ద్వర్తుల గతి మూడు తదులనై నై వగు వి
 స్ఫూర్తిక లక్షల వగు నిటు
 కిరు (ల) విస్తృతము కోట్లు కృతి నేవిదియా.

వ. వతుకృమము ? నట్టి సఖ్యం బంశాశక్తితోటి భావం దలంబు వొక్క తెన
 తిం గనుచుట్టు సూర్యాభ్యధోభాగ స్థితియు వివరించెద.

నీ. గర్భోదకము నరకములు శేషుని లోక
మిరువది నాల్గోట్లై సంగు దొంబ
దెనిమిది లక్షల నెనయుఁ ద్రింశత్సహ
స్రములు పై సంధుల నమరు నత్త
వాతాళవంక్తి డెబ్బదివేలు దానిపై
నినమండలము లక్షలిరువ దైదు
కోటు లచ్చటికిఁ గీల్కొను నుపేంద్రాదుల
యధ్రువలోకపుమిత మవిరళముగఁ

తే.గీ. బదియు నాలుగు లక్ష లేర్పడ మహర్షు
వన ముఖ జగము లవి వరుస నగు కోటి
రెండు నెనిమిది మణియుఁ బ్రండ్రెండు కోట్ల
నలువ లోకముదనుక నిట్టిలవడంగ.

కం. ఘనతఁదగు నవలఁ గోటియు
నెనుబడిపై యాఱులక్ష లేఁబది కోట్ల
యనువున నూర్ధ్వా ధో భా
గ నియాడిక లోకవంక్తి క్రమమున నమరుక.

వ. ఇట్టి లోకంబుల నుత్తమంగు భూలోకంబు నందు భరతఖండంబు రక్కంబగుక
గాభ్రువఁ దత్ప్రాభవంబు రెఱింగింపెవనని నూతునిం గనుంగొని యెందువలన భరతఖం
డం బత్యుత్తమంబయ్యె వివలయునని మునులు కామూహలాయత్తచిత్తురై యడిగిన.

కా వ్యాకా హర్యతట ప్రసంగ నుకృత వ్యాద్విత్త కాసారలి
రాలోలన్నతి హేమసాలగన దివ్యానందసంవాసలి
లా లావణ్య విమానరాజ శుభదొల్లాస ప్రథా దేహదీ
పాలంకార విలాస భావ్య దరహాసాంబున్నుఖ శ్రీధరా !

కం. సకలాది యోగి మానస
వనతో దిత మిత రుచిరవరచరణ (బాజి?)
వనజాతాకర వీరాధి
వనభూతా ! శేషశైలవాసభూతా !

పంచకామరము. విరించి వాసవాదిపద్య ! వేదవేద్య ! భూధరా !
చరాచరప్రపంచగర్భ ! సర్వలోకసాధరా !
కరారవిందగీలి తత్రతాత పాండు సద్ధరా !
శూచరత ! వానితాహిపర్వతా గ్రకిందరా !

వ. ఇది శ్రీ మదలక్ష్మీంగావేంకటేశ్వరప్రసాదసుకవితావిచిత్ర కుత్స గోత్ర
పవిత్ర మహంతాధి అప్పకొండార్యమిత్ర సకలసుకవిసౌత్రపాత్ర విసయగుణ

సమేత వేంకటేశుని కవి సహాయ తేనుమల్లాన్వయకయిపాఠోని పూర్ణసుధాకర తిమ్మ
మాంబాకత్పరామాత్యకుమార సకలవిద్యజ్ఞాధారి శ్రీమత్సగోత్రపవిత్ర ఆశస్త్రంబ
సూత్ర సత్కవిప్రయోదానుసంధాయి రంగశాయి ప్రసీతందైన వాణివిలాసవనమాలిక
యను మహాప్రబంధంబునందు శైమితాపాస కునిత్రయ వేదశాస్త్రపురాణ సంహిత
తా గణనయు బ్రహ్మస్వరూపానందతారితమ్యంబును ద్రిపాద్విఘాతీయను సృష్టిప్రకర
ణాద్యచతుర్వ్యూహలక్షణంబులును బ్రాహ్మత వైకృత దశవిధ సృష్టి ప్రకరణంబులును
వాణిపర్వగమానిమిత్తనిర్గత చతుర్ముఖ పూర్వదేహ భవ యక్షరాక్షస సంఘా నీహార త
యోద్భవంబులును వేదాది సకలవిద్యాసృష్టి యను శబ్దబ్రహ్మ నిరూపణంబును మిథున
సృష్టియందు నానావిధ కతుపక్షి మృగ గజాశ్వమనుజసంభవంబును, పిండోత్పత్తియు
జీవజాతి గణనంబును సకలభూతసంశ్లాఘ్యును మేరుజంబూద్విక సః ఖండ ప్రమా
ణంబులును సప్తద్వీపా పద్వీక సముద్రప్రమాణ తద్దేశావాస జనాయుష్షిర్నయ తత్త
ద్వస్తునిరూపణంబులును గిరిపదీనదసంఖ్యయుఁ బాతాళలోక ప్రమాణంబులును శివు
మార జ్యోతిశ్చక్ర విధంబులును సూర్యలోక ప్రమాణంబులును కంచాశక్తోటి ప్రమాణ
భూలోక విభాగ యోజనసంఖ్యానంబును నను కథలంగల ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీమద్దేహంభోరుహ

భామ ప్రేమానుగతసదాచినుత శ్రీ

రామామోహనకర దే

హా ! మహిలోదార ! వేంకటాద్రివిహారా !.

ప. దేహ ! అపధరింపు మక్కభికుండు చతుర్దశభుజ సక్రమంబు లెఱింగించిన భరత
ఖండ స్థిత పుణ్యస్థల నదీ తీర్థ ప్రభాంబులెట్టులని యడిగిన, శాసకాది మహామునుల
కా సూతుండిట్లు చెప్పించాడంగె.

సీ. గంగాస్వతీ కాలిండులుకసింధు

సరయు శిలల్ శోణ వందభాగ

గండకీ నర్మద కాశికీ గోమతి

సుముఖి విశాలయు శోణ భద్ర

యరుణయు నరుణయు నశయు గౌతమి తుంగ

భద్ర మలావహ భద్రహరిణియు

నిర్విధ్య కృష్ణవేణియు శ్రీమరథి పయో

వ్యయ దావ సువహ దృఢద్వలియును

తే.గీ. దమన గరుడ పినాకిని తామ్రవర్తి

వైఖ మణిము క్తి ప్పులి వేగవతి సువర్ణ

ముఖిని కాశుడ సురసి కుముద్వలియును

క్షీరనదియును గావేరి సారనదులు.

పం. లుపగు పుణ్యశైలములఁ బుట్టి హరిస్థల సంగతంబులై

యలఘు మునీంద్రసేన్యములు సంచితధర్మ నిరూపణములై

తలఁగఁ గనుంగొన నివసఁగ భవ్యసుఖాస్పద దీప్తవర్తనఁ

వెలయును భారతాఖ్య కృచివ జనభాగ్య నిభానముల్ నదుల్.

ప. మఱియు చరుసగా హరిహర నిలయ పుణ్యతీర్థ నదీ నద మహిమంబులు నెప్పద
సావధానులై వినుండు.

కం. శ్రీ వైకుంఠమ్మనతి

క్షీ పనరుహనయన గొలువ శేషగరుడ భ

రాత్మ భజియింపఁగ మా

దావహుడగు వాసుదేవుఁ దాదాకృతియై.

సీ. ఆమోద నగరి పూర్వ హస్తకుండగుచు శ్రీ
కరలీల (నుండు?) సంకీర్ణముండు
రమణీయకుగు ప్రమోదమునఁ బ్రద్యుమ్నముండు
నమరు పూర్వహస్తకుండగుచు నటుల
నొందు సహృదయు నందనిరుద్ధుండు
విధిలోకమున నుండు విష్ణుఁ డనఁగ
ఁలనొప్ప సూర్యమండలమునఁ బద్మాక్షుఁ
డబ్బుతాల్చి కేదశయానుండుండు

తే. గీ. వెల్లిదీవినిఁ దూక వితతసంజ్ఞ
నుండు బదరీనమున నొసర ధర్మ
నండు జనియించి నారాయణాభ్యుం డగుచు
నరనితోఁగూడి విహరింపు గరిమ మెఱయ.

మ. అది పుణ్యస్థల మాద్య మంచిత ఫలం బొటన్ దవశ్చర్యచేఁ
బదిలుండై తగు మంచుఁగొండకడ సద్భక్తావనప్రక్రియకా
గుమరై యోగనిహితస్థిగులఁరేగున్ పుణ్యతీర్థంబు లు
ద్భిదసంఘంబులు విస్తయం బెనఁగు రీతిం తొప్పు నచ్చొటునక.

తే. గీ. వెంతఁ గేదారమున శిలాకాంతుఁ డీతుఁ
డమర నశ్యవ్యభోధ మహత్వతత్త్వ
యోగవిభజంబు చేనుండు యోగవినుతు
నేన భజింప హరిణుని నేమమొసఁగు.

ఉ. తామరసోద్భవుండు ముక్తతస్థుల మెయ్యదియో తలఁప ని
భూమి వటంచు నేమినిడ పూనికవచ్చటనిర్వై గావునకా
నైమితనామమై మునిజనమ్ముల కున్మియఁ బుణ్యదంబు నా
నామహనీయ కాననమునంబున ప్రహరియండు నిత్యముకా.

కం. వెంగటఁ జెల్వగు కురుధర
నిం గల యరపుణ్యతీర్థ నిర్మల ముక్తరో
త్సంగాస్పద కారుణ్య
పాంగుండో హరిని దలంప నమరుకా మభముల్.

మ. సరగంధర్వ సురామరారులకు వైకాజేరఁగా రానిచో
స్థిరవక్ర్రాఖ్య సరస్వతంబున హరిక్షేత్రంబునా నొప్పగుకా
గిరి, తత్పాయలఁ జక్ర శార్ద దర లక్ష్మీ దామ చిహ్నుడు లీ
లరహికా బెక్కగు మాపుల వైలగు పొల్లగామ నామంబుకా.

తే. గీ. ముక్తి నగరము లక్ష్మీ నైల్ల మొదలిదా న
యోధ్య సరయూనదీరీర యోగ్యభూమి
రాఘవాఖ్యం జెలంగు శ్రీరమణుడవట
నేనకాభీష్ట దాయుడై శిష్ట వినుతి.

చం. విధిముఖ దేవతాస్తుతుల విశ్రుత వారు సురూప మొప్పుగా
సుధ నిసించు లే నగవు సౌందగు మోమున దుష్టవాశన
ప్రథ వదనోత లోకపిత భాసురచర్య వసించు వెత్తుడుక
మధురను చాలకృష్ణుడన మాటికి నేవకకోటి బ్రోచుచుక.

కం. వరసౌఖ్యదమగు మాయా
పురమున మధుసూదనుండు పాబుపగు భక్తి
స్ఫురిత మతిక నేమించిన
నరులకు సౌఖ్యప్రదాయి నా ముని వినుతిక.

కం. సగరతనూభవ భస్మము
తగ గంగా జలముగలియెడ దశమైసరిండుక
నగచాపుండు తలచాల్చెక
భగీరథు (ని ?) మెచ్చి నలున పంపినదానినిక.

ఉ. అవృట్ట నండియొక ఘనఘనమార్కటి శీతనగలు మీదిక
తృప్తయ తచ్చిత్రావయ తలొపగిభాగ వికీర్ణ తూర్ణ దీ
ప్తిచ్చిల మిశ్చిత ప్రకట భంగ సురంగ దభంగవైభవో
ద్యవృత్తుల ప్రవాహ బహుధాగతు లల్లన నుల్లసీల్లెడక.

సీ శుభ్రయైలోయీకృతాభయై విభ్రమా
దభయై యూర్తి యుగ్రభ యగుడు
ప్రమదయై శోభితకుముదయై శ్రీతముని
శమదయై విబుధసంభ్రమద యగుడు
భ్యాతయై హరి తదజాతయై హతదోష
జాతయై సుగుణసంహత యగుడు
హరియై సజ్జ నాధారియై జగత్పాకు
మారియై లోకోపకార యగుడు

తే. గీ. వెలసి విలసిత జలజర కుల కలకల
లలిత విహగ సమాకుల కలిత తట సు
ధరిత తరుకుంజ పుంజ నిర్దళన చలన
రణనవేగాతికాంతి సౌరస్రవంతి.

చం దరదురు శ్రుతికి విశద స్ఫుర దుశ్చైలదాతపత్ర కా
 మర వరరాజహంస యస్మానకక్షధవమీస సాధనో
 త్కరమకరీతురంగమ సకాశవనస్థమదీ భయక్తసా
 గర కలుషాచి వారణ వికస్వర వాహిని వాహినీ స్థితా.

కం. చెంచి భగీరథు రథము పి
 టుందనై చనుచెంచి మిశ్రతయాధి మహీభృ
 న్నందనతను భూతివయం
 ము దడుపుచు వారి సనివెఁ బుణ్యగతులకున్.

కా ఆ గంగాతీనీవరంబు హిమశైలాగంబు నందుండి పు
 ణ్యాగణ్యస్థితి వ్యాతాపలికి నిత్యానందముగనూర్చు యో
 గ్యాగరక్ష గ నాదగత్పలికి నీహావే హుద్వార భా
 భాగం ందుఁ దనర్చెఁ దద్భవమృతా పారీణితక తాల్పమున్.

కం. దేవనది యా జగత్పతి
 పావన చరణములకెఱంగి పటుసూక్ష్మంబై
 యీవల వెడలెఁ బ్రకాశత
 నావిధమున వది శతాధ్వయై విలసిల్లెన్.

చం. సరసిజ సంభ్రండు మురశాసను గూర్చిభదంప నర్తమా
 ధరణి మందిలంచి ప్రమదంబున గంగతటిం గ్రతుక్రియా
 పరుఁడగుటకుఁ బ్రయాగ మనఁ బ్రస్తుటమయ్యెఁ దదీయభాత్రి
 వరుఁ డల భాతయాగమున వత్సలతక బాడఁసూపె నేపునన్.

తే గీ. ఆములఁ బ్రత్యక్షమై పర మమగు మనిన
 నీతివేణి మకరమున నెవ్వరేనిఁ
 గ్రుంక భవబంధ మణిపుమీ ! కువలయమున
 నిలిచి మత్స్యమపాలన మెలమిఁ జేయు.

కం. అని వేడిన నలినజానకు
 వసమాలి వరంబు లాసఁగి పర గంగా యా
 మున వారి సరస్వతిఁ గూ
 డినయెడ మాధవసమాఖ్య తేవ నిర్నిర్వృత్.

నీ. సంపర్తవేళ నాశనము నందనిదయ్యు
 నభిల తీర్థాస్పదమయ్యు పరణ
 యెసి యను భునులఁ బెంపెసఁగఁ గూడినదయ్యు
 శ్రీనివాసాక్షిశ్వరీ పతిని.

దివ్యతారక జపస్థిర బుద్ధి కనుపగు
చోటయ్యుఁ బతు పక్షికిట మృగము
నైనను మృతించెంద ననుర్గరమ నొందఁ
1౭. మేలిమైన యాకాశి యందు

ఆ. వె. నొక్క పుణ్యతీర్థ మొప్పు విష్ణుఁడు గాంచి
యొలయు విష్ణయమునఁ దలఁ గదల్చు
గర్జనఁ బానికడఁ బడి మణికర్ణి
కాఖ్య తీర్థమయ్య నందు మీఁద.

కం. ఉత్తరవాహిని యగుచును
హత్తర శ్రోతఁబులెడు నగు తద్భూమి
హత్తుగ వెలగొని గంగ తు
భోత్తరముగఁ బలుచె ముని సురౌత్తకు లెఁక.

ఉ. అపరిణామ్యు లెన్నిదగునట్లు గజాననుఁ దప్పదిక్కులన్
బాపన డుఁరి ముఖ్య పటు భద్రవరాఖ్యులఁ గావ దుర్గలున్
భావకౌతహుశబ్దఁడు భైరవుఁడు బెరివారిఁ బ్రోచుచున్
గాపలి యై వెలంగఁ దగు గానిని భోగశయాన నామతన్.

గం. నెలకొనియై గలగ గ్రుంకిడి
జలజాత్ముని విశ్వనాథు సందగ్నిఁచున్
గల యవఘ్న విహవరమ్ముల
విలసిత సౌఖ్యములఁ గాంచి వెలయుచు రెలమిన్.

జం. గయఁడను వాఁడు రాక్షసుఁ డఖండిత సత్వసమగ్రుండై ప్రజన్
భయ మొదవంగ వాధ లిడఁ బద్మదళాత్ముఁ డెఱింగి వానినై
రయమునఁ జేరి వెన్నద విరాటున వ్రేయుచు వాని వక్ష ము
త్యయ పదపీడ చేసి విచితముగ నిర్భా మునుల్ నుతింపఁకన్.

జం. అపు డనుర విష్ణుదేవుని
విపుల పదస్పర్శవక్కున విద్యాయుతుండై
యపరిమిత శరితు నయ్యుతుఁ
గృహయుతుఁ బొగడుతును బర్కఁ గేవల మైతిన్.

ఉ. నీ పదపద్మసంగతి ననివ్య జగ్గిక్రుండనైతి నిప్పుడి
వే! పరమాత్మ సద్వరము వేడుక నాదగు వత్స నీమ నీ
నీ పగిది న్యసించి సురలెల్లభవంపఁగ నుండి పిండ మిం
బోపిక నెవ్వరే నిదిన నున్నతిఁ దత్పితరుల్ వెలంకఁకన్.

కం. అనవుడు మంచిదే యనుచు నబ్జిజ శంకర శార్దూల
య్యన శని చంపు మిమ్మిడు గజేతుడ దగ్గస్తుడు శక్యపావి స
న్నునులట సంఘీభంతు లిడఁ బూన్చి గదాభరుడ దట్ల నిల్చె భా
జన పితృకోటి ముక్తి గనుచాయ నయంబగు సగ్గయ్యదగ్గ.

తే. 1. ఆట శమీశ్రమంతైన నాగమోక్షి
లిండమిడ సప్తగోత్రజాల్ పేర్చి నూలు
నొక కులమువారు కైపల్ప మొనరఁ గాఁతు
రవటి మహిమంబు పొగడ బ్రహ్మకుఁ దరంబె!
నీ. ఆటఁ బ్రేక్షిరి యన నున్మీద ముక్కుటి
ఫల్గునది చెంతఁ బరిభవిల్లు
మును రాముఁ డట నిజజనకుని మృతి విని
పిండ ప్రిదానంబు వేర్చి జేయ
నరుదేర, గయయందు నావరణము చేసి
పాలకున్ పో నిమిషతియ నవలఁ
తేర్చి మెఁ గయినేసి పిండము ల్గొనుటకు
గయ జిహ్వఁ జూచ వీరక న్నచింప

తే. 2. నాలుక వెలార్చ జిహ్వ విఘ్న మయ్యె,
మున్నె యునుమున ఫల్గుని సన్నతాంగి
నీత పిండము లిడినచో భూతలేతుఁ
డిడఁగఁ లితరులు రాకుండు పెంచి యతఁడు.

కం. విమి నిమిత్తము రారన
భూమిజ యిడుటవటి యేరు పూనికఁ బలుక
రామామణి ఫల్గుని నట
భూమి గుప్తముగఁ గోపమునఁ బ్రేక్షింపగ.

కం. అంత గయాపాలకుల
శృంత యభ్రాంతి నిలుల నభిల జనుల్ కా
మింతు రిటు కలవదని భా
తాంతుని వేదంగ కుద్ధగయఁ లిండ మిడెగ.

కం. ఇప్పుడు నీరా రాముల
యొప్పుదల నెఱుంగఁ జేయఁబెన్నది యదియగ
జొప్పు మరు రామగయ యనఁ
జెప్పఁగఁ దర మే! తదియచిర మహిమంబు.

కా. రంగ తుంగతరంగసంఘములు తోరంబై కడు నేడుకన్
 గంగా వాహిని రా సముద్రుడ డతిలోకంబొ ప్పవాహంబు నా
 గంగా లేక హరిం దలంప నది పాకన్ వేయి పాయల్ల డిం
 దంగాఁ జేయుచు విష్ణుడండు నిలిచెన్ దాసావన ప్రక్రియన్.

కం. గంగ తుభాస్పద యనీత త
 రంగిని యభుహారి తీర్థరాజం బేత
 త్వంగమ మేతయు నొప్పగు
 బంగారము పరిమళమునఁ బాటిల్లు గతిన్.

కిం. మనువులు మును లభిల సురవీ
 దినమున్ సేవించు రట్టి తీర్థోత్తమమున్
 మనసునఁ దలంచిన తుభమగు
 మునుకడలం గలుగు టరుచె మోక్షం బెలమిన్.

తి. ఎవ్వఁడు గ్రుంతు నయ్యెడల నెవ్వడు మాధవుఁ గాంచు తక్కిమై
 నవ్విమలాత్మ వంశకరులౌ పితరుల్ ఘనపుణ్యలొకముల్
 నివ్వటిలింగఁ గాంతు రకని న్నటి పుట్టరు చూడఁ గోలుదున్,
 నత్వల తైన నెన్నఁగ ఘనంబగు పాపము లాడు నన్నియన్.

అ. ౨. తలంచినంతఁ దీర్థములఁ గ్రుంతు ఫల మగు
 నచటి మట్టి నుడుట నమరిఁ దాల్చు
 దలను జలకణములఁ జిలికించి కొననెల్ల
 పుణ్యగతులు గల వగణ్యగరిమ.

సీ. మహిమ మేమదిగా మాసముల్ పండ్రెంటుఁ
 గృష్ణ గోదావరి ధృతి సరస్వ
 తీనది వేతవతిన్ దుంగభద్రా ర్క
 భవలం దమన సరయువున భీమ
 రథిఁ బాత్రుపర్ణి నారిసి రేవ నిరసించి
 యభిల తాకుల యభుం బాంచి యిట్టి
 నదుల తీర్థము పావనము చేయు క్రమమున
 నా గంగ నేన్నంగ నజాని వశమే !

తే.గీ. నదులలో గంగ మేలండ్రు త్రిదశపరులు
 తత్వమంబగు తీర్థంబు దలంప విష్ణు
 మూర్తు లయిన సాల్మగ్రామముల నిమజ్జ
 నాంబువుల కాక మొందు లే దరని చూడ.

కం. సూర్యునిఁ ద్వష్ట పుత్రికి

నార్యస్తులిఁ బుట్టినట్టి యముని తెలియ ల

య్యార్యాధి పనుత చరణు న

వార్య మతిం గూర్చి తప మవశ్యకం జలితెన్.

కా. కాళిందీ ప్రతనిష్ఠకుఁ హరి నిజాకారక్షుర న్వచ్చినన్

బాలరస్మిము సన్నుతింపుచు నెవన్ బుట్టెన నీగ్ధందఁ గా

హేలాదృష్టిఁ గనుంగొనం దెలిసి నీ యిష్టార్థమున్ గూర్తుఁ జ

మ్మి! లీలాకృతి నీ తటముననె నెచ్చిన్ బుట్టి యుప్పట్టునన్.

కం. అనవిని కాళిందీ నది

మవమున ముద మొదవ హార్య ండలమున నుం

డి నీగిడి కళింద శైలము

నినుపుచుఁ బ్రతిపించి గంగ నెచ్చిన్ గలనెన్.

సీ. యమునకుఁ ప్రత్యక్షమైన యాకృతి జగ

త్వతి యమంతీ పురి సతిశయిలై

నదియగు మధుర యట్లుపవర్సదం బౌటఁ

గనుగొను జనులకు నొనగ శుభము

లబ్ధియుఁ దంతఁ గృష్ణ వతారము నొంది

జలధి మధ్యమునఁ ద్వష్టగుతు చేత

విశతమై తగు ద్వారవతి యాదవేంద్రుండు

డంబగు నంద్రవజంబు నందు

ఆ. వె. గోపికా ప్రియుండు నా పట్టి బృందావ

నంబు నందుఁ జెలఁగు నంజనుతుండు

ననఁగఁ గాళియప్రహవాని గోవిందుఁ

డగుచు నమర నేవకావనతను.

కం. గోవర్ధనమున గోపతి

గోవల్లభుఁడైన కారి గోమంతమునన్

కావనత భక్తలోచనుఁ

డై వెలయు భవఘ్నమున మహత్త్వము వెలయన్.

తే. గీ. గోపపురి గోపతి యనంగఁ గొమరు మిగుల

నమరు, రాముండు చిత్రకూటమున, రాక్ష

సఘ్నుండుండు నందిగ్రామతర్య, రామ

భూమి, జానకి ప్రియుండుండు భూగి మహిమ.

కం. భాగుర పుణ్యద మైన ప్ర
భాసం బను తీర్థ భరణి బద్ధదళాక్షుం
దా సక్తి క్షుణ్ణమూర్తి య
నా, సురసుత మహిమ వెలయు నవ్య స్ఫూర్తిక.

కం. 49 కూర్చుంబున గూర్చుం
లై కవ్వపుం గొండ తాలుపన విలసిల్లెన్
జోకక మలనీపనమున
49 కరగతి గది యనంగ జెలంగుచుహిమక॥

సీ. శైలాశ్రమంబగు నీలావలమున
నలువకుం బ్రత్యక్షకలనం బొసంగి
పురబోధమాఖ్య నద్భుత మహత్త్వంబున
గను పట్ట, వినుతించి పనజభవుడు
బహు నివేదనములు విహితోపచారముల్
గావించి లోతైక పానముగు
నా శైత్రమున నెవ్వరంతర జాతి భే
దము లెంచిరేని యిడుములు గాంతు

తే.గీ. రనుచు భగవదనుజ్ఞ సయ్యమున గాంచె
నచటి జలనిధి నెక్కాలమైన గ్రుంక
తుభము లిహపరసౌఖ్యముల్ నిభవ మెసంగు
నందుం గలదొక్క సరసి పుణ్యతను మెఱసి.

మ. దశమై యంతటం బద్ధకల్ప సమయాంతంబందుం బుణ్యాస్పద
స్థల మిచ్చోనని యాత్మలో దలంచి యింద్రద్యుమ్న భూపాలుఁ డి
చ్చల నీలావల పుణ్యతీర్థమున నాశ్చర్యముగాఁ గాకి క్రుం
కి లసద్వైఖరి యజహంసమగుటల్ గీర్తింప విందు నైసక.

కం. నీలావల విధం గోల్వెంక
హళిం జనుడెంచి విష్ణు శచ్చటి గిరిపై
నా లోకింపక లేమిన్
జాలా సంతాపమంది జనవిధం దంతక.

మ. తపముం జేయఁగక బద్ధకల్ప మగుదంతక భారుణీ చక్ర మ
ల్ల పయారాకి మునుంగక నృపతి లీల స్థిలతైలమునక
నిపులుండై కమలాక్షుం దక్రభరు కల్పితం దశశ్చర్య చే
నపుడా శ్వేతవరాహ కల్పమగుచో నా భారుణీ భర్తతోక.

కం. గురలదె “ యంబుధి లోనక

దరంగములఁ గూడి రత్న దారులు పచ్చెక

హరికరుణ గా నెఱుంగుడు

నీరమలఁ దన్నూర్తిఁ దానఁ జేయుము భ క్తి-”

సీ. ఆని పల్కుటయు నట్లు యపసీశ్వరుఁడు పరి

చేరిన దారులు నారసి కడు

సంతసమునఁ దెచ్చి యంతటి పుణ్యఁదో

దీన నేనవిష్టు దేవుఁ జేయ,

పని చింతనము నేయ హరి యట కొక్కవ

ద్లంగి యె వచ్చి పొసంగ జేయ

దా పరణములో నది నేయుపంతకుఁ

జూడకు మని పల్కి వేడుకలరఁ

తే. గీ. బెక్కు దినములు నేయచోఁ బేర్చిఁగర ప

దాంగుళము లొనఁ గూర్చి యవుడు నృపతి

తోంగిదూచిన, నతఁడు తొలగి చనియె

యవుడు వగనొందు నృపతితో న్నభవాణి.

కం. వాణి బలభద్ర గుళ

ద్రా సహాయ జగత్పరిని ముదంబున నిల్పి

గా, సమకొను ముటు లుడుట

తా సరిసిజనాధనకుఁ బ్రియం బన, నతఁడుకొ.

వ. తద్దారు శేషంబునఁ బురుషస్తంభుని నా నేనిన స్తంభంబును దద్విగ్రహంబు
లును నగ్నిరియందు నునిచి యప్పుడు—

కం. నలువ యొంటి తెల్పిన దివంబున శ్రీనరునిక బ్రహ్మ తు

సలితద నండు నచ్చటికిఁ జయ్యనఁ బోవఁగ దేవ మానితొ

నెఱిమి వసించియున్న పర మేష్టి నృపాలునిఁ జూచి యా తపో

బలయత ! యీశురాక యిటు పగిన్పుటమయ్యె మదీయ వృద్ధలిక.

తే. సీ విటువచ్చు నంతన యనింద్యచరిత ! యనేక కాలముల్

పోవ, విదర్భరాజా హరిఁ బూనిక నీలగిరిక బ్రహ్మ మే

ధానిధి చేసి తత్పురము దా పరిపాలన నేయుచున్నవాఁ

డో విమలాత్త ! నా, నవుడు స్వర్గి విభండు విధాతతో ననుకొ.

కం. వి వానరించిన దేవుని

నోనె ప్రతిష్ఠించు ముక్త మిత ! మహా త్నా

భీనుత యని ప్రతిష్ఠించు చో

నా నారదుఁ బంతె నట్టి యనువానరించకొ.

చం. అతఁడు తపోబలమున గజాశ్వరథావళి జేసి వైరి ఘా-
తతిఁ దఱిమించి వేటె గృహవంతు లాసర్పి జగత్పతిఁ రమా
యతు నటనిల్పి జో, వలవదుండెద నిచ్చట నంచు సత్కృపా
మతి విలసిల్లి నఱుకుఁడు మానవనాథునితో ముదంబునఁ,

సీ. కలుకు డింద్రద్యుమ్నుఁడలఘుచింత వహించు,

నీవు కట్టిన గృహ నివహమునను
ప్రతి హోయనమ్ము నేర్పడ సత్కృతముల్
వనియింతు, నేవించు వారి లచట
మద్దర్శన ఫలంబుమరఁగఁ గైకొందురు
నని, భగవంతుఁ డిట్లాడి పతిత
పావనుఁడౌ జగత్పతి డోలికా యంత్ర
మా రభోత్సవము జేయఁజేసె

తే.గీ. మాదియైనట్టి విభవములతఁ డొనర్పఁ
బ్రబలి చారువర బ్రహ్మ భవ్య నిగమ
వాక్య వైఖరిఁ గను పట్టె మనుష యందు
నట్టి పురుషోత్తముని నేన యమృతపదము.

కం. ముదమున ఘాతతి గుఱికిడ
నది యింద్రియము పరసి యనఁదగు పృథ్వీయం
బొదవ మటపత్ర శయనునిఁ
గదియొ జని కాంచెనట మృకండజుఁ డెలమి.

కం. వినుఁ డచ్చట మార్కండే
య నిరూఢాఖ్యాతి ఎర్థ మనువగు సుకృతం
బనఁఘం బత్యద్భుత మా
వనధి దరిక నీల శైల వైభవ మరియఁ.

తే.గీ. అచట మృతిఁ జెందు జంతుకాయములు పూరి
గంధరహితకు ల్ శంఖచక్ర ప్రచిహ్న
తానీ ముక్తులునగు నట్టి యద్భుతములు
గలవె ! యందేని మిఠ మార్గము నరయ.

తే.గీ. సింహగిరి యందుఁ దగు మహాసింహుఁ డనఁగ
శ్వేత శైలక్షుపందు శృసింహ యాపి
యా యహిణుల గలుడ శైలాగ్రముల ను
దనరు దవనీయకవి పుర్రుఁడనఁగ.

మ. భవనాశీ నది పాపహారి యగు తత్పాపనివృద్ధులకు
నవరూపముల నారసింహులు జనానందక్షుగా నుగ్ర రూ
ప పరశూరిలు గల్గువారు గలరా వట్ట రహస్యము లా
నవదాతాబ్జదళాక్షు చివ్యకథ లాహా ! యెన్నఁగా శక్యమే !

మ. ఘటికాద్రిక దశమావరించు మునులం గావక సమీరాత్మజు
బిటుసత్త్వాన్నియ నెల్లి సప్తబుధులక లాలించు బ్రహ్మమై
నటనక శ్రీ నరసింహదేవుఁడు బుధానందక్షుగాఁ జెల్వగు
దృటికాలక్షు వసించు మానవుల తృప్తి గాఁతు రద్ధాయణిక.

సీ, అనఘుఁడౌ గౌతముఁడా శ్రీమాంతరమునఁ
లిత్రానిల పూజ వేర్చిజేయ
నీవార సస్యక్షు నెమ్మి జొరెడి యొనర్చు
దినము మధ్యందిసకునకు వొదపు
తన్నహ త్వమునకుఁ దాకి కింద్రుఁడు పశు
వై వచ్చిమేసి సయమి పరుచు
తృణముచే నదలింప ధృతిచెడి హరినఁ
గటకటపడి మునిగణరులకుఁ

అ.వె. చెలువ శంభుశిరసు నెలవగు గంగ ని
య్యాపుమీఁదఁదెచ్చు హత్యతోలఁగు
ననుడు మానియెల్లు, నా సహ్యాగిరి యందు
శివుఁడొచ్చి తపము నేయటయును.

సీ. మారుఁడు పర్యక్షమై యతని కిష్టమొనర్చు
గంగఁ బూనుతెఱంగెలుగ లేమి
నాదుంబరపు వేగ నందమై నాసికా
లిలముల నల్లన మెలఁగ విడువ
నచ్చొట సహ్యాద్రి త్వంబకంబనఁదగు
నాగంగయఁ బరీవాహ ముడర వెడలి

తే.గీ. గంగ కటమున్న వచ్చుటఁ గలిగె వృద్ధ
గంగ యనువేరు గౌతము కతనజేసి
గౌతమీనామ, మయ్యాపు గైకొనుట ను
వినుతి గోదావరీ నామమును జొసంగె.

కం. భాగీరథి జాహ్నువి యన
నా గంగాతటని కాశియందు వెలసి లా
నాగౌతమిఁ గలియఁగ సిం
హాగతుఁడై గురుడుమెలయు నయ్యబ్ధమునక.

అ. వె. రిక్తరుచినిఁ బుష్కరత్రయంబున నాసి

కా ప్రయంబకింబు గదిరి జలధిఁ

గలియు వృద్ధిగంగ జలము లంతర్వేది

దనుక నుడుగు నురలు మునులు పొగడ.

ప. అట్టియొకఁడు గుంతులిడు జనులైన నిహవర సుఖంబులం బడయుదురు. తర్మ
జమ్మలానర్పఁ దల్పితరు లక్షయపదవిం జెందుదురు. ఇన్ముఖోనది యుభయ తటంబుల
బహువివృత్యంబులు గలవు. గరుడఃదీపగమంబున కాసర యనందగు నచట
సరస్వతీ భజనంబు విద్యాభవంబగు, గౌతముండు కుశచేఁ బతువు నడంచినయొకఁడు గు
శసర్పాంబును పుణ్యస్థలంబయ్యె. మునిగణంబులారాధింప నందఱికి నన్నియొక్కరై
వియాపాతుండు ప్రశస్యంబైన కతంబునఁ గోటిలింగస్థానంబునం బరగు. సకల
వేదోపనిషత్సారంబులగు మంత్రంబుల మునివారంబులు నారాయణఁ గైవారంబు
నేయుండెనె మంత్రహటంబును, ప్రణీతాసంగమంబునఁ గాలగళుండుండుటండెనె
కాశేశ్వరం బనందపరు, నారామచంద్రుండు నీతాసమేతుండై పంచవటంబున
నుండుట భద్రాచలంబునం దదీయవిహారచిహ్నంబులిపుడు గనంబడు. పదంపడి
నీతావియోగంబున శపియించి దేవమునిప్రార్థితుండై కబరీ తీర్థసంగతిం బవి
త్రంబగునని గోదావరి ననుగ్రహించి నిజభనుజ్జోటిచే మార్గం బేర్పరించిన నంచి
తంబుగ రామప్రభావసూచకంబై కవి గౌతమిం గలసినయొక యతిసుకృతప్రద
మగు మఱియు సరిసిజభవనవనస్థానంబగు ధర్మపురి రామేశ్వరసన్నిధి బ్రహ్మ
శిర్మ యను కొద్దా శేషవ్రాదాది పుణ్యలాంఛనంబులం బరగి యుండు.—

కం. ఆ ధర్మపురిమహత్త్వము

సాధు ప్రససియ మమిత శాశ్వత మగుటక

వేదయును దెలియనేరం

దాధరఁ దగు యోగవృక్షం యంచిత లిలక.

కం. నందిత విబుధుఁడుయెఱాగా

నందనసంహతు బుధజనప్రియుండై యా

నంద ఫలప్రదవిభవా

మందవిహారతఁ బొసంగు మహనీయరుచిక.

కం. భృతి కులిన హరియగుటక

గృతశాశం బనఁగ వెలయుఁ గేవలభాసం

గతుడగుదుఁ చాపహరుడన

నతిశయిండుగు నేవక వ్రాతానీకమండై.

కం. లలితాంధ్రభూమి శ్రీ కా

కుశమున సంధిపతి యనఁగ గోవిందుఁడు ని

ర్శల చర్యఁదనరు తెల్లిక

ఫలరూపంబగుఁడు భవనభాసుర మహిమ.

చం. ఇలఁగఁడు పాపసంగతులు హింసకులుక తితుల్ తమంత దా

రలవడ నాస్థలంబు గన, నందు వసించిన, పుణ్య మూర్తులై

వెలయఁగఁగఁ బాండురంగమున విఠ్ఠలనామ మురారి యొప్పుఁద

ల్లలిత మహత్త్వ మెన్నఁగఁగ గళానిధిజాతున కైనశక్యమే !

చం. తనుభజియించు శేషు నిల భారుణిభృత్వర రూప మొందఁగా

ననిలుని బాదుచే నొదవు నట్టులానర్పి రమాసఖుండు శ్రీ

వనిత తపముమెచ్చి నుతవైఖరి వక్షమునకొ భరించె భ

క్త నికరసౌఖ్యదాయి యనఁగాఁ దగు వేంకటనాథుఁ డయ్యడ.

.శీ అంజనధర గరుడాహార్య వృక్షశైల

నారాయణాద్రి కనక శిఖరులు

నీలాద్రి చింతామణి గిరి వైకుంఠాద్రి

వారాహ వృక్షశైలమేరు గిరులు

సింహాద్రి లింగాద్రి శేషాద్రి పుష్కరా

చల వేంకటాసురు నెలమి శ్రీని

వాసాద్రి శ్రీశైల భాసుర సంజ్ఞల

గుణవృతనామముల్ గోల్లకొలఁది.

తే.గీ. కడఁగి పాతకవయములు గాఁచువలన

నమృత మైశ్వర్యము వొసంగు నందువలన

వేంకటాచల నామంబు వెలసె మిగుల

నచటఁ గల్గి పృథానలిర్థాభి వినుఁడు.

అ.వె. స్వామిపుష్కరణియు స్కందభారయు దేవ

లీర్థ పాపహరణ లీర్థములును

దురితహర మైన తుంబురులీర్థ మా

కాశగంగ యనఁబఁగికాశకములు.

వ. గిరిపాదంబునఁ జక్కలిర్థావ్యష్టాదశలీర్థంబులును మార్కండేయపాండున
లీర్థంబులును, ఆరుంధలీర్థంబును మఱియును—

కం. ఇవి మొదలగు శుభవిభవా

త్యవిరళ సార్థ లింగోటి యగు లీర్థములకొ

నకళాంతన తరుకునుమో

ద్భవ గరిమకొమరుసమతఁ దద్గిరి యమరుకొ.

కం. విరివియు నిడివియుఁజొడవును
 తిర మొప్పఁగ నేడు నెనుబదియు నాలుగు రెం
 డురుతర యొకనముల చే
 నిరజొందుఁ దత్ప్రభావమొన్నఁగవశమే.

కం. శ్రీ వేంకటగిరి మహిమం
 రా వేంపుఁబెద్దయైన నభినుతి నేయం
 గా వెరివెలుఁగగఁడెంతయు
 శ్రీవైకుంఠంబె యది విశేషఫలదమై.

సీ. మున్ను శ్రీవైకుంఠమున కేగి నారదుం
 డట నుండి కృష్ణుల నరుగుఁడెంచి
 తన తెదురై నట్టి మునికదంబముఁ జూచి
 వినుఁడు రమాశఘం డనఘమూర్తి
 దేవుఁడు వైకుంఠ దివ్యవిమానాధి
 మామఁడై విరిజయు రుచిరసరసి
 గతిఁ దన్ను భజియింపఁగా శేషగిరి మీఁద
 నున్నవాఁడని తెల్ప విన్నయట్టి

తే.గీ. సనక శుక జానుదేవాది సంగమిందు
 లుత్సవంబున నట కేగి యుచిత రీతి
 నా జనార్దను భజియించి రట్టి విష్ణు
 నేవ లిహవర శౌఖ్య శుభాపహమాయి.

కం. గంగాది దివ్య లీర్థము
 అంగజహరముఖ్యదేవతాళియఁ దచ్చై
 లాంగణము న పసియించు ను
 సంగతి హరిపాదభజనఁ జరితార్థకమై.

కం. గిరి కథిముఖమై ముక్తిక్రియ
 సరసత జనవినుతి నేయ సకలశుభంబుల
 తరింతు రనిన హరిఁగను
 పరమ మహాపుణ్యమొన్న బ్రహ్మకుం దరమే !

కా. క్షీరాంశోధి జనించి యుంచిత తపశ్శ్రీ వేంకటాధీశ్వరుఁ
 గారాబంబునఁ బెండ్లియాడుటకు నై కల్యాణ పద్మాకరో
 దారాంబత్తట కుంజపుంజ విలసత్పాతీర వాటి కుటి
 వారాధార నుగంధ బంధుర తను వ్యాపారశోకగరిక.

కం. పలకు గ నలమేల్లంగ

గలుముల చెలిఁ బెండ్లియాడి కంజవళాక్షుం

డలరుం తెలువగు సౌఖ్యగున

నిలవై గల్యాణ వేంకటేశ్వరుడనఁగన్.

వ. తత్కారణంబున ప్రవేశింపతి రమా సక్తుడనఁ బరగు.

తే. యాదవాప్రియ నారాయణాద్రి యనఁగ

నమరు నగ్గిరి జూని జవనానామ

రక్తిఁ బోలుపొందియుండు నారాయణుండు

తత్పూర్ణోజ్జ్వల మస్త్రంత శుభము.

కం. తిరునారాయణ పుర మనఁ

బరగిన తదాధిపతి గల్గి పాండురకాంతి

స్ఫుర దురు మృద్ధారణ మన

నరులకు నారోగ్య మునురినాశనము నగున్.

సీ. నలుఁ యజ్ఞమునేయ వెలయు సత్యవ్రత

క్షేత్రమునన్ హస్తీశిఖరి మీఁద

వేగవత్సత్తరభాగావళిఁ ధాతృ

వరుడైన తద్యజ్ఞవాటమునను

హరిపాలెన్చి నాకాంచి శబ్దాక్షమూర్తులు

కమలాక్షుండు యథోక్తకాని మఱియుం

బరమేశ్వరుండును చాండవమాత మ

ధూన్యధన నృసింహులూ ద్రివిక్ర

ముండు నయ్యప్రభుజుండు వ్రవాళ ప

ర్ణుండు దీపాభుండు నిండువేడ్క

తే గీ. నుండుదు రయోధ్య కాశియు మోక్షకాంచి

మొదలుగా సత్పుత్రముల వింతశుక్తులి

మహిమ లత్యద్భుతంబులు మదనవైరి

వెలయుఁగామామీతోఁగూడి వేడ్క నటటు.

కం. వినుఁడట గృహస్థసరస్వతి

మున మున్ను జటాయువునకు మోక్షప్రదుఁడై

తనరారు విజయరాఘవుఁ

డనుపమధృతి వెలయు నేవకానందగళిన్.

మ. మ్రుత సమ్యగ్గుణ! శాలిపూత్యుఁడు తపస్సుఁబ్బిత్ భజింఁడఁ బ్రక
 ల్పితలీలఁ విపులాంశజఁ గనకవల్లిఁ బెండ్లియై సంతతా
 తతహృతాత్త వివాశనాఖ్యపరితీర్థ స్వార్థకారితుఁడై
 భృతమాహాత్మ్యుఁడు వీరరాఘవుఁడు నాదీపిండు వీక్షాటవిఁ.

కం. శోకాద్విఁ మంగళయనుఁడు
 భ్రాతృ గజస్థలిమునఁ గజార్తిఘ్నుండుఁ
 ధారిగ బలిపురిలో సఁ
 పీలి మహాబలుఁడు నుండు శ్రీకరలీలఁ.

తే.గీ. భక్తిపారమునఁ జగత్పతి వెలుంగు
 నైంద్రముఁ దేవదేవేశుఁ డనఁబొసంగు
 మహితమున పద్మనేత్రుఁడు రహిఁ జెలంగు
 స్వర్ణమందిరఘామి సువర్ణుఁ డమరు.

సీ. ఝిల్లికావనమున శ్రీముష్ణదమున ?
 సారఁడా మణిముక్తతీరఘామి
 వృద్ధాచలముచేత వెన నిత్యపుష్కరి
 శీతటమున శుభభ్రాతృమెఱయ
 మునురెల్లఁ దపములిక్కుగఁ జేయవారల
 రహిఁ బోవ శ్వేతవరాహమూర్తి
 దనుజు వీరశ్యామిఁ దునుమంగ శంఖ చ
 క్రకరముల్ పిఠిఁదిచక్కటిని దాఁచి

తే.గీ. జాని నటఁగూర్చిధరఁదాల్చి మానితముగఁ
 జరణయుగి రసాతల మురస్థలమునొకట
 కుప్పగింతుచుఁదల్లీల కొమరుమిగుల
 నున్నవాఁడిప్పుడిందఱొచ్చిన్నరెఱుంగ.

కం. శ్రీముష్ణకుశత్వంతా
 తామరసజుఁడింపుతోసదా కొనియాడుఁ
 భీమజ్జన సుకృతఫలం
 కామహి నశ్వర్థనేవ లలిసుఖదంబుల్.

కం. వి దిసమైనఁ వారం
 బేదైనఁ రాలియయిన వే వేతైనఁ
 మోక్షంబున భజియించిన
 నా దివ్యాశ్వత్థమొసగునఖిలభంబుల్.

తే.గీ. నాధి వదోక్ష్మభ్రం డగు నలినజానకు
హంసమై తత్త్వజోధన మురరజేసి
ఘోటకాకృతివేదముల్ హరినొసంగ
నావతుర్ముఖం డబ్బాక్షునధినుతించి.

కా. నైజాకాదిముం జూపవే!యనుడు నాసందాత్తుండై శారి వి
భ్రాజల్లిల వికుంఠధామయుతుండై పక్షింద్రనాగేంద్రులుగా
దేవోయిత్తుండు నైన్యపాకుండు సర్థినిత్యుల్ గొల్పి ల
క్ష్మీ జమాత శిరోజ, సీల, ధర, నెమ్మి జేరినేవింపంగ.

తే.గీ. పృణవమయ వి[తా?] నప[టము?] జతుర్వద
రూపశృంగయుక్తి నేవుమీటి
నట్టిసెజ్జలోన నబ్జజుం డలరంగం
గానుపించె వేల్పుగములు పొగడ.

వ. అట్టి శ్రీరంగవిభసిం బ్రార్థించి నిజార్చనలు గైకొనుటకు గృహదేవతగా
నలువ నిలుపుకొనియె సంత.—

ఉ. గంగకు సహ్యాపందనకుం గల్గిన వాడమువల్లం గోప ము
ప్పొంగం గవేరకన్య కడుపున్కిం దపంబొనరింప మెచ్చి శ్రీ
రంగ విభండువచ్చిన వరంబుగ వేడె, నిజోదరైక సీ
మం గుడురై వియన్నదికి మక్కువ నెక్కువ నేసియుండంగ.

వం. అనహరి వంద్రపుష్కరిణి కవ్వల నివ్వల సీ ప్రవాహమున్
దసరంగమండు మే నవటం దార్కొని నిర్వేద సంచుం బర్కె న
ట్టన నటధర్మ పర్వండు దయాపరు శ్రీహరిఁ గూర్చి నిత్య సౌం
పానరం దపన్ను నేయ హరియుం బొడసూపి నృపాలురొడుతగా.

వ. కాలాంతరమున నవ్వుట పసియించెద ననియె సంత—

సీ. విను త్రిరాత్రుల జాహ్ను వీనది యొగి పంచ
రాత్రు లర్కజ సప్తరాత్రుల యెడ
గౌతమి రేతి ఖ్యాతి నాలుగురాత్రు
లను జన దుఃఖములను హరించు
కా కవేర కుమారి యాక్షణమునఁ గ్రుంకు
లిడు వారి హుక్కు రెడలజేయు
గట్టి కావేరి మధ్యాపనిం కండుండు
హరిఁ గూర్చి నిరళనుండగుడు ఘోర

తే.గీ. తపము గావింప మురదైత్య దమనుఁ డలరి
నీపల తపంబు గావింప నేర రెఁద్య
రనుడుఁ బ్రత్యక్షమైన యబ్జాక్షునకు న
మస్కృతులు సన్నుతులు నేసి మహితభక్తి.

కం నా వేరట నెల్లప్పుడు
నీ పుష్కరిణీ పరమ్ము నింపొదంగా
వో పరిమపురుష! పరమీ
వే, పూనిక నిజట నిల్వవే యన వేడ్కన్,

ప. అట్లయని పరంబొసంగి యంతర్నితుండయ్యె నంతకుమున్ను—

మ. తప విత్పంగని బ్రహ్మదేవుఁడు నరంభామున్ సదా పూజ నా
ద్యుపరచామ్ములఁ దృప్తుజేసి యతఁడెంత వేడ్క నిత్యైకు ప్
నృపతి శ్రేష్ఠున కిచ్చెఁ దత్కులజాలా నీరేజ్యతామి న
చ్చపు భక్తికా భజియింప రాఘవుఁడు తచ్చారిత్ర సంయుక్తుడై,

కం. పూజలు నేయుచు దానప
రాజైన విభీషణునకు రమణబొసంగన్
దేవోధనుఁడా నెఱ్ఱ మ
కూజము పనమాలి గొంచు నురుతరభక్తికన్.

కం. లంకకుఁబోవఁగఁగని యా
శంకజనయనుండు లేమి భారతవర్షం
లింక పసలే దనుచు గరు
దాంకుని హరినెంచి రుత నమరులు మునుల్కన్.

సీ. అంత విభీషణుఁడా శారీర దెచ్చట
భర్తవర్షుఁ డెఱింగి తా నెదురుగఁ
జని సహ్యాజా మధ్యనెతత పాతుని
గావించి యర్చనల్ పాపనాశ్న
పాన నైవేద్యముల్ నూనితగతిఁ జేయ
నా రాత్రియుండి దైత్యాధినేత
మఱునాఁడు నెఱ్ఱ సర్పభమున నెత్తఁబోఁ
గావేరియున్ శీతకరుండు భర్త

వర్షయును వేడు వరములు వేర్చి సురల
తలఁపుఁ బరికించి శ్రీరంగభాముఁ డవట
నిలచి తరలక వెంత చింతిలెడు దైత్య
విధని నూఱడఁ బల్కుచు వేడ్కలోడ.

ఉ. అంత మురాంతకుండు దనుజాధిపు నిత్యము గొల్వవచ్చు న్న
వైంతయు వేడ్కలోననిచి యేపున నచ్చటి ధర్మార్థకున్
సంతసమున్న నవ్యతుభసౌఖ్యము లిచ్చి సమస్తలోకులున్
మంతుకు నెక్కి నేమల సమంచితభక్తి భజింపవర్తిరెన్.

కం. శ్రీరంగ రంగ యని మన
సారంగఁ దలంచు జనుల నమరగఁ బ్రోచున్
సారంగ వరదుఁ డగు నా
శ్రీరంగవిధండు విబుధ నేవితఁ డగుచున్.

కం. శ్రీత్రైలోక్యేశ్వర ధ్వజ
విశ్రాంతిరీతి నవకలండు గదమునో?
మిత్ర స్వర్ణాంగులు
హరి చిత్రాకృతు లగుదురందుఁ జెలు వెనఁగంగన్.

సీ. ధరణి సోమకులుండు ధర్మకేతనుఁ డందు
నవవర్ణమొండె రంగార్చనమున
గ్రామయావక వాతకతఁ బరితుం డొక
నిల్చుండు మృతుడైన వేడ్కవాని
వెలది జూరినీయైన వీతనద్దణుఁ డొక్కఁ
దుడయించి క్రుచ్చునై యుర్వియందుఁ
దిరుగుచు రంగమందిరముఁ గన్గొని స్వామి
సొమ్ములు కొంగిలఁజూచి తోడి

తే.గీ. కొంగును దాను డిగ్గియఁ కొంగి గుఱుతు
ల మర రంగాధిపునిఁ జూచి యటఁ బ్రసాద
మునర భజియించి తటివేచిగాని కవేర
కన్యకా పులివోర్వి దాఁగంగ సంత.

ఉ. వెల్లువ వచ్చి చుట్టుకొని వేగమునన్ బలునీంట ముంచినన్
గల్గిరిదేహముల్ విడిచి క్రమవిమానగురై జగములం
దెల్ల ముఖము లం గనఁగ నింపుగ కారలకిచ్చి సంత శ్రీ
వలభుఁడొక్క దివ్యవదనాసము భామర సార సత్కృతన్.

అ.తె. బంధుమంతుఁ డనెడి పార్థివుఁడటఁ బూర్వ
భవమునందు విష్ణుభవన మార్గ
నంబు నేయు ఫలమునకొ జ్జక్రపర్తియై
రంగభూమి తొవ్వరమ పరించె.

కం. కావేరి విరజ రంగము
శ్రీ వైకంతంబు దలంప శ్రీరంగ విభుం
దా వాసుదేవుఁ డతనికి
నా వాసమైన నెజ్జి యా ప్రణవ మిలకొ.

కం. ద్వీపాంతర దేశాంతరు
లౌపాతకులైనఁ దద్దిశాధిముఖ శుభ
వ్యాపారగులై మొక్క ద
యీ విరుడంగు రంగభర్త యధిమత మొసంగుకొ.

తే.గీ. చంద్రభక్తురిణి సహజా నిమజ్జ
నముల జనకోటి కన్యశీర్థములు దలంచు
టవుము లీ రెంటు నెట్టి లీర్థాభినైనఁ
దలంచఁ బుణ్యంబులొదవు నుదారమహిమ.

కం. భారుణి నరుండై పుట్టియె
శ్రీరంగనివాసు శేవశిఖరి నివాసుకొ
జేరి భజింపకయ్యుడిన
నారకవరుఁ డతఁడు నెన్నినాళ్లకు నైనకొ

కం. పట్టుగ నెచ్చట దానముఁ
పట్టిన నభుమొదవు రంగవతి నిలయుమునకొ
బట్టిన నిచ్చినఁ బుణ్యము
గట్టగ లభియించు జన నికరమున కెల్లకొ.

నీ. హరిఁగూర్చి శంధ్రుఁడత్యంత తపము గా
వించిన గురుశాత వికల మణఁగ
నిజ శంఖశీర్థము నీరజారి శిరము
నైఁ జల్లి కాంచి శ్రీవతి యొసంగు
టిది శంఖశీర్థమా నిటఁ గ్రుంక నీరు లొందు
నని శ్రీనివాసుఁ డయ్యవని నిల్వ
జక్షత శ్రీనివాస శ్రేత్రమన సహ్య
కన్య దక్షిణాతటిఁగరము తొలసి

తే.గీ. మున్ను రాచుదు తా లిర్థమునను గ్రుంకి
సర్వసర్వంసహాధార జరితులైరి
సంయమిశ్వరు లట శేషసరిసి యందుఁ
దటము గావించి యాంతయు ధన్యులైరి.

కం. ఉద్దాలకుడు శంఖుండు
నద్దనుజారాతిఁ గొల్తు రహరహమును న
య్యొద్దిక నిరుపార్వ్యములక
దద్దయుఁ గావేరి ప్రబల త న్వహియించెక.

కం. అపూర్ణశాంతయాత
శ్రీ పటిమక మిగుల వెలసె శ్రీరంగపురిక
దీపించు భక్తవత్సలఁ
డై పూర్ణస్వామి దేవతావళి గొల్వక.

తే.గీ. వైభవాస్వితమైనట్టి వ్యాఘ్ర నగరిఁ
బంకజాముండు దగు మహాబాహుఁ డనఁగ
మిగులఁ డెలువగు నాకాశ నగరభూమి
మురవిచారి తెలంగు శ్రీ హరి యనంగ.

సీ. వారక యుత్పలా ర్తంబునక శారి
మణి కూటమున నుండు మణివిభుండు
భక్తస్థలంబున భక్తీప్రభాసుండు
మెఱయుఁ గృష్ణక్షేత్ర సరణి విష్ణుఁ
డొసరు శ్వేతప్రహదంబున శాంతమూర్తియు
రహి నన్నినగరి సురప్రియుండు
వైకుంఠమున మాధవస్వామి పురుషోత్త
మమున భక్తసఖుండు నమరియుండు

తే.గీ. భార్గవస్థానమున నుండు భర్గుఁడనఁగఁ
ఇక్రలిర్థమునక సుదర్శనుండు నంది
పురి మహానంది కృష్ణకుల్య రుచిర ధరఁ
దగు మహాత్ముఁడెంతయు ధన్యులై,

కా. కావేరి తటినీ తటమున జగత్కల్యాణదం బుక మహ
త్తై వెల్గొందు రథంబునై సకలవిష్ణుశేష కీర్తింపగాఁ
బ్రాసీన్య స్థితి శాస్త్రవాసి వెలయుక భాషాధిప ముత్య ప
త్యావాసంగు కుంభకోణమున భక్తానంద సంభాయాత్మ.

౧. చక్రపాణియు నాఁగ నచ్చటనె మెలఁగు
గంగ తనయందుడిందు పుంకంబు లడఁగ
నచటి తీర్థమునకుఁ బుచ్చుననిన, నచటి
మహిమ లింక వేఱ నెన్నడి మాటలే !

కం. ఇతరస్థలముల పాపము
లతులిత పుణ్యస్థలముల నడఁగు నచటి విఠ్
ధృతిఁబాఱు గాఢాపల
త్యుతమగు నవి కుంభకోణ శుభతీర్థమునన్.

౧. ఆదుఁ గుంభేశ విశ్వేశులాది గాఁగ
నైదు శంఖనివాసములనురు నచటి
స్నానపానము లిహపరసాధకములు
శార్దూపాణి వదార్చన ఉన్నఫలము.

నీ. శ్రీరంగనిలయము చెత నుత్తరమున
నుత ముఁ డనఁగడు నొప్పమీఱు
విలసితమగు కపిధల పుణ్యభూమిని
గూర్చిని గజరక్షకుండు మెలయ
పాన బగునట్టి పార్థస్థలమున
జెలఁగు పక్షిపూరుండలఘు మూర్తి
చిత్రకూటుక్కున శివనాట్యవీక్షణ
రహిఁబొల్పు గోవిందరాజ కారి

త.గీ. వివిధసంస్కృత మైనట్టి పృథువురమున
శ్రీమహాతుఁడా వృషాశ్రయ స్వామి వెలయు
సంగమ గ్రామనీమ నసంగుఁ డమరుఁ
జారుమణి మంటపమున మల్లారి యుండు.

కం. సింహాక్షత్రమున మహా
సింహుడు శరణమున ననుడిసి ధర విదళ
త్పించుఁడు శరణార్థుఁడు ఘో
రాఁబలాహర ప్రసిద్ధి సరిశయ మందున్

కం. ధీరతి నివిడన్ నిబడా
కారుఁడు భానుక్కుపురి జగత్పతి గోష్ఠా
గారత గోపతి కురుకన్ ?
శ్రీరమణీశతి వసిండుఁ జితర మహిమన్.

మ. అతిలోకోజ్జ్వల సుందరశృంగుడు మీనాక్షీ హాసయస్థితికా
గృతమాలానదితెంత సంతతము తన గీర్తింపఁగా సుందరా
స్వితరూపమున సుందరుఁ డనఁ దగున్ నీరజమిత్రాత్మజాం
చితదిక్ప్రస్ఫుటమైన యట్టి మధురన్ శ్రీ భూ సతీనేత్యుండై

లే.గీ దక్షిణోదధి పెంగట దర్శనయన
భూమికయనాభ్య మెసంగ సంతోషమహిమ
నభిలతోక మనోభీష్టదాతమహిత
దక్షుండై నట్టి శ్రీవత్సవత్సుండ మరు

కం. భ్రమరంబున శారయనాః
నమరుఁ గురంగమునఁ బూర్ణుండనఁ జెలువొందున్
ఓమలతటీస్థులి విష్ణు -
హు మహర్షిన్ గాలమేఘుండున్ జెలువొందున్

లే.గీ పాలుచు మృదభాద్రపై మహాపుష్పిండనంగ
సంజ్ఞి కం రమన్యామి సంజ్ఞఁ దసఁడు
మంగళకమున ధన్వినా మహిమ మీలు
క్షుద్రమత్యంతరమున నవ్యతుండు మెలయు.

క.. శ్రీమద్వారంబున నా
తామర సదభాషుండమరు దాసాః న ను
శ్రీమహిమన్ గుణనాథుండు
నా హహితాకృతి విహించి నతముని జనుండై.

లే. కాండిన్యండను విశ్రుతాంత సుశీల యా
పద్మనాభ వ్రత పటిమ సర్వి
సకల సద్భూషణ జాలముల్ దాల్చి కా
పురము నేయంగ గర్వమునఁ దదంగ
మైన సూత్రంబేల ననుచుఁదత్పతి సతి
సందితుఁడగు పది నడలఁదీసి
యగ్నిలోఁ బడవేయ నంగన పగవొది
కడువేగఁ దిగిచి తాండ్రకొనుటయు

అ. పె. సతని నీరులు దొలంగె నయ్య సంతాక్షిప
ణమున పది యెఱింగి బ్రమసి ద్విజుండ
వరగ నే ననంత పద్మనాభనిగాంతు
భగవంతు నిల్లనెడలి తనియ నియతి.

కం. అనిచని దక్షిణములుండై

వెనుజవలిక నరుగుచున్న పృథవిచురునకున్

ఘనుడైన యయ్యనంతం

దనువాండఁగ పృథ్వీపుండై కనుపట్టెన్.

కం కమపట్టి భక్తునులభండు

గన్గకం యన దర్శిదమిల్లె గడ తొలఁగంగాఁ

దన నిజయాపముఁ జూపిన

వినుతింపెన్ ప్రియజాఁడు వేయ విధముల భక్తిన్.

౩. ఆ విప్రుని యంశమున నిజకరతలం బభయప్రదానంబుగానిడి పుష్పశీలై నది
యాప్యసంతోషం, పతనీకిమున్ను విశ్రమాపంబునం గనుపట్టిన యెడ భోగానంతంబయ్యె,
నమ్మహిమ వెలుంగ నగజహర సరసిజాననల కలవియగునే ! తామపర్ణితటంబున నిట్టి
నంతశయనుఁ దమరెనిని—

కం. పులహుఁడు భీష్మునితోడ

జలజాతైవాన విభక్తి సన్నహిమఃఖల్

తెలిపిని స్థలగరిమ

విలసితమతి వినుమటుంచు వేపక వియోగ,

సీ. పంచతత్త్వంబుల పంచపనంబులు

నై దరణ్యంబుల నా(ది)గాఁగ

గణుతికి మిగల శంకర నిలయంబుల

కలవందుఁ గాశి శ్రీకంఠ జీవ

మితరనూ దేశము, రెల్ల దద్దెహము

రెన్నఁడు లయముఁదకున్న కతన

నవిముక్తి సగరక్షు, నానందపనము మ

హంస్యశాసంబు శివాలయంబు

తే.గీ. సనఁగఁ దనరు పంచశ్రోశ మమితవిభవ

మచట మృతవేందు క్రిమికిటకాది జంతు

పులకుఁ దారకమనువు శివుడొసంగి

రుచిర భువతర నైజసారాశ్వ మిమ్ము.

కృ. ఆ పంచశ్రోశధరా

వ్యాపకనూ తీర్థనికరి మథపుని మూర్తుల్

చూపట్టు ససంఖ్యములై

చాపహరము లభిలషాకపావన మగుచున్.

ఉ. ధైరవముారి యొ శివుడు పంపశిరక్షుల లోన నొండు దో
సార్థతఁ దున్ని తత్కలుషశాస్త్రికి నందు మెరింగి చేరిక
మీఁతడు లిండుమాధవ సమీపముఁజెంది తదీయ దీక్షచే
దీక్షఁ గపాలతీర్థమన దేవనదీతట సేమనొప్పగున్.

వ. అట్టి కాశీస్థులంబున లోలార్కకేశవలిందుమాధవుల నిహాసమహిమలు సగేక
తీర్థంబులుం గలవు. గంగాప్రవాహం బుత్తరవాహినియగుట సకల లోకోత్కృష్ట బగు
వెండియ—

శా. కేదారం బతిపుణ్యతీర్థవర సంకేతంబు తత్వాన స
మృద స్వాంతులు తృప్తిజెందుదురు సంపూర్ణప్రభారాశిక
చాదై యచ్చట మంచుగొండఁగనుచున్ చాలేందు చూడుండు కృ
వ్యాదామితృసురుల్ తనఁబొగడ లేవంబొల్పు వాత్సల్యతన్.

ఉ. సూరసుతాన్త్రవందిదరి సోమశ్రామణి యుండు సర్వదా
తీరయుగక్షు నంద మునిదేవనికాయము లాశ్రయింపఁగా
గోరియుం దానుఁ బెక్కిడలఁ గాలగటండు పసిమ నెంతయున్
గోరపలిలఁ దనహిమ కంజభవుండు సుతింప నింపున్.

శీ. గోదావరీ జన్మకుతలమ్మునన్ ద్రవ్యం
కుండు ధర్మపురియందుఁ గుండ్లి రామ
లింగంబు కల్యాణ రంగస్థలిన్ గేత
కులు నాగవల్లులు నెలమిఁబూజ
సలుచ నాసంగమేశ్వరుండనఁ జెలువొందు
సప్త గోదావరీ సారథుమి
దనరు ద్రాక్షరామమున భిమలింగంబు
వతి పాతకములు పుణ్యమంగఁజేయు

త. గీ. కృష్ణవేణి తటమ్మునఁ గృపదలిర్ప
నమరు నమరేశ్వరుండు మహావిభూతి,
దత్తటమ్మున శ్రీగిరి తనరు శిఖర
దర్శనమ్మున మోక్షప్రదాయి యగుచు.

కం. అవృతస్నానము దానము
లుక్పయ ఫలదములు పావకోక్షిలులమరుల్
సవ్వరికులు మునులా శివు
నవృత్తి భక్తి భజింతు రంచితమతులె॥

కం. తన నీడుఁ గ్రుంకువారల
ఘనదురితము లెల్లఁ బుణ్యగణములుగావే
నొసరించుఁ గృష్ణ యశ్వతు
ననువుగఁ బాతాళగంగ యన ననుపమయ్యె.

కం. వి రాజు పేరుదలఁచిన
ఘోరాఘములనఁగ నరాజకులయశశియా
శ్రీరాముఁడు నారాయణ
సారాంశభవుఁడు నిజానుజ సహితుఁడగుచున్.

సీ. తుంగభద్రద్రాశీర తుంగభూమిన్లు మ
శంగునిఁ గాంచి సాష్టాంగ మొరంగి
యుద్ధన్నిరాసాశ్రమోచిత మగుట నీ
తటిని పుణ్య ఫలప్రదాయు తలఁప
నిచటి మహత్త్వము లెఱింగింపు మనవుడు
రాముని (తో) మునిరాజు పర్యే
ప్రేమ నీనదిఁ గ్రుంకఁ బితరులు దాన స
త్పూజ్య లోకానాథీ బొలుచు మనుజుఁ.

కం. వె. డమరులెల్లమున్న హరుఁజూడఁగఁ గోరి
తపము లిచట నేయ సాక్షుఁ డమిత
రూపగతులఁ దోఁప రూఢి నిట్లనయింపు
మనుచు నురలు వేఁడు టిష్టమూరి.

కం. ఎనిమిది రూపము లమరఁగ
గనుపట్టెన్ బ్రహ్మశిలను గమనాసనుఁడున్
సన కొదులు నిగ మోక్షుల
మునుపవృత్తిఁ బొగడినట్టి ముఖ్యాహ్వానయతన్.

తే. గీ. శంకర స్థలవాసు విశ్వజన నేత్రు
న వివరూపాక్షు నేవించి యభినుతించు
వారల కవర్గ సురుచిరావాసు లరయ
... ..

కం. నురలెల్ల వరములడిగిరి
చిరకాలంబుకట నున్మిసేయఁగ హరుఁడున్
ధరనే రాముఁడ నయ్యెడ
తరుణర పతులగుడు మీరు దళముఖ వధకున్.

చం. అని వరమిచ్చె భూతపతి యాతడె నీ నిపల్కి క్రమ్మఱన్
మునిపతి రాముతో నినియె మున్ను సనిమ్మఱడు దేవతానిసం
దనుఁడు తపంబుచేసి రిటుఁ బాసమొసర్చినఁ గోటి శంకరున్
స్వరహుఁ ద్రితాపనుం గవిన శంకరహతము గాంతు రెవ్వరున్.

ప. అని మునిపతి జనఁ గున కెఱింగించిన సతండు సచ్చటి కోటిశంకర విరూ
పాక్ష బ్రహ్మలింగంబుల దర్శించెనని పులహండు వెండియు శాంతసప్తన కిట్లనియె.

కం. ఆతత కృష్ణా తటిసి
జాతాంచద్ధేతు సహ్యతైలాఽనిఁ బ్ర
భ్యాతమగు మహాబల శివు-
డా తరుణేందుధరుఁజూడ సమరు తుభమ్ముల్.

కం. విక శిలా సకరమ్మున
బాకటముగ స్పర్శవేది భా.ం బమరెన్.
శ్రీకంఠుఁడు శంభుఁడు లిం
గా కృతి విలసిల్లు నే. కాఁడ వసుఁడగుచున్.

అ. వె. నంది కొండ లెదు సదులు పినాకీసి
వ్యయము క్షీరనదియుఁ దగు సుపర్ణ
ముఖరి బాహునదియుఁ బొడమి తత్తటముల.
బెక్కు శివునియున్క లిక్కుటలర.

కం. సంగమ కోటిశ్వరముల
రంగగు పుష్పగిరియందు రహిమూలస్థా
నాంగణ మున సత్తర డి
కన్యగ పినాకీనిదరిన్ పృష్ఠధ్వజుఁడుండున్.

అ. వె. ముదముతో సుపర్ణముఖరి యత్తర వాహి
ని యగు సచటఁ గాశి క్రియఁదలిర్చు
కాశహస్తియందు లీల సోమాద్రిని
వెలయు శివుఁడు భక్త సులభుఁడగుచు.

కం. పాలేటిగట్లునఁ బటు
హాహుళగళుఁడు ముసుల యాశ్రమమున నా
లీల విరించి పురంబునఁ
త్రోలుల మేలైన విల్వపురమున సుండున్.

కం. సిద్ధిద మగు ఋషివింధ్యము

స్పృహావల ముఖ్య హరినివేశంబులును

శుద్ధమగు దక్షిణా

విద్ధ పినాకిని సమీపవిపుల స్వేదయుగ్ం.

సీ. నైమిశారణ్య పుణ్యక్షేత్రమునను వే

దారణ్యమున దండకాటవి యెడ,

సంశయతూరిత్య పరపుణ్యభూముల

మాదుడు సనించు మహా మహిమను

జేర్చి ఛాయావన బిల్వ వోశిర

చిరిబిల్వ తాళవిశేష సుల

దర్శించు జనల సాతకము లలించుచు

శిరికంఠుఁ డుండు భానిత నిరూధి.

తే.గీ. మధురగా నుండలేశ్వర మహితమూర్తి

సరవి దక్షిణకాశి విశ్వపతి తండు

పురిని బృహదీశ్వరుండు సొంపుగ చారిహర

సముండు శంకర నారాయణమున నుండు.

౨. వె. సహ్యాగిరి నగ స్త్య సందయమి తపము గా

వింది రామపర్ణి వెంట నొసచు

మనికియైన మలయమున గుప్తగామిగా

నొనరఁజేసి యాదమున జెలంగె.

చం. అదియు నిజాంబు పూరముల నాదటఁ దామముంబుట్టఁ జేయుచుగా

బొదలి సముద్రుఁ జేరు నెడ ముత్తెము బుట్టగఁ జేయు తత్తటా

స్పృత శిష్యులరాసుల లసంఖ్యము లెన్నఁగరాదు నేరి క

భృగ్వయ మహా మహత్వము లపూర్వము లాయత తవ్వరితముల్.

కం. వేదగిరి పక్షిశీర్షం

వాదట నిజమహిమ తెలియ హరుండిం జొందుగా

శ్రీ దనరు వేంకటాద్రి

వాదుగఁ గపిలేశ్వరుండు ప్రహ్లాదశీలక.

సీ. అనిల తత్త్వము కాశహస్తి జ్ఞాన ప్రసూ

నాంబాధిపతి యుండు నచట నైపుడు

నన్ని తత్త్వంబగు నరుణావలం బాది

తత్త్వంబు కాంచి సదాశివగృహ,

మఱి పురమ్మును గేళవాలయమును ద్రిమూ
 ర్త్య వాసమును జగద్భావ మభిల
 సిద్ధిద లయకాల చిత్కామ వీర త
 పోమయ తుండీర పురములు దగు

మహిమఁ గన్య తిరిక్ష ? నామమును బదియ
 రెండు వేరులఁ జెలువగు పృథివిసతికి
 మూర్ధ కేదారమును గనుబొమల నడుమ
 కాశి, యోనిప్రదేశమై కాంచి మెలయు.

ఆ. వె. సహ్యగిరి జనించి శంఖమూలాన్విత
 జలధిఁ దరియఁ జొచ్చి కలియఁదనుక
 నభిల దేతా గ్రహర పుణ్యస్థలా
 ధార నిరితిదగుఁ గ వేరకన్య.

శా. ఆ కావేరి తటమ్మునన్ను ను ధరాధ్యక్షుండు రాముండు నీ
 తాకాంతానుజ యక్తుడై యనల తీర్థంబొప్ప గావించె వి
 ద్యాకౌతూహలరై మునింగి రట నుద్యద్బ్రహ్మ విజ్ఞాన ని
 ష్ఠా కాంక్షకా సియించు మర్త్యులు రమేశస్థానవాసుల్ తగ్గ.

సీ. దనుజు విభీషణుం గని రాముండిట్లను
 దశముఖ సాంగత్యతత దురదము
 లగఁగ నిచ్చటఁ గ్రుంకుమా యగస్త్య వినిర్ది
 తం బైన కావేర దానధర్మ
 ములు కోటి గుణితమా ఫలిత మిచ్చునటన్న
 నైమిరో నతోడు కపులును మనులు
 స్నాన దానమ్ముల భూసుతులైరట్లు
 ననిజాలక్షణుల చరించి

తే.గీ. రంత గౌతమ పులహ సంయములు గొంప
 గలకజాండు పచ్చటయుఁ బూజలలఁరింప
 న య్యగక్తుండు సుతియించి యనఘరామ
 చంద్రుతో నిట్టులను మృదు తతురఫణితి.

ఉ. విప్రీలపాలరాజుల వివేకిని వేల్పుల కర్తవైశవో,
 గో పృథవమ్ము నేయు మిలఁ గూరితరాసురసుర్దన క్రియా
 దీప్తి మహాఘముల్ తొలఁగు ధీమతా,! యన నట్లుచేసె ధా
 తృ పృముఖామరుల్ పొగడ దేవమయంబగు రాముడవచ్చట.

లే. గీ. అట్లు గాయత్రిగల మున్న యాశ్రుజేసి
యశటి మానులఁ బూజించి యెవని విభండం
దనరు కావేరి దక్షిణోత్తరతటముల
సనుజుండును దాను వేర్వేరు నభవు నునిచి.

నీ. మార్చి దైత్యులు కపుల్ గోత్రసహ మునర్చి
మారు బూజినేసి కృతార్థులైరి
యపు డగన్ముండు రాఘవాధిప! పృతస
థాఘక్తు వో బ్రహ్మ యనుప నింద్రుఁ
డమల గాయత్రి శిలాగ్ర జపమ్ముచేఁ
గావేరి గ్రంథుడు పాఁ నతను
దత్వాప మెడఁబాసి తగ స్వర్గపాలన
మహిమచే నుజ్జ్వైకమాన్యుఁ డయ్యె.

ఆ.వె. ననుచుఁ బల్కి రామునయ్యయోధ్యకుఁ బంపి
స్నాన జపములచటఁ దాను మునులు
నావరించి పుష్కలై వెండియును రాముఁ
గాంచి రతని పురిని గౌరవమున.

ఉ. అనది చెంతనర్కుండు మహాతపముకొ శివుఁగూర్చి నేయచో
నానతఃతస్సలుండు భవుఁడబ్జ (సఖా?) నిరమిత్తునన్నఁ ద
ద్యానుండు బ్రహ్మరుద్రహరిభావము వేదమయత్వ మాత్మధా
మానుజ పావనీ? జన సమాజ కృతార్థతయపు వేడినకొ.

ఆ.వె. మారుండు నట్టిపరము లర్కుని కొనఁగి దా
కర్తనాథ సామకరణనచట
నిర్క పుష్కలై తటావనిఁ గావేరి
దరి నింకె మునికదంబ మలర.

వ. ప్రకలముసులచటఁగ్రతువుతానరించుటంజేసి తత్పక్షంబులు రాసులై
యన్నవి. అవి ధరించిన మహా పాతకములడంగు.

కం. కావేర్మూతర తటమునఁ
బాస హేమమరి గలియె ప్రాంతమునఁ దప
శ్శి వెలయు కన్యామునివరు
శీ వినుతాక్రమము పొల్పు దివ్యాకరమై.

సీ. వ్యాఘ్రకేతుడు హేమమతి పురంబేలుచు
 నెగ్గుర్కకుండ మధ్యావనీ సభ
 లంబునఁ జాల యజ్ఞంబులు నేయుచు
 గజ్యుని కేనూలు గ్రామములను
 దక్షిణ యొసఁగ నాధన్యుఁడు పై ప్రియ
 శిష్యుని సధికారిఁ జేయ నతఁడు
 దమ నాముఁడాద్రవ్య (తతి!) లంక న మొనర్చి
 యల్పకాలమ్మున యమునిఁ జేరి

అ.వె. తెక్కు నిరియగతులఁ జిక్కి హామరుఁ
 డగుచు నంత పృథులై జరించి
 కణ్వమాని యున్ని కడఁ గల్గి కావేరి
 మునిఁగి పూర్వ జన్మముల నెఱింగి.

చం. పునుఁడగు కణ్వమాని పదకంఠములకొ బ్రణమిల్లి కావవే
 యన, నతఁడన్నియుం దెలిసె నైవను శూద్రుడ వీ కవేర క
 న్య నెసఁగు నీఁలఁ గ్రుంకి శివునర్చనచేసి ప్రదక్షిణాభిషం
 దనములు సల్ప నీ కలుషతాపము లీటు నటంచుఁ బల్కినా.

తే.గీ. వాఁడు నలుబది యేనెండ్లు వామదేవుఁ
 మూని పూజించి కావేరిఁ దానమాడి
 యంతఁ బ్రమథులు నేమింప నభవుఁజెందె
 కణ్వముని నెంచి తత్కృపా కలన వలన.

అ.వె. అగ్నిదత్తుడనైది యవనిగురుం డందుఁ
 గ్రమము లోడఁ దర్పణములు నేయి
 ముక్తి కర్తృనంచ మొనసి తత్పితరులు
 తనిరి మోక్షమునకు పునఁత మెఱయ.

సీ. అది కణ్వమునిభూమి యందుకుఁ జెంగట
 వెలయఁ గావేరితోఁ గలనెఁ గడిల
 కడిల కోరికలిచ్చుఁ గావేరి యపు హరి
 తలఁచిన ముక్తి ప్రదంబగు నట
 హరిహరబ్రహ్మడు లమరులు మును లుండు
 రచ్చోటఁ దపమున యక్ష భర్త
 భనదుడై శివసభిత్వమునందె నయ్యుగ
 యాజ్ఞ నల్కుని గుతులైన చంద్రుఁ

శే.గీ. కాంత విజయ మహామేధు లంతకారి
గుణించి తన మునరించి శంకరుడగు సరము
లడుగుల దన మోక్షమిచ్చుని యధిక కలిస
భాషులై వేడుటయుల బతుకతి కడలక.

౯౦. పదునాలువల శిష్యులు
పదపడి మీరింట ననురభవము లొదవఁ గాఁ
గదనమున మడిసి తుదఁగనుఁ
డ దురితచరితమునఁ దనరి యపసర్గమున్.

౯౧. అన వారలు ఖరమామలు
లును ప్రశిరస్కుండు శిష్యులున్ దైత్యులు నె
యినకులుఁడు దునుమ మోక్షము
గని రాముల్వరుఁ గ వేరకస్యక చెంతకన్.

౯౨. దర్పకారి మరుద్ధుఁడే డా దక్షిణమున
మూఁడు గిరులఁ ద్రిప్తించి పూజ సల్పి
రవియు త్రిరంగ సామిప్యమైన భూమి
రత్న గిరి తూర్పుదెసను విరాజితముగ.

౯౩. ఈశాన భాః నేతము
లాశంకరు నిలయములు మహాశుభదంబుల్
కాశికఁ దోఁడై నగు వి
శ్వేశ నివాసములు నూని హితఫలదములై.

౯౪. కుశలింగము సంపర్తక
పతుకతియును నిఖిలపూజ్య భాసురచర్యుల్
విశేషమగు గజారణ్యపు
నిశాకరమటుని నేన నియతఫలమగున్.

శీ. శ్రీరంగభూమికఁ దూరుపుదెస నుంచి
కావేరి శతవిధగతులఁ బ్రబలా
నవ్వు తత్త్వము శోభనాకరందై యొప్పు
జంబూసహితమైన జంబుకేశ్వ
రం బవసర్గమయందైన కుంభేశ
భామంబు పంచనదంబు బ్రహ్మ
హతా ఘహరణ విభ్యాతి మధ్యాధున
మొలకపగు మాయూరపురము నీరుల

తే.గీ. వెలయు శ్రీ పంచముఖ హర నిలయములును
 భోగమోక్ష ఫలప్రద పుణ్యమయము
 లభ్యపురిఁ గల్గు సభఁజూచినంతఁ బొసఁగు
 నిహపర సుఖము లెవ్వరికేనియైన.

తే.గీ. శంఖ ముఖియనఁ గావేరి జలధిఁ గలియు
 నైడలఁ దళుకొత్తు హైమవలీశ్వరుండు
 మఱియుఁ గావేరి తటమున నిరభ్రుతైన
 వారుని నిలయము లవి వెక్కు సురుచిరములు.

కం. ధరణీ జలా నలా నిల
 సురవర్ష ప్రకటతత్వ శోభితములు ను
 ర్వరఁ గాంచి, జంబుకేశ్వర
 మరుణాద్రియుఁ గాశమాస్తీ యంబరపురమున్.

తే.గీ. కాశఁ గాంచిని మధురఁ బ్రకాశలీల
 నన్న పూర్ణా విశాలాక్షి యాశ్రితావ
 నాతి మతియైన కామాక్షి భ్యాత దూత
 పతి మహిమాన్నతి మీనాక్షి యతిశయిల్లు.

కం. జ్ఞానప్రసవాంబయు స
 న్నానిత మూర్తాంబ యధిక మహిమన్ విద్యా
 దానాస్పద భ్రమరాంబయు
 భూమతి సంతాతయంబు పాలుపగు మిగులన్.

వ. పశ్చిమ దక్షిణ జలధి తీరంబుల నదయావ కావేరీ తటంబులను గోకర్ణ శంకర
 నాగాయణాద్యనేక దేవస్థలంబులు గలవని యధిక ఫలప్రదములగు మఱియును.

కం. ధర సుబ్రహ్మణ్యంబునఁ
 గర మర్ధిన్ స్వామిమలను గల్వార గిరిన్
 సరసపు మహిమ స్వైలయున్
 వరుసఁ గుమారత్రయము వర్ణింపంగన్.

వ. అని తెల్పిన సూతుం గనుంగొని మానులు డమరుక త్రిశూలవాణి యగు త్రిలోక
 నుండు మాకుతి లింగాకృతి స్వసీండువకుం గారణం బెఱింగిపునునన, నక్కధికుం దీప్తినియె.

తే.గీ. చారుకావన జూనింద చారకామి
 యైన వృక్షవాహనుని శేషమవనిఁ బడఁగ
 నటటి మునురెల్లి శపియింపనభవు శక్తి
 యంతముగా నది ధరఁబడె నతులగతిని.

కం. కనుగొని విన్నవై ముని నికాయముపైఁ గనియంగ లేక క్ర
న్నన నిజమూర్తి యెంతయు ఘనముగ లింగమునందుఁ జేర్చు శు
భునిఁ గని బ్రహ్మ విష్ణు మునిపుంగవ శక్రసురాళి వేడి కో
లనుపుగఁ బూర్వకర్య నగజాధిపుఁడుండఁగఁజేసి యయ్యాడక.

మ. హరుఁడా లింగమునందుఁ బొందొనరఁగా నాత్మీయలేజున్న ని
ర్భర మోహము వహించియుంచుట, హరి బ్రహ్మర్షిద్రులు వ్యానులు
ధర నీ యాకృతినుండు నీశ్వరుండు భక్తశ్రేణి యర్పింప ను
స్థిర సౌఖ్యము లభిష్టుమౌ కరుణతోఁ జేహర్షుచున్ ధీరతక.

చం. అని ముని కోటి మున్నగు సురాపిళి సన్నతినేయ శంకరుం
డనవమ లీల ధాత్రి శుభదాధిప పుణ్యనదీ తటములన్
పనుల ధరాధరక్షులను వ్యష్టి సమష్టుల నిష్క నిర్వృంప
స్యను గొనఁ బూజినేసిన సుఖస్థిరులై జను లుల్లసిల్లఁగక.

౩.వె. అసఘ ! పార్థివమున వ్యష్టి సమష్టుల
నైన స్ఫుటికరత్న మానసియ
రజత నూర్మిశామ రచిత లింగాకృతిఁ
బూజినేయఁ గల్గు పుణ్య సమితి.

చ॥ అట్టి లింగాకృతిదగఁ హరునికి మైనాక మందరి మీరు కైలాస గంధమాద
ంబులైదు సత్యంత ప్రీయకరావాసములయ్యె, నందు గంధమాదనమున—

ఉ. రాముండు రావణుండునిమి రాజితపుష్పకమెక్కి తమ్ముడు
భూమిజ రాక్షసాద్రిచర ముఖ్యులు గొల్వఁగ వచ్చి ప్రేమతో
నామహి రామలింగము మహాద్భుతవైఖరినిల్పి వింటితే
నామికఁ గోటి తీర్థము నయంబుగఁజేసె శుభప్రదముగక.

నీ. అమరుఁ బ్రభాసతీర్థము లిరువదినాల్గు
నందు ధనుస్కుటి యతిశయిల్లు
కోటి తీర్థమునెక్కుడు ఫలప్రదముగు
కపిసురనామమున్ గల్గు శంఖ
లింగమున్ తీర్థమున్ సంగతిఁ బెక్కుగు
నట్టిసేతువుఁ జూచినంత ఘోర
పాతకము లడంగు నాతీర్థములఁ గ్రుంకి
హరుని నేవించిన యట్టి ఘనుల

లే. మహితశుక్రతంబు లింతని మట్టుగలదె !

కాకి రామేశ్వరంబు ప్రఖ్యాత మఖిల

సౌఖ్యదమ్ములు మోక్షప్రకృత పదిము

లనుచు సూతుఁడు మునుల కిట్లనియె మఱియు.

చం. వసుమతి నెన్ననీ భరతవర్ష మశేష విశేష పుణ్యదం

బసయి మధోద్దజార్చన కథానుభవాకర మార్యసంగతం

బు సకల వస్తుభోగపరిపూర్ణము కర్షణల ప్రదాయి యిం

దు సరవిజేయ తత్ఫలము తోడనె చేకులు నెక్కుడై తగ్గె.

సీ. సత్త్వరితమస్సహితతో జనములు

సాత్త్విక సాత్త్విక సహితమైన

దేవత్య మొంద నెంచేనిది సత్కర్మ

చూడరించిని దాన నదియై బోసంగు

బ్రహ్మవిదాత్ముడై పురమేశ్వరుని, గొల్చి

బ్రహ్మపదస్థుడై కళధవిల్లు

మఱియు - గ్రియాయోగ మహనీయ వృత్తిచే

భజియుండు ఫలము శ్రీపతియొసంగు

తే.గీ. భాగవత సజ్జనైక సంభాషణముల

స్నాన దాన వ్రతాది విధానములను

హరి హరి ప్రతి మార్చనాద్యాగమముల

భరతవర్షజులక శుభప్రకట లాండు.

చం. హరిపదసేవ తద్వినుతు లమృతు ద్వికథానుభవముల్

కారకనిచోఁ బ్రవిష్టపము దుర్గతి దుర్గతి, విష్ణుకీర్తనం

విరమపదమ్మ గావుతను భారతవర్షము నందుఁబుట్టి త

న్నై టింగి మెలంగకున్న సరులెన్నఁగ వానరముల్ లలాయముల్.

కా. బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రులనఁగాఁబాటిల్లు పిర్లమ్ములక

బ్రహ్మద్యంఛిత విద్యలక పరకళా సారణ వేదాంగ వి

ద్యప్రజ్ఞాన భరణితా విభవతక బ్రాహ్మ్య సర్వైఖరిక,

బ్రహ్మణ్యమ్మ జగత్ప్రసిద్ధమగు శుంభిద్దేవతాసామ్యమై.

పా. చతుర్వర్ణ్యులందు శ్రేష్ఠులగు భూమీరుం గోత్రప్రభావాశ్రమభేదసహచార

క్రమంబులు వినుండు—

సీ. భృగు వీతహవ్యహారీయస విష్ణుః
 ర్థన విరూపాక్ష గౌతమ పసిష్ఠ
 కస్మింకారస్పృహద వైస్య కణ్వ విశ్వమిత్ర
 కశ్యపా గస్త్య మౌద్గల్య హరితు
 ల్మరి భరద్వాజా లప్తాదశ గణాధ్యు
 లందు దేవతర పితౄన్ద్రీ మేణ
 వ్యష్ణైతిశాయన జాబాల్యసూపక
 ప్రాచీనయోగివిరోచితఃకు

తే.గీ. తార్వ జమదగ్ని దేవరాతాష్ట వాన
 మునులు శ్రీపితౄ సావర్ణ్య లానరు మందుఁ
 డా భృగ గణము సప్తదశానురూధి
 సంఖ్యదగు సంయమింద్రుల జగతి నాఱు.

తే.గీ. మౌక వాధూరు లుపవేద మౌనయాస్క
 వీతహవ్యుల నార్వులు వైతహవ్య
 గణము త్ర్యాశ్వేయ మది యేకగణము ప్రవర
 కలియునెడల వివాహముల్ గాదునైయ.
 ప॥ యభుఁడు మిత్రుడు హారీయసగణము

తే.గీ. మనఃభద్రణ త్రసదమ్య మునులు శత
 పారుకుల్సోపమితులును బాదరాయ
 నౌపగవిసాంత్య కాములు నరుణ తుండ
 సాత్యకులు షష్ఠార్థక సారగణు
 ప॥ అప్తాదంష్ట్ర మౌద్గల పృషన్యులు విరూపాక్షగణము.

కం. గౌతమయాశ్కబధ్యులు (?)
 బ్రాంతిగవాజుఁడు కక్షవంతుఁడు బృహదు
 కాథతరులు వామదేవుఁడు
 గౌతమమునిగణము రెన్నఁగా భరయందుక

కం. భర నాకరద్వగ్ను తరా
 శరులు ప్రహదసంకృతిందశకుతులు మిత్రా
 పరుణోపమన్యు కాండిన
 గురు ద్విపతులు పూతి మామకుఁడు వాసిష్ఠుల్

సీ. అంగిరసుండు మహావ్యండు ఋషిండు

కపిసంయమి ప్రభుగణము ధరణి

కార్త్యునిమండు శునకక్షి శాసకుండును

విదితము గాఁగార్త్యుని మదగణము

వైస్యండు పార్థుండుర్వరగణ మయ్యెను

భృగుగణ కలిత జూజగతి నెన్న

మితి నంగిరుండజామితుండు కణ్వగణము

శైలమి పృథ్వ్యతుం డిక్షవాహుం

తే.గీ. డ య్యగస్త్యగణముగు నవనియందు

రేఖశాండిల్యనీదృశ (?) కృతులు పూరి

మాష పిత్తార దేవలహను లసితుం

డరయఁ గశ్యపగణమునా బరగు ధరణి.

సీ. బాదర బృహదగ్ని బ్రభు లోహితమను

జాలకి చికితులు వాలుకియను

వాపల్గి పను యాజ్ఞపల్క్య కాశికదే

కాలఖివో బాక కామకాయ

నులు దేవరాతుండు శలిలి శాలంకాయ

శాలాపరాగ్నులు భందరసుండు

నఘమర్ష పూరణకాఢ్యక శ్రీమత

పారిధాపక శృంగ వనస జాత

తే.గీ. వైకహవ్యక ధూమత్యా లలభనంజ

యుండు రైశ్రేణుండు కకుండు సూను

తైశిరికులును గాధిజగణము ముప్ప

దెనిమిదగు సంజ్ఞ మానీండు లిద్దమహిను.

కం. ముద్గరభర్తాశ్వాంగిర

సద్గురులును దార్మ్యనామ సంయమి నరుండున్

మాద్గణ్యగణము వాఁటి ల

సద్గతి నాంగీరసుండు వయ్యనఁ గలియున్

సీ. అంబరీషుండు యావనాశ్వ కుత్సులు పింగ

దర్భశంధులును మాంధాత హరిత

పరమునిగణము శౌవాశ్వకవితులు

నవనానపాత్రియాలా గిరిష్ఠి

యతిధియు సత్రిగణాన్నియ లాంజాయ
నాక్షేయమటును బృహస్పతియును
వైక్ల్య ఋగ్వగ్నులు పాండనకతశృంగి
తైశిరకపి గార్త్య శాసకులును

తే.గీ. ఖ్యాతిగల సద్యమృస్తంబ మాతవచసు
లా భరిద్వాతిగణమగునవని, ప్రవర
గణము గలిసికఁ బెండ్లిండ్లు గాదునుకల్ప.

... ..

తే.గీ. హరితుఁ డాంగిరసుఁడు గూడ సగుమగాని
యన్యయుక్త వివాహము ల్లఘుము నొందుఁ
బలితవర్తనుఁడనఁగఁ జూపుడు వరుండు
గాన గణగోత్ర మరయఁ శౌఖ్యప్రదంబు.

కం. కర మనలునితోడ విరా

ట్టురుమని నదనమునఁబొడఁజు పుణ్యాధికులున్
నిరుపములగు ఘాసురు లీ
కరణిన్ గోత్రనిధి మరయఁగాఁ దగువరుసన్.

సీ. ఆశ్వలాయనము ఋగాహ్నయ మమరు లో

ధాయ నాశేయ కాత్యాయనములు
సరవి పిరణ్య కైశంబు సత్యామధ
మలరు నాపస్తంబ మయ్యజాస్ను
ద్రాహ్యయనం బనఁదగు సామ మిదిసత్త
దాన మప్తబ్రాహ్మణానుకూడి
శైనిమిది సూత్రీక్షు లిల మూఁడు వేదముల్
కృతుఁడన కాథిలుగలవు సత్తు

తే.గీ. సంఖ్య షడశతి సాహస్రసంఖ్య లానరఁ

దగు నధర్వణ మెన్నఁజెప్పి తృసంగ
గతులు నలువదిశాల్గు సంస్కారములు ద్వి
ధర్మములు విభ్రీలకుఁ గులధర్మసరణి.

.త. అఖిలదేవతయులు నాహ్మయవేత్తలు

మోదతతులు తీర్థపాదు లనఁజు
లలితవిత్రీయార్తు లవనిదేవత లౌట
విభ్రీ జన్మమరుదు విబుధవినతి.

ఉ. ఎన్నఁగ జీవసంతతుల నెల్ల జనించికదా మనుష్యుండై
యన్నింట సంతటస్థితుల సంతఁ బ్రసిద్ధ్య తనూభవత్వతఁ
గ్రహింప విచ్చిందై పొడవఁగావలె పుట్టినయంత మాదుఁడా,
సన్నతఁ గర్తయు నలుప సద్వినుతిఁ ద్విజుండౌ తలంపుఁగఁ.

కం. వేదములు వదులు విచ్చిం
దాదట జ్ఞానాత్మఁడైన యట బ్రాహ్మణుఁ డి
ట్లావరణఁ బ్రయత్నైక వి
ధోదిత భాగ్యస్వరూప ముర్విసురుండగుఁ.

తే.గీ. అట్టి భూమిరకర్త మంత్రైవఁ గలదు
కాలకర్త వివేకముల్ గలిమ నెఱింగి
మీలఁగ నవవర్త సౌఖ్యము గలుగుగాక.
నితర వృత్తుల శిష్యులు మీలఁ గలుగు.

ప॥ అట్టి బ్రాహ్మణ స్వరూపము వినుండు.

చం. భరణమిరుం గనుంగొని ముదంబున లేచి నమస్కరించినఁ
గర మనురక్తి ప్రసాదము గౌరవ ముల్లలిచ్చినఁ, మహా
దరమున నన్న పానముల దాదలమై పరితృప్తుఁ జేసినఁ
నరుల ఫలము లెల్లగణనఁ మితఁజూనె సురాభిషేకియఁ.

కం. శిష్యుల గని లేచని నరు
నొద్దఁ గల సిరియు నాయు హిం నైగయుఁ దా
నొద్దిక లేచిన నని యం
శిష్యులతో నధిక గుడు సంతస ముసంగుఁ.

చం. పొడగనిసంతఁ కాపములుపోవు నమస్కృతులూహించినఁ
పొడరు కుళిము పూజలిడఁ బోరవు మోక్షముగల్గి భక్తి పెం
బడిఁ గనకాంబరదులు కృపామలి, నిచ్చిన భేనుభాగ్యముల్
పుష్పియు నిత్తురేనిఁ గ్రీతుపూర్ణఫలములు జెందు హెచ్చుగఁ

కం. జరచైవము లవసీనురు
లరయఁగ నిర్దోషుండైన నమయుతుండైనఁ
బరికింపఁదగదు వందన
జరితోపిత వస్తువులకుఁ కాకుండగుటఁ.

వె. కాని బధిర కుబ్జ ఖండరోగ గ్రస్త

నిగ్ధనికులు నైవ నైరను రెన్నఁ

జగను శ్రాద్ధకాల సముపాగతా పని

సురులఁ బూజనీయ శోభనమ్ము.

గీ. అరయ క్షత్రియ వైశ్య కూచాదురైవ

యితర పర్జ్యులు ముక్తికయేని దీవ

నలు పాసంగఁగఁ గాంతు రా ఖిలులు నిరయ

వాసులగుదురు దౌర్భాగ్య వర్తనమున.

౧. సభ దేవతాగృహమ్ముని

విభవాస్పదయాగవితతి విప్రీ వోకరిన్

విభుడని నమస్కరించి

శుభము దొలంగు నిరయవసతి స్థారిది మెలంగున్.

వె. కుచుతూరువానిఁ బనిగల్గునాశని | తెలఁజూర్పు స్నానదాన నిరసు

నుదకపాత్రహస్త నుదైసించి ముక్తి పాత కాస్పదము ప్రజలకెందు.

౨. ధనగర్వితువకుఁ బతితున

కనయన కవివేకికా దురాచారునకున్

మును కలుగ ముక్తివిడిసన్

ఘనకలపము లొదవు పుణ్యగణములు సమయన్.

౩. దైవాధీనము జగమును,

దైవము మంత్రములయందుఁ దస్కంత్రము భా

దైవత పశ్యంబగుటను

దైవము వాస్తవమైతాక, తక్కురుగలఁడే !

విప్రీలకోడ తొంకు నవివేకియై, నివృద్ధనంచ నీని వాఁ

డప్రతితి ప్రభాత్రుల ననాదృతిమై మది నిందనీయ వాఁ

డక్రియభాషణుండు కలుషాత్ముడగు వైతరణీ సమగ్ర ఘో

ర ప్రబలికృతాశల తరంతరఁ గాకల నొందు సంతయన్.

లోకాధీశ్వరుడైన విష్ణుఁడు సుతశ్లోకింతు భారీనురా

నే కాంచత్ప్రతిభవ ధరాధిపులు సైన్యభంగులగా గల్పి కా

దా ! క్షిప్రగని తెక్కుగాఁజులు నీ భారీతలం దేలి యా

నాకావాసమునం తెలంగిరి జనానంద ప్రభాస్వీకుతై.

శా. కోటంబూనిన పర్వతప్రతతి స్వగ్ధవనేయుటల్ సత్ప్రసా
దాపూర్ణస్థితి శుష్కస్పృక్షముల నుద్యత్స్వల్లస శ్రీకరా
టోప ప్రక్రియ నుండజేయుటలు ముట్టుక మేరయున్ లేనిత
ద్వాద్యపరమ్ములు, వానిలెక్కగొన దేవప్రాతముల్ చాలునే !

కం. వసుధామరు నర్పించినఁ
బొసఁగు ద్రిశాతాధినాథపూజాఫలమ
ట్లసదృశగతిఁ దమ్ముఖమున
వెనఁ దృప్తిఁ మీఁచు భూతవిసరము హరియున్.

కం. వారల ప్రతిష్ఠలనన్
సారస నాభాదిదేవసమితిఁ బ్రతిష్ఠల్
కూరిమి నేసిన ఫలమగు
ధామణి నిహపరసుఖ ప్రదాయకులగుటన్.

మ. గృహకారమ్ముల కీడుబాయు శుభముల్ గామ్యార్థముల్ గల్గుదు
ర్గ్రీహ శైశాచిక బాధలెల్ల నణఁగున్ బ్రారబ్ధిసాశంబగున్
రహి విష్ణుండు ప్రసన్నుడౌ యముండు చేరకరాఁడు, సద్భక్తితో
విహితాంబనంతి విప్రీపూజ సలుపన్ విశ్వేశుఁడెఁపొందుటన్.

ఆ. వె సకలవిర్లజలకు జననియు జనకుండు
గురుండు దైవ మిష్టం డరయ విప్రుఁ
డిఖిలభూత సేవ్య నమ్యులు నవరావ
తార మెన్ని చూడ ధరిసియుండు.

కం. భావమున విప్రుఁడే నిజ
దైవమని యెవ్వఁడెంచు ధన్యుడతఁడు నా
నా విధసౌఖ్యములొంది మ
హా [విభవత ?] బ్రహ్మలోక ముమరియఁ జెందున్.

కం. ఎయవిదురై గృహభూతకరణమ్ము లాసంగిన నింక లిచ్చినన్
రయమున నన్నప్రప్రీతుభరాజిత గంధవిశేషశామ ర
త్న యుత విభూషణం దనిపినన్ గునుమంబులు వీడ్య మిచ్చినన్
దయ దగుకొత్తఁ బ్రోచిన, ముదంబులుగాఁతురు తత్త్వవోత్తముల్.

తీ గీ. వారి నవమానమొనరించువాఁడు, వాడు
లాడువాఁడును నిరసించు నట్టివాఁడు
మాకనిముసేయవాఁడును దోషయుక్తు
లగుచు యమతాధ వొందుదు రనుదిశమ్ము.

కం. విద్యాంకులదైన న

విద్యాముతుడైనఁ గూరవృత్తిఁ దిరిగినఁ

సదృశ్యభవని ద్విజా నన

వద్యునిగా నెఱుంగువాఁడు వరసుకృతి యగుఁ.

కం. ద్విజుఁ గనుగొన్న మోవమునఁ జేయు భక్తియు లిప్సితార్థముల్

వ్యజినము లన్న పానములవారిఁ భక్తి నొసంగఁగాఁ దగుఁ

స్మజినమునర్ప విప్రుల, విశిష్టుల పూజకునై విధాత ముఁ

వృజిన మణించి భిక్షాములు వేడుక గూర్తురు వారలేరికె.

కం. పచనములు పజ్జినిభములు

ప్రచుర పచోర వన లమృతరసవంతము లౌ

పచరింప భూమినురులకు

సుచరిత్ర వానినెనయి! సురలయ్యెడలఁ.

కం. ధారుణ్యమరులఁ బోచిన

వారల పితృపంక్తి తృప్తవర్తనులై వి

స్తారానందసుఖముల్

పారముగావించి మిగులఁ బ్రియదు రెందుఁ.

కం. స్వారాజైనను విప్రుల

గారింప దరిద్రపాప కలితుడగుఁ ద

దార్పిద్యాన్వితుడైనఁ

వారల కృతగ్గుఁ ద్రివశవరుఁ డగు పేర్చి.

కం. గో భూ పారణ్య కన్యా

వైభవ హరిహార్తివయము వారికి నొసంగఁ

క్రీభద్రప్రభవముల,

నా భూమినురులకరుణ నతి సుకృతి యగుఁ.

తే.గీ. అభిలదానమ్ములకు నెక్కుడైనయట్టి

జ్ఞానదానమ్మునేయు మహానుభావు

లగుట విప్రుల కొసంగిన యట్టి దాన

మమిత నిరీయాధితరణ మయ్యన్వయములకు.

కం. ఎంతనిలెనుపడవమ్మ దు

రంతము తన్నహిమ లెన్న నవని నురులకుఁ

వంతలు మాన్పుచుఁ దత్పద

చింతారతి భక్తిసలుప నేమము లొదవుఁ.

అ.వె. అట్టి యగ్రభవులయందు స్థానైక యా
శ్రమము లమరు బ్రహ్మచారియు గృహీ
వితత వననివాసి యతి యశఁగా, వ్రత
క్రీతిఁ గొనెడి వఱుని రీతి వినుము.

సీ. ఉపనయనాది గా శుభమును దిదిగ గా
యతి ప్రాజాపత్య మవల వలయు
నాగమవ్రత చతుష్కవధిగాఁ దగు
ననఘ శుభవ్రతం ఁట్లనయగు
వరుస సంవత్సర పరిమితంబవి యాచ
రించుట బ్రాహ్మణు నైవ వేద
సంగ్రహశాంతంబు సమప నైష్ఠిక మిట్టి
నాలుగు దెలుగుల నయమెలర్చు.

అ.వె. నెలయు బ్రహ్మచర్యములు సన్నిష్ఠింప కృ
త్యాది కర్మనిరతి యదియ వార్త
యజ్ఞకర్తయు క్తమగు వస్తుసంపాద్య
మదియ సంచయాఖ్య నమృదు మఱియు.

కం. మేలి యయాశ్చావ్రతమున్
శాలినమను నాల్గుగతులఁ జను గార్హస్థ్యం
బోలి నికృష్టములగు వా
గ్జాలాచార విఖనన తతి కడువేడుకలన్.

కం. సూతన ఫల లబ్ధంబు పు
రాతనవస్తువుల విడుచు రహి నైజ వ్ర
ఖ్యాతియగు వాలఖిల్లులు,
ప్రాతఃకాలమున లేచి పరికించి దిశన్.

కం. వనియచట దొరకినవికై
కొన, నాదుంబరులు, దాను గోరకనే ప
చ్చినఁదినుయాదృచ్ఛికు లను
వనవాస వతుష్టయంబు వర్తింబ వసుధన్.

సీ. మకుటాశ్రమశ్రుధాన కుటి వకుండును
శర్కరదసజ్జన జ్ఞానియైన
యట్టి యశ్వీదుంబరాఖ్యాఁడు కేవల
జ్ఞాన నైష్ఠికత హస్తానుమాఁధుఁ

దట బ్రహ్మతత్త్వ విద్యావంతుడైన ని
శ్రేయసుడను యతుఁ డెలఁగ నట్టి
రీతుల బ్రహ్మచారియు గృహస్థుండు వా
నశ్రమముడను యతి నాల్గవిధము

ఆ.వె. లగుట బ్రహ్మచారి కట వీడ్వము గృహస్థు
నకును భిక్ష కాననమున కిలు,
యతికి (స్వ) ర్ణ మొసఁగు టత్యంత దురిత ము
తత్తదుచిత సస్తుదాన మురు.

ఆ.వె. వేదమార్గములు విడిచి కావర మంత్ర
తంత్ర నికతుడైన భరణిసురుఁ డ
నన్ని కుం దనంగ మగ్నుడౌ పాపక
ర్షములఁ బలితుడగుచు మందబుద్ధి.

కం. భార్యాయతుడై పాపక
కార్యంబే విప్రుడైన గ్రమమునఁ జేయం
దార్యత్వరహితుఁ దాతఁ డ
నార్యుఁడు కర్షముల వేదవంతుడైనకా.

సీ. అట్టి తత్పర్యులైన భూసురులు ని
జాతమాతార నిత్యక్రియాధి
రతులైన వారి శ్రీపతి దయామతిఁబ్రోచి
నిర్మలగతి నిచ్చు నిఖిలభూత
సము లిశాంతులు సత్యవతుల పర
ధనదార విరహితాత్యసమతులు
నాశావహినులు నలిలోభ మోహ దం
భ విచక్షితులు ధర్మభద్రయతులు

సో.గీ. మానితామ్నాయ తత్పరులైన వారి
నఖిల భూతాంశరాత్నయు యజ్ఞధర్త
యైన శ్రీవిష్ణుఁ డిష్టదాయకుఁడు నగుచు
సంతసము నొంది రక్షించు సంతతమును.

కం. సంతోషమానసుఁడు వే
దాంతశ్రవణుండు పితృమహావ్రత సవశుఁడు
దంపర్షుఁడుగు విప్రు ని
రంభరముకా వాయకుండు నత్యుతుఁడెలమికా,

- శీ. యజనయా జనము లభ్యయన మభ్యాసన
భృతిదాన దాన ప్రతిగ్రహములు
బ్రాహ్మణ కర్తముల్ బ్రహ్మచారికి గురు
మహాపాద భిక్షున్నమిశ్రముకి
నిత్యకర్తక్రియా నిరతి యభ్యయనంబు
శావ దమ మహాశాంతిగతులు
ననలార్కనైవన మనుదినగురువంద
సంబు విద్యాసంగ్రహంబు సతులం
- శీ.గీ. గదియటలు, భాషణములు వీక్షణము మాను
టభిల వేదాంగములు నేర్చి యాత్మగురుని,
కభిముఖంబగు దక్షిణ లమర నిచ్చి
యతని యనుమతి గృహ యాట లర్హవృత్తి.
- ఉ. మంచివియోగ సమాసములు మంగళముల్ విహితార్థవృత్తి న
భ్యంచిత ఘోషవర్ణితములై తగు నక్షరనామధేయముగ్
గాంవన దీప్తదేహుచి కన్నులలేటయు సస్తితాస్యముగ్
గొంచెపు మధ్యముగ్ సౌభగు గొప్ప పిఱుందును గల్గి పెండియగ్.
- చం. కవడపువాయలొ చిత్రరుచాగుపదమ్ము లరోమకమ్ములై
రవణము మీఱు గుల్ఫము లరంఘు నిద్దపుటూరుపుల్ స్పర
ప్రవణశరాసనమ్ము గలిగి కాటిలు కన్పొమ లింద్రనీలపుగ్
సవరనిముంగురుల్ మెఱుంగు శంఖచిడంబన ముల్పుకంతముగ్.
- కం. చెలువలరు ముద్దులబలుకులు
లిలపుచ్చుము బోలునాస లేటగుడైక్కుల్
కలువరుసదట్టము న్నైఱి
గలవెండ్రుక లమరు మంచికన్యగ్ ధన్యగ్.
- కం. వరియించి గృహస్థుండై
గురువుల గురుమేతుల నైవఁ గొలిచి యేతిధులం
బరిగిక్షింపుమఁ గర్తా
జరణుండై మెలఁగవలయు సాధులు పొగడిగ్.
- శీ. అట్టి భానురుండు బ్రాహ్మణముహూర్తమున మేలు
కాంచి కాగదనదుకూలాంచిత మారి
నాత్మస్వయాభి నిత్యావందు నెన్నుచు
ధర్మాత్త హృదయమ్ము దనర నర్థ

కామమున విడువ విన్నములేక భక్తంబు

చేకులుగాన, నిశ్చింతుడగుమఱ

గర మర్థి భర్త మేమిటక పుణ్యపది పు

రా రణ్య ముని నృతి ధీరభాగ

తే.గీ. వత మహద్వృతయత పతివ్రతల సౌచ

వెలయు పురమైన నరువది విండ్లపట్టు,

పల్లెయగునేనిం బదివిండ్లపట్టు, నిఘుతి

భాగమున కేగి యచ్చట బాగుమీఱ.

అ.వె. గాలికెదుటఁ ద్రోవ గ్రహతారకలఁ గంచు

గోసువర్సనిలయ కుంజ శల స

మీపముఁను సస్యమేదిని రేఁగల

బైట మలము విడువఁ బాడిగాదు.

ఉ. ఊపిరి లిగ్గఁబట్టి తడవుండ కుదల్చుటఁడై పవల్ల, రే

మూపిక దక్షిణాభిముఖమొప్పు దృశావృతమైన ధారుణి

జూతడకుండు నిమ్మమునఁ జాట్టు జనావళి లేనిచోట, మూ

రోఢిపరివస్తుఁడై నిజభుజోన్నతి జన్నిద మాదటం దగ్గ.

తే.గీ. మలవిమోచన మొనరించి కెలన మిఱలి

చూడ కొకచేత కేఫంబు కూడఁబెట్టి

పుట్టి మూషకహతమ్ము పులిసజలము

లను గలది కృష్ణఘాముల దినుసుగాక.

కం. తరబడిమృత్తిక శాచము

కొఱకై వలకేలఁ బూనిగుఱుతుగఁ గొలనుం

దరికేగి దూరముగఁగడు

నిరపుగ వసియించి మృత్యుమొలమింగొనుచున్.

సీ. ఆమలకముపాటి నమర మృత్పిండముల్

గొని గుదమున నైదు నొసర నొకటి

లింగంబున న్నామనంగకరంబున

ముమ్మాలు నిరుగేలు మునయే రెండు

వామపాదమున శ్రేష్ఠపది వరుసలు

సుధియపాదమ్ముల నొసర రెండు

మాములు మేదించి మన్నిడి కొఱమ్ము

గావింపఁగ గృహస్థ కర్తమిట్టి

తే.గీ. సరవి కిన్నిలండగు బ్రహ్మచారులకును

విభవలకుం దద్విగుణమొప్పు విన వనస్థ

వికలికిం జతుర్గుణంబగు యతులకట్ట

నమరు సంవత్సరమాంశార్త మైదువలకు.

కం. ద్వాదశకంధూషక్తుల

మీందట జన్నిదము చాల్చి మిలిపార్చుచు సం

మోదత ములు పొల్పట్టయుం

చాదగు జేసంతపుడుకం బలొందుదగున్.

కం. ఘన తృణ పర్ణ క్షౌళన

మనువగు దర్శముల వైష్ణవాహముల వినా,

వినుం [డు?] ప్రియమును మాగా

జా నిటిక శిల బూది యముక శుభములం బాపున్.

కం. వలగొనురీతిగం దోమ

న్వలయును దర్జనిని దోమువైపది పాపం

లిల నయినపితము రుచ్యము

తలఁపన్ దృఢకరము దంతధావన మొలమిన్.

అ.వె. దంతశోధనమున చానమొనర్చుచో

శోజనమున దేవపూజ తఱిసి

జపము సలుపునెడల స్వరకేళియప్పుడు

నూననియతి వలయు మహిమరులకు.

కం. మలనిర్మలమన మనఁగా

గలుష విమోచనమనంగం గలదిరు తెఱంగున్

దలఁపంగం బైబాధ్యంగము

మలహరణస్నాన మనంగ మహి నైశ్చంద్రన్.

కం. పర్యముల వస్థిదశముల

సుర్వీధరు తిథిని సూత్ర యొగినంటిన క్రి

ధూర్వాహత దొలంగి యావి య

చర్యణ చండాలయోని జనియింతురిల్.

కం. తలఁగడుగుట పలుదోముట

వలనుగ రవిగురు భృగుకుఱ వాసరముల యం

దిల శ్రాద్ధ జన్మ దినములం

దలఁపంగ వ్రతవాసరములం దగ దభిమగుటన్.

కిం తాపముగాంతయు మృత్యుశ్ర
శ్రీపతిమయనదృఢముఁ దరిత్రత తోర్మున్
ప్రాపించుటలగు రవి మొద
తొ పర్యయవాసరముల నభ్యంగములకా.

అ.వె. మంత్రహీన మదియొ మల విమోహనమనఁ
బరగు మంత్రయుక్తిఁ బ్రబలు నైదు
బెఱుంగులగును నార్యసరణికిఁ ద్రిషవణ
స్నాన మర్హతా ప్రమాణ రూఢి.

కం. సంకల్పపూర్వకంబుగఁ
ఁకహరణ మరయఁ బుణ్యపావనీర్థం
బింకువ ? తో నదికర్త ల
తాంకూరవసంతసమయ మాహ్నిక ఫణితికా.

సీ. కంఠకటిస్నాన కాపిల మంత్ర ప
స్త్రావర్తనములన నైదు విధము
లవియ[శక్తివృత్తిత ?] ములగు నాలుగ్రాశకు
ముల వారికర్హము మూడువేళ
లందుఁ గ్రుంకిడుటలు నాగ్నేయమగు భూతి
చే నగు స్నానము మానితముగ
నిశ్చయందుఁ గ్రుంకుట నిరయశాతువు మంగ
భారము గా స్నానమాచరింప

అ.వె. వలయునేనిఁ దటిని వారి దివంబునఁ
దెచ్చి స్వర్ణమునిచి యిచ్చఁగ్రాచి
యైన నింట స్నానమర్హతా పుణ్య లీ
ర్థములఁ గ్రుంకవలయు దాధ్యగులకు.

కం. స్నానాంగంబగు దైవత
శూనిక పితృతర్పణములు మఱిఁజేయఁదగుకా
బూనిన పవిత్రమంగుళి
లేనిది దురితమగు గర్హలీనంబగుటకా.

కం. తడిధోపతి విమవఁగఁదగు
వడిబైటికి వచ్చి నీఁటివైపుగ విమవకా
గడదొలఁగుఁ బుణ్యములు తటి
విడిచినయది భజము దేర్ప వృథ గ్రుంకిడుటన్.

తే.గీ. ఆర్ద్రవప్రకృష్ట సడలించునపుడు కటికి

నూర్ధ్వభాగము నుంచి దిగిచుర్వి నిడఁగ

వలయు దిగజార విడిచినఁ గలుకఁ మొదలు

జలము దరిఁజల్లి భూతత్వపులు ఘటిల్లు.

తం. అజినమునందుఁ బేటి నిడినట్టివి యంతుకముల్ ధరించుటల్

ద్విజాలకు నర్హుకాకలిమి లేకువఁబ ట్టువియావికంబులు

రజత సుందర భూషణవిరాజిత వైఖరి గూఁగ్య జూటచే

నుజనులు సృష్టిదోషమని చూడ రబెందుఁ బవిత్రమై తగుల.

తం. నుదుటను గోపివందనము నూత్న గర్జిత ధరియించి విశ్వలోఁ

గుదురుగ వార్చునట్టి క్రియకుం దగు శేవవముఖ్యనామముల్

వది పదునాల్గు నంగములఁ బట్టుగ నెట్టుగ నంటు చోటఁ బెం

టావఁగ నంగుళములు సమున్నతఁ గూర్చువిధము చెల్పఁదా.

సీ. వ్రేల్లెదు సమముగావించి ముంచిన నీళ్లు

మామమగ్నంబగు మాత్రమున్మి

గాఁగ గోకర్ణ వికాసత ముష్టాటు

తలమార్గమునఁ గ్రోలి తవిలి రెంటుఁ

గరమార్జనము నేసి మఱిరెంటు వోష్టముల్

దడవి చెక్కులరెంటుఁ దుడిచి యొకటఁ

జరణవ్యయిని జల్లికిరసంతి తుద్దివేల్లె

యిడి నానక్రి-దొంటఁ బిడికిరింప.

తే.గీ. మొనయ నంగుళ తర్జని ముక్కుగోళ్ల

కడ ననామికఁ గన్నులా కరణిఁ జెప్పలు

కడను బొటమన నాభి వక్షము తలమున

కిరము భజములఁ దుద్దివేల్లచే స్పృశించి.

తే.గీ. ప్రణవపూర్వక వ్యాహృతుల్ పరగ వేద

మాత మార్గముతోఁగూడ జూనియగుచు

నపుడు మధ్యమ తర్జని నంట నీక

కడకు వ్రేల్లెను నాసికఁ గదియఁబట్టి.

తం. త్రాణక ముష్టాఱా దఁగఁగ

త్రాణాయామంబిసంగఁ బరగు నటులుగా

రాణిసోనర్పుడు వాగ్గి

ర్యాణ మ్మతిమార్జనములు వలయుం బిడఁదా.

కి. అష్టాక్షరయంతంబు సంబుదైవత్యంబు

సవపదంబులునైనయవి ద్విరుక్తి

వదునైనమిదియగు పాపకం బొకనాల్గు

హరితదంతొక రెండు సన్నిసూడి

తరవతుల్ తుదనుండు నెఱిఁ బదునొక్కఁడు

హృదయంబు మునిసంఖ్య నెసఁగఁగదడుదఁ

బడముల రససంఖ్య నొదవు సనేధల ?

శిరసున మార్జన మిరువదియను

లే. గీ. నాల్గుపాదాంతముల మార్జనంబులు దగు

మొదలు నడుమను బాతకములు వహించుఁ

దొమ్మిదిఁటి మీఁద సూర్యోక్తి తొడరి రేపు

జలము మథ్యాహ్నమున నగ్ని సంధ్యయందు.

కం. గఱచిన మర్మతంబులచే

నిరవుగఁ బ్రాపింపవలయు నెలమి నుదకమున్

మఱి మార్జనములు పడియే

సరయఁగఁ బడయుక్తి వలయు నాహ్నయగతిన్.

కం. సాయం ప్రాతర్వేళలఁ

ప్రాయశ్చిత్తార్థయగము బరగు న్నార్దై

యాయస్త్రము లుపసంహృతి

నాయతమతిఁ జేయవలయు నవనిసురులకున్.

లే. గీ. బ్రహ్మశిర్షక్షు దండక్షు పద్మజాస్త్ర

మనఁగ మందేహముఖ్య దైత్యాగ్ని వాహ

నములు శస్త్రాస్త్రములు దైత్యసముదయంబు

నడువ పత్రోపమక్షురై యడరు వరుస.

గీ. అదియొట్టులనిన మున్నగురులు గురలును

స్వర్లోకపాలనావార్య మహిమ

లభిలషించి విరించి నర్థించి నివృత్తో

సవనతర్మితక్షులు సలువ నందు

నగురులు దృఢచిత్తు లగుచుఁ దత్కర్తృంబు

గావించి ల్పించి గర్భులగుచు

స్వర్గముగైకొన్న సర్వగీర్వాణులు

సరసిజాసనుఁ జేర నగ్ని ముక్తి

తే.గీ. యగురు లధికత స్వరోక్తమాక్రమించి

రింక వారలగెల్పుట రత్నైఱుగా !

కరుణ మముఁబ్రోవవే ! యన్నఁ గమలభవుఁడు

వారి నందఱి నిజకృపా వారిఁ దేల్చి.

ఉ. వారు లామసప్రకృతి వైభవముందిన నేమి యింకిట

మీరలు బ్రహ్మచర్యులు మేలిమి రేజముగాంచి దైత్యుల

మీటుట కేనుదెల్పెద నమేయవిభాన్వితం డద్యుఁడెంతయున్

ధీరమర్థి సహాయముగ దెల్లి జయంబు భరింతు రంతయున్.

కా. నాచే నిర్మితమైన సూత్రమిదిగో నాపే వర్తింప నెం

తే చాతుర్యత సత్తరాంసమున వర్తింపంగ సవ్యంబగున్

బ్రాచుర్యంబుగఁ దా నివీతమగు నొప్పున్ గంతదామస్థితిన్

సూచింపంగ నసవ్యజ్ఞా నరునకచో. దక్షిణాంశోద్భృతిన్.

కం. దేవఋషి కిత్వప్రీతిగ

నీవిధముల నుండు వరుస నింతకర్త

ప్రావీణ్య స్థితిఁ దల్లె

జోవిలసితులగుచు గనఁడు శుభములు ఘనతన్.

చ. అని పరమేష్ఠి పల్కిన రయంబున దేవత లట్లచేసి యా

వనశ్శబ్దండు తోడుగ నవార్యుల దైత్యుల గీడిణించి హ

చ్చునఁ ద్రిదివంబు చేకొనిన, సోలుచు దానభరల్ల నెప్పు డ

య్యిమ నిలుసందెలం దొడిరి యేచుఁడనుండెద రుగ్రశూర్యతన్.

ఉ. అత్తైఱుగెల్ల దేవతలు సబ్దజాతో వినిపింప ధాతయన్

మత్త నిశాచరప్రహత మంత్రవరంబగు వేదమాతృకన్

హత్తిజపించుచున్ వికసితాంజలిఁ జల్లితదంబు లాహవో

ద్వృత్తుల ఎదెత్త్యెం దునుమ వేమఱు దదృశింబు దీఱుగన్.

కం. శుయాదిత్యుఁడె ప్రచ్ఛం

కాయతగతి ననుచు దిరుగుటది తలఁపఁగఁ జాం

ద్రాయణ ఫలదంబై పు

ణ్యాయత్తుఁ జేయ మిమ్ము నని విధియింఁచెన్.

కం. అదికారణముగ నే త

ద్విదితోక్త క్రియలొనర్చు విత్త్రులు మహిమా

స్పదమా తదప్రస్తులు నిం

పాదతఁగ నుపసంహరించు టొప్పుగు నియతిన్.

తే.గీ. వెస తళాదగా మున్ను విడిచినట్టి
యస్త్రగుళ మహామంత్రమైన లలిత
శుభద గాయత్రిఁ గ్రమ్మఱింపుట తు యాది
యైన వర్ణితమమ్మున సర్వమగును.

సీ. ఈరితి గాయత్రి హృదయస్థముగఁ జేసి.

చెలఁగి సంధ్యోపాస్తి సలుపవలయు

తే.త్రజ్జ్ఞ సనుమతిఁ జేకొని యర్చాస

నానీనుడగుచు దిశాంగణములు

బంధించి పరమాత్మ భవ్యసుఖమ్ము చేఁ

గడఁగి బ్రహ్మసాన గతునిఁజేసి

మది నుండినట్టి బ్రహ్మమ్మి శిరున్ స్వర్ణ

హరణోరుదాహు పానార్వాహృదయు

తే.గీ. నలఘు గురుత్వైకైకదుష్కలుష జఘను

తీత్రసంయోగ చరణుఁ బాతకవయాగు

రోమకాపాపపాపు నిరూఢు వృజిన

పురుషు నీలాంగు సంగవ్యతర శరీరు.

క. మారుత బీజాక్షరమున

చారక శోషింతుఁ జేసి వరశిఖి బీజో

చారిత పసింపి వెలికిం

చారిచి ముటకాయఁ జేయఁ దగు సమృతమునకా.

తే. గీ. అటుల మది సుధాప్లావన మమరఁజేసి

బ్రహ్మసంస్థానగతుడగు పరమ మరల

నా సుఖమ్నాభ్యమునఁ దెచ్చి యవట నిల్పి

హృదయశక్త్యను గావించి విదితమతిని.

సీ. భర్తయు దానికందంబు జ్ఞానము నాళ

మైశ్వర్యములు నెన్ని దమరు దళము

ఎదియొ దిక్పాఠకు లవటవైరాగ్య క

ర్ణిక, శేసరంబులు నిఖిలదేవ

గణము తత్కర్ణికాగత రవిలింబంబు

నడుచు చంద్రుడు కాని రొడరు వప్పి

యందుఁ జతుశ్చక్రమై సామమయ మురు

రత్నకీర్తిము విరాజమాన

తే.గీ. మైన వీరిక నీవారకాగ్రహక
 పరిమితాణు శరీరుడు పసిమివన్నె
 ననుచుమానుండు, శంఖ చక్రాచిశ్రప్త
 ధరుడడనక విభూషణాంబర ధరుండును.

కం. శ్రీవత్సకాస్తుభాది మ
 హావైభవ భూషణుడు రహస్వితుడ దురు లే
 జోవంతుడు మూర్తిప్రయ
 భావుడు వేదమయండుగుట భావింపడగుకొ.

వ. అతడై ప్రణవస్వరూపంబగు నత్రైణంగైఱింగించెద.

గీ. మఱి ప్రకోభమును మణిబంధహర్షర
 తలకాగ్రములు తత్తలము వెనుక
 నంటంగఁ గరతుద్ధి యగు సంతట సకార
 మును సుకార మకారములును గూడఁ
 బ్రణవ మట్టి యకారపటిమ ఋక్పంగతి
 బ్రహ్మదైవత్యంబు పరగు జాగ్ర
 మగు నవస్థయుఁ బ్రకహించిత సవనంబు
 నాహవనీయాన్నియగుచు శురభి

తే.గీ. ముద్ర సృష్టి క్రియయుఁ గర్తముఖ్య విద్య
 యగు ను కారము గార్త పత్యాన్ని విఘ్న
 దైవతంబు యజుర్వేద భావి స్వత్వ
 మగు నవస్థయు యోనిముద్రాంకితంబు.

కా. అత్త జ్ఞానము పాలనస్థితి ద్విరీయంబో మకారంబు రు
 ద్రాత్పీయంబును సామవేదము శుభస్తావస్థయుకొ శంఖ ము
 ద్రాత్తస్థానము దక్షిణాన్నియుఁ దృరీయంబో మఖంబొప్పు హ
 ట్టేత్తానందవిభానతం దనరు సంహారక్రియాయాపమై.

కం. తత్తద్విజామరముల
 హత్తుక పలుకంగఁ దనరునట్టి త్రివర్ణ
 పాత్రమగు ప్రణవమంత్రము
 చిత్తక్షుణ్ణ గుడురుగాఁగఁ జేయంగవలయుకొ.

లే.గీ. ఇట్టి ప్రణవము జరియింప నెలమి రేపు
మాపు గావించు కలుషమున్ మాయు త్రతి ది
నంబు లేజు బలము నత్యధికమగుచు
నాయువౌనఁగూర్చు నిది నిక్కమే యెడలను.

కం. ఆదికా సుముఖాస్యతము
ద్రాదులు నిర్వదియనాల్గు నంగోపాంగా
పాదితమగు న్వాసంబులు
పాడుగ గాయత్రి హృదయ పతనము పలయుకా.

లే.గీ. మధ్యమునను బదింటికేమిటక నొకటి
తగుఁదురీయ జపింపంగఁ దనరు నిత్య
కర్తరాధిక ఘాసుర గణములకును
కపవము సురభి ముద్రాష్టకంబు పిదప.

లే.గీ. ఆల ఋగామల నైనిమిదేసక్షరములు
నగుచు నిర్వదినాల్గు గాయత్రి యాయు
ధర్మణంబునఁ బదునొంటఁ దగు మరీయ
సాంగ నిగమఫలంబిచ్చు జాపకులకు.

కం. ఎచ్చోట నర్చితమైతి
నచ్చో గాయత్రి వాడువనగు నుదయముగా
నచ్చో సుత్తికత నినుఁ
డచ్చుగ నుదయించునేని వాసీనుఁడునై.

ఆ.వె. సంఖ్యవార్చుచోట సలుకక గాయత్రి
యెందుచోట నేయ నుస్మిమణిల
సంఖ్య వార్చులయు శాస్త్రవిధిజ్ఞుల
మతము లిట్లు ద్విజవిత్తులకెల్ల.

కం. ప్రాతకకాలంబున న
త్యాతతమతి ప్రాజ్ఞులుండు నవరపు సంఖ్యకా
వ్రీతికా బ్రత్యక్షుండగు
రీతికా జపియింపఁదగు గరిష్ఠ స్థిరతకా.

సీ. రమ్య పీఠిక కంటె రాంకవశార్దూల
చర్చి కుశాసన సరణిమేలు
స్ఫుటిక తద్వాయెది జపమాలికల కంటె
నంగుళి సంఖ్య మధాస్పదంబు

లంతకంటె ననామికానిగాఁ దత్పర్య
 స్ఫురజేయుట ప్రశస్తము లిట్లు
 బుత్తమంబగు వేయి మోగి మధ్యమము నూలు
 పదియైన నథమమెన్నిది మిగులఁగ

తే.గీ. నైలమి గాయత్రి జపింపు నైసంగు శుభము
 నాల్గదిక్కుల సొడవున నడుచు క్రిందఁ
 గ్రమము పసింపుచు నదేవగణములకును
 వందనమ్ములుజేసి గోవిందునెంచి.

కం. ఉత్తమ శిఖరంబుల నుచు
 హత్తరగతిఁ బట్టి విపులభృత్తింపక
 జితమ్ము వచ్చునెడలను
 హత్తుగ భరణ బర్హతముల నమరుము దేవీ !

కం. అని, వేదమాత ! పరదా !
 జగన్ ! కృతక బ్రహ్మచర్యసము లేకము న
 వ్యవజాసన లోకాప్తియ
 ఘనత న్నా కొసంగుమనుచుఁ గడుభక్తిమెయిం

తే.గీ. గోగణములకు బ్రాప్తాణ కులజులకును
 ఘనత శుభమగు ననుచు వందనమొనర్చి
 సవిత్వనకు మ్రొక్కి బ్రహ్మయజ్ఞమున దేవ
 మనుజు పితృభూత యజ్ఞక్రమములుఁ జేసి.

ప. కర్పూర-భక్త సమాపుల నాదమనము నేయందగు తత్ఫలంబు వినుండు—

కం. పానశ్రయమున భృతి వో
 పానూన స్పృశత మూర్ధ మంటుటచే నెం
 తే నితరాఁగ స్పృశుల
 నా నిరుపమవేద్య.....లరయు ఫలమగుక.

కం. పూర్వోపాసిత మధ్యా
 హ్నయాధిక వార్షసప్తమాస్యిక పదహ
 శ్చూరతర ము త్రమున మోక
 తారయ గాయత్రిచేత సర్వద్యయముక.

కం. ప్రాయశ్చిత్తార్థమును
 ధీయక్తి వాసర్చిన వినుతించిన వివరణ
 గాయత్రి దువర్ణనేయక
 న్యాయంబగు కర్తృతులకు నందితబుద్ధి.

కం. హరిపూజ దేవయజ్ఞము
 కర మొప్ప నొనర్చి భూతగణతృప్తికి గా
 నిరవైస, వైశ్వదేవము
 స్థిరమతి నేయంగవలయు స్మృతిముఖపఠితం.

సీ. బ్రహ్మయజ్ఞంబది పటుదేవముని పితృ
 తృప్త్యర్థి సంకల్ప భృతి ముఖాంగ
 ములు సృజింపుచు వేదములు నాల్గు సుపనిష
 త్తులు నిగమాంగము తెలమి సూత్ర
 మమర మీమాంసాద్వయంబు నధ్యయనంబు
 శక్తికి దగినంత జదివి తర్ప
 నములునేయుచు నాది నంజలి మునివేళ్ల
 సప్త్యంబవీతుడై సరసిజభవ

తే.గీ. ముఖ్య సురులకు వ్యాపాది మునివరులకు
 సరవి శిధిలీ కృతాంజలి సంతి దగళు
 పితృవితతికెల్ల నపసవ్యవృత్తి బెద్ద
 వ్రేలిమొదట నొనర్చుట విధివలంక.

కం. సురవైతృక భూతమనుజు
 పరితుష్టికి వైశ్వదేవపటిమక లోక్య
 స్ఫురితాన్ని నితరు లట గృహ
 పరుఁ డాపాసనమహిగ్ని వడి వేల్చుదగుక.

సీ. పాసంగఁ బ్రాణాయామపూర్వకి సంకల్ప
 మమరంగ నాత్మకుద్ధృత మశ్మ
 కుద్ధృత మను పంచసూన నిర్మరణార్థ
 మిష్టదైవప్రీతి తాసంగ నుతక
 మంటుచు గృహమునైన యన్నముదెచ్చి
 యవట పాక మొనర్చి నటులఁజేసి
 పాజ్యతానదియుఁ బంచవిధాగములుజేసి
 పరిపీఠన మొనర్చి ప్రథమ భాగ

తే.౧. కలిత మార్జన విధముల గల్లు పంప
 సూనపాతక హరిణమునైనయట్టి
 విధి బజావలతు లగ్నితో వేవ్వలయుం
 దత్తదర్శక శుభ్రయక్తముగ మఱియు.

కం. విను రెండవ పాల వ్యం
 తవయు క్తంబన్న మగ్ని సరస నుదీచి
 దశరార నష్ట భస్మం
 బున నిడి నేచనముచేసి పూనిక నంతక.

అ.వె. ప్రేమ మొదటిపాట రెండవ పాలును
 గూర్చి పటిమమును నేర్చి ధర్మ
 మున కధర్మమునకు నొనరంగ స్వాహంత
 మనెడి మంత్రనేచనా నుదాధి.

సీ. దానికి నుత్తరధరణి నావ్యాచుతి
 పరిశేచనము దానినైరయ వోచ
 ధి యట రక్షోజనస్థితి కగు నేకనే
 చనము 'గృహ్యతి' నాసరణి నల్లు
 ధర్మాచుతికి జెంత దక్షిణ బున నేక
 పరిశేచనస్థితి బరిధించి
 యా యథా శక్తి క్రమమునందు గా
 మా భావి నాచుతు లనియు నుదాధి,

తే.గీ. నేమివేయ నేచన విధు లానర్చి
 యచట బృథ్వీవిగా బ్రాహ్మణాంతముగను
 బదియు వొక్కటిగా జలమొకవం జుట్టి
 మొదలదానికి దక్షిణంబుగ మఱియును.

కం. ప్రాచీనవీతిగ పితృగ
 ణోచితముగ నొకటానర్చి యొగి నవసవ్యా
 నేచన మమరం దదుత్తర
 మై వెలువగు రుద్రునకు మహాచుతి యిడుదుక.

తే.గీ. అది ప్రతిక్షణ నేచనమాచరించి
 రేయిం గలిగి టం గల భూతతృప్తికి బలి
 [మిగిలి] నన్నంబు నిన్నింటి మీద నిడుచు
 న్యూతి సం నగ్రదానంబు కొఱకు.

కం. ప్రాణాయామము నేయుచు

నాదెముగఁ దృఢీయభాగ నయగతిఁ ద్రివిధ

తామ్రాన్నా రాయణ స-

ప్రీణన మొనరింపవలయుఁ బృథుకల్పాక్షి.

సీ. పరగునట్టి తృఢీయ భాగశేషంబున

దేవయజ్ఞము నెంతేని భౌతి

కంబగు సవనంబు గావింపఁ దనరు ప్రా

ణాయామ సంకల్ప ధీయతముగ

పరిశీలన క్రియల్ పాటిల్ల నన్నిల

దేవతలకు వేల్పు తెలుగు లమర

వనల దక్షిణ భాగమునఁ బితృ ప్రీతిగా

నపసవ్యమున స్వధా యనఁ జతుర్థ

తే.గీ. భాగమునఁ దెచ్చి యిడి పటి భౌతికమగు

క్రతువున కల తృఢీయ భాగముననెత్తి

రమ్యమూర్తిత శిఖ్యతరమున నునిచి

మనుజునవన మొనర్చు క్రమంబువలయు.

కం. పంచమభాగం బగ్ని ను

దంచితముగ వేల్పు వలయు నమరు విగీర్తి

మించఁగఁ బరిశీలనములు

నెంచఁగ మునురీతిఁ జేసి మంతయు వీర్తి.

తే. అగుఁ “బ్రజాపతయే” యను నాహుతి త్ర

యంబు నయ్యగ్ని వేల్చి శేషాన్న మెల్ల,

నొగి గృహద్వారమున నిల్చి యదకయుక్తి

నవ్వుదిగ్వాయసముల కాశారమిడుచు.

కం. వైవస్వత కుల సంభవ

మై వెలసిం శ్యామకేవిగ కాభ్యానములన్

తేవగు తునులకు యమ ప

ద్యా పనమున బలియొసంగ వగు శాస్త్రాక్షి.

అ.వి. భూతికామి కూర్పరీతి, పాపాజ్ఞాధి

పాలుచు శేతుభంగి, బోగకాంక్షి

దక్షివృత్తి పుత్రసంపన్న కుంతు వ

ల్లీక గతి బలియిడ తస్పయగున.

కం. పాద ప్రక్షాళనకు
యోగ్యుల పనియించునట్టి యభ్యాసముల
చాచి దోడ్కొని జని యర్పా
పాదములకు భోజనము పంక్తి నిడఁ దగున్.

క. అంతకు మున్న యొనర్పం దగు దేవపూజాకమంబు వినుండు.

సీ. ఘన శంఖ చక్రలాంఛన ముక్తదళ తత్వ
భానురాలంకార బంధురమును
బహువిధ్య గంధ ధూప ప్రసాదాద
మగునట్టి పీఠి కల్యాణ రజత
తామ్ర శిలా మృత్సదాకు మయంబుల
నైన శ్రీహరిమూర్తి నావహించి
రంగవల్లి విరానాంగణము విచిత్ర
విహితమా దేవతా గృహమునందు

తే.గీ. బ్రాహ్మణుండును శుచియునై పరమ నియతి
సమతఁ జిత్తంబు హరిపదాబ్జముల నిల్చి
భద్ర సంశోభితానందప్రసాద సమితి
మాతృకాంగ కరన్యాస రీతి మెఱయ.

ఉ. అచ్చట నట్టదిక్పతుల నావహనం బొనరించి రాక్షసా
త్యుచ్చయవర్ణముల దోలఁగ నూర్ధ్వగ దేవతలెల్ల రాఁగ భా
స్యచ్చలనాత్మసంఘటిక ప్రవక్తుగ మ్రోయఁగఁ జేసి దిక్కులన్
హెచ్చ నిజానందస్థితికి నింతయు బంధనమున్ ఘటించుచున్.

కం. కలశమునందుఁ ద్రిమూర్తులఁ
గల త్రిదశులఁ దీర్థ చయము గలుగఁ మంత్రో
క్తుల నావహించి శంఖము
జలజాహిత దైవతముగ సమకూర్చు దగున్.

తే.గీ. శంఖ తక్ర గదాపద్మ శార మాస్త్రు
నిందిరా సుందరీ సదా మందిరైక
చారు కాస్త్రుధవము నీరేడిమాము
నవ్య తరిహాసవను భ్యానం బొనర్చి.

౧౦. కాంతు న్నంతుని లోకా

క్రాంతు రమాకాంతు భక్తగణవంతుఁ గళా
వంతు మహాదాంతుఁ గుణ
వంతుని నా వాహనంబు వలయుం జేయఁ.

లే.గీ. అభిల జీవాంతరస్థు మహానుభావు

నణువునకు కొద్దిగొప్పకు నధికమైన
యట్టి విభవకు రత్నసింహాసనంబు
నార్కుఁ డివ నగు భక్తి తాత్పర్యములను.

౧౦. ఆమృతం దాగమవయ స

వేద్యుఁడు నిజభక్త సుజన వివిధామయ స
దైవ్యుఁడగు విష్ణుమూర్తికి
చావ్య సమర్పణమునేయఁ తాటి బుధులకుఁ.

౧౦. సీరేజ భవాంజమ్ము

నీరనిమగ్న మగునపుడు నిద్రారతిచే
నారాయణుఁడగు హరికి సు
ధీ రతి వర్జ్యంబొసంగు తెఱఁగొప్పమరుఁ.

౧౦. ఆ చతురాశి రుద్రులు

వాచయములు నెన్న వాఁచి చిహ్న
వాచామగోచరుండగు
నాచతురున కొసఁగవలయు నాత మవత్తుల.

౧౦. శ్రీ సూక్త పురుషసూక్త మ

హా సూక్తములకు సుధార్థి నంచిత లీలా
భాసురుండగు శ్రీ విభవకు
వాసిగ నభిషేచనమ్ము వలయుం జేయఁ.

౧౦. కనకాక్షహరణుఁగ్రమ్మఱు

గనకాన్వితపీఠి నునిచి కనకాంతుకముల్
కనవేడుక గాఁ బెనుటో
క నకుటిలప్రీతి నొప్పుఁగా నిడవలయుఁ.

జె. బంగరు కమ్మరిగ్గుల విభాసితకూ దర శూక్తిక ప్రభా

సంగతయజ్ఞ సూత్ర మురుసార మృగీమద కుంకు మార్చితో
త్తుంగ ముగంధి గంధముల తోరములై యరుణప్రభాస్థిత
రంగు మలియక్షతలు రాజకలీల నొసంగగాఁ దగుఁ.

చం. కలువలు శంపకమ్మలును గన్నురి పట్టెలు జాతిపూలు మొ
ల్లలు విరజాజాలాప్పు ముకుళమ్మలు పొన్నలు బొండుమల్లియల్
జలజముల్గ జిల్లువల్ల వరసౌరభ సంకతపవ్య పుష్పముల్
వలయు రమాధినాథ పదవారిజ పూజకు భక్తకోటికి.

శా. బాధిక్ ప్రహరిపూజ కొక్క తులసీపర్లంబు సద్భక్తి తో
నాల గ్రామముపై నొకండు దళ మిచ్చు బూజ గావించు సౌ
ధిలో న్నత్యుండు పాతకావతుల నిశ్చింతక విసర్జించి త
త్పాలోక్యంబున మింతక గాంచు విభతాశ్రాంతస్థితిక నిత్యుడై.

కం. తులసీదళాపచితికి
[దులయగునే!] యితరపూజ తోరపు భక్తిక
గలిగిన సువర్ణపుష్పము
లలవడక బూజించుటొప్పు హరి చరణములక.

తే. గోఘృతంబును సార్వత్రాణి గుగ్గలక్ష్మ
నగరు కురువేసు మొదలు దశాంగములను
ధూపమొసంగుచు గర్భూర దీప మిడిన
విరయబాధలు తొలగెను వర్ణితనియాధి.

ఆ.వె. భక్త్య భోజ్య లేహ్య పానీయ చోష్యమ్మ
లాది గాఢ విహుపదార్థయుక్త
కనకపాత్రపంక్తి కమలాక్షునకు నివే
దనము నేయవలయు భవ్యమతిని.

కం. హస్త ప్రత్యేకనము బ్ర
శస్త్రగతింజేసి సుదళ సక్రముకమ్మవ్
నిస్తుల చూర్ణక్షుల్ సౌ
మ్యస్తుతి పాత్రస్థవీద్య మగు హరికొసకక.

ఆ.వె. ఆగు ద్రిలోక తిమిర హరణుడౌ హరికి నీ
రాజశ మ్మెప్పిరమణ చలయు
భాగవతుల కెల్ల భగవత్ప్రసాదమ్మ
తీర్థయంతము గాఢ భృతి వాసంగ.

నీ. మహితసౌరభపుష్పమంజరి, తుళసీ ద
దళంబుల మంత్రపుష్పంబొసంగి
న్యాయంబు దప్పక నరపతుల్ భూమిఁ బా
తింపంగ వలయు మేలిమిగఁ గాల్

గతులు దప్పక వాన గల్గెగా వలయు స
 స్వములు పండెగవలె నధిక శుభద
 సౌఖ్యక్షులమర దేశక్షు లుండెగవలె
 గో బ్రాహ్మణులకు నెక్కుడుశుభక్షు

తే.గీ. అ మరవలెందు సామ్రాంఘ మాచరించి
 సృతముల్ సల్పి కీర్తిండు నియతివలయు
 నయ్యతుని సన్నిధిఁ రావహరణమునకు
 నంతకంటెను గ్రియలు లేవరసిచూడ.

చం. కల కొలదిఁ నుగంధి కనకప్రసవాంతుక సృతగీత ని
 శ్వల బహుభక్త్యభోజ్యముల సౌరభలేప బహుపచార సం
 కలిత మహాసురాగమునఁ గంజదళాక్షునిఁ గొల్పుచారికిఁ
 దలఁగు విభద్రశల్ శుభము దార్కొను సౌఖ్యము లుల్లసిల్లెఁగఁ.

కం. ప్రకృందనాదు లతి నుతి
 వాత్సాతురి మెఱయ భక్తవత్సలఁడగు స
 మ్యక్చరితున కర్పించిన
 దిక్పయ పాలైక విభవ భృతి గాంతు రిలఁ ॥

చం. ఆసుదిన మధి విష్ణుడని యెంచిత భక్తి నమస్కరించి పూ
 జనములొనర్చి చుట్టములు సాగులు రాంధళు ల్గ్రాశితుల్ ముదం
 బున వసియింప నచ్చట విభ్రత్యముమాని సమస్తవస్తువుల్
 దనకును బంక్తికిఁ సమివిధంబున వడ్డన నేయుటొప్పగుఁ.

తే.గీ. పరఁగ నాత్మార్థ పాకియుఁ బంక్తిభేది
 యును బృథక్పాకి ప్రహ్లాదులనఁగఁ దగుట
 నట్టి కృత్యము లెడని శ్రీహరి నివేద
 నాన్నము భజింపఁదగు దామసాని విడిచి.

కం. అన్నము లోపలి సారం
 బెన్నఁగ నమృతమటఁ గలుష మేర్పడ సురియా
 నన్నమునఁ గలియు సారం
 బెన్నఁగ మలమండ్రుతుతి విహిత వాక్యవిదుల్ .

కం. మానియు మితాశనుండ గు
 మానవుఁ డపవర్గమైందు మ [జీ] ద్వాత్రింశ
 న్నాన కల్గిదనుఁడు సుభి
 యో ను ద్రివారావగాహి యటు వక్త్రుఁ డగుఁ.

కం. అపొశన జూపాసన

మేపారెం నాసనమునితరులిడఁ దగున్

శ్రీపతిమకు శోధిన్యబ

లా వదరజములును పోక లలి నిరురెడయున్ ॥

కం. ఉల్లియుఁ దిలపిష్టమ్మను

ముల్లంగి యలాబు హేయభూ జనితంబుల్

పెల్లగు బచ్చలి తామస

ముల్ల నివి త్యజింప వలయు నింగితబుద్ధిన్.

తే. వీరిఁ గూర్చుండి వదములు పృథివి నునిచి

యెదుఁద్రేకులఁ గబళమ్ము లనుభు గాఁగ

యెడమచెయి నేనూనక కడ మనుపక

భోజనము చేయఁ దగవగు బుధులకెల్ల.

కం. పరిమేచన మారభ్యము

పారిఁ బ్రాదక్షిణము చిత్రభక్తు లిడదగున్

మఱి యెఁదక్షిణమ్ముగ

నైరయింతుట లిష్టభుక్తినియతిఁ దలంపన్.

తే. చిత్రలలిత జూతులు చెయ్యిఁబుజింతురేనిఁ

బరగు దోషమ్ము యమసూక్త పతనమాలను

గాని లీలుదు చిత్రాన్నజూని యవల

మఱుగు నేయఁగఁ దగు భామరులకెల్ల.

కం. కబళ కబళమ్మనకు మతి

ప్రబలఁగ గోవిందనామ పతనము చేకన్

సోఁగొంద మాస నిరశన

ప్రబల వ్రతఫలద మగుదుఁ బరగు బుధులకున్.

చం. మునుమును దియ్యగూర లలిమోదముతో గలు నాకతిక్రముల్

గొనకొని వెన్క నాప్లుములు కూర్చి దుదన్ భుజియింప మేలగున్

నువదఁ బాయపాన్నములు భక్త్యము లొప్పుగు నుద్విబంబులున్

ఘనతఁ బవిత్రపాణి లలనామణి వద్దననేయ జూనతన్.

కం. రాత్రిక దధియుర్రాస్తము

పాత్రము భోజనము నడుమఁ బానకమ్ముల్

గాత్రమ్ము పుష్పి నేయున్

పాత్ర భక్త్యంత పానతన్ బలమొసల్కన్.

కం. పన్నులై కానము చేతను

నన్నము జీర్ణింపఁ జోవ దధికంబైనన్

దిన్ననగు జాతరానల

మెన్నిక పలుమాలు ద్రావ మీననగు భక్తిన్ .

కం. సలవణ జంబీర రసో

జ్వల దేలా తక్కు మమరుఁ జతురత భక్తిన్

జలిపిన వెనుక, నపార్మిగ

వలనదు భజియింప శాయవర్తనమగుటన్

సీ. తానైన సతియైనఁ దనమేతు నైనను

సద్బంధు శిష్యులు సఖులు శ్రోత్రి

యులు నేయు పాకమ్ము వలనగు భజియింప

రహి నెందుఁ బరపాకరతుఁడు, నెపుడు

నెచ్చట భజియింప నిచ్చించినవాఁడు

నిరయ రౌతమ్ములఁ బొరలు మిగుల

భోజనానంతరంబున నుదకము ద్రావ

నమరు తర్జని మధ్యమకులనడుమ

తే. వలయు ధరఁబడవిడఁ గారవములసద్ద

తతుల వసియించు పితరుల దరికిఁ జేర

నవ్యగఁడూపముల ధృశ్యంబు నై

హింకముగఁ జేసి వార్చి యధోచితముగ.

కం. కరములు గడుగక మున్నుగఁ

గర మమరఁగఁ బుక్కిలింపఁగాఁ దగు జలముల్

గరములు మున్నుగఁగడుగఁ చి

తరులకుఁ బుణ్యంపు హాని తప్పదఁబెందున్.

తే. నాలుగెనిమిది పన్నెనిడు వోలిఁ బదియు

నాటుగఁడూపములు క్రమాచారముగను

మూత్రముల సర్జనముల భక్తి పదప

సురతకృత్యమ్ము పిమ్మట శుచులకెపుడు.

కం. సారపురాణాగమ సువి

చారముచేఁ బ్రాద్దు జరగ సంభ్యావేళన్

ధీరమతి సుధ్యవార్చి జ

పాపాధిన్ మెలఁగవలయు హరినుతి దనరన్.

కం. కర్మకులన్నియుఁజేసేయు

నిర్మలమతి విష్ణుభక్తినిరతుఁడు గామిన్

దుర్మతి దుశ్చర్యుఁడు నా

నర్మలి లక్ష్మీకుఁ గొల్వనకురున్ శుభముల్.

శా. నిర్వాపంబున నత్పిత్తపతతి నెంతే యజ్ఞకర్మంబులన్

గీర్వాణావలి, సజ్జనాతిథుల భక్తిన్ వేదపాఠంబునన్

సర్వాంజన్మనులన్ బ్రజాపతులఁ బ్రజాపత్యరీతిన్ బలిన్

దుర్వారస్థితి భూతకోటి, జనసంతోషంబుగా మైత్రిచేన్.

కం. ముదమొదవ మెలఁగు విప్రుని

కొదళన్ సకలార్థసిద్ధి యురుతరమృతా

స్పద దివ్యలోక సౌఖ్యము

లదనందగు బ్రహ్మపదవి యంచిత వృత్తిన్.

శీ. అనఘ వానప్రస్థుఁడభిల సంగమ్యులు

విడిచి శుశూషితై వెలయు వెంట

రా నగ్నిహోత్ర సంతోషణమున క్షేది

వసు లాశ్రమములుగాఁ దలర నడట

గండమూల ఫలాదికము లన్నిలో వేల్చి

తచ్చేష మగ్ని సంతర్పణమున,

కాత్మపోషణమున కనఁచుస్థితిఁ జేసి

నిత్యకర్మాచార నిరతుఁడగుచు,

శే.గీ. బ్రహ్మచర్య వ్రతస్థితిఁ బరిగి యజన

వల్కలంబులు దాల్చి దేవతల పూజ

లేమటక, భిక్షులిడుచు నెంతెని ద్వంద్వ

ములకు వోర్చి నిరంకుచు నలఘువృత్తి.

కం. అనపానకాల మొదలిన

నవిరఘమగు వహ్ని నాత్మ నారోపణమున్

సవరించి బ్రహ్మనిష్ఠా

శ్రవణుడై యిష్టపదము ప్రాపింతుఁ దగున్.

ఉ. అంతట భిక్షుడైన యొడ నాత్మ నిరీహయు నిర్విరేంద్రియా

భృగంబరవర్తనము ప్రణవార్త జహస్విత నిత్యకర్మముల్

సంతత విష్ణుదేవ పదసారస చింతనమున్ నిరింధనా

త్వంతిక పావకస్థితి మహాత్ముడు గల్గిన ముక్తి చేతులన్.

కం. స్నానంబు నశ్శర్వర్థ ని
దానఫలత్రదము స్నానధర్మనిరతుడై
పూనిక భుజింపఁ జెప్పం
దా నరుడు మలాశి యనఁగ నపసిం బరగున్.

కిం. గాయత్రిఁబోలు మంత్రం
దేయదలనులేదు మానసేష్ఠిత లోక
శ్రీ, యనుభవమున్ మోక్షం
తాయతమగు విష్ణుతదమునై పాలుపమరున్.

ఆ.వె. బ్రహ్మయజ్ఞ మభిలపాతక హరణంబు
నభిలదేవతా ప్రియంబు వైశ్య
దైవమబ్జనాథ ధన్య యదాపాపి
యతిధిపూజ గుగలి కాకరంబు.

సీ. కల్లవ తృణ దాఁ పార్థివోపల కృతా
సనము లామయము సిద్ధసమునేయు
ఁబడగు రత్న కంబళి సర్వకార్యార్థ
నీధిద యపవర్గ చింతనులకు
న్యాయవర్తన్తు పావనము గుశాసన
మంతుక మైశ్వర్య మంగుళముల
సంఖ్యకెక్కుడు కర్వసంఖ్య దానికి నెచ్చ
పూతకీరియుఁ దన్ని పూసలాక⁴.

ఆ.వె. స్ఫటికరాజితోరు [స్వర్ణ] మయములు
ననమరత్న మయము లంతకంటె
మోక్షదత్తు దర్శ ముల్లి రుద్రాక్షులు
వేదమాతానెన్ను విశ్ర తతికి.

కం. ఇట్టినియమములు మునుతటి
పుట్టువు సత్కర్తృతతులు పుణ్యతదమై
నైట్టుకొని మరల నవనిన్
బుట్టిన భూసురుల కొదవు బుధసుతగతులున్.

కం. విను రాజుల కాయుధ జీ
వనమున్ శిష్టావసత్తు వారక రిపు మ
ర్దన దుష్టనిగ్రహంబులు
జను భూసురరక్షణమ్ము సత్యగుణమ్మున్.

తే.గీ. యజ్ఞన మధ్యయనమ్ము దానాధిరతియు

నర్హ మగు యాజ్ఞమ్ము వధ్యావనమ్ము

దానములు గొంటు నృపతికిం దగల్గుగాదు

ప్రబలి తామస [రాజస ?] భరితులగుట.

చ. రహి దగుకొత్తగూఁ బ్రజల రంజన సేయుట రాజనామతక

వహి గను సర్వలోకపితవర్తనకై నృజియించె బ్రహ్మదు

స్సహ ధరణీ ధరావ్యమిత సంపద సాధు జనావన క్రియా

బహుతర శస్త్రజీవిక కృపాకరభావర వంశ మిష్టయిన్.

సీ. సకలవర్ణాశ్రమాచార ధర్మక్రియా

నిర్ణీతిచాతుర్య నిపుణ మహిమ

దుర్మదోద్ధవభూర గుప్తశిక్షా శౌర్య

ధైర్యమక్షాదార్య ధన్యగరిమ

నిఖిల దేశిక సుఖాన్విత వివక్షణ కళా

మంత్రి సామంతసామర్థ్య వహత

ధరణీసుపర్య నిత్య విధి ప్రపూర్ణ త

త్ఫల భాగ సంగ్రహ విలసితమతి.

తే.గీ. శక్ర యము వరుణ ధనద సన్నతాంశ

కలితబహుబోగదలకన ఘనకృపా వి

శేష వితరణ గుణగణా శేష లోక

పాలనోత్సవపరులు భూప కులవరులు.

తే.గీ. అట్టి క్షత్రియవంశజు లఖిల భవన

రక్షణాధ్యక్ష సత్ఫలాపేక్ష ధరణి

సురులం బోషింప వారి లేజో విభూతి

క్షేత్రబలవర్ధనంబగు సారమహిమ.

కిం. వారలకు నలిగిరేనియు

వారిని తల్కోవవచ్చి వడిఁ గ్రాంగుదు రా

నీరమునఁ బుట్టు ననలము

నీరక్షున నణంగు నట్టినియతి దలిర్పన్,

ఉ. పాలితలోకుడైన నరపాలకభామణి యాత్మరక్షకున్

జాలిన భృత్యవర్గముల సారె బహుకరణమొనర్చి వి

ద్యాలలితాత్మ సీతియును ధర్మవివక్షణు స్వామికార్య ని

ష్ఠా లసద్రుమత్తు సరస్వ శనికాగ్రణిఁ జేయఁగాదగున్.

ఉ. భూతజ భారమెంతయును బూనికతోడ వహించి వారితో
న ప్రియకుల ప్రియైక్తు లటు నాడుట కొక్కని నేర్పరించి శ
త్రు ప్రశమప్రసంగ? ల భూర్వహుడై సము శత్రు మిత్ర శ
క్తి ప్రకృతి ప్రవీణమతిఁ గీర్తి వహించినఁ గాంచునందఱ్.

ఉ. నమ్మిక పుట్టఁగాఁ గల జవంబులఁ బ్రోచిన కాపు విత్త ము
టొచ్చుగఁ గాంచి భూపతికి నూర్జితవైభవ మవహిల్లఁగా
సమ్మతించేయునెంతయు విశంపద సద్ధనధాన్యుడైనచో
నమ్మహిభర్త దేశముల నన్నింట మేలనఁబొల్పు నెప్పుడుకా.

కం. సత్యంబాయువు నొసఁగును
సత్యమే ధనధాన్యవృద్ధి సమకూర్పు జయో
న్నత్యమ్ము గల్గు దాననై
సత్యమే ధర్మమ్ము కీర్తి సద్వృత్త మెందుకా.

సీ. పరశురాముడు భూమిపాలర నందఱు
వధియించి యఖిల సర్వసహాయును
కశ్యపునకు దాన కాంక్ష నిచ్చినయంత
నతఁడు విప్రుల కిచ్చె నపనియొల్ల
భూసురు లది యెలఁ బొత్తు వోవక వైశ్య
కుమ్రులు, తత్సలీలోమ ధనము
లపహరింపఁగ నంత నయ్యధర్మమునకు
వోర్వక నిల్చుగంగ నూరుపులను

తే.గీ. నైత్తు కశ్యపుఁ గని ధాత్రి యెరఁగి రాజు
నేర్పరింపఁగ విరము దా నెలఱి వేడ
నజాని యనుమతి నతఁడట్లు యలవరింపె
క్షత్ర కులమును ధాత్రిరక్షణమునకును.

కం. కాశ్యప భూసురుల నిజ
దైవములుగ దలంచి వర్ణధర్మస్థిరతకా
గావింపవలయు రాజ్యము
పావనమగు దండనీతి పద్ధతి వనరకా.

ఉ. ఆపుల మేపి పాల్గు గొనునట్టి తెలుంగునఁ దోటలఁ బెట్టి యా
పూవులు చాల్చుకందమునఁ బొత్తుకఁ గైపొనరించి క్రీడలకా
భావ మెలర్పవండుగతి పట్టుగ భూతజఁ బ్రోచి వారిచేఁ
గావర నన్న దెల్లఁదగఁగైకొని భూవిభుఁడొప్పు నెప్పుడుకా.

మ. చదువుల్ సాము పురాణగోష్ఠి ఘనభాస్వద్విప్ర సరక్షణా
 స్పద నానావ్రతదాన విష్ణువదనూజా శాస్త్రవిజ్ఞానముల్
 విదితాజ్ఞావిభవంబు న్యాయములు సద్విద్యా ప్రవీణత్వ ము
 భృదయానేక విధాన కర్తవ్యము ముప్పు రాజభర్తృత్వము.

కం. తపములు వ్రతములు యోగము
 లపరిమితము చేయుకంటె నధికము ప్రజలక
 గృహ న్యాయమునమనువుట
 లెవుడు ద్విజవరుల భక్తియెడలమి పతికి.

సీ. అర్థికోటికే దానట్టి తోరికలిచ్చి
 పరిజనములకు సంబంధములొసంగి
 మిత్రుల నెల్ల కైమ్మి ధనాధ్యులంజేసి
 శత్రుకార్య విచార సరణు లెఱింగి
 ప్రతికార్యమును నీతి మతి సంఘటింపుచుం
 బ్రాంతవారిలను శోభనత మనిచి
 కారదృక్తతుల దేశస్వాస్థ్యముల్ గని
 సామంత మిత్రుల జూడ లరసి.

తే.గీ. ఘనత నేకట్ల దన్ను దాండాచిహ్నుడు
 ధీర విశ్వాసకుల కధికారిమిచ్చి
 బ్రోహ కుటిలా వివేకుల దూరు నేసి
 రాజ్యమేరెడి యాతండు రాజవరుండు.

కం. వర్తకులకు భూప్రజకు
 గీర్తికి [దగ?] కల్మలాసంగి క్షితిం బేదలం దా
 వార్తకు నైక్కంకం బ్రోచి ను
 వర్తనుండగు రాజు భాగ్యకంఠం డెందు.

కం. వికలాంగుల రక్షింపుచుం
 బ్రకటితపాహనుల ఘనులం కావనకులులక
 సుకరుల వైశ్యేకులంగా
 నకలంకత మనుచు నృపతి యతి ధన్యుడగు.

గీ. చోరు లుబ్ధు నవిశ్వాసుఁ జేరసేక
రోగి వృద్ధుని దీను నాహుధి మనిచి
యాయమున నర్థధనమున కధికముగను
ధనము పెచ్చింపఁ జనదు భూధవున కెందు.

ఇని రాజనర్తకిని గ్రహంతరముల నెఱుంగఁబడు వైశ్యధర్మము వివరించెద.

సీ. కృషియు వాణిజ్య సుకృత ధేనుగుత్తముల్
సత్యవాక్యము విప్రజనకదాబ్జ
నేవయు దానమ్ము శ్రీహరి భక్తియు
క్షుతియోపాసన శాంతి సకల
శాస్త్రార్థ విజ్ఞాన కమవమ సుగతి
బ్రాహ్మణా చారత పాపభాగ
మొనరఁ గర్తము చేయుట చితవర్తనమును
నత్యాశ లుడుగుట లమరువైశ్య

1.వె. కర్తములు దలంపఁగా హరి భజనమ్ము
విప్రభక్తి గల్గి వెలయ నలయు
మాద్రధర్మమునకు భద్రాత్యకమగు త్రి
విధ నేవవంబు విశ్వకరము.

కం. ఆ చాతుర్వర్ణ్యశ్రమి
తాచారము లొదవుకంటె నతి మలభంబు
బ్రాహ్మర్య తుభక్తము మ
హావతురక దగు తల్లితాచార మిలక.

సీ. పరిచైవ మనుచు సంతతము విశ్వేవ నే
సేవ నైతి దేవతల్ దగిది గాంతు
గమ్యుతుఁ డై ఘన హర్షింతుఁ గావునఁ
బలి తుష్టి నేయుట సతికిఁ దగవు
భర్త లేవకమున్నె తరగ మెల్కని గృహ
తుద్ధి గావించి భామర లలాట
లిలకమ్ము ధరియించి లలిత హర్షిదా వి
లేతనయై నయనల విభుఁడు.

తే. గీ. వసువు టది వేగ నొనరించి వసులయెడల

నలయికలు మాని వేసట నంద కలుల

సంతసంబునఁజేయుచు స్నానదేవ

పూజనాదికములను నేర్పున ఘటించి.

తే. గీ. పాట్లు సమృద్ధనియుఁ బ్రోయి బూది కట్టి

యలుకు గనువడసీక మూలలకు నొదిగి

చూడ్కి కంపుగ గృహము భాసురమొనర్చి

కుచి రుచులుగల్గఁజాక [మచ్చు?] గనొనర్చి.

జ తనవతి కెద్ది యో ప్రియము తానది పూనికఁజేసి భక్తియుగా
విసయము దాల్చి భర్త కడువీడఁగఁ బల్కినఁ జిన్నవోక, మా
జనక ప్రియము లిన్నడిగ నంచితశీలమున కైలలగు న
చ్చనితగాదా! నమస్తజనమద్యవర్తన వర్తిత్ర యిచ్చుపాక.

కు. వతి యెవ్వారలఁబ్రోచువారు ననకున్ బంధువ్రజుఁబేర వై
నతిగోపబాసరించువార లహితున్ హర్షింప నార్జము దుః
ఖితుఁడైనఁ గడుదుఃఖి, వచ్చునెడలక గోగతున్, విన్ననై
న తటికవిన్నదనంబునొందు సతివో! నారీలలామం బిలక.

డి. దాసివిధంబులంబనుల, దల్లి విధంబునఁ బోవంబులక
భాసురబుద్ధి మంత్రిగతి, కాంధపురీతి వివద్దశక, మహి
ల్లాస సుఖప్రసంగరతులక వర వారవధూటి కైవడిక
వాన గువట్టి కాంత గుణవర్ణి పాల్చి దలంచి చూడఁగక.

కం. వతివలుకులు జవదాంటక

వ్రతదావము లపనియాజ్ఞవహిఁ జేయుచు న

వృతివాక్యాయక కర్త

వ్రతతలఁ బరిమీడిభక్తికట్టుగ నెలమిక.

ఉ. తల్లియందండ్రీ కాంధపుడుదైవము నెప్పెరియాత్తుఁడుక మో
వల్లిభుఁదారుడుక గుక్యతవైభవ మాత్మవిభండె యెన్యు తా
నెల్లరు నెత్తభర్తగతి నిష్ఠులుగారని నిశ్చలాత్మయా
వల్లివహణయే ద్వికులహుని శ్రీపనితాంశజాతయుక.

వం. విభుఁడువివేకియైనఁ గడువీడియైన, భనాధ్యుఁడైన దు
వృత్తుత దరిద్రుడైన మలిబంధురుఁడైన, నమిద్ధియైన, స
చ్చభరుచిరాంగుడైన గత సుందరుఁడైనను, దైవభావనక
క్రమ నతిభక్త నేయఁడగు భాతుకు భర్తయై నైవ మన్నఁగక.

కా. గంగాస్నానము నేతునేవయును లోకత్యాగదానప్రసాదో
త్తుంగప్రక్రియ లావరింతు తెలుయుంతుల సాధ్యతో సాటియే !
సాంగత్యాధిక భక్తి సుస్థిర మృదబాహత క్రియాధారయా
శృంగారాకర భర్తృనేవ వలనక జెల్వొందు నెంతేనియుకా.

కం. పతిపూజ సకల దేవ
ప్రతపం మూలించునట్టి ఫలములొసంగుక
బలికెదురాడినదానికి
గతికలదే ! నిరయలోకగతి దక్కంగకా.

కం. వెదరనిభక్తికమదిగడు
ముదమున ధర్మార్థకామ ముఖ్యార్థములే
పాదలంగక బలినేయె తగు
సుదతికి పుటియొందుగతుల శుభములు గలవే !

కం. పురుషుడు నిద్రమేల్చినుడు బుద్ధ్యులక్షణహీనక జూచినకా
దొరకొను శివు తల్లి సముదోదులు దక్కంగ భర్తృ హీనయా
తరుణి కృతావగాహయ్యు తత్పరతత్వభక్త సూర్య తాళంగా
గుఱించి నమస్కృతార్థములు కోరికనిచ్చుచు నేకభక్తయై.

కం. సుతులయనుమతికా దాన
ప్రతములు గావించుకొనుచు వహి సన్నాతన
స్థితి మనడవడికిం దగు
పతి విధవయు సుకృతశీల మహిమకజెలంగుకా.

కం. తనయులులేని యంగన ముదమున భర్తకుఁద్రీలిగాంగ న
త్వవజదతాక్షుఁబూజ లనువారము భూసురతర్పణముతో
భన ఘనదానధర్మములు పావనసద్వృతవర్య నొందినం
దనవిభుఁ గూడి స్వర్గముభిభవ్యత నుండి వరించు నెంచంగకా.

కం. ప్రాధిమ సద్వృతనిరతా
యాధి సార్థ తికోటి రోమపరిమితో
ద్యౌతద్వింబులు సురపురి
కోరావచ్చె భవముల నుండుకదిరయై.

కం. కలికాలక్ష్యన శ్రీ శు
ద్రులు సాధులనుచు మునులతో వ్యాసుఁడు ముక
జెలికెంగదా ! సురతటిని
జలమధ్యస్థితిని సుకృత కరితాస్పదుఁడై.

కం. వినుడు ప్రమాదమైనయెడ విప్రులు మున్నగు నెల్లవారలు
దనరు నిజోచితక్రయలు దప్పినచో నిజ జాములవలన
మునుకొని యన్నియున్ సలుప ముఖ్యులుగన్ నిగమార్త, నట్లు గా
వున గలభర్తవర్యనలక్ష్య మతి యొప్పుగ నేయంగదగున్.

తే. గీ. వేదవేదాంగశాస్త్రమున్ వెలయు దీపి
తాంగములుగాంగ వెలుంగొందు నట్లనాథుఁ
డతని యాజ్ఞాత్తు లభలేతిహాస పరణి
గాన జనల నెత్తెము కర్తనీరతి.

కం. తన కులభర్తమున్ నెరవఁ దాలిమి మేలిమి లేకయున్నచోఁ
గలవదాక్షు లోకవిభుఁ గారణకార్యనియామకుఁ రమా
రములు గలరకు నాద్య మునిరుజనుఁ గీర్తన పూజలఁ జరి
త్రమహిత సన్నతిం గొలుపఁగనత నొందుదు రెందునేనియన్.

కం. హరిఁలయందు దారులల నందపు టిట్టికడాలనైనఁ దా
విరచిత మొప్పఁజేసి శుభవిశ్రుతుఁడై భజియుచు మర్త్యుఁ దా
పరమున విష్ణురూపమునఁ బాటిలు నీ యిహమందు శౌఖ్యభా
సురందర కీర్తులం బొదలి శోభనవైభవి మీటు నెఱయన్.

కం. కేశవగృహ మార్జనమనఁ
గేశము లె నెల్లనడచి కృతకృత్యుడై
యాశా విహించుభల
కాశాశ చరితుఁ డగమ నతి ముడ మొందున్ ||

గీ. సత్య కర్తవ్యులై శ్రమసిరితి పర్ణ
భర్త మేమరకున్నటి భర్తవత్తులు
శరణఁ జొచ్చిన వారిల గరుణ మనుచు
ఘనుల నల సూతహితులు స్వర్గమున నుగ్రుడు

కం. విధివక్రమమున మెలంగుచుఁ
గభతన పీఠము మాని కడు సత్యవనిఁ
ప్రభతులగు పుణ్యబంధురు
సుధాశ్రయ బాగడ వినుము శోభనలిలన్

మ. ప్రతులఁ బ్రోచుచు శౌచయుక్తముగ సద్వాత్సల్యుడై బ్రహ్మసం
గతునిఁ శ్రీ విభానెంచి తస్మయిము గాఁగా సర్వమున్ గాంచు సం
తతమానాస్యము యత్ప్రియన్ దివిష దుద్యలోక శౌఖ్యంబులన్
శృతి సత్యాధిక బోధకభోగము నెంత గాంచు నత్యున్నతిన్.

సీ. సప్తసంతాన భాస్వచ్ఛారు జరితులు
కదన హంవీరులై యదరుగుంటె
పిఱికి కండయు లేక యరులచే నీర్చిన
ఘనులు సమ్యగ్దాన కలన నమరు
వితరణ గుణులు సద్వినుత సత్ప్రవతా
చారులు నియమ ప్రచార హితులు
నుచిత పర్తసులు సర్వోపకారులు ఘన
స్వర్గాది లోకసంతారులగుదు

తే గీ. రభిల పుణ్యనదీ భూభరాశ్రమములు
గామకారులు సత్యలోకమున నుండు
పుణ్యకాలమ్ము గడచి భూరి సుకృతు
లబ్ధిభవు నొద్ద నుండు రత్యధికలీల.

కం. ఉప రాగవిభువు లయనము
భావనాన ప్రతదినమ్ములొగి పర్వములక
విఫల తర పుణ్యకాలము
లవరిమిత ఫలప్రదము లవగాహమునక.

సీ. గ్రహణకాలమ్మున గంగగోదావరిఁ
గృష్ణం గావేరిఁ గుంకిశుట రెమ్ము
జాహ్నుషీ సహ్యాజా సంగాయధుల జగ
న్నాథ నేతువుల ప్పానఫల మధిక
మగుకోటి భేనువు లన్ని కన్యాదాన
ములు నేయు సుకృతమ్ము గొలుగు కతన
స్వామి పుష్కరిణిని శశి పుష్కరిణియందు
నిత్య పుష్కరణిని శైరయు తుభము.

అ.వె. మఱియు జలధిఁ గలయు మహనీయ నదుల యంగ
దండొకింత తక్కువగు ఫలమ్ము
దేవభానసమితిఁ జెలియనట్లగు నర
భాతసరసు లల్పగత ఫలములు.

కం. మాసోదకములఁ గ్రుంకుట
సాపం బుపరాగవేళఁ జరగనశక్తి
వ్యాపారు [లు] తటి నీహద
[వీ] రిరోధకముల వలఁ గ్రుంకిడఁగ

కం. ఘనతరళిన్య తీర్థములఁ గాఁగల [చెప్పుక] స్నాన కర్తముల్
దన కల కొద్ది దానములు దారిమి మేలిమి నేయఁగాఁ దగున్
వినుఁడట సంకళోపమిని వెచ్చని నీళ్లని యేని స్నానమున్
దనరఁగ నేయ కున్కియగు ధర్మ విరోధము సాధునిందయున్.

లే. గీ. విషయన సర్వకమంబుల వెస నుగాదు
లండుఁ బర్యంబులను గ్రుంక నట్టివాఁడు
విహారక్ష స్వభావము పరగ మెలఁగు
పక్షము పో దకంబైనఁ బాపమొదవు.

కం. తోయములెల్లఁగంగా
తోయము దానములు భూమితులలకు నెనయో
నామొడ విప్రులు బ్రహ్మస
మాయతులొ గ్రహణకాలమగు నెడఁ దలపన్.

సి. అందు శాఖాత్రయ మనువుగఁ జదివి గ
శ్చాధానమాది యొప్పటి వేద
సంస్కారములు గల్గు సద్గుణుడతఁడు బ్రా
హ్మణుఁ దాత్పర్యభి తవంగ మంకి
సంస్కారయుక్తుఁడై జదివిన యతఁడు వి
ప్రుండదేమియు లేక పూన్కి సకల
సంస్కారములు గల్గి సత్కర్మమందైన
యతఁడు ద్విజుండగు నదియు మాని

లే. గీ. కాలము తెఱింగి గాయత్రి మేలి మెసఁగ
జపమునేయును నాచార విప్రులఁ దైన
యతఁడు భారకుఁ డట్టి గాయత్రి మొప్పు
దోషలుకు వాఁడు జాలి మాత్రోపకేవి.

కం. అదిగాక విప్రులెన్నఁగఁ
విదివిధములఁ బరగు చుండు బంధుర కర్తా
స్పదమగు రీతుల గుణముల
విదితముగాఁ దద్విధము వివరింతుఁడగన్.

సి. సౌమ్యుడై సాత్విక సద్గుణుడై కర్త
పరలోగి యతఁడు దేవద్విజుండు
తను జలమట కోర్చి తనధర్మములు చేయు
పుణ్యుండు సంయమ భూమిమండు

సంతానకాముడై సత్కర్త నిరతుడై
 ప్రబలు నాతడు విప్రవాడబుండు
 నా ముఖజీవియై యాదార్య పడుచును
 తృప్తియానతడు క్షుద్రిన్విజుండు

లే. గీ. పరకత నుండునాతడు వైశ్య వీపుఁ
 డరయఁ గృషినేయ శూద్రధరామరుండు
 పలు వగల వాఁడు సంతర బ్రాహ్మణుండు
 తిరుగునెపుడు పిశాచ భాతీకుండు.

ఉ. మానవచిత్తముల్ గలఁగ మాటికి బిల్బుచుఁ గర్త శూన్యుడై
 దానోరులకొ హసిరిమవట దబ్బిఱలాడును నీర్వచి ననూ
 యాను భవక్తు హింసలనయంచల మాననివాఁడు భారుణి
 దానవవిప్రుఁ డెంతమది దారిమి మేలిమెఱుంగఁడెయ్యక.

కం. బరువులె యో ముచు గడు దు
 క్కర కర్తయు దవిలిసర్వక టకవృత్తి
 బరువఁపు మాటలె నిజముగఁ
 బరిగిన యతఁడవని గార్జభద్రజుఁడెలిమి॥

ఆ. తె. కులము విడిచి యవ్యకులమునఁగలసిన్
 యతఁడు పతితుఁడగు మహాఘోషుఁడై
 మఱియు నట్టిజాతి మరగి మెలంగిన
 వాఁడు నట్టిజాతి వాఁడు దలప॥

కం. సందెల భోజననిద్రలు
 నుండెఱవలసాండు వేదమతి పాతముగా
 దెందుకొ పృథ్వీరోహత
 యుంవటినిందాఁటికరములూఁడుటఘముల్॥

సి. ఒరునింటఁగాఁపుర గుండుట కొఱగాదు
 పుత్రదారలతోడి పోరుగాదు
 ద్విజభృత్య కాంక్ష ప్రజ వివాదముగాదు
 పతితులతోఁ బ్రతిఘోషవనదు
 గోమహిష్మికయకుల పర నగాదు

దేవతా సన్నిధి దీర్ఘ యాత్రలఁ బుణ్య
 తీర్థ స్థలాదులఁదె అవ గయఁ

లే. గీ. జనదు వీడ్చుము నడకవస్త్రములు నన్న
 మంగముత్తుట తలయందుకుంట్లెప్పడ
 నులు మాద్రులచేగాడు నయవిదులకు
 గూఢజలపాన శావముల నూడవరయ ॥

అ. లే. మూర్ఖులొ వివాదమును గుంటా గోష్ఠి
 స్పండిలమున భక్తి కయన దేవ
 పూజనములు జితము పూర్ణి భావనమురితి
 సలువడజనదు నెట్టి సులక్షణ ॥

కం. అందున నేదము శాస్త్రము
 పాండెలుగుమంగర్చయిక్కి భవనేతు హరిక
 జెంది భజించు మహాత్ముల
 తెందుక దానంబొసంగ నెసంగ తుభయం ॥

లే. గీ. గ్రామ నక్షత్రయాజకుల కడగుదేవ
 లుండు సామాన్య విప్రులు జండకోటి
 గాయకుండు సదాగతి ఖలులు పంక్తి
 కర్తమగు వారు గారు శాస్త్రము రూఢి ॥

లే. గీ. శ్రాద్ధముల నిట్టి తారల సంగమమర
 దరయ శ్రద్ధ వానర్విగానగుటజేసి
 శ్రాద్ధమగు నానంద ప్రకార విధుల
 బ్రతి శరత్తుకజేయమి పాపమగును ॥

కం. ఒక నెలకలదనగానే
 ప్రకటిత వస్తువులు గూర్చి పడతుల పాండుక
 రకముడిగ బ్రహ్మ విద్యా
 ప్రకరప్రసనియతి మెలయ భావ్యంబరయం ॥

కం. వైశ్యకము విల్లునేయంగ
 రీతియగుక గర్త శాస్త్ర కృత్తి మగుణయా
 పాతిశయ యోగ్యముల తుభ
 కాతుర్యుడు వలయు భోక్త సమ్యక్చర్యం ॥

అ. వ. పూర్వపయను, తల్లి, పాసంగు నభ్యయనము,
 సమతుభాంగగతి మసారనిగమ
 కర్తవ్యయమవిధము గలవాఁడు భోక్తయొ
 భాగ్యయిక్కి శ్రాద్ధయోగ్యుడగును ॥

సీ. ఆమర సమావాస్యలట సంక్రమణములు
 మన్వాదివైభవుల్ మహి యుగాదు
 లావ్యతాపాలు సమృహళయ పక్ష
 ఘనగజచ్ఛాయాప్తకమ్ముగూడ
 బిల్వపరిశ్రాద్ధ సంజ్ఞచే నిత్యముల్
 నైమిత్తికమ్ము లామ్నాయనియతి
 గ్రహణాయనములచీర్ధంబుల విఘ్నల
 మృతదిశములఁ బెట్టు పెసఁగు నిష్క

తే. గీ. నవియె సంపద గల్గుచోనైన విస్త
 రమ్మునేయక నియమపూర్వముగ భోక్త
 నాన్నికుఁబరిత్రు నార్యుగా వరయవలయు
 నితర కృత్యుల రోగుల నిజఁగఁజనదు ॥

సీ. గణుతింప నశ్నోకరణ పార్వణములు నే
 యమిగ గర్తనిరయచ యంబువందుఁ
 దగ నిమగ్నితుఁడొందుచు భక్తిఁగొనినఁద
 త్పితరుల వాండు దుర్గతులు తెక్కు
 పరదినన్నానతర్పణ హీనశక్తి గర్త
 చిత్తతతితో ననర్గత ససించు
 గాయకుఁ గృతఘ్నగర్భకు వ్యాధిఘ్నఁ
 బతితు స్తబ్ధుని మూర్ఖుఁ బాపకర్మి

అ. వె. వేదరహితువైద్య విక్రయ క్రయరతు
 జాడ్యముఁగఁ బంధుజన విరోధు
 సతుచి శస్త్రదీపి నంగవైకల్య ము
 ప్రాణుణి ననధీతుఁగాదు వాడుఁ.

ఉ. వేదపురాణ శాస్త్రజపవేది లసచ్ఛచ్చి శ్రోత్రయండుమ
 రానిది తేరేంద్రియండనఘ్నుడన్నకుఁడవ్వరి యాత్మతత్త్వసం
 వేది విరాగి కర్మతుడు విశ్రుత సద్గుణి జీవవైత్తకుం
 దాదట శ్రద్ధ కర్తమున నర్హుడు భక్తి గోసంగ నమ్మయిన్ ॥

అ. వె. కర్త పాపయుతులఁగనిపల్కఁగారాదు
 నలినముఖులతోడ నవ్వరాదు
 కుటిలు జూని బై ముసల్ బ్రహ్మచారి స
 పక్షినిడి భవంపఁబడిగాదు ॥

చా. కడువడి భోక్త నిందితపుడైవడి వానినిగాక మేలిహా
 వడువగు నట్టివానిగ నవశ్యముగా నియమించి కర్తయున్
 నుడుకొకయింత లేక పరితోషిత హృద్ధతి వాటితోడైనం
 బెడపని నిష్ఠ భక్తిదగు నేకమనస్థితి నేకవారమున్ ॥

తే. గీ. క్షౌరమభ్యంగ తాంబూల చర్వణములు
 దంత భావన ముడిగి శ్రాద్ధ దినమునను
 గర్తయుండుట తగవు భోక్తలకు వలయు
 నన్నియుం దద్ది నమ్మున నెన్నిచూడ ॥

శం. తెరువునడత పనిపాటలు
 తరుణి సంగమము మఱియందగు భోజనమున్
 పరివర్జితమ్ములగు నిరుం
 దెలుగుల వారలకు నేయందెగు పుణ్యమున్ ॥

శం. ములంగుడువ వాయస్సపగు
 సారిడి నురతమున గ్రామసూకరముగు న
 తెలుంగుల కనులక్ష్యద్రము
 కరణిన్ జనియించు భోక్తకర్తయు జగతిన్ ॥

సీ. బహువీరయంతశాక కంక్తులు గొఱ్ఱశాదు
 ముద్రభాగ్యమ్ముల చొప్పుగాదు
 వసుధనెంద ను నింద్య వస్తువుల వూడివు
 పూర్వ సంచితములు పానకపు తగ
 హాససంపాద్య మా మహనీయ వస్తువుల
 శాకముల నిశ్చబ్ద సగణిదిరుగ
 పోంతులు గావించి పారిణారి బ్రేల్పక
 ద్రవయంతమ్ముగజేసి రవణమిసంగ

తే. గీ. నరటి పూవు దక్క నవనాలుగుగ్గ గంద
 మాల ఫల మధువుల శాలిశండు
 లములు చాను లడవి నమరిన శాకముల్
 గొంగుజేయ యోగ్యగతి వనమ్ము

శం. అడుగకమున్నె పదార్థము
 విడగా మనమున మిథిత మేమియందామె
 వొడువక తదుత్తరమ్ములు
 తొడిమల్కుడు భోక్త నియంత్రుడు గుడుకందగున్ ॥

కం. స్థానముననుండు విప్రుండు
పూనిక మంత్రములు వాడువఁ బొల్పరి శ్రాద్ధం
బూసమగుగాన వేటొక
మానవునుండు వలయు శ్రాద్ధ మంత్ర పఠనకున్ ॥

కం. అన్నము పరమాన్నము మృదు
సన్నత భక్త్యములు శాకసమితియుఁ గ్రమము
ప్రక్షితి నిడిఁగాఁదగుసం
పన్నముగా లవణశక్రపరివర్జముగన్ ॥

ఆ. వె. భక్త్య భక్తసూపపరమాన్నముల మీఁద
నాజ్య పాత్రమును చుట్టి యనర్హ
మిడిన పుత్రము సురకు నైన తదన్నము మాంస
సమమటించుననిరి శాస్త్రవిధులు ॥

కం. తనరెడి యగ్నేకరణము
మునుకొని పిండప్రదానమున్ బ్రాహ్మణభో
జనమున్ గర్భత్రయ మనఁ
జను నిష్ఠులువలయు భుక్తిసలువఁగఁబడవన్ ॥

వ. ఇట్లుగమాత్మంబుగా వానర్చివఁచిత్పత్తియగు మఱియును.

సి. భర్తంబునన్ శశధరుడాత్మ కళరెల్ల
నుమగ వోపధుల యందుండు గాన
నా దినమునఁగోయుటదిగాదు శాకప
ర్ణములు మఱిపదార్థములెవ్వి
యాశ్రులఁబిందుట లవని దున్నుట దధి
ద్రచ్చుట కొఱగాదు తద్దినమునఁ
గపిలలఁదగు మావ్య కవ్యంబులకుఁబిదు
కంక సంతకుల సంటింకఁజనదు

తే. గీ. తిరిగికులఁగనుగొనఁజాల చాప
మిట్లు నడువక శప్తియేని సకల
పితృగణ విఘాతయన నభువితతి వొంది
నిరయమున నుండు నిజ మంతకులఁగూడి ॥

ఆ. వె. బహుళ పక్షయంత్రే పాడ్యమి మొదలుగఁ
జంత్రకళలు గొండుసరవి నిచ్చి
నట్టివరుసగుల నడుగు నమాతాస్య
నిందుఁడదియొ కుశువనం దనరును .

కం. తీర్దిగ వాకకళ గల్గి నీ
 నీవాతీనామవర్ణ నిరతిం దగు నా
 యావేళ వోషధీస్పృశ
 భావించగ పాతకంబు ప్రబలాం బెలువగా

సీ. పవిత్ర సూర్యుండు విశ్వవరుణ దేవ వ
 షట్కార నిర్దరస్వామిఁబోల
 దేవర్షులజుండును తీవితోయమ వాయు
 పార్వతుల పితరులు పరంధనవ
 కుశపతులును బ్రహ్మపతులును గృష్ణ వ
 త్తంబున గ్రహియించి కడఁగి శుక్ల
 పక్షమునందెత్తురా యపాకరునకుం
 గళలాక్కటాక్కటిగాఁగ వరుస

తే. గీ. నొక్కకళచేతఁ జెందుఁటా చిక్కి సూర్యుం
 కలయు నమవస నిట్టిది కారణముగ
 నా యమావాస్య వోషధులంటఁడనదు
 వడవనేరికిఁ బాపముల ద్రలుకతన

ఉ. సంతతిఁబెట్టి మిగల సంపదలెక్కగు బ్రహ్మణేజ మొ
 తెంతయు మీరు రోగవయ మేఁపణఁగున్ మరిగల్గనిత్యమున్
 సంతస మొందుగాఁ సరసమును శ్రౌద్ధ మొనర్ప ధర్మ మ
 త్యంత వివేకమున్వలయు నట్టికియన్ ధరణీసురాధికిన్

కం. చాతుర్వర్ణ్యలక్ష్మి ద
 రీతియగున్ నేయిరేని ఋణసంగతులై
 పాతకములనుభవించుదుం
 గతరరోగావివాధకలలాదవ నిలన్

కం. మజిలస్తుతినేతత్క
 ర్నఁ భలతు మృతునికొనఁగు రహిఁదగు పిశ్యయా
 పి జనార్ధనఁడనుతులివా
 ద్రవ్యవైఖరి నెచ్చుతక్కువఁపగుణముగన్.

తే. తవిల్లిశాద్ధమ్ములిడమి బేతాకుండగును

రోగపీడలనొందు నియాధిసంత

లియును పరిల్ల బెంతయుఁ బెలిసి చూడ

పది గృహస్థాశ్రమకర్త మధికనియతి ॥

వ. అదియు జనార్దన ప్రీతికరంబగుట దద్రూపంబులగు పాల్గ్రామ సన్నిధానం
బు నత్యుత్తమంబగు ననుడు పాల్గ్రామ మురిభేద పూజా ప్రభావ జన్మస్థానంబులు
వివరింపవే యనిన శాసనాదులకు సూతుండిట్లనియె—

చం. హరిపద పూజకై యొవవు నట్టుగఁ బూవులతోఁబులఁ బరా
త్పర హృదయాను మోదమును, భాసురకూ తులసీవనక్రియఁ
నిరతము స్వర్గ సత్యసుఖనిశ్చలభోగములొంది పిమ్మటఁ
మురహర సన్నిధానమున ముక్తులై వసియింతురానునల్.

సు. సరసజాతునియొద్దఁ గీర్తనము ధాస్వల్లలఁ గావించి త
ద్వరవాదిత్ర విశేషనాట్య కలనా వైయాత్య సగోగ వి
స్ఫురణ ప్రక్రియఁజేసిపట్టి నరు లిచ్చోసౌఖ్యముల్ జెంచి త
త్పరిభోగిష్టులు గాతురా హరికిపా పారీణపాపమునన్ ॥

మత్తలోకిల॥ ఇందిరా విభవందిరక్తుల నింపుతో జలసిక్తతఁ
సౌందర్యాధికరంగవల్లులు సాధునందిత సత్ప్రియఁ
వందనైక పరికమాబుల కానుడీవు భజించినన్
జెందు సైహిక వాంఛఁదుదిఁజేరునాతఁడు శ్రీవిభుఁ ॥

ఆ. వె. పంకజాక్షుషునికి పట్టునఁగొలఁకుల

నుపపన్ను లెత్వరొప్ప జేతు

రట్టిపుణ్యులధికు లభిలలోకమ్ముల

వారి మహిమ లఖిల వైభవములు ॥

చం. గొడుగులు కామరంబులును గొప్పగు తీర్థపుశామపాత్రముల్
కడగలు నాలనట్టములు పల్లెరముల్ వరదర్పణంబులున్
సదలని భక్తి శ్రీహరికి శాశ్వతలీల సమర్పణమ్ము రె
ప్పుడు తగఁజేయు సావనుల పుణ్యముతల్లె గణంకశక్యమే ॥

తే. గీ. వారిజాక్షుఁ డసంతాపతారములను

పాలవోజ్జ్వల విభవమ్ము ప్రబలఁదార్చ

నవిలాకృతి గండకి నమరె ననుడు

వరముసీంతులు తత్ప్రభావములువేడ ॥

కం. అనఘుండు సూతుండుదయని

ట్లను గండకీయనెడు కాంత యంచితసిద్ధి

మునుదనుము నేనె హరిహర

వనజజాలాత్మజులుగాఁగఁపాంధందలిర్పక.

చం. తపమునరించినంత మురదానవహరి విభాత్యశంకరుల్

కృతదళకొత్త వచ్చుటయుఁగేవల భక్తి నమస్కరించి మీ

రపరిమితానురాగ భరితాత్మకులయ్యు మదీయగర్భమం

దిపుడు జనింపఁగా వలయు నేర్పడనంచు నులించునింకిక.

కం. త్రిగుణాత్మకులిట్లనినో

మగువా ! ధుని మువగునీవు మహి నీయందు

ముగురము బుట్టెద మనుడా

నుగుణాకర గండకీ విశుద్ధాహ్వయయై ||

కం. మీరు గిరిదక్షిణమున

సారహరిక్షేత్రభూమిఁ జక్రనదీ తీ

ర్ధారూఢిఁ బ్రవహించె ను

ధీరంజనశుభఫలప్రదీతయగుచున్.

తే. గీ. బ్రహ్మనిర్మిత చక్ర సరస్వతీత

రమున బహుభిణ్య తీర్థ విరాజితముగ

గరిమ మిరయు మహాశృంగ గిరివరంబు

రాజితంబగు పండ్రెండ్రు యాజనముల ||

ఉ. అగ్నినీడలన్నది మహాంబులన్ బ్రసరించు రాత్రులన్

తాగున్ చక్రచిహ్నములు భాసుఁడూ శిలయన్ ద్రుమంబులన్

నాగ పశంక కీట మదనాగ మృగావళి తన్నగాగ్రరే

భాగత భూమినిల్చి లసదాకృతు లౌవర చక్రసంగతిన్.

ఉ. అప్పట నాదిమూర్తులు నిజార్చకమోక్ష ఫలప్రదాతరై

యచ్చగ నాత్మ చిహ్నముల సర్వలితోడ శిలానుమాపణన్

హెచ్చగఁ బట్టిరార్చి వినుతేప్పిలిల న నేకరూపముల్

మెచ్చగఁదాల్చి మాధత్ర నమేయశుభాకృతులెక్కువైతగన్.

గీ. తచ్చిలా భేదముల్ ద్వారమాంబులు

గ్రాహ్యమ గ్రాహ్య ప్రకారములును

క్షేత్ర లక్షణములు చిత్రచక్రస్ఫూర్తి

గుణులు వివరింతు సరసిజలభ్రుఁ

డలరి నారదముని యడిగినఁ దెలియంగఁ
 బల్కిన విధమెల్లఁ బ్రాధిమమున
 స్థలజముల్ జలజముల్ సరవి నాల్గ్రామ
 నామనూ శిలలట నయముతోడి

తే. గీ. కొండ దండనై యూరడి మెండుజలము
 గండకిఁ గూడు చో శిలాశారములగు
 సమరు సందాస వజ్రకీటములాకటియ
 యున్నచోఁ జక్రయుగ్మము చెన్నమీఱు.

కం. రెండున్న నాల్గి చక్రము
 లుండున్ మఱి యరువదేండ్ల కొగిసూక్ష్మములై
 చందాలి లీడ్లముఖముల
 నిండిన బహువర్ణ [భేద] నిరతిఁ శిలలఁ ॥

కం. శిలవెలుపల సంఠినచోఁ
 తొలుపుగ నొక్కొక్క చక్రముఁ బుట్టుకలో
 కలనంట నొకటి రెండుగ
 నలవడు చక్రములుచేయు సంచితరీతిఁ ॥

సీ. చాలచక్రము పుణ్యఫలమిచ్చు యావన
 మెలమి తుభాతుభ ఫలములూసంగు
 వృద్ధచక్రము పుణ్యవిధమల్ప మతివృద్ధ
 మది తుభాతుభమిత్ర మగుచునుండు
 తవ్వర్ణ గరిమ రక్తంబైన రాజగు
 మసురింగళమ్ముల మలయుభోగ
 మోక్షఫలములు వధుడనూ నెడ ముక్తి
 కవృనివన్నియ పాండురమున

తే. గీ. భనముచేరులు నతిరక్త భాతుచక్ర
 మూర్తి గారాదు పూజా సముజ్జ్వలులకు
 కృష్ణవర్ణములైన శ్రీకృష్ణమూర్తి
 సకల సౌభాగ్యములకు లర్పకులకొసంగు ॥

తే. గీ. అందుల పారణ్య వ్రజ కిలానురచిత
 కటిమ మఱిచక్రములనంగఁ బత్నములన
 భేదములు దెల్పఁగాబడు తేర్చి దనర
 స్థలజ జలజములను సంజ్ఞా జరుగునందు ॥

౩౦. స్థలజమ్ము దద్దురంబగు
జలజము కోమలము నునుపుచాయల నకురుక
గలక్షేత్ర నిర్ణయమ్ములు
దెలివెద నినుండింకఁ దేఁట తెల్లముగాఁగక॥

సీ. వాసుదేవము శ్వేత వర్ణాకృతి హరిద్ర
చిత్రిత మా హరిక్షేత్ర మరయ
రహిఁబైడి వన్నె హిరణ్యగర్భంబగు
చిరవీతవిర్ణము శీఘరమ్ము
వారాయణక్షేత్ర మారయశ్యామిమ్ము
కృష్ణరంభైన విష్ణువగును
దగునీలవర్ణమ్ము దామోపరంబట్టి
దనిమిదమెఱిమి మధ్యాభ మాభ

తే.గీ. వంబు రక్తంబు సంకర్షణంబు కపిల
వర్ణములు నారసింహంబు, వామనాఖ్య
మగి నెఱుఱాయ బహువర్ణ మయ్యనంత
మిట్టిక్షేత్ర ప్రకారమ్ము లెఱుఁగవలయు ॥

ఉ. శ్వేతముగ్నేశ మిచ్చ నతనీద్యుతి లక్ష్మీ పాంసగు నీల మ
త్యాతత వృద్ధి శ్యామలము నంచిత కీర్తిద ముద్భవంబురా
జ్యాతిశయమ్ము రక్తమును హ్రామము వీతము గౌరవర్ణముకా
ప్రతిభనంతొసంగు నీరవేర్తి దనర్చున నేకవర్ణతకా ॥

తే. గీ. తరుకుమెఱుంగు గలది దారద్రవంబగు
గ్రాహ్యమింకఁ దెలియఁగా వినుండు
స్నిగ్ధసూక్ష్మ వృత్త శీతలాంగ సగహ్య
రములు మస్తకోన్నతములుమేలు ॥

తే. గీ. వాయుదక్రవాసు చక్రముల్ మధ్య త
క్రంబు వృత్తవక్రముల నిభము
లనఘములు దలంప వనమాలికాయత్త
మమిత ఫలము గ్రాహ్యమగుచునుండు.

సీ. స్నిగ్ధంబు నిష్టార్థ సిద్ధి సూక్ష్మము దివ్య
ఫలము శీతలము యాత్మద్రవము వృత్త
మమరిండు సవ్యస్థి యాత్మత్వమస్తక
మత్యుష్ణుతి పాంసగు ననఘవాదు

వామచక్రకములు పరమత్వ చక్రంబు
 నతిక్రీ పుత్ర పాత్రాభివృద్ధి
 కరము మోదముగ సగహ్వరమభిలేష్టు
 ద మరయ నవకమలాభ మమిత

తే గీ. ధాన్యధనధేనువ్రలసిచ్చు దనరుభిన్న
 మధికముగ గొద్దివెడలుపు నతికఠినము
 గాని దశపర్గ రాజ్యభోగములూసంగు
 చక్రపంచక మిహపరసౌఖ్యదంబు ॥

మ. వనమాలాన్వితమై మూర్తియొడ శ్రీవామాక్షిలోనుండు న
 వ్యవజాత్యుండలువంటి మూర్తితగు నె వ్యా నింట దారిద్ర్య దు
 ష్టునిశాటాంగలాభ, శోక [నను] కార్యమింట చొరంబోవు, త
 జ్జను గోమమ్మన మోక్షమంతమున నిస్సందేహతక్ జేకులు ॥

తే గీ. అమలక జంబు తుల్యంబులగుచు సూక్ష్మ
 చక్రయుగ యుక్తి దగుమూర్తి చక్రపాణి
 యిందిరా దేవిలోనుండు నైతియెంస
 సూక్ష్మ శిలలంత లెంతయు శుభములిచ్చు ॥

కం. క్షీరముల దండులముల
 నారూఢిగ నుంచి కొల్వ నధికంబైన
 ధీరులు సాలగ్రామము
 లారసి గ్రహియింపవలయు నధిక ప్రీతి.

నీ. అ గ్రాహ్యము వికరాళాతి పరాళ తి
 ర్య గ్వక్త్ర పృథు వక్త్ర మర్విదిజ్ఞ
 ఖంబు బ్ధాన్వాధో ముఖంబులు పార్శ్వవ
 క్త్రము తుండముఖములు కడక బద్ధ
 చక్రము చక్రంబు చక్ర వక్రము భిన్న
 విషము భగ్నమనుక్త వివిధ ముక్తి
 చక్రముల్ గలయెది సరవి ధూమాభ పిం
 గళ కళంక పర్ణములు మధురుచి

తే గీ. భగ్నభగ్నోక్త భంధుక స్ఫటికదర్ప
 రములు సందిగ్ధ వర్ణమ్మ అమిత ముల్క
 మధిక మస్తక నిమ్నంబు అమరు సలిల
 భారణములైన మూర్తులు తగడునుమ్ము.

కం. గుణులు లేని శృంగ ద్రోణకూలక వెన చిహ్నహీనత
 విరగు చలానము లతిభంగ వగ్ధత పృథ్వీరూపక
 వీరినగ మున్నతంబులును స్ఫోటములందగ చిద్రీత వి
 స్ఫురణముగల్గు మూర్తులని పూజలు నేయ రి హకవాంఛిత.

అ. వె. మిత్రలక్షణముల మేలి వర్ణముల
 లక్షణముల మూర్తిలక్షణములు
 శ్రేష్ఠగతులు దెలిసి వెప్పంగదగు బుద్ధి
 మంతు లింక ద్వారమాన విధము.

కం॥ చుట్టు నొక యష్టమాంశము
 వట్టుగు ద్వారము శుభము పాతికపాల్
 నెట్టుకొన మధ్యమంగు
 గట్టిగఁ ద్రవ్వె శక్తిమైన కడి వహిదెలియక.

కం. బహుమూర్తుల దెలియందగు
 విహితంగు లక్షణముల వెనశ్రేష్ఠములక
 రహిమించు వర్ణరూప
 ద్వహముల బుధులైనవారవారిపబుద్ధిక.

సీ. తలఁచు సత్సవ్యవతారములఁ దెలి శేష
 వాదులు కపిలుఁడు యజ్ఞదత్త
 హయ శింశుమారులు హంస పరమ హంస
 కూర్మ వైకుంఠ ముకుంద పుండ
 రీతాక్షులము. లక్ష్మీకాంత దేవేశ
 పతి పుత్ర శయన విశ్వంధరులును
 సత్యజిర శ్రీకృష్ణ కనకాంబర విశ్వ
 రూప తార్క్ష్యధ్వజుల్ రూఢి నమృత
 † హరణ చక్రపాణుల బహురూప నా
 రాయణము సుదర్శనాధిపంబు
 నట జగద్యోని పారిజాతాహ్వయంద
 నంతుఁ డిది హరిమూర్తు లత్యంత మహిమ.

కం. ఇది యేఁబది యింకన్యను
 శివహరిహర పూర్వలనఁగ శ్రీమూర్తులనక
 భవినారాయణుఁడు స్వయం
 భక్త చతురాస్యుండనంగఁ బోలుచునుమఱియుక.

† మొత్తటి సగమాటకెలఁది సగము కేటగితిగా నున్నది.

తే. గీ. అలప్రలంబమ్ముఁ దనఁను హేమాయుఁ దనంగఁ
బురుషుఁడును సూర్యుఁడనఁగ భాసుర నిరూఢి
బహువిధంబుగ మూర్తులు పరిధవిల్లు

... ..

ప. ఇవి యిరువది రెండును గౌరీనాథ శివనాథాది శివమూర్తి పంచకంబునం
గూడఁగ డెబ్బదియూఱుగు నిండొక్కటి బహుభేదమ్ములగు దత్తల్లక్షణమ్ము తెఱిం
10వెద

సీ. ఏక చక్రము దెలువెసఁగు పద్మము పృథ్వి
వివరమ్ము పరమేష్ఠికివీరు చిన్నై
లక్ష్మి చక్రములు నాల్గు వక్రములు హరి
ద్వర్ణమ్ము గల్గెచిత్రామహుండు
మల్ల పారణ్యగర్భము పక్రమున స్వర్ణ
పటు బిందువులు శుభ్రపద మచియను
హేమగర్భుఁడు ద్వారపిత నైల్వ శీతల
మూర్తి శుభంబు లిమ్ముగ నొసంగు.

తే. గీ. హ్రస్వవహనమ్ము పృథునాథి యధికపృథుల
చక్రపార్శ్వగ లాంఛన సరసిజములు
[నాద] ం తరధ్వని స్వర్ణమిశ్రాకృతియును
గలిగిన పారణ్యగర్భంబు గడు శుభదము.

కం. ద్వారం బీవల నావల
నారూఢిగఁ జంద్రవర్ణమై స్థూలంబై
మీతెడు పారణ్యగర్భము
సార లసత్సహిని శుభము కాలఁగ నిచ్చున్.

1. గీ. నలుపు గొడు గందమును ద్వారనాసికమున
బిందువు పారణ్యగర్భ మింపొందు మిన్న
రెండు చక్రంబులుగ్ చార్మ్యరేఖ లమరు
నాలుగింటఁ జతుర్ముఖిలమరు.

కం. తలమీద విలయరేఖలు
గలుగు నలుపు నిడివి వోరుగల్గి స్వయంభూ
శ్చిల సంక్షిప్త దనయఁ బూజా
ఫలమతులముభక్తి ముక్తి కాగుగ నొసంగున్.

ప. ఇంక సుతస్యమూర్తుల నెఱింగింపెద దీర్ఘాచారంబులును శ్యామలచిత శబ
[ల] వర్ణంబులును బృష్ట-చక్రయుక్తంబులునై యెను తెఱంగులం బరగు నందు.—

సీ. ప్రక్కల శబల శోభన రేఖలనువచు
స్థిగంబు దళు కొత్తఁ జెలంగునదియు
నట్లయ్యు బిందువులనువొంద నొక వంట్ట
విషమ చక్రంబుల వెలయునదియు
ముఖమున నొక చక్రమునల్లి శ్రవత
బిందు మాలికలఁ జెన్నొందునదియు
కంచుకాయల మిన్న గల్గి చక్రద్వయ
వదనము జెలువొందఁ బొదలునదియు

అ. నె. గట్టి చిహ్నములనుబట్టుగుఁ బృష్ట ము
పిరము బిందువులను బరగునదియు
సుతస్యమూర్తు లిట్టి మహితా కృతుల నొప్పు
కూర్మ మూర్తులకును గుఱునులింక.

ఉ. ఉన్నత పృష్ట భాగము సముజ్జ్వలబిందులు వర్తులమ్ములున్
మున్నుగ శ్వేతవర్ణ ఖరమున్ మకరాకృతుల్ దురంగపుణ్
తన్నెల హిమమల్ దగ విశేషపు వన్నెలు స్వర్ణరేఖలున్
సన్నత దారు మోరయగు చక్రములుండగు కూర్మపంక్తికిన్.

కం. అది పది తెఱంగుల శ్వేతా
స్పద ఖరమునఁ జక్రకంబు సకల శుభదహా
వదనమున రేఖ నిశివిం
గదిసి రవివలయములెదు లది శుభమగున్.

కం. కనఃఽచ్చ వియాన్నుపిత్రా
స్పన శందపుఁ జక్రయుగమునయవృత్తబా
భనథాన్య పుత్ర పౌత్రద
మనఘంబుగ కూర్మ మూర్తియనుపమలీలన్.

అ. నె. ముసలిరూపు నిమ్మ మెసఁగి వదనంబు
నాధి చక్రకంబు శోభనాన
నంబు నలుపు నెఱుపునను బొల్పు నొక్కటి
నలుపు హిమబిందు లాలయు నొకటి.

గే. ౧. వక్ర చక్రము దక్షిణ వదన శంఖ

శక్ర చిహ్నముల్ వృత్తంబు సరసిజాత్మ
గలయములు నైదు తమ్మియుఁ గలది సర్వ
కామదంబగు కూర్తంబుగా నెఱుంగు.

కం. కమలా కృతిదిర్ఘంబై

యమరెడు దక్షిణపు వదనమట క్రుక్కలఁ గూ
ర్కము గలియు నాభి చక్రం
బహరినఁ గీర్తిదము కూర్క మారయ నెఱమిక్.

మ. ఆవనిక్ స్థూలము దట్టమున్నలుపు చిత్రాంగంబునం గూర్క మి
ట్లు విహంబుగ రెండు నొక్కటిగ నుండుక్ జంపమై శంఖ చ
క్ర విధంపుక్ గుఱిగల్గి వోటి తుదఁ జక్రంబున్న [యా] రీతి కూ
ర్క వరాహంబతి సౌఖ్యదంబు నిఖిలార్థంబిచ్చు పూజంపఁగన్.

సీ. ఎలమి వరాహ మూర్తుల లక్షణము విను

మగినె పూచాయ నైల్యంబు శ్యామ
లాకృతి నెఱుపు నల్పమరు వర్ణములు భూ
వలయమ్ము దంష్ట్రలు గల గుఱుతులు
దీర్ఘాస్యవలయముల్ భృతిచ్చార దేశ చ
క్రములు గల్గినదివరాహ మిక్కటి
మూఁడు రేఖలు స్థూలమును శక్తి లగ్నంబు
విషమ చక్రము నల్ప విధము నొకటి

తే. ౧. యలకలువ చాయ నిడి [వం:] ద మైనవోరు

వరమతనువున జర్జరి స్పష్ట మొకటి
కాస్త్రుళము పాదలాంగూలకముల రేఖ
ల మరదగు భోగమొకదంచైన దొకటి

తే. ౧. అంకుశాకారవదనంబునందుఁ గోల

గలది ఘాత్రద వారాహ మిలను భాన
నమ్ముపై చాయ స్థూత్పరింధమునఁ జక్ర
దంష్ట్ర యుగమున్న మూర్తియై ధరణి యొసఁగు.

కం. నిడివి బృహత్కేశంబులు

నడుగులు చాలమ్ము చిద్రమగు తన్వకాంతుల్
కడురక్త నైల్యములు నె
య్యకలక్ విష్టరత్నగిటి మహీశ్రవణురయన్.

తే. గీ. పాడవధో వక్త్రమును నిగులడరు మిసిమి

గలది ధాన్యవరాహమ్ము తెల్లపు ముఖము

వెద్దయన్నత మస్త్ర త్రిలింగు సూక్ష్మ

చక్రముల నమృతవరాహసంజ్ఞనమరు.

చం. నల్లపును బచ్చచేఁ బొడవునందగు వెన్ను హరి ప్రకాంతి చె

న్నలరునధిః ప్రదేశము మహామణి చిహ్నము వైజయంతియున్

సలిత వత్స పార్శ్వగత చక్రములుండిన లక్ష్మీపేరిమిన్

గల్గున వరాహమూర్తి సుఖగౌరవ మోక్షము లిచ్చునెంతయున్.

తే. గీ. దీర్ఘమును గోణమును దంష్ట్ర తెల్వి మాని

కయును శ్రేణవరాహమ్ము ఘనశనాల్లి

చిహ్నముల్ ఘోరి మోక్ష సంసిద్ధిదంబు

బ్రహ్మచారులు పూజింప భాగ్యమరయ.

సీ. నరసింహమూర్తుల నెఱింగింతుఁ గపిల వ

ర్ణంబులు దీర్ఘదరములు గలవి

బహువర్ణ యుక్తముల్ బహువక్త్రయుక్తముల్

కలవవి వేత్తెఱుగా వినుండుఁ

గతుఁ డొద్ది చక్ర యుగము మాలికయు వాల

నారసింహంబు సంసారహరము

ముఖయుగమున సూలమునను విద్యుచ్ఛిహ్వ

మది లేమిసొసఁ గూర్పు ననుదినము

తే. గీ. దీర్ఘ చక్రము మిన్నల దీర్ఘమైన

యది విభీషణ మధిక వఖాచరంబు

చందఱ నాభ్యర్చముల నల్పు మైనయు చక్ర

మును నభోముఖ మది యిచ్చు మోక్ష పదవి.

కం. బహువక్త్రద్వారంబుల

బహువర్ణ బహుదరములు వాతాశమగ్న్

బహుభ్రోద రాల్ప చక్రో

దృహముననది కుక్షిస్పృహరి వైఖరి వెలయున్.

తే. గీ. సప్త చక్రము బహుముఖ స్వర్ణమయము

సరదముగు వక్త్రమరి తుభ సర్వముఖము

భిన్న వక్త్రము గొడములున్న రాక్ష

సాఖ్య నరసింహ మదియుచ్చ నగ్నిభయము.

సీ రక్తబిందుల విచారణమనఁదగునది
 హేమప్రభస్వికృతాస్యమగును
 తఱచువక్త్రముల విదాహకమనఁదగు
 సూలమైనది సుహజ్జ్వలమగును
 సరసిదంట్టిలఁదగు జ్యోతిస్ససంహంబు
 కాపిలం బెఱుపు చక్రద్రవ్యమునఁ
 గడుబద్ధచక్రముల్ కపిలాభ్యుచేనొప్పు
 దంట్టిఁజిహ్వలుదగినదదియె

తే.గీ. హేమచక్రంబుఁగో సూక్ష్మచక్రవిలసం
 గలది లక్ష్మీనృసింహంబు గపిలకాంతి
 వాయవోరును బంగరువాయగలది
 యదియయైనను బ్రహ్మచర్యార్థమగును॥

తే.గీ. వానచక్రత్రివిందువుల్ వజ్రులనులుపు
 చెలఁగుదున్నది లక్ష్మీనృసింహమూర్తి
 భక్తిముక్తి ఫలములింపుగదోసంగు
 రాజితోదారమహిమచేదేజమెనఁగ॥

కం. కపిలముత్తరివిందుయొక్కం
 బుశమింతఁగఁబంచ విందుయొక్కంబైనకా
 నిపుణతయోగానందం
 బవరిమితసుఖంబు మోక్షమర్పకులకగుకా॥

కం. ఇదిరెండు తక్కుదక్కైన
 యవి వజ్రపులుయతులు చక్క నర్పన నేయకా
 భవినిగృహస్థులుబోసరు
 వివిధైహికఫలములిచ్చు విధములుగామికా॥

సీ. వర్తులమ్ముల కొద్దివారవిసూక్ష్మచ
 క్రమ్ములువిందువుల్ గ్రమ్మునమ్ము
 నగి [నే?] పూచాయచేసమరు వామనమూర్తు
 లాభేదములునినుడంచితమతి
 వర్తుల ప్రాస్యమ్ము వామన మొక్కటి
 కడక పూరూపురేఖంది యొకటి
 సితవిందువులకతనీద్యుతి నొక్కటి
 మాలికావారి నీల వీల వొకటి

- తే.గీ. భక్తశరమును చిందువుల్ స్వర్ణరేణు
భాతిహేమాంగవానున ఖ్యాతివోకటి
భక్తమండలచిందువుల్ సరవివక్త్ర
చిందువుల ముని పుష్పంపుటందమొకటి॥
- కం. నిద్దమునస్పృహవక్రము
తద్దయుగవ్వరిము దీర్ఘతందగువోరున్
ముద్దగురేఖావలయము
లద్దేవుడను భూపదాఖ్యమగువటుండెలమిన్.
- కం. నిగ్గున సూక్ష్మద్యారము
నగ్గులికన్ స్వర్ణచిందులగు వామనుడ
ప్లిగ్గుగుగులుతులు సూక్ష్మము
నొగ్గుగ నున్నతశిరుండు నొసంగుంగోర్కల్॥
- ఆ.వె. నిగ్గుకార్యకంబు నెఱిమధ్యవక్రంబు
నర్చకేజ్జదాయియైన మూర్తి
యగి నెఱుఁగవాయయై కించిదున్నత
మస్తకంబుమూర్తి మహిమ యటుల॥
- సం. నీలమేఘాకృతిమాలిక సూక్ష్మరం
ధ్రము కుక్షీవిరి రమ్యము దలంగ
నీలాభపద్మంబుమాలిక గల్గి న్రా
స్యపుమూర్తిభద్రమీచందమరయ
దధిబుద్బుదంబులు దగిలి నీ [లాబ్దంబు]
వడువైనయది దధివామనంబు
స్మిగ్ధంబువర్తులనీతి శ్యామరుచి
వైమలమనది దధివామనంబు
- తే.గీ. వ్రాస్యమతిరక్తచిందువులర్కభాతి
చక్రవర్క్స స్మహివ్రసూనక్రమంబు
కడపపూరితి నెచ్చయిగతి దగు దధి
వామనంబు కా నేక కామదంబు॥
- ఉ. బంగరుచిందువుల్ నలుపువైడగుచిగుల శ్యామవర్ణమన్
రంగున నాస్యవక్రములు రాజిలగావధి వామనంబుగన్
శలగతి రెండుఖండములసంగతి నిగ్గుగ మాల్యచిందువుల్
సొంగుచుసర్వకామ సుఖమాలవవామన సుంచిదూడగన్॥

తే.గీ. రక్తసిలాభదధి బిందురచితమటుల
సూర్యవక్ర్రాగదధి బిందుఃపృథ్వీమూర్తి
భూమిదధ్యుక్త గోపాలనామనంబు
మృత్యుదారిద్యహరణము మేటిశుభము॥

సీ. తృగురామమూర్తులు దగుపలువన్నెల
పరశురేఖలు దండ్రినెరయ బిందు
సంగతిశ్యేతకృష్ణమృతులయణము
భీతిచక్రమునిడిబిలము చక్ర
భాగబిందు సదృష్టభాతి రేఖలు పర
శ్వకృతినున్నటి [భద్ర] మూర్తి
రాజులకర్ణంబు పూజలవివేక
పరశురేఖ మోహరదనరి,

తే.గీ. యన్నిచిన్నెలులేమి శాంతాఖ్యుభద
పల్ల మా రాభమున్నత మగుచు నాభి
రేఖయ మవోజ్ఞ చక్రములేరితమరు
ననియ జనుదగ్గి రామాఖ్యనతిశల్లు

తే.గీ. పీతవర్ణధనుర్బాణబిందుయతము
పరశుచిహ్నంబునగి నె పూపగిదిరామ
మూర్తు లపమృత్యుహరణములేర్పిదమ్ము
లింక శ్రీరామమూర్తులనెల్లవినుము॥

సీ. కుక్కుటాండమురీతి కోదండగలజాప
కాణతూణీరముల్ రాణమెసఁగ
ధృతిబృహ్మసఁ బంపరేఖలుగల్గిన
కాలరామము పుత్రభాగ్యదామ
శ్యామలోన్నత పృథ్వీసవ్యాపనవ్యతా
ణీరకల్పదుమాన్వితము పిఠిఁది
భిదముగలమూర్తి వెలుగుదాశం
భ్యాహ్వయమదియమూర్తానురూఢి

అ. వె కాపకాణలిందు సహితమ్ము గూఢిలమ్ము
దీర్ఘనాభి చక్రధృతినిసదియ
నీలజలదళాతి కెఱివర్తులమ్ముతో
దండరామసఁగఁదనరియండు॥

- ఉ. నేరెడుపండుబోలితగుసీలత వెన్నుననుండి వోడిటిదాఁ
కా దుచిరాంతుకాకృతివికాసము కుండలముల్ లలాటరే
ఖారలిహేమవాపహను గల్గినబిందువు కృష్ణజ్యోతిరపు
శ్రీరఘరాముడౌ కలిసిజేరఁగనీయఁడు పుత్రదాయుడౌ॥
- తే.గీ. శ్యామమున్నతచరమంబు చాపరేఖ
లలమిద్వారంబులఁ బార్శ్వములనురెండు
గలుగ దశకంతహరిణిదోర్బలుఁడారాముఁ
డరివినాశనమొసరించు నంచితముగ॥
- తే.గీ. సూక్ష్మకేసరచక్రముల్ సూనదామ
రచితకుండలమగు వీరరామమూర్తి
పార్శ్వఖరములుదలవిల్లు బాణయుగల
దృష్టరామంబు భక్తిమక్తిప్రదంబు॥
- తే.గీ. రక్తబిందువుతోడఁ జక్రముకరాళ
విదితముఖచాపవిహిత విజయరామ
మేకచక్రంబు ముఖసీమ నైసంగకృష్ణ
వర్ణశోభనమొసంగు పావనశుభము॥
- కం. నలుపునవ్వనమాలిక శో
భిలు భానుత్రయముస్వర్ణబిందువు దలవై
గలజానకీవిభండిల
వెలయన్ సకలేప్పితములు వేడ్కనొసంగున్॥
- స. చాపబాణాంకుశవృత చామరకేతు
దామమ్ములున్న సీతారఘపతి
వామహస్తద్వార్షి వరచక్రకల్పకా
తోవక్త్రకుండల శ్రీవిలసిత
మదియెసీతారామ మఖిలార్థఫలదంబు
గోఖరపుచ్చ సంగుత్తమదియె
యిట్టిచిహ్నముల నైసంగు బహిష్కృత
యంతము సీతారామ మెతులమదియె
- తే.గీ. చారుసవ్యావసవ్య తూణీరయుగము
సీతచక్రంబుగలయెది వెలంగునటుల
గలగుఱుతులుండి నాల్గుచక్రములనెక
వదనయాకీచతుశ్చక్ర మదియెఱుంగు॥

౩. ద్వారద్వంద్వము నాల్గుచక్రముల మూర్ధంబొంట సౌంపాండరా
 శీరాద్యాయుధ కల్పచిహ్నములు వర్ణింపంగ స్రక్కుండలా
 దారందైనది వచనచక్ర మతిమోదం బాయురారోగ్యను
 శ్రీరహ్యభిలకామదంబగుమహాశ్రీ బొల్పుతద్దేహము॥

తే.గీ. పార్వమున రెండురెండునేర్పడంగ శిరము
 నందునొకచక్రమున్ను బట్టాభిరామ
 మదియు నెన్నుంగ నతివైభవాస్పదంబు
 మున్నుజెప్పిన చిన్నెలనెన్నెకలర॥

క. ద్వారద్వయమున నాలుగు
 నారయఁజరమమున శిరమునందున రెండు
 జారుతరచక్రభాష
 భారత బట్టచక్రమరయ ధునిజ చిన్నెల్॥

సీ. ముందఁజవదనముల్ మూడిపఁజుక్రము
 లాముపార్వద్భులనమరునొకటి
 బాణతూణీరచాపము కల్పకమ్మునీ
 హాసనచిహ్నమ్మలలర సప్త
 చక్రపట్టాభిసంజ్ఞంగల రాము
 భీష్మదాయకమట్టి పేర్కొల్లి
 యున్నతవరమంబు చిన్నెలుదగఁబంచ
 ముఖసూక్ష్మదళ చక్రములఁబొసంగి

తే.గీ. ఘనశిరపార్శ్వ కలితచక్రద్వయమున
 నైసర్గిందటంగ నూర్మచక్రాకమైన
 నమరద్వాదళ చక్రపట్టాభిరామ
 మది మహాభీష్మదాయక ముఖహరమ్ము॥

౬౦. తూణీరాకృతిభసుల్లక
 బాణము నానాయుధములు ప్రస్ఫుటమైనక
 నాణెమగురామకుంజర
 మూలవలహరణమగుచు నది జయమొసంగు॥

సీ. బలరామయ్యులయలల నీకెఱింగింతు
 హలముసలముల శ్వేతాభముమర
 మధుబిందువులు దమ్మిచూడ్కిని వదనంబు
 గల్గినమూర్తి సంకర్షణము
 చక్రము లేకపార్శ్వము పూర్వభాగ పు
 స్కరము రక్షాభసంకర్షణము
 చక్రయుగము స్వర్ణసంలగ్న వదన పు
 స్కరమున్న నదియొ సంకర్షణము

తే.గీ. హరితఃపితవర్ణము నెరియ నూల
 చక్రబలరామ [మన్వయ ?] శాశ్వతంబు
 శంఖచక్రకదాకృతు సరవి నడుమ
 గలిగి కనుపట్టు తుభదసంకర్షణంబు॥

తే.గీ. గొప్పయును దీర్ఘమగు శూరు నొప్పుగల్గు
 చక్రయుగము వేల్పు ముసలహలాది
 చిహ్నితంబును గుముదచాసిత నిరూధ
 వదన బలరామ మది వంశవర్ధనము॥

కం. వామదిశఙ్కరములే
 భామానిత దక్షిణాంక ఘనలాంగల ను
 శ్రీమించు శాంభవద్వల
 రాముడు లాంగలిక ముఖ్యరాముండునగున్॥

కం. అంతయు నరుణచ్చవి న
 త్యంత లసత్పక్రయుగమగుచో [దగ] న
 య్యంతిక చక్రములున్నఁటి
 రంతనకుగు సీరపాణిరామమనఁదగున్॥

సీ. వీతవర్ణము వింటిరీతి వక్త్రము కాప
 కరకుచిహ్నముల నేర్పడిన దొకటి
 కడప పూచంద మాకారంబు బిందు కా
 పంబుజ బాణచిహ్నములు పిఱుంద
 చంద్రంబు పీతాభభద్రరేఖయుంగల్గు
 క్రిష్ణపదము రామమూర్తి యొకటి
 మద్భుత ముఖయపార్శ్వముల నాయుధములు
 భోధనవదనముల్ మునుపిరంబు

తే.గీ. కల్పకంబు నత్యంత వికసనమగు
రక్తమధుసీల వర్ణప్రయుక్తమూర్తి
మహిమచే నొప్పు నదియె సమాత్మిరామ
మహాపరమ్మ లొసంగు శుభేష్ఠితంబు॥

వ. ఇంక శ్రీకృష్ణమూర్తుల నెఱింగించెద—

ఉ. ఉన్నతమ వైకంబు నలువొప్పుగు జక్రయుగంబు బిందువుల్
సన్నతవేణువేత్ర ఖరసంగతరేఖలు కృష్ణమూర్తు లీ
వన్నె త్రిబిందుయుక్త మనవద్య శుభానన దీర్ఘమున్న యా
చిన్నెల చాలకృష్ణుడిఁ నేమియు సంతతియిచ్చు నెచ్చుకా॥

తే.గీ. శుచ్చదనమున నీలిమి పార్శ్వభిత్తి
జక్రయుగము వదనంబుసాటి నాధి
కృష్ణమునఁ గూర్చరేఖ యొప్పిడఁపు వలుడ
యైనచో బావహరకృష్ణుడనఁగదనరు॥

కం. సమచక్రద్వారము కడు
నమరఁగఁ గృష్ణాభిరూపకృతిఁ గృష్ణు-
డమర శుభంబు లొసంగుకా
మమహితముగఁ బూజకులకు ముస్థిర లీలకా॥

సీ. వదన వర్షోన్నతి కామపర్యంక కృ
ష్ణాభిరూపాయ హరి బిందు
మండనుఁ గాళియమర్దనుఁ డనఁడగు
సర్వతాత్రవహరి సౌఖ్యదాయి
సవ్యావసవ్య భాస్వదేఖలుకా వార్ష్య
ఖరసూక్ష్మ చక్రముల్ పెరియుమూర్తి
యది భనంజయవిభుడనఁడని శుభమిచ్చు
రక్త బిందులు శ్యామరచితవర్ణ

తే.గీ. మొసరఁగా నొప్పు దంతి కిరీటమాన
రేఖ దక్షిణమున ముష్టిరీతి బిందు
వమరఁ జాణూరమర్దనాభ్యానకృష్ణుఁ
డమిత శౌభాగ్యమొసరించు సంచితముగ॥

తే.గీ. పార్వవదనమ్ము తగు పూర్వభాగముఖము

శుద్ధసీలాబరప్రభాశోభి కంస

మర్దనాభ్యాసమది కృష్ణమహితమూర్తి

పూజకాభిష్టదాయుడై పొల్పుమీటు||

కం. స్థూలము కణయుక్తములగు

మేలిమిచక్రములు సురియ మిసిమి తనరుచుల్

చాలక శ్రీవత్సాంకితుఁ

దాలిత శమంతవారి యశము లొసంగుకొ||

మ. తనుదీర్ఘబలికృష్ణవర్ణమును సార్థంచైన చక్రాభి ప

జ్జను నిమ్నస్యము గల్గెఁ బుత్రుడుఁడు శ్రీసంతాన గోపాలుఁడొ

నునుపుకొ శ్యామము ఛత్రరీత్యరుణబిందుల్ గా శిరిపుష్కరం

బును సూక్ష్మనన సీమ బిందువుల నొప్పుకొ గృష్ణుఁడిహృదయై||

గే.గీ. కుక్కుటాడమరీతి ల్కాగూల వేణు

దోలికాకుండలమ్ములు మేలి నిగ్గు

పరగ లక్ష్మీ నివాసగోపాలమూర్తి

భాగ్యదాయని పుణ్యసంప్రాప్తమదియు||

సీ. దామంబు పంచాయథమ్ముల చిన్నైలు

భృత సూక్ష్మచక్రముల్ కృష్ణమూర్తి

రహి నిడయ బహుదరము నేలుభక్త దైర్ఘ్య

మచర శ్రీగోపాల మనఁగఁబరగు

దనరు నెల్లము శృంగదండ పార్వము వేణు

వదనంబు తదోగ్రపవల్లభుండు

కుండలమాలికల్ రెండు పార్వములఁ

దరుయుక్త శార్దూలము మెఱసెనేని

తే.గీ. మదనగోపాలుండగు నీలిమంబు నేణుపు

చెరిసగమ్ము దీర్ఘమును సుషిరము చక్ర

శరశరాసన శంఖలాంభసము గలుగు

నిట్టిమూర్తులు సకలశుభేష్టదములు||

కం. వలందయు రాజశబిందుల

తల నిమ్నము నిడివిగల్గు దక్షిణభాగం

బలరక గోవర్ధనధరుఁ

దలఘుత రైశ్వర్యదాయుడై విలసిల్లుకొ||

తే. గీ. అమరం బ్రహ్మన్న సూక్ష్మచక్రములు మింద
వస్త్రచిహ్నము క్రిందట వరుస వృత్తు
కారుచిహ్నము పస్త్రాపహారి కృష్ణుఁ
డభిలకామ్యము లానంగూర్చు సర్పకులకు.

క. సూక్ష్మల శుభచక్రయుగళుండు
మేలి గదాకార మధ్యమిత్రిత రేఖో
ద్వేల శుభాంగుండు కృష్ణుండు
సాలంగ ధనధాన్య విభవ సౌఖ్యములానంగుఁ.

సీ. కలికిమూర్తులు నిల విలసితాకృతి దీర్ఘ
మగు సంతకాకారమైన వోగు
పసమాలికయుంగల్గి వరకల్పి మూర్తి నా
నురుశుభమకృతకు లానర నిమ్మ
సతిరక్తతక్ సూక్ష్మమగు విలంబును వెన్క
చక్ర శరాసనాంబశ్శృవాణ
[ములందచరెడు] మూర్తి కలివినాశనకర
మని యెఱుంగుండు శుభమమరవొసంగు

తే. గీ. విరివిగల గహ్వరము చక్రవిధము లేమి
పూని నిర్వాణబుద్ధిగా నెఱుంగు
డనఘ వినమింక శ్రీ కేశవాదిమూర్తి
భేదములు దేలటపడంగఁ బ్రమాదమెసంగ.

క. కనకరచిత విందుపులక్
ఘనమై సూక్ష్మమగు చక్రకము శ్యామంబు
వసమాలికచే గేశవ
మనఘన తుక్కిటి యుక్తమదిశుభదమగుఁ.

సీ. నా రాయణమ్ములు నాభిచక్రమ్ము లు
న్నతములు వలందలు నలుపురెలమి
కనకచూలికయు రేఖాత్రయయుత మున్న
తం బశమృత్యువిదారణమ్ము
సూలచక్రంబులు మేలి శ్యామాభయు
ననువైన దభిల శోభనకరంబు
గేశచక్రము గానుగాకువర్ణము స్వర్ణ
కాయము వీరనారాయణమ్ము

లే.గీ. సుముఖశోభన మధ్యవక్రములు కటక
 శర తాటంక యుతము మాయాభిధంబు
 నగుచు బూజాభరతులకు ననవరతము
 నాయురారోగ్య మొసంగు నారాయణమ్ము.

క. వీరాభమేకవక్ర
 ఘృషధ్వజ వ్రజచిహ్నమా లక్ష్మీము
 ఘృతత నారాయణ మ
 ధైతగు క్రద్వయమున నది శుభ మొసంగున్.

సీ. వామవక్రంబు పూర్వపు చిహ్నిత పద్మ
 మమర శ్రీ నారాయణాభ్యుదయ
 ఖగవక్ర ముఖ్యరేఖలు వామవక్రముల్
 రమఁ గూడియుండు నారాయణుండు
 పంచాయథంబులు పద్మగదా వామ
 చిహ్నముల్ శ్రీ లక్ష్మీవెలుపు గలుగఁ
 గ్రమమున నేక క్రము ద్వివక్రం నఁ ద్రి
 చక్ర తుశ్చక్ర సజ్జలదగు

లే.గీ. రమణ లక్ష్మీశయక్త నారాయణములు
 మణియు నొకకైన న్నాల్గైన మహాశక్త
 ముల్ గుణతులుండి కొలదిమై వెలయుమూర్తి
 జూచినంతనె చేతులు శోభనములు.

శా. శత్రుతార దృఢమ్ము లాప్సగు వతుశ్చక్రమ్ముల్ స్థిగ్ధమున్
 శత్రునాన్యితమున్ ద్రివిష్ణుము ధ్వజశివతనూకమున్
 తాతలై తగు గోఖరంబుల లసద్భద్రాసన స్థైర్య మి
 ధ్ధాత్రి మూర్తులకెల్ల సుత్తమమునాఁ దశ్శోతు శ్రీయక్తమై.

క. నేరేడుఁ బరిరూపున
 నాగూఢిగ నెల్ల చిన్నై లురిన లక్ష్మీ
 నారాయణ మనదగు నది
 యారసి కనుగొనినయంత నభుములు దొలగెన్.

సీ. మున్ను జెప్పిన చిహ్నములు గలయెదియు ల
 ద్భృను యుక్తనారాయణాభ్యయములు
 గల వెన్నియైన రేఖలు మూడుగల్గిన
 పృథగర్తమున నొప్పొసంగు వామ

వర్తులముల్ బక్షిచర రేఖ నాగ భో
గమున శ్వేతముగు రేఖలగు రెంటు
సారిది నాబుగు రెండు సుషిర గంభీరము
లున్న చక్రము బాటున్న వెల్లి

త. గీ. భక్తిముక్తి ప్రదముల్ పూజకులకు
నలరు లక్ష్మీసుయక్తనా రాయణము
వరశుభంబట్టి మూర్తులు దొరకేనేని
జేలగ సాక్షాత్కరించు లక్ష్మీవిభండు

క. స్థితమధ్య చక్రములు ని
గ్గతిశయమున మధువిభక్త మహాశ్వేయస్స
గతి మాధవమూర్తియగున్
యతులకు బూజార్హముగుచు సంచిత మహిమన్.

స. వె. నెరయువర్తులము నిగ్గు చాక్ర
పద్మపుతుల వాచ భాగనిరతి
కుసుతులున్న మూర్తి గోవిందుడియుండి
పంస వదనయుక్తి బరగుననియె.

గీ. గీ. వాచ చక్ర బృహద్వారవర్తులము
కపిలరుచి పద్మనిమ్మంబుగలుగు విష్ణు
డయు నాయుధమాలిక లుర కాంత
కుసుమరుచి విష్ణుడిష్టార్థ విసరమొసగు.

స. బలుపు కృష్ణాభశోభనతయును గల్గి
విష్ణుమూర్తియనంగ వెలయు నొకటి
సూథలవక్రకైస లీల క్షత్రియులకు
శుభమిచ్చునట్టి విష్ణుండు సుఖీయు
మెలుపులీనెడు మొగ మెలుపు మొల్లము విల్లు
తలగలమూర్తి సంతత శుభదము
బటువు చక్ర బు శోభనమగు గదయును
విజయదండగల్గంగ విష్ణుడెరయ నదియు

స. వె. ఘనతనైక చక్రమును మహావృత్తరేఖ
మమితశాంతి వైభవములు మిగుల
శుభములిచ్చు మధునిషూదన మూర్తియై
విను త్రివిక్రమముల విభములింక.

తే.గీ. మూడడు కోణములున్ జ్ఞానమున నవతున
కలిగినఁ ద్రివిక్రమము నా వెలయు నధిక
యత్నమునఁ బూజనీయ పుయ్యవనిసురుల
కభిల సౌభాగ్యదాయక పగుటఁజేసి.

క. గద వాచుమునకొ వక్షిణ
పుదెస వరియుంజల త్రివిక్రమము, శ్యామంబై
వది దీర్ఘము దామావాజ్ఞ
స్వదమైనఁ ద్రివిక్రమము వయరతఁ దెలియక.

శా. చక్రం బొక్కటి మూర్ధ్యసీమిగడు శస్త్రం బేకభాగంబునకొ
జ్ఞానవ్యవస్థయు పుక్కుటాండనిభమెంచకొ బుష్కరంబబ్జముకొ
జ్ఞానముకొ గద యంగలంబు ద్వజమంచన్నిన్నముకొ గర్జన
ర్వక్రంబైనఁ ద్రివిక్రమం బయరు ద్విద్యైభివాధారమై.

సీ. మున్ను వాచనమూర్తు లెన్నికొదెల్పితి
త్రిధర మూర్తుల చిన్నె విను మె
నీప సహపరే ఖాపంచకము బధ్య
చక్ర పద్మములు సూక్ష్మమగు వారు
తనఁ శ్యామలాభ శ్రీధరమూర్తి మణియు ని
మ్మావర్తితము హ్రస్వాకృతియును
సిద్ధిదంబగు నిట్టి శ్రీధరమూర్తి మా
ర్యాభయు విష చక్రాంక మయి

తే.గీ. హ్రస్వ తి వర్తులంబు పీతాభదా
చిహ్నము సామంతుమూర్తి యే శ్రీధరప్ర
సర్వకా ప్రదానైక ధూర్వహమా
విను హృషీకేశమూర్తుల విధము లిం.

తే.గీ. అర్థ చంద్రాకృతియు రేఖలైదు కడప
పూవునాయ హృషీకేశమూర్తి యపురు
నీల రుచికేశరమ్ములు నిడివి కేస
రములు సూర్యుడ రాసుల నురు నదియి.

క. పదములున్నైదుకొ గద
క్రదశకముకొ శ్యామలాభ గర్జి రుచిరమై
మృదుశీతలమై మిన్నల
బొదలు హృషీకేశమూర్తి బుధకుభదంబై.

- సీ. పద్మనాభముల నేర్పటిచెడ గంధద్వి
 వన లికలును శ్రీ పితృచిహ్ను
 చుమరినఁ బద్మనాభమది శాత్రవహరి
 జంబూఫలవిభాలసత్తనుశ్రును
 నాభివక్రము పద్మనాభహా విచరీత
 మైన హలాయుధమనెడి మూర్తి
 స్థూలవక్రముల నైంతో లలితాకృతి
 నాభ్యున్నతియు బద్మనాభ సుగుచు
- గీ. నుదఁటుఁదెల్పగు శేఖయు విదిత హే
 చక్రములఁ గల్గినన్ నిగ్గు సంతె చాయ
 నలవడఁగ బద్మనాభమై వెలయునింక
 నైలమి దా మోద రాఘవున్ తెలియ వినుము
- క. స్థూలంబు చుధ్య శక్రము
 మాలిక స్థూలైశ్వరవంబు అతి దూర్వా భో
 ద్వేలత దా మోదరి మన
 గాలింఁదగి శుభము లొసఁగు కడు పర్వనచే.
- క. ఈ లిల చుధ్యశేఖ
 గాలెనున ప్రభయుఁగల్గి గా నయ్యయగున్
 స్థూలము కాపిలకార్మణము
 లోలిన్ దా మోదరము మహోత్సవ మొసంగున్.
- గీ. గద దక్షిణప న వర్తుల
 విదితము లిలకంబు సూక్ష్మవిధవక్త్రము నొల
 పొదవఁగ దా మోదరియగు
 ముదమున సంకర్షణముల ముస్వింటి గదా.
- సీ. వాసుదేవుఁడు క్షేత్రవర్ణము సముచక్ర
 ముల నొప్పుమూర్తి నిశ్చల శుభదము
 పంచాయుధము లిందుభూతియు నాభి వ
 క్రము శాంత వాసుదేవము దలంత
 పొక నైది హస్తమును వర్తులద్వార
 చక్రము తన్నామసంజ్ఞ నమరు
 విజయ సిద్ధంబును బిందువుక్షేతనా
 గ లలాటమున మూర్తిగా నెఱుంగు.

తే.గీ. పెద్ద రేఖలు పద్మంబు కేర్చినమరు
వానుదేవాఖ్యుండవ మృత్యువారణండు
కలువరే కొప్పు దీర్ఘ చక్రములు గలుగు
వానుదేవుడు సకలార్థ వైభవమడు.

తే. గీ. పీతవర్ణంబు సుషిరముల్ వెక్కు సూక్ష్మ
చక్ర దీర్ఘ కృతుల్ గల్గి సరస నోకితి
దీర్ఘచక్రము బిందువుల్ తెలుపు నలుపు
గలుగు ప్రమృత్తు మూర్తి సౌఖ్య ప్రదమ్ము.

మ. పనమాశంబుజముల్ జపాకుసుమ సద్వర్ణంబు జైర్ణయంబుగా
వానరక సూక్ష్మములైన చక్రముల బ్రద్యమ్నాభ్య మీ లక్షణం
బున సూక్ష్మంబగు చక్ర యుగ్మములచే ముఖ్యంబు బంగారు రే
ఖ నయంచొని నిబద్ధమూర్తి నెఱుంగంగావచ్చు మేధానిధి !

సీ. ధృతి చిహ్న వచనంబు దీర్ఘ నైఖ్యకృత
యైనది యనిరుద్ధంధని యెఱుంగు
రేఖాద్వయద్వార శృష్ట పద్మాంకీత
సౌఖ్యచక్రంబు కృష్ణాభ చిహ్నక
కుసుమాకృతియొ జ్జకతోణము గల్గిన
పనిరుద్ధమది విభవాస్పదమ్మా
ద్వారసంకీర్ణమ్ము పవతిచిహ్నము కృష్ణ
పర్యానిరుద్ధంబు వారితదము

తే.గీ. వర్తులము పీతవర్ణము వదన నీ.
మూడు రేఖలు వెన్నున బురుహరేఖ
నమరు పనిరుద్ధం డిచ్చు నిష్కార్య చయన
నింక బురుహరేఖ కృతులెల్ల వినుచు.

క. ఆతనీ ప్రభ బిందు విభా
పితముకా ధృతి పారిజాత చిహ్నిత వ్రజ
ద్యుతి వర్తనముకా శోభన
గతి బురుహరేఖము భాగ్యకలనం బంసంగుక.

తే. గీ ద్వార చక్రములంకుశోదార పాశ
ములు వెలిసి లోనఁ బైన సొంపలర రెండు
వదనములు సుఖగాననాదాపి కాప
చిహ్నములు పురుహరేఖ సిద్ధి వహించు.

కం. ద్వారమున రెండు చక్రము
లారయ లిందువుల నలుపులకు సితతనుచ
త్రామాధీయం బురుషోత్తమ
మైరహిదగు సౌఖ్యదాయుయై యెల్లడలక.

1. వె. అగినెపూవు పసపు హాస మైకాంతియ
బిందు శోభితంబు నొంద నవియ
స్వర్ణ చక్రమస్త చక్రములది పురు
షోత్తమంబు మాత్ర మొసంగు నెలమి.

కం. శిరసున ననంత రేఖయ
వరచక్రము నల్పు కృష్ణవర్తులములచే
బురుషోత్తమమూర్తియగుక
గరమర్థి భక్తిముక్తిగల్గఁగఁజేయుక.

కం. అతి కృష్ణరక్త రేఖ
నిత్యమై కాపిలము గొంత నెరయఁగ నూత్న
స్థితి చక్రం బొక్కటి సం
గతమైన నభోక్షజమ్ముకడుఁ జెన్నొందుక.

1. గీ. హస్త చక్రంబు మధువర్ణ మధికమృదుల
వర్ణముక బార్భవిందువుల వరుస గల్గు
నదియై యచ్యుతముగు నైష్ఠికార్చితంబు
నిహవర నుఖమ్ము రెప్పుడు నిచ్చుకతప.

కం. పరిగఁగ నాల్గు నాల్గుభయ పార్శ్వగ చక్రము లేక వక్త్ర ముం
దిరవుగ నైదు నాయుధము లేర్పడు చిన్నెల భ్రతకేతు భా
స్వర ముసలాంతుశంబులును జూయతరంబగు వక్త్రరేఖచే
నయిదగు నచ్యుతంబు ముసులర్చిననేయ నొసంగు మాత్రముక.

1. గీ. చంద్రనిధి వనమాలికా సౌరశక్ర
మమరు శక్త్యంబు నచ్యుతింబనఁగఁ బరగు
కడక చెవిలోన నాల్గు చక్రములు నూత్న
రంధ్ర శత్రుములద్యుతు రహిదనర్పు.

కం. ద్వారద్వయమునఁ జక్రము
లారయ నాలుగు సమంబురైయండినచో
నారయ జనార్దనంబగు
ధారుణి నర్పనలఁ బుత్రదాయి తలంపక.

కం. శ్యామలతశిరోవర్ణం

వామికగర్జిత జనార్దనాహ్వయఁడెలమి

శ్రీనించు వానుడేవ

స్వామి యసంగిన ఫలమ్ము చతురత నిచ్చున్.

తే. గీ. పూర్వ పశ్చిమ భాగాస్య పుణ్యమూర్తి

యరివినాశ జనార్దనంబనఁగఁదనరీ

మాలికయు శీతలౌత్పలలీల గలుగు

నదియును జనార్దనంబన వినితఁయ్యె.

కం. నీల స్థూలాకృతియన్

మాలిక చక్రాబ్జ శంఖమానిత పదన ల

మేలిమి నీతకరశీతల

లీల జనార్దనము శుభఫలితమై వెలయున్.

తే. గీ. వదన చుట్టంబు చక్రముల్ పవిత్రులు రెండు

చవ్యమాళికగలది జనార్దనంబు

కలువపూచాయ చుట్టంబు వెల్లువ మొగము

గల జనార్దన భీమ సౌఖ్యప్రసంబు.

సీ. శివర్ణులుగ హ్రస్వ మహిత కంఠములు లో

మల పార్శ్వ చక్రముల్ గలిగి యల్ప

వదనంబు హరిమూర్తి విహిత గదాశంఖ

చక్ర రేఖలు నల్పుచాయ మేను

దనర నువేంద్రుండు వినిపించితి స్తున్నె

కృష్ణమూర్తుల యాపకీర్తనమ్ము

లింక హయగ్రీవు నెఱింగింతు రక్షకీ

తాథమిత్రము సంకుశాన్యలియును.

తే. గీ. పద్మచక్రముతద్రేఖ పార్శ్వ కుండ

లములుగర్జి హయగ్రీవ ముగ్ధులు భోగ

మోక్ష విద్యాప్రదుండునై నువములొసంగు

మఱియఁదద్భేదములు వినుఁడెలుక నోడ.

తే. గీ. పద్మజంబూ ఫలాకార భానురంబు

సంకు శాకారవదన మత్యంత దీర్ఘ

లింకులున్న హయగ్రీవ మెందుఁగవల

వర్తులము విద్య యొసంగు నశ్వముఖఁడెలమి.

లే.గీ బదు లేఖలు మధు బిందువడరుఁ జరమ
నైల్యమైన హయగ్రీవనాఁడు మట్టి
హయముఖము పుస్తకాంకంబు నబ్జముద్ర
మాలికయుఁ గన్పినదియ యప్పుహితమూర్తి.

కం. నిడివిమది యథోపక్తియు
కడు కొంచెంబళ్ళగకుడు గడుమోక్షుడఁ డొ
ప్పెడు నైల్యము సంకుశపుక
పడవు హయగ్రీవు హాసగు వరవిద్య తగ్గ.

౮. వె. రక్తవీరవర్ణ రతి ద్వాంబు చ
క్రంబు సృక్ష్ణవంబు గడఁక దక్షి
ణకుసంగల్గి మూర్తియందు యజ్ఞాఖ్యచే
భవ్య సవన విల ఫలదుడగఁడు.

కం. వీతారుణ సిత వర్ణము
లాతటి బిటు యక్షుల యత్యున్నత దం
ప్రీతిశయత దత్తాత్రే
యాతత శుభమూర్తి యుచ్చనతి సౌఖ్యంబుక.

కం. అరయం గపిలాశనగ
హ్వర మున్నత పుష్ప చక్రః ది జగదభిలో
ద్ధరణుగు శింశుమారకు
ధరణిక్ సకలార్థ సిద్ధిదమునుజులకుక.

కం. పరుషత బహు చక్రంబుల
మురు మోప్పెడు నైడు వదనములుగల్గిన యా
హర విశ్వయాత్రసంతుం
డిరవుగ సంతాన వృద్ధి నిచ్చుకొనునతక.

కం. పారావతోపమంబై
సారపు బహు చక్రములను స్వచ్ఛ సకల మూ
ర్యారాధాంకముల ప
దారమును విశ్వయాపితగ శుభమొసంగుక.

౯. వె. నూత్న చక్రములను శుభకృతులస్వము
వరసుదామ కృష్ణ వర్ణములను
లలింపలిర్చు మూర్తి లక్ష్మీపరిభాతుఁ
డభిల శుభములిచ్చు ననవరతము.

అ.వె. ముఖమునందుఁ బార్శ్వమున నైన మాయాక

గళమురీతి చిన్నైగల్గినట్టి

లలితమూర్తియదియు లక్ష్మీ పతిభ్యాతి

యశీల శోభ్యమిచ్చు నర్చకులకు.

కం. ఆల నానావర్ణములన్

జెలుపరులచు నాగభోగ సేవితండైనన్

విలసిత లక్ష్మీకాంతుం

డిల సుత్రముది గ్రహించు మంతయునొప్పున్.

సీ. సూక్ష్మచక్రముగౌర సూక్ష్మరేఖయును దూ

ర్వాభయదృగ్ ల శ్రమగు వెడల్పు

పాసంగియున్న బురాణపురుషోత్తముండు వట

పత్రశాయి వలంప బటువుమిన్న

సడివియు వటచిహ్న ఎడరఁ బైచక్రమున్

వామచక్రము మణివర్ణ మమరి

తమిఁదోలిన గహ్వరిమ్ము వెంగటఁ ద్త

రేఖలు మణియట్టరేఖలు దగ్గ

తే.గీ. చూలికయఁగల్గి శ్యామలోమలతఁదవరు

సఖ్యవైకుంఠమూర్తి పార్శ్వమునఁ జరను

మును నయఁద్యయంబున్న పుండరీక

నేత్రుఁడిచ్చునశంకర చిత్రమహిమ.

కం. శిరమున బంగరుకొప్పును

నెలమెరులకేసరములు వటుచక్రగత

సింధురకృష్ణరేఖ లిందుల

గరుడధ్వజమూర్తినిగ్గు కలిమియుసంగున్

కం. భ్యాతిఁబసిమిగోరోచన

భాతిన్ వర్తులపుఁజెల్ల వటను మురిసన్

రీతి బహువర్ణమైనన్

వీరాంబరధంఁఁ సుసిరులఁ బేర్చునొసంగున్.

తే.గీ. ఎరులము హవ్యచక్రమున్ స్వర్ణలిందు

యొక్క మగునట్టిమూర్తి మహాజ్వలగతి

పత్యవీరత్రేతాంచిత సంజ్ఞన పరు

నర్వసౌభాగ్యదాయియైనార మహిమ.

సీ. ప్రాస్వాస్యసీలోత్పలాభాతివర్తుల
 మైనచో నిమ్యతాపహరణమూర్తి
 మున్ను త్రివదనముల్ వెన్నున నొకవోరు
 చక్రపాణి త్రిలోకచక్రదుండు
 బహుళచక్రముల నభ్యంతరచక్రంబు
 గూఢి మాల్యము బహుగూపి శుభద
 మేకవక్తాసన మెసంగు శుభ్రము పుండ
 రీకుండు మోక్షమర్శిని నొసంగు

తే||గీ|| ప్రాంతతక్రములున్నచోఁ బారిజాత
 హరణుండర్తుండు వ్రహ్మచర్యావచితికి
 దక్షిణావర్తములరు స్రగ్వారచక్ర
 రక్తియముచ జగన్మోహిని రహిజాసంగు.

అ. వె. నలుపు ద్వార చక్రములు పర్తులమునిగ్గు
 పన్వయాఖ్యుడిచ్చు నర్చకులకు
 ధనము ధాన్యవయము ఘనరత్న భూషణ
 పుత్రపౌత్రవృద్ధి పొల్పుమీఱు.

సీ. ద్వారస్థచక్రముల్ దగుపదునాలుగు
 బిలములు పర్ణముల్ పలుదెఱంగులు
 సింహాగభోగనేష్ఠితము ధ్వజాకార
 చిరరేఖ సూరిదిర్నిరుచిమూర్తి
 యగు ననంతుండెన్నిదైనను బదియైన
 బదుమాండు నేడునుబదియనాలుగు
 నైన చక్రములననంతుండు శుభమిచ్చు
 కమలంబు శంఖచక్రములుమాఖ్య

తే||గీ|| గదలుగల్గిన సర్వకామమండనంతుఁ
 డతుల శోధనపూర్ణ చంద్రాకృతియును
 మోక్షమిచ్చును గలుము లిమ్ముగ ననంతుఁ
 డదియె సూక్ష్మైకృతిక శుభహవాహిల్లు.

కం. ఇరువది నాలుగు చక్రము
 లరయంగఁ బచ్చిదెండు వోరులబ్ధముశంఖం
 బిరవొండఁబాఁబుగ్గుకు
 సరి విశ్వంభరండు నాలుగు చక్రములున్నాఁ.

కం. శృంగులము నాల్గుచక్రము
లామిక విశ్వంభరాఖ్యుడతిసౌఖ్యుడండౌ
ప్రేమకద్యాదశచక్రము
హామూర్తియై సూర్యనాముడై విలసిల్లున్.

తే.గీ. సద్వత్తాన్మతియంద బైడినాతి కలిగి
యరయ శోకగుచక్రముల్ హైహయండగు
ఘనత రక్కలరెండున్న గరుడమూర్తి
కలియ విషమునుబోకార్చు గౌరవమున.

తే.గీ. పీటచుట్టుగులయముల్ వేర్చిరెండు
మూడునాలుగునైదును బైడినిగ్గు
గలిగి శుభచక్రముల చర్చనల కలయిక
గలుగఁగా శేషుడైనిమిది కలుములోనగు.

సీ. నలుపును శిరసునగల యేకచక్రంబు
తగులబాపహరణ సుదర్శనంబు
తమ్మిహుపెఱుపుఁ బెద్దయనోరునిమ్మనా
కపిలమై పూజ్యమైయిమరియండు
కపిలమై స్థూలచక్రంబున్నతముపూజ
తంబు చ్యవసింహసుదర్శనంబు
కడునల్పు నగుమ రేఖాక్రమమున్న సీ
త్యసుఖద విష్ణు సుదర్శనంబు

తే.గీ॥ చాల్పు పట్టుకద్యార పృథ్విద్విచక్ర
ధార్మ్యమైనది శుద్ధసుదర్శనంబు
ధరణిదగునిట్లు పెక్కు సుదర్శనములు
మూర్తిరెన్నే నివచితకే పూజదగదు.

ప॥ దక్షిణార్ధసుదర్శన శంఖంబు లపూర్వంబులవి భాగ్యవంతులకు లభియిండు,
చిక్చక్రంబులు సుదర్శనబలరామకృష్ణమూర్తులు. ద్విచక్రంబులు సర్వసాధారణం
బులు, త్రిచక్రంబులు, పురుషోత్తమాధ్యత త్రివిక్రమశింఖమారమత్స్య సీతారామ
మూర్తులు చతుశ్చక్రంబులు, హరిహరసీతారామ జనార్దన విశ్వంధర కంఠమర్దక
గోపాల లక్ష్మీ నారాయణమూర్తుల పంచచక్రంబులు, వాసుదేవ పట్టాభిరామ హృషీకేశ
మూర్తులు షట్చక్రములు, సీతారామసామాజ్యరామ లక్ష్మీనారాయణ సంకర్షణ
మూర్తులు సప్తచక్రములు, పట్టాభిరామవరాహనృసింహమూర్తులష్టచక్రములు,

గురుపాత్రము వత్తుర్పుఖ నృసింహంబుల సమచక్రంబులు, నారిసింహానంత బహురూప మూర్తులు దవశక్రంబులు, హృషీకేశ వాసునానంతమూర్తులేకాదశ చక్రములు. అనంత ప్రద్యుమ్నమూర్తులు ద్వాదశచక్రములు, పట్టాభిరామ సూర్యానంత బహురూపి విశ్వ రూపమూర్తులు మణియు బహుచక్రంబులు, పరమాత్మస్వరూపంబుగా నెఱుంగుచుని భగవంతుండు గరుడని కెఱింగించెనని విరించి విభవీజుని కానతిచ్చెనని సూతుండు శాశికాదుల కిట్లనియె.

శా. సాక్షిగాఁగఁబడకంబు పరులెంచన్ గ్రోలినం బాపముల
తూలున్ సౌఖ్యములొందు పెడతొలఁగున్ దోడ్పొందిరుల వెల్వగున్
లీలన్ మోక్షముగల్గినీతి వర్ణింపఁగదవైత్వపుల్
చాలా సౌఖ్యముఁబతురయ్యపుత వాస్తవైర్యమేపారఁగన్.

శా. విద్యోతముగ వాసుదేవుడగున్ విశాలికిన్ బూజిన్
విద్యోతాబ్జకులై కభూషణుల కెన్నన్ శేషుడర్చుండగున్
ప్రద్యుమ్నుడగు వైశ్వసంతతికి నాపాదోద్భవ శ్రేణికిన్
దద్యోగఁ బసిద్ధముల్ శుభసంధానైక పూజార్చితన్.

క. ఎన్నేనియొగ్యమర్చన
కెన్నఁగ విప్రులకు రాజుల మూర్తుల మూఁ
టన్నెఱి వైశ్యులరెంటన్
ఁన్నగ శూద్రులకు నొకట గావ్యంబరయన్.

అ.వె. ఆతిరహస్యమైయట్టి యీ శ్రీమూర్తి
విలసనముకొంత పలికితిని
యెవ్వరేని పదునెలమిలో విప్రవ్రాయ
పభిలసౌఖ్యచయము లమరఁగల్గు.

నీ. అట్టి శ్రీమూర్తుల కాకరంబైన హ
రిక్షేత్రదర్శన ముత్తయమగు
ఫలములు లభియించుఁడవడి మది నెన్నఁ
బయనమై యోజనపంకకమ్ము
నరుగ దశాశ్వమేధాధ్వర ఫలమగు
దలఁచినఁ బితృసంతతులును దుష్టిఁ
బొందుదు రప్రాప్యభూరి పదమ్మున
శ్రీమూర్తి నర్చన నేయవలయు

తే||గీ|| దినముతత్తిర్థకణముగ్రోలినయతంబు
 శిరముసంజల్లుకొనువాడు మెఱయు సకల
 తిర్థసున్నాన ఫలమంది దేవదేవు
 విష్ణుసన్నిధిఁగాపించువేడ్కతోడ.

కం. సాలగ్రామపుదానం
 బీశోకమురెల్ల దానమిచ్చిన ఫలజా
 సాలోక్యహేతువందిన
 శిలాధ్యని పితరురెల్ల జెలంగుదురెంద్రు.

చం. హరిపరమైకరూపమగుసంచితమూర్తులు నాల్గురెండు
 సురహరిపూజాన్విత విశుద్ధమనస్కునిఁజూచి దాన మా
 దరమున విచ్చి పూజన ముదారిత నేయఁగఁ బంపఁదీర్థము!
 శిరసున జిహ్వనిండగుణశేఖరుఁడొందునభీష్టవస్తువుల.

తే||గీ|| దినముతత్తిర్థముల గ్రోలునునుఁ: విష్ణు
 మందిరావాసులగుదురు మహిమతోడ
 గంగ కరుగ గలేని న్యూనాంగులకును
 నానదీన్నానఫలమొందు వదువలన.

తే||గీ|| నాలుగెనిమిది బండ్రెండు మేలిభక్తి
 నిరువదియునాల్గు పూజింప నిద్రఁడగును
 పురుషసూక్తాభిషేక మా హరి స్వయావ
 మొసంగు సందియమెన్నరాదుచితవృత్తి.

కం. ఈ గణుతి మూర్తులందెడి
 యాగృహములు దివ్యనిధులు హరిపదతీర్థం
 బౌ గదతత్తిర్థము తగ
 నాగుణనిధి భక్తియుక్తు లలఁడఁ గాంచుకొ.

చ|| తత్సన్నిధిత్రాద్ధంబు పితరుల కక్షయఁఫలావాప్తియగు, తద్దర్శన స్వర్గన
 పూజలమిత సౌభాగ్యకరంబులు.

కం. క్రతుదానపాపాదుకర్త
 క్రత జప సత్కర్త తంత్ర సర్వనములు స
 న్నతిఁదత్సన్నిధిఁజేసిన
 సతిఫలదములగును సతని కవవర్గమగుకొ.

తే. ౧. హరి నివేదాన్నభక్తిచే నధికుండగుట
 శక్తికాలంకి తదర్చన సౌఖ్యముదభ
 నైవట శ్రీమూర్తులుండు నయ్యడల భూత
 చోరరాజ భయంకులు చేరవెందు.

మ. కనఁ బూజించిన బూజస్సంఘములకొ గారమునకొ బ్రోచినకొ
 వినియోదమునునొంద గ్రైముక్తులిడినకొ వేడ్కన్నుతులసేయ న
 మృనుజుండీశ్వరుండొ శివాకృతుల సామ్యంబైనదన్నా భవూ
 జ, నిభిష్టార్థమునొంది పాపములు వో శశ్వదతికొ క్రి. ౨౯.

మ. హరియే శంభుండు బ్రహ్మశక్రముఖదివ్యానీకముకొ విష్ణుండా
 హరియే లోకచయములై తనరు నయ్యట్లాక్షుండే సర్వముకొ
 హరియే కాళనఁ దత్సర్వరూపమున నొప్పొనట్టి శ్రీమూర్తిఁడ
 త్వరితకొ బూజలుగల్పఁగా నిహపరప్రభాకతులకొ గూర్చెడుకొ.

క. హరియితఁడు హరి ఁడితండని
 మరికించెడు భేదబుద్ధి పాపాత్మఁడు దు
 స్థరభేదారసిరయమొందుకొ
 హరియానతి భూతసంఖ వావిధిగాఁగకొ.

• వ. కాళి సకలదేవాత్మకుండు శ్రీమన్నారాయణుండని యప్పరమేశ్వరునెంచి
 తలంచి తులస్యాదియోగ్యవస్తుభూషదీపాద్యుపచార్యనములం గృతార్థులు కావలయునని
 సూతుఁగనఁ గొని శానకాదులు తులసిగోఁపూదాన వ్రతమాహాత్మ్యంబులు క్రమంబునం
 దెలుపుమని వినియవచనులై యడుగుటయును—

ఉత్సాహ. రాజహంసశ్రేత! హనిరాజపూజనప్రియా!
 రాజరాజ మిత్రమిత్ర ! రాజితాశ్రయాశ్రయా!
 ఘోషసేవదాయకాతి పూర్ణసద్దయోదయా!
 ఘోషరాజసేవ శేషఘమిభ్యద్వసిక్రియా !

కం. ఖరకరవైశ్యానరహిమ
 కిరనయనాంబర చరప్రకరనుత! కామి
 కరకామరదండమణి
 స్థిరతో భయభాగ! శేషశిఖరిగురగా !

తోటకం. జనకామితకామిత కారణ కా

నవనానవా గవనాదరణా!

అనపాయకృపా! సునయాతిగయా

వివతాజనతాధిప! వేంకటపా.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలమేల్పాగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాను కవితా విచిత్ర మహం
కాళి అప్పకొండార్యపుత్రసకలముకవిసత్తత సుమతి వేంకటపతిసహాయ శేకుమల్లా
వ్యయపాధోధ పూర్ణసుధాకర తిమ్మమాచా కప్రసామాత్య కుమార సకల విద్యజ్ఞనాథార
శ్రీపత్నీగోత్ర, ఆపస్త బసూత్ర పశువిశ్రమోదానుసంధాయి రంగశాయి ప్రణీతంబైన
శ్రీహాణివిలాస వనహరిక యను ప్రబంధంబునందు, అష్టోత్తరశత విష్ణుస్థల మహత్త్వంబును,
పుణ్యనదీ సంధమును శివస్థల, మహత్త్వలింగాకారి పూజాఫలంబులును, బ్రాహ్మణవంశ
కీర్తన గోతగణ నిరూపణంబును, పర్వాశ్రమాంతరభేదసదాచారవిధులును, పాపపుర
దాహనపాపవన ప్రాణాయామ లక్షణంబులును, గాయత్రీ మహత్త్వార్ఘ్య ప్రభావ యజ్ఞో
పవీత సుధివంబులును, వైశ్యదేవప్రకరణ దేవపూజావిధులును, భోజన ప్రకరణంబును
క్షత్రవైశ్యపూద్రజాతిధర్మ క్రితవతాలక్షణంబులును విధవాచారగణనంబును పుణ్య
కాలదాన నిరూపణంబులును, దశవిధ బ్రాహ్మణ లక్షణంబులును సమస్తయ ధర్మంబు
లును కుల్యపతి శ్రాద్ధనైమిత్తిక కాంక్షర్తప్రోక్తవస్తు యోగ్యామోగ్యనిరూపణంబు
లును హరిపూజా వైభవంబును నాలగ్రామ గ్రాహ్యవశారమూర్తి శేశవాది బహువిధ
మూర్తి శివనాపాది లక్షణలాంఛనంబులును దీర్ఘవైభవంబును ననుకథలగల ద్విలియా
శ్వాసము. —

తృతీయాశ్వాసము

శ్రీమదలమేలుచుంగా

రామా హృదయా బుజాతరమ్య వికసన

ప్రేమాస్పదమిత్ర ! వ్యా

యామక్షుజకరణ ! వేంకటాచలరమణా !

వ. దేవా ! ఆచార్యుల ముక్తశకుండు కాన కాదులకుండులసి హాశత్త్వం బిట్టని
వెళ్ళుంటాడే—

సీ. ఆరయ ద్యాదతుల క్షీరాభిషేకమునేయు

చనముండు దలండు నవ్వనజభవుడు

తత్సన్నిధౌ గర్భత త్రిముల్లాసించు

నతంఁడె మహాదేవున తేవాంఁడు

తత్ప్రదేశమున వాద్యములు వైభవములు

గావి చునతండు స్వర్గప్రభుండు

రహి యడతోపచారముల దత్పూజలు

సలుఁపనాతంఁడె విష్ణుసన్నిభుండు

శీ||సీ|| నృత్తగీతకృత లచ్చలు నేర్చుమీఱు

నేయునాతని ఫలమెన్న నాయతమగు

నవని శ్రీమూర్తిపూజల కధికమైన

కర్తములు లేవు ధర్మైక కర్మతులకు.

క. దుష్టుండె శిష్టుండు దుష్కుల

కష్టుండె సత్కులుండు పాపి ఘన పుణ్యుండగున్

దృఢపు హరిమూర్తుల వి

స్పష్టముగాఁ దులసిపూజ సల్పినమాత్రన్.

సీ. ఎండలఁ జను జనులుండి నేదలు దీఱు

వనముగావించు పాపనశరితుండు

పరుగునై జీర్ణశుద్ధాకరముగ్గ

మృత శుభస్థితిజేయు మహితసుకృతి

హరిహర దేవాలయంబులుగావించి

విభవమున్ నడిపించు విశదబుద్ధి

పుడమి వేలుపులకు వడుగులు పెండ్లిండ్లు

ధీరతంజేయు సుధీమినుతుండు

తే.గీ. వేదలకు నర్థములూ నగు కృధులకిరి

ధరణి సత్సంతతిగాంచు ధార్మికుండు

పెరిగి హరిహూర్తి పూజలు నేయునట్టి

శిష్టజనములఁజూలమి సిద్ధమరయ.

ఉ. కావున నృత్తగీతములు గౌరవకీర్తనముల్ ఘటిల్ల నా

నావిధభక్తి నమృతమనారతమున్ భజియించు మర్త్యుఁడే

శ్రవణసిల్లఁగా నిహముఁజిన్నుదమున్ సుఖవృత్తిగాంచు నా

దేవుని సత్కృపాసహాయ బుద్ధితరఁజుటికృతశ్రవణ.

క. హరికింఁదియము సుధాసా

గర జనితమైన తులసి కన్యసీయగర్భి

ధర చంద్రావన స జ్ఞాన్

బరగుట కితిహాస మొకటిపలికెదఁ దెలియన్.

తే.గీ. శ్రాద్ధకాలమ్ము తులసిచే జగతిమరుల

నర్చనమొనర్చు నతఁడొందు నధికపదవి

హరితిథిన్ ద్వాదశిని బుద్ధి మైన హరి

ములను హరిపూజ గావించఁ గలుగు శుభము.

క. తులసి పద్మసముల్

నిలవైట్లవ సమితయందు నీశ్వరుఁడుఁడున్

తులసిన్ జాహ్నువిఁ దలఁచినఁ

దొలంగున్ దుస్స్వప్నగతుల వోషమురెల్లన్.

వ. తత్ప్రభావేతిహాసంబు వినుండు.

తే||గీ|| చంద్రశేఖరు నేకు నిర్మదుఁడొక్క

నాఁడు రా ద్వారపాలకు పోడియమర

భక్తుఁడె యిదివేళగాదని ప్రభుత్వం బలుక

నతనిఁగాదని చ నెడి యయ్యమరవిభని.

కం. చేనుండు దండ మానిక

గా నిడి వలదనుచు నాఁగఁ గ్రతుభక్తిని

తోనేనా ! యీవంతము

మాను వలొపలియటంచు మదమునజ్ఞఁగన్.

- మ. అనఘుండితుడు ద్వాస్త్వయాపమున దేవాధీశుదర్శకుఁడు మా
స్వసిజాకారము మానియున్న కథనక బాకారినీక్షించి హః
జనునే ! నీససంత ! సంతతము నాసక్తి మహాదేవుని
గన నిన్నిచిన వారలిండు శతసంఖ్యల్ గాచియుండెన్ గడున్.
- వం. అనవిని వజ్రమెత్తి తెగటార్తుచో ! కేగఁదొలంగిపోయెదో !
యనఁ జిలునభ్రవవిద్వి యహహా ! బలిసేవనసేమి నీదుచే
ననుఁగ వజ్రమేమి ! యిటులాటడి మాటులు మాని క్రమ్ముటన్
జనుమను దామర ప్రభుఁడు సడ్డయొనర్పక త్రోచిపోయెన్.
- క. పిఠేదికిఁ బ్రోచిన నాతనఁ
గర వజ్రంబెత్తి దేవగణపతిచేయన్
హరుఁడురక నిజాకృతిఁజే
చ్చుటకుఁ దెలువంగఘాత శైలజపలికెన్.
- ఉ. నీదగునాజు చే నితఁడు నిర్జరపాలకుఁడున్ దిగ్విజృంభ
పాదుగ లోకరక్షణకుఁ బాల్పడియుండితఁకిందు డిందినన్
మీఁదటనొక్కఁ డట్టిపనిమోనకున్గొ జగము, వీతమ
ర్యాదఁ బొసంగుగానఁ గరుణాకర ! యీతనిఁ బ్రోవుమిత్రతీకె.
- మ. అనిసం దాలిమినొంది యో గిరిజ ! యీ యర్చిచ్చుదుగ్రమ్ము దా
ల్పినఁ గావ్యరొ రిత్తవోవదిది యిచ్చన్నాఁగ దామయితీ
వనితారత్నము ప్రార్థనల్ [దగవనర్పన్] దేవతా శైల భా
వనజాప్రాభుల జ్వాలఁ ట్టుండనఁగా వారోర్వలేకున్నెడన్.
- గ. జలధిప్రాధిచి జ్వాల తజ్జలధివిదిన
బంధురబలుండు సుతుఁడు జలంధరాఖ్యుఁ
డుదయమందిన వానికయ్యుదధిసశిల
విద్యులట నేర్ప నేర్చ నవ్వీరవరుఁడు.
- ం. సకలకల్రవీణుఁ డతిసత్త్వ సమేతుఁడునై సముద్రు సు
త్యుక్తమతిఁజూచి భాగిఁగలచోటులఁ గ్రుమ్మఱివత్తునన్నఁబు
త్రతకు సతుసేయు మంతనమ దానవకోటులఁగూడి చూలమున్
బ్రకటితలలఁబట్టి భవభాసేతుఁడై భరసంపరింపుడున్.
- క. లోకులు చూచి ధీమి సలూనగతిం దివిఁజేరి యచ్చటన్
నాకనివాసులంగెలిచి నాజెముగా మురరాష్ట్రహమ్మునన్
క్రీకరవైభవ స్థితులు జేగొని యచ్చరఁబల్లఁగొల్వ శా
తాకమనీయవైఖరి జలంధరుఁ డా మయపుత్రి సత్తీకె.

కం. బృందానామః విత్తినత

సందంబుగ రూపయోవనావి తళిలా

సందకా జరియమై చెలు

వంది సుఖంబుండె దైత్యులందఱు గొలువక.

ఉ. ఆపృథు దేవతల్ వనుల సద్రులఁ గ్రుమ్మఱుచున్న నారదుం
దొప్పగ వారిఁగొని యథోచిత సత్కృతు లొంద సఃతతః
విప్పగిదిఁ జలంధరుడహీనబలస్థితి నేచున్న యా
చొప్పులుచెల్పి వాసలఁడు చోద్యముగా మునికోడ నిట్లనుక.

చం. హరిహర పద్మగర్భులకు నాదట నీ తెఱఁగెల్లఁదెల్పఁజొ
దురుసున రాక్షసుడధిక దుర్బలి యడ్డము వచ్చెనంచు వె
వెరపుననుడువారి మము విశ్వమయల్ పరికింపలేర మా
తెఱఁగు జలంధరోద్ధతియ దేవమునీంద్ర ! యదృష్టమేమికో!

ఉ. నావిని ముంచిదయ్య సురనాథ వసిపుము దేవకోటియొక
నీవిట నిప్పుడే నసుర నిఘ్న సత్త్వమఁగఁ జేసెదక
భావ మెలర్చనంచు జని పద్మజసూనుఁడు స్వర్గనీమ నా
నావిధ తోగ నయ్యసురనాథునిఁ జేరిన వాఁడు సత్తతఁ.

కా. ప్రత్యుత్థానముచేసి పూజితిది శుంభప్రీతి నుచిన్
దైత్యేంద్రుంఁగని మానిపల్కె వినుమీ ! త్రోలొక్కఁడందుకా భవత్
ప్రత్యాహ్నయ బలాతిశార్యయతులక భావింప నత్యద్భుతం
జిత్యేత్సత్కము ధైర్యహార యన వాఁడహ్మనితో నిట్లనుక.

ఉ. కంటివి నీవు వేడుకలుగాఁ బడునాలుగు లోకముల్ ముదం
బంటుఁగ మత్సమానబలసండుఁ గనుంగొనసఁటి, కిక్కమే
వెంటలనైన మేఁటియగు వీరుఁడు గల్గినఁ చెల్పుమన్న ము
క్కంటికి నీకు నెక్కటిగఁ గయ్యముగల్గెడు నంచునెంతెదక.

కం. నీ విధివమునకు మహిమకుఁ

గావలయుం గొరిదేవిగాఁ గల్గినచో

శ్రీవెలయు త్రిభువనములకును

దైత్రుడ వికాసివెకావె దీపితకక్తిక.

జం. ఆన విని మేలుమేలనుచు నాదట దైత్య లెక్కు గొల్కగా
దనుజుఁడు స్వర్గముక వెడలి దారన రా నతఁడంతనెఱి కం
ఘని గని యా జలంధరుఁడు పోరిపెచ్చుట చెల్పి వేఁగ దై
త్యునిఁ దెగటార్చి కాం దయతో జగముల్ మనగా నొనర్పవే!

మ. అనునంతఁ బ్రమథాశించిల్చి పటుదైత్యానీకముఁ ద్రుంపఁగాఁ
జనువన్నఁ వడి దైత్యుల గరిజరస్థానములం గ్రమ్మఁ
గని యుద్ధంబొనరింప దానవులు వీరకఁ రాక్షసాధీశుఁడా
ఘననైవ్యంబుఁ బురస్కరించికొని వీరకఁదాఁకి తైవావళిఁ.

లయగ్రాహి. బంధుర బలుండగు జలంధరుఁడు ధాటిగ మ
దాంధ జమదార్భుటి వసుంధరదలంకఁ
సింధురశతాంగ భటనైంధవ బలావతులఁ
గంధులు గలంగ నిజదాంధవులు దాన
య్యైంధక విరోధిబలముగ ధరణి గూర్చుడను
సంధు రెడలంగ శిలికంధరుని భృత్యుల్
సందులఁ జనక తుభధురంధరుఁడు శంభుడ మృ
తాంధస పితాతి గరిమంధ్యులిడవర్చుక.

ఉ. శూలము గేలఁబూని జగిసాంపలరకఁ దెలిగిబ్బ నెక్కి దై
త్యాళి వసుంధరకఁ గెడపినంత జలంధరుఁడీశుఁదాఁకినకఁ
మేలిమి శూరతక హరుఁడ మేయబలస్థితిఁ జూప వాఁడు ను
ద్వేలతఁ బోర వేల్పుగమి వీరులు వీరల సారచూడఁకఁ.

చం. మణియు జలంధరుండు పలుమాయబుపన్ని యనేకవాణముల్
బరపిన మోహనాస్త్రభివభాసురకామిను లాటపాటలకఁ
నెరవఁగఁ జూచుచుండె మది నివ్వెఱశగకరుఁడంతదేవతల్
వెరచి ముకుందుఁజేరి ముఱుఁదెట్టినవించు మురారి ధీరతకఁ.

ఉ. లాలితమాయనచ్చుగ జలంధర రూపముదాల్చి నైవ్యమ
టొల్లలఁజలంగఁ గేతన శుభోజ్జ్వలవాణిమదేభ సంఘముల్
గ్రాల మహేశ్వరుం గెలిచి గౌరవమొప్పఁగ వచ్చెనంచు నా
ప్రాలుసఁ జాటఁగాఁ బనితె ఘరితరాంచిత వైభవస్థితికఁ.

కం. సర్వ జగదంతరాత్మయు
సర్వేశ్వరుఁడభిల మయిండు సాక్షియునగు న
య్యైవ్యధరుఁడు దైత్యుల
బర్చెడు నిజమాయమోహ పలుచుటలరుదే !

సీ. ఇట్లు దైత్యుల భ్రమయిండుచు స్వర్లోక
భాగురంబగు దైత్య భవసనీమఁ
దర్శార్థమైన బృందాకాంత నివసించు
సంతకపురమున కరిగి విష్ణుఁ

డమలిశశయ్య నొయ్యనఁ దరుణీమణుల్
 నేవయ్యనర్పఁగాఁ జేరి మీటి
 బృందతో సరసంపు టందవందముల
 రాహ్యరతుల్సల్పఁ బ్రాధికెలసి.

తే. గీ. యాపత్రికఁ హరియాటలాత్తఁదెలిసి
 తలికెఁ ద్రోలొక్కసంభావ్య భద్ర ! నీవే
 యిటుల మన్యాదఁదప్పిననేమి నేయ
 వచ్చు శపియించుటల్లమే ! వాసుదేవ !

చం. ఆని వనితాశిరోమణి రయంబునలేచి తుచ్చిశచారయై
 తనుగతకుండలీ స్థిత నిదాన మహానలమాత్మకుంభకం
 బునఁ బరిగొల్ప గాత్రమటు బూదిగఁగూలిన విష్ణుడంతయున్
 గనుగొని 'మీహమాపని వికారమునం దవిలున్మయంతటన్'.

తే. గీ. ఊరసాగరకన్యక చేరివచ్చి
 బృందరూపము గైకొని వేర్నివిభుని
 కట్టెదుట భస్మరాశివైఁ గదలకున్
 గాంచి హర్షించి కూరి రమఁ గొల్పించి

చం. తెలివి పాసఁ గఁగా నిజగతిం గనుగొంచు వసింపు మిందు ని
 శ్చలమతి వృక్షరూపమున సర్వజవస్తుత పావనాంగివై
 తులసి యనాగ నెల్ల విబుధున్ భజియించఁగ నెందుఁదద్దళం
 బుల ననుమూజినేసి భువిఁబుణ్యముగాంతురు మర్త్యులంతయున్.

కం. మత్ప్రియవగుటన్ నీవే
 తప్తకటార్చావతార భస్మశివాసఁ
 శత్రుభల భరణిసమరిన
 మత్ప్రియర్యాఁగ సంగవమున నలరుమీ !

గీ. లలితచిహ్నముల సాల్పగ్రామ రూపంబు
 గైకొన్న నన్ను వికాసచిత్తు
 తెయొక్కదళమున నర్పించ రెంటు ద
 శత్రయంబునఁ జతుష్పత్రయుక్తి
 గైదింట నర్పించునట్టిచారికి మీర
 జ్యోతేయ గురుతల్పగాఢు మద్య
 తరబ్రహ్మహైక సంతర్కాదివృక్షిన తం
 జకము దొలంగు నివృలు ననేక

తే||గీ|| పత్రములఁ బూజనేయు సత్పాత్రులయెడ
ధర మహాపాత్ర గోపపాత్రకములఁగఁ
యిహపరసుఖంబులు పాసంగ రిహింపనర్హి
దివ్యపద మొందుటలకు సందియములేల.

మ. తులసీపర్ణయంబు మత్తనుశిలోత్తుంగ ప్రసంగంబు నా
జల మెవ్వారిలు గ్రోలుచుండుదురు నిచ్చల్ పారిభాగ్యము ప్ర
లలా ! రెక్కయిడంగ నేనెఱుంగ లీలా పతస్వరూపైక్య ని
శ్చలభోగాస్యితు లొదు రాజనులు భాస్వద్వివ్యదేహభూతై.

కం. ఆ జన్మకృత మహాఘన స
మాజములఁగిందు వ్యాధి మదములుబావు
ప్రీతియనుగు తులసీయు
గృహిణస్త్వేచనాంబురతి మనుజులకు.

ప. అని యానతిచ్చి లక్ష్మీసహితుడై నారాయణుండుదు వనియించె నంత జంధరు
మాయదలంగులయు శివుడు వాని వధియించి సురల కథయంబొసంగి కైలాసంబున
వనియించె నట్టి భస్మంబు వేదకగాఁ ట్రోచి దనరు లక్ష్మీస్వరూపంబగు తులసీ మహిమ
వినుండు—

నీ. దుర్వాభక్తి చాతుర్ధాస్యలక్ష్మి ద్వాద
శుల నమృతాభిజ తులసి కెలమి
నర్చనల్ గావించి యత్యుత్సవములతోఁ
జూపట్టఁగా జోడకోపచార
పదవాక్యనతుల తేవంగొల్పరట్టివా
రచ్యుత సమూవులగుదు రెండు
ధాత్రీతరుచ్ఛాయఁడగు తులసీ ప్రద
క్షీణమున నేయ ముక్తిరమ గల్గు

తే||గీ|| వేడ్క బృందావనము గావించిత గ న
లంకరించిన స్వర్గపాలకత పాసంగు
కర్ణమునఁ బ్రత మొక్కఁట ఘనుండు మెఱయ
నవ్యయానంద సంభాసమైనచోట.

కం. అలవిడఁ జరిమావస్థ
దళ మొక్కటి జిహ్వానునుచు ధన్యుఁడు హరితోఁ
గలయుం గల్పిషియైనం
గలదే తన హిమయితర కర్మములందు,

శే||గీ|| ఇట్టి యద్భుత వృత్తికి నన్నికలరం

గలదు ముక్తగంధయొక్కటి కలుపవృత్తి

దిరుగు జీవాని గణకుటంకజంతునుమును

బుట్టుమొదలుగ నొక జోయ దిట్టయగుచు.

డి. పుట్టిననాటగోరె చలపోరి మృగముల సహరించుచున్

నెట్టగు జీవహింస లెనిందితవృత్తి నొనర్చి పాపకుల్

పట్టుగ నొక్కనాడు మృగపంక్తి లభింపమి నాశ మీఱగా

నట్టడవిం జరింపుచు పునంబునఁ జింతలవంతనొందుచున్.

ఁ. ఆటం బిడలు పుత్రు లాసకుడి యాహారమ్మువేదెచ్చునా

జాలా నష్టిక గాంచియున్న యెడ మాంసంబేమియున్ లేనిచో

నేలీలఁ భరియించువారు శ్మశ్రితచేసింకే యిహాయంతో

వాలాయంబని ప్రాద్దుగుంకుటయు భావంబెంతయున్ గుండఁగన్.

కం. కట్టియ లొకమోదైనా

పట్టుక యది విక్రయించి పైకంబును చే

పట్టుకనేడిలు జరిపెద

నిట్టులు మఱి రేపుచూప మెల్లవిధంబుల్.

చం. అని మది నిశ్చయింపుచు రియంబునఁ గట్టెలుమోపుగట్టి యొ

య్యనఁ దలనుంచి పోవునెడ సద్భుతలీల ఘనాభ్రమచ్ఛటన్

మునుకొని చిన్నిపిచ్చుట నమోఘమహాకణ యుక్తమైన వాఁ

డనువగు త్రోవఁదప్పి భయపండుచుఁ గానన భూమిఁబోవఁగన్.

ఆ. వె. నిట్టుపల్లవు నెడి మేఱయేర్పడక ప్ర

వాహుడర నడవ వైపుగామి

నొక్కమిట్ట పొదల చక్కటికైచేరి

మోపువైచి కంపమునవసించి.

కం. తొందెచ్చిన మోపుపయిన్

బాదుగఁ దల యునిచి చాల బడలిసక తనన్

హా! దైవమ యని వగచుచు

వాదురతాత్మకుఁడు నిదుర నల్లనసోరన్.

డి. సోలినయంతఁ గట్టియలఁ జాట్టుకయుండిన ఘోరసర్పచూ

పాలకుసంజీవన్ నిదురపాల్పడి యంతటఁ బెద్దనిద్దురన్

గూలిసఁ గాలకింకరులు కొట్టుచుఁ దిట్టుచుఁ గట్టివైచి యా

భీతఁ గొంచుపోవుడఁ బేర్పరమాధిపు మాతలత్తటిన్.

కా. అడ్డంబొయ్యనవచ్చి యామృతములొకటై మ్రొక్కభర్జించి యీ
యొడ్డారంపు టధర్మమేమిటికి మాయొద్దక విడుండితనక
ఎడెల్లాన రహస్య ధర్మములు నెంతేబుద్ధిచింతింప కి
దొడ్డాపుణ్యని బాధపెట్టెదగువా ! దుర్మార్గులై సారకుక.

కం. ఆనవుడు నిటలాంజలులై
యనహత్తకులార ! పుట్టినప్పటి గోరెక
దినదినము జీవహింసలు
పనిగా నిటు సర్పదక్ష పాపసహితుడై.

ఉ. దేహము వీడె వీని నతిదీర్ఘతమిస్రనిపాతుం జేయ సం
దేహమే ! ధర్మమింతగలదే కలుపాత్తుని కన్న వారితో
నా హరిమాత లిట్లనిరి యట్టిద వీని విహరిమైన మీ
గూహనెఱుంగలేరు సుకృతోచితకర్త నిరూపణియియి.

సీ. వంటకట్టియలలో ఎంటుగాఁ దులసి కా
వ్వుంటొక్కటున్న సంస్కర్మగాత్రుం
డై వప్యళించి యాయహి విషవహ్నిలో
గ్రాంగి యిట్లుగుటం దత్కావ్య మంగ
మంటియుండుటంజేసి యధిగడు వీడు వై
కుంత నివాసయోగుడు దలంప
సంత్యకాలక్షున హరి నెంచువారిలు
తులసి దళందైనఁ మలసికావ్య

తే.గీ. మైనఁ బాల్తురువారలయ్యమృతాను
లోకవా సార్థు లటుగాన శ్రీకరముగ

నితని భజించి విడిచిపొండిప్పుడనిన.

కం. కనమాలి భృత్యులకు బో
య నెలమి నవ్వనముజేసి యటం దులసిపా
వనమహిమ రెఱుంగగాఁ దమ
మనములం దలపోసి శ్రీరమావిభ భటులక.

కం॥ కనుగొని కాలకింకరులు గౌరవసన్నతి సంత్యకాలము
దనుమపుణ్యదంబయినయా తులసిదళముల్ ధరించినక
ఘనమృత్యుకంబుగల్గు నొడికంబుగ నజ్ఞతగ్రహరికర్తుడీ
యనతనుజంటినక సుకృతియొటకుఁ గారణమేమి తెల్పరే !

తే.గీ. అనుడుహరి మాతలనిరి యాయామృతకుసుమ
మున్నజామీకుం బట్టి మీరున్నయప్పు
దెఱుకలేమిడి హరినామమెన్ను ఫలము
వింటిరేకద తత్కథ కంటిరిపుడు.

కం. ఆరీతి నతుల తులసీ
ధారణ సంస్కర్షణములు ధన్యశ్రేయ
ధారణముగఁ దన్మహిమ మ
పారంబగువైనఁ గొంతపలికెదమెలమి.

సీ. నదులచెంగటల వనంబులఁ గొలఁచుల
దరుల ప్రాదంబుల చాపునఁడు
దులసిఁ బ్రతిష్ఠించి యలరించి దేవపూ
జల కొదవించిన సకలదాన
ఫలవైభవంబులు బహుయజ్ఞ సుకృతంబు
గాంచి లోకముల సౌఖ్యంబునొంది
దివ్యదేహముల సందీపిత విభవము
లన్నియు ననుభవమైన పిదప.

ఆ మె. సత్యలోకమున బిసయహ సంభవునిచేఁ
బూజలంది యవల భవనపంధ్య
నమృతుఁ భజింతురతని సన్నిధియందు
దత్సయాకగరిమఁదనరి వరుస.

కం. మఱియు మరీచికి గరుడుం
దెఱింగించిన తెఱంగు దేవముపికిని విష్ణుం
దొరపుగ నానతియిచ్చిన
కరణి నదివినుండు తులసి గౌరవమహిమ.

మ. చెవిఁ దర్కాత్మపు ప్రాంగులిడ్డదళముల్ చెల్వొందఁగాఁ దాల్చినఁ
భవి బృందావన మే నొనర్తు ననుచుంబూనంగ వేనట్లు నే
య విలాసముగఁ జూచి మ్రొక్కులిడ జన్మాద్యైక పాంగత్యహ
వివిధానుష్టులుదాసి విష్ణుపదవిఁ వేడ్క వనించందగు.

కం. తులసీదళమున హరిపద
జలములు దలఁజల్లుకొనెడి చతురుల కులలో
ట్ల లఘుపదవి పసియింతురు
తొలఁగుఁ బ్రహ్లాదధ ముఖ్య సురితములెల్ల.

కం. ద్వాదశులఁ దద్దళక్షులఁ
బాదుగ హరిపూజస్వలఁ బటుదీపముల
త్యాదరతఁ దులసికి నిడ
మోదములో విష్ణులోకమున వసియించుఁ.

సీ. శార్తిక శుక్లపక్ష ద్వాదశిక్ విష్ణు
దళములఁ బూజింపఁ దత్ప్రదక్షి
ణము దదలంకరణములు గావించిన
బహుజన్మకృత ఘోరపాతకములఁ
బాసి దివ్య విమాన భానురారోహత
సకలలోకములు సంచరించు
దన్నులమృత్తిఁ దగఘాలమునఁ దాల్చు
వారి పుణ్యము లవ్వారి దలఁపఁ

తే.గీ. దులసి భక్తింపఁ బరువిడు నరతపయము
తులసిఁ జూపింప విష్ణు సంతృప్తియగును
దులసి వలగొన నుకృతముల్ గలుగు జాలఁ
దులసికిఁ బ్రాంత్యు ఫలములు దెలియఁదరమె.

అ.వె. తులసి మొదలికసపు దొలఁగింపఁ దత్సంఖ్య
నైన జన్మచయ మహాఘమెల్ల
యముడె తొలఁగఁద్రోయు నంబుపుల్ నించిన
యతని పితరులుండురతులగతుల.

కం. జపములలో గాయత్రియ
నుపవాసములఁ హరిప్రియోచితదనము
గృహ సకల ధర్మముల ఫల
మపరిమితంబు తులసినగు నర్చనలఁ.

క. అని చెప్పి సూతుండు వెండియు మునులకు నిట్లనియె—

అ.వె. అట్టి తులసి భక్తి నర్చనగావించి
దీపమిడిన ఫలము దేవుడెఱుంగు
నైనఁ దన్నహత్వ మదివినుడెఱింగిఁతు
భానురేలిహాస పటమ నైరయ.

కం. కాశీకుండు నిజసతితో

నా శశి యయ్యింద్రుఁ డెట్టులటులన భోగా

వేశ మహాసౌఖ్యానుభ

వాశయఁడైయండె లలితయను సతి దానుకా.

కా. ఆ కాశీకు సతుల్ లనత్సుకుతులాయ్యారంపు టాకారముల్

రాకావంద నిభాననమ్ములు విహార క్రక్రియల్ గల్గి దా

రేశాధిక్య సహస్ర సంఖ్యమదిఁ గ్రోధేర్ష్యాదులన్నాని తా

రాకంజాననఁ గొల్తురెప్పుడు మహాహృదైక సంసక్తతకా.

ఆ. వె. సవతి మత్సరంబు సాలించి నెనరున

నపుడు లలితఁడేరి యట్టుముఖులు

భక్తిదయయుఁ గల్గి పరివర్యనేయుచు

నిట్టులనిరి మోదమెనక మెసంగ.

చం. జనకతి నిన్ను మన్ననలు సల్పఁగ వాఁకిటి పెట్టరెల్ల నికా

గనిమని కొల్వభృత్యు లతిగౌరవ లీలభవీంశు బాంధవుల్

మనవులుదెల్ప నైజముగ మానిని వోములనెమివోచితో

విసంగడు వేడుకయ్యె ఫణివేణి ! యెఱుంగఁగఁ దెల్పవే యనకా.

కం. ఏ మందఱుమును నీవై

ప్రేమయకానొండు దెఱంగు విచ్చిటి నీర్ష్యా

సామగ్రిఁ బూసమెన్నఁడు

కామిని! నీవోముఫలముఁ గౌరవమేమో.

తే. ఎప్పుడిటవర్తులానరించుటెల్ల దీప

ములు రిమానాథ గృహమున నిలువఁబనుచు

టింతియకాని మఱి కృత్యమేమిలేదు

నీకు నీభాగ్యమేమిట నెరయఁగలె.

చం. తెలుపుమటన్న యాలలిత తేట మిటారపులేత నల్పలోక

లికె నవంతిదేశమున భాసుర వారుమఱి తటక్షునకా

గలదొక దేవతాగృహము కడువిశంకట సాల గోపురో

జ్జ్వల బహుచిత్ర శోభితము సారవనావృతమై తనర్పుచుకా.

ఉ. వాద్య మృదంగ రావముల వారసభీ నటనమ్ముట క్రియా

మృద్యుతర తవర్తనల నెంతయు ధూపసుగంధ వింధుర

ప్రోద్బుద్ధనేక చిత్రముల ఘోరి విలాస ముమాధిరామమై

యాద్యుడనంతుఁ డుండుటకు నర్హమునై తగునై భవంబునకా.

సీ. అట్టి విష్ణునకు నిత్యంబొక వైఖ్యుడ
 త్యంత విభవం బూజనాది విధులు
 గావింపుచున్నచో శార్తికమాసము
 వచ్చిన దీపముల వరుస నెరయ
 సన్నిధినుండు నిచ్చలురేలు బవలును
 వెలుగఁగ నొనరించివేడ్క లాదవ
 నఖిల వైభవములు ననుభవం జేయుచు
 బౌద్ధమిహుడ నట్టి భంగిజేసి

తే.గీ. వేంకువను నిడదెందెన వేళ శ్రీకు
 నైదుట దీపములటఁ గాంతిహీనమగుడు
 వర్తి సమయమ వచ్చుచో వైపెఱింగి
 యుటట మూఁకమై యున్నయట్టి నేను
 నది గ్రహించఁడలంచి జాత్యానురూఢి.

కం. ప్రమిదె నడిసున్న వర్తిని
 గ్రహమున దండ్రిములఁ దిగిచి కైకొనుచో నం
 దమరిన మార్దాలము త
 త్వమయము దఱివేచి నేర్పు సమకొనుకడఁగఁ.

ఉ. ముంగలికాళ్లు భూమివయి మోపఁగనీయక సాచి మిక్కిలిక
 వంగి క్రమక్రమముననువచ్చి మఱుంగున దాఁగి పొంచివెళ్
 చంగునదాఁటి పట్టిన భృశంబగువర్తినిఁ బాత్రనుంచినక
 బొంగివెలుంగ శారి ముఖపూర్ణ రుదుల గనుపించె భాంపుకఁ.

చం. వినుఁడటువంటి పుణ్యమున విస్తృత మూషిక దేహవర్ణనక
 దనరఁగ వైభవ స్థితులు దార్కొన రాజకుమారిన్ కడుక
 ఘనుడగు కాళికావిభుని కామినినై ఒకబుభోగయుక్తిచే
 దినమును దీపపంక్తులిట దేవునికే నిడఁ జేయుదుం దఁగఁ.

కం. ఎలుకనయియండి వర్తెగ
 నిలఁజేసిన పుణ్యఫలము జెలువము ప్రాగ్జ
 న్న లలిత చర్యల తెలివిడి
 యలవడు విభవము సురూప మమరగ గంటిక

ఆ.వె. యిప్పుడిట్లు భక్తియెసంగిన యెఱుకచే

దినము లక్ష సంఖ్య దీప కుక్తి

యిందిరేతునెదుట నిడుకుకు సిద్ధించె

దీపదానమహిమఁ దెలియఁడిట్లు.

కం. ఆని లలిత సవతులకుఁ దా

ననుభవబోధించె ననుచు నా సూతుండ

మృనులఁ గనుంగొని మఱియు

స్వినందని యిట్లనియె దీప విధి ఫలమెలమిన్.

కా. సింధుశ్రుష్టు రదంతరీపక చతుస్సీమానీపాలవో

తన్వంధానామిత శౌర్య ధైర్యకలనాచాతుర్యతన్ బద్ధినీ

బంధూద్యత్కుల శేఖరుండగుచు శుంభల్లీలలన్ బొల్చు న

మృంధా తృక్షితి పాలహాళి శుభధామందో నయోధ్యాపురిన్.

కం. కులగురుఁడు పసిష్ఠుఁడు ముద

మలరంగాఁ దెల్పినట్టియంచిత నీతిన్

వెలయఁగ భూతజనేలుచు

గుల ధర్మము పూర్ణ మహిమకున్నిల్కడఁగా.

ఆ.వె. రమణ సశ్వమేధ రాజసూయాదులు

తెక్కుఁజేసి యవటఁ బృథ్విసురుల

సకల వస్తుతతుల సంపూర్ణకాములఁ

జేసె విశద కీర్తి భాసురముగ.

ఉ. నీరదవేణి సాధ్వి శుభనిర్మల చారుశరాంగి భద్ర నా

వారిజగంధి యాత్మసతి వారిక నేకయొసర్ప నాపులున్

గూఁగి పుత్రుండైన ముచికుండుఁడు స్నానండు సౌభరికమే

ధారసిక్తాగ్రజ్యుండు సుదారతఁ గొల్వ సుఖాసన స్థితిన్

కం. ఉన్నత వసిష్ఠుఁడురా,

సన్నతమతి సర్వపాద్యసత్కృతులొసరన్

మన్నించి భద్రవీరమ

బాహ్మతగతిమెఱయఁజూనినొయ్యకఁ గనుఁడున్.

కం. మతిలోప సలితానా

గతచర్యలు వర్తమానగతియున్ దెలియన్

జతురులగు వారి మిమునే

భృతి నొక సందేహమడుగఁ దిభుడు నెఱుఁడున్.

ఉ. విమితపంఖో స్రవ్యతములేము లసత్సుకృతంబు రెవ్వయో
యేమహిమంపు చానములూ! యే వొనరించితి నింత ద్విపయ
గూర్చియు నెల్ల నేల బహుభోగములూండఁగ రూపయావన
శ్రమహిమండలిర్ప గుణ సింధువుభద్ర భజింపనియ్యడక.

మ. తెలియంబున్నుటన్న భద్రయును బాతివ్రత్య చార్జిత ని
శ్చల సాష్టాంగమునర్చి నాదుమది నీ సందేహమే వేడఁగాఁ
దలఁతుక మత్పతి యిప్పు డిట్లనె యితింద్రా! సంత సంతానము
జ్జ్వలలేహోధన! యానతివలయుఁ బ్రాజ్ఞప్రకారక్షులక.

కం. ఆనవిని మునిమనమున నెన
రొపఁగ దంపతుల బంధులూనర గఁగిటులా
ప్పునె రెన్నగ నడిగిరిది
వినుండని యిట్లనియఁ బూర్వ వృత్తాంతక్షుక.

సీ॥ సొలఁతి మీరిరువురు పూర్వజన్మంబున
హృదులయ్యడ శోభభద్రతీర
భూమి దంపతులయ్యఁ బేమనండంగ దు
శ్చగుఁడైయింతఁడు నిశ్చలమహాను
కర్తంబులొనరింపఁగని బంధువులువెళ్ల
నడిచిన నా యూరువెడలివచ్చి
యడవిలోనొక్క దేవాలయంబున నిల్వ
నచ్చటియర్చకు లాదరించి

అ.వె. యొక్కపూట కన్న మొదవఁ గట్టడనేయఁ
గడమపూట కెందునడిగి కొనుచుఁ
మూలకోటఁబజులు పూనిసేయుచు విష్ణు
సిద్ధబుద్ధిగలిగె వెలుపుదనర॥

ఉ॥ అచ్చటనుండునట్టి యాడ హరి నొకానొకనాఁటి పూఁపునక
దెచ్చిన యన్నమింపలర దేవుని సన్నిధి భక్తిసర్వఁజా
హచ్చగు తెలిపిత రహింపకు కొత్తని దీపభస్మితై
పాశ్చేములేకఁ జొనికొనఁబూనిన నూనియ వెంతనించినక.

కం॥ చిత్రంబగు పయ్యదహో
భద్రా! నీవింతచించి పయనర్తక ని
ర్మితగూర్చినినర్పయఁ
హృదిచిన నదివెలింగె హరిముఖాలోకగతిక.

ఉ॥ తత్సృష్టతంబునకొ భవదుదార నిబోధన విష్ణుఁగొల్పియ
తృప్తుకతక మహావిభవ మూహాఁబొసంగఁగఁగోరి యిట్లుసం
పత్సరరాజ వైభవవిభక్తజెలు వొందితి రాముకుంద భా
స్వశృనుదానుదీపముల చందములిట్టి వటించుఁబల్కినకొ.

తే॥ గీ॥ దైవమనుకూలమైన చోదావొసర్పు
కర్తములొకింత ఫలమధికము బొసంగు
దైవమేత్రుతికూలమై దనరఁగర్చ
ఫలములల్పంబులని రాజు పడఁచిదాను.

వ॥ హరికొభజియించి యంతకృతార్థురైది దీపదాన ఫల ప్రభావంబు—

సీ॥ పుణ్యతీర్థములఁబుణ్య ఫలములఁ
బుణ్యకాలములఁబుణ్యసూర్య
శనిరోహిణీ బుధాశ్వినుల యోగములఁ బం
చామృతస్నాన ముఖ్యార్చనముల
హరిహరభేదము లాత్మనైవకమీర
భిభ కుసుమముల వెయఁబూజ
సర్విన నుభయ వంశములతో నెల్ల లో
కముల సౌఖ్యము లొంది కాంచుముక్తి.

తే॥ గీ॥ నూనెనిష్ఠార్థములు గల్గు పూనినేత
దీపమిడఁ బాపహరమగు తెలివి కార్తి
కమున మాఘమునకొ విశ్రాంతి లలర
లోజనంబిడు నతఁడొందుఁ బుణ్యపదవి॥

క॥ హరిహర దేవాలయములు
ధరణింగట్టంతురేని భాతృపురికను
స్థిరులగుచు విష్ణుదేవుని
చరణములొందుదురు గుక్మతసామర్థ్యమునకొ.

క॥ కలహాఁడు తాఁతఁ గట్టఁగఁ
నిల మృత్తికచే వర్షిదుండేపునఁజేయకొ
గలుగుకొ సమమగు ఫలములఁ
విలసిల్లేత్తులు వొసంగు విశ్రుతలీలకొ.

తే॥గీ॥ ద్విజాలవడుగులు పెండ్లిండ్లు వేడ్కనేయు
నతని సుకృతంబు మిక్కిలి యధిక మరయ
పూర్వజన్మ విశేష సత్పుణ్యమహిమ
గాక లభియించునే యట్టి కర్మమిలను.

సీ॥ కామకాంతుండను త్వే తలాధీశ్వరుం
డశ్వమేధశతమ్ము లావరంచి
పుత్రులులేమినప్పుడు చింతనొంది యిం
ద్రునికడకేగి మన్ననలుగాంచి
సంతతి నడిగిన శత్రుండు దిక్కాలు
రట్లన యేన నృపుండజానికడకుం
జనివేషదమటంచుంజని దిక్పతులుదాను
నబ్జజ్వలార్ధింప నాతడవిని

తే॥గీ॥ మురుల నుప నీతులగఁజేసి గరిమతో వి
వాహములుజేసిని బుత్రవంతులగుదు
రనిన భరణీమండల్లన యాచరించి
కడక భర్త వ్రతాహ్వయుం గొడుగుఁగనియె॥

చం॥ పితరులు ముక్తిచెందఁ గడుఁజేర్చి గుణస్థితుఁ బుత్రుఁగాంచి త
ద్దతి సతిభర్తముల్ సలివెఁగాంతల సన్నిధి నొక్కయభి? మీ
యతులచరిత్రమెన్న నుగుణాన్వితులౌ తనయల్ జనింతురా
శతదృతి విష్ణుచే వినిన చందమునుమ్మిది నిక్కమెన్నఁగఁ.

సీ॥ భరణిదివిజునికీ దలనూనెయంటినఁ
గలుగు గంగాస్నానఫలముపాద
మర్దన నేయ సమస్తతీర్థస్నాన
ఫలమగు వేణీశ్వ జలకమార్ప
భోజనంబిడిన నబ్బునభిలదానఫ
లంబులు శయన స్థములొసంగ
నశ్వమేధఫలమ్ములగు రోగములుమాను
నన్యుత పదమగు నాభి నొసంగ.

అ॥వె॥ నపరిమితఫలమ్ములనుభుగ నుభయతో
మాభి నొసంగ నేని ముక్తిగలుగు
నంత్యదశల రోగియగునెడ గోదాన
మణితదవికి నభ్యుమమర నొసంగు॥

తే॥గీ॥ పుణ్యవేళల ధేనువుఁబాసఁగనొసఁగ
సకలదాస ఫలములుసంభవించు
పాదుకాచ్చత్ర వస్త్రముల పరగ దాస
మిడినస్వరోక సౌఖ్యము లెల్లఁగలుగు॥

తే॥గీ॥ వీనివీనాంబరములు చిత్రవస్త్ర
వయముపంగిన హరిపదసంగతుడగు
మహిమమేషగజాశ్వ సద్విహితదాస
తతుల నవమృత్యుభయము దుర్గతులు దొలఁగు.

క॥ వనజకులులకుఁగృష్ణా
జనమిచ్చిన నాయువేచ్చుఁ జెడురోగముల
ఘనవృక్షభద్రదాసమునన
య్యనిమిషలోకము లొదవు నిధికఁగూర్చి.

ల॥ వె॥ దాసులహాశాంస్య తామరజతహేమ
పాత్రపంక్తి స్వాదుపానయై
దాసమిచ్చినతఁడు దగు నెల్లలోకము
లనుబ్రహ్మదేవతఁగ ననుదినము.

క॥ యతికింఁగాపాయములు
నతివృద్ధుఁడు గృహజుడైన యతనికి వస్త్ర
ప్రతతియు రోగికిమందును
భృతినిచ్చినయతఁడు విష్ణు దేవునిఁజెందు॥

సీ॥ వెండియుబంగరు వెస వరాయైతైనఁ
దక్కినయవి పలత్రయము నైన
దాసమిచ్చినవాఁడు తగు రుద్రువెంగటఁ
ప్రీతినాపాథకార్తికముల యెడఁ
బూర్ణిమాహముల నాఁజోతుల విడిచినఁ
దత్తితరులు శివస్థానమున, వ
సింతురు బహువిశస్థిరత దున్నిన యెద్దుఁ
గరమర్థిమై నిడఁగనినఁబుత్ర

తే॥గీ॥ పాత్రవృద్ధియు ననువగు పాడియనుము
నైన నమరంగనీనినయాత్ర నెనుము
నైన, వాసవిశస్వరోకమమరఁగల్గు
విత్రనంబిడ్డ చేసేయ వెలయు శుభము॥

కం. చూలాలికి శిశువులకుం

చాలాసంగినయాతంతుండు పాలకదలిస్తే

మేలుదడితక్రగుడములఁ

చారికాభికులకు వాసంకఁ బలుతుభమెసంగున్.

సీ. తైత్తలైశాఖమాసములను గంభంబు

పరిమళోదకములు పాశకములు

మేలిఫలములు నాళికేరాంబువు

లాసఁగ [వా ?] క సుఖములాదవు వసుసఁ

బుక్కుమానమ్మన భూరివస్త్రములు

జ్యేష్ఠమాసమున మచ్చికల దుక్కి

తెద్దుకుండగ నీళ్లనిడుట మహాపుణ్య

మన్నిటం గడుమేటి యవనిసురుండు

అ. వె. గాన వారిఁ దిట్టఁ గలుపమ్ములాదవు ద

త్వోషణమునఁగల్గు పుణ్యవయము

చారికి ద్విజాల యందు నపరిమితన్నేహ

మగుట విప్రసేవ యమితఫలము॥

ఆ. వె. ఫలనుగంధ భాస్వ వటు శాకలవదాది

దానసమితి సౌఖ్యదాయకంబు

నిద్దిదానములకు నెచ్చు సాలగ్రామ

దాన మదియెఱుంగ భాత తరమె॥

కం. ఎచ్చటసాలగ్రామము

లచ్చుగ వసేయించు నిధులు నత్యుత్తమ శి

రోధిచ్చయపుణ్యస్థలములు

హెచ్చుగ నచ్చోట ననిరి పితమతి విబుధుల్॥

ఆ. వె. అభిలలోకదానమైన శ్రీమూర్తి దా

నంబు సాటిగాదు నవ్యరత్న

దానవయము కలుపతలింపాపు నతవర్గ

దాయి విష్ణుమూర్తిదాన మరయ॥

సీ. మహి దేవతాగృహమార్జన మల్కుట

క్రుగులు వెట్టుట ముఖ్యవస్త్రి

ములనలంకరణ క్రియలు ధూపదీపాప

చారముల్ సుకృత [సం] చానరకములగు

నందు బ్రహ్మక్షణ మభివంధనంబులు
 నవ్యయతదకాంతలగుమఁ బదియు
 రెండు గావించుట రీతి శంకరునొద్ద
 బోమసూత్రము దాఁటరామి నిజము.

తే.గీ. హరునికభిక్షక మొనరించుటధికపదవి
 వాద్యరవయుక్తి భుజియింప వాంఛలొదవు
 వినుతికెక్కి ధ్వజస్తంభమునుపఁ జుక్ర
 వర్తియగు విష్ణు శంకరావాసములను॥

సీ. తనగృహంబున నిత్యమును దేవపూజాగ్ని
 పూజాశరుండైన పుణ్యరతుండు
 నిత్యసంతోషియు సత్యవాక్యదార్య
 భోగనిరతుండు విరాగుండఁబులు
 దఖిలధర్మపభోగా సక్తచిత్తుండు
 విద్యచే బ్రతికెడి విశ్రవరుండు
 శార్యజీవనుడైన క్షత్రియుండును సత్య
 వాణిజ్యజీవన వైశ్యవరుండు

తే.గీ. కృష్ణలజీవిందు శూద్రుండు కీర్తనీయ
 వర్తనులు పుణ్యలోకనివాసులగుదు
 రెలమిలో శ్రోత్రియాన్న భోక్తలకు మఱియు
 శ్రోత్రియత్యభవమ్ము రెచ్చుగ లభించు॥

తే. గీ. జ్ఞాని పారాణికుండు ధర్మశాస్త్రవేది
 ప్రాజ్ఞాండు విష్ణుభక్తుడౌ బ్రాహ్మణుండు
 శ్రోత్రియుండగు నతండు సత్సత్తమగుట
 నతని కొనఁగిన దాన మత్యధికఫలము॥

కం. విను నిగమార్థప్రతిపా
 దనమైన పురాణతతి సతత మతినిష్ఠక
 వినినం జదివినపుణ్యల
 కనఘగతులు గల్గు సందియము లేదెందుక.

తే. గీ. అబ్జపత్రాక్షు నిలయంబునందు రాత్రి
 వినినఁబగలిఁటి పాతకవితతి దొలఁగు
 పవలు వినునేని రాత్రిఁటి పాప మణిగు
 భాసురపురాణ భరణంబు భద్రదంబు.

కి. చంద్రమగుండు వస్త్రంబున రుద్రుండు

గోదానమున మేఁటి గుట్టమొసఁగ

బరుణుండు శరమేష్ఠి పురుషదానంబున

మనుభుతల్పంబీయ ఘనుడు త్వష్ట

యజదానమున గొట్టె నర్కుండు ఖరముల

వేసడంబుల నీయ వెలయునిములి

గజముచే హిమగిరి గంధదానంబున.

గంధర్వతతు లలంకారదాన

తే.గీ. మున సురాంగన లోదనమున విరించి

విద్యచే వాణి బండిచే వేడ్క నంగి

రనుండు జలధి యుదకముచే రథము నొసఁగ

నగ్నిదేవుండు సంక్రీతులగుదు రెవుడు ||

చ. తానృదానంబున విశ్వేదేవతలు తృప్తులగుదురు. ఇవి చిత్రదాన విధంబులు. ఇంక ధర్మజునకు 4 కృష్ణదేవుండానతిచ్చిన విధంబున మహా దానఫలంబు రఱిం గింపెద—

ఉ. ధర్మజుతోడఁ గృష్ణుండను ధర్మపుబ్ధి తిరంబుగాఁగ నీ

వర్షిలి నైల్య శాస్త్రములు నారసించేయుదు వందుదాన స

ధర్మములక విశేషమగుధర్మము మానవనాథ! భూమి యా

వేర్చిని తాత్రిదానమునఁ బృథ్వీరాజగుచుఁ బ్రవర్తిల్లు.

తే.గీ. సస్యయతభూమినిచ్చినఁ జంద్రసూర్య

తారలున్నంతకాలము ధన్యపుణ్య

గతుల వసియుండు నాతండు గ్రతుశతంబు

నేయు ఫల మొంది లోకులువెలఁగి పొగడ.

చ. కృత మొకవిప్రవద్యుండు ప్రకీర్తిత నైగమశాస్త్రవేది సం

శతతుచి నిత్యసన్నద్ధునిదాన వగ్గితుండు కర్తవ్యుండునై

పతియునుతుల భజింప గృహసంగతధర్మమునఁ బ్రవర్తిల్

మతికలఁగఁగదత్సతి సమగ్రపు లేవడి వీడనందుచున్.

చ. తన పరింజేగి యిట్లనియె.

ఉ. వతురాక్షుయ నిముక్తకర్మపరతత్ సంపూర్ణభావైక సం

గతిఁజెన్నొందినని న్వరించియును దాకష్టంబునొందఁగఁ జూ

చితివేళా, పొరుగిండ్లకామినులు వాసిక వెండిబంగారు లం

చితిలిల్లభరియింప నిట్లునికీ ధముచ్చేందింత చింతింపుమా!

౪. అనభ్రతు మూఢవృత్తినిటులాడఁగఁ జెల్లునె వారువారు నే
 నీన శుక్యతంబు రెంతయు వశిక్యతమై ఫలమీక తక్కువే!
 వనిత ! భవత్పరాకృత మవశ్యముగా భవయింపకేలఁ కా
 యు ! నలిసనాభుఁగొల్పి నీరులాంచెద పొందుగనింకమీఁదట.

సీ. అని పల్కిత్రతమునేయఁగ దేవతాధీశుఁ
 డది విహతము నేయ నపురస్థలఁ
 బంపిన నాటలపాటలఁ జెంగట
 మెలఁగఁగ నతఁడు నిశ్చలత నునికి
 నమరేంద్రుడంతయు [నబ్బిజానకుఁ] చెల్ప
 నాతఁడు శ్రీధరు ననుమతమున
 సకలసంపదలిచ్చి వనపున నింటికే
 జనుమన్న వచ్చి నిచ్చలు స్వకర్త

లే.గీ. పరత సతిధుల నరయంగ భామ ననుప
 నదిమదంబున మున్నెవ్వరైనమమ్ము
 బ్రావఁగలిగెర యని దుష్టబుద్ధి మంచి
 లీర్థమును నీయ దడిగిన దీనులకును.

ఉ. అంతటఁగల్గు సంపద రయంబున దొంగలపాలుగాఁగఁ దా
 చింతిలి ధర్మమేమిటితినీ ! నినుకానెద సంచుఁబల్కు న
 క్కాంచునిఁ జాలవేడికొని కామిని తా మును చెప్పినట్లుగా
 నెంతయుఁజేయఁ దక్కుధనమెల్ల వ్యయంబగుదుఁ గృహఘ్నఁడు.

కం. అనుమాలభార్యయును స
 జ్జనసంగతి మేటివిద్య సత్సంతియున్
 గనని గృహస్థు పసింపఁగ
 వనమే మేలింట నలఁగి వర్తలుకంటె.

కం. అనియిల్లదక్కఁదక్కిన
 ధన మతిధుల పాలుచేసి తగనుండఁగ మి
 న్నున భామి దానమున నీ
 కనువగు నీరులాదపుననిన యా వాక్యములన్.

ఆ. వె. దక్షుఁడాతఁడా గృహక్షేత్రముల దాన
 మిచ్చి కల్పిఁగాంచి సవృత్తిత్ర
 వర్తనముల మిగుల వైభవముఁగాంచి
 యిహపరమఁ శ్రావ్యమెమి వొంటె.

కం. ననుగూర్చి పుణ్యకాలం

బున నన్నమువెట్టు ఘనులు ధూదానము నే
నీన సుమతులెల్ల సుకృతము
అనుభగ గనియంద్రుడు మత్స్యదావాసమునకా.

సీ. ధర్మముల్ దాంజేయ దగ నితరులచేత

జేయింపక జేయఁజూచి ముదమంద

గలపు నానావిధ విలసిత భోగము

అపవర్గమును విను యమతనూజ !

యుభయతారకమగు నుర్విదానంబు స

తాప్రతంబునాందగు బ్రాహ్మణునకు

నిచ్చినపుణ్యాత్ముఁ డిచ్చట వైకుంఠ

పురి విష్ణు సామీప్యగరిమ నమరు

తే.గీ. పరులాసంగినఁ బాలింపక బ్రబలు దానొ

సంగుకంటెను నినుమడౌ సత్సలంబు

దానిఁ బాలింపకుండినకా దానొసంగు

టదియు నిష్ఫలమగు ధర్మవిచిత్రరణి ||

తే.గీ. దానమున స్వర్గభోగముల్ దనరు పాఠ

నమున నచ్యుతపదవియే యమరు గానఁ

బాలనము నేయుపుణ్యంబు పాటియగునె

దానములు తెక్కునేయఁ దధర్మమరయ.

కం. ధూనురుల కిడిన ధారుణి

తానపడినకుమర నారకావాసి యగుకా

ధూనురి ధూమియై తోఁబు

ట్టాసర్వనృపుల కనమభివాస్పద మగుటకా.

కం. సుక్షేత్రదాతలకు నభి

అక్షేమశుభంబులుకా విలాసము శుభి మ

నృక్షేత్రదాత పశువై

యూక్షితి జడజన్మమొంది హీనత మొలంగుకా.

తే.గీ. జ్ఞానదంబు సరస్వతీదాన మరయ

నది మరణాన్నతవైకుంఠ పదవి నిచ్చు

విద్యఁజెప్పుట పుస్తకవితతియొసంగు

తెలమి దానంబు నాందగు విలసితముగ.

క. మేలగుఢాన్యము విద్యా
శాలియగు కుహీసురునకు సన్ననిసంగఁగఁ
శ్రీ లలితఢాన్య భవవతి
యై లావణ్యమునుబొందు సంచితచర్యక.

తే. గీ. పూపులు సుగంధవయము తాంబూలములును
వ్యజనములు దానమిచ్చినవాఁడు కలిమి
గలిగి బహుభోగయత్తుడై వెలయఁబుట్టు
[భత్ర?] దానముచే పరిభ్రతవహించు.

కం. తేరులు పరికరములు నిడ
నారూఢివన్నె గాంచి యాత్మజపాత్ర
శ్రీరమ్ముడగుచు మెఱయుక
వారక పాదుకలాసంగ వరచాహుడగుక .

గీ. చలికాలమింధనంబులు విఘ్నకొసంగఁ
గాయ మయ్యెన్గి సత్కౌంటెనంగ
కన్యావిశేష్స్వర్ణ ఘనదానముల మిగిలి
సతి భూమి భూషణ వితతిఁగాంచు
ఎ న్నెకోకలు రత్న వరభూషణము లీయ
యావనైభవశుభారాధుఁ డగును
సర్వప తిల పాయస కృపీట దానాభి
నురువిభవైశ్వర్యయై కీ నమరు.

తే. గీ. మఱియు సద్ధర్మ కైంసర్యమహిమ విశ్ర
దేవ సంతృప్తిగావించు ధీరవరులు
చక్కదనమును దృఢమును సౌఖ్యమొంది
యాయురభివృద్ధిచే మింతు రవనియందు.

క. హవ్యకవ్యకారణంబులును సకలజనాధారంబులును నగు సురభిగణంబుల
దానంబుత్పత్తమఫలదంబు నిహతరసాధకంబు నగుంగాత్రునఁ దన్మాహాత్మ్యంబును
వివరించెద.

చ. హరుఁడు సతీ వియక్తవికలాత్మతచే దశమాచరింపఁ న
ద్వారతఁడవంత పుట్టయిడ వారిజసంభవనిర్మితంబు భూ
సురసుర వర్ధనీయ పరిశోభితమై తగుభేనువా జటా
భరము తృణోఘబుద్ధి విగఁబట్టి తెమల్పఁగ నుగ్రుండగుతఁ.

ఉ. చిచ్ఛటకంటఁ జూడుటయుఁ జెల్వగు మైకమలంక లేక తే
కచ్ఛటఁగూలఁజూచి కమలాసనుఁడామఁజూనియుక్తుడై
వచ్చినమస్కరించి గిరివల్లభ ! యాజ్యముద్రావి దేవత
హమ్మగుల్లు నేసిరిదియొల్లిన శారలతృప్తి కెట్లాఁగో.

మ. ఆనుడెంతేదయతోడఁ జేతనిమురిక హర్షంబుగా నాశ్రుచ
య్యన భగ్దాంబకవహ్ని ధూమపరిలిస్తాఁకాతి గాత్రంబునక
దనరంగాఁ గపిలాఖ్యభేనువర మాద్యంబయ్య దేవేతుఁ డా
దిన ముఖ్యస్థితినొప్పే మాను లమరులేడందఱులక మెచ్చఁగఁ.

మ. ఆశరాధక్షమచేసికోవలయు సంపాదయాశ్రలంతంశసం
దపుసందికమదనాఠికిచ్చుటయు నాధర్వుండు సత్యాధ్యక్షుడై
యపుడొప్పారఁగ వానిఁగేతువును వాహంబుక మహాప్రేమ న
చ్చపుసఖ్యుండునుగాఁగదాఁగయిఁగొనెక శంభుండు సంరంభియై.

సీ. తృవనుండు హ్రోదినిజలములఁ గ్రుంకిడి
తపము నేయఁగ జాలధరుఁడొక్కఁడు
కలవేసిపట్టి భూవరుఁడగు మాంధాత
యొద్దకుఁదెచ్చిన నుద్వివిభాండు
నెప్పటిచోటుననిడుమన్న నమ్మని
వీనికిబదులిచ్చి విడువుము ! నను
సూరకచనఁగరాదో నృప ! యనుడు వ
స్తువులెన్నియిడ నవి తులకురామి.

1. గీ. సంపఁగరజాతుడను ముని యాశ్రునిడఁగ
సవతు వచ్చును నా నట్లు సర్వ విభండు
గాన నిల హన్యకవ్య విధానములకు
నర్హమగు తత్ప్రభావ మనంత మిరయ.

సీ. గోదానమహిమ లెక్కువ సుకర్తాధ్యుడొ
విప్రుఁడుగార్హస్థ్యవృత్తహాని
ముదిమిచేదవము సౌంపాదవఁజేయుట సిద్ధి
నొంది యింద్రుని కడనుండ నప్పు
దమరేంద్రుడూతలయ్యమరేతుతో యమ
భటు లిందులకువచ్చు చావనులకు
నడ్డమ్మువచ్చి తదావాసమునకుఁగై
కొని వనిరనగుననిమిదవతి.

అ. వె. యఘముకాలఁజేసి యాపునిచ్చినవార

లర్కభవునిఁజూచి యమరపురికి

వచ్చువారుగాని యవృతనుండదు

ధేనుదానఫలము దెలియుండెట్లు.

క. అవప్పుత్యు హరణమను న

వృపుబిల్కును ద్విజుఁడు విని నిజరథపుంకి

ట్లుబడేకమిత్తునని ది

వ్యపుయానము నెక్కివచ్చియశరీరి క్రియఁ.

అ. వె. స్వర్గమభిలషించు సాధువుల గోదాన

పరులుగాఁగవలయు దొఱకనియెడ

నెరి సువర్ణమైన నిష్కంద్యయంబిచ్చి

యట్టిఫలముగాంతు రనుమఁజనిన.

కం. వారలు తద్బాంధవులుఁ

ధీరత గోదానవృత్తిఁ దెలివొందిరి యి

ద్ధారుణి దేవ ప్రీతిద

మారయ నదిగాక యెందులగునె యరయఁగఁ.

తే. గీ. పుణ్యకాలక్షులఁ గుణగణ్యమైన

సాధుధేనువు దానంబు సర్వసేని

దాని రోమంబురెన్ని తత్సంఖ్య వివ్య

వర్షములు స్వర్గమున వైభవమున నమరు.

కం. తరమంబునఁ దద్దానము

వెరపునఁ గావించునేని విను యమపురవై

తరణీ తరణమ్ము సుర

పుర భోగము లొందు నధిక పుణ్యస్ఫురణఁ.

కం. అనిమిషులకు హవ్యంబును

ఘనముని పితరులకు నెల్లఁ గ్రవ్యము వలె నం

తును దామరసభవుండెల

ననుపమముగ ధేనుగణము నమర సృజించెఁ.

కం. ధేనువులుఁ బ్రాశస్త్యములుఁ

బూనికి వొక రూప విశద పుణ్యస్ఫురణఁ

ధీనుతగతి నవలొకన

తానార్చన విధులు తమల ధన్యులఁ జేయుఁ.

త. గీ. సరవి గోత్రాహ్వానముల దృష్టిసలుపు నతఁడు
సత్యవాదియు నిఖిలా తృప్తముఁడు యోగ
నిరతుఁ డోదనదాతయుఁ బరమేశ్వరులు
వంశ పావనుల పవర్గవల్ల భులును.

కం. శ్రోత్రియుఁడు గుటుంబియునగు
ధాత్రీసురు వెదకి వేడ్కదాసమొసఁగు స
త్రాత్రుఁడు నుభయ కులంబులు
చిత్రగర్భి సత్యలోక సీమ వసించుకొ.

వం. కలపునఁ జాలమేపులును వారియుఁ గల్గఁగ రక్షణక్రియా
పరత మెలంగినకొ ఖలులు బల్విడిఁ దోలుకుపొపుచో ధరం
ధరమల శార్యతం దఱిమి తొలిమి గ్రమ్ముచెంచినకొ మహా
మరపురభోగ సంపదలు ముక్కువగాంచి వరించు నెంతయుకొ.

కం. కేనువులకు విప్రులకుం
గానెమ్మిఁ బొసంగు రణముఖంబునఁ దెగు న
మౌనధనాధ్యనిఁ గైకొని
పూనికతో నప్పురసలు భోగింతు రటకొ.

వం. పతి పాత వృత్తికై పొలియు భంగికి నెక్కుడు విప్రురక్షణ
స్థితిఁ దెగటారుటల్, మిగులఁ జేకులు పుణ్యము గోపితార్థమై
భృతి నన్ది నీల్లి నాతనికి దివ్య సుఖములవేమిదొడ్డ ! గో
స్థిత భవనమున కైలఁగు ధీరతఁ గల్పితములున్నులకొ .

చ. పదియారిత గడు పేసవికొ గడుపునింపకొ వారిఁ గల్పించు స
మృద వారితుఁడు మేపువెట్టు ఘనసౌమ్యవైర్య హృత్పద్మం దొ
ప్పిదపున్ [గో ?] భవనంబునకొ జలనిధుల్ పృథ్వీదేశాక్రాంత జూ
టది గన్పొందుఁ జరించుసంతతతపాహ్లాద ప్రసాదాకృతికొ.

సీ, తపశాసములఁ దీసియున్నచో వాశలఁ
వాడియఁబెట్టిన వ్యాధి వడవిసపు
దరిసిప్రొవకయున్న నతితృప్త బడలింప
పడుకచో సమముగఁబరగఁజేయ
తునికి యాఁ గుఱ్ఱుల దినమును వాఁచేఁ
దనుపకయున్నఁ దత్పాతకంబు
తిల నెన్నవకొని నిచ్చలు బహువీదచే
నిరయంబున న్నాడు నిరళనాత్తి

తే.గీ. వొరలఁగొడలుచు బాధలఁ బఱచు యముని

భటుల బ్రతిమాలు నతిదీన భాషణముల

భేనుపోషణమున కెప్పుడీప్తునుకృత

మరయఁ దల్పిడనముకంటె దురితమైది !.

కం. దానము నేసినవానియ

నూనఫలంబులకు లెక్కయున్నదె తదో

మానేక వర్షసంఖ్యను

ధీనులి గోలొకవాసధృతిఁ జెలువలరున్.

ఉ. కొమ్మలయందమున్ సొబగుగుట్టయు సద్గుణయుక్తమున్ నుభా

సమ్మదమాధురీ రసవిశాలత దీర్ఘతకాలమొప్పగా

నొమ్మగునాపు వేదయు నిజోచిత కర్తియు శ్రోత్రియుండు నా

సమ్మపిదేవునర్చనలనారిసి యిచ్చినమేలు చేకుమున్.

కం. పాత్రునకిచ్చిన సలల

శ్మేత్రాంకుర రీతి వృద్ధిఁ జెలఁగు ఫలము దు

ష్పాత్రున కిచ్చిన నూకర

ధాత్రీ స్థితవీజగతి వృక్షయగున్ ఫలముల్.

కం. కపిల నిచ్చిన నధికంబగు పుణ్యము దేవతోపయో

గ్య పరిణతిం దనర్చి నగు నామరభీష్మత దుగ్ధముల్ తదీ

య పరత లేక తానె కొనునట్టి దురాత్మల శ్రాద్ధదేవుడ

వ్యపరిమితైక బాధల మహాపద లాండఁగఁ జేయునెప్పుడున్.

తే. గీ. ఉభయతో ముఖి విత్త్రుని కొనఁగ నుభయ

వంత తారక మగును దుర్వార మహిమ

తండ్రి కడవారు పదియగు తరములట్టి

తల్లికడ వారు చివ్య పదమైలుగను.

తే.గీ. శత్రుగణవాండు యాగముల్ నేయువాండు

చేక పూజా విధేయుండు తెరువులయెడ

వెలయఁ జలి పందిరులు వెట్టి ఫలము లొనక

నాత్రినిచ్చినవాండు పుణ్యాత్మలరయ.

కం. కులహీనునికీ లోభికి

నలకడ మూర్ఖునికీ గపటయగువానికీ జం

చలున కనానాకి కిడం

గలవాఁ జరిత్రజ్ఞునిరయగతులైయెగనున్.

కం. ఎపుడైన నన్నదానం
బహుమిత ఫలాస్పదంబు హర్షంబును సత్
కృపదతు కొత్తి కగనిదినక
విపులయశః పుత్రపాత్రవిభవములాడవుక.

సీ. ఉద్భిద సజ్జలే నౌత్పగు దరుగుల్ల
లతలు నేద్రదభవసంగతులఁ గ్రములు
దంశాదులండజతలి జలచరపక్షి
చయము, జ రాయజ సమితి మాన
పులు పశుసంతతి యిలఁ బుణ్యమహిమచే
దివిఁ బుట్టుదురు నరుల్ దేవతలనఁ
బ్రకటిత పాంచ భౌతికములన్నియునట్లు
లగుట దేహములు కర్మానుసరిణి

తే. గీ. వ్హావరములెల్ల నట్లగు వ్హావరముల
నన్నములు పుట్టి జనమెల్లనవిమెసంగు
మర్విజలములఁ దడిసి వాయుత్రన నావ
రింపఁబడి విత్తుదాచంకురింపఁ దొడరు.

ఉ. వెండియు నీడ నాన నలవిత్తున నాశమునందుఁ బర్ణముల్
గాండము దానియందుఁ గడకక వెసములముగల్గి పూపులం
బండులు వెన్నులుల్ బొడమ వాటిలు సస్యములుల్ ద్రుమంబులై
యండఁగ జంతుసంతతి నిజోచితభక్తిఁ దనర్చి పర్థిలక.

అ. వె. ప్రాగములను దుషయం బటుతుషడీరముల్
డీరయైక్కి బొడమి వెలఁగు తండు
లములు దాన సస్యమయ నోషకుల
ర్తనములిట్లు శాస్త్రోపార్జితము.

సీ. యవలాదిశాలివర్ణంతక్కు సప్తద
శకము శ్రభ్యాతమై సరవి నోష
భులునాఁగ మెఱయు నవ్వలివెల్లయుద్రాభ్యుఁ
బొలుపు గాఁదండులములు పాసఁగిన
యన్నంబు దేహాన నటఁ బక్వమై సప్త
ధాతుసంతతి వృద్ధిఁడనరఁజేయు
నవి నాడి తరిఁజెంది యా ప్రాణవాయ్యాది
గతులచే వడి బహిర్గతములగును

లే.గీ. సారమంతయు శుక్లమై మీటి జన్మ
శీతుకరమగునది స్పష్టి శీతువగుట
నన్నమే బ్రహ్మమనుచు వేదార్థ విదులు
పలుకుదురుగానఁ దద్దానపటిమమేలు.

కం. ప్రాణాధారముగా ని
ర్మాణముగావించె భావమహిమన్నమునన్
ప్రాణము లిచ్చుట లెక్కువ
ప్రాణతఁ దత్త్రియకు నెక్కుదానము గలదే.

కం. జపములు తపములు హేమములు
ఋషివాస క్రతు చయంబు లాదరించు ఫలం
బుపదించడగునె యన్నద
విపుల మహాసుకృతమునకు విశ్రుతలిలన్.

కం. దినమనమాన్నదానమున దేవతలందఱు దృష్టివొంది పా
వన శుభమిత్తు రామ్య లనవద్యులు నా న్నతియింతు రంతయున్
వినుతిఁ దడియ వంశజులు విశ్రుత భాత్య పదముగఁతురా
ఘనులకు సాటిలేరవటఁ గంజదళాక్షుని యాపమొందుటన్.

మ. విను మిథర్పి జ యన్నదానము జగద్విఖ్యాతమున్ దృష్టిదం
బనభంబాతృహితంబు ముత్కరము విప్రాభ్యుండు మున్ బుత్రకుత్
మనుమల్ కాంతయు సర్వవస్తువులు సౌమ్యసూర్తియొంగల్గి ధీ
రనుతిఁ భక్తము దెట్లు నిత్యము సుపర్యత్రేణి వర్ణింపఁగన్.

సీ. అతని మనశ్శుద్ధియరయ శచిభర్త
జడితాన గురిసి బెగడుతఱచియు
తానప్పుడొక వృద్ధ ధరణీసుపర్వుడై
చనుదెంచి భుక్తివేడినఁ జెలంగి
రమ్మని యర్పించి రమణిఁ కాకమునేయ
పనిచి తదోగ్ధి గృహస్థుఁ డున్న
యత్తటి దేవతలందఱు విశ్రుతై
యన్నంబు వలెనంచునడుగుట మును

ఆ. కె. వీరరదయ భుక్తివిధముల్లసంచు మున్
వృద్ధ పల్క రాస విడమి వంట
కట్టియొక రేమిఁ గాంత చింతిం వీర
లెల్లనూనె నద్ది యిచ్చి విభుఁడు.

కా. అందుంచాకము గాక దేవతల మాయన్ బిక్కినన్ గాంతయున్
గుండన్ బాదము లగ్నిలోన ఏడు మోహియ్యయన్ సాధ్యయ
ట్లుం బెల్లొందుచు వంటనేయుటయు వీలన్ దధ్యత్తుం బెల్లబా
రిం బెచ్చెన్ ననం బుంక్తికై నవును సంప్రీతాత్మకయత్తయన్.

కం. పెంజోడలు గ్రామి వనధర
నిందొరంగిన సాధ్యం జూచి శైరిశోకమునన్
గుండుచు గృహపతి పద్మన
కుండొడరిన నిలియిడక కూడదటన్నన్

తే. గీ. అతఁడు వంటయింటికరిగి చిక్కిన సాధ్యం
జూచి మూర్ఖవోవ నుదతి లేచి
యింద్రులకురుణవలన నిడంగ భోజనము గా
మిచి సురలు విభునిం బిలుపు మనుడు.

కం॥ అశ్రులు భుక్తిం గొనిరో
వతురా ! రిప్పునుడు నతఁడు సంతసమున సం
మృతులమర వచ్చి యా దే
వతలకు నుపచారింపి వార్తలు వాడివెన్.

ఉ. దానికి సంతసంపుచు శతక్రతుడా మిధునంబునెంచి మీ
రానిక మత్సదంబున మహామహిమంబున నుండి యంత వా
క్యానను పెంతనుండఁ గల యద్భుత కర్మలటంచు వారి స
హ్వానపుం కోర్కె లిచ్చి సురమండలితో దివికేగి వేడుకన్.

తే. గీ. పూని హినుండు కోరిన యేనిం గరుణ
వనర నాతివ్య మొనరింపక దగవు బడలి
యన్న మడుగఁ బరీక్షించు టర్లమగునె
కాస్త్రో కోవిమరైసట్టి సజ్జనులకు.

కం. పెట్టమిని దరిద్రుండై
పుట్టుంచాపముల నేయు పూని యితరులన్
బట్టుగ వేడున్ జులుకిన
బొట్టంగ భువిని తకటె దోషముగలదే

ఉ. దానములందు మేటి శుభదాననిధానము దేవ మోద సం
ధానము ముక్తికాంత పరిధానము సన్నతభర్త సంతతా
ధానము సర్వలోకగతిధాన మనూన రసాన్నదానమా
మానిత భర్తవేదవగు మానవకోటుల కెన్ని చూడంగన్.

౧౧. ౩. ఆన్న దానమాది యభిలదానములకుఁ

దృష్టిజేయుగానఁ దృష్ట మణియు
జారఁజేయు నుదకదానముల్ గాన న
వృద్ధకముల సాటి యొకటిగలదె !

కం. దట్టపుఁ జలిపందిరులఁ

బట్టగు శీతలజలంబు పరిమళ యుక్తిఁ
బెట్టగు వేసవి నిచ్చిన
యట్టి మహామహుఁడు వరుణు నాకృతివెలయుఁ.

కం. ఏ జాతివానికైనా

రాజితమతి నన్నమిడ సురల్ మునులుఁ ని
ర్యాజోపకారకరుణో
ద్వేజిత మన్నింతు రతని విభవప్రదులై.

కం. ఇంపుగ “నన్నస్య యథి

తంపాత్రమ్మ” నెడి మేటిధర్మక్తిఁ దగ్గఁ
బెంతులరు నన్నదాతకు
సంపన్నౌభాగ్యభోగ సంతతులొదపుఁ.

వ. అని వాసుదేవుండు కాంచీయాగజన తెలింగింపెనని సూతుండు వెండియు
కానకాదుల కిట్లనియె—

కం. పాదుగ నిందులకై కల

దానట నితిహాసముకటి యమభర్తజ సం
వాదము, గజపురిరాజ్య
శ్రీదనరుచు భరతవంశ శేఖరుఁడెలమిఁ.

మ. ఒకనాఁడాగమ కృత్యముల్ విదతధర్మపాయ కర్తంబులుఁ
ప్రకటస్ఫూర్తివొనర్చి విప్రజనముల్ మంక్తిఁ పసింపఁ రుచి
ప్రకరంబుల్ దళకొత్త సూతుయపుంపాత్రంబులఁ భవ్యభో
జ్యకరంభంబులునించినట్టియొడ నివృత్తధర్మదుష్కర్తలఁ

కం. వండాలాకృతిఁ గైకొని

మెండుగఁ తాపజకు సాయ మేళన నిజగా
త్రుండగుచు వచ్చి కాకిఁటి
తండ్రివనియించి యుచుటి నావారికులఁ.

కం. కనుగొని ధర్మసూతి తెలుగన్వినిపింపుడు నాదురాక నా
విని యిది దేవతార్చనకు వేళ భుజించిన యంతఃగోల్పులా
నను బొడఁగెందుగాక యనినకొ గడుకోవము దెచ్చుకోలుగాఁ
జనుగద రాచపుట్టుకకు చాలదె యింతటి నిష్ఠలందొకొ.

కం. రాజ్య ప్రతిపాలన గుణ
పూజ్యము గావించి దినము భాసురకర్త
ప్రాజ్యత మెలఁగిన ధర్త
త్యాజ్యంబగు నంచునాత్మఁ దలకుడొ వినడో.

సీ. అని పెక్కుమాటల నావని సన్నిధి
గాంచి కష్టము తనకంటె నెవ్వ
రనిపాతకుల దెల్పవిని మెచ్చి మంచిదె
యారకలి గొనినాఁడ నన్నమిడఁగఁ
బంపవే యనరాజు బ్రాహ్మణుల్ భుజియించు
పిమ్మట ననపుడు పేర్తిధర్మ
శాస్త్రార్థములు దెల్పి సమకొల్పియిడరాగ
పవనీశ్వరులయన్న మధికకలుగు

తే.గీ. మరయవైద్యుల పదుపురి యథుముసూన
రియు దదీయుల [దందఱి] దియు ధ్వజీయు ?
నట్లవేశ్యయు వేశ్యలదంతయైన
పాతకపురూప మెన్న నృపాలుడనుఁడు.

ఉ. కుంది వివర్ణుడైన నృపకుంజరుఁగన్గొని బోయరాఁడొకం
డందముగాఁగ విశ్రవరు నాకలిఁ దేనియ చామబియ్యమిం
పొందఁగనిచ్చి తీర్పు ఫలముర్వికేనెల్ల విభండుగాఁగఁ బు
ట్టం దగునాటి విప్రుఁడుకిడంగి పతివ్రత యోర్తుఁ బంపఁగన్.

ఆ.వె. అన్న దానమహిమ లడిగిన నారాజు
శిశువునాటి తెలుఁగు నెప్పియంత
యింతయయ్యనెంత యంతగునో యది
తెలిసికొమ్మటంచుఁ బలికె ననఘ !

కం. కావున నీత్రక ధరణి
దేవతలకు నన్నమిడుట ధృతగుక్యత శుభ
శ్రీవెలయుదువని చనియెన్
కావనమగు నన్నదాన పద్ధతులిటులన్.

తే. గీ. చాలమున ద్వాదశుల పోడకమునఁ గుడుచు

నతని పాతకమింతన నలవియగునె

పురుషుడేకాహభక్తిచేఁ దరుణియగుచు

బుట్టునే జంతువునైనఁ మూనిపిదప.

కం. గుతుఁడు యతియైనచో నా

సతి పురుషుండగుచుఁ బుట్టు సతియగుఁ బురుషుం

డతిఘోరైకాహాన్నా

ద్యుతభక్త మహాసుమున విబుధనుతులారా !

సీ. బ్రాహ్మ్యంబలంకార భాసితయగుకన్య

ధారవోయిట త్రిసప్తకులజాలకు

మోక్షదంఽగు యజ్ఞములకు బుద్ధివ్యక్తి

యొసంగ దైత్యమనంగఁ దనరు

నది ద్వైతకులుల కవనర్థమొనఁగూర్చు-

గోమిథునక్రయ హేమమునకు

నొసంగ నార్జునవి యొసంగు నేడుదరాఁ

కాకికి ముక్తి దుర్వారగరిమ

తే.గీ. నొండొరులకు బదులకన్య నొసంగుటదియె

పరగు సంతాన కారణ పదమనంగ

నదియొఁ ద్రిపురుష మోక్షదమగుట ధరణి

గురులకివి నాల్గయోగ్యహా పరిణయములు.

కం. మఱి గాంధర్వము రాక్షస

మరయఁగ రాజులకుఁ జెల్లు నవియొంగూడక

గుణివైశ్యుల కాసురమగు

నెఱిఁ దైశాచికము శూద్ర నీవహమునకగుక.

కం. ఉభయకులపవిత్రం బతి

శుభఫలదము నైనకన్య శోభనరేఖా

విభవము కులశీలము స

త్ప్రభవతయొగల మునికొసంగ భాగ్యములమరుక.

కం. ఇనమండలపరిమిత మిల

ననుభుగఁ బ్రతివర్గ మొకటి యవల నిడంకా

జనుకాలము కన్యాపదుఁ

డదుపమభోగములనందు నంచితమహిమక.

కం. కులమును రూపము శీలము

గలిమియు విద్యయును బ్రతిభగల వరునకువేఁ
జెలువ నొసంగుట పుణ్యం
లిలఁబుణ్యదినాశినిచ్చుఁ పెంతయు నొప్పుకా.

అ.వె. పుణ్యతీర్థపుణ్య భూములగ్రహణంబు
నయనవిషపులైన యట్టియడల
ఘనతఁజేయునట్టి కన్యకాదానంబు
సార ముఖయవంశ తారకంబు.

సీ. కొండెన్యకులుఁడొక్క చండితాగ్రేసరుం
డవనీసురుండు వేదాంతవేది
శిష్యులతో పనసీమకుఁ జని కంద
మూలఫలాలి కిమ్ములఁ దిరుగుచుఁ
ద్రోవఁగానక ఘోరహావనంబునఁ బడి
యటనొక్క కూపమధ్యమునఁ బాపి
సాహియొక్క బల్కులు పలుములు వినిచేరఁ
జొయి యెవ్వరులేమి బుద్ధికలఁగి

తే.గీ. మఱలిరా సాదలిటి మాడ్కిమాటలువిని
తిరిగి చూచుచునటఁ గాంచి నెరయు భూమి
మతఁడు మీరెవ్వరనుడు మీ పితరులమిట
ననుచుఁ బల్కినఁ గడువిస్మితాస్మయఁడగుచు.

కం. మీరివట నిట్టులుండఁగఁ
గారణమేమనుడు మాకుఁ గల కులభవులె
వ్వారలు పుణ్యదమగు నా
చారమున మెలంగమిక్ గృశస్థితి వలనెకా.

కా. గంగాస్నానము నేతునేవయును శ్రీకాంతార్చనలే పుణ్యతీ
ర్థాంగగాహన దానధర్మములు నేయొక లేరు నీవైన న
త్సాంగత్యంబునఁ గన్యక బాత్రునక వశ్యంచిచ్చిలేనికా మహా
త్తుంగభ్యాతుల మాకు సద్గతులు జెందుకా వేగఁగావింపవే!

అ.వె. పితరుల కవతర్గ గతిగల్గఁ గన్యక
దానముకటికక్క మానసియ
మితరకర్తవ్యము లెందులేవాత్మజ
నైన ద్రవ్యదాన మైనమేలు.
V.V.—15

కం. వేదలగు విప్రలకుం బెం

ద్వాదరమునఁ జేయఁలెస్స యందున దోడై

నాదయఁ దోడ్పడ మేలగు

శ్రీదనరుం బిత్తులు మది యశేషులుగు వగన్.

చం. అనవుడు నట్లెకాక యని యాయవసీమరుం దాత్తకన్యకన్

ఘనుండగు బ్రహ్మచారికి నుఖస్థితినిచ్చి సమస్తపుణ్యముల్

గని మనెఁ దల్పిత్వప్రతతిగాంచె సమంచిత దివ్యలొకమూల్

మనుజువరేణ్య ! తచ్చరితమంజుల పుణ్యద మించినన్వినన్

కం. కలవారు వానధర్మా

కలనన్ బుణ్యముగఁడు గడుదారిదుల్

గల రమిత పుణ్యలోకం

బుల నుండఁగ, నుదక మొసఁగి భూరిస్ఫురణన్.

కం. ఆన్మమున కెచ్చు తృప్తా

పన్నుల ప్రాణములు నిల్పుచానీయము లి

ట్లన్నన్ దానికిఁ దులయౌ

సన్నత దానములులేవు సాధువిచారా !

సీ. భాసురంబైనట్టి బదరికాశ్రమమున

వెలయు నుశీబుండస్విప్రవరుండు

శీతలజలములు నేర్చియందఱకిచ్చు

ప్రియపత్ని యనుదానుఁ బ్రితిరొడ

నతని శోధనకింప్రదడట వానలేమిఁ జే

సిగద్విజగడు తపంబుచేత విష్ణు

కరుణనచ్చరి వారిగారించి యాసీఁట

నందఱి బడలిక లణఁపనంత

తే.గీ. నదురులును దాను సురపతియందు దినము

నీళ్లు మిగులకయుండ నన్నియునుగ్రోల

వేసరకనిచ్చు కాగుల వెలిదిడి

భార్యతోడ్పడ నెప్పుడా బ్రాహ్మణుండు.

కం. అనలునిపోడ్కొని యొకనాఁ

డనిమిషపతివచ్చి జలము లన్నియుద్రావన్

వనమాలి నెంచి విప్రడు

దనియఁగ నయ్యన్నినీళ్లు ద్రావించెఁ దగన్.

తే. గీ. అంతట నవగ్రహముల నటుకుబంప
కారలా జలమానుచో దానగుటినే
ఘనత హరిభక్త ధర్మవిఘ్నములునేయ
నజ హర పురందరులకైన నలవియగునె.

కం. నెమ్మినుళిలుని దివికి
రమ్మనుటయ్యుం దైర్ధికులును రహి నిచటిఘనుల్
ఇమ్మసాం గనుకారలు మో
క్షమ్మనం దనరంగ వరము చతురత వేంకటే.

అ. వె. అటులనిచ్చి విష్ణుడా విప్రమిథునంబు
నమర నునిచె నవ్యయపద సీమ
గాన నుదకదాన మాన మేదానంబు
గాన మనుచుధర్మసూనుతోడ.

వ. తెల్పి వెండియుం బుండరీకాక్షుం డిట్లనియె.

కం. భద్రకుండను విప్రుడు ని
ర్నిద్రాహుచారకృత్య నిరతుడు మూర్ఖా
భద్రగుణాస్వీతుడు సో
పద్రవ కర్మతుడు నగుచుం బరగెన్ ధరణికి.

చం. పతితుండతంబు యౌవనవిభాసితుండై సొగసుల్ ఘటించి వా
రతరుణులం బరాంగనల రత్నన గుట్టెడలంగఁగూడి సః
చిత ధనమెల్లం బెట్టి కల చేసులునమ్మక పూసబొట్టు దు
ర్మతి వెనవెచ్చుబెట్టి పలుమాయల నప్పులు దీసివేసెటే.

ఉ. ముచ్చదనానకుం దొడరి మూఢతం దదధనమెల్ల వేశ్యకై
యిచ్చుచు నంగ మచ్చములవెల్ల బయల్పడ నిల్వవోడియ
య్యెచ్చెచ్చి [కూం] తకాడు భయమొందుచు దూరపుభూమి కేగి వా
డవ్వటం బోతునైద్దు ములువై హరియించి స్వకీయభూమికి.

కం. వచ్చినం గని బంధుజనుల్
దవ్వనలాడుటయ్యుం దీర్ఘతతిం గనుగొనుచో
నచ్చొనిచ్చరి వీటిని
నచ్చుగంకృషిసేసి బ్రతుకుమని యని బొంకెన్.
V.V.—15A

సీ. పాతులైన చుట్టమ్ములింకనైన గార్హస్థ్య
 ముననుండుమని పల్కననుమలించి
 దుక్కినంజోకరత్తుక నెద్దు నెనుంజోతు
 దోలుక యొక గుట్టచేల నడిమి
 పీటకొట్టుగఁ గొట్టి బెట్టుగఁ బగలింటి
 దనుక దున్నఁగదున్న భరణిఁబడిన
 దండించెదవు దీని మొండుగ మీఁద న
 నిత్యదేహమునకై నిష్కరాసు

తే.గీ. తతులూనర్చదవిత్తైన బ్రతుకుగలదె
 యనుచు నయ్యెద్దు భర్తృశాస్త్రాఙ్గిఁబలుక
 మ్రొక్కినిష్క్రొతి చెల్పవే నిక్కువముగ
 నట్టులూనరింతు ననుడు నయ్యనడుమమ్ము.

తే. దానములు భర్తములును సత్సంగతులును
 బుణ్యకథవిన్కి గల్గినఁ బొలియనఘము
 లనుడు నట్లయొనర్తు మీ రరుగుండెఁచటి
 కేని ననుభద్రుకునిఁజూచి యెద్దు పలికె.

కం. నీకున్మునుపటి పుట్టున
 నీ కొని నిష్క్రమయమ్మునే మీవర వేఁ
 క్కొనుము విక్రయంబున
 నీ కడనొక మాద్రుండడుగు నిది యనునంతక.

ఉ. మాద్రుండొకండువచ్చినుడి చొప్పున మాద్రుండవరాలా సంగినక
 భద్రకుడిచ్చి యెద్దు నొడిఁగి మెలంగి కృతార్థుండయ్యె నా
 మాద్రుండు వాని రెంటిఁగొని సొంతమరక బెనబెట్టి యింటిలో
 భద్రముగాఁగఁగట్టనవి బాసె శరీరములుచ్చ విగ్గిలక.

తే.గీ. మాద్రుండదిచూచి దుఃఖింప నుభవిమాన
 మునఁ దనరి ఋణమొడరవోయనఘ ! యింక
 రమ్ము గురపురి కనుచు సారగతి మువ్వ
 రరిగి రా దివ్యయానఘులగుచునపుడు.

ఉ. పొంగుచు భద్రకుండు గడు పుణ్యములొందె మహత్సంగతిక
 ఁగతనెద్దుక జోతు ఋణభారమునక బలు పాటుబొందె నే
 యంగునతైన నప్పు కలుమకరమట్టులఁ ద్రావునేతికం
 మెం గడు మెలుగూర్చ దిన వీని తొరంగు ఋణంబు పెంపునక.

కం. జనకుండు ఋణమొనర్పఁగ

దనయులకుఁ శాత్రుఁడగు ధనమొనఁగూర్చు

విను బైవోపముండగు శా,

స్త్రీ నియాధిఁ ఋణముదాస్యతఁ ఘటియింతుఁ.

జం. కలఁదొక విశ్రుంఁగవుండు కాశికనాముండు శాస్త్రవేది ని

శ్వల సుకృతాస్పదుండనఘవర్యుండు బేరము వడ్డిచాసి వి

ద్యల గృహిగూర్చుకాలధనధాన్యము లాకృతవేళ వానికిఁ

తెలియగు సత్యశీలుండటం జిక్కి వర్షద్రవం బీడితావుండై.

కం. దీనత రా ధన మవసర

మొనర్చుదొసంగు మఱల నడుగఁడు లోభం

బానక నెనరున నెయ్యొడ

నైనా లేదనక మోహమురఁగఁ గరుణఁ.

సీ. అంత నయ్యుద్దట యమభటుల్ గొనిపోవఁ

జని కాశికుండందు సత్యశీలుఁ

గనుగొని యమునితో ననఘాత్త! నాచేత

ధనమెంతయేనియుఁ గొనియింతండు

మగుడనీయక బాంకెఁ దగవేది నమ్మిన

వారి వంచింపుటే పారుపంబు

పాలింపుడన సత్యశీలుఁ దామని దీర్తు

నను నెడఁ గలహమ్ములయ్యె, నంతఁ

అ.వె. గరభవత్సే సుతుండు పరభూమికిం జనెఁ

జనఁగ నొకటి కొకటి సాగదయ్యె

నప్పుదీఱదనుడు యముండుగ్రోవుండై

యతని సుతుడ వగుమటంచు నొడివె.

చం. ఇది కమలాసనుండు వచియించినధర్మమటంచుఁ బెల్కె సౌం

పాదవఁగ నప్పుదీసి రయమొప్పుఁగ నీయమి నందునిండు దుః

ఖిదకయ్యాని సౌఖ్యములుగల్గెల్ల గాన ఋణంబు కష్టజ్ఞా

మదిఁ దలపోసి శిష్టులని మాని మెలంగుదు రింగిత స్థితిఁ.

వ. ఇట్టి పాతకులు సత్సంగవలనం బ్రబలి కృతసుకృతులగుదురవ్విధం బెఱింగింపె.

తే.గీ. భరణి నక్షత్రవర్ష నాదనరు రాజు

బలయుతుడం మూర్ఖుడదయండు పాపకర్మ
యగుచుక్రుచ్చుల గొండిల నాదరించి
పరధనశ్రీల హరియించు గరుణలేక.

కం. ఎక్కువ సాధుల నైర్లక

నిక్కువముగ బాధవెట్టు నీతిరహితుడై
చుక్కలకెక్కువయగు నా
తక్కురి పాతకము తెన్నుడెరఱు ! ధర్మిణ్.

సీ. ధృతినికనాడు విదేహపురికివచ్చి

యంబుజాక్షుని మందిరంబుగాంచి
తానొక్కడటకేగి ధనభూషణంబరం
బులు నూచి బొంగిలంబూని యచటి
యోగి విఘాతి యోనో యంచు వధియింపఁ
బడఁద్రోసి యసి పూచి పట్టుటయును
నిరపరాధి దపస్విని దయపోకార్చి
తునుమంగనల ! శత్రువులనైన

తే.గీ. వేడికొనఁగ వధింపరుర్వీరమణులు

దార బిడ్డలు చుట్టముల్ దానుగూర్చి
నట్టి యర్థమృత భుజియింతు రతికలుషము
దాననుభవించు జూ ! భవాంతరమునందు.

క. వానికి దుర్గతులగల వశశ్యముగా ననిపల్కి దైవమా !

పూసి సమస్తముకొ విడిచి బుద్ధిరహిత పాదపద్మ సం
ధానతనుండు వారలకుఁ దాదృశదుష్కృత కర్మమొందఁగా
నానకె ! యంచు విష్ణు మదినారయచున్నెడ వాఁడు నత్తఱి.

క. సత్సంగత్యము విష్ణుసంగతియు నెంతకొ గల్గుటకొ గ్రోధముకొ

మాత్సర్యంబును సూని యోగవరు సన్మానించి ప్రార్థించుచుకొ
మత్సంపాదిత పాపముల్ బోలఁగఁ బ్రేమన్నన్ను మన్నింపవే !
వాత్సల్యంబుధివన్న యోగి దయఁ గ్రేవన్నెడు ధాత్రిభుతోకొ.

కం. హరినేవక సత్సంగతి

దురితము తెడఁచాయననుడు బోడనె యఘ శం
భరితాంతరి కరణోజ్జ్వల
తరతాపానమువలన దగ్ధుండయ్యెకొ.

తే.గీ. అట్లు గాఢనిద్రయనైన బ్రహ్మ
దివ్యపాదోదకముఁజల్ల దివ్యఁడగుడు
యోగిఁగానియాడి పూసోనలొనరఁ గుఱిసి
మహితగతి నొప్పెసాంగశ్య మహితగతిని.

సీ. తెరువుగట్టించినఁ జేరు పుణ్యంబులు
పథికులు నీరానఁబాపహరము
కులజం కొదవునిశ్చల లోక సౌఖ్యముల్
తత్తైదు మత్తై నఁ గట్టఁబెట్ట
నాతఁడా చంద్రార్క మమరలోకముఁజెందు
ప్రణలింప నినుమడిఁఫలముఁదీసి

ఆ.వె. తెలుక లాత్రిక కీటి యెన్నునిభము మృతి
రాజు నియ్యార్వరును దివి నోజ మనిరి
కొలన బావిని నూఁతిచేఁగల ఫలములు
సగము సగములు సగు నూఁతిసాటి కాల్వ.

కం. చతురత వనమొనరించిన
యతని పితరులుండురెత్తును సమరావతిలో
క్షితిఁదత్ఫలగతిఁ బతుకు
క్షితతుల జీవనములగుట శ్రేయస్కరమై.

అ.వె. రానివేము మట్టి రహి నొక్కటొకటి మా
రేడు వెలగలు నుసిరికలు మూఁటి
మూఁటిఁ జూతనవకమున్ దశతింఁబ్రెలుల్
ప్రబలఁజేయ బ్రహ్మపదముఁజెందు.

కం. హరిభక్తులైనవారికిఁ
తొరయపు చారిద్ర్యరోగ పుంజములు న
య్యరవిందనయనునై మది
తిరముగ నొనరించి నతఁడె ధీరుంకరయన్.

సీ. తల్లిదండ్రుల సేవ వయఁజేసిన యతఁడు
హరిపూజ దినము నేమఱనియతఁడు
సత్త్వవత్స్థుఁడౌ సజ్జన వినుతుండు
సర్వ భూతదయా వికారదుండు

ననయెంబు హరికథల్ వినుచుండు నాతండు

జ్ఞానతోధన కళామానసియుఁ

డతులితసదోగ్ధి చతురాత్మఁడగువాఁడు

నాభులింతలు తుమ్మునడరదగ్గు

ఆ. వె. నవుడు విష్ణుఁడలంచు ననఘ సద్గుణశాలి

సాధ్వీచర్య నమరు జలజముఖియ

వేర్చి జలజనాథ ప్రయమగువారలు

వారిఁజూడ నఘముదీటు నిజము.

కం. జల మధికాయువు నర్థము

నలవగు దేహమును గాలయాపన భక్తిక

మెలకువ న్నిదను గడు చం

చలమగు నివి నాల్గునెన్న సత్యముగామిక.

ఆ. వె. తనదు నీడఁగములఁ దాపత్రయంబుల

విషయయక్తి మిగులవెతలఁబడెడి

యతఁడు విష్ణుఁగొల్వ నాత్మఁడలంచు నె!

సంగరహితుఁడైన జనుఁడుగావ.

కం. పి దాన ధర్మములు హరి

వై దృఢమగు భక్తి నిల్పు పావనమతియై

యో దానధర్మఫలములు

క్రీ దయితప్రీతిఁజేయఁజేకులు శుభముల్.

సీ. తపము శౌచంబును దయయు సత్యంబును

ధర్మదేవతకుఁ చాదంబులగుటఁ

గృతయుగాదిగ నాల్గుగతులు ముఖ్యములగు

నందుఁ దపంబు మే లరయ నెపుడు

గలియగమ్మున నందుకలవడ వోపమి

ననశనవ్రతము తద్దనతకెక్కు

నందు క్రీహరివాసరాంబద్ధతంబు మ

హాసుకృతంబు మోక్షేనువృత్తి

తే. గీ. కదియు హరికిర్తనంబు గీతానువాద

మమరతటినిజల స్నానమర్చ తమము

లగుటఁ గలికాలమునకు నిట్లలవడు జను

అత్య యానంద మొందుదు రందునిండు.

కం. పక్ష ప్రాయశ్చిత్త ము
 ధోక్షజస్వస్త్రితికరము దురితహరము స
 ర్య జ్ఞేమంకర ముత్తమ
 ముక్షయ పద దాయకమ్బూ హరిదిన మెలమిన్.

కం. వ్రతములలో హరిదిన స
 వ్రతము తమమగుట భక్తవర్జనమువగున్
 గతిరహితము భవించిన
 మురిరహితులైల్ల శా సృమతముడలంపన్.

కం. హరిదినముల రాతిరి జా
 గరణము ద్వాదశుల దశమింగడునిష్టల నో
 గిర మొకపూటయొ కుడుచుట
 మురిహరుకీర్తనము వలయు మోక్షార్థులకున్.

పీ. నడులలో నెల్ల జాహ్నువి తైలములలోన
 మేరువు సుఖములలో రహి వగు
 జ్ఞానంబు దేవతాగణములోపల విష్ణుఁ
 డలగ్రహంబులలోన నబ్జహితుఁడు
 చిలువకులమ్మలో శేషుఁడు పక్షుల
 యందు సుపర్ణుండు నభిలలోక
 ముల సత్యలోకంబు మునులలో వ్యాసుండు
 ఘనసిద్ధవరులలోఁ గపిలయోగి

తే.గీ. వర్షములలోన భారతవర్ష మువధు
 లందు క్షీరాబ్ధి పలుకులయందు సత్య
 ముధికమగు నట్లు వ్రతముల హరిదినంబు
 శ్రేష్ఠమైయున్న శాస్త్రార్థ సిద్ధమగుచు ॥

కం. హరిహాసరమునందులనీ
 వరకుతోడకము ద్రావ ద్వాదశి భక్తి
 స్థిరతన్ వద్దభభక్షణ
 నరుదగు తైవల్య పదమునందంగఁ జేయున్ ॥

కం. ఉపహాసమునకు వోపని
 యపుడొక పూటన్ భవించ నష్టిఫలంబొ
 నెపుడేకాదశి విష్ణుని
 విమల పురోభాగవసతి విమల ఫలమగున్ ॥

తే॥గీ॥ అనశన ప్రతపరమైన యట్టిదొకటి
కలుగు నిలివన మాశ్చర్య కరము త్కృత
బంధు చరితంబు శ్రేయాన బంధురంబు
వినుడు చెల్వెడ నెంతయు విశదముగను ॥

సి॥ అవనీశురవినిద్యుడ డతిశయ చరితుడు
విశ్వాస పాతకి విగతబుద్ధి
దబ్బిలుకాడు మాతా పితృద్రోహి హిం
సాపరుడాద్య శామాపహరి
గురుతల్పగమనుండు పరపీడ నుండున
నేకదుష్కర్మియై యెసంగునట్టి
త్వత్రబంధుడు జనానవ్యుడై విడనాడఁ
బడి యడవులలోన విడువఁ బడుచు

తే॥గీ॥ కడుపుఁబోసుక తిరుగనక్కారడవికి
శాక్కముని త్రోవఁ దప్పిమహాగృతర ని
దాపు పీడిత శుష్కికృతతనుఁడగుచు
సం చలంబున నందందఁ జనుచు నటకు ॥

డి॥ వచ్చుచు ముందఱున్నెలగు వానిని బోయనిఁ బోని ప్రారు న
త్యచ్చయ పాతకుఁగని, తనూత్తత నాలుకఁ దొండియొండ వో
ర్నిచ్చుచునీళ్లు సూపుచున, వీటిడి యయ్యును త్కృతబంధుఁడా
సత్వరితుఁ గృపారుచిరసారసుదృక్కులఁ జూచి చెంగటన్ ॥

మ॥ కుముదాంభోరుహయుక్త చక్రబక్రాటూక జనకొన్న స్త్రీవి
భ్రమ మందార మరందకందలిత శుంభచ్చౌక బైక ప్రయా
దముదాధారము దృష్ట్యగోచర మహాదై ర్ఘ్యురు విస్తారమున్
గమలాగారము జేరఁ దోడ్పొనివనక గారామున వ్యానియన్ ॥

కం॥ జలములలోఁబడి వడి మును
కల గంధూపముల పటియఁ డ్రేళనముల ను
మ్మలికరడఁ తాసి పొట్టకుఁ
గొలది మిగుల నీరు ద్రావి కుతుకాన్పితుడై॥

డి॥ అంతకుమున్న వాఁడు వినయంబున నైకతజాత జాతమా
తాంతర పుంజ కుంజ కిసలాంచిత ముస్తి రశయ్యుఁ జేయఁ దా
నెంతయు వేడ్కనండు వసియించి తదీయ వర్తితమిండు వి
భ్రాంతునిఁ జేరఁ బిల్చి దయపట్టుగ నెట్టుగ మూని యిట్లున్ ॥

ఆ॥ తె॥ క్షత్రమిత్ర! ఘోరసంసారకారము గు

కృతమునైన విష్ణు కీర్తనంబు

మరువకున్కి నీకు మహిత భద్రములగు

ననుడుఁ దెల్పిచనియెనతఁడు త్రోవ ॥

ఉ॥ కాండు తడుక్తి దప్ప కనివారిఃతబుద్ధి హరిస్తులింపుడు

జొడిమి విష్ణు వాసరము పూనికతో నువవాస వృత్తిచే

కూడఁగ పాంస మాని యటఁ గొన్ని దినక్షుల నంతఁ గాలునిం

గూడి మఱొందు చిన్నమునఁ గూరిమి భూనురవయ్యఁ డై తగ్గ ॥

కం॥ జనియించి సద్గుణంబుల

కనువై హరివాసర వ్రతారాధిని మున్

జనము దెల్పిన వ్రతము

ట్లన సర్వయతండు మోక్షలక్ష్యం జెందెన్ ॥

చం॥ విశుత్తర పాతకాస్పదు లపార జహత్తులు శాంతి హీనులు

వహి నలికాయజర్మను లవారిత దౌష్ట్యము మూఢ కర్మము

రహి హరివాసర వ్రతకరాయణు లౌ నెడఁ బావనాత్మరై

యహిపశయాకుఁడై మెఱయు నమృతు చెంత వసెంతు రెంతయున్ ॥

కం॥ ఆగామి సంచితంబులు

బాగు ప్రారబ్ధమైనఁ బాయున్ సుగతుల్

భోగములున్ సమకూరున్

శ్రీగరిమన్ దద్యతంబుస్థిరమతిఁదలపన్

కం॥ వేదములకంటె శాస్త్రము

లాదటఁ దల్లికిని మేఁటియగు గురువున్ స

త్యోదితభర్తామితల

బాధరనిరిశనము కంటెనగునె వ్రతంబుల్ ॥

మ॥ మునురుక్మాంగదుఁడన్ భరావిఘ్నండు సహృదాత్మఁడైయుండి సౌ

పున మనోదురురాఁగ మ్రొక్కి విధి వత్సూర్వార్చనల్ సర్పియౌ

ఘనులారా ! యిల నే వ్రతంజనఘవిఖ్యాతిగ బ్రవర్తిల్లు ము

క్తి వాసంగూర్పు నెఱుంగఁ బల్కుఁడన నెంచే మచ్చి వారందఱున్ ॥

కం॥ హరివాసరవ్రతంబును

హరణము మోక్ష వ్రతంబు నని సత్పుతులన్

బరిశిలత శాస్త్రోక్తా

వరణులు వివరింప భరణిభక్తదా రీతిన్ ॥

చం॥ వశమిని నేకభక్తమును ద్వాదశి నట్లిన సల్పి కల్పి
 పశమన విష్ణువాసరము భానుర విధ్యుపవాస సత్త్రియా
 వశత వానర్పుణిన్ బ్రహ్మల వైపుగ నట్లానరింపఁ బంతు నం
 త శమనలోక మంతయు గతస్థితిఁ బాడ్యడై శూన్యయాతనన్ ॥

ఉ॥ అంతకుండంతభాతకుఁ దదాగతి దెల్పి నతండు మోహి
 కాంతను విష్ణు కారిగ విశాసతఁ బంపిన మందరాద్రియం
 దింతి వసించ వేఁట తమి నేడైఁబ వచ్చి భరావిభండు త
 త్కాంతకు కాసయిచ్చి నిజభామముఁ జేర్చి మనోబాధచేన్ ॥

జం॥ అదియును గొన్ని నాల్గకు ప్రతాపరణమున లేచి పోత న
 భ్యదయ గుణాధిరాము నృపు పూనిక మాన్వ నతండు పుత్రసం
 పదలును భాత్రి యీవ్రతము భంగి ప్రియం బొనరింపవన్న న
 మ్ముదిత కుమారు ద్రుంపుమనఁ బూనె విభండు ప్రతాధిమానియై ॥

లే॥ అపుడు పక్షిందవాహుడై యబ్జనాభుఁ
 దవనివిభుఁ దత్సతునిఁ బ్రోచి యలిప మోహి
 నికిని ద్వాదశి పగలిఁ టి నిద్రవోపు
 వారి ఫలముల పాలిచ్చివసుధ నుంచె

కం॥ ఇది రుక్మాంగదుఁడెంతయు
 మాదమునఁ దద్రవతము సల్పి ముఖ్యగతి మహా
 భ్యదయము బొందిన జరితము
 చదివిన వినఁ గల్గు నుభయసౌఖ్యము రెలమిన్ ॥

లే॥ ఓ॥ అట్టి హరివాసరంబున నన్నయత్తి
 నిలిచి యభి లాఘములు భోక్తృకులముడైండు
 పాతకుల కెందునిష్క్రూతి పరగు నాఁటి
 భోక్తకెందును రాపంబు పోదుగాని ॥

కం॥ ప్రతములలో నత్యుత్తమ
 మతులిత మతవర్గదాయి యా మరునాఁడం
 చితమలి విప్రుల కన్నము
 వతుతత నిడు పుణ్యమెన్నఁ జాలరు విబుధుల్ ॥

శి॥ మఱియు జయంతుల తెఱంగు చైత్రసీతప
 మ్మచతుర్దశిన్ మాతృ జన్మ దీనము
 త్యేషాసీత ద్వాదశిన్ గమద జయంతి
 యొంగిఁ జైత్రకుద్ధ త్రయోదశిన్ జ

రాహజయంతి శరమృగ జయంతి వై
 శాలసిత తతుర్దశ దినమున, న
 భస్మిత ద్వాదశిక్ బటువామనజయంతి
 భృతి మార్గ కృష్ణ ద్వితీయఁ బరమ
 లే॥ ౧॥ రామదేవ జయంతి తైత్తిరసితనవమి
 మాధవసిత తృతీయ రామబలరామ
 జననముల్ శ్రావణ సితాష్టమిని నభిషే
 రోద్వితీయఁ గృష్ణ కలికే మాపజములు ॥

కం॥ ఇది దశ జయంతులు నిగ్ధ
 మవిధిక్ గల్పోక్తరీతి మహి సర్వదగుక్
 భువిరామకృష్ణ వామన
 మవిరళ నరహరి జయంతు లవిలంఘ్యముల్ ॥

ఆ॥ వె॥ ఆచరింపకున్న నఘములు దఱచగు
 నాఁటి భక్తి నిరయవాటిఁ జేర్చు
 ప్రత్యకాయమగుట పరికించి తెద్దలు
 దక్షులీప్రతములు దవిలియుండు

ఉ॥ ఉష్ణగభస్మితేజమున నుర్విజనస్తుతులొంది పిమ్మట
 విష్ణు సమీపవర్తియగు వేదముఖామర వంద్యమాన రో
 చిక్లుత, భక్తితోనఁ గులకీలుండు పాపియునైన నొక్కఁడై
 కృష్ణజయంతి శుప్రతము కీర్తిత సక్రియ సర్వసేయియై ॥

కం॥ ఆదినమున భుజియించిన
 యాదురితాత్మకుండు ఘోరమగునిరయములకై
 వాదగుసని నారదుండ
 త్యాదరత సనత్కుమారుండడినఁ దెచ్చెన్ ॥

లే॥ ౧॥ జపతపోదాన పెరామాది తర్యలెల్లఁ
 గోటిగుణితఫల ప్రదపాటవమగు
 నాజయంతులఁ జేయుట లనఘులకును
 దన్నహిమ లెక్కయిడఁగ కాగ్ధుని వశమై ॥

సీ॥ అంద్రకాంతుండు నాఁగజగదీశు డొకఁడశ్వ
 శుభముల్ నలుబది శుభజేసి
 తదివేల్ శరత్తులు పటుధర్మగతి రాజ్య
 మునరించి గుత్తకాంక్ష వనజభవునిఁ

గూర్చితమంబు మక్కువఁ జేయ నలువయ్యె
వరము గోరెడ వన్నవాఁడు ముతుఁడు
గావలెనుటయుఁ గమలజాఁడు జయెంతు
లావరింపుము పుత్రులమిత రాజ్య

అ॥ వె॥ పడము గల్గుననుడు, పార్థివుఁడట్లిన
సర్విరాజ్య పుత్రవయ్యము సిరులు
గాంచియంత విష్ణుకడ మెలంగె మహా వి
భూతి నెరయ భూతి నీతి నెరయ ॥

క॥ జన్మాష్టమి కామితదము
సన్నహిమ జయంతి మోక్ష సంపత్ప్రదనా
సన్ననివాగీరిత మే
తన్నహిమ రెఱుంగునే విధాత తలంపన్ ॥

అ॥ వె॥ మున్నునృపులు సంయములు నావరించి కృ
తార్థురెరికృష్ణుఁడాదిదేవుఁ
డవతరించు దినములవి యెల్లఁ గల్పవృక్ష
గతుల నావరింపఁ గల్గు తుభము ॥

సీ॥ జగతిపై నాశ్వయుజపరతి వరజతు
ర్దశినాడు సక్తిరర్చరనిరతి
పురుషసూక్తమున నంబుజనాభనకు ఊడ
శోపచారములఁ బూజోపయుక్తి
తెల దీపము లిడఁ దగనశ్వమేఘాది
సవనఫలంబులు సంభవించు
హరి నరకాసురుఁ బొరిగొని వరమిచ్చె
నీ తతుర్దశి, వెన నెవ్వరేని

తే॥గీ॥ సతిముదంబున నభ్యంజనాది చర్య
నాత్మయుతులై యొనర్చిన నమము లెఱఁగ
మహి ముకృతముండు నటు గాన మంగళంబు
లావరించిన మేలగు నభ్యుక్తము ॥

కం॥ కార్తికమున దీపము హరి

మూర్తులసన్నిధిని నిడిన మోక్షము గల్గున్

గీర్తిచాపస్పృశము

వార్తకు నైక్యంగ సౌఖ్యవైభవ మొసంగున్ ॥

వ. కార్తిక మాఖ వైశాఖ స్వాగంబులత్వత్తమంబులగు ఫలంబు, అందుఁ గార్తికసితద్వాదశి హరి తులసీపూజకోత్సవ క్రియలు మోక్షప్రదం బంతరిక్షదీపంబు లధిక లేజ్జప్రదంబును ముక్తిప్రదంబునగు దన్నాసతేశివాసరోపవాస సక్తకాల భోజనంబులును హరిహరపూజనంబు లుభయసౌఖ్యకారణంబులునగు నేతత్ప్రకారా కారవరులగు వరమునిధిధర్మశీధర్మలనేకు లభిలార్థంబులునుంగాంచి రట్టికార్తిక మార్గశిరముల నరుణోదయసమయస్నానదాన దేవతార్చనోత్సవమహిమలపారంబులు మార్గ శిరంబున నుపశ్చకాల దీపదానముద్దాన్ననివేదన కీర్తనలవలనఁ బర మేశ్వరుండు దృష్టం దగు వెండియె.

ఉ. దాన ము రామారాధి ప్రమదంబునఁ గోరికలిచ్చుఁబువ్యస
న్యానత మాఖమాసముల హునితఁ గ్రుంకిడి విష్ణు పూజన
ధ్యానములఁ ద్విజావళికుదారత భోజనమిద్ద ముక్తుఁడౌ
భానుదినంబులానైలఁ బ్రభాతములంచిత పుణ్యయుక్తమున్.

కం. మాఖస్నాన ఫలంబుల
మోక్షము మున్నవశిష్టమునిని చిరీత
శ్రీసునుఁడడిగిన వేడుక
నాగుణినిధి దెలిపినవిధ మదియొట్లనినన్.

నీ. వలలురుత శివురుగండెలు పోగుకట్టెలు
జాగిలమ్ములు తెక్కు దేగవదుపుఁ
జోపుడుకోలలు సోగ నేజలు బలు
బల్లెముల్ తడికలు బల్లగోల
లరిదివిల్లమ్ములు నాయత్తపాటును
గలవేడుకాండ్రు ముంగలను నడువ
భృతిమై సయోధ్యాధిపతిదిలీపుఁడు వేడు
వెడలి పరస్పతగుహః నివసములను.

త. గీ. మృగభగంబులఁ దున్నచు మెలఁగియెఱుట
లేటివొక్కటిఁగాంచి యింకేటివేడు !
బట్టెదను దీనిననుచు వెంబడిఁబరుతిడ
మాయమై జూని యగుచు నమ్మహి విభునకు
వత కటాక్షంబుతోడ నయ్యతివరుండు.

జబ కనుగొనిరాతిరిక్ నిదురగానకమేక్ శ్రమముంద వేట వి
న్ననువగునే దిలీప ! మకరాన్వితుడై రవియొన్నమాస మిం
దనువమనిష్ఠఁగ్రుంకిడుట లర్హుడున్నఁడదీయ ధర్మముక్
వినియోదనాఁగ స్నానవిధివేళ కథల్ రచియింపగూడునే !

కం. భూనాథ ! నీవు గ్రుంకిడ
రా నదిక్ మీఁద మానిరాజు వసిష్ఠుక్
ధీనుత ! వేడుము మాఖ
స్నానఫలంబతఁడు నీకుసకలముచెల్పుక్.

జ. అనిమునితొగినంతన జనాధిపుఁడాత్మగృహంబుఁ జేరి తాఁ
జనినతెఱంగు వేటనగుచందము నాత్మలతోడఁచెల్పుచుక్
గనకరథంబునెక్కి మణికాంబనకేతునిరాతపత్ర శో
భనరుచిరాకృతిక్ ధరణిపాలుఁడు వెల్వడి ధీసమగ్రుండై.

తే. గీ. అలవసిష్ఠాశ్రమమునకు నరిగి వంద
నార్చనమ్ములాసంగి సంయమియొసంగు
నట్టియాతిధ్య సత్కారమనుభవించి
భక్తి మాఖావగాహన ఫలములడుగ.

నీ. మునికుల్కు జనవర ! వినుము మాఖస్నాన
ఫలమజానకునైనఁ బలుకఁదరమె
తగు నన్నదానాదిదానకు ల్ వ్రతములు
నవనముల్ నేయక స్వర్గభోగ
మనుభవించఁగఁగోరు ననఘు బహుమత
మాఖావగాహన మహిమ గాంతు
రమర వైశాఖిజాంబ్రాయణ కృత్రు
తాదులు గార్తికమందు పెలామ

అ.వె. మునిసుమార్గశీర్షణున జపవిధములు
మఱచుజనులు మాఖమాసమజ్జ
నమునఁదత్ఫలంబు శ్రమమునఁగాంతురు
శోక్యైలాడభముక్తి కుదురుకొనును.

కం. శచియనరుంధతి [ప్రా] గ్జ
న్నవర్తితల మాఖమజ్జనమునేసి కదా
కుడుగుచు మహామహిమ
శ్రుతిరతఁడగి రమిత గుక్యతఫల మది వలఁత.

1. తాళిమానంబున మహిరోత్పకములలో
 హరిపూజయును నతు లతిధిపూజ
 లామ్నాయపారాయణాది సత్కర్తము
 లధికఫలస్థితి నమరు స్వర్గ
 మున శిధిరముగనుండు వినుమనస్య ధర్మముల్,
 భవిష్యదర్శన్య శాతువులు వలంప
 ప్రతహలముజపదాన పరధర్మములకంటె
 నది పునీతులజేయు నభిలషనుల.

తే.గీ. నదులఁబుణ్యస్థలంబుల నొడవుచుజ్జ
 నమున నుభయకులంబుల నమరు సత్త
 సంఖ్యవారణగూడి మోక్షంబుఁజెందు
 నని వసిష్ఠుండు మఱియు నిట్లనియెఁబడికి.

కం. భూమిన్ ద్వాపకవర్ష
 త్రయమున్ సహ్యసింధ్యసంధుల దేశం
 జోమమి మును జనులెడలిరి
 భూమీరుహసస్యవయము పొలుపరుకతనక.

కం. ఆ కరువున తుత్పిదా
 వ్యాకులుఁడైభృగువు శివ్యవర్గముతో నా
 నాకానన త్రిలములా
 లోకింపుచు వచ్చియడవిలో నొకచోటక.

కం. తరుసును కుంజపుంజములఁ దామరలం గలమేల్ కొలంకులక
 గురుతటిసీనియ క్తయిజిహ్వాటము నా గిరినొండుగాంచి యం
 దిరవొనరింతె ముక బడలికెల్లను దీట మునీంద్రచంద్రుఁడా
 దరమునఁ గండమూల శుభలావళి నాఁకలి మాన్పివేడుకక.

సీ. అచ్చటికొక్క విధ్యాధరుండేతెంచి
 వందనంబిడి మునివరునిఁబొగడి
 తనకాంత సకలవిద్యా వయోయావ
 గాంధిర్యకలాప, యౌ నార్యవర్య !
 వ్యాక్రాశనంబున వ ర్తింపుచున్నాఁడ
 తలంప మెక్కుర్చితతులననుతును
 హరి తాళిమునఁడైలాభ్యంగ మొనరింతు
 కొనిన శాపమున నిట్లనుభ్రువడియె.

శ.గీ. సపుడువేంకువఁ గ్రుంకిడుటమరదేహ
మొనరియను బాప మిటులయ్యె వినుమిటటను
మాఖమజ్జనమొనరింతు మంచిముఖము
కలుగునన వాడటులఁజేసి కాంచెనుఖము.

శ. గీ. విలుడఁనురాజు కడు నసహ్యమగు రూత
వంతుడై చూఖనున్నాన మహిమలన
నలరువిలుకాని చెలువున వెలసె ననుచు
నా దిలీపునితో మునియనియె చుటియె.

కం. కృతయుగమున మునివర్షుడు
చతురానను మానసమున జనియించిన స
స్మృతి మేభాధృతి కుత్సం
డతులితతపమునఁదలిర్చి నలి లేజమునకా.

చం. అతనితనూభవుండు నిగమాంతరియండు చుహతపస్వి సం
తపమృదుభాషి కర్దమనుతావర గర్భనుభాకరుండు వి
శ్రుతుండగువత్సహని శ్రుతిసూక్తవిధికి బహుచర్యనుండి యం
చితధృతి సహ్యాభాధరముచెంగటి పశ్చిమసేమ నేపునకా.

కం. నదవృత్తిఁదనరు కావే
ద్యువకంబునఁగ్రుంతులిడుచు నురునిశ్చలతా
స్పృహనిష్ఠారతిఁ దపమి
పాదవఁగఁగవించెనతఁడు పూర్ణప్రాధికా.

చ. అయెడఁజిత్తశుద్ధిగని యక్షునిశేఖరుఁడాసమీప నా
రాయణ శైలభూమి నుకర బగుభద్రసరస్వతీంబునకా
రాయక యోగమార్గమునఁ బద్మదళాక్ష భవంపుచుం దవఁ
రాయతనిష్ఠఁజేయుచు సమాధిరతికా వసియింతు న త్తతికా.

కం. మృగములుశృంగాగ్రుంబుల
నుగుణుండఁమానిమేను సొంపున వారయకా.
మృగశృంగుండగుచు హరితైఁ
మగిలినచిత్తముననతఁడు తప మొనరింతుకా.

గీ. ప్రత్యక్షమై కృపాపరుఁ డుబుజాక్షుండు
తండ్రుణామ సుప్తవము లమరఁ
గావించి యతవర్గ కామియౌ వత్ససి
బహుమానమొనరించి విసీతవృత్తి

గార్హస్థ్యధర్మసంగతినుండి యటమీద
మముజేరుదనువల్కు కమలనాభ
నానతి మృగశృంగుండను నామము వహించి
కల్యాణతీర్థావ గానాండగుడు'

తే.గీ. భోజపురిజేరియట జననీజనకుల
కమ్యుగోక్తురెఱిగించి యధికభక్తి
నేయు దనయునితో మునిశ్రేష్ఠుడైన
కుత్సుడిట్లని యెన్నదగుర్నిదనరి.

కం. సుమహితగతిమాఖ స్నా
మముజేసిన నీమతోర్కి నా నాయకుండ
ర్యమతేజ! యొసగు టరుదే
త్రముచువని నుతునిమెచ్చె గారవి మమరగా.

నీ. అతనచత్వని యాత్మజ సౌందర్య
ఖని సువృత్తానామ యనుగుజెలులు
దానుమాఖమున సత్తతి సహజాభ్య
తీర్థావగాహన స్థిరత మంచి
వరుని సర్గించిపావని యొకనాండందు
గ్రుంకిడివచ్చుగో గుండరంబు
తైకిరా మాన్యకూపఃబునఁగి సఖి
యెరముగ మృతినొంది నురులపావ.

తే.గీ. కలితురైతల్లిదండ్రు లక్కడికిజేరి
జగవం గావేరి గ్రుంకిడివచ్చుచున్న
యట్టిమృగశృంగుం డవిధంబుత యెఱిగి
యాదరణ వారి సూరార్చి యనియనిట్లు.

కం. ధృతి మీకుమారికను నే
బ్రతికి వెద సనుచుంబల్కి పటువేదోక్త
స్థితి మృత్యుసూక్త పతనా
రతింగావేరిజల స్థిరతనుండునెడగా.

ఉ. కన్నెల మున్ను తావింబడగాకమిచ్చిన భద్రనాగమ
సన్నతచర్యుడెగరిసి చంచలమొండకయున్న యమ్మునినో
దిన్నంగమాగ్నినుంచుకొని తెచ్చుచు దత్తను సంగతి భద్రా
త్యన్నులిఁబెల్లి చెంది నెనరొప్పంగ జత్పునితోడ నిట్లనగా.

సీ. కరమున్నునభవగరి విశ్వగుప్తుని

తనయండ వైశ్యుడ భర్తగుప్తుఁ

డనుకాండ భర్త మైనటులబేరములాడి

కోటిభవముగూర్చి కొడుకుపాలు

సగమిచ్చి తక్కిన సగమున సకల భ

ర్తములు నేయుచునుండు రహి నవటకే

గాపాలికుఁడువచ్చి కల్లరి రసవాద

మొనరించిభవమెల్లఁ గొనినలేమి

లే.గీ. నొందిమునుపటి భర్తములాల్తిపెట్టి

కడుపుతోనుక నుండఁ గొడుకు మార

మరిగి బేరములాడఁ బరాన్న నిరతి

రోగమునఁడనునెడయ నీ యాశమంది.

వ భవత్తన సంస్కర్మమున జ్ఞానంబుగల్గెనని కొనియాడునగ్గణంబునకు నమ్ముని దేశదిన మాఖిన్నానఫలంబు లొసంగిన నదియు దివ్యదేహంబున సురపురికరిగె. క్రమము నమ్ముని యమ్మహనీయజలమధ్యంబున పృథ్వీసూక్తయమ స్తోత్ర పఠనందనర నతనికి యముండు ప్రత్యక్షులై మునికన్యకల బ్రతికించి వనియె. పృథ్వీగుం దొనరించిన యమస్త్రుతి పఠించినఁ గృష్ణాగారక చతుర్దశీ తర్పణం బొనరించినను నవమృత్యుభయ రహితులగుదురు తత్పితరులు పుణ్యలోకంబుల సుఖింతురని చెప్పి యవత్యండు మున్నె కాగత్తలైన విష్ణునినులఁ బరిగ్రహింపుమని వత్సనిం బ్రార్థితై, నక్కన్యలు దమువేడిన బంధువులకు యేకలోకపుణ్య పాపానుభవజన కథనంబు వివరించిరనిన, వసిష్ఠునకు యము లోకంబునకు నరిగిన తరుణులు సుజలివచ్చుట లెట్టిది యరుదనిన భరణిపటికి మునిపరుం టట్రనియె.

కం. నిష్కంఠకుండును నిజహృ

త్వత్కరకీలితరమా విభుండు బుధనుత స

త్వత్కరచరిత్రుఁ డగుచుక

బుక్కురుండన నొక్క విశ్రువుంగవుండమరుక.

సీ. మఱియొక్కద్విజుండు పుక్కురనామమునఁ దత్స

మీకు దేశమున మెలంగుచున్కి

నతనిఁడెమ్మని యముఁడానతియిచ్చిన

ఓ బులు మోసమున నాతరమపుణ్యం

గొనిపోయి వైవస్వతుని తెంతనిడలేచి
మొక్కి కింకరులపై మురియంగనిసి
గొనిపోండితని బుక్కరుని వానిదెమ్మన్న
నరకమాటంబులఁబొరలుపాప

తే.గీ. కర్మజనశోకముల్విని కరుణకారి
విడుపుమనివేడికొని తెల్వి విడువమనినఁ
బుక్కరుఁడు విష్ణుఁ గేశవు భవనవంధ్యు
వానుడేవుని గీర్తించె భానురముగ.

కం. కారలునరశోత్తిష్టమ
హం చిరశరీరులగుచు నదురులఁగఁతయన్
గూరమతి యముఁడుభూనురు
ధీరాగ్రణి జూచిపర్మదెగువ దలిర్పన్.

వం. నిరతము శ్రద్ధ భక్తియును నిశ్చలచిత్తముగల్గినెవ్వరే
హరిఁగొనియాడ కారల మహాఘమువాయును భక్తిహీనతన్
బరులను నెంచు నజ్ఞులకు బ్రాంతలకున్ ఫలమిచ్చుచును న
త్తరణితనూభవుండు విదితంబుగఁ బల్కుచు వెండియిట్లన్లున్.

కం. నారకులుదాముచేసిని
ఘోరాఘమునెల్లవోడువఁ గూరిమిమీఱన్
కారలమరినెన్నఁగఁబలు
మాటునుద్రేరేచిలిపు మంజులఫణిత్.

వ. తన్న హిమవలన ముక్తురైయుగావున భక్తిహీనులు కీర్తనశ్రవణంబుల ననన్వి
ఫలులగుదురని యతని బహుకరించి నిన్ను దలంచువారలకు మధ్యయంబు లేదని యనిచిన
బుక్కరుండు భూమండలంబున నుఖంబుండెనని వెండియిట్లనియె.

మ. మునుక్రీరాముఁడు రాజ్యమేలుతఱి సమ్మాదాత్మరై భూప్రజన్
మనుచో విప్రకుమారుఁ డీల్గుటయు రామస్వామి వేఁ బుక్కరం
బుననుండఁకటఁజూచి శ్రద్ధఁడు] తపంబుంజేయఁగా దత్త్రియన్
గని వానిందెగటార్చి వేడ్కబ్రతుకంగాఁ జేసెదచ్చాబకున్.

శీ. మకరమాసపుఁబూర్ణిమను నావ్రభాస లీ
ర్థనిమజ్జన క్రియఁదవిలియున్న
సాందీపునుతునిగడింది నక్రమ్ముమింగ
నంతశ్రీ కృష్ణుని నభిలవిత్వ

రెట్టింగిచి దక్షిణ యాశోలుగా నిజ

సుతుని చెప్పునుడు నచ్చుతుండుకిడంగి

క్రమమున యముని ధిక్కారంబొనర్చి త

త్వతుంగమ్ముల చెప్పెనతులితధృతి

ఆ. వె. నయిన యముని పురికినరిగిన వారలు

మహితవర్తనముల మహికివత్తు

రదియు మాఖ మజ్జనాంచిత ఫలములు

వినుమటించు మానివిభండుమఱియు.

ఎ. సువృత్తాసుర సావిమలకమలాఖ్యులంగలవెలులనలుపురి నేక ముగా మఃకూర్తంబున పరియింపుమును సుచుక్త్యుపచనంబులకు ననుమానించు కుత్సవత్సలకు వ్యాసుం డిట్లనియె. మున్ను దక్షప్రతికల సత్త్వవింశతిసంఖ్యగల వెలులల గలువలవెలిపింపింపింపె మఱియును.

చం. ఆదియనుగాక సౌధరి మహామహుడాయమునాతటంబునక

బదిలముగాంగ గుంకిడితకుంబొనరించెను ద్వాదశాబ్దిముల్

కుదురుంగ నంతనండు చతుకుంజి బెక్కులమీను పుత్రపా

త్రదముతక జెలువగడుముదంబున చొల మెలంగఁ జూచుచుక.

ఉ. తాను గృహస్థధర్తమున భాగ్రివసేంపదలంచి లేచి వి

ద్యానిధి యయ్యయోధ్య యుపనాశ్వకుమారునిజేరి తత్తనూ

జానివహంబుల నొక విశాలసితాంబుజసేత్ర వేడినక

మానవధర్తి యు ముసలిమానికడక్కడి యాసపుట్టెఁజో.

కం. ఇతనింగనుంగొని చూడ్కికి

హితవని వరియింప రెవ్వరేమిటి కీట మ

త్వప్రతికరూపశీలా

స్విత లీకొనఁజూతుతని నియతించలంక.

తే. గీ. ఇయ్యమనుడును శపియించు నేమొ కన్య

కామబులు నేబడుగురును గల్గి వారి

యందు నెవ్వతె వరెనను నట్టిదాని

నితనికిచ్చెదనని నిశ్చయించి విభండు॥

కం. అంతఃపురమున కరుగుము

కాంతలు నినువలతురేని గడువడినిత్తుక

శీంతింపకుమని యనిచిన

క. తాత్పడు మానిమిగుల సౌందర్యముతోక.

కు. తనినక మారుండో ! యక్ష రాజునుతుండో ! శత్రుత్వజాతుండో ! పీఠ
 దనుమక రాజకుమారి కామములు మోదాస్వితలై నేన యీ
 తనికీ బద్ధిని నీతండేవిధుడు నాత్మస్వామి యంచందముక
 మునిసర్థించిన రాజాసంగే శుతలక మోదంబు సంధిల్లంక.

ప॥ అట్లే కముహూర్తంబున నందఱుని రూపంబులం బరిగ్రహించి యంచిత భోగ
 భాగ్య సౌధారామభూషణైః బరవస్త్రులం దనర ననేక పుత్రపుత్రికాపాత్రసంపత్స
 మృద్ధితశ్చయై. తెల్లగుయమునాజలంబునఁ జలంబునఁ బ్రదేందులు మాఖస్నానం
 తోనరించిన శుక్యతంబున నంతటి ప్రభావంబునమఱ, తచ్చరిత్రం దలంచిన సంతాన సంప
 త్సమృద్ధిలాదవుని వ్యాసుండు దెల్పినఁగుత్సందాపత్నుని నలుపురులలనలం చాణిగహ
 ణంబున నర్పణఁజేసినఁ దత్సతీరత్నంబులు పరమపతివతలగుటఁ బూర్ణగార్హస్థ్యధర్మం
 బులం దనరి నందనులఁగాంచి రందునువృత్తకు మృకండుండు జనియించి ముద్గలపుత్రియగు
 మరుద్వతికా వరించి పుత్రకాంక్షియై యగతికులకు గతి కాశాయగుటఁ దల్లులు నిల్లులునుం
 దాను నవటికింజని యుదాత్తనామంబుల డుంతిగణవిధవెంగట లింగప్రతిష్ఠలు గాలించి
 యంచిత వ్రతస్థితిఁ బంచశరవైరిం గుఱించి వసించినంత—

అ.న. ఆమృతండుమునికి నవట మార్కండేయఁ
 దనఘమూర్తి పాడమె హరుని కరుణ
 నవటి బుధులుకాస్త్రమరసి వచాటేడు
 లాయువనిరి యతనికాయతముగ.

కం. అదివిని మదివగవున శుతుఁ
 బదిలముగా శివుఁడు భక్తపాలనుండరిసం
 పవలాయువొసంగునవిభ
 పదములుభజియింపు మీపురానిదలిర్పక.

సీ. అక్షమాబ్ధిమున శిలాదపుత్రుఁడుమృతుఁ
 దైనఁ బునర్జీవిగానొనర్చుఁ
 గాలపాశవిముక్తుఁగాఁజేసి శ్వేతకే
 తుని శుక్యతాధ్యుగా నొనరఁజేసె
 లలిమీఁదహాహవలము గంతముననిల్చి
 సకలవరాహర చయముమనిచె
 కమలాక్షుమెచ్చి చక్రంబిచ్చి యతని కూ
 లముగొనితునిమె జలంధరు వడి

ఆ.వె. మఱియుఁ గొల్పుజనుల మనివె ననేకుల

నభవుడీకుఁడాధ్యుడతని భజన

వలన నాయువొందు మిలనందు దీనించి

తనయుఁబంటె దేవతలు నులింప.

వ. అనిన జలంధరు కథ వివలతుననిన దిలీపునకు వసిష్ఠుండిట్లునియె. పారమ్యం
డను దనుజునకు దశముండతనికి సూకరుండతనికి వశజభవ వరంబున జలంధరుండు పుట్టి
యతండు నలువవరంబులొందిమిన్నుండె. సురలందలును హరిహరులంగూడి మేరుగిరిని
మానససరస్సున వసేంప నవుడవుండరికాక్షుండు మానసంబున కూలంబు నిర్మించె.
పంచవదనుండును బాదాంగుష్ఠరేఖం గాలాత్మకంబును సహస్రారంబునగు చక్రంబు
నిర్మించి హరినేత్రాబ్జపూజకుఁగాఁజ్జకంబొసంగి నూటేడుబు వెదకుచు నారద శ్రేరి
తుండై తమవైకివచ్చు జలంధరునింగూర్చి నయ్యాశ్వరుండు త్రిపురంబులఁబె, నట్టి శంక
రుం గొల్పుచుని తనయుననిచిన జనకునానతి గోదావరి దక్షిణతటంబున శివునర్చనా
స్థాత్రంబులఁ దనువుచు సమాధినిష్ఠునందునంత.—

లే గీ. బ్రహ్మయను జూనులును శంఖుఁబ్రస్తుతి.చి
యతని మున్నేము చిరజీవివగుమటంచు
దీవెనలా సంగితిమిగాన ! దేవదేవ
యది యథార్థము నేయవే యనుచువేడ.

క. ఆ తఱిఁ బదియొకేడ్చులు
హత్తిపుకఁద్వాత్తజువకునగుటయఁగాలుఁ
దొత్తిగభసేమఁ బాశము
గత్తముగావైచి తిగిచి కొన మునిఁగుతుఁడుకా.

లే గీ. శివపదాధ్యానమంతయునేయుదనుక
దాగుకొచ్చుని హరుని సదాశివుభవు
బహువిధంబులనులియించు భద్రగజు మృ
కండు సూనునిఁజూచి యాకాలుండనియె.

తి. మీఁదటితైన కార్యములు మేకొని మున్నగుంగనేయు మ
ర్యాదలు మానఁగాడగునె యక్కిట మర్దులకుఁ స్వకృతనఁ
పాదితహాయువంచునికి పాడియె ! యెప్పటియత్నమప్పుడే
కాదిక నేల రత్ననుమఁ గంతము రజ్జుపుబట్టి యిచ్చినకా.

కం. హరుఁబరమాత్మనిఁ బహువిధాగమసూక్తుల సన్నతింక నా
తరుణ శశాంకహృదయము దానును అంకెలగిల్చినక్కి ఘా
నురకృతలింగము నైవడలి కూలముగేల నమర్చి కాలునిఁ
జరణకులిఁధరంబడఁగ సాధ్వసముందగఁజేసి నమఁకృతిఁ.

కం. అంతట సమాధిఁదెలిసి పు
రాంతకు గిరిజాసహాయు నాధ్యునభవుఁ గా
బాంతకు నశంతునభవు ని
రంతరశివకరు నుతింపె నమ్మునిసుతుడుఁ.

కం. యముఁడేమి నేయుదుమ్మ
ర్షమములేమియొనర్చు హరు సుమాభవునిఁ గ్రీ
రమణసఖు సదాశివు భవు
నమరవినుతు భక్తిఁగొల్పినట్టి జనములఁ.

సీ. ఘనుఁడైనయట్టి మార్కండేయుఁడొనరించు
శంకరస్తవమది చదువ వినిన
యమవాధలోఁద వెచ్చైన ఘాజనుల క
ట్లా యము దఁడించి యమిసుతునకుఁ
జిరకాల జీవిత్య మిరహందగానిచ్చి
హరుఁడు తత్కృతే [లింగ] ముందునిలిచె
దల్లిదండ్రులకు ముదఁబొదవ నిజాశ్ర
మముఁజేరియరేఁడుండె మహిమ మెఱయ

తే.గీ. జాహ్నువీ గౌతములయందు సరవి మాఖ
మజ్జనఁబొనరించిన మహిమలిట్లు
లామృతండు తనూజున కనుభవడియె
గానమాఖానగాహ మనూన ఫలము.

వి॥ అదియుఁబుణ్యతీర్థతరంగిణులకంటె మహానదులయందత్కృతమంబు దానికంటె
మానసతీర్థంబుతిసుకృతదంబది దానజతపోయజ్ఞదమశమవిషయానాసక్తియు క్తంబును
గురుమార్గప్రవృత్తుకూపాంతశ్చుద్ధిసత్యభూతదయామనోబాక్త్యా యకైకకృత్యాది సద్గుణ
భరితంబునగుట నదియ తీర్థోత్తమంబు సంతర్కలహాచనంబునని తెల్పి వసిష్ఠుండు
నెండియునిట్లునియె—

సీ. భర్తవాచుండెల్ల భర్తృబులొనరించె

బహుతరైశ్వర్య శుంభశ్రృభల గు

శ్రుతిపాటుండను విప్రుండతుల దారిద్ర్యంబు

నణించి తీర్థావరణాభ్యుడయ్యె

మాఖుమజ్జనత నామలకేషు— — కా

దర కాక మాత్మాండతండులములు

ఓలొమరిజతపాత్రలు ఘామి దానంబు

నతుల్యమఫలములగుచు పొదలె

తే.గీ. స్వర్గ సౌఖ్యములమరు నిశ్చలత ననుచు

నారదుడు దెల్పె సుగధరారమణుని

కతడు గోదారమున నిటులావరించి

బ్రహ్మ పదమొండె బురుషార్థ భద్రదంబు

మాఖుమజ్జనమందు నహ్నినివలె

కం. పంచమహాపాతకములు

సంచిత మాగామికలును జయము లనింగున్

మించుగృతహ్ని ఘమునః

దెంచక ప్రార్థనైన నెడయుందాసున్.

సీ. ఆకలంకమగు గ్రామమందు మువ్వత్తుండన్

విప్రుడు పాతక విశతిదబలి

కతువృద్ధుడై వివేకముగల్గి నర్హుడ

బది దినములు మాఖ మొదవ గ్రుంకి

తన్నహిమం బుణ్యతరలోకముల నుండి

మనుజుడై క్రమ్మలు మకరమాస

మునఁ బ్రయాగ స్నాన మొనరఁ జేయుచు బ్రహ్మ

కడఁదికల్పములుండి కాకి తాడమి

అ.పె. యజురుమోక్షమందె నంతకంటెను భాగ్య

మెట్టి జనులైన నెది కాన

మాఖ మజ్జనంబు మునుచు వారలఁ జెందు

గ్రంతులిడె డిజనుల పంక మెల్ల.

కం. వాసీ హ్రదప్రవాహము

లోపినచో ఫలములొసంగు నుత్తమముగ నే

రూపమున్ననైన నింటుకొ

గూఢజల స్నానమైనఁ గొదవ దలంపన్ ॥

ప. జలాభావంబగు నెడను ధృతఘటిజల స్నానంబర్హంబు. అతిశన్నధృత జలంబు యోగ్యంబగు, గళత్తుండగు నేనిఁ బ్రతినిధి భాత వస్త్రయుగ్మయుక్తకుశా [ంతు?] రంబు విప్రనిచే స్నానమునరింపజేసే యతని కుటుంబపోషణంబు నతనికి మధురాహారంబులదన్నాననంబెల్ల ననుభవజీవి మాసాంతరంబున ధేనుదానంబతని కొసంగునేని నిను మడిసుకృతంబు వాండు మాఖశ్మద్దైకాదశి నుపవసించునేని నేకాబ్ది హరివాసరవ్రతాచరిత సుకృతం బొదపు మున్న ధమునికి నయ్యేకాదశి మాత్రంబు ఫలహరివై యావరించితివేని సువత్సర హరివాసరము లుపవసించిన ఫలమగునని భామ్యుఁడానతిచ్చెగావున జాతుర్భుక్త నష్టతంబును హరించ సాహెబారాత్ర జాగరణ ప్రతిమారాధనంబులును ద్వాదశి ప్రితి మదార విశ్రాంతిసంబు మీక్షత్రవంబులు శివరాత్రి సంతకంబు నెచ్చు. ఏ తిద్దినవ్యయయికి.

... శుక్లులు దొరకమి
నుపవసింపుచు నందె యొడిగ వొక్క
కొలనఁ దాపముదీఱఁ గ్రుంకిడి చెంగట
లిప్యభూజ ముక్రిందఁ బేర్చినుండు

చే.గీ. నట్టి లింగము మీద నయ్యాకు కాటు
చేసి[కొని నిల్చి] నీరానఁ జేరువాని
దునుమ మేల్కొని యెమియు దొరకకునికి
వేవ నిట్టుల నిజ పూర్వవృత్తి నుండి ॥

కం. అంతంబున శివకింకరు

అంతక ధటవిరతిఁదఱిమి హర్షమున శివా

కాంతుని చెంతకుఁ జేర్చగ

సంతయు శివరాత్రి మహిమ యగుటటనందెన్ ॥

ప॥ అని శివరాత్రిత్రవధియొక దన్నహత్వంబును చెల్పి మున్న భృగు పుత్రి యగు రుచిక కాళ్యమునన విధవయై భూతవయ్యాది నియమ వ్రతస్థయగుచు వింశ్యగిరి

నలువిది వత్సరములు మాఖ స్నానంబొనరించి తత్సృశ్చతమున నలువచేఁ దిలొత్తమయన
నిర్మింపఁబడి దేవలోక నివాసినియయ్య నట్టి మాఖ మాహర్ష్యం బడిగిన దత్తాత్రేయఁడు
కార్తవీర్యార్జునున కిట్లనియె.—

తే.గీ. శామకుండలుం డను వైశ్యుఁడెన్నియని
కోట్ల ధనమొనఁగూర్చి యెక్కుడగు ధర్మ
మార్గమున వార్ధకమున నేమరక సకల
దానధర్మము లొనరించె ధర్మవృత్తి ||

సీ. అంత నాతండు సురాలయంబున కేగ
దత్తుతులియ్యరు దధనంబు
పాఁ గొట్టుకొని పచ్చిబోయల శండానఁ
బలువిడి దొంగిలఁ బామొకరునిఁ
బులియొక్కరునిఁ బట్టి పాలియింత యముఁ జేరి
రందొక్కరుండు మాఖావగాహి
గావున [హరి మాత పోవు] దోడ్కొని విని
మనఁ మారావత్యమును మరొన్న

తే.గీ. భక్తి సతత పరాన్నైక భక్తి మాద్ర
జనములకు వండితెట్టుట సారవీధి
ముల దరిని దానమొందుట వెలయ ధర్మ
విక్రయము దుర్గతులఁ ద్రోయు విధము లనుచు ||

వ. మఱియు ననేకధర్మంబు లెఱిగింపుమ గంగాస్నానంబును దులసీ గోపీ చందన
ధారణంబులును బ్రాణాయమంబున కేసయగు నవి సకల పాతకముల భస్మీకరిండు ద్వాదశ
సాల గ్రామార్చన కోటిలింగముల జలములఁ బూజిండు ఫల మగునని తెల్పి నీవేనిమిదవ
జన్మంబున నలువురు బ్రహ్మజ్ఞాననిష్ఠుల నతిధి పూజలఁదృష్టులంజేసితివా ఫలం బొసంగి
న నీతోబుట్టువునకు సుగతి గలుగునన నతండటులనిచ్చిన నయ్యురువురు హరిలోకంబున
నుండిరని దత్తాత్రేయఁడు కార్తవీర్యునకిట్లనియె.—

కం. క్షౌరము నభ్యంగంబును
నారీసంగమము పరోదనము దినుటయునున్
గాకాదుస్థావకవా
ప్యారాధ తటాక నదుల నధికము ఫలమున్ ||

తే. గీ. మకరమునను బ్రయాగని మజ్జనంబు
నేయునుకృతంబు లెక్కింపఁ జిత్రగుప్తుఁ
డైన నేరఁడు రాజసూయాశ్వమేధ
ఫలములింద్ర చతుర్ముఖ వదవు లొదవు ||

నీ. కాంచనమాలి నాఁగల్గు నచ్చర కాంత
 దిగము బ్రయాగను దీర్ఘమాడి
 చనునెడ మాఖమాసమున నట్లు యొసర్చి
 శివదర్శమునకై వెలఁగి వెండి
 కొండకుఁ బోవుచోఁ జండానుగుఁ డొకండు
 తద్వస్త్రజలకణస్పర్శ వలన
 ద్రోవనుండు నతండు దుష్టు భావము మాని,
 కాశి మున్ ద్విజుడ, దుష్కుర్త నిరతి

తే.గీ. రాక్షసుడనయ్య నీవల్ల రాజితమతి
 నైతి నీ వెవ్వరన, నుమేధాత్తజాత
 నధిక సౌందర్య గర్వంబు లడర వార
 కాంతనైతి గలింగభూమ్యంతరమున ॥

ఆ. వె. అటులనుండి ముదిసి యవసీసురుండొకఁ
 దానలీయగా బ్రయాగ తీర్థ
 మజ్జనంబొసర్చి మహిమ నచ్చరనయ్య
 నిపుడు నిత్యవిధిగ నిటు లొనర్తు

కం. అనియార్చుచుండెన వానికిఁ
 దశదొక నైలఫలమొసంగఁ దన్న హిమన్ కాఁ
 డనువమవిమానమానదివిఁ
 కినిఁజనియొన్ దానిఁ బొగడి కీర్తితతనుఁడె.

చం. పిడికిటిలాని కాసు గడు బెద్దపిఱుందును గీలుగంటునకా
 బెడగగు పెన్నెఱువ పలుదలింకపుఁ జన్నులు తక్కి మిక్కిలిన్
 దడిసినవైఁట కొంగులదాని వరాంతుకుఁ నిర్దతాంబువుల్
 బడ ననురుండు వేల్పుగుట భద్రము మాఖనిమజ్జనంబిలకా.

జ. అని దత్తాత్రేయుండు గార్తవీర్యున తెఱింగించుటలుజెల్పివనీళ్లముని జనవి
 భునికీట్లనియెఁ మున్ను బ్రహ్మహిసీ సుశీలా, సుస్వరా సుదారా చంద్రికా నామంబులు
 గల యచ్చరల సౌందర్య గర్వంబున నుర్వి దిరుగుచు వాకకొలనితెలన నిత్య కర్తావరణ
 నిరతుండగు బ్రహ్మకారింగని యంగజ శరపీడితరై యాలింగనం బొసర్చి యతనిశాపంబునఁ
 బిశాకంబురై యతనినట్లున శపియించి తదనుగ్రహంబున బహుకాలంబునకు రోమకుంగని
 తమరెఱంగెఱింగించి ప్రార్థించిన నతండు కారలకీట్లనియె. —

సీ. వినుడు దేవద్యుతియనెడు విప్రుడు సదా

చాడసంపదలఁ బంకజభి మధ్య

ముసఁ జవంతానరించి వనమాలి పొడఁగూప

వరముందె మాయానివారణముగ

నకటవనము వొప్ప నత్తటి ద్రవిడేశుఁ

డగు చిత్రనేనుఁడు యజ్ఞచయము

గావించి సుకృతముల్ గాంచియుఁ బాపండ్

బోధచే సాగుల బాధపఱుప

లే.గీ. నతని నేను యనా వృష్టి నణంగ, నడవి

జడిసిదేహము విడిచి పితౄవమగుడు

వఱలిదేవద్యుతి వసించు వనముజేరి

యతని కృపవొంది ప్రార్థింప యమివరుండు ॥

కం. కేరళదేశమున దురా

చాచి వసువునాఁ గద్విజుడు త్వమండలి సు

చారమునర్పమయ్యుతుండె

కాటియఁ బడి ప్రేతమయ్య కర్తము లేమిన్ ॥

వం. అటకొక విక్రవద్యుండు ప్రయాగను గంగను గ్రుంకి వచ్చుచున్

దిటవగువంశ పాత్రములఁ దెచ్చుతదంబులులాను తృప్త చే

నటఁ బొడఁగూపి యాద్విజుని కడ్డము వచ్చి భవద్భ్రమీతనా

పటు వియదాప గాంబువులఁ బాపుడు దాహము నీవలికన్ ॥

సీ. అనుడు విద్యాధిపుండ్రు రాజు బ్రాహ్మణ

వన ఫల భక్షణవలనఁ బల్లవగ

మై పురోహితుండు మున్నతఁ డిచ్చదానాని

యందుఁ బంకద్రవ్య మపహరించి

పారస పక్షియై నారికోఁ బట్టు కాం

స్మృక్కుక్కుచ్చిలిండుట పారసీయయి

ముండఁగ మర్కటంతాడిసి పట్టి నడవ

పూర్వజన్మ క్రమంబులు తెలిపిన

అ.క. సారసంబు దెచ్చినీరితి వినినాడ

దాహమణించినన్ను ధన్యుజేయు

మననిమరుడ డనర్లు యాచనముననుచి

శాచమగుచు గంగజలము సోక

క. పునీతుడయ్యెగావున నననది యెటుంగవేడెద ననిన నవ్వెప్పుడు గంగాగీర్థంజూసం
గల్గదేతత్వ విజుక్తుడై యతని దీవించి త్రిదివమునకరిగెనని దేవద్యుతి రాజ పితృవమును
బ్రయాగకనిచిన నతండు దత్తిర్థన్నాతుడై కృతార్థుండయ్యెనని రోమశుండచ్చరలను
బ్రహ్మచారినికా గంగాన్నానం బొనర్చ ననుగ్రహించి వారలటులానర్చి పూర్వశరీరు
లైనయెడ వారలం దోడ్కొని సకల తీర్థచరణ సేయించి యక్కన్యకల నవ్వటునికి
వివాహం బొనరించిన నమ్ముని కృపనుఖంబుండిరిట్టిది మాఖన్నాన మహిమయని వసిష్ఠం
దాసతిచ్చిన దివీమహిపుండండువలన నమితలేజస్వీయయ్యెనని సూతుండు కానకాదుల
కీర్తినియె .—

కం. ధీనుతి ఫాల్గుణ పార్ణమి

మానిత పూజల వసంత మాధవుండగు త

ప్రీతనాయకుం గొల్చిన శుభ

మానరులకుం గల్గు గంభీరమంతయుం బాయక ॥

లే. ౧. తైత్తిరవైశాఖ రాకల సారసాక్షు

పూజ వాత్సల జనులకు ఫోజనములు

భవ్యశీతల గండజల పాదుకావ్య

జనములుక భక్తము లొసంగ సౌఖ్య మొదల.

లే. ౧. క్షేప్త పార్ణమి న నరించు గోష్ఠ పూజ

గోపవతి సంతసము వొంది కోర్కెల్లిచ్చు

నమరు నాపాదమున ద్వాదశౌహములను

శాకవర్జన మొనరింపఁ జాలమేలు.

కం. శ్రౌవణ భాద్రపదంబుల

శ్రీవిభు పూజయను ప్రతవిశేషము శనివా

రావని విబుధాభ్యంజన

మీదిధములు సల్పవిష్ణుండిచ్చుక భుభముత్.

కం. పాతములం బర మాన్నపు

దాతై శ్రవణములనన్న దానము ద్విజసం

ప్రీతిగ జేసిన మేలగు

రాతిరి రవివాసరముల రాదు భక్తింపక ॥

తే. గీ. కంజహితవారముల పైపకడల గ్రుంకు
టమరనదిఁ గ్రుంకులిడు పుణ్యమమరఁ గల్లు
పర్వముల భానువాసర పాతములను
రాత్రి భోజన మఘమగు ప్రజల కెందు.

సీ. సతులు భర్తలతోడ సల్పఁగఁ దగువ్రత
సమితి వాతుర్యాస్యవారఁ గలదు
శ్రావణశుద్ధ దశమి మొదల కార్తిక
మునఁ బ్రభవద్యాదశి నెరయఁగఁ
గలవారి వాసరంబుల నుపవాసంబు
హితమతి దశమి యందేక భుక్తి
ద్వాదశి హరిపూజ ధరణీసుపర్వ భో
జనమును గావించి వెనుక భర్త

తే. గీ. భోజనమునెయ్య పిచ్చుటఁ తొలఁది భుక్తి
గొనుట దగు నిత్యమగు వ్రతంబనఘ మిష్ట
దాయకము కార్తికమున శ్రీధరుని పూజ
లిహవరసుఖంబులొనఁగూర్చు నెవరికైన.

కం. ఇది వాతురాత్తస్యవ్రత
మదనఁ గుశీరమున నర్కుఁ డధివసించునన్
మొదటి భృగు వారమునని
పాదవఁగ లక్ష్మీకు పూజ లాసఁగున్ శుభముల్.

వ. ఇదియు లక్ష్మీ నారాయణ వ్రతంబు కల్పోక్తాచరణ సకలాభీష్టప్రదంబు
శ్రావణపూర్ణిమాపురో భృగువాసరంబు వరలక్ష్మీ వ్రతంబు నట్టిదియ యాశ్వయుజ
శుద్ధ ప్రతిపదాది నవమి పర్యంతంబు లక్ష్మీ సరస్వతీ దుర్గా పూజలు నీరుల కిరవగు
మఱియును.

ఆ.వ. వైత్ర పూర్ణిమయును శ్రావణమావాస్య
కార్తికాది పక్షకలితసప్త
మియును బద్ధ కల్పమితి శ్వేతవారాహ
భాత్యకల్పములనఁ దనరు వరుస.

౧౦. క్షీణిక గార్తీకసింధవమియ

ధృతి వైశాఖగింత తృతీయము మాఖా

గతదర్శము భాద్రనుసం

గతశుద్ధ ద్వాదశియ యగంబుల కాదుల్.

వ. శైత్రశుద్ధపాడ్యమి సంవత్సరాది యశ్వనకాలంబు తత్తృతీయ సౌఖ్య
గృహశ సవమిగార్తీకతంబు నెత్తమి సంతానసత్తమి యాత్రయోగి మదనత్రయా
దశి వైశాఖంబున బూర్ణిమ మహావైశాఖి జేష్ఠ శుద్ధతృతీయ కదళిగార్తీకతంబు నాషష్ఠి
యారణ్యగార్తీకతంబు తద్దశమి పాపహరదశమి ఆపాశశుద్ధతృతీయ యమృత లక్ష్మీ
వ్రతము, ఆ పంచమి స్కంధపంచమి శమిగార్తీకతంబును షష్ఠి కుమారషష్ఠి
ఏకాదశి ప్రథమగోపద్యవ్రతంబు శ్రావణశుద్ధవతుర్థి నాగవతుర్థి తత్సృష్టిమాపురో
భృగు వాసరంబు పరలక్ష్మీవ్రతంబు తల్పేర్ణమి నుపాకర్తంబు తద్బహుళతృతీయ పాడశ
గార్తీకవ్రతంబు భాద్రపదశుద్ధవతుర్థి వినాయకవతుర్థి యాపంచమి ఋషిపంచమి
యాసత్తమియ ముక్తాభరణసత్తమి ఆప్టమి జ్యేష్ఠాష్టమి దూర్వాష్టమి లక్ష్మీవ్రతంబు
ఏకాదశి పంచమినైకాదశి యావతుర్థి యనంతవతుర్థి తత్సృష్టిమ మాహేశ్వర
వ్రతంబు తద్బహుళ పక్షంబు మహాలయపక్షంబుఁద్యతీయ బృహతీ గార్తీకవ్రతంబు ఆశ్వ
యుజ శుద్ధ దశమి విజయదశమి తన్నాసంబున రవిహస్తావ్రతవేళంబగు నాడు హస్తీగార్తీ
కవ్రతంబు శుక్లపక్షాష్టమి నేమాసంబుననైన బుధవాసరమగునైన నది బుధాష్టమి
వ్రతంబు ఆశ్వయుజ శుద్ధద్వాదశి గోద్వాదశివ్రతంబు తత్సృష్టిమాపురోహనువాసరం
బుపాదాన ఫలవ్రతంబు తద్బహుళద్వితీయ చంద్రోదయగార్తీకవ్రతంబు వతుర్థి యమా
వాస్యలు కేదార గార్తీకవ్రతంబుల కార్తిక శుద్ధ తృతీయ త్రిలోచన గార్తీకవ్రతం వావతుర్థి
నాగవతుర్థివ్రతం వాయుష్టమి గోష్ఠాష్టమి యాద్వాదశి యుక్తానద్వాదశియం బూర్ణిమ
కార్తిక గార్తీకవ్రతంబు మార్గశిర శుద్ధ ద్వితీయ త్రిలింగీ గార్తీకవ్రతంబు ఆతృతీయరం
భాతృతీయ యావతుర్థి వర్ధవతుర్థివ్రతం బాపంచమి బదరీగార్తీకవ్రతం వామరునాడు
సుక్రచ్చణ్యసీతీ కరంబగు చాంపేయ షష్ఠి పుష్య బహుళవతుర్థి దూర్వాగార్తీకవ్రతంబు
ఆదశమిత్రేలోక్య గార్తీకవ్రతంబు

సావిత్రి గార్తీకవ్రతంబు మాఖశుద్ధ ద్వితీయ కైలాసగార్తీకవ్రతంబు ఆతృతీయ కుండగార్తీ
కవ్రతంబు ఆనెత్తమి రథసత్తమి సూర్యచంద్రవ్రతంబు నయ్యష్టమి భీష్మాష్టమి యా
యేకాదశి తిలకద్దవ్రతంబు బహుళ వతుర్థి శివరాత్రియగు తత్ప్రకాశం బెఱిగింపెద.

సీ. శివరాత్రి సుపవాసశీలై శివపూజ

జాగరణంబును సలుపు పుణ్యం

తవిరళవిభక్తలై శివయాపము వహించు

పనివోక బోయ యాదినమునందు

వనమృగ హింసకై చని దొరకమీఁ గుండు

వండురిరా వొక్క వ్యాఘ్రమొంది

గమకించి తూటినఁ గడుభీతితో బిల్వ

తరువెక్కి పులి క్రింద నిరపుకొనుడు

ఆ.వె. సైదలేక రాత్రి నెగులునఁ దబ్బాళి

లందునందు విరుగ నాకురాలి

శిలమీదఁ బడిన శివపూజ ఫలమబ్బి

యంత్యమునను ముక్తి కరిగె నతఁడు.

ఉ. చోడకండొకండు శంకరుని సూరలఁ జూచి విభూషణోత్కరం

కారయ దీపమెత్తికని యన్నియు ముచ్చిలి పారిపోవఁగా

నారకు లేయ వాఁడు మృతుడై శివరాత్రి గిరిశనేవ చే

కూరిన యట్టి పుణ్యమున గొబ్బన శంకరుఁ జేరె ధీరకన్.

కం. శ్రీ రైసంబురుఘరైసన్

మేలిమి నుపచారసరసి మిహికాకరస

నాల్గి బూజించిన శుభ

శివర సౌఖ్యములు నెందు శివదివసమునన్.

వ. పటియఁ జైత్రశుద్ధ పృథ్వీయయు జ్యేష్ఠపూర్ణిమయు నాషాఢసితవమియు
జ్యేష్ఠ విశువాష్టమియు ఫాల్గుణ పూర్ణిమయుఁ గ్రమంబున నుత్తమ శావ్య, చాక్షుష, ధర్త
సావర్ణి, తుద్రసాక్షి యింద్రసాక్షి రైవత బ్రహ్మసావర్ణులనియెడు పన్నాదులు. పటియు
ననేకంబులగు పుణ్య కాలంబులు విమర్శించి శ్రుద్విహిత కర్తవ్యులచరింపవలయు.

సీ. సత్యంబుచే హరిశ్చంద్రాదిభూషణుల్

కీర్తులు గాంచిరి వార్త వెక్కి

కల్పిచెన్నొందు స్వర్గము గల్గు సంతాన

మధివృద్ధియగు దండె యంబ తోడఁ

బుట్టువుల్ సఖులను జుట్టుముల్ గురువులు

దైవంబునదియ సత్యమున కంటె

ప్రళయ లులేళ దేవత రెల్ల మెత్తురు

శుభములు జెలువొందు సుమతియనెడి

ఆ.వె. ద్విజాదు మున్ను శంఖభీతి తటోపరి

వనమహాశ్రమైకవాసుడగుడు

శిష్యులంత నింతఁ జేరిరాఁ గండమా

లార్థ ముడగి కరిగి యెవట ఫణట,

కం. పూవులు గోయచు నొక్కడఁ

జోవగ నవ్విపుమీఁడ బులి దుమికి మహి

దేవుని కుడితెయి పట్టిన

నా విపుఁడు కంఠ మొంది యంతటఁ దెలివి.

చం. కమలఁ సన్నిభుండతఁడు గౌరవతఁ బులిఁజూచి పల్కెనో

సుమహితసత్త్వ! సుతనువు శుక్కుము మాంసవిహీన మిందుకై

హమిణిక యేల సన్నిడువు మంచన నాఁకలి బెట్టుగాఁగ ది

గ్రృహయొసగింపుచున్నయది పట్టితి నిన్విడనేర నింకిట.

చ. ఆనవుడు సన్నిభాత్రముల నాత్త వసింపఁగఁ జేసి యింతికి

దనయుల కెల్ల శిష్యులకుఁ దాలిమి బుద్ధులు దెల్పివత్తునో

యనఁను ! మదియ వాక్యగతులంతయు నమ్ముము నెమ్మి మీఱ నా

విని మునితోడ వ్యాఘ్ర మతివిశుత ధర్మతరోక్తి నిట్లను.

క. పత్తువొరావో! యిదియొక

పక్షుఁడొ మొ నమ్మఁ జాల ధరణీ సుర! నా

పక్షటి పులికిఁ గుమతి మ

హత్తర నిజసత్య మెఱుంగ నపుడిట్లనియె.

ఆ.వ. ఇప్పుడేను రావమేమియుఁ జేయ నున్

రామువలననైన పాపనే మొ

యస్థిరంఁగు జన్మ మానించి బొంకిన

గొరిది నిహపరముల సుఖముగలదె.

క. పాపంబుని చింతింపక

యోపిక శృతములఁ దాపసోత్తములన్

ద్యౌపారుల నానించిన

నీపట్లఁ జొంకులాడ నేర్తున! యనుడు.

ఆ.వ. పాపమైన నేమి పరికింప నాత్మశ

రీరీరక్షణంబు రీతి వలయు

ననెడి ధర్మశాస్త్ర మరయవో విషవో.

యనుడు గుమతి యట్టులని యె పులికి.

సీ. యింటికిఁ జనివేగమే వత్తు రాకున్నఁ

బంపపాతకులను భ్రాతృహంత

విశ్వాస పాతకి వీటిఁడి మిత్రముఁ

డిలఁగితముఁడు నందుకుల విహగి

గురువంశతుల తడునిరయముల్ గనుపాఠ

సనియను భర్తృవంశనియం బతికి

మాతాడు సదియను తోరాడి సతులతో

గలహింపునయను గాంతు డెడయ

ఆ. వె. విధవయ్యను వల వెల్లడుకల్ గలయది

తొడరి రేపు మాపు గుడుతునదియ

వ్యభిచరించునది యనుభవించు దుర్గతు

లాండు వాడ సనియ నుర్వినురుండు.

ఉ. దానికి సమ్మతించి పులి ధాల్రినురుం బనుపంగ నాశంకు

బూనిక నేగి పుతులకు బుద్ధులు దెబ్బగ నింతి భర్తై.

యాసలినాక్షువేడుకొన నప్పుడు వాసభంకు దిగ్గితుల

మానివరేబ్బు నెంచుడు సమస్తసురల్ భరియింప వచ్చుచు.

కం. సుమతి పులిజేరనరుగగ

నమరగురుండు హరిహాయుండు నప్పుడు పులికి

సురలోక మొసంగి చనుడు

భరణీనురుండుండె నైజభర్త స్థితుల.

ఆ. వె. అస్థిరంపు తనువు కాసించి బొంకక

సత్యనిరిరి దొరయు సజ్జనుండు

సజ్జభవుని లోకమందె నానుమతియు

భర్త సత్యరతులు భన్యు రెండు.

కం. శరణాగతులం బ్రోచుట

పరమంబగు భర్తమట్టి పారీణగుణ

స్థిరుండగు శివిభారిమజుని

చరితము వినుడభిలకలుగు చల వోత్కలన.

సీ. ఆ భరణీతతి యాగంబు నేముచు

నడిగెడి వారికిష్టార్ మొసంగ

సమరేంద్రుఁఁఁగ్నియు సతిని గుణం బార

యంగ డేగ గువ్వయు నగుడు నబటు

దలుముడు వడి గువ్వ భరణీతు శరణన్న

తెరవకుమనుడు బృహ్మ విభండు

తెంబడిఁగడి డేగ నే వచ్చి ననకు నా

చాగంబు దీని నీయంగ దగు నశం

అ.వె. దనువునైన నీకుఁ దఱిగితు గాక నా

శరణు జూచ్చినట్టి జంతువునిద

పాపముగుటఁ జేసి పట్టియ ననుడు దా

సంతతూర్తి మాంసమడిగి దేగ.

కం. అతఁడటమూర్ఖు మేఁదఱిగి యానట గువ్వకు మాటు పెట్టగా
సతిశయమయ్యె గువ్వ, తల యత్తఱి నుంచఁగఁగెంచు భారుణి
పరి శిలిమెచ్చి యింద్రుఁడును బావకుఁడుఁ దమరీతిఁ దెల్పియం
చిత తనువిచ్చుచుఁ దివికిఁ జేరిరి భారుణినాథు డంతటఁ.

కం. ఇహలోకాన్నితుఁడై భర

బహు వర్షములుండి నలువ పక్షికుఁ జనియెఁ

జహుమానాస్పదభరితా

వహు మృత రక్షణంబు వరభర్తమిలెఁ.

కం. జచ్చుచుఁ దెచ్చినయదియొక

జచ్చుచుగొనిపోవునదియు సరవిం గలదే!

యెచ్చపుల్లము పాపము

నిచ్చలు నెడతాయ వెడట నిచ్చిన యెనిఁ.

కం. కీర్తియై ఘనమృత్యుతం బవ

కీర్తియైదుష్కృతము మేలు గీఁడొదవించుఁ

వార గనిరింటి నడుమఁ

గీర్తివహించును లసత్సృతము లభించుఁ.

కం. దయయొక సత్యముకొకము

రయమునసంపదలు మోక్షరమహానగూర్పుఁ

నయమగు కీర్తులు స్వర్గా

వ్యయదాతికలోకలోగ మనువుగ నొసంగుఁ.

ఉ. భూతదయా పరత్వమున బొంతుట సూర్యతమట్లు తద్దయా

నీతపు సత్యమయ్యెనృతనీతియ యట్లునటఁ సమస్తవి

భాగ్యతత్వభద్రదం బొరులకై తగబొంతుట యందుమేటి ప్రా

ణాతురదార సంగ్రహ విభాకృత మెందు మహాఫలంబగుఁ.

కం. అతిపలయెడ నభిమాన

చ్యుతముల నాతురుల కొలకు సూరిద్విజగో

ప్రతర్థి ప్రాణఁగ బొంతుట

కం. త్సూ ధంగురమై బుద్బుద
గణనంబగు టిహమునకునుగా బొంకక ర
త్సూ మొనరింపవలె నొరుల
గణనింప నసత్యనీత కర్తృత్వంబెనక.

సీ. దేవతలడుగ దధించి వెన్నెముకిచ్చి
శాశ్వత కీర్తి ప్రసంగితాంబె
దేగ కోరిన మేను తీవరి గోయుచునిచ్చి
ఇది చిరకీర్తి ముస్థిరుడుగాడె
పద్మ నేతండు వేడల బంబజనుండు గా
త్రంబిచ్చి కీర్తి తత్పరుడుగాడె
యింద్రుండానింప మేనెలమితో నాలించిచ్చి
కర్ణుండు కీర్తి సంగతుండు గాడె

తే.గీ. యప్రభవమును సనిత్యంబు నల్పమైన
గాత్రముల మీది మమత పోకార్చి దివ్య
మతిధ్రువంబగు కీర్తిదేహములు గాంచి
కొరుల కర్థము లిచ్చుటయును ఘనంబె.

కం. ఇంద్రద్యుమ్నుని కీర్తులు
సాంద్రస్థితి కమలవిభుండు చర్చింపక న
య్యుద్ధునిపదవికి గ్రమ్ముట
నింద్రద్యుమ్నుండు వసుటలెల్లను వినరే.

తే.గీ. కడు గ్రియాజ్ఞాన పరమయోగముల పలన
హరి భజించిన నిరతనిత్యాపవర్గ
మొనరు గావున భాగవతో పచార
గతులు భక్తికి నెంతయుం గారణములు.

సీ. నిర్వృత్తరాస్వితుల్ నిర్దిలేంద్రియరతుల్
పరహితనిరతులు భాగవతులు
సర్వభూతదయా విశాద మానసుల్
పాపన చరితులు భాగవతులు
మదలోభకామ నిర్మథనస్యభావులు
భవ్యతేజోయుతుల్ భాగవతులు
విషయ విహీనత విష్ణుపాద సరోజ
భక్తి సంగతులు భాగవతులు

తే.గీ. భానురామ్నాయ సహితం భాగవతం

శుభశుభాస్పద వేదగుల్ భాగవతం

పరమ కీర్తిసరాకృతుల్ భాగవతం

భాగధేయప్రశోభితుల్ భాగవతం

ఉ. శోకశోక జాక తమకుల్ లభించిన వస్తు సంతతుల్

శ్రీమణీధనార్పణము నేయుడు జద్వరదాస్యయక్తిం ద

తాననివేదితాన్నములు దారగర్భి భజించు వారలకు

గౌరవతత్కథాశ్రవణకాతుక చిత్తులు వైష్ణవాగ్రణుల్

కం. పరనివాసూయాదులు

పరధారధనాసురక్తి పర భాషణముల్

పరికింపకె పుడల పరా

త్వర భజనాదాధమతులు భాగవతులింక.

ఉ. ధర్మముకంటె లాభమును ధర్మముకంటె శుభంబు నిత్యస

ధర్మముకంటె సద్గతియు ధర్మముకంటె దనూజ బాంధవుల్

ధర్మముకంటె దల్లియును దండ్రులు నెక్కుడుగాఁడటండు దా

నర్మలిధర్మమే హరియటంచుఁ బ్రవర్తిలువారు వైష్ణవుల్

చం. సకలశుభంబులిచ్చు గల జాడ్యములెల్ల హరించు వేదవిత్

ప్రకరనుతుల్ లభింపఁగనుచాయ, మహాయము బాధుడు జయ

ప్రకటిత కీర్తిలిచ్చునని పట్టుగధర్మవై విష్ణువంచు దా

రతుటిల వృత్తినుండు విబుధాగ్రణులారయ వైష్ణవోత్తముల్

కం. పరలోకమునకుఁ జుట్టము

పరభయనిర్హరణమమితపాపహరిము జ్ఞా

నరుచితమమని ధర్మం

బరయఁగ నేమటని నరుండు భాగవతుండింక.

అ.వె. పరమపదము నదియె బాంధవుండు సహాయం

డభిలసౌఖ్య సౌతువగుట నాత్మ

వర్ణ ధర్మగరమ నిర్ణయం బెడలని

పరమతత్త్వ విదుండు భాగవతుండు

చం. జగములన్నుఁ టంగులుగు జంతువులకా ధరసిరుహాగ భూ

గగన చరాచర ప్రకృతి గంజదశేషులుండుండి తత్త్రియా

భిగణనచే మెలంగునని పేర్చినెఱుంగుచు శక్తియక్తి ని

ముగ నతిథి భజించు శుభ మూర్తులు భాగవతుల్ దలంతులక

చం. అతిథియైవిష్ణుఁ డంచుమది నారసి చావ్యమొసంగి శాస్త్రీయు
 క్తత ముఖం దీర్చి సద్వివరయగౌరవ [వృత్తి] రియానురాగసం
 గతమత భక్తితో మతి జగత్పతిఁ గన్పొని నట్టులుండు భా
 సితగుణశాలి భాగవతశేఖరుఁ డెన్న ధరాతలంబునన్

కం. కన సర్వభూతహితమతిఁ
 దనరుచు నిర్దోషుండై స్వతంత్రము దనపై
 నునువక శ్రీహరిపదస
 ద్వివరహవరతంత్రుండతఁడు వైష్ణవుఁడుభరణ్

సీ. నడచుటలెల్ల శ్రీనాథ ప్రదక్షిణ
 మునుఁ డెల్కుటలెల్ల హరికథనము
 నాసఁ గ్రోలుటలు దన్న వ్యంగభామోద
 మాలింపుటలు తత్కథానుసరణి
 నూచుటలమృతమొరుచిరాకారంబు
 లంబుట చక్రీయంగాంగకమలా
 నేయిక్కర కు హరి నేవానుచారంబు
 తలఁపు కృష్ణ భ్యాసవిలసితంబు

తే.గీ. లనుభవించుట తత్ప్ర సాదాతిరుచులు
 గాంగ సకలమ్ము శ్రీ విష్ణు గా దలంచు
 ప్రబల సంరోషయుతుఁ శ్రీభాగవతులు

కం. శాంతియు శమదమరుచున్
 దాంశియు సత్యంబు భూతదయయును సుకృతం
 బెంతయు వశ్యమౌగు స
 రాంతస్థుని హరిఁదలంచు నతఁడెనఘుండెన్

చం. హరిగృహ మార్జనంబు గుఱు మార్చనముల్ తగుభత్ర [చామర]
 స్ఫురదును శేతుసభృతము పుణ్యఫలప్రద మిట్టి భక్తి శ్రీ
 యు నుపకార వృత్తుల నవారిత భక్తి భజించునట్టి ము
 సిద్ధిగుణశాలి భాగవతశేఖరుఁ డెన్నఁక సన్నతోన్నతిన్

కం. పూవులతో [ర] లు నేయు
 శ్రీవిభవర్చనకుఁ దులసి చెల్వుగు సుమముల్
 పావనత ననుదినంబిడు
 నా విమలందెందు సంతతానందం దగున్.

కం. ప్రతాపాన భర్త కర్త
స్థితవర్తల హరికిఁ బ్రీతివేయుచు భగవ
ద్వ్యతిరిక్త కర్త వర్తిత
మతియగు భాగవతుఁ డతఁడమానుషులతో,

కం. మతినిలుకడ కానిచోఁ
బ్రతిమాతాధన మొసర్చి భక్తి సలుపుచు
భృతిఁ దధారణ గరిమతో
జతురుఁడతఁడు భాగవతుఁడు సజ్జనవినుతితో

తే.గీ. మతీయు సమితక్రియాయోగ మహితరీతి
భక్తియొడఁ గుదురొప్పఁగాఁ బ్రబలు ఘనులు
భాగవత శేఖరులు దద్విభవ వితతికి
సములు గారెన్న ప్రహ్లాదు లమితమహిమ

కం. కర్తములెల్లను శ్రీహరి
కర్తలితోనిచ్చు [నట్టియతఁ] డతి భగవ
ద్భర్త పరుండై క్రముగతి
నిర్మల సాతాక్యగరిమ నెరయన్వేలయుట.

సీ. అనివిని శాసనకాద్యఖిల సన్నుతులు నూ
తునిఁ జూచి యేమేమి ముక్కుతముల
పాల్పడి జీవులు పడుదు రధోగతి
యందెట్లు లనుభవమగుట అనుడు
నతఁడిట్లులను నిరయముల భేదంబులు
కల్పకు జనములక్కడ వసించు
పెల్ల సానందగణేశుఁడన్నని భద్ర
దత్తకు నల పూర్ణ విత్తనకును

అ.వె. బొడమిపట్టి ఘనుఁడు పొడగని నుగతికి
నిరయగృహులఁ బనిచె నెమ్మిదనరఁ
దేటగాఁగనట్టి లెలుగు దేవోధను
లార వినుడటంచు నాతఁడనియె.

కం. భూమికిఁ జక్కటి క్రిందునఁ
దామస పాతక నివాస భామములగుచు
భీమారవయమభటు నా
నామిత కాథలకునెల్ల నాకరయగుచు

సీ. గౌరవంబును మహారౌఢవంబును జ్వల
జ్వలితా తాల విశేషములును
తత్తుకుంభి విచిత్ర లవణ రుధిరోద
తైతరణ్యని త్రవనముఖములు
క్రేమిభోజ సందశ కృష్ణ సూత్రంబులు
తృప్త లాలాభక్షణోష్ణ శిఖలు
పూయదాహనిలాంబు నిమగ్నములు సధ
శ్చిరము దమము విచియ శృంగకీ

ఆ.వె. కుణపభక్షణంబు ఘోరతామిద్రంబు
కాలసూత్ర సూచికా ముఖములు
పలలభజ్జియి త్రవనతనములే ఖేరాంబు
వీడనంబు తైలపావనమును

ఆ.వె. కాకగృహస్థుమాక కంకనాతంబులు
తత్తులాహకము వితత్తునైక
తము పురీషగర్త తాపన లిమ్మయి
త్రాది నిరయ తోటులవట్టె గలత

వ. ఆవి పాపకర్మచితానుభవంబులు యాతనానివాసంబులునైయుండు.

ఉ. ఆవృత్తిలోన రాలినుము నన్నియొక గంటిక మాతమంబు న
* త్యుచ్చయ వేదనాన్వితము సంబువిహీనము గాకగృహదల
ప్రవృత్తిలతాభీకర మృగోజ్వల మ [య్యమ ?] కింకరాత్యసా
మ్యావృత్తిలోత్తుల గరహలాద్భుత మద్దన లాండు పాపుల

కం. బహుభేదయాతనాస్థితి
బహువాధలు తెక్కునిరయ వంక్తుల బీసత్ ?
బహుగతులఁ జేయుచుండుతు
బహుఘోరాకృతులు శమన భటులుద్ధతులై

కం. వేదోదిత కర్తవు ము
ర్యాదలు దిగవిడిచి యస్యముగు దుష్ప్రియల
వాదగు పాతక జనతతు
లాదటనుండుదురు యమభటావకులేచరా.

సీ. విగత మర్యాదులు విషయసక్తులు క్షుద్ర
నికరనాస్తికులు దాంబికృతఘ్న
విప్రధనాకూహ విప్రసంచారతుల్
పుడమిదేవతలతో బొంకుఖలులు
వరుష బాషణుల దబ్బితలాడు వారలు
పితును లహిసులు పెక్కులగుచు
నీతులు దేవితల్ సూచితేతరధను
రెపుడు న సూయదే సేసంగు వారు

అ.వె. ప [రథనైకగ ?] తులు ప్రాణిహింసాపరుల్
దేవ నిగమ నింద [నా వహితులు]
నవి యథార్థమనినయట్టి కుత్సితమతుల్
సార నిరయతతుల జేరు ఖలులు

కా. కర్మ భ్రంశకు లార్య విద్విషులు భోగప్రాభవుల్ తుక్కువా
క్కర్తాల్లోలురు యోగులక్ యతుల సగ్ర్య బ్రహ్మచర్యవ్రతా ?
వర్తనకుల నిందనేయు ఖలులక్ వాగ్దోషకుల్ విష్ణుస
ద్ధర్మవ్యర్చన హినులుండుదురు బాధల్ నెంద నాతావునా

తే.గీ. సర్వభూత విశ్వాస విచార రహిత
నిర్దయాన్విత వర్తనుల్ నీతివిగతు
లతిధి విడిచి భుజించిన యథమ గుణులు
దాం విఘ్నకర్తల్ నిరయానురతులు

కం. అన్నంబడిగిన విప్రుని
సెన్ని పరీక్షించువాడు హితధరణీసురున్
సన్నత తటాకముల వి
చ్చిన్నము గావించు సతండు నెందు [నిరయమున్]

సీ. విష కేశ రసములు విక్రయించునతండు
ప్రజల నెందవమానపఱుచు సతండు
యజ్ఞ విక్రయండు దత్తాత్రహరియు మాతృ
పితృ విరోధియు నగు ప్రీతి రహితుఁ
దవ్యయోని సయోని నల పశుయోనుల
తుక్లంబు విడుచు నిస్తుల మహాఘ్ని
తర్సంబులను నీళ్లు బగట నింతుల బొందు
సతండు రజస్వల సంకుసతండు

లే.గీ. తోఁపులక విన్న జలములఁ ద్రోవదేవ
నిలయ గోవ్వంబులను జేరి జలము మలము
విడుచు వాఁడును భామిని వడయు ధనము
జీవనముజేసికొనువాఁడు జేరుచట

కం. సఖిరక్షింపనివాఁడుకా
సఖులకా పొంపించునట్టి జనుఁడలిదీనుకా
వికలాంగ వృద్ధ రోగుల
నకుటిలతను బ్రోవ నశించు నందు వనించుకా

కం. శస్త్రములు నేయువాఁడుకా
శస్త్రములమీదు నతఁడు శ్వేసన పితార్చికా
శాస్త్రప్రతి పాద్యార్థా
విశ్రుతచర్యుండు తారలు వెన్ నిరయములకా

ఆ.వె. మధ్యపాసగీత వాద్య మాంసప్రతాత
నిత్యరతులు యువతినికా మహిమ
రాగ్ని పెబాత్రకన్య కావలి నాభుల
వరయలేని ఖలుల నిరయ గతులు

కం. ప్రత్యాశ శ్రుతగృహ
జ్ఞత్య కులాచార రహితలాత్తకళత్ర
స్థిత్యర్థమిత్ర ధనహరు
అత్యుత్తీత నిరయవాగులగుమరు తెలుకకా

కం. గురుదేవ ప్రత్యాపహ
పరసంపద్వికల మృదయ పాపాని తరు
స్థిరశంకు మాతమాగ్నా
వరోధులు నిరయనివహవాసులు కడకకా

మ. జపపాపామంచిత దేవతాయనిన తాస్యద్దానధర్మపరా
సపరిత్యాగులు గ్రామయావకులు నక్షత్రానుయాత్థాంకులా
త్రివవత నిద్రవహించువారు శరణార్థి దుర్బలుకా దుఃఖితుకా
గృహతోఁ గావని వారు దుర్గతికి సంశేతస్థు లెల్ల వృథుకా

కం. పరిగృహరస భాస్యధనా
కరవిచ్చేదకుఁడు వాడకరణుండు సమ
త్పరుఁడుకా లోభియు వనములు
నజికి నతఁడు గాఁపు ఘోరనరకంబునకుకా

తే.గీ. స్వామికే బ్రహ్మ మిత్రవంశకుండు శరకుండు
పరగ గర్వియు విశ్వాస పాతనుండు
[గరదుండు] గొంతెకాడను గానియాచి
యత్తరింతురు నిరయాళి హత్తియెపుడు

కం. మఱియంగల పాతకముల
కరయిక నిరయములు పెక్కులగు నందందున్
బారందురు పాపకర్ములు
దురితములకు బాధపడక తొలంగునె! వరుసన్

ఉ. పాతక సంఘమెన్నఁగ నపారములట్టివి నేనీ రోగుల
త్యాగతదబ్ధులైనను సర్వశరీరులు ఊజీవనుల
గానరులంగహీనులునుగా జనియింతు రవెల్లెనెన్నఁగా
ధాతయు వోపడేము విదితంబుగఁ గొన్నిటి నేర్పరించెడన్

తే.గీ. బ్రహ్మహతి యయవ్యాధి బాధవొందు
సల సురావాని ద. తరోగాన్వితుండగు
స్వర్ణహరణుండు సఖిరోగ సంగతుండగు
నవని గురుతల్పగుండు కుష్ఠ మనుభవించు

కం. గురుతల్పగు గానెఱుంగుడు
గురువకురగ? గ్రుడ్డి చిచ్చుకుంటును ధరణి
గురునిందించినవానిగ
నెఱుగుడు మూఁగయగువాని నెంతయుబుద్ధి

కం. విలిసదొరి [గుమజనులను]
బాలనులై నిండనేయు పాపాత్ములగా
నాలాకింపుడు— కా
రా లక్షత మెలఁ గునట్టి యధముల నెందున్

తే.గీ. గురువశ్చింతకాతని గుణి గడచిన
ఖలుండు దుర్గంధ కుష్ఠ భగంధరముల
చాలకడి దిట్కిమిత్వ మొర్పడఁ జరింతు
గురుని తెదురాడి పుడయి ధరణి మెలఁగు॥

కం. గురువంధనంబు నేయమి

శిరమున రోగములు గల్గి శిథిలతఁ బొరలున్

మరితన్ జండాల్ని బలి

త రజస్వలం గలనీ మాలతనమునఁ బొడమున్

సీ. అగ్నిదాహంకుడు వస్త్రాది సంగ్రహముండు

కుష్ఠ రోగంబులం గుండుచుండు

వెండిదొంగిలి జాడ్యవృత్తిఁ దామసుండగు

మాటసాక్షికిని గీల్కానువతండు

నైన ముఖరోగియొ నిర్దయాత్మకుండును

నిష్ఠుర వాక్యుడై నెగడు పునుధ

గరదుండు పాండు రోగము నొందు శస్త్ర జే

వికుండు నిర్లక్ష్యులై వేదముగను

తే.గీ. పితరల్ వృద్ధులను రోగ వీడితులను

తపసులన్ శరణాగతార్త జితతుల

సతి సుతావధి విడిచిన జాడ్యగోచుండు

నేత్ర రోగంబులన్ బడి నిరయ మొందు.

ఉ. భూమిసురాగ్రగణ్యనమం బూనిక నిచ్చెద నంచునీనియా

తామసుండల్యజీవియగు దద్దయువారల వృత్తులెత్తినన్

బామగు నేర్పు గుంటలును బాదపముల్ నుమ భూసురాలయ

క్రమపాముల్ వివాశముగ జేసినవాండనపశ్యుడౌ వక్షన్.

వం. శిశుపతుగర్భ హస్యములు జేసిన మూఢుండు సంతతిన్ లస

వ్యిశదతఁ గాంచియుం బొలియ దీనతనొంది వరించిముప్పునన్

గృతేనండున్ పర్షిదుండును గీర్తివిహీనుండు వాధరాస్థులన్

ఒకమిధునక్రయన్ గెడయఁ బావనవాండ నపశ్యుడౌ వక్షన్.

ఆ.వె చాలధనము గల్గి సత్తనంతానముల్

ధరణిసైగయం జేయుదాల్చితేని

పామరుండు శాయభ్రతుండును గొడ్డుబో

తనగఁ బుత్రహీనుడై మెలంగు.

తే.గీ. వైష్ణిక వ్రతసంత్యాగి నలకున నిలఁ

బడి సదారోగియగు తెక్కువడతులండి

వదుస ముక్తువేళఁ గలయకందములొంటి

యొకతే గవయంగ యండశ్శమొండనుండు.

కం. తగుమధురాది భోజ్యములు తామ్రవసుంధడివారి కీక తా
నె గెడసి తిన్నయట్టి యవిసీతుడు గుల్మపునోత్పన్నుండు నొ
త్పగు ముమగంధ పస్త్రపులు నచ్చట నెవ్వరికిని వాడు నె
న్నగనిడు గంధమూషికమనకి జనియించు [ధర్మి] పంచనకా.

కం. విలిక పనివంచినచో
నాలస్యత దనదుకునికి నధిపతి కార్యం
జోలి పడజేయు మనుజుండు
నా లీల నపుంసకుండు నధముంచు నగుకా.

సీ. కైతవ వ్యవహారి కడు ఖల్లోద్ధుండగు
నగ్ని చోరకుండు మందాగ్నికుండగు
దుర్బల జతులం దొడరి బాధిపతి
క్షీంచు నతండంగ కుంచించుండగు
తగవున బద్ధపాతము పల్కునాతండు
మిగుల జిహ్వరోగి నుగుచు జగచు
నమరుస్వదత్తాపహారి స్థానభ్రష్ట
డగు కుచ్చిసోదన మవనిసురుల

తే.గీ. కిడుచుదామున్నుగా భుజించు నాతం
డగును నభరోగి గంధమాల్వాది యుక్తి
పంచయజ్ఞ పగిత్యాగి పందియగుచు
శ్వాసరూసిధవుండునై జాహ్యుడగును.

కం. వినుండు మధురాది భోజ్యము
లనుభుగ నిజభార్యకీడక యతినిర్దయుడై
తినువాండుకళారోగితం
దనరుకా జోకాలి బల్లితనము వహించుకా.

తే.గీ. పలల ధనములు సూచించు పాతకుండు
యావకుండు హీనవృత్తియు నగుడు మెలంగు
క్రోధి చందాలుండగు లోభి మాభ పూతి
గంధయత నానిశండునగు ఘృత దొరికి.

కం. క్రోధలు తత్పరక జెప్పిన
యావతీండి నేత్రరోగియగు పుస్తకముల్
దావెన దొంగిల చూడంగు
నావిధమునక గంతుదొంగ యుంబూదరుండా.

కం. ఉనుమెత్తి విరూపకుండగు

వనరున్ వాద్యంపు దొంగ వడికండుమాలికా

విను పుణ్యక్షేత్రమున

కనువెడలంగ వక్రనానుండై జనియించున్.

సీ. యాధి నానార విరోధి ఎక్రకాన్యుండొ

దాన విరోధి యదత్తుడునగు

దేవతాద్విజగురు ధేను ధనావహః

రకుండతిస్థూలగాత్రమున నలయు

శైలిమి ధర్మద్యేషి యేకాక్షుండగు నీర్మ్య

నతి వికృతాననుండగుచు చిరగు

నొగి లోహ విక్రయందూర్భవజానుండగు

దానిఁ బొందెన వక్రతనువుదాల్చు

తే.గీ. దుర్బుగానక్రిగృకుండగు దోడరు సఖులఁ

బొంద, లేవటివాడునై వెంచుచు

మఱియుఁ కావంబులకుఁ దగుమ్మా రోగ

ములు ప్రవేశించువని లేమిఁ గలుగు తుభము.

తే.గీ. ప్రక్షలింపని యగ్నిలోపల హవమిడ

వృద్ధ గురువుల నతిఘల విడిచిభక్తి

గొనంగ గుల్మంబులే నలఁకువలఁజెందు

కృతశతనుండగు దర్బలవశత నలఁగి.

కం. ధరణీ విభుండై యూషర

ధర విఘ్నల కొసంగు పశువు తాంబికుండంగున్

శరణాగతుఁ బ్రోవని వాఁ

డరయంగ శార్దూలమగు భయంకరవృత్తిన్.

కం. కూరలు దొంగిలి క్షవగా

కారుండుగు సజ్జనములఁగైతవవిద్యా

కారమున మోసపుచ్చిన

క్రూరుండు సృగాలనుగుడు గుటిలత మెలఁగున్.

తే.గీ. వేదకాస్త్రక్షురెఱిఁగి తద్విధుల మెలఁగు

వరుస తెలుఁగక దుర్యావ నిరతుండైన

యోధకు గుగంధవస్తుభారానుకాత

మైన గార్దభమై పుట్టి యవనిఁ దిరుగు

అ. వె. అత్తసాధ్వీమాని యన్యాంగనాసంగ
మానురతుఁడు లేమి సలమట పడు
సతిధి విడిచి [కుడిచి] సతఁడు కహాలసి
లత ససహ్యబదనగతి మెలంగు.

అ. వె. [తనదు?] మిత్ర గుక్యత జనులకుఁ బరువంపు
వగలఁ గీడు నేయవాఁడు నీచ
వర్షనుండు కొద్దివాఁడునై యంపఱు
రోయఁ జెందు [నట్టి] రోతబ్రతుకు.

శీ. సంధ్యల విరహియై సలివొందు నాతఁడు
ధర్మసర్వో? గురుబంధుజనుల యెడలఁ
గావించు నాతఁడు గడు భ్రంశబుద్ధియై
వంటలవాడయ్యె వసుధఁ దిరుగు
తనయందులేచి పెద్దతనంబు ప్రకటించు
ఁజూయెండు బాంధవహీనతఁ దగు
సర్వినదెల్లరోయక తినువాఁడు మ
హా వ్యాధియైతుఁడు హీనాంగుడగును

తే. గీ. పశువు వీలపునఁ బవళించు పంప [తొంటి?]
వాప్పివాడగు మృతవత్సను క్రియ లమరఁ
బిడుక జాత్యంధుడగు నెందుఁదేర్చితెక్కు
గొల్లవారింట బంటగు గుజనుడగును.

తే. గీ. గ్రామ సక్షత్ర యాచకులొముదేవ
లుండు శ్రుతి విక్రయండు ధ్వజుండు నెన్న
గ్రామచండాల పంపకగణన, లంటఁ
గనిన తాపింపఁ బుణ్యమున్ గడకు దొలంగు.

కం. మానిన చాతకీఁ దీనుఁగు
వోలికా స్పృశియింపెనేని వానర సచేలా
దేవలస్నా నము సవల
జ్వాలా స్పర్శము మృతముచవిగొనుటదగుకా.

తే. గీ. అటులవేయమి నిరయ విహారియగును
శూద్రుఁడంటినఁ గ్రుంకెడి చొప్పుకొప్పు
సంకమలదారి [కంటి?] నేయసౌరజపము
భవ్యనత్కర్త నిరతు లాచాహులకు.

కం. తుని కుక్కుట చండరణో

వనితా పవిత్రా ? బేడి వ్యధికారిని నూ

రను దిరుగు పందిసంఘిక

మునుఁగకయన్న తఁడు నరకమునఁ బడుచెలువన్.

సీ. పరధవసుత సలిహరణులు గాఢాంధ

పశితులౌచరు యమభటులు పాడువ

నెలికకున్ గీఁడులెమిఁ జేసివఁబడు

మితిలేనియంధతామిస్రవితతి

సుతసతులన్నిడి భృతిఁ దనపొట్టుకై

వఁరు నాతఁడు రొరవమునఁ బొరలు

పశుపక్షితతికంబు పానంబు దొలఁగించు

ముక్తుత కుంభీపాకముఁను దత్తు

లే.గీ. శిలలై గాఁగు దల్లిదండ్రులను నిగ

పించినన్ గాలస్మాత మందిరపుకొనును

పలుచెఱంగుల జేవుల వాధపఱచు

నరుఁడు శాల్యలి ముండ్లలోఁ దరిలఁ దెపుడు.

కం. ధర్మగతిఁదత్తు దుష్కృత

కర్మలు వైతరణిఁ గూలి గ్రాఁగుమరు గడున్

నిర్మల నిగమార్గతా

కర్మగు లని కృతవనులఁ గడఁబడుదురొన్.

లే.గీ. దండునినదండునిగ నవదండు దండు

గాఁగ వొసరించుపతి యంత్రకమున నవయఁ

దనుకు నవకృతిలేని జీవములఁ దునుము

ఖలులు తామిస్రహాపదుర్గతుల నుండు.

కం. నిసమును బంచయజ్ఞములు బేవనమస్మృతి లేక భుక్తికిన్

జనియెడు వాఁడు పాకముల శాకములన్ దగవంక్తిభేదమున్

జెనఁచినవాఁడు కీటములు పెర్మితో నుండిన దుర్గతింబడున్

గొనఁగిని కొండెగాఁడు వఱిఁ గూపక నంబడి దొడ్లువేకనన్.

కం. ఇలఁ జెలులు పురుషులెన్

జెలఁగి యగమ్యగమంబుఁ జేసిన వాఁడె

గల యుక్తు తదాకారము

అలవడఁ గానింతురనుదినా లింగనమున్.

తి. వేదము శాంతి శాచములు వీడియు వీడనియట్టిశారలుగ్
 త్రోచిగ దుష్టులై వృక్షలిః బొందిన వాకలు పూయమూత్రడు
 ర్వదనలాంది త్రావుచును వీటిడు లొదురు నై తపంబునన్
 తాదు మెకంబులన్ నునుచు పాపారలుగ్ శివబాణసంగతిగ్.

తే.గీ. డంబమున కభ్యరంబు నిష్ఠాక్రమంబు
 తత్ప్రగావంప వీచిలో తనిలియడలు (?)
 కులసతిని యావనంబునఁ గలియనతఁడు
 యమభటులు గొట్టి శుక్లకుండమునఁ బొరలు.

కం. గరదుంబు త్రోవదోహరి
 గురువంశసరతుండు వైశ్యకులములను ధనా
 హరణుండు గృహదాహకుండుగ్
 బరుపండుగ్ వజ్రదంష్ట్రుంబుడుదురు పెలుచుగ్.

కం. ప్రతిపురుషైవేయములుభ
 యతోముఖ [గవిని] భాగమనువగుకాలా
 నిత చక్రదాసములుగొను
 నతఁడవనిగ్ బుంస్త్యమొందఁడతి జన్మములగ్.

ప. చుటయు ననేకవిధ దురితంబుల కొలఁది నిరయంబులం బొరలుదురందు.

సీ. కాకగృధ్రములు సూకరి సారమేయ శా
 ర్దులముల్ గలఁచునైత్తురులు దొరుగ
 నైరచుట్టనినుము సూనియయుక్కు గంబంబు
 కాఁకలవేల్పురు గడుమొఱయిడ
 నసికృతగహ్వరో గ్రావనిరుహముల
 కడవైతురింతింత కండ లురుల
 సీసముచొడు మూత్రాసవములు పూయ
 శుక్లముల్ పోతురచ్చోన తానల

తే.గీ. నైపుడుగానుగ నంధుల నిడి కమల్లు
 రరి (ది ?) లోతగు చావుల నదిమివిడుతు
 రిట్టి భాదలఁడక రమేకు విష్ణు
 గొలిచి గుభిమొండక దగు మానవులకు నై.

కం॥ వేదోపనిషత్స్మృతి సం
 పాదితధర్మములు కర్తృ పథతులకా మ
 ర్గాదలు చెల్పితి నింకకు
 తోదితశాస్త్రార్థ వృత్తు లురుముతి వినుడి!

కం. పూర్వోత్తర మీమాంసలు
 సర్వోత్తులఁ దర్కదండ శాస్త్రీంబులు సం
 తర్కిత సాంఖ్యము యోగముఁ
 వేర్వేరుగ శాస్త్రీకట్క విశ్రుతి నమరుకా.

వ. శిక్షావ్యాకరణ భండోగీరుక్త జ్యోతిష కల్పనామంబుల వేదపురుషునికి నానకర
 చరణశ్రోత రసనాను రూపంబులగు వేదాంగక్రమం బెఱింగించెద నందు శిక్షా ప్రకరణంబు
 ధితోక మధిజ్యోతిష మధివిద్యమునధిప్రజంబధ్యాత్మమునన నైదుచెఱంగుల నధికరణంబు
 లవి భూమ్యన్ని గురుమాతాగ [ణం ?] బులఁ చెలియందగు నదియొట్లనిన.

సీ. ధరపూర్వ రూప మంబర ముత్తరము బయల్
 సంధి సంధానంబు శ్వసనుఁడటకు
 నగ్నిపూర్వాకృతి యాదిత్యుఁ డుత్తర
 ముదకంబు సంధివైద్యుత మవలిది
 యాచార్యుఁ డొగి పూర్వమాశిష్యుఁ డుత్తర
 ముడివిద్య యేసంధి యవలవవము
 తల్లిపూర్వాకృతి తండ్రియొత్తర ప్రజల్
 సంధి ప్రజనసంబు సరవినవల

అ.వె. క్రింది హనుత్ర పూర్వమందు మీఁదటిదుత్త
 రంబువాక్కు సంధిరహిని జీవ్య
 సరసరీతి నొప్పు సంధానమై యధి
 లోక మాదిగాఁగ జోకవిట్లు.

వ. మఱియు నకారాది బోడకవర్ణక్షులు నడ్చులు స్వరంబులును కకారాది వర్ణకుంఠ
 కంబు వ్యంజనంబులు హల్లులు స్వర్ణులునగు వర్ణాంతంబులగు జణనములు అనునాసికలతం
 దగు స్వర్ణ లిరువదియు ననునాసికలుంగలయవి. యమలచిహ్న ములంబొలువగు య ర ల
 త లు సంతస్థులు శ క వ స హ లు సూక్ష్మలనందగు క కకివయస్సు లెండు క్రమంబున
 జీవ్య మాలీయా పథ్యానీయంబులన నైసంగునదియునుంగాక.

తే.గీ. తనరుదీర్ఘము రెండు మాత్రలను పుతము
 ధృతిఁద్రుమాత్రలు హస్తార్థ గతియై వ్యంజ
 నమగు సంకేత మీక్రియ నమరు లాకి
 కమునకును వైదికమున కై కృతవహించి.

కం. స్వరములు వ్యంజనంబులను సంజ్ఞల నేఁబది తానకంబుల
 బరగిండు వర్ణముల నిగమ పంక్తికి నేఁబది యొండు గాఁగ నే
 ర్పఱుపఁగ సూక్ష్మయంతముగఁ బాటిలుచున్ యమలైదు సంగముల
 గరిమ ననుస్వరంబును హారమునున్ స్వరభక్తి నాదమున్.

కం. సరవిని బదియనుగూడగ
 నరువదియొకటగుచు నూష్కలంఘిక రెండున్
 దొరకొను కాలవిశేషత
 బెరయఁ గ నరువదియు మూఁడు పేర్పిందనకున్.

కం. స్వరములు వర్ణాద్యక్షర
 సరణియై ద్విజకులమువర్చు జత తక్కువి ఖా
 వరు లంతస్థోత్కరమ
 త్యురు విక్రుల మూత్పబిందులొగి శూద్రియముల్.

సీ. వెలయవర్ణ క్రమవృత్తి స్వరాత్పర
 వ్యంజనము ద్విత్వమందకగును
 నెఱిఁది కారపుఁ బొల్లు పరమా నకారల
 కారంబులును నట్లు గ్గయుండు
 నొసరఁగ స్వరములకును బరంబగు వ్యంజ
 నములకు ద్విత్వంబులమరియండు
 పారివకాగము పూర్వముననున్న వ్యంజనం
 బులు పరంబులుగాఁ గ గల లకార

తే.గీ. మదియద్విత్వంబునందు నిట్లమరు లక్ష
 గములు పెక్కునిరూపించుఁ గ్రమముతోడ
 శిక్ష వ్యాకరణానుగన్ధీతిఁ దనర్చు
 నిగమ పదవర్ణ వాక్యముల్ నెగడనిట్లు.

తే.గీ. అట్టి వర్ణంబులుదయించునట్టి యాదలఁ
 బలుకుబడి గోచరంబగు నెలమి మీఱ
 నైనఁ గొన్నిటి వివరింతుఁ మూనికలర
 వాని రీతులు తెలిసికోవలయు బుద్ధి.

కం. రదవోక్తజము వకారం
 బదనఁ బద్యువును నచ్చొలనఁదగుదీర్ఘ
 స్పదములు కారంబును
 బెదవుల మొదలంజనించుఁ బేర్పిందనరన్.

౨. తాళుజిహ్వమధ్యమాలి నికార మే
 కారంబు బుట్టువోకార మోహ్య
 సామీప్యమున హనుసంధి జిహ్వమాల
 మునఁ గవర్తుల తాళుమాల జిహ్వ
 నడుమఁ జవర్తు దంతములఁ దవర్తుల
 జనియించు
 తాళుజిహ్వమధ్య [తలి ?] యకారము దంత
 మాలంబునను రేఫ యాలకార

తే.గీ. మును కకార విసర్జన మొనరు గంత
 వాళమున ననునాసికల్ నాసికాము
 ఖముల సంధిని జనియించు నమరవర్ణ
 జన్మవిధ మిట్టి తెలుఁగగు శాస్త్ర సరణి.

తే.గీ. ధృతి నుదాత్తాను దాత స్వరతములు ప్ర
 చయముగల్గఁగ స్వరముల సంజ్ఞ నచ్చు
 అలకడియ నుచ్చమైన నుదాత్తమయ్యె
 నితయ మనుదాత్తమక స్వరనియతిఁ దనరు.

కం. పరగ సమాహారంబది
 స్వరతము స్వరితంబువలన సమమ్రుపవయం
 విరయఁగ వేదపదక్రమ
 నిరలింజెలు తొండునిది యనిందిత వృత్తి.

ప. ఇది శిక్షా ప్రకరణంబింక వ్యాకరణ మార్గం బెఱింగించెడ.

సీ. అయిదుబ్బు నరులుక్కనంగ నే ఓజ్జినై
 తొచ్చన హయవరడనఁగ లబ్బు
 జమదీణనము ర్ముఖతో ఘడిధమ్మ జుబగడ
 దతుకతుయ్యఖుపచరఫ చటతవన
 తేజసరుహల్లన సరి నొప్పు పదునాల్గు
 సూత్రము లా ర్యాకళత్రుహస్త
 వనజసంభృతధక్కవలన నుద్భవమొంది
 నలువదియొక్కపై వెలసెమొలసె
 కలనొప్పునీ సూత్రముల నాదివర్ణంబు
 అంత్య వర్ణములతో నలిమధ్య

అ.వె. మధ్యములకు [గ్రహణి] మలరుఁ బ్రత్యాహార

కలన వృద్ధి గుణముగ్ధ సుపు

లిజ్జ కృతులనెడి దీపిత శబ్దభా

త్వాదులఖిల సూరు లలర మెఱయు.

తే. గీ. భాతుసూత్ర గణంబులు దగనుజాదు

లాగమ ప్రత్యయములు లింగాను శాస

నములు నాదేశములును వాక్యములును గూడ

సరనిశోడుత నుపదేశసంజ్ఞఁ దనరు.

సీ. భాతులై ప్రకృతియాదానినై ప్రాప్తసూ

త్రాదేశములు ప్రత్యయములనఁదగు

మిత్రునిగతిఁ గూడి మెఱయు నాగమ [మది?]

లిరున నడచు నాదేశ మరయఁ

దగనుబంతము దిజంతము గూడఁ బదమగు

మరగఁ గృతద్ధిత ప్రత్యయమగు

సప్తవిభక్తు లెంపఁ గఁ గారకంబులు

ప్రపరాపలుకస్థల లపరిమితప

తే.గీ. దంబు లొకటైనచో సమానంబునఁ దగు

వహి విభక్తులులేని వవ్యవయ పదములు

దశల తారాత్మకంబులు భాతువయము

లరయ నిదియాది గాఁగ వ్యాకరణమయ్యె

కం. పదము లిరువదియాఱుగఁ

నందుల వృత్తములు పుట్టెనపరిమితములై

ముందాదిమ కవిబృందము

లందొక కొన్నింటి నొడివి రంచిత ఫణిలిక.

అ.వె. గద్య పద్య కావ్యగతుల యందాగద్య

పాదరహితమగుచుఁ బ్రబలునాల్లు

పాదములును వృత్త భేదంబులగు వృత్త

ములను తాతులనఁగ ననఘగతుల

కం. అనుభవ వృత్తముల లయసమన్వితముల లయనిల్పుచోట

య్యనయలి నాఁదర్పు యతులాగతిక బదియయ్యె భేదముల

దనరఁగనిర్వచనీయనఁ దద్దయఁ జెన్నగు వార్షికాదియై

యొనరు గణస్వరూపము రసోచిత తామరెఱుంగఁ గాఁదగుక

- కం. మొదలనడుమందుది నన్నింట
జావదినగురువులను భజనములు మగణమునా
నదన నటులైనలఘువులు
నొదవినయరతలును నగణ మొప్పగువలసక
- కం. ఒత్తువెన్ననున్న నూఁది పల్కిన దీర్ఘ
యొక్కమైన గురువులున్న వెల్లె
ఘువులరయ నొక్కలఘు వేక మూతయో
గురువు రెండు మాత్ర విరభుగాఁగ
- కం. జాతులు మాత్రాబద్ధము
లాతత వృత్తములు గణనమాయత్తము లీ
రీతిగ మభజనయ తవలు
భౌతిక ఫల నిర్ణయములు గల గణములింక
- కం. మభయనతలు కృతిమొదలక
తుభనుభవనకనక విభవ సుస్థితుల మోసం
గు భవి రజనలవి రుక్ మయ
దభయత్రద లాది నిమ సతనికిం బలికిక
- కం. నగనగతగయగరగలనఁ
దగుగురు వెచ్చినను నలము తలము లఘువుచే
గగలములు గురులఘువులు
[సగురులఘులు] తుదిమొదళ్ల నగణ తగణముల్
- సీ. యతనలు జగణంబు న ట భగణంబును
మగణంబురసలు క్రమమున భూమి
గురభూపక కిరాట స్కందాంత్య కులజముల్
పటునిత రక్తముల్ పశ్చశ్యాను
నీల వర్ణంబులు కైఱి వరుణేంద్రులం
బరమును రవి శశిధరణి పవన
వహ్ని దైవతములు వాసవాభ్యును సల
భరతనగ నలంబు విరభు కొనును
- అ.వ. నమాములినని గుఱుతు వహికెక్కఁ గఁ బ్రయోగ
సరణి మీఁది వృత్త సముదయమున
మూతతతులచే సమస్థితిఁ దగుచాటి
యితరగణము లెల్ల నిందుఁ దగును

అ.వె. సహజయోలియు వర్ణ స్వర మఖండము బిందు
సంయుత పుతములు సరసయోలియు
నటవికల్పమనఁగ నమరుఁ డొమ్మిది విభే
దాను సరణి నిరుప దాఱునయ్యె

కం. యతిమోదటి యర్థరంబది
చతురత యతి పిఱుఁద నునుప సహజవిరలియో
ధృతికచటతపలు వర్ణులు
చతురక్షరములను వర్ణ జతయతు లిట్లు

౯౦. స్వరమిత్య మేత్వమునకుఁ
ధరవైత్వము నౌత్వములును దల కట్లకగుఁ
గరముత్వ మౌత్వమునకుఁ
బరగుఁ టుత్వంబు నిత్వ భావంబగుచుఁ

అ.వె. ప్రాద్యఖండమనఁగఁ బ్రభునామ తాఖండ
మయ్యభిధమనఁగ నగునఖండ
మనఁగ నాల్గు రీతులగు ప్ర [వ(౭)] రాదులు
ప్రాది దక్క వాటి పథము లిట్లు

కం. అనునాసికలగు వర్ణులు
లనువగు వర్ణమును బిందువైన ననుస్వా
రనియతి లిండువగుఁ జు
దన భూజము వెలయు నందనంబునననఁగ

కం. ధృతి దనరఁగసంయుక్తవి
రితియగు వేంకట విభుండు ప్రభువిలకనుచో
మలిఁదలఁప నిదియె రివడియె
క్షితి నా దేశంబు స్వరముచెలుపున నమరుఁ

కం. పిఱుచునెడ సందియంబగు
పలుకున గీతమున శోక భావార్థమునఁ
గలయెది పుతము త్రి మాత్రలుఁ
జెలియఁగ వృద్ధియును గాకు దీననయమరుఁ

కం. నిత్య సమాన పదంబుల
నిత్య విరలియుక్తచాదినిరతా భేదా
ద్ధత్యయతు లాయఖండమె
యత్యనుమోదమున వెలయు నార్యులు మెత్తు

తే.గీ. ఆయనా ఇభజయశవసలందు యతి సరసత

చక్కచెక్కటి పాలిక సరవి సున్న
మావడులు నా వి భాగంబు మఱి వి కల్ప
యతులు భేదములగు గావ్యవతురయుక్తి

సీ. ప్రాసవిధంబు లేర్పడు సుకరంబు దు

ఝర మనుప్రాస వికల్పములును
సమలఘు వెన్నమైతి మఱియు ఋప్రాస
యగ్ధవిందుత్ర త్రికారాంత్యములును
ధృతిఁ జెలువొందఁగ ద్విత్రితతు ప్రాస
ముఖపట్రితయమునెప్పుగఁ బొసంగు
లక్షణంబు లివి విలాసమా నాద్యస
త్కవీరచిత ప్రథ గరిమ నమరి

తే.గీ. సులభదుఝరవర్ణముల్ జూనుపనట్టి

ప్రాసములగుననుప్రాసపటిమ యెటుల
పదవికసన మాక్కిచ్చు సన్నుభింబు
ననుట యవికల్ప మనునానికాంక సరణి

తే.గీ. విద్రివె దనుజుల హరి ధర యద్రువననఁగ

సమలఘుత్ర నణలశఁ ప్రాసంబుమై త్రి
యమృత కమలాక్తి ఋప్రాసమనఁగఁ జెల్లు
వీటికిని సాటి యన నర్థ విందువయ్యె

తే.గీ. సంఖ్య గతిలికారశబ్దంబది ఋకార

సదృశమై త్రికార సంజ్ఞనమరు
పదము తుదను వర్ణపటిమ నాల్కాకగతి
నేక వర్ణ మంత్య మెంచిచూడ

కం. రెండును మూడును నాలుగు

నుండు వరుస వర్ణ తంక్తులుండు పదముల్
దండిగ ద్విత్రి ప్రాసము
లుండుఁ జతుప్రాసమటుల నుండుఁ గృతులన్

కం. తదివిధముల పొంతుభులన్

బదిలిప్పుగ గణము తార పతి తారకుపాం
దతుకగతుభద ముగాఁ గవి

చదురుగఁ గృతినేయ నభిల ప్రాఖ్యములూదభుక

జయ విజయ శంఖములు మహాశంఖ మహాము
జాములగు గాత్ర రామదేరామ శ్రీ సుబ్ర
ములు ప్రసూప్తియు వరుసన కలుగు మధన
సనయ [ర?] తమాల తెనిమిది జాములపుడు

కం. అయో కాలము కావ్యము

లాయోగములను దోషహరణముగ నిడ
శ్రీయగు నెఱుంగక చెప్పిన
నాయకునకుఁ గీడులగు వినాశము నొదవుక

శా. శ్రీకారంబువుత్రధానమగుటకొక శ్రీమద్విమూర్త్యాత్మకం
బై కామ్యార్థములిచ్చుటకొక మగణ సూద్యార్థస్థితి గోవిదా
నీకప్రాధత రోక్తికొక బాల్పు కపురంతే వేడ్క నిర్దోషభ
ద్రాకల్పంబుగఁ గూర్చి చెప్పుదురు పద్యం [కంబు?] తుంభశ్శ్రీతి

కం. అది మొదటి జామునకొక భ

ద్రవముగఁ గృతిజాని నెప్పడగు సుకవివరా
స్పదమగుట మగణముకొడ
గదియింతురు పొంతు వెఱింగినులగుసుకవుల

శా. అర్చాఽయరులేను దీర్ఘముల నాయావర్ణ పంక్తిట్లుడు
కారాదుల సుకవర్ణ పంచకము జోకొక యాది పాద్యాదిదు
ర్వారాంబద్ధశబ్ద లెదు వరుసన కాతానలార్వ్యంబులే
జోదార్థిదగు ముఖమృత్యు సుఖభాగ్య శ్రీలుదార్పిద్యముక

వ. ఇచ్చుగావున క్షీతిజలవీజంబులేర్పి పద్యాదుల నిడవలయు మఱియు సనేకవిభభేద
వృత్త కావ్యదండకోదాహరణ నాటకాది ప్రకరణంబులందగు నింకనిరుక్తకమంబు

సీ. అర్థాంతి కమ్మన నమరు పూర్వోత్తర

ముక్కుల సంధులు పెక్కువగలఁ

గలుగు కాలంబులగతి నిరుక్తము చెప్పి

మహిమదీర్ఘము రెండు మాత్రలు నగు

హస్వంబు నొక మాత్రయట్లు ష్టతంబు త్రి

మాత్రాన్వితంబుగా మఱియుఁ బొల్ల

లలిలముపులుదగు నర్థ మాత్రస్థితి

నిది వదక్రమముల నెసంగువలను

తే.గీ. తెలిసివర్ణ శ్రమంబులు లేటగారగ

వాడి పదవర్ణ జటలు నేర్పడంగ నేర్చు

నతండు నియమాధ్యయనశీలుఁ డనంగఁడనరు

శోలియొత్తముఁ డధిక పవిత్రవృత్తి

మ. శ్మశ్రుంభాశ్రువులందు చోట సరసుల్ శూద్రుల్ వసించకొనితా

గతులకొరొధిఁ బ్రదోషకాలములఁ బోయక వాక్కునం బల్కకం

చిత పుణ్యావని సాధుదేశిక ముఖశీసుత సమ్యక్తలిక

దతభక్తిక బలియింప శోభనములుద్యద్భాసుర శ్రేణిక

తే.గీ. త్రివిధమై బోయితిమము కడుఁదేజరిల్లు

ప్రబలు గుణితము జాతక భాగము ఘ

భాగమును నాంగ సిద్ధాంతపటిమ గుణిత

భాగ మలవడు జాతకప్రథవినందు

కం. ఆధానమునకులగ్నం

వాదటసు శుభగ్రహంబులత్యవృత్తయ ఏ

త్యేధృతి నుండంగమేలగు

పాదుగఁ బురగ్రహ నిరీక్ష పట్టి జనించుక

అ.వె. శ్రీగ్రహముల్లున్గి శ్రీ పుట్టు నట్ల న

పుంసకంబులున్గిఁ బొడమినట్టి

శిశువు లప్రకాశదశ నుండు పాప శు

భగ్రహముల్లట్టి పగడిఁజేయు

కం. గురురవి భూ పుత్రులు తగ

బురుషులు శుక్రకుండు శశియు పాలతుకరెన్నక

దరణిజ బుధులు నపుంసకు

లరయంగరాహువును గేతు వతి ఛాయలగుక

సీ. గురుడును శుక్రకు డెక్కుడు శుభగ్రహములు

కమలారి పూర్వ పక్షమున నట్లు

బుధుఁడుశుభగ్రహంబులఁ గూడియాన్నఁ బ్ర

త్యేకమున్ననుశుభం బెన్ని దూడ

రవికని కుజులు శ్రూరగ్రహంబులు గురు

శుక్రులు కుజరవుల్ సోమ బుధులు

శనియుఁ జతుర్వర్ణ సంగతుల్ మేషవృ

క్షభ శక్ర కన్యలు సరవిఁ గర్క

తే.గీ. టమును మీసంబు తలయును గమలమిత్రుఁ
దాదిగ గ్రహంబులకును సోవ్యాను యాధి
నువృత్తింబు నీచయై యొడవు గాన
ముఖ్యులగ్నము లాధానములకు లెస్స

సీ. తరణికి శశిశృకు లరులు బుధుఁడు సముఁ
డితరులు మిత్రుఁగా పాతుకరునకు
రవిబుధుల్ మిత్రులు రహి నితరులు సముల్
కుజునకు శన్యర్కగురులు పాతులు
బుధుఁడరి శనికపుల్ పారి సముల్ బుధునికి
శుక్రార్కు లాపులు సోముఁడ రి స
ములు తక్కువారు సమున్నతి గురునకుఁ
గవిబుధు లరుల హస్కరజుఁడు సముఁ

తే.గీ. దాపు లితరులు శుక్రున కర్కబుధులు
పాతులు గురుభానుతులు సము లితరులము
శనికిఁ గవిబుధులాపులు సముఁడు గురుఁడు
కుజుఁడు నరులితరులు [చూడ] గుఱుతు నిటల

అ.వె. మృగము కర్కటకము మేషవృశ్చికములు
మిధున కన్యలమరు మీనచాప
ములును వృషభతతులు నలకుంభ మకరంబు
లాలయంబుల య్యునాదులకును

కం. స్వక్షేత్రములను శుభమగు
వీక్ష సోవ్యానులగుడు వెలయు గ్రహమ్ముల్
వీక్షింపఁగ నాధానము
దక్షిణత జేయంగవలయు దనయులు గర్క

సీ. పుంసవనంబునన్ బుత్రుండు జనియించు
కొఱకు నేయఁగఁ దగు గరము వేడ్క
మూఁడవ నెలయందుఁ బోడిమిఁ జంద్రుండు
శ్రవణపు వృశ్చల సంజరింపఁ
దెలిసిరిక్తులుగాని తిరుణు శశిశృక
... .. గురువారములఁ గుశీర

కన్యాది శుభలగ్న కాలంబులను దాపు
లగు గ్రహాబులు త్రిగదాయువును

అ.వె. దగ శుభగహమ్మ లగణితధృతి మంచి
రాపులను మెలంగ తీవిమెజయ
నాగమొక్కరీతి నావరింపుట రెప్ప
పుట్టు శుభ వృద్ధి బొందుటకును

కం. నాలుగు నాలుగు నైనిమిది
మేలిమి మాసములు పుష్కమియం చుస్తయుం జి
త్రాలిలితోతర ముడుల
శిలత సీమంతవిధి విశేషముదలంపక

కం. ధనధాన్య సమృద్ధి ద
త్తవముడు వర్ధిలంగ జేయ దగు సీమంతం
బెనిమిదవ నెలను గొనకొని
వినుచాక్షణ కర్తమగుట విష్ణుప్రీతి

సీ. సమమన మాద్య పక్షమునఁ జెందాక్షమ
జన్మతితారాతి చర్యగాక
శ్రేంద్రాక్ష మాధిపుల్ సాంద్ర వీక్షణముచే
గనుగొన మూఢ శుక్ర గురులైన
నధిక మాసములైన నవి దోషములుగాఁగ
నైన్మంగఁ గాలబలోష్ణ తమగు
కర్తవ్యుగావునఁ గావించ మేల్ వృద్ధి
బొర్లమి నక్షమిం బరగు వనితి

త.గీ. నల చతుర్దశి శుక్ర సౌమ్య ———జీవ
వారముల సింహవృద్ధి వర్తముగను
గడమ లగ్నంబులను నేయఁ గలుగు శుభము
వేర్చి సీమంత మధిక సత్కర్త సరణి

త.గీ. శ్రవణ రోహిణి.....తిష్యలను జాంద్రది
చిత్ర నక్షిణి గావించ జెందు మేలు
మఱియు మతములఁ గొన్నిట మచితార
అనుచుదత్తర్థములను ముఖావళి నొడివ

వ. ఇది తృతీయంబగు సంస్కారంబు నాలవకర్తంబగు జాతకర్తకమంబు.

కం. మృగధరచ్చిత విష్ణులును మిత్రశ్రువర్ణ సువాణిసా? ఫలా
శుగమును సుత్రాత్రయము సౌంపగు రోహిణి ముఖ్యతారలున్
భృగుశని సౌమ్య వాగ్గురుల కేటి వారములున్ శుభాస్పదం
బగుసత్తి సూతి కాగ్యహమునందు జారంగ ఘటావలియతన్?

అ. వె. జిత్ర తిథులు మాని రీతిమై లగ్నబ
లంబులెరసి మంచలగ్నమునను
సూతికాగ్యహంబు సౌచ్చిన నీర్లాడు
సంకటంబులేక సతి ముఖమున

కం. భావింపఁగఁదగు నుదక
ప్రసావక మూత్రమము మాధిజము మధ్యమమా
నావల ఘోషతనము ల
న్నవధికిని నధమవృత్తియగు ఫలమెఱుంగన్.

కం. ఆధానలగ్న మెఱింగి క
నేదియఁ నిలేదు తెలియు మిటులైనను ల
గ్నోదయ శుభాశుభైశ్
త్వాదన ఫలదగ్రహానువర్తనమెఱుంగున్

సీ. పుట్టిని శిశువునపుడ తండ్రికనుగొన
వలయుఁ బిమ్మలంబు తొలంగుకొఱకు
నశ్వినీ దేవతలాప్యంతముల మఖా
శ్లేష విట్లలరినలీల మూల
వల జ్యేష్ఠ రెండేసి యాద్యంత ఘటికల
భుక్తమూలం నంగఁ బొలుచు నంజ
నవి విషమములు శాంత్యర్థ మ్ములగుటను
బోకతోడుత దూషణాకరమ్ము

తే.గీ లట్టి గడియలఁ బుట్టినపట్టి ముఖము
తండ్రియనిమిది యెడలక్షణ దగడు దూడ
నితరులకు నిచ్చునది క్రియ మెసఁగువేని
శాంతి నేయుచునది శాస్త్ర సరణి మెరయు.

కం. ఇనకశి భామ సౌమ్యగురు లెన్నిదియో నెల వండు నుండుచో
ననఃజల ప్రకాతరుజలయ్యకమృత్యుత్త నొందు సౌధి యు
న్నను గరళమ్ములే బొలియు నాతఁడె యెనవచోటనుండినన్
ఘనమగు గండముల్ శిశువుల గ్రమ్ము ప్రకామ్మున నిట్లు లెన్నఁగన్

మ. ఇనిముఖ్య గ్రహఙ్క్తిముక్త వరుసంగా శైలీనియోజ్జ్వలమం
 బున నున్నట్ల దలి తల్లి యన్నలకుఁ బెంపుఁజూలి తన్నాతులుం
 డునుదన్నాత్మ తదీత లొందుదురు మెండుఁ గండముల్ గాన న
 యిష్టవచ్చుద గ్రహణంబులుఁ బరిధియందేనిఁ దగుఁ శాంతికిఁ

కం. జననకృతలగ్నము మొదలుగఁ
 జను పం ద్రెంటికిని శాస్త్ర) సంజ్ఞను బేర్చె
 యను వెఱిఁగి తుభాతుభ ఫల
 మునకుఁ శాతువులు దెలియ మునుకొనుబుద్ధి

నీ. తనుకల్య దేహములును పెహార లగ్నవి
 లగ్నముల్ కేంద్రముఁ లలినిజన్మ
 లగ్నంబుదగు సంజ్ఞా ద్వితీయదవి
 ణములు జాతియు నశవమరు రెండ
 వది విశ్రమము కృతీయము సహజము పాటు
 కము.....మృకములుకొర
 సాతలాఖ్యయుఁ జతుర్థాతిశయ స్థాన
 మగునుత బుద్ధి వాహన సుసంజ్ఞ

అ.వ. శైవవదది మంత్రియనఁగ ఙ్క్తిము కళ
 శ్రుతివంక సత్తమంబు నష్ట
 మనిధనల్ దర్శిదమనఁ ద్రికోణస్థల
 ధర్మ గురునవములఁ బేర్చిననియె

కం. వివరింపఁ గేంద్ర కర్తము
 లిరిశబదశమంబులాభమగు తదునొందె
 యవలొక్కయమగుద్వాదశ
 మిది భావము రెఱిఁగి ఫలము లిష్టనఁగదగున్

తే. జ్యేష్ఠపదిశాల్ల [జమునితోఁ] జేర్చు వరుస
 తల్లి జననియుఁ దత్పరి తల్లిరోడు
 దల్లి శిశువును గోత్రజాల్ ద్వైధ కులము
 శిశువు తోడను మామయు స్నేహితుండు

నీ. అశ్లేష పంధ్రెంటునగు పాల్ల నట్టులఁ
 జెందుదోషము శాంతినేయఁ కొలఁగను
 నినుఁ డున్న శారకు మునుపటి దొకరెండు
 నవియు మార్గము నాస్థ్యమటుల కనువు

నను నైదువలచేత నాలుగు నన్నియు
వామకరమున వాసిసంఖ్య
కుడిమొడమగు కాళ్ళ దొడరి యిట్లెన్నుచు
భావింపరాజును బండితుండు

లే.గీ. ధననిధనవేశ విభ్రమతత్వ సత్య
యక్తుండగు జన్మముక్షంబునుండు చోట
లలితవారాహచక్ర ఫలంబు లిట్లు
లమరు జ్యోతిష శాస్త్రజ్ఞు బౌనసంగ

లే.గీ. జన్మలగ్నాష్టమంబులఁ జెందుడున్న
యతనిఁ బెండ్రంటు గురుండున్న నన్య బీజ
జాతమగు దర్బుఁ బొర్లమి జన్మమాది
నట్టి కామకు తండ్రికి హాని చెందు

లే.గీ. అయిదు ఘడియలనొక్క పాలగుట మూల
కటుల నాశ్లేషకును ద్వాదశాంశములకు
గండముల నొక్క విధములగాన మూల
తుదను నాశ్లేష మొదలున నొదవు తుభము
చం సమతఁ జతుర్దశింబెరసి ఐద్విధ భాగము లాదిభాగమే
పమరంగ దోషవర్జితమునైతగు తండ్రియొడ వల్లి మామ య
ర్థము శిశువైదు భాగముల దారగ గండము లొందు శుక్లప
క్షమునను వల్లికిం బహుళజంబువఁ దండ్రికిఁ గీడు చూడగల

సీ. మొనసి పూర్వాషాఢ మూడవ పాదంబు
చిత్ర పూర్వార్థంబు చెలంగు పుష్య
మునను రెండవపాదమున సుత్రాదియొ
లిత్య గండములు సంశయతకుఁ దొలంగి
యత్తరరెణెల్లు నొక నెల పుష్యమి
కెసంగఁ బూర్వాషాఢ తెనిమిది నెల
లట చిత్ర కార్తెల లాశ్లేషకును నవ
మాసముల్ జ్యేష్ఠకు మాసపంచ

లే.గీ. కంబుమూలకు వర్షాష్టకంబు సుతునిఁ
జూడ కుండుట మేలు నచ్చుపడనిట్టి
గండములఁ కాపు కేంద్రగురుండు తెక్కు
కుత్త గండములఁ దరుము సింహంబు కరణి

- కం. గురుశక్రశైవ లగ్నము
 పరుడైనను గేంద్రములను బ్రవేశించి వి
 స్ఫురదాయర్థర భూషా
 పరణాధ్యుండగుచు శిశువువర్ధిలు నైలమిక్
- తే.గీ. జననలగ్నంబు నాల్గునేడును బదియును
 నైన రానులు కేంద్రంబులనఁగఁ బరగు
 నశుభముగు నందుఁ కాప గ్రహంబులున్న
 బ్రవీలు శుభములు నవట శుభ గ్రహముల
- కం. ఇందుని సమస్తలంబుల
 మందాంగారకులు రవియు మహిసమ ఋషి
 స్సందితులైయున్నను మృతిఁ
 జెందుకొ దచ్చిశుభ జనని నేఁగింతొరలకొ
- ఆ.వె ఆర్క చంద్ర సౌరు లవని కుమారుండు
 పంచమముననున్కి పట్టి తల్లి
 తండ్రితోడఁగూడి తగ మృత్యువశనొందు
 సందియంబులేదు శాస్త్ర సరణి
- కం. రవి రవి పుత్రుఁడుభూసుతుఁ
 డవిరళ కేంద్రములనున్కి నమరగురుండుకొ
 నవమముననుండిరేని శి
 శుభ స్వల్పాయువున నడఁగునొంపెడలి వడికొ
- ఆ.వె మూలమొదటి పాదమున మామ నశియించు
 జ్యేష్ఠ మొదల కావ జీవ మొడలు
 నవ్వెకొని సర్వమంత్య పాదంబున
 నత్రమఱుదిలేని దగును వెలఁది
- ఉ. మంచిదినమునందున సమస్థితిఁ బుట్టిన కన్యకైంతయుకొ
 సంచిత వేదశాస్త్రీయ సద్గుణ వత్కుల శిల రూపరే
 భాంచిత యావనస్థితుడనందగు వానికినిచ్చు వాండు నై
 రింపపదంబున నైలంగు బ్రీతిగ వైభవ సుత్రసన్నతకొ
- కం. ప్రతిపక్షినితుండు మూన్మా
 క్షతిరయమున మూండు నైల నా శిశువణంగుకొ
 వృతితోఁ జెప్పిన తొంబదిఁ
 ప్రతిపక్షములేఁబడైన బ్రతుకుకొ శుభియ

కం. గ్రహదుష్టుల మిత్రత్వము
లహిత బలాబలనిరూపణాత్మకములు
వహి ధైర్య నిర్ణయములు
రహిత దెలియుట ఫలము తెలుగు ప్రాధిమ యలరక

సీ. పదిహను మూడింటింక వాద భాగము దృష్టి
యొడింటి నవమ మందర్థ దృష్టి
యను నాల్గు నెన్నిదింటిను ద్విపాదృష్టియు
సంపూర్ణమగు సమసత్తమములం
వాదదృష్టిని శని బలియం డర్థమున
గురుండు ద్విపాదృష్టి ధరణినుతుండు
సంపూర్ణ దృష్టిని సకల గ్రహములు
బలవంతులగుట నేర్పడ నెఱింగి

తే. భావములు సంశయములు లగ్న బలము దెలిసి
శత్రు మిత్ర బలాబలాజ్ఞలత తెలింగి
యచ్చనీక సమత్వముల్లానర నెన్ని
ఫలము తెలింగిరిపం దగు బుధ శ్రవర మెలమి

కం. భారుణి నశ్విన్యాదిగఁ
చారాత్రితయంబు గూర్చి దగు ద్వాదశ పా
దారాధిక మేషాదిమ
హారాశ్యంశము తెలుగ నగు ఘన బుద్ధిక

వం. ఇనశశి బౌమరాశుగురు లేపున సూర్యుఁ సౌమ్య కేతులక
దనుజ గురుండు కృత్తిక మొదల నవ ఋతుము లీగ్రహములే
పునదశ లౌటయన్ వరుస బుట్టిన తారకు సంఖ్య శద్ధలిక
దనరు గ్రహంబెకాదశ విధంబెఱుంగందగు భక్త నాడులక

కం. ఆమును పదియను నేడును
నామును బదు నెనిమిదియు పదామును వరుసక
వారక పండ్లొచ్చిది పది
యాజ్ఞాక లేడిర్వదియును హయన సంఖ్యల
అర్కుఁ దాదిగఁ బదినెలలైన నేడు
లగుదశ తెలింగి ఫలభాగమరయవలయు
నలరు సమ మిత్ర శత్రుల వలను లగ్న
విభల బలములు తెలింగి ప్రవీణ మహిమ

కం. పాశ్చగ్రహముల దశలది

యావదల శుభగ్రహంబులైనను శుభముల్

జూపట్టు నువ్వదశలను

నే పున శ్రేతాంశ భారహితగతులదగ్గర

కం. గురుబలమొప్పు బ్రాహ్మణులకు గుజారా నృపకోటికి పని

గ్వరులకు సౌమ్యుడ డర్కజుడవశ్యత శూద్రుల కబ్జ మ్మిత్రుడు

ర్వరక బతు పాలజాలికిని వారక శుక్రుడు శ్రీలక్ష్మి

స్కరులకు జారపంక్తికినిగావలె రాహుత మొలసితుల్

సీ. ఓగి లగ్నములకు మూడొక పాలు ద్రవ్యకాణ

మటం బాదగతి పెహారయనకకదనము

మఱి నవాంశయునెని మహిరాశి పతులక

మంబున ఫలములేమరమి దగును

శిశువు పుట్టినయంతఁ జేరి కన్గిని స్నాన

మొనరించి దక్షిణము మహిమ

రావలి దృష్టుల గావించుటొప్పును

నైవసనాఁటి శంకాయథంబు

తే.గీ. మంచిలగ్నంబుననుగట్ట మంచిదగును

పదిటం బండ్రింట శుచివృత్తిఁ బ్రబలి నామ

కరణమొనరింపక దగునట్లు గలుగఁదేని

నమర మూడవనెల నాలుగైన నెలను

ఉ. విడులనైన నీరహిని నే పగు నిండుబలంబు టిక్కలా

పోడిమి వొప్పునాడు దగ భూసుర భోజనముల్ ఘటింపుచు

వేడుకసల్పి గావలయు విశుతలీల నామకర్తమా

యేడు న శట్టిమాసముల నిర్వేద లించుట యుక్తమెన్నఁకఁ

కం. పొరుగింట నొక్కరాతిరి

గరమొప్పుగ నునిచి మఱలఁగా శిశువు భా

సుర నిజగృహము జేర్చుట

నెరి దగు నిష్క్రమణ కర్తనిరతిం బొసఁగఁ

గీ. చంద్రుడును శుక్రుడును మఱి కేంద్రమునను

దొడరి పాశ్చగ్రహములతోడఁ గూడి

యా విలోకనమెసఁగి గ్రూరాంశములన

నంతఁ బుట్టిన గురు తత్వగుండతండు

కం. భాగేశ లగ్నవిభులును

రాగంబునఁబట్టుతుర్ర రాశ్యధిపతులఁ

బాగుగఁ గలనీనచో జ

న్నాగత శిశువన్య బీజమనవలయుఁ జూపి

సీ. పదియాఱవగునాఁడు పరగ నాఱవనెల

సప్తమాప్తమమాస సరణితైశ

శంధ్రతారాబల సంపదలనుభుగఁ

మూర్వాహ్లామథ్యాహ్నముల నయునను

దినయుక్తములు పూర్ణతను బొసంగిననాఁడు

కడు పర్వ రిక్తలుగాని పట్ట

చిత్రోత్తరలు హస్తసిద్ధుల నిగమోక్తిఁ

గర్ణవేధయొనర్పఁ గలుగు శుభము

తే.గీ. హరికథాశ్రవణాలబ్ధి నిరతయోగ

గరిమచే వర్ధిలఁగ జేయు కర్తమగుట

శాస్త్రవిధిఁ జేయు శుభములు సౌఖ్య మెసఁగు

నెలమి నిలువేలుపులఁ గొల్ప వలయు మిగుల

తే.గీ. అఱునెనిమిది కుండ్రెండునైన నెలల

వృద్ధి దినమున సితపక్ష విశదగతిని

శుభముహూర్తిమునందు శిశువుల కరయ

నన్నమిడు టూర్పు నిష్ట సమాగమమున

తే.గీ. భవ్యశాస్త్రార్థ సరణిఁ ద్రిశంక వర్ష

ములను శుభవేళఁ జొలంబు సలుపవలయు

మఱియుఁ బంచాబ్ది పంచమ మాస పంచ

మదినమున విద్యనైర్వ సత్త్వదము లొదవు

కం. గర్భాప్తకమునైనను

నిర్భర జన్మాప్తకమున నెరినుపనీతం

బర్హకునకు నమిత శుభా

విరూపిం జేయవలయు విద్యుక్తముగఁ

కం. గురుబలము గలుగునెడలం

గురుశుక్రము మూఁడు దెసలఁ గుండనియెడలఁ

స్థిర లగ్నములఁ శీతల

కరతారా బలము లహరఁగా వడుగమరుఁ

సీ. పాద్యమి మొదలుగాఁ బంచమి దశమియుఁ
 పౌర్ణమియును శుక్లపక్షముకను
 మహి శుక్లపక్ష మమావాస్య గూడఁగ
 నైదైదు దినములు సమర సంద
 భద్రయు జయ రిక్త పరగు పూర్ణిమ యనఁ
 దగు రిక్తలిథు రెట్టి వగకుఁగాదు
 వలసగునే వేధ వైవాహికోపన
 యన దేవతాదర్శ నాదులకును

తే.గీ. నెందుఁదుది పక్షమున నెలనెసఁగఁ ద్రిదిని
 ములును గ్రహణాంత సప్తహములను జేయఁ
 దగదు శుభ కర్తములు నేయఁదనరనేని
 గడుసనర్థము నశుభముగలుగు కతన.

కం. వైవాహిక కర్తమునకు
 గావరె దశ విధములగుచుఁ గలయా పాంతుల
 శ్రీవెలయును సంతాన శు
 భావహమగుఁ బదియు రెస్సయైయున్నయొడక

కం. దినకణ మాహింద్రములు
 ననుభవ శ్రీ దీర్ఘయోనులట రాశియు నొ
 య్యన రాశ్యధీశ సంజ్ఞల
 వినువేధయు నాడిపదియు వెస నెఱుఁగఁదగుక

అ.వె. సకల పాంతనలును సతి తార మొదలుగ
 పురుష టిక్కదనుక పాసఁగ నెన్న
 వినుము పురుష ఋక్షమును నెంచవరె నంచు
 సకల కాస్త్ర విదులు జదివి రెందు

తే.గీ. అది మథ్యాంతనవకలా రాశి చేసి
 యథమమును మధ్యమము మేలు సనఁగ వరుని
 తార మొదలుగ సతిచుక్క దనుక నెన్న
 నదియొ దినమను పాంతువ విదితమయ్యె

సీ. అశ్వినిమృగశిర హస్తలు స్వాతి పు
 క్యపునర్వమృగముల శ్రవణరేవ
 తులు సనూరాధయు నిలగురగణములు
 పూర్వోత్తరాత్రయంబులును మణియు

ధరణి ధనిష్ఠయుఁ బెరయ రోహిణిమను
వ్య గణంబులు మఖ విశాఖ కృత్తి
కార్తీకతథిషణు లాశ్లేష జ్యేష్ఠ మూ
లలు చిత్ర రాహు సములు సటండు

అ.వె. స్వగణమైనఁ దుల్యమగు దేవమానవ
మథమ మమర దైత్యమైన మనుజు
రాహు సములు గావు రహి వివాహములకు
గణమునాఁగఁబొంతు గణన మిట్లు.

ఉ. కన్నియ మక్కనుగడి యొడికంబుగఁ జూడఁగ భర్తతార నా
రెన్నిక నేడునుంబియునిట్లు త్రయోదశ సోడశాంశమ
య్యన్ననునై [దు] మూటను సమున్నతి నిర్వది రెండు నిర్వదే
నున్న తుభంబటంచును బుధోత్తము రెన్న మహేంద్రమైతగుణ్.

కం. కన్నియతార మొదలొక్కని
యెన్నఁగ నవకృతయమున హితవరు నకు
త్రోస్తతి నడుమను మొదలను
బన్నుగఁ గొఱగాదు తుదను బరగ తుభమగున్

వ. ఇది ప్రీదీర్ఘంబింక యూని పాంతు విధంబు.

సీ. అశ్వినిశతభిషలశ్యముల్ ధరణిరే
వతియుగజమ్ములు వరుసఁ గృత్తి
కయుఁ బుష్యతార మేకలు మృగశిర రోహి
ణులు హములార్ద్ర మూలలు తునులగు
నతరు పునర్వసువాశ్లేష పిల్లలు
మఖపుబ్బ మూషికల్ కుహిషములును
స్వాతియు హస్త, విశాఖ చిత్రయుఁ బుబుల్
జ్యేష్ఠానురాధలు వెలంగు లేళ్లు

గీ.తే. శ్రవణమును జల ఋతు మెంవంగఁ గపులు
తగధనిష్ఠ య్యజ్ఞైక పాతార భారులు
సుతరయఁ సుత్తరా భాద్రయొప్పు వృషము
రెసంగు నభిజిత్తు ద్విపదముంగిసలు దలఁప.

కం. ముంతలిటి ఋతుము పోతగుఁ

పదపడి రెండవది తెంటి పరగు సమమునక

బొదలక గలహం బటులటు

లాదవిన సామాన్యమగు గుఱోచిత వృత్తిక

చం. పులియను ధేనువేన్ను హరిపాల్వగు నశ్వము నెన్ను లేడు లే

ర్కల తుని ముంగి పాకు ప్లవంగంబును మేషము పిల్లియొక్కయొక

జలమున నొక్కటాక్కటికి శాత్రవ వృత్తి మెలంగు గావునక

లలనకు చర్తకుక బగ జనన్ దగఁగూర్చుగ యోని పొంతగున్

సీ. ఇంతికిఁ బతికిని నేకరాశి శుభంబు

నేకతార నుభంబు జోకనొదవు

పడఁది రాశికి రెంటుఁ బల్కడెంటుఁ గొఱశాదు

పల్కడెంటు రెంటు శుభంబు మూఁటుఁ

బదునొంట దుఃఖంబు పదునొంట మూఁటు ను

ఖంబు నాల్గింటఁ బదిగాదు పదియ

నాల్గింటఁ బ్రియమైదు నవకమై యోగ్యంబు

తొమ్మిదెదిట మేలు వొడరు నాఱు

అ.వె. నెనిమిదింటఁ గాదు నెన్నిది నాటింట

వంశవృద్ధి సమత వైభవమగు

రాశిపొంతు విదియ రాశ్యధీశుల మైత్రెఁ

గనుట రాశ్యధీనమనఁగఁ బరగు

వ. తరణ్యాది గ్రహ శత్రు మిత్ర సమత్వంబులు మున్నెఱింగించితి మఱియును.

సీ. హరి వృశ్చికములు వశ్యములు మేషమునకుఁ

గర్కట భటులు నుక్షమునకు మిధు

నమున కంగళ కర్కటమునకల్లి శరాస

నమ్ములు పంచాననమునకుఁ దుల

మిధునంబు గన్యకు మీనంబు శ్రాశికి

మకర కన్యకలు వృశ్చికమునకుఁ గు

ళిరంబు మీనంబు దార చాపమునకు

మత్స్య కుంభంబులు మకరమునకు

తే.గీ. ఘటమున కజము మేఘ మృగములు మీన
మునకు వశ్యంబు వివిధంబున నెలంత
రాశి మొదలుగ గణుతింప రహిం బొసంగు
తీరిం గోవిదవినుతి వధూవరులకు.

శా. లింగాకారము మూడురేఖలుగ హాళిన్ గీతలద్దంబు నా
ల్లింగా త్రాసిన మూడు తొమ్మిదులు పొల్పున్ ఋక్షమూర్ మూర్ధక
రాణింగోర్వంఘ్రుల నైన రజ్జువుల కై క్యంబైనచోఁ గాదు నెం
చంగా నెక్కిడి రజ్జువుల్ విషమ మిద్భక్ మేలు రజ్జునీతిక.

సీ. అల వతుమ్మద తారలకెల్ల నశ్వని
త్రిపదలకెల్లఁ గృత్తికయు ద్విపద
ములకెల్ల మృగమస్త మున్ను గాఁ గ్రహమున
మూడు నాలుగు నైదు మొనయ నెన్ను
టదిదేశ విషయమా నన్ని దేశంబుల
నశ్వని మొదలు మూడమర నెన్నఁ
తార్త్యక నాడైనఁ బడఁలికి మేల్గాదు
మధ్యనాడిని నిల్వ మగనితార

తే.గీ. యిద్దటికి మధ్య నాడైన నెనయు నిదియొ
నాడి పొంతువు మిక్కిలి నాన్యమైన
బుద్ధి నిటువంటి పొంతుల పాలువు చెలిసి
కెండ్లిఁ జేసిన మిథునంబు వేర్చెదనరు.

ఆ.వె. అశ్వని మఖ మూల లాది క్రమంబున
నాలుగేసి భములఁ వోలి వేళ
పర్యరాజహను విభావగుసంజ్ఞల
సోమచిత్రకగులు గూటిగావు

జ. వెండియుం గ్రంథాంతరంబున—

ఆ.వె.ఇదియ వేదయశఁగ నెనఁగిన పొంతువు
నిట్టి పది తెఱంగులతోఁగి పొసఁగఁ
బెండ్లి నేయుటొప్పు వేర్చి లక్ష్మబలంబు
లరసి గ్రహబలంబు నమరునపుడు.

కం. మృగధరచ్చితి ధనివ్యయం

దగ రోహిణి యొకటి కొకటి తాంతును వేధత

మిగులం గొఱగాడు దీనం

దగులమి దంతులకుఁ ముదంబులు సాసంగుఁ.

అ.వె. ఇదియ వేధయనఁగ నెసంగిన పాంతువు

నిట్టి పదితెఱంగు తెఱంగి పాసఁగఁ

బెండ్లి నేయటాప్పు వేర్చి లగ్న బలంబు

లరసి గ్రహబలంబు నమరు నవుడు

కం. శ్రీలకుఁ ప్రథమ రఘునీర

కాలము దెలియంగ మేలుగానఁగవచ్చుఁ

మేలిమి శశి బుధ సురగురు

లిలాహములైనఁ దగు లలిక తుభదములై

సీ. ఉత్తరాయణమున నురు సంపదలు దక్షి

తాయనంబున లేమియగు వసంత

ఋతువున సుఖి శ్రీక్షఋతువున భోగియ

వర్షఋతువున నాడువారిఁ గనుట

హిమ వేళ వృధాకార మిల శరదృతువునఁ

బగఱకు సౌఖ్యంబు పరగు శశిర

ఋతువునఁ బెక్కొడు సుతులు గల్గిట ఫల

మగు తుక్ల పక్షమం దమరు సుఖము

అ.వె. కృష్ణ పక్షమైనఁ గెరలి దుశ్చరితయా

రిక్త లిథుల నట్టి రీతి మెలంగు

ఘనత నచరలగ్నమున తుభగ్రహ విక్ష

ణములు గల్గి నార్తవము తుభంబు

తే.గీ. తదియఁ బంజమియందు సప్తమిని దశమిఁ

దనరు నేకాదశిఁ ద్రయోదశిఁ బ్రథమ

ఋతువు సుఖదము శ్రీయాక్తి నెలమి శోగ

తుచుల సుఖముల వర్ధిల్లు సుదలి వరుస.

కం. హస్తాది పంచకమునఁ బ్ర

శస్తత విష్ణువ్రయంబు శశిరోహిణి మూ

ల స్తుతపుష్కములక సలి

విమల భనధానగ్నపుతనిరలిక వెలయుఁ.

తే.గీ. మిథునకన్యాభమస్త్రింహమీనకుంభ

తులలఁ గర్కటకంబునఁ జెలుప వ్రథమ

పుష్పవలియైన సౌభాగ్య భోగిల

కలన వర్ణిల్లు శుభలగ్న గణనవగుట.

కం. గురు బుధ శుక్రులు లగ్న

స్థిరులగునెడ మేలుగలుగు ధృతి నితరగృహ

స్థిరత నశుభములు నెందును

దరుణికిఁ బ్రథమార్తవమునఁ దతదురితగతికా

అ.వె. లగ్న సత్తమమున రవి బుధ గురు శుక్ర

లున్ననటుల శుభము లొదవు, గృల్లి

తార్దమఖిల మణియు నర్కర్షణమున నాది

పాదములను మేలు ప్రబలు సలికి.

సీ. వేఁకువ రేవతివేళ శుభాష్టమ్యంబు

నందైన భోగసుతాప్తిఁదనరు

నకరాహ్యమున జారయగును సాయంకాల

మున భోగి సంధ్యరాత్రిని తదుపరి

కొలుగాదు సగమురాలిరియైన గర్భిణి

యొకటి రెండగు బిందులొదవు శుభము

మూఁడు నాలుగు పెక్కు పోడిమి మలినంబు

రక్తవర్ణము దర్శిత వహించుఁ

తే.గీ. జాలవెలుచైన శుభమగు శక్రవహ్ని

నిముదిదిశరైన వెల్పును నీలికోక

యమునిదెస పడమట మలినమును ధనద

జాయు భద్రాశలను రక్త విప్రయగును.

అ.వె. వీడ్య ముసంగి జాల విశయంబుతో నైదు

వలు బుధోత్తములును జెలుప నిలిచి

నట్టి దిక్కు తిరిగి యిట్టి కొకలుగట్టి

యనికీ చెలియవలయు సుచితమనిని.

తే.గీ. సంహితల రీతురెఱింగింతు నరవిఁ గొన్ని

వంద్ర తారాబలస్థిలిఁ జంద్రుఁ డట్ట

మమున సామాన్య మాఠింట మణియు రెంటు

మూఁడు నేడింట శుభము లిమ్ముగఁ జొసంగు.

సీ. జన్మార్థ మాదిశైవంకంకం చొమ్మిదిని గా
భాగింపనిత్యర్థ పరిమితముగ
నైన వెన్నెక క్రమంబుమరంగ జన్మార్థ
మినునిదియది తుభ మీక తక్కు
సంపత్తు గురునాట సంపదలొనఁగూర్పు
దముఁడు వివత్తు కాధల నొనర్చు
క్షేమంబు బుధుఁడంత క్షేమంబుగావించు
ప్రత్యక్కు శేతువు మృత్యుకౌసఁగు

తే.గీ. సాధనము చంద్రుఁడగు కీర్తి చాలనిచ్చు
నైధనం బర్కసుతుఁడు ప్రాణములఁ కాపు
మితమనురగురుఁడు సత్సైలిఁ జేయుఁ
బరమ మిత్రుఁడు తుజాఁడు శోధనములొనఁగు.

ఆ.వె. నిత్యతారదనుక నెరి జన్మభము నుంచి
యొన్ని నాలుగింట నెంచి కూర్చి
లిథుల వారములను ధృలిఁ గూర్చి నవభాగ
పారణమున దివ్యగ్రహంబు నెలియు.

కం. దశ లేండ్లయందు సగమగు
విశేషపు గడియలుగఁ బంచివెస వత్సలముల్
దశ అట్లు పట్టిఘటినా
భృశతఁ దివసముల ఫలము వేర్పిం చెలియన్

క౧. రవి బుధ శుక్రులు నెల నెల
నవనినుతుండొక్క నెలయు నర యబ్బింబా
దివిజగురుఁడట్టి యర్థం
బపు వత్సర ముక్కరాని యందుండు తగన్.

కం. నడుతురు పదునెనిమిది నెల
అడరఁగ మీనాది మేషమంతము గాఁగన్
చొడరుచు రాహువు శేతువు
మడుగక గ్రహవర్గ లిట్లు లానరున్ నియతన్

వ. రవి బుధులు ముఖగతులు నితర గ్రహంబులు శీత్రులిశీత్రు వక్ర్రాసువక్ర
మంద వికల గతుల మెలఁగుదురు రాహుశేతువులు సదావక్రగతులు మణియును—

సీ. శనిరాశుశేతువులును ధరాతనయుండు
 మూడింట నాల్గింటఁ జోడిమమరు
 సమరాద్యుఁ డేడింట నాటింటఁ బదింటను
 గురుఁడృద్ధినిధి కాణకరనిరతిని
 భానుఁడాటింట మూఁటఁ బదింట బుధుండు ద్వి
 సప్తాష్టమ దశమ స్థానమునను
 శుభదులు ధారుణినుతుఁ డేడింటను రాశు
 వసురఁ జొమ్మిదింటను జన్మమున గురుఁడొ

తే.గీ. మూఁట రవి పంచమ స్థానమునను భృగుండు
 నాటింట బుధుండు రెంటు వొప్పారి కేతు
 జాదిరాశిని మేలుగాదల్పడు జాత
 కమున గోచార తప్పతి నమర నెత్తుడు.

తే.గీ. ద్వాదశాష్టమ జన్మ నివాసులగుచు
 శని మహీనుత జీత భాస్కరు లాకృతు
 నిమిశ ధనహాని ప్రాణహానియును స్థాన
 హానియును గల్గునంధ్రు నివాసములు

వ. మఱియు దశలకుఁ గాలచక్రాది వివరింపబల ఫలాఫలంబులు గల వింక
 యాత్రార్థ దినపారనక్షత్రంబు తెలింగించెద—

ఆ.కె. ఇనుని తారనుంచి జననర్థ మెంచి యే
 డింటఁ బాలుకొనఁగ నెలమి నొకటి
 నాలుగైదు మిగుల మేలు ద్విస క్షుద్వి
 పట్క మడర భ్రమణవర్తలగును

కం. వరలగ్నమునఁ బ్రయాణము
 స్థిరలగ్నమునకై ప్రవేశ చిరకార్యారం
 భరుచిర స్మృతియలకుఁ దగఁ
 జొరకొన నగు శాస్త్రజయవిదులు మేలనఁగన్.

కం. రవి మొదలు వేడు గ్రహముల
 నవిరళతం దారవిభు నాయానిమిదింట
 ఖని రెండున్నర ఘడియలుఁ
 దవులున్ సూరయను సంఖ్య దక్షుల మెన్నన్.

కం. శని సూర్య భూవిహారలు

వసులకు గొఱగాఢ నితరపటుహారలు మేల్
వినుండెల్ల కార్యములకున్
జనుయ్యతకు గురునిహార వారఫలమగున్.

ఆ.వె. హాజిగాంచుటకును రవిహార యుద్ధక

ర్తములు భోసిహార రహి నిలుకడ
కర్తములకు సౌరి ఘనహేల్ల విద్యకు
గురునిహార శుభము గూర్చినెపుడు.

సీ. ధర తుద్ధపాద్యమి తదియ పంచమి సప్త

మియు దశ మేకాదశియుఁ ద్రయోద
శియు శుభఫలదముల్ శతకరి బుధ గురు
భృగువారములు మంచివగుచు నమరు.
సశ్విని మృగధర హస్త పుష్య పునర్వ
సులు ననూరాధమూలలు శ్రవణము
రేవతియు ధనిష్ఠ త్రి విభవ శ్రవత్
కన్యవృశ్చికము మకరము మేష

తే.గీ. లగ్నమును దక్క తక్కిన లగ్నములను

వ్యత్ర చిన్నార్థములు చౌలి యల నవమియు
నావతుర్దశి గానిచో నగును శుభము
గమనమున కెన్న శాస్త్రసంఘటిత మిట్లు

ఆ.వె. వికగుణము తిథిని యెనిమిదవచ్చు వార

మలర నూలు గుణములగును తార
లగ్నమెంత వాటి లక్ష గుణాధిక్య
ఫలము గాన లగ్నబలము వలయు.

సీ. శని సోమవారంబులును గురువారంబు

భృగు భానువారముల్ జగతిపుత్ర
బుధవారములను దూర్పు మొదలు వారహ
లలు దద్దికాయాత్రలలభగాడు
ఆంగారకునివార మర్కెందువారముల్
గురు బుధవారముల్ తరణి త్క
వారముల్ ప్రాగాది వరుస య్యత్రకు మేలు
మృత్యు గౌగములు నమ్మెయిని ముక్ష

తే.గీ. కూలలును రాములనంబు కాలలగ్న
దోషములులేని యెడ శుభసౌమ విభవ
గతులు గలుగును యాత్రలు గలిగెనేని
బుద్ధి మంతులు శోభనంబొసంగవలయు

కం. వార లిధి లగ్న దోషము
లారయ గోధూలి లగ్న మైనను బని లే
దూరక యాత్రకు వెడలిక
సారసుఖములును సిరులు చాలక గలుగున్

తే.గీ. కేంద్ర గురు శుక్రమును షట్త్రి గృహముల కడ
పావులును నుండునెడ మేలు పయనములకు
పదింటి నాల్గింటి జింద్రుడ డేర్పడక రోహి
ణీనియొక్కతనుండుచో నెరయు శుభము

కం. ఉదయమున సుత్రముమా
పాదవ గ దక్షిణము పవల నొక దూర్వునుకే
యదన బడుమటికి బోవక
నొదుగగు సంపదలు విజయొగంబగుచున్

కం. క్షేపటి వేళల శక్తునము
చూపట్టిన యెడల మదిని సొంత మరిసచో
నేపట్ల దినము వెదుకక
వే పయనము నడుప మేలు విజయంబొదవున్

ఉ. ఆవులు గన్యలున్ దధిఫలావళి వాద్యసుమాశ్వయాసముల్
పావక దీప్తి దంతివృక్షభద్రయ భాగుర పూర్ణకుంభమ
ద్యావహిత్యాండ వేశ్యలు శుభాన్విత వాక్కులు మీన గానసం
భావనమన్నమున్ శవము పాలును గంగను గన్న మేల గున్

సీ. కేంద్ర త్రికోణాని నిండ గురుండున్న
నలవాయసము వలపలికి నడుగ
నవ్వారియున్న బ్రాహ్మణయుగం బెదురుగ
నగుర గురుండున్న నవ్వరేటి
రింత వామాశకుం బొంతనే తను బుధుం
డున్నచో నారపక్కొదవు కుడికి
ధరణిజాండున్న కేంద్ర త్రి కోణంబుల
నలధూమములు దోత నర్కియున్న

అ.వె. తైలపుడు జూడఁ దనరు రాహస్యితి
స్వభయము తిదశసత్తములఁ
జుండ్రుడున్న వాడు చరణార్థ గౌరుడొ
నిట్టి శకున శాతువెలుఁగ వలయు

కం. ఆహ్వానింపన శః
యాచూర్ణత నున్మి. జల ఘటావత తద్మరై
చూపట్టి మంచి శకునము
వాచిన్మగ్న హ నిరీక్ష నగు లగ్నమునన్

కా. తెలంగుండును ముక్తకేతుండును జిత్తా వాడమల్ పాము కుం
దేవున్ ముక్కిడి తక్రమున్ బొగయు నెంతె నన్నుఁడున్ రక్తచూ
లబానాంగ వివాదకార్త పట జాలస్థిత చర్మాంకులున్
జాలం గట్టెల మోపులన్ జటిలు గాంబజ్ గామ యాత్రాస్థిలి

అ.వె. ఆమృతసిద్ధి సిద్ధమగు యోగముల చ్ఛ్ర
యోగచంద్ర గర్భ యోగములను
గురుభువనములగును గోధూళి లగ్నంబు
నందునట్లు లగ్న మరయ వలదు

క. ఘటికలు నాల్గిపాతికయుఁ గాదగు మేషము మీసమున్ వృషం
బటఘటమూస పాదమగు నైదు గజై తులకవ్య రైదు క
ర్కటకముచాప మై దొనరఁ గల్గఁగ పృశ్చికయుగ్మ సింహవా
ర్కటకము రైదు వాతికయు నట్టులగున్ దినకష్టి నాడులన్

సీ. పదునాల్గు మృగశూర్యవనోద్రులకుఁ దివ్య
ఫల్గుసీతాస్వప్న విశ్వం కిరుణది
వింశతి భవన్న పిశిరాశమనకు ద్వా
త్రింశ మమరఁగ విధికి నలుబది
యేకవింశతి సవిత్వ శివుల కదితి శే
తలికృత్తిత్వ పితృతలికిఁ ద్రిదిశ
మాప్యోత్తరా భాద్రయములకుఁ ద్ర్యంబును
ష్టాదశముత్తరాజలధులకుఁబ

తే.గీ. దామభద్రమునకు బన్న ముక్తికి హరి
తాగవసువులకుఁ బదింతుఁ ద్యాజ్యమంటు
శశివ్రవేణింప నక్షత్రసలి యుతువగు
నటులగుట బిందువులు నాల్గు ఘటికలయ్య

జం. శనిరవి భౌమవారములు సంభవలు పర్వములట్లు పాతలున్
 బతువడి వడ్డియున్ని శలు పాడ్యమి యుత్తర కృత్తి కామఖల్
 గానకొని బ్రాహ్మమిత్రములు కూర్చున్రచాహములున్ గురీరముల్
 భనువలకన్య కుంభ ముదితంబుగ ధీరవిధాన బాహ్యముల్

అ.బె. తిన్నపైన తారనుండెంద నెనిమిదె
 దుదయ ముడ మదియ మొదలుగాఁగ
 నినుండుమొలఁగు తార కెంచి తద్వివి గుణిత
 ఘటిక లవియె యుదయ కాలమునకు

సీ. ఎన్నఁ బాదచ్ఛాయ రైన్నైన నందులూ
 నేఁ డు పాదచ్ఛాయ రెంచియుంచి
 మేమెదిగాఁగఁ గన్యాబట్కమున కెల్ల
 వొక్కటొక్కటిఁ బుచ్చి మక్కువలర
 సరదితో మిగలిన సంతకాంతులాటింటి
 కిని మూఁడు నాలుగు నొసరనైదు
 మఱియునైదును మూఁడు మఱియొక మూఁడును
 దివియును నానాఁటి దినదళంబు
 లేడిఁడును బెంచి యారక్క నెలమివోడఁ
 బదము నెడలను రెక్కచేఁ బాలుగొన్న
 వచ్చు లభిక్తు ఘటికరై యచ్చముగను
 భరణి నిర్విభ మెందునఁ దప్పుదరయ

మ. దినవారాదుల లగ్నమున్ గలయ నర్థిన్ గూడి లోకేశ సం
 ఖ్యను భాగింపఁగ నొండు రెండు నట నార్తెదెన్నిదెయన్ననై
 భనతైక్వాసర రాజవోర గుణలేతత్పంచకాఖ్యానమై
 తనరున్ దత్తమవృత్తి దక్కునది తద్రూపిత్యముల్ కూడగఁ

అ.బె. వాస్తవలకు వచ్చి వసుధకు గన రాజ
 పంచకంబు వడుగు పరిణయమునఁ
 గదియె యాత్ర చోరగలియునెందును పృథ్వీ
 పంచకమ్మ కిండురెంచిచూడ

సీ. అశ్విన ద్రాహ్మయాశ్వాఖ్యలనుదగు
 భరణి భర్తృనివేరఁ బరిధిల్లు
 సగ్నాఖ్య కృత్తికగను రోహిణికి బ్రహ్మ
 మఱి పజాపతి ముగదగను విహుడు

శర్వదార్ద్రకును బుకర్వసునకదిలి
వేసె బువ్యమి బృహస్పతిసమశామ
మాశ్లేష ఫణి శర్మసుగు మఖ పితృనామ
హను పుబ్బపూర్వఫల్గుని భాగాభ్య

తే.గీ. దేవతా కాభిధానంబుభృతి దలిర్చు
ధరణి ఫల్గునియనఁగ నుత్తర పాసంగు
హస్త యర్కాభ్య చిత్రత్వ ప్రస్తాభ్య నమరు
స్వాతి వాయుత్ర వేరిట రీతి నమరు

తే.గీ. తలఁపఁగ విశాఖ శూర్పద్విదేవ నామ
మగు వనూరాధ మిత్రమైత్రాభ్యులఁ దగు
జ్యేష్ఠ కింద్రాభ్య మూలకుఁ జెలఁగు నిఘులి
నామములు వెల్లు నన్వలి నాల్గు సరుస

కం. జీవస మాఖ్యయు విశ్వే
దేవాఖ్యయు బుద్ధి విష్ణు దీపావ్యయముల్
రీతి వసు నామకంబుల
చే విలసితమగుచు నుండు సిద్ధాంతోక్తి

కం. శతభిష పూర్వా భాద్రలు
మతి సరుణాజైక పాద్వి మహితాఖ్యులగున్
భృతిద్విపదయు త్రరాధా
ద్రతగున్ దుది పూజ పాప రిత్వాభ్య లరేన్

ప. ఇట్లు 2 ముఖేదంబుల ననేక మునిరచిత మతాంతరంబుల నమరు జ్యోతిషశాస్త్రం
దేత దనుగఁబఁబకావమరు స్వరక్రమంబు వివరించెద—బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రాది
మస్కంద కూర్త దివ్యామలసత్త్వసంఖ్యయు, యథ జయార్ణవ సిద్ధాంత కట్ట ధూలగా
మడ స్వర భైరవ, వయవధృతి, స్వర సింహ బడవాసల స్వరార్ణవ కూటయుద్ధ తంత్ర
గ్రహణ హృత్తిముండికా జ్యోతిష మప్తకేంద్ర మంత్ర గ్రంథ యంత్రశాస్త్ర ప్రదర్శన
దక్ష త్రిముండి యోగి నీలాజ శంబర కుమారి కాశలాది శాస్త్రసారంబును నాత్మజ్ఞానా
ధారంబును నాయుత్పాదంబును శ్రేయస్కరంబునునగు స్వరశాస్త్రంబు కృతాది వతుర్ముగం
బుల జయార్ణవ బ్రహ్మయామళ విజయార్ణవ స్వరోదయాభ్యులంగమంబునఁ దనరునట్టి
స్వరశాస్త్రం బెఱుంగ నేరికి నతివిగాదైన నెంతయెంత యెఱింగిన ననంతఫలప్రదంబగు
గాత్రనఁ దద్విధంబు వినుండు.

సీ. చతురంగ బలముత జనపతి హిసస్వ
 రోదయండగు నేని వారి నల్ప
 బలముతులే ధిక్కుతులు గాంచు స్వరత్నానై
 మెలుంగక. ననినేయు ధరణిపు జయ
 మరయ ఘటాక్షర న్యాయమా స్వరత్నక
 గౌరవాన్ని బడక రిణాల్లి నీడు
 సత్యకావ వివేక చతురత నది నేర్చు
 సతేడు జయంబవశ్యముగఁ జెందు

తే.సీ. స్వరముడయమైన నతిబల సహితు గెలుచు
 నది పాసంగమిం బుల్బలనైన వేటు
 లాడఁ దగదు నృపాలున కటులగుటను
 దైవతను మోక్ష శమనమంత్ర స్వరముల
 నెలుంగు పేల్చుచుండు లిలఁదలంప

అ.వె. హిర కద్దరాగ గారుత్తరేంద్ర నీ
 లములు మాక్తికంబు నమరఁ బంచ
 రత్నములు శుభంబు రిహినిచ్చగతి పతి
 కిత్తు రేల్చరు శుభమెప్పుడరయ

వ వర్ణ మాత్ర త్వేంద్ర జీవ గ్రహరాశి యోగస్వరంబులును నాడి ఘన ప్రత్యమాస
 ఋత్యయన వత్సరి ద్వాదశాబ్దధ్వరంబులునుంగూడ స్వరత్నక ఘటలాంగబల
 జ్యోతిష శకునబల్లకరణంబుల నప్పదియాలు స్వరంబుల ఫలాఫల నిరూపణ కారణము
 లగు, నందు వర్ణంబు లకారాదులను ఋతుస్వర మశ్విన్యాదులను బిందస్వర మూర్ధ్వ
 లను జీవస్వరంబు తత్కాలిక ప్రచారమునను గ్రహరాశి యోగనాడి దినపక్ష మాసస్వ
 రాదులు తదాత్మప్రచారంబులవలనను శుభాశుభంబు లెలుంగందగి యమరు నందుపిండ
 స్వరంబు.

కం. ఇద యెడమ ముక్కు పింగడ
 కుడిదెగను గుమ్ము రెంటి గుఱుతుగ నెఱుదుక
 నడుచుక శ్రాణాత్మక
 మెడపక ప్రాణుండ పానుఁ డీమార్గమునక

కం. అదివంద్ర సూర్య సౌక్యము
 పద సంజ్ఞలనైదు గఱెలు పరిమితముగ ఘా
 మ్యుడకాగ్ని పవనగగనా
 స్వరములు గా వరుస నడుచు జననానీకం
 V.V.—20A

సీ. రవి భోమగురుశని దివసాదులర్కస్వ
 రంబును చక్కు వారముల మొదల
 నిందుస్వరంబును నేనగు గడియల
 నల సుషుమ్నయుఁ బృథివ్యాదిపంచ
 భూతముల్ నడుమఁ పాసఁగఁ గ్రింప (ట) బైని
 నడ్డంబుగా రెంటి నడరు పరుస
 నాద్యంత పక్షములవ్చాయ్కలనఁ దగు
 పహిఁ బక్ష మాసర్తు పత్సరాయ
 నాదులదిన త్రయంబు నయ్యె స్వరమ్ము
 నడువఁ దత్పక్ష మాసాయనర్తు వత్స
 రములనెల్లను తుభమగు క్రమము నెరయ

... ..

ఆ. వె. ఇందుఁ డడరు వేళ నిను స్వరంబైనను
 నినుఁడు నడరు నెడల నిందుఁడైన
 నట్టి పక్షమాస హయన దినములఁ
 గీడను లొదల్ల జనులకేడనైన

కం. పవలిఁటినాడిని నిశి నిం
 దువిభసి నాడి దినముఁడుఁదొడరఁగ మనునా
 సువివేకిను యోగీశ్వరుఁ
 డవనిక సందియము వలవదాక్రియఁ దగినక

వ. గమనంబులకు వామ స్వరంబులును బ్రవేశంబులకు దక్షిణస్వరంబులు సుఖ ప్రదంబుగు మఱియు నిందుచారంబున విషహరంబును రవిచారంబున సంగనాజనవశీకరంబును సుషుమ్నను మోక్షంబును నగుచు నేకంబయ్యునుత్రివిధంబగు వామస్వరంబు ఖగరూపంబగు నాత్మమలంగు చంద్రనాడిని జ్వరమూర్ఛితుల కడిగెడు ప్రశ్న సుఖకరంబగు శాంతిశోక విషాదజనులకు నృపతోషణ భూషణాలంకార మారయాతాదాససంగహ శాంతి పౌష్టిక దీక్షా సంధికార్య వివాహ బీజావాహన ప్రత్యేక కర్త నృపదర్శన స్వజన సమాగమ యోగవిద్యాశాస్త్ర తటాకాంబు కుల్యాసిద్ధ క్రియలును సస్య దేవతాప్రతిష్ఠాది కర్తవ్యంబు లుత్తమఫలదములగు. విద్యారంభ వాణిజ్య, దీక్ష, నేవా, శాస్త్రాభ్యాస, ద్యూత వివాద, భేటక, చార్యక్రియా, గజాశ్వాదివాహనారోహణ యజ్ఞ శిల్పకర్త, విశిలేఖన గీత, మంత్రయంత్ర యుద్ధ, భేషజ, శస్త్ర, విషభూతనిగ్రహ, వ్యవహార భయకరాభ్యంగ పణ్యకర్త స్నానభోజన మైధున మోహన, ప్రంభన, విద్వేషణ, ప్రహర్షణాకర్షణ క్షోభణ శయనాది కృత్యంబులు సూర్య స్వరంబులంజేయటలధిక ఫలదంబులగు నెండియు—

సీ. ఉభయనాడులయందు శాశ్వత్క నిమిషంబు
నడుచు నర్యాడఁ బ్రశ్నలడుగుట మాను
కార్యంబులును ఫలకతులూనగుడవు
మిత్రాభ్యుగలయది మేలుగాఁక
నిరుపదేనెంచిన నెరవుగ జీవనా
డినిఁ బ్రశ్న వేడిన ఘనశుభదము
బంధునాడిని బేసి సవిత్త నాడిని సమా
క్షరములుగా శూన్యగతిని నిల్పి

ఆ. వె. యడుగు ప్రశ్న ములకు నగువిపరీతంబు
శ్వాస మొదవుఁ బార్శ్వ సంకశముగ
మాతలడుగు ప్రశ్న బొడరును శుభములై
సిద్ధ ఫలదముఁ బ్రసిద్ధులుగుచు

లే. గర్భిణికి వేడు ప్రశ్న యర్కస్వరమున
సుతుఁడు, చంద్ర స్వరంబైన సుతయు శూన్య
మునను విపరీతమును గల్గు విషపులందు
పైనఁ బతన నపుంసక భావమగును

వ. శూన్యమున నిల్పి పూర్ణనడిగిన మృతుండును జీవితుండగు ప్రశ్నలు శుభకరం
బగు తద్వివర్యయంబైన స్వప్నండును మృతుండగు నిరుచైన స్వరంబునడుచునపుడైన రోగి
చార్మ్యుండగు నితర కాలంబులైన విఫలమగు వామనాడిఁ బూర్వోత్తర దిశలకు దక్షిణనాడి
యాత్య పశ్చిమ దిశలకు యాత్రలు దగు విషువున యాత్రయనందగడు నితరకతుల
యాత్రలు శుభదమగు స్వరభాగంబు జీవంబు. ఇతర భాగంబు శూన్యంబనందగు సత్త
శలాకా ప్రకరణంబున భాబలంబెఱింగి అఇతి ఏఱి అను స్వరముల ప్రశ్నలకు ఫలాఫలం
బితీత క్రమంబున కెఱుంగందగు నిట్టితై వ్యాకరణ భండో నిరుక్త జ్యోతిష శేఖరంబగు
కల్పక్రమంబు—

కం. కల్పము శ్రావము వ్రేల్చిక
నల్పమకత్వమన సత్కియాభారితఁడ
త్కల్ప ప్రకారయాగము
లల్పేతర సుకృత వితతులవడఁగఁ దగున్

సీ. వికారాక్రము మొదలెన్నఁక దశరాత్ర
సంఖ్యఁ జేయఁగఁ దగు నవనవితతి
యందు నేకాదశంబు బొండరీకంబు
ద్వాదశాహస్పదం దగును చిత్రత

నైన నక్షత్రేష్టు లరుబది యదియన
 గ్ని ఘోరుమత్సగ్ని కృతము తుధి
 జ్యోతిరహో ర్భామ ఘోషశ మతిరాత్ర
 సర్వతో ముఖములు సర్వకృష్ణ

అ.వె. సవన వాజిపేయ సౌత్రాహణులు మహా
 వ్రతబృహస్పతులు సవనములశ్వ
 మేధ విశ్వజితులమేయ చయనములు
 రాజసూయ యజ్ఞ రాజి మతీయ

కం. గోమేధ కాదియజ్ఞము
 హోమహితక్రమము తత్తద్వత్ విధంబు
 ధీమానసీయ కర్షణు
 లామి నెఱింగింతు శ్రాత మాద్యంతమున్

వ. స్వర్గకాములగ్ని ఘోమంబులారంభవలయు ననెడిశ్రుతివాక్యంబును సవనసహ
 స్రసియమంబులును దత్తదుచితవారంబులు దదుపపాత్రోపకరణ ద్రవ్యయంత్ర తంత్ర
 తాలానిర్ణయ వేదివిశేషంబులు దెల్పఁ గల్పనామంబయ్య నట్టి క్రతు ప్రకరణంబులయందు.

సీ. బ్రహ్మయధ్యర్థ్యంతు ప్రసోత హేహత సు
 బ్రహ్మణ్య నేష్టుమైత్రావరుణులు
 సుదాత యన్నిద్రుడున్నేత హేహత య
 చ్ఛావాక బ్రహ్మణావృంసులు కతి
 • మర్త గ్రావసోతయవ ప్రతిప్రసాత
 తగ నుపదక్ష్య సహస్యలనఁగ
 నను మతీయగఁ దెల్ప నందీయ నొనఁగూర్చ
 వేల్పుగములఁ బిల్వవీతిహేహాత్రుఁ

అ.వె. బ్రహ్మణ తేయ వస్తుపంక్తి శాత్రల నిల్ప
 నమవదింతుఁ జాత నమరియంత్రు
 తేర్చితో ద్విజుట్కు ఋత్విక్కులభిల యా
 గములయందుఁ గల్పగతిఁ జొసంగి

వ. మతీయ దర్శి ప్రమాణ మథ్వాజ్య హేహామద్రవ్య భేదంబు రెఱింగింతు కల్పంబుని
 వేదాంగంబు రెఱింగించిన సూతుం గనుంగొని యాపవేదశాస్త్రంబు రెఱింగింతుమని
 శానకాదులదీర్చి—

శా. శృంగారాకర వత్స భాగవిలస్సర్పవత్స ! వత్సార్థకో
త్తుంగైకాకృతి నందితామిత లసద్గో చాంగవోస్సీలనా
భంగస్వాంతన వాబ్జ ! యబ్జరవి భాస్వజ్జేత్ర ! నేత్రస్ఫుర
ద్దాంగేయాలయ ! పాదపుష్కర ! కరాగ్రశ్చారి శంభోజ్జ్వలా !

కం. అరిదరకర ! సురగణరా
డిరిదర ! కరిభక్తయత మహర్షి నికరమ
త్యరి వికసన కరుణాశ్రీ
కర ! కఱకంతనుత ! శుభముఖ స్థిరశుకరా !

తరిలము|| కలశ సంభవ సత్తపోఘల కారణార్చినివారణా
విలసితానన పద్మ ! పద్మనివేగినిత పూరణా !
బలరపుస్తుత నిత్యనేవిత పన్న గామర చారణా !
జలజలోచన ! వేంకటా చలసద్వ సంస్థిర భారణా !

గద్య. ఇది శ్రీమదలక్ష్మీంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదానుకూలవిచిత్ర మహం
కాళి అప్పకొండార్యపుత్ర సకలసుకవిప్రతాపత్ర వినయగుణాదృతి వేంకటపతి
సహాయ తేకుసుల్లావ్యయ చాభోనిధి పూర్ణసుధాకర తిమ్మ మాంబాకప్రయామాత్యకు
మార సకల విద్యజ్ఞనాథార శ్రీవత్స గోత్ర ఆపస్తంబసూత్ర సత్కవిప్రమాదసంఘాయి
రంగశాయి రచితంబైన వాణి విలాస వనమాలికయను ప్రబంధంబునందు పాల్గ్రామ లక్షణ
ప్రభాప గ్రాహ్య గ్రాహ్య క్షేత్రమూర్తి నిర్ణయ పరమేధ మత్స్య కేశవశివనాథా
దిలహుభేదయాప్రమాణనిర్ణయంబును దధ్దానపూజాఫలనిరూపణంబులును దులసీ
మహిమయు బృందావన నిరూపణంబును జలంధరోపాఖ్యానంబును దనమహిమకుగా మృగయ
చరిత్రంబును విష్ణుయమభటు సంవాదంబును దులసీప్రతిష్ఠార్చ నాఫలంబులును దీపదాన
మహిమకుగా లలితా మాంధాతృపూర్ణ జన్మ వృత్తాంతంబులును దేవతాహృణ ప్రతిష్ఠా
ఫల నిరూపణంబులును బ్రహ్మప్రశంసయు దానఫలంబులును మాసతాన నిర్ణయంబులును
చతుర్వర్గధర్మవిశేషంబులును దానపాత్ర నిరూపణంబులును నానావిధ దేవతాస్రీతి
కర దానభేదంబులును భూదాన మాహాత్మ్యలి హాసంబులును చిత్రదానఫల నిరూపణంబు
లును ఆచార నిర్ణయంబులును అన్నదాన ప్రభావంబు వోషధివీరీ భేదంబులును తదీయ
ప్రభావేతి హాసంబులును యమధర్మరాజీకాత సంవాదచరిత్రములును దురన్న దోషనిరూప
ణంబును వివాహాక్షవిధ వరాగర్త జాతి ధర్మ ప్రమాణంబులును గన్యాదాన ఫలప్రశంసయు
చిక్కుణమోక్ష కారణ కొండివ్యోపాఖ్యానంబును నుదకదానమహిమకుంగా సుశీలకర్మిత
యు ఋణానుభవ నిమిత్తక భద్రక కాశిక సత్యశీలర వృత్తాంతంబులును శిష్యావ్యాకరణ
ప్రశంసయు భండో లక్షణంబును నిరుక్త విధానంబును త్యోలిక నిర్ణయంబును గల్పవివర
ణంబును నను కథలంగల తృతీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

చతుర్థా శ్వాసము

శ్రీవనితేనా ! ఘా సౌ
భ్యావేశస ! నీలసీరదాంతబద్ధహా !
నేరిత పుష్కరజ ! ఊ
మావహకల్యాణ వేంకటాచలనాథా !

ప. దేవా! అవధరింపు మక్కాధికుం డాయుర్వేద గాంధర్వవేద ధనుర్వేదంబులను
మతవేదంబు లిట్లని వివరింపందొడంగె.

సీ. నలువ మానస మిధునద్వైధ సృష్టిచే
జగమెల్ల జన పూర్ణమగుచు నెరయ
భారమొర్వక భూమి పద్మజుఁ బ్రాణింప
సరసి జాననుఁడొక తరుణిఁ బాడమ
నొసరింపుచును మృత్యువను పీరువెట్టి లో
కులఁ జంపుమనుడు నప్పలుకు చెవుల
కలుగులై కన్నీరుదొంకనేచ్చుచు నిట్టి
ప్రూరకర్తమునకే జేరసనిన

ఆ. వె. నేత్రవారి బిందునివ హంబుమున్నూఁట
యరువదియు మహాదాశ్వితులను
జనులఁ దునుము నీకు సడిలేదు పామ్మని
జలజభవుఁడు రోగములకు ననియె.

ఉ. మీరలు లోక [భ ?] ర్తముల మేరలకుం దెగినట్టి [కత్త] మ
శ్వాసుల హత నేయుతు నవశ్యము నాయుధ దీఱఁ దున్నుఁదా
కార విహార పౌకృత విచారడ కేశవభక్త వర్జిత
ఘోరతరాసుదౌక్ష్ట్య ఘన తుత్పితమానవకోటిఁ జెందుచుగా

ప. దురితయుతుల దాంబికుల నసత్యవాదుల సజ్జన ద్వేషుల హరిహరమామతుల కాధిం
శ్రితు భరంజి దిరుగుఁడు—

కం. అని నియమించిననది య
ట్లనదుష్టకారజనములగా కావుల నెం
దునఁ జూచ్చినఁ బోనీయక
ఘనపీడితాసర్వి దేహగతు రెడ నేయుగా

సీ. ఓగి వాయువులు నెప్పవొకటి త్రయోదశ
సన్నిహితములు సరవి నిరుద
దొకటి మేహములు నాల్గు కుటిలాజీర్ణము
తెనిమిది గుల్మము లిరువదైవ
మూత్రరోగము లిమ్ముగ నరుదదినాల్గు
జ్వరములు కాసపంపకము శ్లేష్మ
మన్నియొ పదునొకండుగు క్షయములు నాల్గు
రక్తచైత్యముల స్వరసదములును

తే.గీ. శ్వాస లరుచులు ఛర్మరంజంగనైదు
నైదు హృద్రోగములు నటు లాటు తృప్త
లర్మలాటును సన్న్యాస మనెడి దొకటి
మదము లేడును మూర్ఖలిప్తుహిని నాల్గు

సీ. అతిసార క్షుద్ధము నావర్త మొకటి శో
భులు తొమ్మిదియు గ్రహణులవి నాల్గు
నొకటి హలీముఖ మొనరగ గుష్మవులు ప
దైనిమిది పాండువు తెన్ననటుల
బేర్తి పదైనిమిది పీనస లరువది
[యాముక వ్రణ ?] ములు నమర సన్ని
పరగ నిర్వదినాల్గు చైత్య రోగములు
శ్లేష్మము లిరువది చెనకు నేత్ర

తే.గీ. రోగములు పల్లవతి కర్ణ రోగవితతి
పంచవింశతి ముఖరోగ పంక్తులటుల
శిరమునం బదితొమ్మిది యమరలోక
విహృతులైనట్టి యాయాయి విభములిట్లు

కం. నొప్పుకుం ఓల్పుకుం గాఢకలి
హెచ్చుకు జలరాసలమ్ము నైడ్రుంపుకు వో
ర్విచ్చుక నేకుతు విహు రో
గోచ్చయ మురుభాధ సల్పు నొసరు భారభా

భ. అంశభి

మ. శురభిన్ మానులు విష్ణు విశ్వవిభునిన్ స్తోత్రంబు గావింపఁగ్గి
హరి తద్యావమెట్టిగి మీకు దృఢమైయ్యంజేయుదున్ రోగభా
ర్యునిచి శ్రుక్రియ నంతు దానమృత హస్తాబ్జుండు భవ్యంతరి
స్థిర నామంబున ధీరవార్ధిఁ బొడమెన్ జీవావన శ్రుక్రియన్.

ఆ.వె పాడమి రోగశాశమును శుభకరము నా
య్యుఁడవు వేద మొనరఁ జేసి
జనులరుక్మయంబు శాంతిఁ బొందించె నా
స్నిధు లమరవరులు నెల్ల పాగడ.

కం. సత్యముగ వక్యముఖగుణ
కృత్యత కఫహత వైత్యకృతముల చేనా
ద్ధత్యము నాడీత్రయమున
నిత్యముచేసా ప్రచార నియతులఁ దెల్పెన్

ఆ.వె శ్లేష్మనాడి తలఁప శివుఁడు వైత్యము బ్రహ్మ
వాతనాడి విష్ణుఁ డాతతముగ
నఁత్య దశలశ్లేష్మ మధికహ లయ తార
ణుండు పార్వతీభవుండు గాన.

కం. హృదయమునఁ బ్రాణవాయువు
హృదయేంద్రియ చిత్తముల భరింపుచు నిశ్వా
సవైతగు నొగఁ దెంపులు
నొదవింపుచు భోగ్యమైలురువుగఁ జొన్నన్

తే.గీ. ఎస్తి మేడ్రోరు గోచరివసతి గుదము
నందపానుండు పానండు డగుచు గర్భ
మూత్ర శుక్లా ర్తవములనిమ్ముగ వెలార్చుఁ
బరగ నుచ్ఛ్వాసకారణస్థిరతఁ దనరి

తే.గీ. వ్యానుండు హృదిస్థుండయ్య సర్వతనుయాక్తి
ప్రజలు నాక్షేపణోక్షేపకటికు, నా ని.
మేనణోన్నేషణక్రియా మేళనమున
సన్ని కనులకున్ దానయి యతిజకమున.

కం. గుదమున నయ్యపానుఁడునకుంతితుండై వసియింపుచున్ వహః
ప్రదుండును శాభికంతచిలవర్తియై ప్రాణవహుండునున్ చిలా
స్వదుండునునై మెలంగు సనిశంబురుగోత్పగతిన్ సమానుఁ డొ
త్పదగఁ జతుర్థశాస్త్రులను పేర్చి మెలంగుతుఁ దేజమృత్యుగన్;

కం. కటి వృదయాస్థి నేత్రములఁ గర్ణములఁ స్పరిశక్ మెలంగుచున్
 నటనత భక్త పాన వచనక్రియఁ జేంపుడు వాయువు తమం
 తటఁ దను జేర రక్త కుదితంబుగ నూర్ధ్వ గతంబుగా రస
 స్ఫుట మొదవంప శ్లేష్మగతి పొల్పుగఁ బ్రెత్తమువెంపుఁ దానయ్యె.

తే.గీ. స్పర్శ దృష్ణాభులఁ బ్రెత్త చర్య నిండు
 ప్రాణమేవ స్ఫులఁ జిహ్వ కఫము జేర్చు
 నాసమానుడు నట్ల ప్రాణానిలములు
 నైదగు ధనంజయౌదులు నైదుగలవు.

కం. అవి యుపరిప్రాణములు
 నవిరళముగఁ బ్రాణదశకమగునవి యవియున్.
 వివిధములగు నాడులుతముఁ
 గవియను ద్రిగుణములు బుక్కఁగాఁ జేయుదగన్

సీ. వాచిని పూషగాంధారి పయస్వినీ
 శంఖిగాహన సరస్వతీయు సరణి
 జడహస్త జిహ్వ యశస్వినీ విశ్వోద
 రియ నలంబున పద్మినియును నిపియుఁ
 చింగళయు సుషుమ్న పెనచుక పదియాఱు
 దలఁపఁ బ్రధాన నాడులుగఁ దనచు
 రావాకు నకియీ నె భావమ్ము కుండలి
 పార్శ్వపుటి నెల పగిది కిత్తి?

అ.వె. సమరఁ కేచుచంద మగుచు డెబ్బది రెండు
 వేలనరములంటి వెలయుదాన
 నందు రక్త మాంస మా నాడులను గూడ
 భాతునఁగ రుక్మీ వాసమయ్యె.

కం. వాతము వక్రమునైత్యం
 వాతత వాతము శ్లేష్మమరయంగ న్నిరం
 వీరెఱంగులు గలసినయది
 వాతుని ద్వంద్వక్షులగుటఁ జను చెలియంగన్.

అ.వె. జలగ పాముఁ బోలి మెలంగు వాతము తొండ
 కప్పఁగి మెలఁగఁగలదునైత్య
 ముతురఁ గ్రోలి గమనమైన శ్లేష్మపునాది
 తత్తు సర్ప శ్రుగములు దైత్యులు.

తే.గీ. పరగుచున్ జిల్కగలి సన్నిచాతనాడి
మాంద్యవాతల్య కుటిల సమర్థ మగుచు
మెఱసి శీతోష్ణ సంగలి నెరయునాడి
సాధ్యమముగానియెడల నసాధ్యమగును.

కం. చేతిబాటవ్రేలిక్రిందట
వాతం బావెన్గ- పితృపర్వము శ్లేష్మం
చాసరువాతన్ సమగతు
వీతెఱుగున కుబుక రోగ మెచ్చట లరయన్.

కం. పురుషులకున్ గుడిభాగము
తరుణులకున్ వామ హస్తదండము నాడి
స్థిరతోల్బణము బు దెలియఁగ
బరికింపనవలయు శాస్త్రపారిజులకున్.

తే.గీ. పాదకర మూలధాతువున్ కలుకు నేత్ర
మూత్రమలములఁ బలు రోగముల నిదాన
మెఱింగి దూడఁగఁ దగు నొచ్చు బెల్లవాత
మడరి మండుట వీఁటవైత్యంబు కథము.

కం. వాతమ్ములేని హులయు
భాతిగఁ బితృమ్ము లేని భ్రమయన్ శ్లేష్మ
దృఢతంబుగాని లీఁట ప్ర
జాతలికి నజీర్తిలేని జ్వరమును గలదే !

తే.గీ. సలి నకస్తూర మృత భాషణములు చిత్త
విభ్రమం బూర్ధ్వ నిశ్వాస వీక్షణములు
జ్వర విదాహక వదన సంస్పర్శ యూర్షి
తనుత మృతి చిహ్నములగు నవస్థాదశకము.

సీ. అట్టి యవస్థల నలయుంచు రోగముల
పాతకర్మలను దత్తాప్తి కొలఁది
గోఘ్నుల వాతంబు కోరి క్రజా పీడ
నాసక్తజనుల జ్వరావళియును
హాహర ద్రోహుల నధిక ప్రణములు
బ్రహ్మఘ్నుల గుఱుకంకి ప్రీత
శాన్తితులక రాజయత్నలు గురుతల్ప
స్థల మహారోగముల బాటలు న్యర్థ

తే.గీ. హరణుల బైత్యముల్ పితృ హంతతన
తారి శ్లేష్మమయము పితృవ్యనిహననుల
గుల్మములు మాతృహంతలఁ గుక్షిరుజులు
యలినిహంతలఁ గాశరోగాలిచెందు.

తే.గీ. బ్రాతృ వధకులఁ గాశముల్ తాదపముడు
తల్లి సవతులఁ గవయ వంధ్యత్వ మొదల
తత్పుత్రులఁ జంపఁ బొందుపుల్ దళులు మామ
దునుము వారల శోభలు జొడసి నొండు.

కం. మూలమగు సోదరీ వధ
నాశస్యతఁ బుత్రులఁ గవయ సక్షిపటలము
ద్యేలమగు జండుఁడగుఁగడు
బోలఁగ నిజజనని తోడఁ బుట్టులఁ గవయన్.

అ.వె. కన్నపుత్రులందును గజ చర్మ రోగియా
భూపపుత్రులఁ గవయ మూత్రరోగి
వెలయు శిశువులఁ జంప విజచర్మరోగియా
ప్రియసుగంధహారి పీససియగు

కం. గురుతల్పగు మూత్రామయ
మరయంబుగాఁ గనకహరణు నటు శోభయు భూ
సుర ధనహారిని లేమియు
గురుకామల గోని రుంధకునిఁ బీడించకన్.

కం. దుహితృ వధాన్విత మూర్ఛయు
మహి మాతుల వధవహెన్న మాతులవత్త్తి
నిహను దహిహను మాతృస
మహానుఁ ట్లహయ ? జెందు మద మెడయంగన్.

అ.వె. శిష్టిహత్యవలనఁ జిత్తరోగము చెందు
సశ్వహత్యవలన నడరు దులుము
మిత్రశాతు నొందు మేని స్థూలత్వంబు
చాసిఁ జంపనొదల ధర్మరంబు

తే. వేద్యుడు దునుమఁ బ్రవేశించుఁ గ్రమరుజ
వదనరోగ మెబ్బవాది నొందు
జెతువులు రోకార్యులఁ జెందును గ్రహణి య
శ్వత్కహతికి రోత వగ గతియును

క్షితి కాచి వెటిచిన సలిపార మొనఁగూడుఁ
 గూటసాక్షికి వోటి కొదవఁగోదవు
 సరివి భూణకల విషమ రోగములు వెండుఁ
 యుమూర్తికాతి సన్నిపాత మొదవు

తే.గీ. నుమవన తటాక దేవాలయముల నదుల
 రలియు నుచ్చిష్ట మలమూత్ర గతులఁ దవుల
 యలి సలివలి నిందలు మలివొనర్చు
 విషరసజ్జ రుజిల్ వెండు విశ్రుతముగ.

౩౦. పాశుములు నిరయకూప
 వ్యాపారితననుభవించి యనుమతి మనుజుం
 డైపుట్టి నవ్వుడిట్టి మ
 హాపాతక రోగతతుల నలమట పొందున్

౩౧. అందులకుఁ బ్రతిక్రియ మహామహుఁడా తొలివెజ్జ సస్కృతఁ
 మందులనేక మూలికలు నవ్యమలిఁ గలిగింప మానిరా
 ద్బృందము పెరూమదాన జపవిష్ణు శివార్చనలు న్విధింపె నా
 శంకరము నేయవారి కనిశంబును రోగము లొంద వెయ్యడన్

నీ. ఆభ్యంగముఁ నస్య మంజనమును వస్త్రీ
 రహి ధూమకర్ణి పూరిణము లేప
 నము తైలతనుసుర్దనము గంధూకంబు
 నాపథమును డీక లగ్నిశత్రు
 లంఘనతత్వ తైలకమాయ కల్పచూ
 ర్ణవిరేచవసునముల్ రక్తమోక్ష
 రక్ష విధుల్ లేవ్య రసరసాయనములు
 దండన పాన ఘృతశ్రుతలియుఁ

తే.గీ. గల్పనేవ శిరోవేట్టకము మితాశ
 నము హఠాశనపెరూమ దాన జప దేవ
 తార్చనావనిగురభోజనాభిషేకులు
 శాంతి శారణము లివి సర్వౌఖ్య మొనఁగు

తరుణము. తొలుతఁ జేసిన పాపపుంజముతోన నారక కాధలున్
 బెలుకఁ దీలఁగ శేష మియ్యలఁ బీడలొ తుడ కాయవిఁ
 కలఁగ నాపథ దానమర్త విధుల్ సదాద్విజ దేవతా
 లు వొనర్చుఁగ సజ్జనానికి కాప్రతి వైఖరి మీలఁగన్.

అ.వె. వామధములలోన నగు రిసౌపధములు

మేటియగుట వాటి మిత్రగతుల

గంధకము రసంబు కలిత పాపాణముల్

శుద్ధులెఱుంగవలెఁ బ్రసిద్ధిగాఁగ.

అ.వె. పిల్లకోడియైనఁ బెట్ట పాపురమైనఁ

దినఁగఁ జేసి వెడలఁ దీసినట్టి

రసముశుద్ధియగుచుఁ బొసఁగు వామధములఁ

గలసి యామధముల మెలపు మీఱి

కం. పాలవయిఁ బిట్టుఁ బెట్టిన

పాలిక పాలిడిన శుద్ధి పాడమి గుణమగున్ .

మేలిమి గంధక మామధ

జాలముల గలుపు నపుడు చర్చింపంగన్

అ.వె. కాకరాకు వేఱు కాయ తీఁగల పస

రుల విశుద్ధియగుడుఁ దలఁప వామ

ధములఁ గలసి గుణము సమకొను పాపాణ

వర్తమదియు సకల వైద్య మతము.

అ.వె. నిమ్మపంటి పులును నెరఁగెడ కరులైన

వొక్కదినము నాన నుండ నీయ

నిర్మలమగు శుద్ధి నేపాశమునకగు

వామధములఁ గలుప నర్హమగుచు

సీ. అభ్రమాక్షిక విమలాత్రిజ వైకృతాంత

సస్యక వశల రసోచ్చయములు

గంధోష్ణ కాసీస గైరిక శ్రీతాళ

కంఠోష్ణ మణిశిలా ఘనశిలాంజ

నములు పాదక తారి నవసారక కపర్ది

గౌరిపాపాణ గోచార కృంగి

కంపిల్లి వశలముల్ కరిరాద్రి సింహర

పొంగుశంబులు క్రమంబెసఁగఁ జేలుకి

అ.వె. సముల సరసములును సాధారణ రసమ్ము

లివియరువదినాల్గు నైలమిఁ బొదలి

రుజల నడఁగఁ జేసి ప్రజలకు నెల్లను

నెచ్చియొసఁగు శాస్త్ర సమ్మతముగ

క. ఇట్టి ప్రయాచికము రఱిఁగి దేశకాల గుణస్వప్న దూత లక్షణముల వలన
సాధ్యసాధ్య నిశ్చయం బొనర్పందగునందు.

చం. వెరివును దైన్యపాటు తలవీడుట మేనువడంకుటల్ భ్రమన్
 వారయట చేత దండమటఁ బూనుట చేతులు గట్టి కొంటయన్
 బరువిడి వైద్యుఁజేరి యశుభ ప్రకటోక్తులు పల్కి సంధ్యలన్
 దిరముగ నగ్నినైరుతి విదిక్కుల నిల్విన దూత కిడగన్

వ. స్వత్కఫలాఫలములు వినుండు

సీ. పంచీకృతంబైన పాంచశౌలిక మగు
 సూళిగాత్రంబున నీల సాత్వి
 కంబు జాత్ర వర్ణం గలుగు పాడశవికా
 రముల లింగశరీర మమర రాజ
 సాకృతిమై స్వత్క మగు కారణాఖ్యను
 దమముచే న్వాసమా క్రమముతోడ
 విశ్వతైజసులన వెలయుఁ బ్రాజ్ఞాండన
 నాత్మయొప్పుగునిట్టి దగునవధ్ధ

తే.గీ. లును బ్రమాణంబులును సూక్ష్మ తనువు వాయు
 కనఁను ! పరమాత్మనెడఁ జెందునతదనుక
 కారణ శరీర మెడయెడు కలయఁ బాలయఁ
 గానఁ జిత్తుఖ మాప్నాదగతిఁ బొసంగు

తే.గీ. స్వత్క మింద్రియదశ సుహృత్సంయుతంబు
 ప్రాణ తంతక చర్య ప్రపంచక మగు
 కంత హృన్నాభి గుదములఁ గదల వయ్యు
 దానముఖ్య చతుష్కమా ప్రాణ గతులు

కం. వ్యానుండు సర్వశరీర
 స్థాన వ్యాపకుడు గాన సకలేంద్రియముల్
 వాని వెనుదవులు నెందున్
 గానఁ దలంచినవి విన్న కన్న వి యెల్లన్

చం. కనఁ బడినట్లు సూక్ష్మతనుకారణమై పాదకట్టి నట్టివిన్
 వినుండవి రాజస ప్రకృతి వింతగు తైత్తిగుణోబ్బణంబునన్
 గనునది పుష్కరాసమునఁ గల్గు ననేక విధంబులై తగున్
 దినుసులుగాఁ గలవ్ తనులు దీన నైఋంగకరణ ఫలస్థితుల్

౧. వె. బొంకు పల్కువతడు పాసం కం కన్నముకల

రోజున మదియు గూడికెక్క

దందు ఎరుస నాలుగు జాల నేడవ్వు

..... హస..... చిర్య సమరు

కం. పనుల విడుచు నెడం గనుకల

పాసంగున్నానైదు నాల్గ్ బూనిక ఫలద

వ్యసనతి సర్పము కుడిభజ

మెసకం గలపం గనిన శుభము రెంతయం గల్గుక

సీ. హస్త్యశ్యడోలిక లాండోలికలు వెన్న

నడవకం బ్రభువులు నడచు చేరు

రక్తధారలమేయత్నముల పశుగణ

బ్రాహ్మణులక గన్నం బరగు శుభము

జెలక పామును దేలుచేరియంటంకం గన్న

[భార్య కప్రియమగు ?] బావివడకం

గన్నెలం జూడకం ఘనసౌధులులపై

జనులతో నుండంగజలధి దరిని

తే. గీ. నుండకం గలం గన్న వేతోకరి దాన్య

కుమరు నట్లుక ప్రణగామ్రు నధిక హర్ష్య

ధనకనకపుష్పవనములు గనుట రెన్న

శయ్య మండకం గలకన్న సౌఖ్యమొదలు

ఎం. లకుముకి తోడి క్రొంచమొకలావుకం గన్నెన నన్ని నిల్వకం

బ్రతికిత వాహనస్థితులం బాడుగృహములలో నుఖాసన

ప్రకరముల వనిత స్ఫుటపంకజ పాంశురవస్తువులగనక

సుకరవి ఘోరి యక శుభము శోభనముక గలుగుక గ్రమంబునక

కం. నీలాంబరసుమ భూషణ

జాలాన్యతపతులం గనిన సరవి ధరంబక

లీలక సూర్యుని జందురు

లోలకం గలకగనిన రోగపుంజము లొదవుక

ఆ. వె. కొమ్ములున్న బలు మెకమ్ములం బలుకోలి

నట నివంగి నెగయనట్టి పడీ

సంత్యదుష్ట జనుల సంబు వర్షము జల

మింకం గనెడు కలల నెసంగుం గీడు

ఆ.వె. నలుగురెట్టెం గనిన నలుపుతె తెల్లని
వస్తువయము లుండు వడుపుగనిన
రక్తపుష్ప గంధరాజిం గన్మోనఁ గీడు
కనని విననికాంతం గవయ గ్రహము

సీ. మొండి ముక్కిడులను దండహస్తులఁ బాశ
ఖడ్గ సంభ్రతుల వికారతనులఁ
బెట్టుకొట్టఁగ నుండఁ? వెన్నయు నేయియుఁ
బెరుగు తెలాంగుల ఖరము మేక
కాక గృధ్రంబులఁ గాఢము సంకంబు
దుర్లక్షములతోన మెలఁగఁ
దానంబు నేయంగఁ దై లాంగుడగుటయు
పెహుకుండము లేరు భూమి మిట్టు

తే.గీ. పుట్ట సౌధంబు నొకటియై పాసఁగ నెక్క
క్రొత్త లోకధరింపఁగఁ గోరియొకరు
పల్కఱునుబిల్వ దానఁడ్వఁ గలలఁ గనిన
లోకభయపీడి చింతనానీక మొదపు

కం. పచ్చని లోకలు సొమ్ములు
నచ్చుగఁ గల చెలులలఁ గనిననది సంపద తా
నెచ్చుగమృతిగనఁ గుణపము
నెచ్చుగఁ గవొనుటఁ గల్గు నెంతయు వేడ్కల్.

తే.గీ. ఆన్నమున్ భక్ష్యముల్ తినినట్లు శారులు
తినినఁ గనినట్లు నైరిభోష్టనప గార్ద
భయతరథ మెక్కునట్లుగాఁ బాత్ర నీర్ల
ముంపఁ జేరంగఁ గలగన్న మొనయుఁ గీడు

కం. వననిధి పొంగుచునింకఁగ
గనుకల యాప్తజన బంధుగణ నాశమగున్
ఘననృత్త గీతవాద్యము
విన నూతన బాంధవజన వీరుణ మొదపున్

తే.గీ. తొండలన్ గూరమల్లను బండుటాకు
పాలపడియుఁ గాక కన్నట్లు చెట్టు
ఘృతము పరమాన్న భోజనోద్యుత్తి పొగయు
వీడుకొలను గలంగనఁ గీడు లాదపు

శీ. సంకిర్ణ బంధంబు సంతాన మునగూర్చు
బెడఁగు ముత్తైముగన్నఁ గొడుకు గలుగు
మశక మక్షికముల మచ్చెల హంసము
గలఁ గన్న సంపదల్ గలిగివెలయు
మంచివారలఁ జూడ మంచివి శేమాలు
మంటఁ గన్నొన తుభ మహిమదనరు
నమిత పాదముభావయవ దేవతలఁ గన్న
దేవతార్చనలు తల్పేవఁ గనుట

తే.గీ. చాలసుఖములు నారోగ్య ఫేలలాదవు
నిట్టి స్వత్తు ఫలముల నింగితమతి
వైద్య జనులు తుభాతుభావాద్య గతులు
దెలిసినేయుఁ బ్రతిక్రియ ఫలము లొనఁగు

వ. దేశకాల ప్రకృతి విశేషము రఱింగి సాధ్యాసాధ్యనిర్ణయస్థితిం బ్రతిక్రియ
సేయందగు నింక గాంధర్వవేదక్రమంబు వివరించెద—

శీ మానితంబగుచుబ్రహ్మ గ్రంథి వాయువు
దనరినమందర స్థానకమున
సేమింప భండోపలీముఖ్య శ్రుతులకు
నలువైన హృదయోర్ధ్వ నామలయెడ
సెనసి తిర్యక్ష్ణిడులను బుట్టి సౌబగొందు
శ్వసనంబు శ్రుతులకు స్థానమగుచు
రమణీయమగు దత్స్వరము వినువారల
తెల్లలకుఁ బండువుచేసి వెలఁను

తే.గీ. వెండి బ్రహ్మహ్వయ గ్రంథి మండి యూర్ధ్వ
గలిసి నడచుచుఁ గ్రమముముగ వితత నాధి
హృదయ శంత శిరో వక్త వృత్తితాన
కముల ధ్వని గూడినది నాదమమర నందు

శం. పరగునకారము ప్రాణం
బరయఁ దకారంబులొపితాస్యందగుచుక
దిరముగఁ బ్రాణాగ్నులలొ
నిరబొందఁగ నాదనామ మెలమి వహించె

తే.గీ. సురుచిరమ్ముగ నతిసూక్ష్మ సూక్ష్మ పుష్ప
గురుతరాపుష్ప కృత్రిమ స్ఫురణ నామ
ముల క్రమంబగు తానకంబులఁ జెలంగి
నాదగతి యొప్పు సంగీత వేదు లెఱుంగ

చం. మృదయ గళోత్తమాంగకములెన్నఁగ మృదముఖిత్రయస్వరా
స్పదముల కొక్కటొక్క టికి చక్కదగుణమ్ములుగాఁ బొసంగు ద
త్పదముల నాద సంభవలసత్పవిత్రేదములేపు మీఱుని
ర్వదియును రెండునాడులఁ దిరమ్ముగఁ బుట్టె శ్రుతుల మరుద్గతి

సీ. మొదలఁటి శ్రుతికి హెచ్చొదలు రెండవ శ్రుతి

తనభ్యమమున నాదంబు పొడిమి
క్రమ్ముక యవిరళగతి నొప్పు శ్రుతి మట్టు
దగఁ బుట్టి దాన సప్త స్వరములు
నాటింట పడ్డ మెన్నఁగ నేడింట ఋష
భంబు గాఁధారంబు బరగు తొమ్మి
దింటఁ బదుఱుంట విచ్చుట మధ్యమము పది
యేనింటఁ బంచమ మెలమి నిరగ

తే.గీ. దింట దైవత మిర్వది రెంటు దగ ని
పాద ముద్భవ మయ్యె వివోదలీలఁ
తాలు విఠిగినఁ బెరుగగు పగిది శ్రుతుల
కలయికల చేత స్వరములు వెలసె నిటుల

కం. గీత ప్రబంధముల నీ
రీతిఁ బేర్చిడఁగ గమి సరిగమపదనిస
భ్యాసే సంజ్ఞలఁదామై
శ్రోతవ్యంబగుట స్వరసుశోభనత దగు

సీ. ఆయుర కరణ మధ్యామృదు లిష్టము
లనఁగ వైదగు తాతు లాశ్రుతులను
గలవని స్వరములఁ గలసి నాలుగు మూడు
రెండు నాలుగు నాల్గు రెండు నొకటి
రెండు పద్యముల నుండు నలంకార
ములు నాఁగ స్వరములు వెలయు నాల్గు
స్వరములు గూడిన సరవిఖండములు మూఁ
డిరవైన కళయన మెరవడినగు

అ.వె. సత్తుతుడ జాతి సంగతి దగు నలు

తారములకుఁ బేర్కఁగఁ దదీయ

మగుడు షడ్జముఖ్యమై యిట్టు లాప్యగుఁ

గంబశాస్త్రతరనిగదిత మగుడు

కిం. స్వరభాగలు ఋషభస్వర

విరహితమై కైశీకియ విఖ్యాతిఁ దగున్

దర గాంధార నిషాదో

తరణములగు జాతులచటఁ దగు స్వరయంత్రీ

సీ. గ్రహ మంశమనఁగరాగములకు మొదలగు

వహి నవి తారవ్యవస్థ మంద్ర

మట్టిద న్యాస విన్యాస లుపన్యాస

సన్నాప్తసంబు బహుత్వ సరణి నల్ప

మంతర మార్గంబు నట మెడ నొడవ

సంగీత వస్తు ప్రసంగతిఁ బడు

మూఁడోపు సంపూర్ణమునకు నంగములై

స్వరముల గల జాతిసంక్రమణము

తే.గీ. తారకంబగు లక్షణోత్తరీణఁ గామ

చాగిగునఁ బొల్పు గీతమ్ము చాలు తరిటి ?

న్యాస మంతరగోపనమగు స్వరప్ర

చార మాంతర మార్గైక సంజ్ఞ నమరు

తే.గీ. షడ్జ మధ్యమ ఋషభపంచమములెన్న

దైవతంబు నిషాద గాంధారములును

దైవ్యచైత్యక మాని నిత్యమ్ములందు

ప్రాప్తమగు షడ్జమధ్యమ పంచమములు

కం. దైవత ఋషభములవనిప

పావనకులములు నిషాదపముగాంధార

శ్రీ విక్రముల భవమన్యము

లీ వసుమతి శృంగజాతి యెన్నఁగ వరుసక

సీ. తమ్మి కెంజాయయ నెమ్మి కంఠముబరె

వర్ణంబు బంగరు వడుపు మొల్ల

పూరుచి పవ్వని పాలుపు పసపు మిన్న

ధూసరచ్చవి క్రమధూర్యహమున

పదాదులగుస్వరచ్ఛాయలు జంబంత
రీపాదులు ధృవరీతి కటాల
రసమలదృఢత వీరిరొద్రముల్ ఋషభ ప
డజ్జములకెన్నఁగ దైవతమున కుభయ

శే.గీ. విక్రమముల కరుణారసవృత్తి దగు ని
పాదగాఢారములకు హాస్యరుచి రసము
లలరు పంచతు మధ్యమ బులకు జన్మలు
గూడ గ్రామముగిలి స్వరహటమయ్య

మ. శ్రుతిజాతి క్రమస్థితి స్వరములచో నిల్పటక మూర్ఖనా
స్థితినిపుణ్ణ బ్రథమము పడజ్జ మట నర్థిక మధ్యమంబా ద్వితీ
యత, శుద్ధంబగు పంచమంబుల వృత్తియంబయ్య స్వరొని యా
గ్యతనుండుకావని నల్ప కాథ్యుల తదీయచ్ఛాయలం జేయఁగన్

ప. పడజ్జ మధ్యమ గ్రామ బులకు లక్షణంబు ఛాయాకల్పనార్థంబుగా నొడివెడసని
వెండియ—

శే.గీ. పడజ్జ మధ్యమ గాంధార సంజ్ఞ గ్రామ
ములకు నధిపులు విధిహరీతులు దేవ
తలు తదీయంబులగు రాగములకుఁ బలంప
సరవి శామంతపుర్న వర్తిర్తు లునికి

సీ. పూర్వాహ్లా గేయార్థ ములగు పడజ్జగ్రామ
రాగముల్ మధ్యాహ్న రాగములగు
మధ్యమగ్రామ సంభవములు సంధ్యల
గాంధార జన్యరాగములమరు
పడజ్జ మూర్ఖ నలునెంచఁగ మంద్ర రజసులు
పరిశుద్ధ పడజ్జ మత్సరులు మఱియు
నమరు నశ్వైకాంత మరయ నిట్లన తక్కు
గ్రామమూర్ఖనలిటుగాకనైన

శే.గీ. విడువదియు రెండుమూర్ఖన లిండువలన
నైదువేలును నన్నూరులైన తాన
ములకుఁ బక్షాంతరమునఁ గలుగు నేఁబ
దాటు మూర్ఖనలందుల సారగలిసి

ప. రెండులక్షలున్నవిదిరెండువేలు నిన్నూరులవిదామూర్ఖ తానంబులయ్యునిఁ
నసంపూర్ణతానక్రమంబెఱింగివెడ.—

లే. గీ. ఆమరుమడవ మడవ మార్పికమును
గాధికము సామికము ననఁ గలుగు షడ్వి
ధములు విరహిత స్వరము లాటమరు మడ
వంబు స్వరములు నైదొడవంబు చెలియ

సీ. అవనిధులైన స్వరాంతరంబనఁదగు
ససరిగలు సమీక సంజ్ఞానొప్పు
సరి గాధికంబగు షడ్జ మార్పికమును
లాలిత ప్రసార మూలమిదియె
స్థిత మడవొడ వార్పిక గాధికములు సా
మికము స్వరాంతర మ్మితంబు
నిల నేడు నూలులు నిరుపది నూఁటిరు
వది యిరువది నాల్గు వరుసనాటు

ఆ. వె. రెండు వొకటి తానరీతులు జనియించు
తై శికంబనంగఁ గలదు జాతి
స్వరములొక్క కొన్ని జనక సాధారణం
బుదితమగును దాని తుది స్వరము

లే. గీ. ఆమరు స్వరములు సూలదులనఁగఁ దాళ
యక్తి వొకకళ చిత్రమారొక్తి మాగ
ధియు ననెడిగీతి వార్తకవ్వికళ సంధ
విత మనఁగ గీతి యొప్పుగు చతురశీల

వ. మఱియుఁ జతుష్కళ లైన దక్షిణ మార్గంబునఁ బృథుల యనుగీతియు నిట్టితి
విధగీతులకు జట్టితా త్పత్రకమనెడి తాళంబెసంగు నట్టితాళంబునకు వినియోగంబెట్టివనిన

లే. గీ. తనరు నాక్షిప్తకీ ప్రసాదకులు నంత
రైయు నైమ్మ మికియు నాల్గు రహిని నాట్య
గతినిఁ బ్రథమాంకమునఁ దుదఁ గలది తెల్పఁ
దగియె నాక్షిప్తకలు మెడతక్ బాసంగి

సీ. అదియు ద్వాదశకళ యొకళ లఘుష్ట
కంబు ద్విత్రి స్వరగతి లఘువగు
నాదిమథ్యాంతంబులవి కుంద్ర మధ్యమ
జారక సంజ్ఞలఁ దనరియండుఁ

చెలియ స్వస్తి కము వృత్తి వ్యయంబనఁగ నం
ద్యావర్త మబ్జత్తంబు భ్రమర
మబ్జ గర్భామేడి తాళ్యలరాగ
కదంఁముల్ గలభ భేదంబులమర

లే.గీ. రంజన యొనర్చు కతమున రాగమయ్య
నింకఁ దల్లక్షణ క్రియలెల్లఁ చెలియ
వినుఁడు మాళవ పద్జ సరిజనిత మగుచు
పాడవ ప్రాప్తి స్త్రీ రాగ సంగతితగు.

నీ. రమణీయ గౌళమేకము మాళవము తాళ
మమరు హత్తెను పూర్ణమగుచు నొప్పు
లిలితరుచ్చుట్టె తాళము పాడవము పూర్వ
యామమ్మునకు నది యర్థమగును
నలువైన సారంగ నాటతాళము డెంకి
పూర్ణమ్మునై యొప్పు బొప్పమీటి
వరుస గుజ్జరి పాడవమట తాళంబు కాం
భోజి పూర్ణంబట్టి పాల్పు దక్క

లే.గీ. లలితహిందోళ ధన్యానులమరు గుజ్జ
రియును దేశక్షి గుండ క్రియయు వసంత
మలహరులు దేవగాంధారి వెలయ [రేష]
[క డవా] ల కర్తంబు భూపాల కలిత మగుచు

లే.గీ. కనడ బంగళ కేదారగౌళ శంక
రాభరణ నాదనామ క్రియలు మహాజ్ఞ
రచిత ఘంటారవమ్ము సారంగనాట
లిర్వదియు రెండు పగలు రేయింటిం దగును

వ. ఇట్టి ద్రావిడ ద్రావణ్యంబులందు భూపాలాదిపురుషరాగాష్టకంబునకుం బ త్తు
లగు చతుర్వంశతి స్త్రీరాగంబుల నరువది నాల్గు మిత్రంబులు జనించె నందు పాలి, సారం
గ, హంవీర, రేవణప్తి, మేఘరంజి, తురంజి, పదపంజర, పూరి, సావేరి, హసావేరి,
మంగళ కాళిక, నారాయణ గౌళ, మంతుగౌళ, కన్నడగౌళ, మాళవ గౌళ. ఈకవరాలి
పున్నాగవరాలి, మంతుకరాలి, తొండవరాలి, హజ్జ, భాది, మిరుకల కాంజోది, మిస
కల కాంజోది, నీలాంబరి, బిలాహరి, మధ్యమావతి, ఉశాని, ఛాయాగౌళ, రవిగౌళ,
పూర్వగౌళ, మంతలవరాలి, ముఖ్య రాగంబుల ప్రస్తార క్రమంబుల ననంతరాగంబులయ్యె
నిట్టిరాగ మార్గ స్వరబద్ధంబులగు గీత ప్రబంధంబుల భేదంబు లెఱుంగవలయు మఱియు
విచారింప.

సీ. ఆరోహణాపరోహణములు స్థాయి సం
 చారచతుర్విధ చారములును
 మేలాపకోద్రాగహ లాలితాకోగధృ
 వములంగములు గీతసమితి తెల్ల
 స్వరతాత వచనముల్ బిరుదు గద్దెములు ప్ర
 ఒంథపడంగముల్ పరగనవియు
 చౌపత్తి భేదముల్ సరవి శ్రీరథక
 కలహంస శ్రీరంగకైవళాదు

ఆ.వె. లిట్టిగీతవేద మొమి నాదబ్రహ్మ
 మరయ మేటి యోగ గరిమలెన్న
 సరమశబ్ద పరవిభాగ తత్వ బ్రహ్మ
 విదుల నడిగి నెలియు విధము మేలు

కం. వేదోత్తమంబు క్షత్రియ
 వేదితమున్ సాధుజన వివేక విహిత మ
 ర్యాదాస్పదిమైన భను
 ర్వేదము వివరింతుఁ దెలియ వినుఁడని యందున్

కం. దక్షతఁ బదియును రెండగు
 లక్షణములు త్రివిధమైన లక్ష్యంబులు శం
 తిక్షమ యుక్తిని విల్కఁ
 డక్షయమతి నెఱుంగ వలయు నభ్యాసమునన్

సీ. వేళలెఱుంగుచు విలుఁ బూనుటయు దృఢ
 ముష్టి మట్టుగఁ బట్టు మురుత్ర పెద
 వ్రేల నుంగర మిడు విధము నాసక నేయు
 నేర్పు నిశ్చలదృష్టి నిల్పు దెఱుంగు
 నిలుచు పాదన్యాసముల విభేదములు
 నాకర్ణముగ గుణమటు దివియుట
 యాతపహాస ఘాతాదుల తెడయుట
 యేయునయ్యెడ నిల్పు నెసకములును

తే.గీ. సమతసరి తోయునెడ తనువిముడు కొనుట

శరము విమేరుక వననీక వాయవేయు
 టుంగరము నారి సమత పానంగ జూచు
 టిట్టి పదిరెండు ఒకముల నెట్లుకొనిన
 లక్షణములు వేర్వేలు లలితమగును

కం. జల్లని వేళలఁ జేతన్

విల్లిధరించుటలు లెస్స విసరెడు గాలిన్

బెల్లగు నెండన్ వేళ్లులు ?

నల్లన నల్లనగుగాన నభ్యాసదశన్

కం. తలము ధనువంట నీ కం

గుళముల నణఁకువగ మధ్యమాంగులి వెనుకన్

దళముగఁ దర్జనియుండఁగ

బొంముప్పిన్ విల్లు బిగ్గఁ బట్టఁగ వలయున్

తే.గీ. నారిఁ దివియుచు భజిమునఁ జేర నీక

నుంగరము వామదిశయందు నుండఁ దర్జ

ని నఖమటఁ గప్పుకొని వ్రేలు దనర వాటి

సంధి శర ముప్పఁ దివియుట శాస్త్ర సరః

సీ. వామాంఘ్రి భజిములు వలనొప్ప నగముగ

నమరించి యాకాలి కడ్డమగుచు

నుండఁ గుక్షీపదము కొదవించి యారెండు

మడిమల నడుమొక యడిగెడుండు

నటుల నిల్పుటలు శ్రత్యాల్లీధ మది వివ

ర్యయమైన నాల్గవనఁగఁ దనరు

వడిలన్మ మేయుచు వామాంగుళము నేల

బలుల్లగ నూనియాపట్ల మడిమె

తే.గీ. యెత్తుటలు లెస్స గుణియేయు నెడల శరము

కరముచాయఁగ నిరుచెయ్యి సరిగనుటలు

పూర్వ పాదాంగుళము చాయ బూను టొకటి

యంబుతుదఁ జూడ్కి గుని గనుటదియు వొకటి

తే.గీ. సప్త పట్నంచశత చతుశ్శత శతత్ర

య్యుల కొలఁది మణియేయునపుడు వరుస

నయ్యనామిక మొదలుగ నైదువేళ్లు

గుదలకై యంప మొనసరి తొడరఁ గనుట

కం. పిక్కలడ నేసిదేహము

చక్కఁగ నిడివింటి వంపుచాటున నిడియే

చక్కటి కదలక బెబ్బలి

యిక్కువఁ జొంచుటలు లెస్స యంతయుఁ గడకఁగ్గ

తే.గీ. గుహవెడలివచ్చి దిశలుగన్గొనుచు వాల
మవనిఁ దాటించి గమకించునట్టి తెద
పులి విశంబున నేయుచోఁజూసఁగవలయు
పింజ పింజుట నేయుట వేర్చిఁ దగును

కం. పారవోయినవేఁ తెల్లిన
నెరవిరికిన విల్లుమాని నిడివి దృఢంబున్
గురిచక్కని దగుమింటిన్
దురుసగుతానకములమరఁ దొడరుట లావున్

ఎ. అభిధ ప్రత్యాభిధ సమవిషయ చిత్రప్రకారాది స్థానక కుశల బుద్ధుల నమరి, దృఢ ముష్టి డూరాపాత లాఘవ చిత్రగతుల నతుల చాతుర్యత సకలాయుధ శ్రేష్ఠంబగు శను భువంబ్రవింజుండైన ఘనుఁడిహవరసుఖంబుల బొదలునని సూతుండు ఖటౌప్యము లెఱింగింపెద వినుడని మునుల కిట్లనియె.

తే.గీ. తర్కములు రెండు వొక్కటి దండనీలి
సాంఖ్య శాస్త్రంబు మఱియను సారలీల
పూర్వ మీమంసముత్తరపూర్వమైన
యట్టి మీమాంస శాస్త్రంబు లాఱునయ్యె

సీ తర్కద్వయమునందుఁ దనరు గౌతమకణా
దములు పొడవే పదార్థముల గౌత
మము, కణాదము పదార్థములాఱిఁపిందగు
నల ప్రమాణప్రమేయము : సంశ
యము ప్రయోజనము దృష్టాంత సిద్ధాంతావ
యవతర్కములు నిర్ణయమును వాద
జల్ప వితండముల్ సరవి శాస్త్రాశాస
ధల జాలినిగహ స్థానములన

ఆ.వె. గౌతమంబు ద్రవ్య భున గుణకర్త సా
మాన్యగురు విశేష మహిమల సమ
వాయమనఁ గణాద వరతర్క షట్కృత
పార్థతత్త్వ సంవిదతుల ముక్తి

సీ. జ్ఞాన నిరతులకు సమకూరు నెప్పుడు
నానాత్వసంసిద్ధియనఁగ వేడ్క
వినుడడు తన్వాద్యేకవింశతి దుఃఖాంత
మిర్థ స్వరూప సమృతము దలఁచ

పరుస శబ్ద స్పర్శ వర యాప రస గంధ
 హృదయముల్ పడుబ్బిద్ధ లింగ్రింగములు
 నాటు సౌఖ్యము దుఃఖ మది యిర్వది యు నొక్క
 పై యొప్పు విజ్ఞానులైన జనులు
 దలతురివ్విధములు తొలుమతంబునఁ బల్క
 నమరు బోడశపదార్థముల యందు

తే.గీ. నవనిఁ గన్గొను తెల్లఁ బ్రత్యక్ష మయ్యె
 మహిఁ బొగఁ పప్పి కలిమనుమానమయ్యె
 దానివంటిదె యన నుపమానమయ్యె
 మఱియు వినుతెల్లి శబ్ద ప్రమాణమయ్యె

ప. ఇది ప్రమాణ పదుష్కంబగు. ద్రవ్యగుణ కర్మ సామాన్య విశేష సమవాయములు ను
 పట్టదార్థములయందు

కం. ఈ విధిఁ బెక్కులయిన నం
 దావలనన్ మొదలిదైన యాత్మ ద్వివిధతా
 జీవాత్మయుఁ బరమాత్మయు
 నా వేత్తయొక్కటగును నానాతనులక

తే.గీ. తనువులెన్నఁక భోగసాధనము ల్నిది
 యములనఁక జ్ఞానపంపక మటాల మఱియు
 ద్రవ్యగుణకర్మ సామాన్య తద్విశేష
 మనఁక సమవాయ మీయాలు నర్థమయ్యె

సీ. తొడి ద్రవ్య భేదముల్ తొమ్మిది పంచభూ
 తములు కాలదిగాత్మలు మనసు నన
 గుణ మిరువది నాల్గు గుణులులఁ దగు యా
 రసగంధములను స్పర్శమున సంఖ్య
 తరిమాణతను బృథక్త్వతను సంయోగ వి
 భాగ పరత్వ తాపరత గురుత
 ద్రవత స్నేహతను శబ్దమున బుద్ధిని శుభ
 తను దుఃఖమున స్పృహతక బ్రయత్న

తే. గీ. భర్త విద్వేష సంస్కారతతి నభర్త
 తను విత్కరింపఁ గల్గు భేదములఁ దనరి
 కర్తము మనశ్చలన మెన్నఁ జేర్చి జాతి
 యగుట మాత్రమే సామాన్యమనఁ దలర్చు

ఆ.వ. ధర విశేషమనఁగఁ బరగు నిత్యద్రవ్య

వృత్తి యది విశేష విధ పదార్థ
మాయతగతిని సమవాయ మన్నదియె సఁ
బంధమనెడిదియె భావమరయ

కం. ఇదియర్థ భేదగతి న

య్యదనన్ బుద్ధియన జ్ఞాన మన నది రెండొ
నది యను భవమున్ స్వరణము
విదితంబింద్రియము లణఁచు విధమున నరయన్

సీ.గీ. యత్నము ప్రవృత్తియనఁదగు నదియె పుణ్య

పాపకలితంబు మోహ కోపములు రాగ
మోసంగుటయె దోషమనఁదగు వసుధ మఱలఁ
బుట్టుటయె ప్రేమ్య భావము నెట్లు కొనగ

కం. ఫలమనఁగన్ సుఖదుఃఖం

బుల యనుభవమగుట వీడజొందుట దుఃఖం
బుల మోక్షం పవర్గం
విలరఁ బ్రమేయంబు తెఱగు లగు నిది యెల్లన్

సీ. ఒక్కటిఁ గాంచి వేతోకటిగా నెఱచుట

సంశయంబనఁ దగు జనుఁ డొనర్పు
యత్నము సఫలమౌటది ప్రయోజన మెన్న
వాదియఁ బ్రతివాది వాదసరణి
కనుగుణంబగు నిదర్శనము చెప్పుటలు దృ
ష్టాంతమా శంక లేదరయ దీని
కనుట సిద్ధాంతమా ననుమానవాక్యాంత
మవయవంబగు నప్రియ ప్రసంగ

తే.గీ. మదియతర్కము నిర్ణయంబగుట తిరము

నేయటయె జ్ఞానమగు తత్వ చింత బొలఁగి
పలుకునది వాదమగు, జయ ప్రాప్తి వాడువు
కతలు బిల్వంబు తర్కక్తి గణులి నిట్లు

సీ.గీ. అత్త పక్షము స్థాపించు నలవు లేక

పరమతము దూషణము కాలు పట్టునది వి
తండ, మనుమాన దూషణతం దలిర్చు
వాదమన్న హితాభాసనాఁ దనర్చు.

సీ. రహి నభిప్రాయాంతరముతోఁ బ్రయోగించు
 శబ్దార్థమున మావ్యసరణి నాడు
 సది ఛల మనఁదగు సమర సుతర మీమి
 జాతియౌ నటించరాజయము దోఁచ
 నైరిమీట నాడుటఁ నిగ్రహ స్థానము
 నొగి బోడక కదార్థయిక్కు లిట్లు
 బెలిసి మోక్షార్థము దీనందనేరక
 వాది భంజన ధరావర్య రంజ

తే. నముల కుశయోగమున నంధతమసహృద
 సమగృహస్థితి బుద్ధి జాడ్యమున జనులు
 కొందఱిందందు సుఖములు జెందరందు
 హరికరాయణులధిక సౌఖ్యాభ్యులరయ

మ. ఇది తర్కస్థితి దండనీతి యనఁగా నింపారు నెందర్థతా
 ప్రదేశకా తాత్పర్యస్థితి ప్రకర సిద్ధంబై ధరాధీశపు
 ల్యదమై పాతకదండ నార్హమును సత్య నైర్వృత్య వర్ణా శ్రమా
 స్పద ధర్మకతి పాద్యమై వినుఁడు తత్వాప్రసింబు మోదంబునక

కం. దురితాత్ముల దండించుచు
 వర సజ్జనతతులఁ గరుణవర్ధిల్లఁగ భూ
 వరుఁడరసి మనుకవలయున్
 దఱచగు వ్యవహార దశలఁదజ్ఞులు పొగడక

వ. ధర్మాధర్మము తెఱంగి దండించు దగుటజేసి తస్మిన్మయ కరుణవలన నృపతి
 యెఱుఁగవలయుంగావున.

సీ. పటుమత్సర శ్రోధపక్షపాతాధర్మ
 దుశ్శీల నిరతులఁ దొడరనీక
 శాస్త్రధర్మ వివేక సత్యదమశమ సం
 యతుల విప్రుల సభాస్వతులఁ జేయ
 దగు, వారు లేనిచో సుగుణులెవ్వరొ వారి
 మౌదుఁ దక్కఁగ సభఁ జొనుకవలయు
 వేగుర ముల్సర వేడ్కురగా ద్విజ
 వర్ముల సభ మున్నవలయు నీతి

తే.గీ. సారిదిఁ బిలువక సభకు వచ్చునతఁడ బ్ర
యత్నమునఁ జేరనీక ధర్మార్థవేడు
తన వారలచే వాడు లఱఁగ మేలు
శిష్ట పాలనులగు నృప శేఖరులకు

కం. కులశీల వయోయాపము
లలవడు ధర్మజ్ఞులైన యనఘాత్ములవై
త్యులసభఁ గూర్చుకొన దగుని
శ్వేలమధ్యస్థ ప్రచార సత్యలయినచో

తే.గీ. బ్రాహ్మణులు సర్వదేవతా ప్రతిములగుట
నధ్యయన శీలములు గల్గినట్టి వారి
లున్న సభ దేవసాన్నిధ్య మొనరు కతనఁ
బలుకుబడి వల్ల ధర్మము బయలు వడును

కం. కనిచెప్పమి కనకనై చె
ప్పినదోషము లొందుగానఁ బెద్దలు సభలకే
విను వినుకుల కనుగల్గిన
ఘనుల సముల సభలఁ గూర్చు గాదగు పతికి

చం. తగుజనులెల్లఁ గూడి యిది ధర్మమటంచు విధింప నట్ల నా
జగతివిధుండు తత్ప్రజలఁ జాతురితో నియమింపఁ బుణ్యహా
సగడున నేయకున్న సచివాస్తపురోహితులెల్ల భూవిభుకే
మిగులఁగ నీకధర్మగతి మేకొనఁ జేయుట యొప్పు నెంతయుకే

ఉ. వారిని కోర్కి నయ్యుభయవాదుల ప్రార్థన నేయ ధర్మవి
సార్తకుఁడాలకించి పెరిసభ్యులు మెచ్చుకొ ధర్మయుక్తిమై
కూరిమిఁ దెల్పి లెస్స విసంగూడమి భూవిభుఁ జెందుఁ బాపముల్
భారుణి సభ్యులక్షణ బుధ ప్రకరంబట లేక యుండినకే

ఆ. వె. ఎవ్వఁడేని సభ్యహితలక్షణుండు వానిఁ
బ్రాడ్విహకుఁ జేయఁ జికిషర్ష
కుతఁడు ముందువెన్ననగు ధర్మములు పట్టి
యరసి నిర్ణయింప నర్హుడగుట

కం. మోహభయలోభమత్సర
సాహసములఁ దప్పఁ బలుకకాగ్రోక్తముగా
నూహించి వారిదండన
కోహటిల నొసర్పవలయు నుర్విపుండలరకే

కం. అమరఁగ సృష్టాచారము

సమయాచారము నిఖిల శాస్త్రార్థ లస

త్కమ మెఱుంగు ననవరాధుం

డనులుఁ డవధ్యుం డచాధ్యుఁ డాశంఢవటఁ.

సీ. క్రమత నల్పదియ నెనిమిది సంస్కారముల్

కలిగి కర్మతయ కలితుఁ డగుచు

ఎనుధఁ బ్రసిద్ధుఁ డౌవాఁడు మోసము పల్క

దండింపఁగారాద ధరణి పలికి

సమయ శాస్త్రాచారముఖల గతులిత

రులు పల్క వినియని గలఁగఁ జెలియ

తే వ్యవహార మానెసఁగు నాతనికి శం

కాభిసూగమ్మ తత్త్వాభియోగ

తే.గీ. మనఁగ వస్తు దర్శనాదులు ప్రత్యక్ష

దర్శనంబు నగుచుఁ దనరఁ గనుట

తెఱుఁగ ననుట యిదియె యిదిగాదనుట రెండు

గలిగి మత్త వృత్తిగఁగి యొకఁడు

కం. పాపమెఱుంగమి నన్య

యాపరత్న బైడి భూమి హరియింతుడ

ద్యాపారమప్తవిధములఁ

జాపట్టు నిజము జొంకు చొప్పానరంగ

ఉ. అప్పదిగాదు కూలిడిలివంచును తానము నేసి తంచు నీ

వచ్చుడు నించుమీఁచుగఁ గ్రయంబొసరించిలి వంచెఱింగియొ

జొప్పొకయింతయొక గనని సూటిగ వాటికిఁ గూడియిచ్చి తం

తెచ్చుడు నుద్ధరించుపని కిచ్చిలి నొనని లేదు నాడనక

తే.గీ. స్వామి పేరను టాహత్యరణి, బెదరు

నేయుటయు క్రుచ్చిలింతుట స్త్రీ ధనంబ

నుటయు జూదంబునం బిలుచుటయు వాదు

లివి యసాధ్యగతుల నూటయెనిమిదయ్య

వ. చుఱియఁ బెక్కఁబెఱుంగులగు వ్యవహారంబులై ధరంబరగె బలవంతులొనఁ
యను దేశంబేకంబుగాఁ బూనినదియె రాజావలంబుననైనయని వ్యవహారంబుః
చుత్త మద్యపాయి నీచస్త్రీ లవల్లభుల వ్యవహారంబునకుగా వొక్కరుండు వచ్చి

వారలఁ బలువంబులక తత్కార్యంబు లరసి దండించునది. బాలవృద్ధ గర్భిణీ శిశుజనా నాభులకేదియొ క్రమ పరామర్శించెలిసి ధర్మంబునిలుపునది. సమక్షంబైన వారలితరులచేఁ బలియొలుంగునట్లునరించి తదాచూయమానులై వ్యవహారంబులు దీర్చుకోవలయు నిట్లెరింగిధర్మంబు దస్పనియతండు ధర్మాసనస్థితుండనఁ జరగు వెండియు.—

సీ. దాయాద్యమన ద్వేషత నబద్ధతంచెల్పు

టదివేగమున నరయంగ వలయు

సభ నొక్కగలిసుండుచండ మంతకుమున్న

చెచ్చి నాతండ యసిద్ధుడఁడ్రు

కాలకర్మస్థానక ప్రవాసా సిద్ధు

లన నాల్గు దెఱుంగు లొనట్టినారి

దండించుచు యథార్థముచెల్పు మనఁదగు

ననుభవ నిజమాడు నర్థి బొంకు

తే.గీ. వాఁడు ప్రత్యర్థియన్ బూర్వనాదియయ్యె

ప్రాయఁగాఁదగు వాఁడును వాక్యసరణి

నొరసి పల్కెఱునడిగి తదుక్తు లెఱింగి

పురుష భేదము సభ్యు లేర్పఱుపవలయు

ఆ.వె. స్థానతత్త్వ వస్తు సంఖ్యలవియు లక్ష్య

మావిధంబు లరసి భావమరసి

యది పరిగ్రహక్రయములకు బలవత్త

రంబు పూర్వ విరచితంబునగుచు

తే.గీ. అన్యవాది క్రియాద్వేషి యస్థిరుండు

యట నిరుత్తరుండును నిల్వ సంపరాసి ?

వాఁడు నేగురు హీనపు వాదులరయ

నండుల సమర్థు నసమర్థు నరయఁ దగును

గర్హస్థాన జాతి సంజ్ఞాధివా

సములు దేశము నొక్క సమముగాఁగ

నుభయవాదులు దెల్ప నొగఁ బ్రమాణమె కాఁగ

దెలిసి పర్యేషలు శోధింపవలయు

తైత్తి తైతామహ ప్రభురాజీయమ్మ

లగు నెడఁ దన్ముల మరయవలయు

నప్రసిద్ధ ద్రవ్యతా విధేయ విహీన

ములు నసాధకములు దెలియవలయు

తే.గీ. నిష్క్రియత నిష్ప్రయోజనాన్వితము తెఱింగి
బహుతరోక్తి యసంగతభాషణములు
పరగు ద్రవ్యనిరూపణ భావయుక్తి
క్రమ విశోధనచే నెఱుంగంగవలయు

ఉ. సాక్షియు భక్తియుఁ లభితసంజ్ఞ యనేక వివాదముల్ సభా
భ్యక్షులు తెక్కుచుండముల భర్తపుడ్రోవ విమర్శచేసి శాం
తిక్షమ వాపు నుత్తరము దెల్పక మున్నె యెఱుంగఁగాఁ దగుక
గతులుగాక యుత్తరముగైకొన నిర్ణయయుక్తి దక్కఁగక

సీ. వినిపూర్వ పక్షశోధనముచే సంగత
మవలంబనము చేసి యట నంగ
తుని దండ్యుఁ గావించి మును లభియింపుచోఁ
బలుకులు బెళుకులు దెలియవలయు
నిజమరి యర్థియు నెన్ని నత్తరవాచ
యవఁదగు ప్రత్యర్థియనఁగఁ బూర్వ
వాదినా, బొంకరి వర్తిల్లుఁ బరపక్ష
భండన నిల్పడ గరిమ సార

తే.గీ. మరయ సందేహరహితమా నర్థి పలుకు
లిందులకు నన్యమై విరోధీహ పాదమఁ
గలఁక వొందుచుఁ బ్రత్యర్థి పలుకులడరుఁ
దెలియఁదగు కల్పనిజులు పలుకుబడిన

శాం. అంగీకారము పట్టువీడమియు సత్యంబైనచో వానికా
సాంగత్యం బెడలంగ బల్కుటయునుక సభ్యులిగర్హించు నా
నంగా సత్యము నాల్లరీతుల నసత్యం బట్లయూ లేదెఱుం
గం గూడుండుట లేదు పుట్టిననుట ల్లా నాల్లదండములన్

కం. ఉత్తర పక్షమురీతిక
చుత్తియుఁ బెరన్యాయ భేదమగుచు విరోధం
బెత్తినది పూర్వపక్షం
బత్తతి నది దెలిసిపలుకనగు భర్తొక్తిక

తే.గీ. శూనుములు మారొసంగి నేనటన్న
నది పదాత్తెనచో యాకలనుట పూర్వ
సభ్య రప్పింపవలయు వాగ్జాలి పొసఁగఁ
బలికేనేనియు బొంకుగాఁ దెలియవలయు

కం. వ్యవహారములు చెప్పుట
యవి వ్రాయుట యగ్ని సత్యమాడుట వ్రాతవ్
ఇవి సాధ్య కార్యసిద్ధిక్
వ్యవహారము నాల్గుతుల పర్తింతుడగ్

లే.గీ. తగమిం బ్రత్యర్థియెడ విరోధంబు గనియె
ఖండితము నేయకనె యర్థిం గాదనుచుట
వారి మనసులుగనుగొనఁజలయు ననన్య
వాది కద సంగ్రహించినఁ బాటుచుడును

కం. కడు వాక్యధలనమునఁ
జెడు వ్యవహారము భూమి శ్రీ ఋణముల యం
దడరు ప్రమాదంబనియె
వడినెఱుంగునటన్వ సత్యవాది జయించున్

వ. ఎల్లయర్థ వాదంబులకు నిదియ ప్రమాణంబు వాదకాలంబున దివ్యశ్రువా
గరితిగాబల్కునతండు దండుడు సాక్ష్యాదులచే నిరూపితధనంబర్థి కిప్పించిరాజానకట్టు
నయియఁబుణంబుల యందిట్లు నిర్ణయింపవలయు వెండియు.

గీ. సాహసంబున విషశస్త్రాస్త్రములఁ బ్రాణి
పింసలు నేసిన నెసఁగదొంగి
లించివఁ దిట్టిన వొంచివ సంచిత
క్రూరా శరాధులఁ గులతరుణుల
దాసీ జనంబుల తగవులు దీర్చుచో
నిల దుష్ట గుణములు చెలియు డెగు
లాడిన వోడమి యానన స్వేదంబు
గద్గదికయు..... తొలు

తే. పాటు నాల్గుకుఁ దడిలేమి పరుల పలుకు
నన్నిమెచ్చుట ముఖ విపర్యక్తు లైన్య
మాత్త వికృతియు గుఱుతుగా నరనియవుడ
దండనము నేయ ధర్మము ధరణిపతికి

కం. మఱియంతెన్నెలదుష్టుల
తెఱంగెఱుంగుడు నేర్పుమెఱయ దీరాఘలనే
ర్పఱపుచుదండింపనియా
ధరణిపతికిఁ బాపమెసంగు ధర్మము పాలియన్

గీ. కనుగొన్న యాతఁడు వినిన వాడట సాక్షి
యందుఁ గృతాఘ్నండు నకృతుడనఁగ
ద్వివిధుల లిఖితుండు తెలియఁ బ్రతపుసాక్షి
యాదృచ్చి కాగతుడరయ గూఢుఁ

దుత్తరసాక్షి నా వాదభు నేతరు కృతుల్
 ప్రాద్వివాకుండు వెక్కు తనులవాండు
 నర్థి కడుండు గ్రామ్యుండా బాలేఖంకుడు సభ్యుం
 దార్దురు నకృతు లిట్లైన సాక్షి

తే.గీ. మహితకులకీల సత్య ధర్మములు తపము
 దానమును బుత్రధన శాస్త్ర తత్త్వదమము
 లమరు స్వస్థులవంతుల దౌనతండు వలయు
 స్త్రీ వివాదములకు సాక్షి స్త్రీలు వలయు

కం. ప్రతులుకొ వృద్ధులుచోర
 ప్రతలియు సాహసుండు నంబి లాల నితవదు
 ర్మతులుకొ వికలేంద్రియులుకొ
 బతితులు కోపనులు సాక్షిభావ విరహితుల్

తే.గీ. అర్థ సంబంధి పాషండు నతిప ధూర్తు
 నట్టుభుని గూటసాక్షి నెక్కుట్టు నమగ
 రనఘం డగుసాక్షి ప్రాజ్ఞులండధిక శుచియు
 నగుదు ద్విజదేవసన్నిధి నాడవలయు

కం. కులధర్మముపై వొట్టిడి
 కులకులం దత్తైన నాల్గు కడునని యడుగకొ
 వలయుకొ బొంకినచో ఘన
 కలుషగుతులం జెందు సాక్షి ఘనపాతకమై

శ్రీ. ఒందుకట్టున వచ్చి కల్గువాండగు కూటి
 సాక్షి వాడనుచితస్రణి నఘము
 లనెసంగి కల్గు సాక్షిని జాతి కొలందుల
 దండించివారిచే ధనము గొనుట
 పనికి నీలియు శుభాస్పదమతి ధర్మంబు
 కూట సాక్షులనాల్గు కోయవలయు
 జానకదంబన శాసనంబన నిరు
 దెలుగుల విభిలంబులరయ స్వకృత

అ.వె. మైన సాక్షి వలన దనకృతంబైన
 సాక్షి వలయు దేకచర్య సుభయ
 సమృతంబు సాక్షి సకలంబు విభత
 మాణమగుడు సంజ్ఞ రాణం దనరు

మ. ప్రతులైనఁ లిభితములున్నయెడల న్నారించుగా నొప్పుగున్
 ధృతిఁ దత్ప్రతులుపాత్రులున్న ముణముల్ దీర్చుదగున్ వేగఁ ద
 వ్గతిఁ దీర్చుబని లేదు బల్లిసగు లేఖ్యంబత్య సిద్ధంబగున్
 త్యుతమైనన్నతలంగ వ్రాయుదగు నచ్చో బొంక దండుండగున్

కం. చను జయ పులిక లిట్లన
 యనువొందక రాజకీయమట సందేహం
 తొనరిన నిర్ణయ విధములు
 దనరు లిభితములను నెల్లఁ దగు దద్విధముల్

స. యుక్తి ప్రాప్తిక్రియా చిహ్న సంబంధాగమ హేతుతుద్ధాతుద్ధిస్వహస్తపరమాస్తాది
 క్రియల వలన లిభితంబును ధర్మపదనానుయాధి సభ్యులు నిర్ణయింపవలయు లిభితభుక్తి
 సాక్షి వ్యతిరేకంబైన దివ్య ప్రమాణం బావశ్యకంబగు నదియు, అలాగ్ని భజగ విషకోశప్ర
 మాణంబులను నైదు తెలుగులు బరగెనవి యధిక వ్యవహారంబులకుఁ దగి శారీరదండ నార్ద్రం
 బులగు మఱియు విప్ర శిరస్పర్శక పథాది ప్రమాణంబులనేకంబులు గలవిట్టివి సభానాయ
 కానుమతి భానువాసరాది పుణ్యదివంబులు దొలునాఁడుపఁపించి యార్ద్ర వస్త్ర ధరులు
 చాబ్బులులగుచు నొనరింపవలయు.

సీ. అగ్ని దివ్యంబు పూర్వాహ్లాకాలంబున
 నంబువులందు మధ్యాహ్నమునను
 శోశదివ్యము మాపు శోరివేకువ విష
 మహిషి తప్త మాసాది విధులు
 పూర్వాహ్లా మునఁ జేయఁ బూనుట తగు దులా
 దివ్యంబు నేయు నతైఱఁగఁ వినుడు
 యజ్ఞార్థ తరువుల నట పెలామకృత్యంబు
 లమరంగ వటుము క్రిందైనచోట

తే.గీ. వెలయఁ గల్పొక్తపూజ గావించి ప్రార్థ
 సంబోధర్మచునెక్కిన నరుని ధరణి
 ద్రోయకుండిన శుద్ధుడౌ త్రోవెనేనిఁ
 గపటిగా నెంచి దండించుగాఁ బొసంగు

కం. అది వృద్ధ ప్రేమ బాలుర
 కదనక రోగులగు ద్విజాలకలవడదు ద్విజా
 స్పదము అదిదివ్యమగ్నియు
 నదియొక మామ్రులకు నివ్యమగు నర్హంబుల్

తే.గీ. తత్తమానములమరు క్షతకులభవుల,
కంబుదివ్యంబు విషము వైశ్యాన్యయులకు
యోగ్యమన్నియు శూద్రున కుచితమనిరి
పూని స్మృతివిదూరైన వివిధవయములు

కం. కొంచెపుఁ బనులకుఁ దనువు
కొంచ విరోధమగు నెడల నిట్టివి తగదం
దంచిత విషదివ్యము వి
ప్రాంచజాతికి ననర్హమనిరి ముసీంద్రుల్

సీ. ఈ ప్రమాణముల యందెల్ల దిక్పాలుర
గణదేవతా పూజ ప్రణుతి వలయుఁ
దలను బుత్రిక పూర్వదగు బ్రార్థనాయుక్తి
యిట్లు ధర్మా ధర్మ మెఱింగి నృపతి
శాసించి పుణ్యంబు భాగుర కీర్తియుఁ
గల్గి సౌఖ్యములు గాంచు నెవట
తుల ధటానామకా నిలధరారము ధర్మ
మాటకార మధర్మమగుటపిఁటి

తే.గీ. రంటి వివరింప నేర్చిన రీతివగుట
వాపలకు నెల్ల నటశిరః పుత్రికదగు
వంశభూతాది దేవతా ప్రార్థనోక్తి
మంత్ర మొక్కటి దగునది మఱవఁ దగదు

శ్లో. ఆదిత్య చంద్రావనలఁ నిలశ్చ
ద్యౌర్భూమి రావఁ హృదయంయమశ్చ
అహశ్చరాత్రిశ్చ ఉభేవసంధ్యే
ధర్మశ్చ జానాతి సరస్వ పృథం

వ. ఇది త్రాసిన పుత్రిక శిరంబున నిడి ధటానెక్కియొందుండియైన చారు వికలంబునైన,
విడిన నకుద్ధండు పడమి తుద్ధండు, ననల్పప్రమాణంబునకు నట్లన గావించి.

కం. రాకాకులైన సర్కద
కావలి నాణొకటి చేలికడ్డంబిడుచో
నావహ్నిక బ్రార్థింపుడుఁ
కావకనిభమైన మడ్డు పట్టించదగుకా

అ. వె. నీళ్లనద్ది త్రాచి నెలినేడు జేసల
 పొడవు మడ్డునెత్తి నడచి యంతః
 జేతవడ్డు నలువఁ జెయ్యి కందిన నోట,
 మొదట కందుతున్న యదన జయము

జం. జలములు నాభిదాకఁ గలువఁ జొనరింపుచు నందులోపల
 నిలిచి తదీయ పూజనము నెల్లి నొనర్చుచు యజ్ఞవృక్షపు
 బలువగు మొద్దు బట్టుకొని పజ్జితరాసనమూని మూని బెటి క
 మ్ములు నడి మూఁటి నేయ నటమున్న చనించినవాఁడు వేగితక్

అ. వె. వెనుక నేయునమ్ము గొనివచ్చు నంతలోఁ
 గలఁకదేటి వాఁడు గానబడిన
 ఈడ్చుఁడగును జూడఁ జొప్పడకున్న న
 ఈడ్చుఁడగును ధర్మ శోధనమున

కం. హిమవ జ్జాతము శృంగజ
 మమరఁగనభిమంత్త పూర్వకార్పితవిషము
 గ్రమమున జీర్ణించినచో
 నలులుండని తెలియఁదగు సభాధిపుఁ డతని

తే. గీ. కాలమాటకులంబది కాదుగాని
 కడమ విషముల శోధింప నిడఁగ నర్హ
 మటుల చాసలు నేసిన యనఁము నరసి
 ప్రీతితోఁ బ్రోవ నృపతికి నీతి సుమ్ము

వ. విషమిచ్చునతఁడుదబ్బుఖండును గొనునతఁడు దక్షిణముఖండుగా నుండ
 వలయునింకఁ గోశప్రమాణం బెఱింగించెద—

సీ. చతుర్భుత్వగణన మొప్పఁగఁ జేసి కడువడి
 నియమంతుఁ గావించి నిత్యవిధిగ
 నార్ద్ర వస్త్రములు చివ్వాభి ముఖమున
 నిల్పి తోయిఁటనుంచి నీళ్లు ద్రావ
 ముమ్మాఱు గావించి యిమ్మాడ్కిఁ గడవఁగఁ
 దనకు సుఖంబుంటఁ దగ విశుద్ధుఁ
 గానెఱుంగుడు కీడు గల్గ నశుద్ధుఁగాఁ
 బెరిసి దండింపఁ గావలయుఁ బతికి

తే.గీ. బియ్యముక త్రొత్త ఘటములొక బేర్చినునిచి
 సూర్య సన్నిధి నిడి తినఁ జానువవలయు
 పగుల దవడలు రక్తము ప్రబల నతనిఁ
 గపటవర్తను గానెఱుంగ న్వలయును.

వ. పతితమద్య పానులక నాచారులకుఁ బ్రమాణంబులు పనిలేదు వారలు దండనార్థులు
 మఱియుఁ దత్త మాషాజ్య దైవంబులనునవి తామ్రమృగ్నయాది పాత్రంబుల నిరుపది వలం
 బుల తైలంబులు త్రాచి యందు మాషంబులు మాడ్చియది యొక్క టొక్కటిగానెత్తించు
 టయును, అభ్యంబు త్రాచి యందు జెయ్యిడు మనుటయు నాగ్నేయంబనఁ దగుదైవం
 బువెండియు. —

కం. ధర్మంబు వెండివంటిద
 ధర్మము సీసంబు రీతిఁదగు భారజ్జమునక
 బేర్చి లిఖించి పూజకు
 నగ్నిలి తద్వర్గగంధ ముతల దగ్గ

కం. ధీయక్తి గోమయంబు మృ
 దాయత పిండంబు ప్రార్థనావృత్తి వాలు
 దామెడ నదియైత్యయ్యఁ గ
 నేయది యెటవచ్చు దాన నెఱుగఁగవలయున్

వ. ధర్మప్రతిక వచ్చినన శుభండునుంగానెఱుంగందగు నింక దాయాద్యంబెఱిం
 గించెద. —

సీ. వైతృకంబగు ధనప్రతిబంధకము గాయ
 ముఁటఁ గల్గుదాయాద్య మరయ
 ద్రవ్య భేదంబుల ధనిక నేరంబుల
 స్వత్తు విభాగ ప్రళస్త మగును
 స్వామి రిక్తక్రియ నంచి నాగ పరిగ్ర
 హావికముల్ స్వత్తులవనిమెదుల
 కలభూవులనును జాయానులబ్ధంబులు
 వైశ్య శూద్రులకు నుర్వర శరీర

తే.గీ. కృతములంగల్గు సుస్వత్తు కీర్తితముగఁ
 బూని కనినది యెత్తినవాని ధాము
 శ్వాసేంద్రియ నిజసత్తు సరవిలొకి
 కంబగు ధనంబు పనిగొనఁ గాదు ముమ్ము

వ. వైశ్యనకుఁ గృషియు శూద్రునకు శుశ్రూషయు రిక్తాదులు స్వస్థంబులై వర్తిల్లు
 గావున.

సీ. ఆశ్రయబంధి దాయాద్యంబు రిక్తంబు
 క్రయమది ప్రతిబంధకమగు దాయ
 మిలఁబ్రతిగ్రహము మున్నలుగ వొక్కఁడు దీసి
 కొనిన నిశ్చేతంబు గొనుటలభిక
 మంబుప్రతిగ్రహమింబగు ద్విజుల క
 ర్తము నాటికంటె భాగానుగతికి
 నదియఁ బైతామహమై పితాపుత్ర నా
 ధారణమయ్యు నా తండ్రిదగును

తే.గీ. స్వామినాశ విభాగాను చర్యలయెడ
 సుతుల సౌమ్యుగు జనకు నార్జితము నవి క్ర
 మంబునైన ధనంబును మఱులు సుతుల
 యనుమతికా దానమును విక్రయంబు నీతి॥

కం. ఆపదలకు శ్రాద్ధక్రియ
 వాపికఁ దద్ధనమునమ్మ యోగ్యుఁ డొకఁడే
 యాపట సుతుల యనుమతి
 చూపట్టఁగ వలయున నేడి చొప్పొప్పదిలన్॥

తే.గీ. గ్రామసామంత దాయాదిగణము జ్ఞాతు
 లెఱుఁగ భావిక్రియం బర్హ మిరభగాఁగ
 భాగ మగ్రజాకిరు పాలు వరగ మధ్య
 మునకు వొకపాలు హెచ్చియ జనకు తగవు॥

ప. నిజార్జితమైన నగ్రసుతునకు విభాగంబునందొక యంశం బీవలయు భార్యలకుసహం
 శంబేదాని యధికాంశం బిచ్చుట యనర్హంబగు జనకుండు న్యూనాతిరిక్తంబుగా విభాగం
 చిన నశాస్త్రీయంబగు నేని పునర్విభాగంబు కర్తవ్యంబు.—

కం. జననీ జనకుల యంశం
 బనువొందఁగ జ్యేష్ఠునిం దదంతమ్మునఁ జెం
 దును సంతతిలేనిచో దా
 యను జెందుకొ దద్ధనంబులవి శాస్త్రగతికొ॥

అ.వ. సుతుఁడు లేమి పుత్ర కలివయు లేమి దా
 యాదితలికిఁ బ్రాప్త నాధనమ్ము
 జ్ఞాతులకు విభాగకర్తవ్యమగు వైత్య
 కార్జితము స్వతంత్రమైన ధనము॥

కం. పితౄర్జిత విరోధత

మిత్రుల వలనకా స్వవిద్య యేర్పిగల ధన

క్షేత్రములు సోదరులకును

ధాతృన్ దాయాదిపాత్రు తగదీయంగన్.

వ. పితౄర్జిత జీర్ణ క్షేత్రంబు లుద్ధరించె నేనియఁ దదంశంబును స్వాంశంబును దాన
వైకొని సోదరులకు యథాంశంబులీయందగుగాని స్వాధీత విభాగంబశాస్త్రీయంబు వైత్య
కంబగు కృష్యాదు లుద్ధరించెనేని సమాంశ విభాగంబర్లంబు తటాకా రాచూది సుకృతంబు
లు పంపుట నిషిద్ధంబు వస్త్రశయ్యాలంకారాదులు శ్రాద్ధకాల వినియోగార్లంబులు దాన
దానీజనంబుల యథాంశ క్రమంబుల పనులు నేయించి కొనునది. ఇది పితృధన విభాగ
పద్ధతి, వైతామవ్యంబునకు విశేంబుగలదు వి నుండు,—

సీ. తండ్రిగడించిన ధనము లాతని కెన్న

రెండుపాళ్ళిచ్చుట రీతి తాత

యిద్దంబు వట్టజూటది గూర్చుటతనిచె

తాత గణించిన ద్రవ్యమున్నఁ

బొత్తుల పాళ్ల వెంటడిఁ బంచుకోదగు

వెన విభాగంబైన వెన్నఁ బుట్టు

నతనికిఁ బాలు లేదా తల్లి దండ్రుల

యదియె తదంత మందతనిఁ జెందు

ఆ.వె. జనకుఁడిల్లు వెన్నజనియించిన తదంత

ధనము లేమి భ్రాతృ జనులు భాగ

గతుల ధనము గూర్చి యతనికిఁ బాలిచ్చు

పార్లమగుటఁ బులి కదియె తగవు॥

చం. జనకుఁడు లేమి భాగములు సల్పఁ గఁ దల్లికి భాగమిఁ దగున్

దనరఁగ శ్రీ ధనంబుగల తల్లికి సంతకము సాము యోగ్యు యా

జనని వనంగఁ బులికల పాల్పటఁ జెందల విత్త మెల్ల ని

ట్లనువుగఁ దల్లి దండ్రు లెడయైన విభాగమునందు పొందుగన్॥

కం. కడగొట్టుటఁ కురైనన్

గొడుకైనన్ బెండ్లిలేమిఁ గూడు ధనము నం

దెడ కల్గఁ దదవ్యయంబున

కిడి మిగిలిన ధనము పాళ్లకీరవగు జగతిన్॥

మ. భగినీ భాగములీయఁ గావలయు నే కట్లందుఁ బితర్థ ము
 త్సృగ నింతేనియుఁ గల్గఁ గొంచెమగుచోఁ బూర్ణిక్ బ్రతస్తంబుగాఁ
 దగవా బిత్రిఁడు క్షత్రియాముఖజ సంతానంబు జెందఁగఁ బా
 దగు భాగంబుల పాలు తక్కువగు శాస్త్రాయాధి జాన్మానతఁ ॥

వ. క్షత్రియా వైశ్యా శూద్రా స్త్రీ భవులకుఁ ద్రిపాదార్థపాదభాగంబులిచ్చుట
 హితంబు దానప్రతిబంధక క్షేత్రంబులు దక్కతక్కినధనంబులీపిభాగంబునకనర్హంబులు—

తే. గీ. పాశ్చ కంచుచునెవ్వఁ డే భ్రాతృ జనుల
 వంశనము నేయు వాని భావల్లభుండు
 పాలికడఁ బాపి దండింపఁ పాడి వాని
 పాలు తల్పొదరుల కిడ మేలిసితి ॥

చం. తనయులులేనిచో గురుబుధ ద్విజముఖ్యులవల్లఁ బుట్టఁజే
 నిన తనయుండు క్షేత్రక విశేష పితృద్వయికెన్న శ్రాద్ధముల్
 ధన ఋణముల్ ఘటింప విచిత్రంబుగఁ బూనఁగఁ గర్త వానికే
 దనయులు గల్గిరేని విను తద్విధి కిండుక తక్కువౌతఁ ॥

కం. కులనాశన మగుచోఁ ద
 త్కూలమున్ నిలుపుటకు నొక్క కొడుకు విధవకున్
 గలిగించవచ్చు శ్రాహ్లా
 కులమునకుం దక్క నితరకులముల కెల్లన్

ఉ. వేనుని భూమి సంకరము విస్తరమైన యెడన్ ఋషీశ్వరుల్
 పూనిక విశ్రజాతికిది పొందటంచు విధించిరట్టి లీ
 యైన ధవుండు లేమి నియమాన్వితయై చరించు కాంత స్వ
 య్నాను గతివైలంగుఁ బ్రభుమాత్రమ వైఖరి భద్ర వృత్తులన్ ॥

ఆ. వ. పుత్రతాంధనట్లుపోయి నూర్చురఁ గన్న
 విధవ నిరయగతుల విడువకుండు
 గాని బ్రహ్మచర్యగతి నుండుకామిని
 పగిది స్వర్గ సుఖము బడయలేదు ॥

సీ. స్త్రీ ధనములు పుత్రిక జేరు పుత్రికలేమి
 పుత్రజదుహితృజల్ పాత్రలరయ
 వారులేకున్న పతి హంతులకుఁ దగ
 సుకులకీఁ పాడి తత్పుతులులేమి

క్షేత్రవివాదంబు చేకూఱు దన్వాయ
 మరయంగఁ దగు సాక్షి నడిగి మఱియు
 స్వామి విక్రయ ఋణ చర్య లన్వాయంబు
 నవలాప మాక్రమ్య మాదినయ్య

శ్రీ. పదియు నెనిమిది తెఱంగులఁ బరగు వీని
 గతులెఱుంగుచు వ్యవహార కర్త విమల
 వలనఁ దెలియుచు భూపతి ములుచలైన
 వారి దండించుటలు ధర్మవర్తనంబు ॥

కం. కాలవలకుఁ బాలిమేళకు
 మేలిమి వనములకు గొడవ మేళొన్నయెడఁ
 వాలాయము దమ పారుగుల
 గ్రాలు వయోవృద్ధ వాక్యగతిఁ దెలియఁదగ్గు

సీ. స్వామి హీన క్రయాస్పదభూమి స్వామిదే
 యితరుల భూమి గ్రహించు వాఁడు
 దండనార్డుఁడు చేని చండ చే నుండఁగ
 జరపినవాఁడట్టి చర్యకుఁదగు
 చేనునఁగల పూరిచెట్టులఁ దప్పర్త
 నడుగక పట్టినయట్టివాని
 కరము ఖండించుట ధరణి పతికి నీలి
 క్రయము నష్టము నొక్కరుఁడు మ్రుచ్చి

శ్రీ. లించినది రాజుతోఁ దెల్పనెంచి యతఁడు
 క్రయము మూల్యంబు నిష్పింపఁ గార్య మితర
 జనుల శాస్త్రోక్తదండన సల్పి స్వామి
 కనుభవార్హము గా క్షేత్ర మరయ వలయు ॥

కం. ధరణిపతికిట్టి చండము
 తెఱింగింపక తమకుఁ దామయిచ్చఁగ మెలఁగె
 నరవరుఁడు దండనంబిడి
 గుఱిగా నవరాధధనము గొనుట ర్హమగ్గు ॥

చం. క్రయధన మీయఁ గావలయుఁ గ్రక్కన నాఁడునె యేడులోనుగా
 నయగతిఁ గాలదేశముల నాటికి నేటికి మించెనెనియఁ
 రయమున భూమిపాలునకు ద్రవ్య మొసంగుట నీలి యిట్టి వృ
 త్తియై మదిదాఁటు దండ్యుఁడు మతిందల పోయఁగలాడు రాజుచే ॥

సీ. పల్లిగానట్టి యావస్తువు లప్పుడ
 తిరుగ వేయుటసీతి మఱువనాడు
 క్రయమొనర్చినవాడు గావలెనన్నచో
 బూనిపాలిక పాలు మానుటొప్పు
 పచ్చి వస్తువులైనది యెట్టి కొక్కటి గూ [ర్చి]]
 యిచ్చి తిరుగ వేయు టింగితము
 రత్నాంబారాదిస్ఫురద్రవ్య వితతికి
 దినాళ్లు మేర యేర్పాటు శాస్త్ర
 లేనీ. మంత కెక్కడు దివసములయ్యెనేని
 సమృతమెకాని శాస్త్రమునరవి గాదు
 నార్ద్ర వస్తువులకు నెల్లి నవుడు నాడు
 నీరసములకు గణియింప మేరయిట్లు ॥

సీ. పనిపాటు లానరించు జనులు శిష్యులు దాసు,
 లాపనులగు శుభ మశుభములన
 కాళ్లు గ్రుద్దుట మొదల్గా నశుభంబులు
 నల్పపుంజులు పాకాది విధులు
 శుభముల హలి దీనుక వేదములు దెల్ప
 నెన్నఁగ భృతకుడౌ, నెంగిలెత్తి
 కనుపూజ్యువాడవస్కరుడందు సత్తముం
 డరయంగ భృతకుడు హలికుం డధముం

ఆ.వె. డగును యిల్లినై నయట్టిబంటు నదత్తు
 చోరునమ్ము వానిధారుణీశుం
 డరసి విడఁగఁ జేయు టర్హ మౌనక్కఱుం
 బ్రోచు యెటు పుత్రు పోల్కిఁ దన్ను ॥

కం. ఎక్కువ జాతులవారికి
 దక్కువ జాతులగు జనులు దాసులగుటమే
 లెక్కువ జాతుల జనములు
 తక్కువ జాతులకుఁగాదు దాస్యము నేయక

కం. గురువాద్ద విద్య వేర్చుక
 తరమిడి మును వాడుపు గురువు దప్పినవాఁడా
 వఱకిడిన బిల్లెమునుగూ
 విరభుగ గురునకు నొసంగు టింగిత మెందుకొ॥

కం. అరయిక యావగతగ్రులు

ధరణిమరులు శాస్త్రసరణి దప్పకకం బలక
సరవరుడు వారిం దనదగు
ధరణి స్వసియింప నీక తఱుకుం గవలయుక

కం. గ్రామగణదవ్యముల

నేమానభుండపహరించు నేనియతని సౌ
మ్యమనుజ వింభుడు గొని తన
నీమనెడల నడచుటరయ సిద్ధం బెందుక

అ.వె. జనుల సమ్యతముకం గొనిరాజు వాంకిటి

వారికిక బలిమివలనం దెచ్చి
యిచ్చునేని వానికెచ్చుక బదిపాళ్లు
ధనముగొనక వలయు మనుజవిభుండు

నీ. పని నేయుచుం గూలిగొని నేయకనె పోవు

నతండ్రిన్నడిగ స్వామి కరవవలయు,
పశ్చెదననిం కూలి బుచ్చుక గమన వి
ఘ్నము నేయ నిన్నడిగొనకదగు
నడిత్రోవ లోపలవిడిచి వచ్చిన మితి
పాతికపాలయం వాడియగును

మఱియును జనుల నేమరక సాక్షుల సభ్య

అధికార శాస్త్రజ్ఞులగుట నుచిత

అ.వె. గతులం బనులకొలది భృతు లియ్యనగు రాజు

నది యెఱింగి నీతి సరయవలయు
నయముతోడ శ్రేణినైగమపాపండు
భేదములను గలసి బెరయనీక

కం. కపటమున గెల్పు జూదరి

కపటునిం గుక్కచ్చు లిడుచు సడలింపక దగుక
నిపుణత నెఱి బ్రాహ్మణునే
కపు కూడుని నట్లనేయ శాస్త్రము కలికిక

నీ. అలిపాపి నిందలకాస్పదమగువాని

నాకార రహితు సన్మయనిరతు
నకరాధయుతుం బలి యరసి తద్భేదము
జాత్యంతరముల సరణి కలిమి

తరమున శారీర భనదండనములఁ
గావింపుటుచితము గడగి విప్రుఁ
డత్య పరాధయవాతాడఁడగునేని
తత నిఘ్నముల కెచ్చు జనదు గొనఁగ

తే.గీ. దుష్టయోది త్రివర్ణుల జాతిపరుస
నాల్గు పాశ్చేచ్ఛ భనము గొనంగవలయు
సధికవర్ణాపరాధి విద్యా నిరూఢు
జెనకి దుర్జను మిక్కిలి గొనఁగవలయు

ప. ఫలమూలౌ పకరణశ్చైత్రోదకాదులకు భంగంబు విఘ్నంబు నాపాదించునతండును
విషశస్త్రనిపాతపరదార విమర్శనులు ప్రథమసాహనులు శతశ్చపాపకరజాన్మపాన
భంగ సాహనులు మధ్యములు. నితరసాహస దుష్టాచారులధములగుట మర్యాదా త్రిక్రమ
ముల సద్వ్యూహతదండనములు నేయందగు పితృమాతృగురుజనాత్మభార్యలయందు దోషం
బులేమిఁద్యతించునతనిఁ, జౌర్య క్రియలవలన వెడలనడిపించుకొనియును తోకయున్న
వానిని విప్రునంటుకొనిన చందాలాదులను శూద్రసమాగమజటాధరులకు భోజనంబిడు
నతనిని దాసీ గర్భపాతునిఁ 2ది మాడలపరాధంబు గొనుటర్హంబు.

కం. జనకుఁడు పుత్రుఁడు వాదం
తానరింపఁగజూచి తిర్పకుండు నతఁడు వా
డిన పంచెమునకుఁ బూట
య్యను వాదముబెట్టునతఁడు నురుదండార్తుల్ ||

సీ. తోరణ దండాలూడిపో మొత్తు
పాతకు, భనము మార్పఱచు నతని
శాస్త్రహీనత చికిత్సల వివాదకాల వ్రా
యశ్చిత్ర యఘనిరతునిఁ
జోరుఁడౌ తెఱిఁగియు గారవించిన వాని
స్ఫటిక కయ వ్యాఘ్ర శర్మ సురభి
గంధరుద్రాక్షముల్ కడఁగి దొంగిలువానిఁ
దను భనదండనం తానరు.నీతి

అ.వె. గదిసి పొడిచి రాత్రికన్న తెట్టినవానిఁ
బురుషశతులఁ జంపుపుణ్య రహితు
ముల్ల విడుచువాని మునుకొని శాస్త్రోక్తి
చిత్రవిభముగాఁగ నేయటాప్పు ||

కం. ధనమిడి దేశాంతరగతి

జనంక దశాబ్దముల స్వామి జనులడిగిన నీ
యనివాని పిదప ధర్మం
బున కొనంగనివాని దండముల్ నేయందగున్

చం. అనిపిత డక్షచర్యయగు సంకత గర్భనిపాత కామినిం

ప్రేమిమల శాస్త్రమార్గ పరిభావ విచారిణి వానిం ద్రోయంగా
నపు నిటువంటి పాపపు లతాంగులరీగినెఱింగి భారుణీ
ధవుండిటన్యాయముల్ దెలుప ధర్మము నిర్మల కీర్తి చేకులున్

వ. గురు పుత్రహతకునిఁ గోడెలఁ గట్టిన బండినిడి తఱిమి చంపందగు రాజపత్ని గమన
గృహదాహక కరదారామ చేధనులఁ గటాహ్నితుషాదుల భస్మంబు నేయందగును.

నీ. పరిహాసకముల సాదర దృష్టులను నంటు

టులు సరసాతాపములను వొంటి

[యనికీ?] యు గ్రామిపరిని వసించుటఁ జూపు

లాసక్తి నభ్యుల యందములును

గలుగును పరస్పరీకాముకుగాఁ దెల్పి

శతనిష్కములు దీయఁజను విభవకు

జాతుల కొలము గెంచక పొంద నెక్కువ

తక్కువలన్ దగు దండనమున్

తే.గీ. సంకరులువేశ్యఁ బొందిన సరవి దండ

నార్తులగుదురు సద్గుణులందు కేసి

ధర్మని దేవునిగాఁ జూడఁ దగవు బ్రాహ్మ

కాది వర్ణాంగనల కన్య నంటఁ జనదు

కం. పశు వేశ్యసంయోగుల

కళనం ఒరువది దినమ్ములరికట్టఁ దగున్

వశపోనిదానిఁ గవపిన

యశుచిన్ గొనవలయు నృపతి యట దశకణముల్

నీ. సతి యల పతియు నాకారమ్ము మానుట

కొనుటను దండ్రీయు నడిచి పడుట

యెరుల మాపించుటయును గులధర్మముల్

విడుచుట సంకీర్ణ వృత్తిగాన

భూవిభుఁడారసి పాసఁగఁ జేయుట నీతి

తగినట్టి దండనోధతు లా నర్చి
యగసాలి కపటాత్ముడై సప్త కంటకుఁ
డగు నేనిఁ గండలు మౌగులఁ జించు

లే.గీ. టర్ల మరయంగ సిద్ధాయ మపహరింతు
వారి ద్రవ్యంబు కొలఁది నద్ధారుణీ తుఁ
డరసి దండింపఁ దగు తోవ నపటి కొదవు
వస్తు వెల్లిన శిక్షింపవలదు సుము

కం. కర్తకు సాక్షికి ధర్మణీ
భర్తకు సభ్యునకు సమము పాతకచయముల్
కర్తవ్యమెఱిగి ధర్మపు
వర్తనపండింపకున్కి వడిఁ బాతకులన్

మ. ప్రతిపాదించఁగ నైజ కూట సుజనుల్ భాషాక్రియా వృత్తులన్
జతురన్యైర్భృత సాధు వాక్యముల నిచ్చన్ బూర్వ తద్ద్రాహి స
మృతితోఁ దడఁగన మిచ్చి చేకొనఁగ నందగ్ధమునం జేయుటే
గతియో ధర్మమె విక్రయంబునకు జోకన్ పాపు పెందేనియన్

నీ. ఉన్నదియన్నట్లు నరుశోధనసిద్ధి
సభ్యులు పలుక తోపంబులేదు
పలుఁడెఱంగులఁ బల్కు ప్రత్యగ్ధి మౌదువుల
యందోక్కటియె పట్టి యరయవలయు
ప్రతి లిఖితముసాక్షి పరగుచో మును లిఖి
తంబునకును సిద్ధి దనరియొండు
క్రియల మధ్యస్థ నిర్ణయపరుఁడగువాఁడు
ప్రతి భావ్యుడట్టి పగిది త్రివిధ

లే.గీ. మరయ దర్శన విధి ప్రవృత్తయంబు నిత్తు
ననుటలిట్లుగుపూట కావగ్ధమైన
ధన మొసంగిన యతని కాతనికెకాని
మునికి బనిలేదుబంధక క్రియఁ దగులుట

ఆ.వె. ప్రాతి భావ్యునికి సబంధక భోగ్యముల్
లిఖిత భుక్తి సాక్షి సుఖిత యమర
యపుడిసినట్టి యతని సుతుల్ పాత్ర
లాములున్న దీర్చనమరు తుభమా

కం. దొంతర-పూటలక్రీడయ

నెంతయు నర్తంబు వరుస నీయఁగఁ దే

శాంతరమైన న్నొడలిఁటి

చెంతస్వసియింప రెట్టిచే నొసఁగఁ దగ్గఁ

ఉ. ఆవుడు వాడు పూట ౨డినావనిజేరి ఋణస్థుఁ జూపుమం

చొప్పుగ వేడఁ జూపఁదగు నూటఁగా మితి యేర్పఱించి యా

చొప్పునఁ జూపకుండునెడ సొమ్మనఁగిందగు నప్పు రెచ్చినఁ

దప్పు వ్రతస్థుఁ డౌ ఋణన దింద్యునిఁ జేయుట నీతి భర్తకుఁ

సీ. ఇచ్చిన సొమ్మున కిచ్చుట లది యాది

గడుపులేనిదియును గడుపుగలది

గోళ్ళ మగోళ్ళమ్ము గొనకొన నాచుగు

విధములై భారణ విస్తరిల్లు

ఁగఁమ స్థావర సంజ్ఞయేదాదికి

నినుమడికిఁ వడ్డి హెచ్చెనేని

మేలి వస్తువుల దక్కొలగు భోగ్యమా

నేని ము లభనంబై యిచ్చుటన్

తే.గీ. మిలమహాజికము వక్కఁ గలుగు నయ్య

వద్రొంబులు స్వామియే శుభాంశ

లయ నిర్ణయమెల్లనా వైపు రెఱింగి

ధర్మ పద్ధతి నడిపింప దగవు పతికి .

వ. తామ్రకటాహదలగు గోళ్ళ స్థావర వస్తువులును శ్వత్వాఃగోళ్ళ జంతుంబు లును నష్టంబైన మెడ నట్టివై పొదించి యుత్తమర్జున కీడిగు కాదేని యధకుర్చుండొడ్డిన ప్రయంబైన నీయందగు పూర్వాధి బలవంతమగు సుత్తరాధులభమ బులగు గంగాస్నాన ముఖ్య శుక్యతాధులైన ద్విగుణ భనంబిచ్చుట విమతంబు.

సీ. నేరి దాదనిడుటది నిజైవమా నాణె

మది వృద్ధి విక్రయాభ్యానుసరణి

మార్పఱచిన లాభమహిత భనంబెల్లఁ

ఁబియ్యదగు ముద్రపడి కటాహ

ముఖవస్తువుల నష్టమును నొందెనని పల్కు

వరుసలఁ గ్రయ మీయవలయు మోస

మునఁ జొరియినఁ బ్రభాగము నొసంగుటయె నీతి

రాజిక దేవిక మోజ నిజము

అ.వె. లైన ధనికీ గలుగదా ధనం బెంతయుఁ
గపటమైనయద్యుఁ గలదటన్న
నభిల ధన మొసంగ నగు రాజకీయాప
హృతము మరలనిచ్చుటంగితంబు

కం. అడిగినపుడియకుండినఁ
గుడిచిన మఱిగొంత ధనముకూడియఁ దగున్
బుడమిపతి యపుడు దండన
మిడఁదగుఁ గ్రయ్యచ్చిశేష మీయఁగ దగుటన్

కిం. పుత్రుల వ్యోవ్య విరోధ
స్థితిఁ దోచిన న్యాయశాస్త్ర) నీ ధక్రియల్
ధృతి ధర్మసిద్ధయములగుఁ
పుత్రులు సమంబైనయటులఁ జేయఁగ వలయున్

కం. గురుబాలవృద్ధులైనన్
బరికింప నశుశ్రుతైక బాడబులైనన్
ధర నాతతాయులగుచో
సరవిం జంపుమని యర్థ శాస్త్రము చెల్పున్

త.గీ. ధర్మగతి “ బ్రాహ్మణోనహంతవ్య ” యనెడి
వాక్య మమరుట హితసంప్ర వర్తనకాల
నదియ బలవంతమగుట నట్లగు నొనర్ప
క్రతు సతీదేవతాత్మ రక్షలను దక్క

వ. వితత్కర్త విహితముల పట్ల వధ యుచితమగు గోబ్రాహ్మణ బాలవృద్ధోన్మత్త శ్రీ
గురుజను లాతతాయులైనను సహింపరాదు. అని మను వచనంబు ప్రతిష్ఠితంబు.

అ.వె. కొండెనాఁడు నగ్నిమంతును గరదుండు
శస్త్రవాణి యన్యసతి వధించు
నతఁడు క్షేత్రధనము లపహరించినవాఁడు
నతీవ విడుచువాఁడు నాతతాయి

కం. ద్విజుండిట్టఁడైన భూప
ప్రజదండము లేమివలయుఁ బ్రాయశ్చిత్తం
బు జగతిపటియిది చెలి యుచు
బ్రజ మఱిఁ బాలింప ధర్మ పద్ధతి వెలయున్

తే.గీ. ఇల లిఖిత భక్త సాక్షులవెల్లవలయు
నడకలకుఁ జీరకము శౌసనమ్మునాఁగ
నిరుచెఱంగుల లిఖితమున్ పరగు వరుసఁ
గడఁగి వెప్పటయును యథాక్రమమునగుచు

సీ. అదియు సాక్ష్యే స్పదమైయుండు ద్వారము
ర్గ క్రియావహము భోగ్యక్రమంబు
లనుభవ సిద్ధంబులమ్ముట లెంచుట
లరయఁ దూనిక యెన్నికైన పాటు
పాటుచో లిఖితంబు లెంతతమై యుండు
నిచ్చినందుకు జూదమేమి పనికి
నైనఁ గూడుండుట కతిసాధనము సాక్షి
పూర్వంబునకు బాధ వారయునేని

తే.గీ. యుత్తరంబు ఫలంబగు నుర్విభక్తి
కిర్వదేండ్లు మితంబగు నెల్లద్రవ్య
తలికిఁ బదియెండ్లు వాహంతతికి నట్లు
వైశ్య శూద్రులు నొనరించ వర్ష మితము

కం. స్త్రీధన పశువాదములకే
బాధకమగు నమితభక్తి పరగ భుజింపకే
సాధకుఁ డొదవిన నీయమి
బాధకు నర్హుండు చోరుభంగి నతఁడిలకే

కం. అడుగకయండిన ఫలముల
నిడుమనగా దగదు సొమ్ములిప్పింపఁ దగుకే
జడబాల కర్మరుల కొం
డెడ కేగినవారికైన నిలవిధుఁడెలమికే

వ. బంధనంబునకు నిటుల ధర్మ ప్రకారం బెఱింగింపవలయును ననధికారానుభవం
లొనర్చినయతండు దండనంబునంబడి రాజునకపరాధంబిడందగు దరిద్రుఁడైన ధిక్కార
దండనంబుల కర్హుండు.

అ. వె. కర్ణపాదనేత్ర కరనాసికోపస్థ
లుదర గాత్రహృదయ భగము
గొనుట దండనములు దనరారు బదియును
దుడుకు నేయ నంగముడుపవలయు

౪౦. వెఱుఁబెట్టుట పురివెడలం

దఱుముట ధనమెల్లఁ గొనుట తలగొఱుగుటయున్
ధరణి సురులకు దండను
గురుతల్పగు తనువు దునియ గోయుట లాప్సన్

౪౧. పరికింపఁగ బ్రహ్మఘ్నుని

శిరమున్ ఖండింపవలయు నేత్తెయ్యసి పడముల్
సఱుకడగు మద్యపాయిన్
గరములు గోయంగవలయుఁ గడు ఘోరముగన్

సీ. పనిలేనిపనికి నై యనుభవించినయట

శతవర్షములకైన స్వామిసొమ్ము
దానముల్ తిల్చిపథముల్ మానసవాచిక
లిఖితములనుభవలీల బలము
నిది లలాబలచిత రఱింగి చెప్పుటలెస్స
యత్తరసభ మెచ్చ నుచితలీల
జాతివివాద మాజాతివారలఁ గూర్చి
తీర్పుట మేలగు దెలియదేని

తే.గీ. శ్రీ వివాదమునకు రహస్యమలెస్స

గురుని శిష్యుఁడు పతిసతి దొరనుఁబంతు
జనకు సుతుఁడు వివాదంబు సర్వనైని
యణఁచి తెలియంగఁ బల్కుట లక్ష మెచట

౪౨. వారల కర్తల వలనన్

వారి వివాదముల దీర్పవలయున్ బలికిన్
మీటి గణ ద్రవ్యముచిను
క్రూరుని ధనమంత రాజు గొనుటర్హమగున్

౪౩. చోరులుగొన్న నోలియిడుచో నెడ పడ్డ ధనంబు స్వామికిన్

ఘోరమణికుఁ డట్ల బడి పొల్పుగనిచ్చుచు పాట నొడ్డిగా
వారక తాను పుచ్చుకొని వారికిఁ దక్కిన వీయఁగాఁ దగున్
ధీరత స్వామి లేమియు దదియకులోద్భవుఁ జెప్పు టాప్సగున్

౪౪. వె. నెమ్మి నవధినైన నిక్షేపమునునైన

ద్విజుడుగన్న పాలు దీయఁదగదు
ధనము కొలఁది పాళ్లు ధరణిపుఁ డీదగు
దనకుఁ దెట్టి నితర జనములకును

కం. ధన నిశ్చేదము గొనుపలి
విసనాడువకయున్నవాని వెనదండ్యునిగా
నొనరించి యాతడెత్తిన
ధనమెల్లగ్ గొనుట నీతి ధర్మము దలఁపక

కం. పదపడి వ్యవహారంబులు
పదునెనిమిది యింటి ఋణముభంగికి ధర్మం
దనం బదింట్టికిఁ బరకయె
విదతంబుగ వడ్డీ ధర్మ విధమూహింపక

ఆ.వె. ఏడురెన్నియైన నిలవడ్డీ తర్చెన
ధనము లినుమడిగను గొనుట నీతి
కుదువ వలయు నమ్మికొదవని యెడల వ
త్రాదులైన వడ్డీ యధికముగను

తే.గీ. మొనయు నారణ్యకులకు సాముదికులకు
వొనరింబడియింట నెడిట నొక్క పాలు
గొనుట ధర్మంబు వడ్డీ హెచ్చిన సమయము
నైదుపది పాల్లు హెచ్చు గొంటుదియే నీతి

సీ. ధనము లిన్నడియును ధాన్యంబు ముమ్మడి
మఱి వస్త్రములు నాల్గు మణులు నుపల
ఘృతతైల తూలముల గీర్తింప నైదుపా
శ్లక్కువ గొనఁదగు నేకదేశ
విషయంబునక గాలవిస్త్రులియైనచో
దూర దేశములైన దొడరు మిగుల
నెనిమిదంతల కంటె హెచ్చైన గొలుగాదు
సామజాశ్వములను జామరముల

తే.గీ గములు నట్ల కాని కలుగ దంతకు హెచ్చు
ఋణి దరిద్రుడైన వృత్తి కొలది
శక్తియరసి ఋణము సరిదిర్చుకోదగు
భోగ్య బంధ కాంత పురుషు లెందు

వ. దేశకాలనిర్ణయ శక్తా శక్త ప్రవర్తనములరసి ఋణ పరిచ్ఛేదంబునెయింతుట
ధరణిపతికి ధర్మంబు తీర్చువలకుండెల్లిన వడ్డీ యీగుణాధిక్యముల కొలది గూర్చుట
యాక్తంబగు నిట్టితెలుగుల సధిపతియు శమదమ భాగమున కట్లుండు—

ఉ. అప్పులు దీసికొన్న జనులందట జీవన హాని నందుచో
నప్పులొసంగినట్టి జనులారసి జీవనముల ఘటించి యె
చొప్పున నేనియకఁ ఋణ విశుద్ధల జేయుట రెన్న విప్రచండి
యొప్పుమి దాన మీవలయు నూర్జిత ధర్మ వివక్షణ క్రియక

కం. ధనమిడిన వాని వొడివిన

దినుసునఁ జరియింపవలయుఁ దీసికొనిన వాఁ
డొసరఁ గలయపుడు ఋణి ధని
కుని గానమి యడర నిల్వగొను వడ్డెడలఁ

చ. ఎడగరి గట్టిన దారభ్యము వడ్డి పనిలేదు. అవిభక్తులగు సహృదయులు ఋణంబు కుటుంబరక్షణార్థంబునకైనచో నందఱు గూడ దిద్దవలయు పితృపుత్రులకును పతిసుతుల యవి సతికిని స్త్రీఋణంబు భర్తకునునట్టి విహితంబగు నీయగ్రంబులకై యవ్వరికింపనిలేదు. ఇతర వ్రయంబనునది ధూర్తవంది కుత్సిత మత్త వైద్య కీతవచాటు జారచోరుల కి ? డుటనిష్ఠలంబులుగావునట్టి వ్రయంబులు చేసినయతనికి కాని తదియులకుఁ దీర్చగర్త వ్యంబులేదు.

లే.గీ. దండకుల్కూచ శేషముల్ దానియటుల

శిష్ట కాయము గడుని స్థితులకైన
నప్పుదిద్దఁగ వారల కర్తవ్యమయ
తుదజాతుల గృహకర్త సుదతిగాన

కం. తదధీనుఁడగుచు బురుషుం

డదనఁ దదృణంబు దీర్చ నర్హుడు సుతుఁడు
సుదతులు దాసులు ధనఋణ
సదనాఘ్నులు సకల శాస్త్ర సమృత పృత్తిఁ

చం. సతిపతులొండరుల్ దెలియ సన్నివయపులు దీయవారె స

మృతముగ దిద్దఁగా వలయు మానిని భర్త ఋణంబు దీర్చినా
నతఁడలిమారగామి మృతుఁడైతి హినుఁడైన సాక్షి యు
క్తత దగునపు దానెఱుంగఁగా నదియెవను శాస్త్ర సమృతిఁ

కం. జనకుఁడు నన్నయఁ జేసిన

ఘన ఋణము సమద్విదేశక కాలం బెల్లెఁ
జనిన ధనికేఁ బనిలేదను
మనువచనం బట్టిదగుట మహనీయగతిఁ

కం. తనయఁడు పదియొకైదులు

దనుకా జనకుని ఋణంబు దాలిమి దీర్చె
బనిలేదుగాన నెఱిగిన
వెనుకఁ దదృణము దీర్చ విహితం బెందుఁ

చ. బాలుండైనను శ్రాద్ధ కర్తయగుగాని ఋణకర్తగానేరఁడు విభక్తులైన సోదరులు యథాంశంబుల జనకుని ఋణవిముక్తుం జేయఁదగు నవిభక్తులైన జ్యేష్ఠునికిఁ గర్తవ్యంబు మృతుల ఋణంబు దీర్చినెడ వృద్ధినిమిత్తగబులేదు. మూలధనంబు దీర్చవలయు నపుత్ర కుండైనఁ దద్దనంబెవ్వరివారె దిద్దవలయు పుత్రులైనయెడ దాయాదులు కర్తలు తద భావంబగునెడ భార్య. అదియును లేనిచో దదియందగు దత్త పుత్రుండు కర్తయగు.

కం. కృధివి గుమారులు గలిగియు

బధిరాంధ క్లిబ్బులైన కట్లఁ దాయల్
కధితముగఁ గర్తలగుదురు
బధవర హృత్కృతాను పూర్వక పృత్తిఁ

సీ. ఇలఁ బునర్బున్వేరిణులు మూఁడు నాలుగు

దెఱఁగులు వరుసగాఁ దెలియవలయు

క్షత యోనియుఁ గన్యకయు నన్య గూడిన

యది యాత్మ పలిగల్గ నన్యపురుషుఁ

గలయు నింతియును దాయల నాశ్రయించిన

యదియుఁ బునర్బు పు, లాశభర్తఁ

గాదని యొరుఁ బొందు గాంత యౌవనమునఁ

దెఱఁఘామిఁ దిరిగి క్రమ్మఱఁగ ధర్మనిఁ

తే.గీ. జేరినది భర్త మృతుఁడైన మీటి మఱఁదిఁ

బొందునది దూరమునఁ గ్రయంబునకుఁ దెచ్చి

కలయ నిల్లాలివర నుండుగలికి నైవరి

బులు చతుర్విధ లీగతిఁ జెల్వవలందు

వ. పునర్బు ప్రథమయును నైవరిణులును దీసిన యట్టియపులు తదీయ భర్త తీర్చుట తగఁగు పరవిధానరైన తెఱయేపురి బునిమ్మలామగువల దత్పరి గ్రహజనులు చిద్దుట లర్థంబులు ఇట్టి ధర్మాధర్మ నిర్ణయంబులు తెవ్వలవలనఁ దెలిసి దండసితి దప్పక న్యాయ శాస్త్రక్రమంబునకుం బరిపాలనంబునేయు నృకతి యిహపరసుఖంబులు గనునని మునుఁ కాకధికుండు సాంఖ్య శాస్త్రంబు వినుండని యిట్లనియె.

సీ. ప్రకృతిచేఁ బుట్టిన రాజస సాత్త్విక

తామస గుణములు ధర జనులకు

నొగిఁ బైతృవాయ కఘోజ్జ్వల లీలఁ

జెంది సంతతము నింపాందు నుదయ

మారభ్యమవి వరుసనె ప్రబలుచునుండు

రాజస ముద్యోగరాజి సాత్త్వి

కమునందు గృహకృత్యగుతులఁ దత్కార్య

మాచరణము తామసాను వృత్తి

తే.గీ. జాడ్యమునుఘప్తినొనఁగూర్చు సరవి తోడ

నిట్టి వై సంతతంబును నెసఁగి యుండుఁ

వ్రాణి కోటుల తనువులఁ బ్రబలి మిగులఁ

తోషణంబును లయమును బూని చేయు

కం. అమరులు సార్త్వి కసార్త్వికు

లమరగ రాజసముగూడు నవసీనురులక్

గ్రమమునఁ దామసయుతస

త్వములితరజనంబు గుణవిధంబులఁ జెలియన్

కం. వెలయు రజస్తత్వము యే

క్షులు రాజసరాజసమ్ముచూడఁగ రత్

స్సులు రాజసతమము పిత

మల తద్గుణ గౌరవాలిసూచితచర్యన్

కం. తామస సత్వము కనువులు

తామస రాజసము వృక్షతతి ధరనైస్

దామస తామ మద్రులు

తామరసప్రభవు సృష్టి తతనిపుణతలన్

అ.వె. ఘనతస్థూల సూక్ష్మకారణాఖ్యలఁ బాంచ

భౌతికము మనస్సు పదియు నింది

యములు ప్రాణులైదునట పరమాత్మైక్య

గతుల మూడు తనువు లలిశయిల్లు

తే.గీ. ఇవి యవస్థాత్రితయముల కెందునెని

నాస్పదంబుగ వరుసతో నాత్మమైన

విశ్వతై జన ప్రాజ్ఞులన్ విశుతముగ

మెలఁగు పురుషునివలన నుజ్జ్వలత దనరి

తే.గీ. జ్ఞాన కర్తృత్విదియములు పాసంగు పదియు

నందులకు మేటి మది నాలుగై తనర్చు

మనసు బుద్ధియహంకార మునరఁ జిత్ర

మనఁగ ధర్మక్రతుక్తి నియమకముగను

సీ. అస్థిహంసత్వక్కు లటినాడులును రోమ

ములు పృథ్వి భాగములలవడింగ

శుక్ల మేదోమూత్ర శోణిత లాలలు

నదకాంశములు గడునొప్పు మీఱ

సంగమాలస్యతృప్తాక్షుత్తులును నిద్ర

యగ్నిదేవుని పాల్గనమరు నెలమి

జలన ధావనకంపములును గుంచాకుంచ

నములు వాయుంశము లలిశయముగ

లే.గీ. భయము శ్రోధంబు కామ లోభములు మోహ
మంబరాంశము లిర్వదియైదు గూడ
ఘోరదేహంబు తన్నాత్ర లీలలైదు
నైదునగు నిందియమ్ముల కాకరముగ

సీ. ఎంతకాలము ముక్తికేగకయుండిన
జనన మరణముల ననుభవించు
నాముక్తికిని దపోధ్యయిన సత్యాచార
శమదమధ్యానాదుల మరియిండు
ద్వంద్వంబులను స్థిరత్వము శరీరంబున
యశుచి సమస్త పదార్థములును
నశ్వరంబగును పుణ్యమును బాపంబును
కర్తవ్యయము జాడ్య గరిమ యనుచు

లే.గీ. మోగివచ్చుండు పలపోయ నుల్లమునను
గాన సముక్తికిని సాధకంబులయిన
గుణములను మెలంగవలయు దుర్గుణము లేక
మహిమ మీట నజస్రంబు మానవుండు

కం. ప్రాణాపాన సమాన
వ్యావోదానులు ధనంజయము కృకరము లి
ట్లానాగదేవదత్తము
లానికఁ గూర్చంబు పదియుఁ బ్రాణానిలముల్

వ. ఇట్టి ప్రాణాది కుండలో శమయదేహస్థులగు నిందియధాతు వర్ణరూప దేవగణంబులు.

సీ. పరగ సితాసిత పాటీరవసు హేట
కశ్యామ ధూమాభకలిశ రక్త
రుచులట్టి కృతుల్ గూడి ధర్మభవ
సోమపరానిల్ సొరిది ననలు
లరయఁ బ్రత్యూషభాసురు లష్టవసువులు
సంకుపర్జన్య మిత్రాఝి మేంద్ర
వరుణ ధాతలు భగవత్త్వప్తు మరుద్విష్ణు
పూషులాదిత్యులు బుద్ధినెంచ

లే.గీ. స్థాణు భవనాధిప కపాలిశంభులును గ
రిశభవ పినాక్యపార్శ్వధ్వజ పశుకతులును
బ్రాహ్మణ జైకపాద్విరభద్ర ముఖ్యు
లరయంగా రుద్ర లేకాదశాహ్వయులును

కం. అనిలస్వర్గన వాయుపు
లనుపుగ మారుతము శ్వాసనాఖ్య ప్రాణం
బును ప్రాణేశుండు ననగాఁ
దనరెడి ధాతుమయ మారుతములకు మటియున్

లే.గీ. గరుడ గంధర్వ కిన్నరాప్సరస లమర
సాధ్యచారణ యక్ష రాక్షసులు కింపు
రుషులు విద్యాధరుల్ సిద్ధ ఋషిగణంబు
లుండు రెప్పుడు పిండాండయజ్ఞి రూఢి

వ. ఒట్టి దేవమయంబైన చతుర్వింశతి తత్త్వంబులకు నవ్వల మెలంగు పరమ్యేరాంశ
భూతుంజైనశివునిక సాక్షియుంబరుండును షడ్వింశకుండనందగు భగవంతు ననంతు సంతర్కు
ఖంబున ధారణావశంబునఁ గనుంగొన వలయునని ఋషభకపిల సిద్ధమత సిద్ధంబగు నిట్టి
సాంఖ్యంబున నైన యోగంబునైన నాస్త్ర దర్శనంబు మోక్షంబు నట్టి యోగంబు
కాలంబెఱింగి సాధింపఁబడు.

కం. దినమొకఁబెంతయుఁ బింగళ
ననుపుగఁ బవనంబునఁచి యర్కుని నాడిన్
బొనియమి మూడేడుల న
య్యుననుతుఁ గనుగొనునటంచు నెఱుంగవలయున్

కం. ఇనునాడి సూర్యురెన్నా
శ్లనువైనఁ ద్రివిర్మమాయువది మూడును నా
ల్లను దినములైన నేడా
ని యమునింగొంచునఁడు దెలియఁగ నెండున్

కం. వనః పితౌహిత నాడుల
నెనయుచు సుమృత్తివాయు చేక దినము వ
య్యవనడిచిన నార్చెల్లకు
జను నాతఁడు రవితనూజు సదనమునకున్

కం. ప్రాణాపాన మరుత్తులు

ఘోరాఁ బరిపాటి వెడలి గొనఁగొని తగ న

క్షీణగతి నడచునాతని

ప్రాణము త్రిదిశములఁ దనువు బాయ్ బెలుచుక

సీ. కదిలిన యా పాషకాల ఘస్రంబున

నదరిపాటున నెవ్వఁడభ్రవీధి

ఘనకృష్ణ పింఠాకారు గన్గొనినరెం

డేండ్లకుఁ గడలేఱు నినునిఁ జింద్రు

మున్నుగఁ చూచి తానున్న నీడనువెన్నఁ

గనుగొని మఱియు నాకాశ పదము

దెలియఁజూచిన చాయ తెల్పవైన దీర్ఘాయ

పగు నల్పవైన శీఘ్రగతిఁ బొలియు

తే.గీ. మిగులరక్తమైన మెల్పుగఁ బొగవన్నె

యైన దుకిలి మొదలు హస్తచరణ

హీనమైన నొక్క యేడాయవగు పల

తొలఁగ గనిన నాఱు నెలలఁ దెగును

తే.గీ. జఘన హీనమైన సకియలనెడఁ బాయ

నైల్యవారణముల నభిముఖండుఁ

గనిన మింటి కుమియఁగాఁ బుక్కిటుదకంబు

చాల వన్నెలేన సమయవేగ

ఉ. కానఁడరుంధతిఁ ధ్రువునిఁ గానఁడు మాఁడు తెఱంగులఁదివి

గానఁడు మాతృకావసరిఁ గానఁడు వాఁడొకయేట స్థానిబౌ

మానక జిహ్వముక్కు బొమ మధ్యము కన్నులివెల్లనుక గ్రమం

బానఁ గడంగ శుష్కముల సంతకుఁ జేరును నాఱు నెల్లలొ

సీ. కర వక్త్ర తాల్వా భక్తకంఠదంతములు

నెండెనేనియు నల్పు నెఱుపు మొదలు

వర్ణము లామ్లాది వర్ణితరసములు

నొగి నన్య భావంబులాదవ నేని

పవలు నక్షత్రముల్ పను పట్టెనేనిఁ జీ

కటి నింద్రచాపంబు గాంచెనేని

చాపంబు శితకరచయము నీక్లింప నూ

సరవెల్లి యొడవెల్లి సరనిఁ బ్రాక

- అ.నె. నాణునెలలకు సంతకునూరు జేరు
దర్శణంబుల వీక్షించుట దల గనమిసి
కొక్కనెలోన నీల్లుట నిక్కమరయ.
... ..
- కం. ఆ నీడయె నల్పవైన్
మానక మూజ్జెల్లకెంపు మాడ్కినొదవిన్
బూనిక నాల్పెల్లను రవి
సూనునిపురి గృహచయంబుచూచుం బెలుచన్.
- కం. పున్నమయందు నహవా
స్యన్నులిన... నేకచక్షువునక గనన్.
గ్రన్ననకబెనువేలికి మిగి
బున్నన్ షణ్మాసములకు సూర్యగతుడగున్.
- కం. ఘృతమున నిలమున నీడలు
ధృతిఁ బూర్ణత మాని మెరిప తేటఁబడినచో
నతఁడాణునెలలబొలియున్
క్షితి వక్త్రచ్చిద్ర మొదవక జేకులు నలులన్.
- నీ. ఒకనిమిత్రములేక యెడలుఱిమిన గడు
వలమైన బడుగైన వాడెనేని
నాదట సురతాంతమపుడు ఘంటానాద
మాలకించినయట్టులైన నడుసు
నందురజంబున నడుగిడునెడ తెగి
కనుపింపఁజందురుగతి నినుండు
బోచిన గుండె లెంతో పగిలినయట్టు
లైన గ్రా..... యదిరిపడినక
- తే.గీ. దృప్తినొందియు నాకలిదీఱకున్న
శ్రుతిపుటంబుల సంగుళుజొనుప నల్లి
ప్రమాతగతి లేమిఁ గ్రుంకిడఁ జేత సంఘ్నిఁ
దొడల రొమ్మున జలమింక నుడుగువేగ.
- తే.గీ. కనక, సంకర్షణజ్యోతి కనకరుచిని,
గానరాకున్న వలపటికంట నీరు
నెపుడుగారిస మిమున నెఱుపుగదుర
యెరులకన్పాపక బ్రతి గానకున్నబొలియు.

కం. శిరముగిజాఱి బొడ్డుబుకఁ జెన్నలరకజలమజ్జనగబుచో
సరసిజపత్రవృత్తికణసంతతి యుక్తయున్నదంతపం
క్తి రుచి దొఱంగి కలదొరయలేకుఁ లేకదలొశ్రమంబువేఁ
బొరసిన, మేనివైతెలివి పోయినవారికిఁ గీడుశీఘ్రతఁ.

కం. మానసమునెగులుపుట్టిన
వీనుల నేశబ్దములును వినరామిఁజూ
పానక వికృతంబైనఁ
బూనిక మైసీడ కదలఁ బొలియున్నెఁ.

కం. నెరయ శ్రమక గంధర్వన
గరము గనినఁగల నలూకభరసూకరకా
సరశ్చక్రొత్ప్రసృగాలక
హరిదర్శనమైనఁబొలియు నాతఁసువేఁ.

తే.గీ. నుమటఁజెయిచేర్చి కరిదండమదనఁ జూడ
సన్నమైనను వర్ధిష్ఠు చాల స్థూల
మగుమఁ గనుపించఁ దలలేమిడగుచు నీడ
కాననైనను మూఁజెల్లఁగాలుజేరు.

తే.గీ. దండపాణులఁగలఁగక్కుఁదైలపిహిత
గ్రాతులనుజూడఁ దానట్లకా వనీంప
లేరువై కొండలను మేడి [తెగువ] పొడవు
చోట నుండఁగఁ గలగనఁ జేటులాదవు.

కం. మఱియును బెక్కుసమిత్తము
లరయఁగఁగీడులకు గల్గి నదికలఁగనినఁ
గరమిట్టివిలక్షణముల
గుఱుతెఱుఁగుచు మేనిమమత గూడకబుద్ధిఁ.

కం. ధీకలితవృత్తిఁగర్పరి
పాకంబొసరించికొనుచుఁ బ్రాకటతత్త్వ
శ్రీకల్పి నాత్మసూగవి
భాకమనీయతమెలంగఁదా ముక్తుండగుఁ.

అ.వె. పుణ్యలీర్థసేవ పుణ్యపురావాస
మైన యొగరీతివైన సుకృతి,
మహితకదంకిఁగ్రమక్రమంబునఁజేరఁ
దలఁప వలయు దనువు గలఫలమున.

కం. ఆత్మజ్ఞానము లేక

ధ్యాత్వ సద్బ్రహ్మశబ్దము నంద ననిత్య
త్వాత్మీయత మెఱుగు నస
త్వాతులకుఁ వశమె ఘననియమికిఁ దక్క.

వ. కాశ్రున సాంఖ్య లిలాపింగాళా మాతాది రాజయోగా త్తకంబగు రాజయోగంబు
నం దభ్రులపలయుఁ దత్కమంబెఱింగించెద.

సీ. యమనియమాసనక్రమము ప్రాణాయామ

మలమిఁ బ్రత్యాహారకేశ, ధ్యాన
ధారణలు సమాధి వారక యష్టాంగ
యోగమౌ యమనియమోపరహిత
మైన షడంగమౌ నట్టి యోగస్థితి
యొప్పుగు నష్టాంగయంత్రీదనరు
యమ మది నైతి కర్తాచార నిరతియౌ
నియమంబు సద్వ్రతనిత్య వెలయు

తే.గీ. నాసనంబుల భేదంబు లలరు పెక్కు
శబ్దకుక్కుట మాయూరి భద్రకూర్
మత్య సుఖవీరసిద్ధ విమల నిరోధ
చాపగోముఖరొద్దోగ్రసంజ్ఞ లమర.

కం. దిట్టగ సిద్ధాసనమున

గట్టిగ గుహ్యమునఁగాల్గు గదియించి కడు
నైట్టిగ భూమధ్యస్థితిఁ
ఁట్టగు చూపమరు సిద్ధపటిమ దనర్చు.

తే.గీ. ఆట్టి సిద్ధాసనముననైన మఱియుఁ

దనకొనరిన యాసనస్థిత దృఢముగ
నిలిచి హృదయంబు మిగుల నిశ్చలముగాఁగ
నిరత మంతర్ముఖత్వంబు నెరయు వరుస.

ఉ. దంతము లొక్కటొక్కటిని దాఁకఁగనియక జూనవృత్తితో

సంతసమొందువేళ జనసంఘము చేరనిచోట నొంటిగా
నెంతయు దేవతాగృహ వసేపితరమృతలంబులకు మది
ఁంతదొఱుంగఁగాఁ బ్రణవసేవకుఁ జొచ్చుట యుక్తమెన్నఁగ.

ఆ. వె. అదియు మూడుదెఱుగులగు ప్రాకృతంబు వై
కృతమునాఁగ మఱియుఁగేవలాఖ్య
కంబు ననఁగ లోనఁగల్గు ప్రాణాపాన
ములను నాత్మదిరుగు వెలికి లోన.

ఆ.వె. ప్రాణుండయ్యపానుండవన నధోర్ధ్వగ
క్రమ హకారమున సకారమునను
దివియ జీవుండడరు పవనచాలనదీప
భాతి స్థిరత మాను రీతి నచట

సీ. తనకు నయ్యక్షరద్వయిసందు బిందువు
జనియించు వలన హంసయన శబ్ద
గతి దివారాత్రులాక్కట నిఱకడలేక
వేగ నిర్వదియొక్కవేయ నాఱు
నూలునూలుల దొక్క వారంబుగా నిట్టు
లైన ప్రాణాయామ మాని స్థిరత
గావింపఁగా స్వప్రకాశుఁ డౌనటులాన
రించుటచేఁగాదె బుఁగులు సురలు

తే.గీ. ప్రబలి చిరకాల జీవులై పాతకములు
బాసి కర్మంబు లెడయైన భవ్యపదవు
లను మెలింగుదు రంతకంటెను దపంబు
గలదె! కరికింప మూడులోకములయందు.

కం. అజపాగతి పంచాశ
ద్భజనాక్షరయుక్తి నొడువఁ బ్రాకృతమయ్యె
ప్రజీనాపహమగు ప్రాకృతు
ల జపింపఁ వైకృతంబు లలితంబయ్యె.

కం. పూరకసంఖ్యకు నినుమడి
నారాధిని గుంభకంబునందును సగముం
గా, రేచక మొనరింపఁగ
సారత వైకృతమనాఁగఁ జను ప్రణవ మిలక.

కం. ఇడ చంద్రనాడి దాన
స్వడింబూరింపుచును భానువరనాడి తగ
స్విడుచుదు సుషుమ్నలోపల
నిడినందగు పవనసిద్ధి యింతయును విసక.

మ. ఇది రెండు విధనాడి యేకగతిగా నివ్యాయుయుగ్మంబు చే
ర్చి వెసంగా మణిపూరికంబుదిగువన్ జెల్పొందు వైశ్వానరున్
రవణన్ బ్రజ్జలితంబుజేసి యట చేర్చన్ గుండలిన్ లేపి యం
దవలంబించి త్రికూటజూ హృదయనీసూయాధి వింపొందుచున్.

క. తీవిగ నత్తటి పశ్చిమ
జూ వానాడీతథమున నభ్రముఁ జేర్చన్
గేవల కుంభకమగు నది
పావనతన్ రాజయోగ పటిమ దనర్చున్.

కం. ఇది ప్రాణాయామము వెలి
బొడలెడి యంగములు కూర్చుండనలో నే
యొమగుగతి నిందియములన్
దనగు నెడఁ గుదురుచేయఁ బ్రత్యాహరణా.

ఉ. పూని యుపాసనాఫలవిభుండగు నప్పరమాత్మ నెప్పడున్
మానసనీమఁజేర్చి యస్మానమతిన్ దదధీనజూట యే
ధ్యానము తద్విభాద్యుఁ బ్రధితంబుగ నిట్టుటజేరనీక డె
దానఁగుదుర్కొనంజుల ప ధారణ నానుతికైక్కు నెక్కువన్.

తే.గీ. జ్ఞానసుయండును వైరాగ్యమానఖనియు
నిద్రపంచకుఁడాద్యుండునిర్మలుండు
నైనదద్వర్చనమున నప్రాకృతమతి
వెలయు నదియొసమాధి నా వినుతికైక్కె.

ఉ. ఇట్టి మహామహత్వమున కెల్లను మూలము వాయుధార్య మ
శ్చుట్టున వేగురించి తడఁబాటున రోమములన్ వెలార్చినన్
కైట్టగు కుష్మముఖ్య జననిందితరోగము లట్లుగాల్చనన్
గట్టిగఁ గ్రొత్తయేన్దువలెగా నలవాటానరింప మేలగున్.

క. ఆవరణము నిర్మలమును
వావన మేకాంతవృత్తి పవనరహితమున్
గా వెలయుచోటుదగు యా
గా వహచిత్తులకు నెపుడు నభ్యాస దళన్.

సీ. అత్త జీవాత్మస్థుండగు నాత్మనీక్షిండు
నాతఁడె తలఁవఁగ నాత్మవిదుండు
మది నంతరాత్మసమృథిఁగూర్చువలనఁ బ్రా
ణా పానములను దదాత్మ గూర్చు

వలన నిండియముల నలరఁ గూర్చుటవల్ల
మది నాత్తనొనఁగూర్చు మహిమవలన
యోశాఖ్య విలసిల్లె వొడవు బాహ్యుండియ
మంతర్ముఖము జేసి యదియె మనసు

తే.గీ. దవుల నొసరించి దాన డేత్రజ్ఞానైతిఁగి
యతనివలనను సంతస్థునైన యాత్మ
దర్శనము మన మన్య శాస్త్రములు గ్రంథ
విస్తరములు గడు సక్రశస్త్రములును
గురుని దయ ముక్తిదండది కరమువేడ్క.

కం. గాలికి జలములు కదలిన
పోలికఁ బ్రాణానిలములఁ బొరి జేపుండు
జాలనుడగు పత్పరతరు
గా లలి పవనమును నిలువఁగా దగు ఘనత.

సీ. అప్పు యలకారయ క్త్యనిలు నిల్పుట నజు
సరవిఁగాంచిన భూమిజయము గల్గు
శ్వసనుఁ బరారోక్తి జానువులను నిల్పి
శార్జిఁ గన్గొన వారిజయముగల్గు
లేఫణో నాభి సర్పిలి గాలి నిల్పి యం
దళపుఁజూడ లభించునగ్ని జయము
కన్పించు మొదల యరారోక్తి మాహిళ
నటఁ గన వాయుజయంబు గల్గు

తే.గీ. నవల భూమధ్య నిటలంబునందుఁ బవన
జలి హకారంబుచే నదాశివ నిరీక్షుఁ
డైన సుజ్ఞానముక్తుడౌ నతనికరుణ
గణనఁజెల్వగు పంచధారణలు నిట్లు.

అ.వె. ఒడవునైక్తికమున యోగము నీర్ధించు
తన్నుచానె తెలియ దానఁజేసి
ప్రమరకీటుసరణి భావనచే బ్రహ్మ
మహితచిత్తకథి మహిమఁబొసఁగు.

సీ. తనరెడుమోగరంధ్రమున హృత్సూతము
 గీల్కొల్పుటరిది తత్కృతము వలనఁ
 గనఁ గుమారస్త్రీసుఖంబులకైవడి
 జ్యోతిర్చయస్థానశుద్ధిః బోసఁగి
 యస్థలితంబగునానందమునఁగూడి
 చిత్తదర్శనమున శివుఁ బరేశు,
 సూక్ష్మఁగాంచుటలాప్పు దూపట్టఁడితర క
 ర్తముల రోగావిహీనుఁడమలు నభవుఁ

తే గీ. గానలేడంఘుఁడల శశికాంతిఁ జెలియ
 లేనికైవడి, దారువుల్ పూని తచ్చి
 యగ్నిఁగనురీతి మచిసికు నరయవలయు
 లలితమతులైన మెజ్జానులకుఁదలంప.

సీ. అండులకాధారమునఁగ స్యాధిష్ఠాన
 కంబును మణిపూరకము ననాహ
 తము నాజ్ఞయును విశుద్ధము రతిమేరుశి
 ఖరమును బ్రహ్మపక్రము శిఖాఖ్య
 మీ తొవ్విదింజిలొ నీశ్వరావాసంబు
 తన్నాత్రలకు నెల్లఁదావలంబు
 బహురంధ్రమును శశిభానువహ్నియుతంబు
 సగుణగర్భణము హంసమున కిరవు

తే గీ. ఘనత గగనత్రయాధారకమును నాద
 లిందుకళలకు నునికియుఁబేర్చి నిర్చి
 లకును జ్ఞేత్రంబు ననఁదగు దమని దామ
 ని శేమని స్తంభనియుఁ బావనియు ననంగ.

కం. విదగుపేరులఁచాణము
 తైమక్తఁగరియించు దేహమంతయుఁ దామై
 యాదియు గాసిద్ధుల కవి
 యాదట జ్ఞానమయమైన యాత్మకు నెలవై

ఆ.వె. జలమునుప్పుగలసి సౌమరసంబున
 నమరురీతి మనఘు నాత్మగూడు
 టవి సమాధి యొక్కతానందసంపత్తి
 కదియె తుద మహాత్మలరయ నెడల

అ.వె. యమము తెల్విడగు నియమము చిత్తమునిల్పు
నాసనములు బలద మఘహరణము
ప్రణవవృత్తి శుద్ధి ప్రత్యాహరణము ధ్యాన
మాతృజయము ధారణాత్మజూపు.

కం. వినుడు సమాధియె మోక్షం
బసఘంబు తురీయ మదియహత రాజములకొ
ఘనసంజ్ఞ కదియె యర్హము
జను నున్న నియనఁగ నదియె సత్యంబగుచుకొ.

అ.వె. అది మనోలయంబు సజ్జానరహితము
ధారణమగు వాయుధారణంబై
మూడుబంధనములు ముద్రలు మూడునై
కలపు సాధనప్రకాశమగుచు.

కం. ఆసన భేదములచే
భాసితమగు పవను నెచట పరగ నిలుపుటలే
వాసిగ ధారణయనఁదగు
నా సంక్షయకలపు పెక్కు లవయవములలొ.

సీ. సరవి మూల్యాద్యాజాలంధరములను
బంధత్రయంబందుఁబవను సూర్య
గలని నాకుంచనక్రమమునఁ దివియంగ
మడమచే యోగసమర్థులమన
నానుట మూలబంధాఖ్యమౌ నాభికి
నైగువను దిగువ నిల్పుగల వాయు
కదియె యోద్యాణ మయ్యనిలుని వృద్ధయ చు
బుకములు బంధించి పాసఁగ జిహ్వ

తె.గీ. కైసి గడించి యట సుధాపాన మొదవ
బంధురస్థి తిఁజేయ జాలంధరమగు
ననిమిషత్వమ్ము లోన లక్ష్యమ్ము బహిని
దృష్టియంచుట ముద్రగాఁజెలియ వలయు.

చం॥ అది యట సూర్యదృష్టియగు నప్పుడు సంబరముద్రనాఁగ నొ
ప్పిడమగు భేదరీ యనఁగ నట్టిద యల్లన నల్లనేత్ర ము
గ్రదశకు దృష్టి నిల్పుట కిరంబగు ముద్ర పాసంగు దృష్టిసం
తద సమమైనచో నమరు పాతనమైన మహాఖ్యముద్రయై

సీ॥ పవను నపానైకపథమున పరికట్టు

మూలబంధము తగులీల నాత్మ

సల మహాభగము నొయ్యన నిబ్బటకునునో

ద్యాని బంధము వయ్యనఁ బొసంగు

జాలధారణకుఁ గా జాలంధరంతొప్పు

పరమాత్మఁ గనుటకుఁ బరమ ముద్ర

యాత్మశోభనకు సూర్యాంబునాడులఁ గార్య

రస మిపుర మహాభ్యుపాసఁగు జిహ్వ

తే.గీ. పైకి నిగిడించి యించిత బ్రహ్మరంధ్ర

మాని యచటి సుధాంతు నందమృత మాను

టకు మహాబల ముద్రయే ప్రకట మగును

బంధములు ముద్రలిట్లుగు పవను నిలుప॥

తే.గీ. వ్యాహృతుల మున్ను గాఁ జ్రణవములు దసర

సమరు గాయత్రి శిరసులొ నందుఁ గూర్చి

మూఁడు నూలులు జపింపఁ బొడిమలర

నదియుఁ బ్రాణనిలాయామ మనఁగ మెఱయు॥

క. ఇడ పదియొటిఁ ట పూర్వక

మడరఁగ నరువదియు నాల్గు నట కుంభకమున్

వడి ద్వాత్రింశదేవక

మెడపని ప్రణవములఁ జేయుటిది యటులయ్యె॥

మ. తను ప్రాణనిలరావముల్ దలఁప నాదంబయ్యె వృచ్చిత మ

ధ్యను సంయోగము బిందునామమగు ధ్యేత్రజ్ఞైకచైతన్య జీ

వనియాధాభ్యుకళాభిధానమగు లేవల్ మీఱ నిమ్మాడు గూ

డినచో నున్నని రాజయోగమగు ప్రాధీన్ సత్సమాధ్యాకృతి॥

క. పరమాత్మకు నెలవగునది

పరికింపఁగ నిట్టి యోగపటిమ దనర్పన్

చిరకాల జీవియును ॥

స్మితాశండుండు నగుచు నెగడు నరుఁడిలన్॥

క. ఇడిపింగళలు సుషుమ్నయు

వడిఁగూడుటవలన భానువహ్ని కులటన్

కొడరువలన సుభయపవను

లడరి భగాత్మతఁ ద్రికుటమనఁగా జెల్లున్ ॥

తే.గీ. అది వతుష్మితకంబు శృంగాటకంబు
 ననఁగఁ దగు కర్ణ నానితా జనిత రంధ్ర
 ములును నాలుగు కలియుట వలనఁజేసి
 యది త్రివేణియతఁడన శతశయిల్లు

క. ఇడ పింగళును గుండలి
 వడి గంగాయమునలనఁగ వాణియు ననఁగ
 నడలియవి కలయు వలనది
 జడరహితత నాత్రివేణి సఙ్ఖంజెల్లు॥

శీ. రహి సమాధికే దేవు రాజయోగంబు ను
 స్మని యవయోగంబు తనరు తత్త్వ
 మును మహాస్మని లగ్నంబును రంపద హమ
 నస్కము దైవతమాన్యమును మాన్య
 మును నిరాలంబనమును నిరంజనమును
 సహజ జీవన్ముక్తి సంజ్ఞ లమరి
 తుర్యంబునఁజెల్లు ద్రువ బుద్ధి నస్తే భా
 తి ప్రియ రూపకుల్ దెలియ నామ

తే.గీ. కలన బ్రహ్మాంశములు నైదు గలవు గాన
 నాద్య శబ్దత్రయంబు బ్రహ్మమగు తుదిది
 రెండును జగంబులగు నెట్టి రీతు తెఱిఁగి
 యాత్మచింతన నేయ సౌఖ్యంబుగల్గు॥

క. విడుచుట కొన్నియు నేయఁగ
 నడరుట లొకకొన్ని గ్రాహ్యమని కొన్నియ నాఁ
 బుడమింగలదే బ్రహ్మం
 దెడయకనన్నియును నగుచు నెయ్యక నమరు॥

క. యోగరతుఁడు బహువర్యుల
 రాగియుఁ గృద్ధండును విరాగిజడుఁడు నా
 వాగుఁగ గర్వవశంబుల
 చేఁగ గడంగుట దోషమై చింతింపంగ॥

శీ. వినుఁ డసంప్రజ్ఞాత మనఁగ సంప్రజ్ఞాత
 మును నవికల్పంబు దనరు నిర్వి
 కల్పంబనఁగ నందుఁగడగి మహావృత్తు
 తనయంబు లోకుల నాచి యాత్మ

యందు లీనమైన యది యసంప్రజ్ఞాత
 తుగు నేను బ్రహ్మంబు సనెడి తునసు
 కరగ సంప్రజ్ఞాత పటమ నొప్పగు మనో
 గత కామములకు నిల్కడగు చేత

తే.గీ. నందె పాక్షిత్వ మాత్రందె నాడగు నది
 కల్పగతి స్వానుభూతి నెక్కడివి గనక
 ఘనతండవ్యస కలితమై యొనర నిలువ
 గల్పమనెడి సమాధి నా గణనవనరు॥

వ. సూర్యభేదవోచాయ సీతార్కర శీతల భస్మైకా భ్రమరీ మూర్ఛాకేవలాఖ్యలఁ గుం
 భకము లెనిమిదియ, మహాముద్ర మహాబంధ భేదర, ఓద్వ్యాణ, మూలబంధ, జాలందర
 కరణ, విపరీత, వజ్రాశి శక్తికాలనములను ముద్రలు పదియును, భౌతి ఐప్తి, పరీక,
 త్రాసన కార్తిక, కపాల, భాతులనెడి కరణపట్కంబును నేతత్సాధకంబులు గాఢన-

మత్తకోకిల. ఏ విధంబుననైన యోగి రహిత్ భవంబులు గూఢజ్ఞ

జోవ నిశ్చల సాంఖ్యమొందుట భూరి వైభవమేతివా
 పావనంబగు దేహమెత్తిన భాగ్య మూరక రోగ సం
 భావితస్థితి బోవిడకనట్లు గట్టగుటొప్పగున్

సీ. మేధతోముక్తికి సాధనంబగు మేను
 దేశకాలగుణానుభవము రెఱింగి
 యోమి యాత్మజ్ఞాన మొదవ మెలంగక
 మదవృత్తి ననియమాస్పదత కొలది
 కి మిగుల నన్న పానములు గొన్నను వాత
 వైత్యముల్ శ్లేష్మంబు ప్రబలమగును
 వాతమెచ్చిన మేని వడిఁ గుదియఁగఁ జేయు
 వైత్యంబు కృశమును భ్రమ యొనర్చు

అ.వె. శ్లేష్మమే [మేచి?] ముక్కుచెల్ల లడ్డగించు ని
 ప్లేన నుల్పణములు ప్రాణవాయు
 మంజకముల నెల్ల చాపి [జీతని?] మియ
 నుండ నీక తినిచి యుదర వర్ధము

క. కర్శోద్రియములు దమతమ

ధర్మమును వహించుగాని తడవఁగఁగలదే

యన్నిలి జేతోగతులవి

మర్తత నిర్దియముల కడమఱఁగి మెలంగున్

వ. అట్టి యింద్రియములు మనస్సున, మదిని బుద్ధియగు నటులది యహంకారంబు గా నదియు జ్ఞానంబుగా నొకటించుకొనిన యాపోజ్యోతినిధంబున ఒపారబహిఃత్రకాశంజై సకలమయమగు బ్రహ్మస్వరూపంబెఱుంగరాను నందునం గల యానది సమాధి. అట్టి యో గంబునకు ననేక మార్గంబులు గల వందొకఁడైనఁ గ్రమక్రమ ప్రాప్యంబగు, నింక మీ మాంసాద్యయంబు వివరింతునని సూతుం'ట్లనియె—

శీ. పూర్వమీ మాంస యొత్పు ద్వివిధమయి దా న

వఱు నేత్యర నిరీశ్వరములనఁగ

త్యాగజెమిని మునుల్ చేసిన సూత్రాను

సంగతి ధర్మవిస్తార ఫణితి

త్యాగ సూత్రముల బ్రహ్మ ప్రతిపాద్యమై

యత్తరమీమాంస యొత్పుకందు

భేద మభేదంబు చేర్చి భేదాభేద

మగు నర్థమట్టి శాబ్దాలి నమరు

శీ.గీ. పూర్వపక్షంబు సిద్ధాంతమున బొసంగ,

నట్టి రాద్ధాంత మర్థులు లరయ బ్రహ్మ

మొక్కటియ పెక్కు రూపము లమరఁదనరు

నమిత శబ్దమయఁబలిలాత్మ యగుట ॥

వ. కావున బ్రహ్మ ప్రతిపాద్యంబగు నత్తర మీమాంసార్థంబునకుఁ గా వసిష్ఠ శ్రీరామ సంవాదంబు గలదు తద్విధం బెఱింగింపెద, రామభద్రుం డెదుగ వసిష్ఠుని యవస్థాత్ర య్యక్రమంబనఁ దెలియ నిట్లనియె—

శీ. రహి స్థూలసూక్ష్మ కారణ దేహముల యంద

హంకారములు మాని యగ్రధునంబు

స్థూలంబు దక్షిణంబు సూక్ష్మంబు జడము కా

రణమనిన . . . వారలకు దృశ్య

మగు ప్రపంచ మభావమగు నంత సత్తు చి

దానందములు నిత్య మగుట దృఢము

గాఁ, గలమతియె జాగ్రదవస్థలో ని జా

గ్రంథని యెండ్రు సుజ్ఞాన లిదియె

అ.వె. తత్పదార్థదర్శితము సచ్చిదానంద

ముననై పుట్టి పెరిగి పాలియు సకల

మదియె నిత్య మనుట లగును జాగ్రత్తస్వప్న

మదియు సత్పదార్థ మగును మెరయ॥

తే.గీ. అంబు పరిపూర్ణరీతి చిద్రమగును

నుండఁబయలుకొని వేఱ యొండొడవదనెడి

యెఱుక గల్గియు విషయక్తు లింద్రియములు

నిద్రఁజెందుట జాగ్రత్తు నిద్రయంద్రు ॥

క. ఇది యసిపదార్థదర్శనఁబీ త్రివిధంబు తత్త్వంబు మఱియు—

ఉ. తేజఁడ నొనొకానొ!యనుచిత దొఱంగి యెఱుంగలేని యా

భావముచే ననేకముగఁ బాటింబు జన్మము లొంది యిప్పుడా

దేవు ననుగ్రహంబున మదిఁ దిరమయ్యె గుహపరిష్కమం

చీవిభవంబు మిఱుమును నెన్నమి స్వప్నములొని జాగ్రత్త ॥

వ. ఇది కారణోపాధి దొలంగ నిష్ఠమనుదగు—

గీ. జీవాత్మకేతునుస్థితిని మూలాధార

మట గురుకృపవల్ల నడఁగు పిదప

గమనదియతనికిఁ గమపించునది త్రిపు

టాదగా నొక్కటిమైన లేద

టుంచు నెఱుంగుట లది నిశ్చయ జ్ఞాన

మది స్వప్నమున స్వప్న మనిరి బుధులు

ధృతిఁ గారణోపాధి త్రిపుటి, దీఱని నిత్య

యిది నిశ్చలపుబుద్ధి నెసఁగమాక్ష

తే.గీ. శోభ గురుబోధసంబుల చొప్పుడెలియ

వచ్చుటయె తత్పదార్థమక వరదృఢమది

స్వప్నమునను సుషుప్తినా జరగు నిదియె

నుతి గద రమేశదర్శనానుభవనిత్య ॥

క. అంతః కరణ చతుష్టయ

మంతయు నటులుండ నింద్రియాధిక్య ప్ర

జ్ఞాంతచిదానంద

యింతయు సుప్తిదగు జాగ్రదితహితయుక్తిక

క. పొందుక సత్యజ్ఞానా

సందాకృతి యనుభవంబు సాదగు నిది యీ

చందము వలనం గాంచుచు

సందత్త సంతసముదాహక దళుకొని ? మఱియున్

ఆ వె. గాత్రేనిచోటఁగదలని దీపంబు

వగిడి జిత్తు భానుభవము లయము

పొందు సమయ మందఁమొంద సుప్తి స్వప్న

మదియె ముత్స్య రూపకానుభవము

ఉ. పూనికతోడ నిట్టులగు బుద్ధి విమర్శక భావనాగతిన్

మానక వృద్ధిఁజేదు మతి మాటికి నన్య మెఱుంగఁబోక బ్ర

హ్మనుభవంబు పూర్ణగతి నైనది సుక్తిని సుక్తియయ్యు

ట్లా నగ నిర్వికల్పపు సమాధి యగున్ బరమంబు గాలనన్

తే.గీ. శ్రవణ మనన నిదిధ్యాస చర్యఁగదగు

నిట్టి తొమ్మిది విధముల నెన్న వరుస

మూఁడు గుణముల తెఱఁగు రామునకు నావ

నిత్యహాస్యంబుఁ దెఱింగింత నిత్యవైయ ॥

క. ఇట్టి బ్రహ్మస్వరూపంబునకుఁగా వరుణ భృగుసంవాదా దీతి హాస. బలు మున్నయెఱింగించితి నట్టి యానందమయంబును నఖండంబును నఖిలపూర్ణంబును నగుకొండేసి ఘటాకాశ మరాకాశ చిదాకాశముల వలన కరమవ్యోమ భ్యాతంబగుట దెలియఁదగు దేహంబులు గుహయనఁదగు నందు నిహితంబగుట ఘటమరాకాశక్రమబునఁ దత్తద్భిన్నములగు నెడనెత్పటి యట్లు నఖండగతిన్ మూర్తత్వంబునఁ దగు హృదయ కమల మధ్యంబు న దీప్తకమంబున వేదాంతపార్శ్వంబు నయ్యా నందరూపంబు వర్తించుచు వెలువలనంతయుఁ దానెయగు నారోహ్యతి చందంబున వెలువలనుండియు నివారణకవ త్నా ట్నాణు హంబునఁ దద్దీపశఖయందుఁ దేజఁజ్ఞు నద్వివ్యతేజంబును విహింగల మహావ్యవతప్త కాశమును నేకీభావ బీనర్చిన యోగ సమాధి నిష్ఠుఁడొంటి నిష్పత్తి మార్గంబునఁ జన సులభదర్శకంబైన యట్టి బ్రహ్మంబై తానగు ఘటియను—

తే.గీ. నిర్మమత్వంబు నిస్సంగనిరతి నాత్మ

దృష్టిఁగనొనఁ జేతుడఁ దేజఁజ్ఞు

నత్రయోజన కార్యము లధిలపించి

కక్షతడు దుర్మతులకు సౌఖ్యంబు గలదె,

తే.గీ. జ్యాకహారికు జాగ్రదవస్థ ప్రాతి
భాసతుని స్వప్నమును నిద్ర పారమార్థి
కుని నిరూపించు మాయకు నొసరు నావ
రణము విశ్లేష శక్తియు గణనరెండు

క. తెలఁకుక నవ్వరమాత్మని
నలకడఁ గప్పుకొనియుండు టావరణమగున్
తెలఁగువరావర సంకతి
వెలయుం గనుపించుటదియ విశ్లేష మగున్ ॥

సీ. పరగ రజజ్జలన సర్వ భ్రాంతి తుక్తిని
రజతంబు తొఁచుచిభ్రాంతి రీతి
బ్రహ్మంబునందు నేర్పడె జగంబులు గను
పింప సన్నతి వివేకింప బ్రహ్మ
మమరు సత్యాత్మకమగుచు నాత్మభాసన
నిష్కలు దక్క జగ్గింపఁగర్చ
పరులు గానరు వెలుపలఁ గాలమయుండు లో
ప ల నలువైయుండు లలితయోగ

అ.వె. యుక్తి నిర్వచారు సురుచేజు గనఁదగు
ప్రకృతి నెడిసి తుద భావలగుచు
నామరూపములకు నాశనమగుట న
వ్యక్తు సత్యఁ గనుటలది తుభంబు ॥

కం. తిత్తమము తత్వ చింతన
హత్తుక జవచింత తుద్యమాకృతి యథమం
బెత్తటిని శాస్త్రచింత మ
హత్తర నింద్యము లొక్కమగు చింత తగ్గ ॥

కం. ధరణీ సురులకు నగ్నిని
జరణాగులకెల్ల నాత్మవహ్ని ప్రతిమ ల
స్థిరతాల్ప బుద్ధులకు నే
ర్పరులగు సమదర్శనులకుఁ బరుఁ డెందమగున్

అ.వె. దేహబుద్ధిఁ జూడదేవుని దాసుండు

దేహబుద్ధినట్టి దివ్యులంక

మాతృబుద్ధిఁ జూడనాదేవుఁ దేతాను

మతుల కొలఁది నిట్టిధృతి పొసంగు

వ. జాగ్రత్తన్న సుషుప్తుల విశ్వరూప ప్రాజ్ఞ సంజ్ఞల నేత్ర భూమధ్య బ్రహ్మ పాదసంబుల నుండియు వ్యాపకశక్తి సంక్రితం దానయైన యత్పరమాత్మ విశిష్టపరేని మూర్ఖులు దూరభూముల కరిగి నేయందగు ప్రయోజనంబు లెవ్వియ్యెయంగలవె! తాళన హస్తగత మాణిక్యము నైకొన నేరిక గమలు శోధించు జడభావునింబరె నగునెన్ని యత్నంబులైన బ్రహ్మ విచారంబు నేయవలయు “నాత్మజ్ఞానీ సంసారతరీ” యను శ్రుతి శ్రమాణ బనియను వాచావగోచరంఁగు బ్రహ్మంబిట్టిది యని వేదాంతంబులు నేర్పిరింపనిచో నెవ్వరు తెలియం బలికెడిరనియును, అయినను గొండగఱియిడిన కిరణి భావన చే నఖిలమయం గననగుననియు చెల్పి మునులకు సూతుండు వెండియు నుప తాస్త్రంబులగు భరతకళాలంకార శిల్పగజాశ్వ పురురత్న సాముద్రక గణిత శాస్త్రంబులు వినుండని యిట్లనియె.

కం. అది సదాశివరచిత

ప్రాదుర్భవమగుచు నందితులు వాఙ్మేపుణ

శ్రీదనరి భృంగిముఖ్యుని

కోదంబై ఋషి చయప్రచుతగతి వెలయున్

వ. రత్నాకర చూడామణి తాళక కొ విలాస సంగీత మణిదర్పణ చతుర సభావిలాస కాత్యాయన జైమినిమత సూర్యునియాది నామంబులఁ జాతుర్లక్ష గ్రంథ విశుతఁ బై.

అ.వె. భరతశాస్త్రమనఁగ సురముఖ్య సభల యం

దత్తురోమకోజ్ఞ మగుచు భరణి

నర్మనాది కల్పనా రూఢిఁ జెలువొందె

నాట్య లక్షణముల సవ్యమగుచు ॥

తే.గీ. తాళమార్గ క్రియాంగాది లీలఁ దనరి

లయ యనఁగ నాట్య జీవ విలాసమయ్యె

నట్టి లయకనుకూలమై యమరు తాళ

సప్త సూతాదులి రచగు జగతియందు

కం. శివశక్త్యాత్మక మగుచున్

బ్రహ్మగళ ప్రాణకమును భాసుర మగు తా

ళవిధంబెఱింగిన చండితుఁ

తవనిం దత్త్వజ్ఞుఁ డగుచు నతి శుభమొందున్ ॥

కాలమార్గ క్రియాంగముల్ గ్రహము జాతి
కళయ లయయును స్రుసౌత్తమును బదియుఁ
దాళమునకును బ్రాణముల్ దనర వాటి
కావియగు కాలనిర్ణయమది వినండు

సీ. సరసిజచ్ఛదముల శత ముక్కటిగఁ జేర్చి
యొకవరి గూదిచే నొసరఁ బొడువఁ
దెగునది క్షణమనఁ దగు నవి యెనిమిది
లవ లవ లన్ని కావ్యనిధిఁ దనరు
కావ్య లేన్నిదియైన గణితంశ నిమిషము
నిమిషము లన్నియే నెఱిఁగి కళయగు
తొడిఁగి కళల్ రెండు చతుర్భాగ మనఁదగు
నదియె యనుదృశ్యాఖ్య మది రెండు

అ.వె. ద్రుతము తద్వ్యయము గలియెన్న లఘుఁగ
గురువనాగఁ దల్ల ఘుద్యయము
పుల్లతముమూఁడు గురుపు లతి వేడ్క లఘుచతు
ష్కంబు శబ్దరహిత కాకుపదము

కం. ఇది కాలము మార్గంబును
నదియొక్క మాత్రా ప్రధానమైదు లఘువు లిం
పొదవఁగఁ బలుకుట మాత్రా
స్పదమగు తన్నాత్రరితి పాటింపఁ దగున్

సీ. దక్షిణ మార్గంబు తగ నష్టమాత్రలు
వామ మార్గము నాల్గు వరుస చిత్ర
మార్గమునకు రెండు మాత్రలు నొకకళ
యొదవు చిత్రతరంబు వొక్కమాత్ర
దనరిన కళచిత్రతర మార్గమునకు న
యొక్కకళ కళయన నొసర నర్థ
మాత్రహాసను ద్రుత మర్యాదయట్టిద
యతి చిత్రితాధ్వము నర్థమాత్ర

తే.గీ కచటతపయను సంతను గడగుమాత్ర
యదియ లఘు సంజ్ఞ వరిల్లు విదిత మగుచు
నిట్టి మార్గంబు క్రియలచే నెసఁగ వలయు
ద్వివిధ మరయంగ మార్గము దేశియనఁగ

తే.గీ. మార్గమనిరొనునది శుద్ధ మార్గ మవట
నమరు నిశ్శబ్దము నశబ్దమగుచునాల్లు
దెఱుగులా వాప నిష్కామ సరసి విక్షి
ప్రపదేశంబులకును శబ్దంబులేదు

కం. ధ్రువమును శమ్యముతాళము
నవిరళమగు సన్నిహిత మనియెడునాల్గు
బ్రహ్మ సశబ్దము లీయ
ప్రతివిధంబులు శుద్ధ మార్గ సంజ్ఞలు దలఁపక

సీ. అరచేయి మీఁదుగ నట బొడుచునసాచి
వరుస వేళ్లు డుప నావాప మగును
సరచేయి క్రిందుగ నన్నివేల్ సాచిన
నిష్కామ గుగునది నెమ్మి దక్షి
ణమునకుఁ జిమ్ముట యరుదు విక్షిప్తమై
యరచెయ్యి మీఁదుగ నన్ని వేళ్లు
మణచి రొమ్మునకునై మలుపఁ బ్రవేశంబు
చిహిక వ్రేయుచు సంత శిఖరిహస్త

తే.గీ. మెలమి దిగవిడ ధ్రువమగు నలరు దక్షి
ణతలమెడతులక్తున హరి యొనర్చు
బదియె శమ్యము నెడమ చెయ్యట్ల నేయఁ
దాక మగుచది సన్నిహతంబు దెలియ

తే. దేశక్రియలు ధ్రువము చేసినఁ గుడిచేయి
యెడమ కడకుఁ గ్రిందఁ బొడరఁ దీయ
సర్పిణియగు నదియె సవ్యంబునకుఁ దీయఁ
గృహ్యమగును దేశ క్రియఁ దసర్పి

కం. అరయఁగ నిట్లగు హస్తమై
యరచే క్రిందుగను దివియ నది పద్మమగుక
సరవి నది వామకరముక
సరి మున్నడి నట్టిచో విసర్జన మెన్నక

తే. అబుల మున్నడి సాచిన హస్తమునను
దర్శనియగుడ నాల్గువేల్ దశరవంచి
వెనుకై లీయ బక్షిత్త విధ మదియగు
తలము పార్శ్వార్థమైనఁ బతాకయగును

కం. అట్టిపతాకయై క్రిందికి

నైట్టునఁ దివియంగఁ బలితనిర్ణయ మరయన్
బట్టుగ నివి క్రియలనఁ దగు
గట్టిగనిక నంగవిధము గణుతింతుఁ దగన్

సీ. జాతులైతగు చతుశ్రత్యశ్రమిశ్రమ్ము

లోలి ఖండమ్మును మేలిమైన
సంకీర్ణ మొగిసిట్టి సంజ్ఞ తు నాల్గేసి
లఘుగురుద్రుతములు లలిం దలిర్ప
జతురీశ్రమును మూడు సరవిసిట్టివి గూడఁ
ద్రవ్యశ్రమమిట్టి చందములఁ దక్క
తాళమ్ము లెఱుంగుడు తత్త్వజ్ఞ లీయైది
మందుఁ జతుశ్రమత్రయశ్రమములు

తే.గీ. రుద్రకళలను జనియించి రూఢిఁ దనరె

సభపు నామగకళలై నయాచతుశ్ర
మమున సగమును మిశ్రమునమరఁ గూడి
యైదు గురువులఖండమై యతిశయిల్లె

కం. అలచతురశ్రమసమమున

నెలమిమెయిన్ ఖండయక్తి నేమి గురువులై
యలవడియొ మిశ్రమంబ
ట్లెరఁగఁ జతురీశ్రమమ్ము నందలి సగమున్

తే.గీ. మిశ్రయక్తమ్ముగాఁగఁ దొమ్మిది గురువులు

నమర సంకీర్ణమయ్యె శాస్త్రాంతరముల
సరణులెన్నైనగు నైన శార్ఙ్గ దేవు
తుతము లిది జాతిభేది సమ్యుతముదలెన

కం. ఇది ప్రస్తావించినచో

సవిరళ శతకోటి సంఖ్యలగు తాళములన్
భవించి బ్రభృతిగ వాడుక
కది యెఱుడ నొదవనట్టిదగు పరికింపన్

కం. చచ్చుట కావపుటముల

సమ్మగ లఘు గురువిభేదమై యొప్పుగు న
త్యుచ్చయత యథామరభా
స్వచ్ఛారత నేకకళ విసంజ్ఞతఁ దనరున్

అమరు చచ్చపుటంబున నవుడు రెండు
గురువు లొకఁ ఘటంబున బులంబొర నెఁ గాన
నది యథాక్షర తాళమై విదితమయ్యె
చావపుక మట్టి గురులఘు సంజ్ఞ గనుఁడు

కం. కళ యనియెడి దెలింగింపెదఁ
ఁబు సంఖ్యానాచకములపై కళ యనినకొ
వెలయ గురువితరములచోఁ
గళయన లఘు వమరు శాస్త్ర గణనము వెలయకొ

తే. ద్వికళయఁ జతుష్కళయనది శ్రుకటితిమగు
ద్వికళ చచ్చపుటంబది ద్విగుణపైనఁ
దగఁ జతుష్కళయన నివ్వితమున చావ
పుటము గురుసంఖ్య సంజ్ఞ ల పాలుపు లిటుల

తే.గీ. షట్పితాపుత్రకమ్మును సరివి చాళ
మదియు ద్వాదశకళయగు నట్టిచో య
థాక్షరము ద్వికళ చతుష్కళాఖ్యలైన
దదియుఁ ద్రివిధంబులగు వెండి నందువలన

తే.గీ. పాలుచు నొకకళ షట్పితాపుత్రక మది
యత్తమము పంచపాణి నా నొప్పు మిగుల
మఱియుఁ బ్రస్తారమునఁ గల్లు మహితతాళ
గతుల కిరీతి భేదముల గలవు మిగుల

కం. సంకీర్ణత నైదేదుకొ
బొంకమ్ముగఁ దొమ్మిదియును బొసఁగఁ బదియు నొం
దుంకుటగఁ బదియు గురువులు
నంతురితములయ్యుఁ దగ మతాంతర ఫణితికొ

సీ. సరవి నిశ్శబ్ద సశబ్ద క్రియానంత
రమున విశ్రాంతి విరళిలయయును
నన లయయగు నది యమరుఁ ద్రివిధముల
ద్రుతమధ్యమ విలంబగతు లనంగ
నందు శీఘ్రము ద్రుత మల్లిన నడచుట
లగు విలంబము తెఱియందుఁ దల్లల
తెడసిన మధ్యమం పీగతులగు నెడ
గురువును నవిరళ సౌరిది లఘువు

తే.గీ. తాళమున కవయములై తనరు లఘు గు
రువుల నంటిన మధ్యమ మవరళముగ
రెంటి నంటిమి లయ లేమిసంటి యొకటి
గదిసియండినను లయమై విదితముగను

కం. స్వరబద్ధమగుచుఁ దాళ
స్ఫురణా గురులఘువు లొకట సాంపుX నడవక
దొరకొనుట మధ్యమందీ
తెలుఁగున లయలయ్యె మూఁడు తెలుఁగుల దెలియక

కం. ద్రుతమధ్య విలంబములొక
గతిఁ ద్రోవక ముగురు చనుచుఁ గడువడి నొకరుం
డతని వెనుకొకఁడు వానికీ
నతిమందత వెనుక నొకఁడు నరుగువిధమగుక

తే.గీ. పదము దప్పక మూఁడు వేర్వడక క్రియలు
చరణ విన్యాస విశ్రాంతి సంయతములు
భేదములునయ్యె దప్పనివేర్తి నడచు
నవి లయ్యాఖ్యలఁ దగు ప్రాణమగుచు మఱియు

ఆ.వె. చిత్రమార్గ వృత్తి క్షీప్రభావము ద్రుత
మమరు వార్తికాధ్వమైన మధ్య
భావనిరతి మధ్య పడిమ దక్షిణ మార్గ
చిరత నవ్వలంబవీల మమరు

కం. పదియిరువది త్రింశతియై
యొదవినయా లఘువులరసి యొక్కొకపరిగాఁ
బడపడి నొడివెడు కతమున
విదితములగు త్రివిధలయలు విన వాటి యెడక

కం. ఒక్కొక్కయలో మూఁడుక
మక్కువఁ ద్రిగుణీకరణము మహిమం దగుసాం
తెక్కు లయజ్ఞులు నీగతి
నిక్కంబు తెలుంగవలయు నిర్మలబుద్ధి

ఆ.వె. అట్టిలయను గీతమడరి పొందదు గానఁ
బొందవలసి యతి యనందనర్పు
సారిదిఁ ద్రివిధమగుచు ప్రోత్సహంబు గో
పుష్పనకుములనఁగఁ బొల్పుయతులు

కం. వేడుకమూడు తెలుగుల

నాడికలయ యయ్య మార్గమది నిల్కడచే

కూడినవియతులు నొకటాక

టోడకత్రివిధముల మార్గయిక్తిందనరుక

తే.గీ. మహివిల్లంబ మధ్యనుముల ప్రదతంబునఁ

దవిలియతులు నడచుఁ దాళగతుల

నొక్కి టాకటి మూట నొనరు నీతి విధంబు

లెనయతులు పుటియు యతులు గలపు

వ. గ్రహక్రమంబెఱింగించెద—

సీ. సమము నతీత మెంచఁగ ననాగతమన

గ్రహములు మూడొప్పఁ గలుగు నందు

గీతవాద్యంబులు నాతతస్పృత్యంబు

సరియైన గ్రహసమస్ఫురణ నొనరు

మొదట తాళమువెన్న మొనయు నృత్యము గీత

మైన యతీతగ్రహభ్యు నమరు

గీతము ముందరగా తాళ నాట్యంబు

లడర ననాగతమనఁగ జరుగు

తే.గీ. నివియు నన్వర్ధనామత నైసంగుకతన

మది వివేకింపఁ దగు విషయగ్రహమని

కొండఱను కొంఠ్రుగాన మక్కువను నాట్య

శాస్త్రతత్వజ్ఞు లొననఁ జతుర ఫణితి

వ. ఇంక జాతుల తెరంగెఱింగించెద—

కం. చచ్చుట చావపుటములు

తచ్చనగా నట్టి పట్టితాపుత్రముక

హెచ్చుగ సంపద్యేష్టయ

నచ్చుగఁ బంపముఖ సంజ్ఞ నమరిన జాతుల

కం. ప్రస్తార గతుల నిల్విన

నిస్తులగురులగు సమంబు నైరి నంగము నాఁ

బ్రస్తుత భరతాగమధీ

విస్తారకులండు నాట్య విదులొననఁగ

కం. సప్త ప్రస్తారము ను
 ద్విష్ట ప్రస్తారమనఁగ ధృతిఁ దాల్చె
 సప్త ప్రస్తారములు ద్రి
 విష్టమత మగుచు మూఁడు విధములఁ జేల్లెన్

వ. ఇవి తాళదశ ప్రాణబులిక నాట్యక్రమంబు వినుండు—

కం. శిరమున్ గన్నులు కదములు
 కరములు నభినయతతులకుఁ గలికాలమున్
 గలనాట్యకళా విదులగు
 చెలులకు భావాభినయము చిన్నెల్లదలఁపన్

సీ. అంచితంబును సాచి కుంచి సమంబులు
 సంచరోగ్రములు పార్శ్వమును బ్లిలియు
 నుద్బుద్ధ మమితము వాగి తాడితో జేసెద
 నములు పార్శ్వయునన సమరు పాద
 తలగతులివి త్రయోదశ తానకము లొప్పు
 వైశాఖ సమపాద వైష్ణవములు
 మండలాల్లిధముల్ మఱియఁ బ్రశ్యాల్లిధ
 గతులుగఁ బుంసానకంబు లాఱు

తే.గీ. ఘనత నవహిత్య మూకాంతగతము లాగ
 తము విరత మంబువినివర్తనమును మేలి
 తమును శ్రీ తానకము నైదు దనరు పాద
 జంఘ లూరులు కటియొక్క సమముగాఁగ

కం. కలచేష్ట చాలయనఁదగు
 నలవడ నాకాశచారు లట ఘాతారుల్
 గలయవి పడేసి చారులు
 చలనము తానకము నిల్చి చందంబరయన్

కం. తలమెడ కరములు పాదం
 బులు తమత్ర ఖండంగ నటనముల ఘనకీర్తిన్
 మెలఁకువల సలరవలయన్
 దలకూగ భరతాగమార్థ తత్వజ్ఞులకున్

- సీ. అకంపితము ద్రుత మవిఘాతంబును
 ద్వాపితాళిఁ ముఖుల్ వరుసతోఁ బ
 రావృత్తలోలిత భావహంఛకములు
 వరివాహితము ననుభవము నెరయ
 దేవతాస్మృతముల్ దివిని దొమ్మిదియును
 మస్తక గతులఁడ్రు మఱియునైదు
 శార్దూభేద్రుఁడు చెల్వ సమము నాలొలిత
 కము తిరక్చిన ప్రకంపితములు
- తే.గీ. నమరు సౌందర్యము ననాఁగ నమగు వాటి
 యందు సమ మనునదియుఁ బుష్పాంజలులను
 నిశ్చలతఁ బూసమిని యోగనిరతికెసఁగు
 సఖల నాల్ఱొకితము గూడి శాస్త్ర సరణి
- కం. ఐహి లక్ష్మణోపణమగు
 రహినిం బనులయొడఁదిరక్చినంబి
 మృహి పావపూర్ణ విస్తయ
 సహజములఁ బ్రకంపితంబు సమృత మెందఁ
- తే.గీ. పాదభ్రమ గ్రుండ విన్యాసమునను చార్చ్య
 వలనము నొనర్ప సౌందర్యకలన నమరు
 నేయుమనుటకు సంజ్ఞ గాఁ జెలఁగు యోగి
 యుక్తి వెండియు నిది చెల్లు నుచితగతులు
- కం. వినిగాఁగములకు నొప్పుగఁ
 గననగునివి పంచమస్తక విలక్షణముల్
 ఘననాట్యశాస్త్ర కోవిద
 వినుతియు సమృతము నగుచు వెలయఁగ నెందుక
- తే.గీ. సరవి నాలొకితంబును సమము సాచి
 తము ప్రళొకిత ముల్లోకితము విలోకి
 తంబు ననువృత్తమన నష్టభా వహింపగు
 చూపులని పల్కి రాదిమ గూరివరులు
- సీ. వెన రెండు పుష్పలు విట్టి చూచుటయె యా
 లోకనమదియు భావాకరంబు
 పుష్పవాటాదవనిరీతి సమంబగు
 సాచి నాఁగడకంట సాఁగుదూపు

జోకఁ బార్వములఁ బ్రలోకితమగు
 పృథ్వీగతిఁ జూచుటది విలోకిత మనఁదగు
 నుల్లోకితంబగు సూర్య భాగము జూడ
 ననుభృతమగు సారఁ గనుగొనుటలు

అ. ౩. నడరఁ గ్రిందు చూచుటవలొకనంబగు
 నింక శార్దదేవుఁ డెన్నసత్తు
 విధములందుఁ గరుణ వెలయు మీలిత మింగి
 తము ద్రుతోగ్ర సూచనములు మఱియు

క. దూరాలొకనమనఁదగు
 కారుణ్యము విరహియైన క్రమమున నటవో
 దారతకు నుచిత వాక్యవి
 శారతమం జెల్లుఁ బూర్ణమగు చూపగుటన్

కం. అరదూపు మీలితంబగు
 వరముని జన నాట్య భావభర సురతాంత
 స్ఫురణముల భావముల నని
 ధర సూచన నేయు భావతత్వజ్ఞులకున్

కం. కడకంటి చూపులింగిత
 మడరన్ శబ్దార్థయుక్తికట వారసతుల్
 దొడరెడు నాట్యంబులకున్
 గడువేడ్కన్ భావమగుచు గరిమన్ జెల్లున్

కం. కన్నగుడ్లు రెండు గదలిం
 చిన ద్రుతమది గీత కార్యచిర శబ్దములన్
 ఘన వీరరసమునన్
 శృనిహరి వారాంగహార సంజ్ఞలఁ జెల్లున్

కం. వెలువగు గన్నుల రక్తిమ
 గలుగుట యగ్రమది మత్తగతులన్ గోచం
 బుల భయరసమున జెల్లున్
 సౌలపునఁ జేదోయి గూర్పు చో లలి నెలమిన్

తే|| కదలు చర మోడ్పుగల చూపు గడగు సూచ
 నాఖ్య నది దేశవిధముల నడచు గుణం
 భావమున వాణసంస్థాన పఠియ నటన
 మెలయు శృంగార రసమునన్ అరగు తెలియ

తే.గీ. కించిహర్ష వికాసత మంచహర
వృష్టియగు నాది యలరుచోఁ దెలియఁ బ్రేర
ణమున మధుపాన సర్తక నటనలకును
భావ్యమగు నింక హస్తసంభవము వినుఁడు

సీ. ప్రాణ హస్తంబులు ప్పడెండు సంయుత
ములగు ప్రసారిణ ముఖ్యము లవి
ఇరువదియైదు రెండెసంగు పతాకాదు
లాగిఁ బదియాఱు సంయుతముల నటించు
గౌళలాభినయ ప్రకాశత నంగుట
లన్ని సావర బ్రసారణాభ్యుదయ
సంగుళి కుంచిత మది కుంచితంబగు
భృతివేళ్లు గదల రేచిత ముఖముఖ

తే॥ రేచితంబైన గుంచిత రీతియైన
నైరపుట ప్రసారిత పతాకనిరతి పుంఖి
కంఠభోముఖ మపనేట్టకము ప్రసారి
తాంచితంబది రేచిత కుంచితముల

అ.వె. ఊహరవనకేక నొదవు స్థూలమున సం
కేతమగును మున్నురీతి కరము
గుఱిగఁ జూపఁ జిహ్వాపరి పరాధారోప
ణంబు లేక నగుక్రమంబు తోడ

చ. మఱియుఁ బతాక త్రిపతాక యర్థపతాక కర్తరీముఖ మయూర అర్థశల్కద
అరాళ మకతుండ ముష్టిశిఖర కపిత్థ కటకాముఖ సూచి పద్మకోశ కాణ సర్పశిర సింహ
ముఖ లాంగూల అలవల్లవ చతుర భ్రమరహంసాస్య హంసపక్షిక సందంశ ముకుర
తామ్రదూడంబులను నసంయుతహస్తంబు లిరువదాఱు. అందుఁ జేదోయి యొడ్డిపుష్పాం
బలి నేయుట స్పృశికంబయ్యె కర్తరి స్పృశిక దోలాది వైష్ణవ హస్తంబులవి వదియాఱును
నుద్విత తలాముఖ విప్రకీర్ణ గజపంతాది ముద్రా హస్తంబు లిరువదిరెండును గలవియు
ద్రాహస్తములకు దక్క తక్కినవాటికిఁ దత్తదుచిత వినియోగంబులు గలవు. —

మ. ఇనువారమున బువ్వ ఋక్షమున బుట్టింపారఁగాఁ దెల్పు న
ట్లను వాపస్త్రము గొప్ప కన్నుగవ శృంగారాంకముఁ ధాత వే
ల్పును శౌండిత్యుఁడు మూని ప్పక్షము గృహంబుంగా ననుష్ఠాప్య హా
ర నిదానంబు భువంబగుఁ లఘుభేరక గౌరవం బొప్పఁగ

జం. ఎఱువగునట్టి కోక తగ నిందునివారము హస్తముడు మే
 ర్పఱుపఁగఁ బుట్టి సొమ్ములటఁ బాములు మేలి విరాట్టు చందమున్
 బెరిమగు మేను కాశికుండు ప్రీతి మునీంద్రుఁడు వేల్పు గౌరియన్
 గుటినిఁ గుశాంతరీపము అఘుద్యయ వక్రగమైదు పెంపగున్

కు. గురువారంబునఁ బుబ్బనుం బొడమి తక్కున్ జిత్రవర్ణంబు న
 వ్యరుసన్ వస్త్రము సొమ్ములుంగలిగి వేవన్ గ్రాంఠపుక రావు నే
 ర్పఱుపఁగా జనుదగ్గి హాని యట రుంపాతాళ మింపొందు ని
 ధర విశ్రామము మీఁద ద్విద్రుతము లంతన్ బైలఘుప్రాప్తిగన్

మ. కుజవారమున నిందుముడుమున నిగ్గుంబగుంజాయ న
 క్కజమై పుట్టి సువర్ణచేలమును నాగసూర్తి భూషన్ శుభ
 వ్రజభాగ్గౌరి యె వేల్పుగా నలరి విశ్వమిత్రసన్నానియన్
 నిజమై యాపకముపు రెండులఘువుల్ నెమ్మిగ్రమంబై తగన్ ||

తే.గీ. దుద్రసౌమ్య వారహాథమై చిత్రవ
 ర్ణమును బట్టు కీరయమరఁ ద్రిపుట
 రహిని శాల్మలిన్ భరద్వాజముని విరా
 మాంతమునఁ ద్రిదుత్రములమర గౌరి||

మ. రవివారమునఁ జిత్రసుబొడమి స్వర్ణచ్ఛాయయా నంబరం
 బు వహిన్ ముత్యైపు సొమ్మున్ మిగులనొప్పున్ గశ్యపాభ్యానహా
 ని వెసన్ హాస్యరసంబునున్ వికృతి వర్ణింపఁగఁ జందం బటం
 చవనిన్ మధ్యద్రుతద్యయంబు అఘువాద్యంతంబున్ బొల్పుగన్ ||

మ. శనివారమునస్సౌతి ఋతుమున నిచ్చన్ బుట్టి నైల్యము నే
 జ్ఞనికన్నుంగవ పీతవస్త్రమును సర్వంబొందు శాకాంతరీ
 పనివాసంబు త్రిమూర్తి తత్త్వమయరూపంబై మృదంగాత్మకం
 బును మోదావహ సర్వదైవతమునై పొల్పొందు నేకాభ్యుగన్ ||

క. సృతము తాళాత్మకమగు
 హతుకనాదాత్మకంబై యగుతాళంబుక
 దత్తన్నాదాత్మకకళుఁ
 జిత్రస్తున నిల్చి కొల్లు నేమములాదభుక.

చ. సరసిజసూతి తాళధరి సారసనాథుఁడు మారజాంకుఁడున్
 గరిమను వాని గాయని వికర్తనచంద్రులు రాశికుల్ వృశ్చ
 శ్వర శరజిత్ మృదంగికులు సారివిభానుఁడు తుంబురుండునై
 సురగణముల్ సహాయులుగ శోభననర్త కుండీకుండొప్పుగున్.

అ.వె. అట్టి శివునివలన నభినిర్మితంబైన
 పాటి విస్తరించె భరతజూని
 దాన భారతీయమై మతికెక్కె నీ
 భరతశాస్త్ర మెన్నఁగరణి యందు॥

క. శరగభకారము భావం
 బరయక రేఫయది రాగ మమరు తకారం
 విరవొందుదాళ సంజ్ఞక
 బరువడి నివిమూడు గూడి భరతంబయ్యె॥

నీ. తగఁబ్రభువున కెదురుగనిల్పు పాత్రకుం
 గుడినిక్కు మార్దంగికుండు రుచిర
 నామభాగంబున కాంకిత కాంభికుల్
 విలుదడఁ పాత్రకుండున్కి బెరయ వాని
 వెనుకగాహళ కాంస్య జనము లన్నింటిం బరా
 మరిక నేయుమఁ దాళధరియ మెఱసి
 సరివెన్కముందర గరిమ నొప్పు గ దగ
 మురజంబు నామత మెఱసెనేని

తే.గీ. గుడిని కాంకిత కాంస్యముల్ నడవవలయు
 నందుఁ దాళజ్ఞుఁడెనిమిదియైన లక్ష
 నిములఁ బదిలక్షనిముల సౌంధమరవలయు
 భరతశాస్త్రోక్తనర్తన ప్రాధులకును!

క. మతియుక్తామృత్యులఘు
 స్థితివాగ్ద్యోక్తములు హస్తశేముషి దృఢసం
 గతియుక్త వ్యాప్తియు వృత్తో
 న్నతిగల్గిన వాద్యవేది నాఁ దగు నభలె॥

తే.గీ. స్థిరతరేఖయు ప్రమరియు దృష్టిజీవ
 మశ్రమంబును మతియు మేధాలోయము
 గీత పుష్టియు శుభవచోరితి పాత్ర
 కును పది ప్రాణములు నాఁగఁ దనరు నైలమి

తే.గీ. శిరముగరములు వక్షంబు శరగు పార్శ్వ
 కటిపదము లంగములు జామల్ కన్నుబొంగు
 వెక్కులభరంబు చిబుకనాసికము లాఱు
 దనరఁగ నుపాంగములు భరత క్రతుకూన.

క. గ్రీతోదర ముఖ జరము

లావల జంఘారు వితతులగు క్రత్యంగు

వీరగదగు స్వర్గంబున

దేహంగనలభినయించు దెలుగులు దెలియన్.

లే.గీ. అంగభావాభినయచారు లలగుచాణ

దశకమును గల్గుపాత్రవృత్తు సలుప

గీతవాద్యవిలక్షణ రీతు లమరు

నటనఁ గనుగొన్న తుభము నెన్నంగఁగల్గు.

వ. విత్తల్లక్షణవ్యతిరిక్తనాట్యంబులు గను గొన దురితంబులగు నింక నలంకారాది శాస్త్ర)శ్చిరంబగు కళాశాస్త్ర)ంబు వివరించెద

ఉ. జాతులు సత్వముల్ రతులచందము చూపుల లక్షణంబు భా

వాతిగుణేగీతవృత్తులు రసాకర వేశభర్తముల్ క్రియా

రీతులు ద్రావకథులు ప్రేమకు గుర్తులు బంధభేదముల్

నాతుల చర్యలుండెలుపు నాణెముగా రతిశాస్త్ర) మిష్టుహిన్.

మ. స్మరవాత్సావ్యయనకూచిమారమతముల్ కష్టవృత్తులొగాన నా

స్తరశాస్త్రంబది జాతిభర్తము కళాసాధనంబులుండెల్పును

ర్వర వాత్సావ్యయనుండెంచు సత్త్వములు తేవన్ గూచిమారుండు చా

వ్యర్థలి క్రియలెంచు వశ్యముగ సంయమ్యానుకూల్య)తిన్.

క. ఘోషే పుత్రుఁడు మందుల

రాణల్ వచియించు సమగురతలాంసచే

నాణెములను బాంచాలుఁడు

త్రాణముగా నెంచనైదు ప్రకరణములగున్.

క. జయ్యనస్య కీయయన్ బర

కీయయనసామాన్యయ నైడి కీసలయజరణల్

నైయ్యము పుట్టింపుట చే

నైయ్యదేఁ బ్రియ ముదవఁగా వహింతురు వెలిమిన్.

క. విశదసరసాను మాలత

శశిముఖిఁడు సౌక్తి వలపు సమకూరంగా

వశయైవఁ గలయు టొప్పున్

బహుగురతందైన గుణ మభావముగాదే.

జ. సమరతి నొందుచోమృదులశయ్యయందు బుద్ధిస్థియ మొత్తమైన య
శ్వము వసునెక్కుకొనుచు జాగ నిబంధ విశేషసంగతిగా
గ్రమమునఁబూవుదీవెయవఁగాఁ దగుమానిని పొందు మీహవి
భ్రమకరమిట్టి కాంత సరపాలనమర్చిత ధారుణీస్థలిన్.

క. శ్రమమున ముగ్ధమధ్యమ
లమరెడి ప్రాగల్భ్యత్రవిధలగు నాయుక తా
సమరతి బహురతి విధ
క్రమరతి వశ్యంబులిట్టి కాంతలకెందున్.

తే॥ కాల యావనప్రాధయ లోల యందు
కాల లాలన యావనబహుళరతుల
ప్రాధానమిచ్చుచో లోల ప్రాపువలస
వశ్యమైయుందు రెంతయు వాఁగల్గి.

సీ. ఇరుడెఱుంగులరతుల్ పరగు చాహ్యభ్యంత
రాఖ్యల చాహ్యంబు లవియు రెండు
దర్శనస్వర్గ విమర్శము లభ్యంత
రములు తొంబదియాఱు రతుల సంధ
గతు లెన్నఁబడునాల్గు భృతిఁ దంత్రరతులైదు
నెఱి సమసీచాతినీచ పరమ
నీచలు నువ్వయు నెమ్మి నత్యుత్పయఁ
బరమోత్ప యనెడి సత్త విధకులను

ఆ॥వ॥ బెరసి భద్ర ముఖ్య పురుష పద్మిన్యా
జాతభేదములను సమము నువ్వ
నీతరతులు గుహ్యనిర్ణయ వివర ప్ర
మాణములఁ బొంగు మహితవృత్తి.

సీ. ఆంగుళి నాభిమధ్యమునఁ జాలన మొన
రింపఁ బేటితతంత్ర మిపు మీఱు
మధ్యమాంగుళిత మన్నభ గృహశోధ
నము కుట్టితంబను నామ మయ్యె
నలరువేడుకఁ జిక్కురాకర్మణము నామి
తంఁనునట్టి తంత్రముగ మొఱయుఁ
2. దముఖంబుల నింతి పాదమూలంబాను
మిది క్లిత మను తంత్రమగునుఁ జిబుక

తే॥ పిద్యమది ఘట్టితంఁ నఁ చేర్చి దనరు
 బేటితము గుట్టితము నామితాటనంబు
 క్లిత ఘటితములిని యైదు కీర్తనీయ
 తంఁ తరతులయ్యు బాహ్యవిధములఁ గలియు.

అ. వె. కూర్చి భద్రదత్తకూచిమూలకుఁ బాఁ
 చాలునకును ద్వాదశ దశములు నె
 నిమిది యాఱు సంగుళములు లింగప్రమా
 ణములు మదనశస్త్ర) సుమహితముగ.

క. సుఠి శంఖినిచి త్రిసులకుఁ
 రికింతుఁగ మాస్తినికినిఁ బద్ధినికే లా
 తిరత్రుగ మరుగృహ మిట్లగు
 యునకై భద్రాది పురుషవగ్యుల కరణి.

క ధర దేశమతాంతరముల
 పురుషుల శశ వృషభ సురగ ఘోరిఖ్యాతి
 దరుణులు శశి వృషభయు మఱి
 తురగియు ననఁ ద్రివిధజాతి ధూర్వహలీల

సీ. అ. అందుఁబద్ధిని పాంచాలు లరయ లేమి
 నుచ్చసమసీచరతులు సౌరిపాప్య భద్ర
 హస్తీముఖ్యమైన జాత్యానుయాధి
 నమరి గుహ్యంగుళ ప్రమాణములు నట్టి.

వ. జాతులతెఱంగిఁగింఁచెద—

సీ. మొగము లేటయు నైల్వమగు కడుముల్ దీర్ఘ
 ఘోణము గడుగొప్పకుతయగమ్ము
 రక్తాంగశము లీవరతి జలగుహ్యము
 బహుజనప్రీతి శుంభత్యభయను
 కటుతి క్తముల మీఁదఁ బటుతరప్రేమయు
 రక్తఘాతాది వస్త్రములు చాల్చు
 పసుదు లాలత్యము సంగుళ ద్వాదశ
 గుహ్యంబు భద్రదుతైఁగూర్చి ప్రథమ

యామరతినింపు హరిణ గత్యానురూఢి
కరిమదము కంఠ నులివెచ్చగల్గదవంబు
గలిగినది హస్తినీజాతి కాంతయగఢం.

సీ. కొద్దియై లోతు నెక్కినునట్టి కనుదోయి
చపలచిత్తము కేశసంహననము
నతిదీర్ఘమును జిత్రితాంబర త్రితీయ
గురుకువస్తులు నల్పగోష్ఠి చిత్ర
రతి గొప్పవెదవి స్వరగృహ కక్షాల్పరో
మములు దుర్గంధము నమరునదియు
మరుగృహస్థలి తొడల విరివియు సత్యంబు
తెలుపు నుష్ణపు మరుజలము తోడి

ఆ. వె. నడయు దత్తు మార్చి యెడపని రతి పది
యంగుళముల గుహ్య మట ద్వితీయ
యామమృతపాంధ్ర ప్రేమ మిక్కిలిఁ గల్లు
చిత్రినీలతాంగి చిరసుఖతన ॥

సీ. కఠిన పయోధర ఘనతర దుర్గంధ
కక్షయగ్గయ దీర్ఘకంఠి రిక్త
హస్త ముడువ్య కృశాంగి పంకజస్త్ర
విస్తారగుహ్యులు విపులజఘన
జిగి పలువరుసయుఁ దగుఃపాటు నేర్పును
నీలభూషణ వస్త్రజాల నిరతి
స్వతాస్పృహయల్పకోజన శుభయుక్త దు
ష్టమదన గేహ తత్సాధి నహీన

తే. రోమ, యష్టాంగుళికగుహ్య ప్రేమగఢి
యధికదుర్గంధజల మియూరాభిగమన
మూర్తిమూడక జామునఁ గూచిమారు
సమరతియుఁ గల్లు శంఖినీ సారసాక్షి ॥

సీ. పద్మగంధమును బద్ధాసనమును
తెలునభ్య నిద్దంపు జెక్కుబోయి
హార శుభ్రాంబరకారు భూషణ గంధ
సుమలాల రాయంప సౌఖ్యనడపు

సమ గుండరాంగియ సవినయ భూషణ
సౌశీల్య సత్యవిశారదయును
చాంచాలసమరతి భవ్యవిద్యాయుత
నాలవజామునఁగేలి వెలయు

తే. గీ. సత్యవాద పరివ్రతా చారణరత
యరయఁగ నపూర్వ యాజు వేల్లచటి లోతు
శీతల సుగంధ మన్నభ సీమసలిల
పద్మినీ కామినీ మణి భవ్యసరణి.

క. ఆమరిక నయ్యా జాతుల
సమరతి యగు నెచ్చుటువ్వ సరణి దిగుడుచోఁ
గ్రమమున నీచలగుఁడ్రా
వము అట్లన యగుచునుండు వనితల కెందుకా॥

ఉ. జాతులచే నెఱుంగమిది సత్యలచేత నెఱుంగఁగాఁదగుఁ
నాతుల చిత్రవృత్తులు ఘనము గు వాంచలు మర్కకర్మముల్
బ్రీతి నెఱింగెనేని సుఖవృత్తికిఁ బట్టుగు నాయకుండు న
త్యాతతచేష్టుల సతి గుణానుగతిఁ బుదికింపునింపుచుకా॥

క. తీరికి దగు సంభోగ
ప్రావీణ్యము మంచిరూపు పలుకులనేర్పుక
శ్రీ వెలయు నకుటిలస్థితి
పావనయగుదేవసత్వ పరికింతుకా.

కా. ఆత్మాచారము యోగ్యవస్తురుచిరాహారము సాధ్యవ్రత
ప్రత్యాసన్నత సత్యభాషణ రతి ప్రాగ్భ్య హీనక్రియా
చిత్వాంకన్ని శి సంగమంబు తుచియా శీలమునుం గల్లు నా
న్నత్యై సంయమిసత్వగాఁ దలఁతు రెన్నక మారకాస్త్ర) స్థితికా

తే. గీ. ఇట్టిగుణముల నియమప్రచేచ్ఛయగుడు
సంతతింజాలగాంచి యాచారగరిమ
నమరు నట్టిలతాంగియ యమరు నైత్య
సత్వయైతగు శుభసదాచారకలస॥

క. తేరుముగ మెఱుపు మేనక
నీటగు నొయ్యార మధిక నిర్మలచర్యల్
పాటలు నాటలు గల్గిన
లోటియె గాంధర్వసత్వ భానుతలీలకా.

క. కనుల యెడ నేర్పునణగకువ
విసయముసంగిత విద్య విభవముమైసాం
పును ముక్కు నిడివి గలయది
యనుపమగతి యక్షసత్వ యనఁగఁదనరుక.

క. పాడభుక్ వీణారవముక
గడు మీఁపెడుపఱకు సౌఖ్యగతిరతి కేళిక
గడిదేటి మెలఁగు విధముల
వడిఁ గిన్నరసత్వయైన వాఁడైయగుక॥

క. వారిని నిత్యయు సమరతి
వారువినయవర్తనము సద్రవ్యతసత్య
దార విహారము లలవడు
వారిజముఖి సిద్ధసత్వ విల్లింపఁదగక.

క. ఏ యెడనింపుచు మృదు
వైయందెడి మేను భావజాసక్తియు నే
ర్పయెదపు కనులు గల్గిన
యాయుంతియె నాగసత్వ యతి కోపియగుక.

క. భవభావ్య పుత్ర వాంఛయు
ఘనలోభంబజ్జితయును గడు దామసజ్ఞా
కనులుక గరివోక్తులు గల
వనిత మనుజుసత్వయనఁగవనుమతిఁ దరగుక॥

క. క్రూరా హారం బకుచియు
సారకు గలహంబు కరిన సాహసభావ
సారా వార ద్వేషము
దారుణరతి దైత్యసత్వ తరుణి దలంపక॥

క. ఘోరాకారము దుష్టా
వార మకుచి చిత్రకేశ జాలము గ్రోధం
దేరిం గలహింతుడుఁ దగు
నాగయై వైశాఖసత్వనా భర నమరుక॥

క. ఏ తద్గుణములు గల్గిన
నాతిక భరమిత్ర సత్వ నాఁ దెలిసి తడి
యాతత సంకోష క్రియ
లాతరి వొనఁదింప సౌఖ్యమమరుక రమరుక॥

కం. ధర్మార్ కామమోక్షము
లర్పిలిం బురుషార్థ రీతులగుగానఁ గడున్
గూర్చిని గామార్థంబుల
వేర్చిన్ శ్రీ గుణము లెఱింగి ప్రియమొందఁ దగున్

వ. ఇంక బాహ్యరత్నంగములగు దశ సంస్కారము లెఱింగించెద :-

తే.గీ. తాడన నఖక్షతములు దంతక్షతంబు
చుంబనంబులు వేటన చూషణములు
వితతత పంచాంగుళిక వషట్కృతులు వీడ
కాలనంబును బదియు సంస్కార విధులు

సీ. చరచుట తాడన మరయ మీటుట వేట
నము నఖదంతముల్ నాట యేతము
చుంబనమగు ముద్దు చూషణచాలన
ములు వీల్చి టలకపాణుల చ రతము
తగ వషట్కృతి కూడితంబు పంచాంగుళి
వాస్త కృత్యంబు పంచాంగుళమగు
నాలింగనాదులు వీలఁ బడన మిట్టి
దమరఁగఁ బదిచుండనముల నెలపు

తే.గీ. లన్నియెడల నఖక్షత మురుచు చోటు
బూరులు నితంబప్యప్యవక్షోరుహకర
కక్షకర మూల గుహ్యముల్ కటియజెమ్మ

వ. ఇట్టిస్థలంబులఁగల నఖక్షతంబులకుం గ్రమంబున నామంబులు :-

కం. ధురితము మండలమున్ బుత
మిరవొందగ నర్థ చంద్ర మిషుశిఖ కదమం
బరి కుముద పత్ర శశకము
లరయన్ మణిమాల యన నభావని నెలపుల్

కం. ఫాలము నధరము నూరుక
పోలాక్షిస్తనయగమ్ము బొరి మరునిల్లున్
మేలిమెద నాధి నాసిక
హాళిం బది చుంబనములకగు నెలపులాగిన్

ఉ. తావన పేటనాదుల ముదంబానఁ గూడఁగఁదత్తదర్శనం
క్రీడల నంగభోగములఁ గృత్యమెఱుంగఁ బొసంగ జేసినఁ
వేడుకపుట్టు వశ్యమగు నే లలనామణియున్ దదీయ మా
జాడ కళాస్థలమ్ము లనిశమ్ము నెఱుంగ శుభమ్ము చేరుమున్

సీ. అంగుష్ఠ పదగుల్ఫసంగతి జాను జఘన

నాభి వక్షోజ ఘనకుచ్చాగ్ర

కక్ష కంఠకపోల కమ్రాకష్ట నేత్రాభి

కముల మూర్ధమున శుక్లగతి నెక్కు

కళ దిగు కృష్ణ పక్షమున మతాంతర

ములఁ జొంద్రమానర్తుపుల ముఖచార్ద

గతుల మెలంగ రక్త స్రవత్రి) దిశముల్

తల నుండు గళలిలఁ జెలులకెల్ల

తే. హస్తీనికి శుక్లగతి దక్షిణాశనెక్కు

నెడమదెస చిత్తీనికిఁ గళలెక్కు నిశల

శంఖినికి శుక్లగతి వామసరణి నెక్కు

బద్ధినికిఁ గృష్ణగతి వామభాగ మెక్కు

కం. ఎల్లతెఱంగుల జాతుల

పల్లవపామలకు నెక్కు భాగేతర మం

దల్లన దిగు కళ లంటినఁ

బల్లవితంబగుచు నుదతి పరగున్ వశతన్

అ.వె. స్తంభ విధము ప్రళయ సరణి రోమాంబంబు

స్వేదమున్ వివర్ణ వేషధులును

అశ్రు విస్ఫురములష్టవిధంబుల

సాత్వి రోదయములు సకియలకును

కం. ద్రవవాహుశ్యమతి ప్రియ

మవరళముగ గొంతెఱైన నల్ప ప్రియమా

ద్రవమేమి లేమి యెల్లమి

యఁపని నాయకుఁడు జెలియనగు జెలుల యెడన్

కం. ప్రియమగుచోట శుభ్రమును బెద్దయు నప్రియ మిండునైశచో

నెయిదిస చిత్రవర్ణమగు శేమియు లేమిఁ జెమర్చ దండు న

ట్లయినఁ గడుష్ట శీతలము లత్యధి రోష్ణము లాక్రమంబునన్

నయవిమృశై యెఱుంగఁ దగు నాయకుఁడింతుల కాద్రవంబులన్

సీ. తెప్పచాటనిమేడదృష్టి విమర్శించు
సంతోషభావవిస్ఫుటమదియె
కుఱుకచూపులుదగుకుంచితనాకుమై
దృతకోపభావముచెల్పునదియె
అకాశవీక్షయాశ్వాలోకసంబగు
పరికింపఁగవిచారభావమదియె
యరమోక్షుగనుచూశ్కులర్థవీక్షణనామ
మగుజగుప్పాభావమరయనదియె

తే. చిడుకచూపులు ఖండదృష్టివిషమదియె
నటఁగటాక్షవలోకనమదియెప్రేమ
నీవదృష్టియెదుఃఖిమ్మునెలఁతసత్త
దృష్టిభావమ్ములీగతిచెలియవలయె

చం. చులుకనఁజూచుఁగేళికినిజూన్పదువీడఁగనాడునొండొరుఁ
దలఁకుఁబ్రయంబుసల్పదువృథావచనమ్ములఁబ్రోద్దుభ్రమ్యమఁ
గలహమునెయివేసలుకఁగైకొనుచూచినయంతవిన్ననా
వలవనికాంతనిండలిడువైఖరిఁబూనునిరంతరంబిలఁ

కం. కలకలనత్వకన్యోనగగౌతుకమొందుచుగారవింతుని
వృలుగొనియాడునంటునెడసాల్పికముప్పతిలంకఁగేళిమై
యలయికికొర్పుదైన్యవచనానుగతిఁబ్రతిమాలుజోడుగా
గలజలమ్ముప్రేమదగుకామినినాథునినేవసేయుచుక॥

కం. పరకీయయసాధారణ
యరయఁగకావ్యంతరక్రియార్థలుదలఁపఁ
బురుషరతియనుక్షతద్వయ
సరణిస్వకీయలకుమాన్వఁజనుఁబతికెందుక॥

చం. కనుగొనినంతఁగన్గవికాసమునెత్తుదిగూర్చుటల్దినం
యనుగడుగోర్కెలుకవగపుపొల్పగుపల్కులుజొగరమ్ముగా
ర్థ్యనిరభిలాషతోదనవిసర్జనసంజ్ఞార్హృద్యలక్ష్మణులొ
ఘనతరమూర్ఖవైధనముగల్గినవస్థయెమోహజన్మముల్॥

కం. సమజాతియసమరతియను
సమతత్వప్రేమముమోహసంజనితముల్
సమరహితమైనమందుల
గమకముదేర్చులునుశీఠముగావరయంగఁ

సీ. పాద్యమి మొదలుగఁ జొర మి యొక పక్ష

మార్తవం బాదిగ నన్ని నాళ్లు

తుగఁటి ముహూర్తముల్ తదియేను నివి తుక్క

పక్ష మన్యము కృష్ణ పక్షములగు

రహి నిందులకా చాహ్యరతి నల్పవరుసలు

తాడనపేటన పీడనములు

మంబన బాలన చూడని పంచాంగు

శనఖదంతక్షత లలిత మణిత

తే. క్లితములు తంత్రసంస్కారకృత్య పంచ

దశక మొక్కక్కటాదిగ దగు క్రమమున

నన్నియు నొనర్చి రతి నేయనతివలచు

వ. మణియు మోహనస్తంభన ద్రావకా కర్షణ క్రియలు మణిమంత్రోపద్యయంత్ర
తంత్రములు గలవవిదేశకాలజాతి భేద ఫలితములగు నాభ్యంతరములయందెనుబడి
నాల్గు దెలుగులఁ బద్దనాగర నాగమార్తవృషకుక్కుట మాయూరాది బంధములు గలవ
వియు నెఱుంగందగు నిట్టి కళాకాస్త్రాం గములును నాయికా నాయక గుణసూచకమున
గు నలంకారశాస్త్రము వినుండని సూతుండిట్లనియె||

సీ. రసయక్తి నింపుగా రచియింప రొచికుఁ

డగు వాచకుండు శబ్దాతిడంచి

యర్థగాంభీర్యోక్తి నార్థికుఁ డగు నర్థ

భాసుర శబ్దకల్పకుండు శిల్పి

మధురమార్దవయక్తి మార్ద వాసుగుఁడగు

శాస్త్ర వాక్యజ్ఞుడెంతఁగవివేకి

ఘనతరా లంకారగతి భూషణార్థియా

నమరు నన్నిటను మహాకవియన

తే. గీ. సకల సద్గుణియును సదాచారి విద్య

తెలుగు జనశీలకవి గోష్ఠి నెసఁగు ఘనుండు

సరవి గృతినాయకుల్ ధీరశబ్ద పూర్వ

లిల సుదాతోద్ధతులు శాంత లితులనఁగ||

మ. అలకావ్యము ద్విభేదము వెలయు ప్రేక్ష్యశ్రావ్యముల్నూ, శుభా
ఖ్యల నాద్యంబు దశప్రకారము లఁ జోవ్యంబైతఁగ్ నాట శో
జ్యుల దీహమ్ముగ బాణ సత్ప్రకరణ వ్యాయోగ వీధ్యంక ని
ర్మల హస్తోద్ధితు భాస్వరత్సరువకారస్ఫారనామముల్గ్ ॥

తే. గీ. భావశబ్దార్ధరస పరిపాకశయ్య
లయ్యలంకార రీతులు వ్యంగ్యభేద
గతులు పది ప్రాణము లివెల్లఁగావ్యములను
గాన నిర్దోషకావ్యము గడుతుభము

కం. ఈ థాకలు గల కవివరు
లా ధీరోవాత్తముఖ్యులగు పతులకు స
న్నేధ నొసంగిన కృతులవి
సాధుస్తుతి సుభయ లోకసౌఖ్యము లాసంగుల్

చం. ఉదధి పురర్తు శైలతనయోదయ సంగరరంగ నాయకా
భ్యుదయ వివాహ దౌత్యమృగయోత్సవ పాన సరోవిహార స
మృదతరుణీరతీ విరహ మాన దురోదర వలడయ్యత్ర లిం
పాదవఁగఁ జంద్ర సూర్యగతు లాప్పుఁ గృతి క్రియ వర్ణ నాంశముల్ ॥

వ. అందఱు నాయికా విధములు .—

సీ. పడకిల్లు కైపుగాఁ బాటించి పతి వియ్య
న నేయు నావాససజ్జిక దయ
ధృని చిన్నెలు మదిఁ దలఁచి చింతిలు
విరహబాత్సంతితా నాయికోత్పలాక్షి
విభండు దానొడివిక విభమున మెలఁగఁగ
జతురయో స్వాధీనపతిక యెపుడు
వా బాడికాని ప్రేమకొఁది జేరని
రీతిని గలహంకరిత నైలంత

తే. గీ. పతిని దండించు ఖండితా భామ ధృని
బలమె మదిఁ గోరు ప్రోషితభర్తృక పతి
దనుమొలఁగఁ గుందు విప్రలభ్యవహుటి
హతుసంకేత మభిసారికోత్తమాంబ ॥

డి. ఒక్క సభిలలామ నైసరొందినవాడ డనుమలనాయకుం

డెక్కువ పెక్కుకాంతల రహిక్ సమవైఖరి గూడెం దుక్కుడె
నిక్కువ గుర్తులుండి వెలిసెంచక డగ్గులు వాడు ధృష్టుడె
కక్కస మాత్తకామినికి గాక మఱిందును లేకమందిల

కం. హిసరంగ గావ్య శరీరం

బుస బద్ధావయవములకు భూష లన్నపా
స నిబంధవృత్తులాదులు
గనుక నలంకారమని పొగడంగావలసె.

కం. చెంది గుణాలంకారము

లందుపవేశమ్ము క్రియయు నాశ్రయరీతుల్
పొందుగ సంఘము కావ్యము
నందున్వివరింప గుణము లనిపిండుకొనున్

వ. శబ్దారోధయగతమ్ముగ జితములు త్రివిధమ్ములైయమరు నర్థాలంకారమ్ములు చతుర్విధంబందు గొన్ని ప్రతీయమానవస్తువులు కొన్ని ప్రతీయమానరస భావములు కొన్నియన్నుటప్రతీయమానములు సమాసోక్తి వ్యాఘాతావ్యాజిత వ్యాజిస్తుత్య పమేయోపమానానన్వయాలితశయోక్తి పరికరా ప్రస్తుత ప్రశంసానుకృతిమిత విశేషాదులుంగాక మఱియును .—

సీ. ప్రతిమాన వస్తురూపక పరిణామసం

దేహ స్వరణ తుల్య దీపకములు
నుల్లేఖ భాంతి మదున్నేక్ష లుపమాస
పెఱుక్తిదృష్టాంతముల్ యోగితమును

వ్యతిరేకమును బ్రతివస్తు సందర్శన
శ్లేష లూర్ణస్థి విశేష భావ
ములయందు రసభావములు జెందు నుపమాన
భానురార్థాంతర న్యాసములు వి

తే. రోధభావ నిమిత్తైక యాధాలిత

విలసిత విశేష సంయుక్తు తెలమి విషమ
కలిత చిత్రాధి కావ్యోన్య కారణములు
లికావళి వ్యాధూత మాలికలును.

వ. మఱియుం గావ్యలింగా నుమాన సార యథాసంఖ్యారోధపకత్తి పరిసంఖ్య దికకలాపముల యందు సముచ్చయ సమాధి ప్రత్యసిత ప్రతిత విశేష మీలన తద్గుణవ్యాజోక్తి భావోక్తి భావి కోదాత్తములయందు సహృదయ మృదయాహ్లాది ప్రస్ఫుట ప్రతీయ మానములు లేవు. ఏటియందు ద్వివిధంబున నలంకార కక్షలు వివరింపెద .

లే. గీ. తనరు సాధర్మ్యములు త్రిధమ్ములగును
 భేదము నభేదభేదా విభేదముఖ్య
 ము పయి ను పమానము ప మేయ మొనరు నిట్లు
 అవియె భేదమ్ములగు నహస్త విములగుట.

వ. ఇందురూపక పరిణామ సంజ్ఞా. భ్రాంతిమదుల్లేఖాపహ్నవాదులు అభేద ప్రాధాన్య సాధర్మ్య నిబంధనములు దీపకతుల్య యోగితా దర్శనదృష్టాంత ప్రతిపత్నూ. పమా సహాకృతి ప్రతీప వ్యతిరే కాదులు భేద ప్రాధాన్య సాధర్మ్య నిబంధనములు ఉప మానద్యయోగమీయోప మా స్తరణాదులు భేదాభేద సాధర్మ్య మూలములు, ఉల్లే ఖైతిశ యోక్త్యధ్యవసాయ మూలములయందు విభావనావిశేషాక్తి తద్వణావ్యవస్థావ్యా భూత భావిక విశేషణాదులు విరోధ మూలములు యథాసంఖ్య పరిసంఖ్యాధానుపపత్తి వికల్ప సముచ్చయములు వాక్యన్యాయమూలములు ప్రత్యేగిక సమాధి స్వభావోక్త్యుదాత్త ములు వ్యవహారమూలములు కావ్యలింగానుమానాధాంతర న్యాసతర్కములు న్యాయమూలములుఁ గారణభూతైకావళి మాలాదీపక శాలాశృంఖలాదులు వైచిత్ర్య మూలములు వ్యాఖ్యాక్తి వక్రోక్తి మీలనాపహ్నవములు సమాసోక్తి పరికరములయందు వైచిత్ర్య మూలములగు నిట్టి యర్థాలంకారములకు మున్నగు శబ్దాలంకారముల నెఱింగించెద .

సీ. ప్రాసజ్ఞా ధేకానుపటిమ ధీరాధార
 ధారా ధరోదారసారుఁ డనిన
 నిదియె యనుప్రాస మిల వృత్తనుప్రాస
 మీ వారి మీనారి కిమ్మటన్న
 కమలా కరంబిది కమలాకరంబన్న
 యమకమా గిరిదరి హరికిరి యన
 నొకయర్థమునను వేర్వొక ధ్వనిదోఁప
 శబ్దాలం కరణమగు హరిపరాక్

లే॥ ముద్రభా విగ్రహోన్నత మహిముండనఁగ
 చక్రభుజగాది బంధముల్ చాల చిత్ర
 కవితల్ గూడి యొనరఁగ వివిధగతుల
 నొప్పు నందట్టడల్ పద్మ మొప్పునిట్లు

శ్లో. యాతాయస్యా సమగ్రాసతి మహ కనకస్థాన సత్తాసనాయా
 యానాసత్తాస నస్థా ముఖయతు కమలాఖ్యాస నుజ్జాను మాయా
 యామానుజ్జాను సభ్యా క్షీతిపతి తిలకం జ్ఞాతిరక్తా సగేయా
 యాగేసత్తారతిజ్జానుకృతిషు పలితగ్రామ సస్థాయతాయా.

వ॥ ఇట్టివి చిత్రబంధవిధములు—

- తే. అంబునిధివంటి గాంధీర్య మమరశిఖరి
 వంటి యోన్నత్య గరిమ ది గ్వారణముల
 వలె ధరణి చాల్చె రఘుకులవర్యుడనఁగ
 సర్థయుక్తి నలంకారమై తనర్చు
- తి. రాతిని యాననప్రభల రామలు హరితు లిత్తురా మురా
 రాతికి నన్న శ్లేషయగు రామక రాస్యహి దైత్య రాజుల
 వాతతస్సంగహాద్యమను నయ్యెడ రూతకహా నురావలం
 వాతడ నాఁ బ్రతిపకసమాఖ్య నలంకరణమ్ము చెల్వగున్.
- సీ. ధర్మార్థకామ సంతతి యొక్కచో నివి
 శబ్దమ్ముచేఁ దోచు సరవి నొదలు
 మితి యువ మానోపమేయమై తొమ్మిదో
 దిక్పతియో విష్ణుదేవుఁ డొక్కొ
 యను నెడ సందేహమను నలంకారమ్ము
 హరికిఁ ది వృద్ధిక నా వశోర
 కములు సంతస మందెఁ గడు నన్న భ్రాంతి
 మత్తగు వేంకటాచలం బభిలమునులు
- తే. మోక్షరమ కుస్మియని దైత్యముఖ్యులమిత
 శార్యమున కెల్లయోనియ నశ్చలులుజ్ఞాన
 మయమనియ నెంచుసాధర్మ్య మహిత మయ్యు
 లీలఁగను పట్టు టదియె యుల్లేఖ మగును.
- అ. వె. ఎనెన్యరజముగాదు జయపెలామధూమ మం
 చనుట పక్వాతాఖ్య నమరు పూర్ణ
 లుత్తయనఁ గ నుపమలు ద్వివిధములు త
 వృబ్ధభాసురార్థ శర్యనమరు.
- క. ఆఱుదెఱంగులఁ బూర్ణలు
 మీఱున్ బందొమ్మిదైన మితి లుత్తలగున్
 ధారుణి యయోతి రాజుల
 తీఱున ధర్మజాఁడు పూనె ధృతి నపుడనినన్.
- సీ. ఉదయాద్రి నినుఁడుండి యదన సారసముల
 నలరించు రీతి సీంహాసనమున
 జనగేత్రముల వికసన మొనర్చె రమేశుఁ
 తనశ్రోత్రియన్ బూర్ణమయ్యె మణియుఁ

దధిత యధియుఁ దగవాక్యగయు సమ
రసయు నానొప్పు పూర్ణ క్షులాలు
వనజావునెడఁ జక్ర వాకముల్ వర్షదుని
యందుఁ జకోరము లలరుల యెడ

లే. సఖిచయం బెట్లు లట్టుల నంజనాది
విభవి నేవలర్బజలు నావిధము లుత్త
లివియె పూర్ణల పేరుల నెసఁగు మణియు
గలపు పదమూఁడు భేదముల్ దెలియ వరుస.

క. వెన్నెల్లై యమృతంబై
యన్నీరజ సేత్ర కీర్తి యమరె నటన్మక
ఎన్నఁగ ననుక్తధర్మి శ్రు
సన్నత లుత్తయగు నుపమచందము దెలియన్.

క. హరిభజ దండము చానవ
వరులకు యమ దండమగుచు వర్తిలు ననుటల్
ధర నుక్తేతరధర్మ
స్థిర నామాలంకరణము చెలువగు మిగులన్.

సీ. గురుని శిష్యులరీతి సురలెల్లఁ గొల్తురీ
హరిసనినఁ బ్రతిప మనఁ గ నొప్పు
నినకులంబెల్ల రాముని చేఁ బరిష్కృతం
బైనట్లు యదువంశ మమరెఁ గృష్ణ
చేతనా సర్వప్రతీతి యామెలుపుతోఁ
గలజలదంబన్న శైలమి నీత
తోనున్న రాముఁడు దోఁపఁ బింబ్రుతి
లింబ భావమనంగఁ బేర్చి నమరు

లే. ద్రవిడస్వర్గంబు వేంకటధర సురపురి
యవటి జనములు దేవత లబ్జనాథుఁ
డిందుఁజోరెడి విభవాతి సార్వద్రమహిమ
ననుట యుపమాఖ్యాదగు బుధజనఘనోక్తి.

క. శారద శరదురు నీరద
శారదశర పుండరీక సందిత మిహితా
శారదరుచి మీఱున్ హరి
గౌరవ యశమనిన మాలికాయాపమగున్.

ఉ. రాముఁడు రాములీల జనరంజకుఁ జిన్న శశన్వయంబగున్
రాముని యందుభర్తము తిరంబగు నథము రీతి నర్థము
ఁజెల్లమఱి గామమా ద్వివిధ మాననఁ బ్రత్యవమర్షనామమా
నామిక నొందుఁజూచి మఱి యొండొక్క స్మరణాఖ్య మొప్పగున్.

తే. వేంకటాద్రికుఁ డాశ్రయ వితతి కాశ్య
నేవ దయనేయచో భోగనీమ వెలయు
నట్టి పరవానుదేవు నెయ్యమునఁ దలఁపఁ
గా నొనర్చుట లారోప గర్భమయ్యె.

సీ. వహి సావయవ నిరవయవ విభాష్ట క
యాపకాలంకార యాధులందు
హరి జయ యాత్రాంబుదావళి ఘోరని
స్సాని నిర్దోషణ శత్రుతైల
ములు పగుల్చుచు వారి లలనల కన్నీటి
జడి యశోంకుర సముష్పయ మొనర్చి
ప్రాధి నావత్తు రూపక మగు హరి కల్ప
వృక్షకృతి గుణవితతి ధూప

తే. వాసనలు నించె జగములు వాని గనన
బరగు నట నేకవర్తి రూపక మనంగ
కరమధనతైలమున శత్రు కంఠిఁ ద్రచ్చి
రహి యశమ్మధ లోకామరత్నముగను.

వ. గాంచెననుట సావయవరూపకంబగు, నందకరాములు దైత్య రాజమండలము గనిం
చెననుట, పరంపరరూపకాలంకార మగు మఱియును.

క. దానవ భంజన కరుణాం
భోనిధి సత్సూరి పంక్తి పారి దిక్తములం
దానె ననుట శ్లోకీయ
గానఁ బరంపరరూప కంబై వెలయున్.

సీ. జయ యాత్రదలందు శేషనగాధి పాజ్ఞాను
య స్రక్వయం బభిలామరగణ
మట నమ్రమకుటుంబ నట్టిలంకారా
భిలాష భవించు విలాస గతుల

న నెడి యర్థము సమానాధి కరణైక్యక
 తరిణామమును నలంకరణమయ్యె
 హరి కటాక్షములు బ్రహ్మాదులు కల్ప
 జామిములూ ! చింతామణి మహిత రుచులూ !

తే. రహిఁ బయో నిధులూ ! సిద్ధరస తరంగ
 సంఘమో ! యని యెంచి నిశ్చయము నేయు
 మైన నిశ్చయ వర్తమానానసంక
 యాఖ్యమైన యలంకారమగుచు వెలయు.

క. హరి దరహాసము దిక్కులం
 దరలం బోరములు మట్పడములున్ బోతాన్ని
 వరమని ముఖింతె నశ ను
 ర్వర క్రాంతిమదభిధ మగుచువర్తిలు నెలమిన్,

చ. అనురకులాంతకోదృఢు భటార్కుటికాదు తతుస్సముద్ర వా
 ర్యసమ మహారవంఽగు మురాంతకు ధక్కరవచ్చుగాదు పై
 న్యసహితభేరి గాద నెడి యర్థ మపన్నవనామమై తగున్
 వెన నది సవ్యమై యన్యతవృత్తి నా ద్వివిధంబులై తగున్

తే. తొంటిదియు నాఱు నుత్త్రేక్షలింబుగాఁగ
 నని యితర ధర్మ మొకటి యందమరదలంఁచు
 రాను పట్టాభిషేకాంబురచిత పంకి
 లాంకురములనం బుప్పొడు లనురె ననుట.

వ. మఱియొననుపాత్రనిమిత్త జాత్యభావస్వయాప శాతు ఫలగమ్య క్షేత్రామలకుండత
 న్నామ నిర్దేశంబుల నధానుగతి సక్రేష్ట రెఱుంగఁదగు మఱియును—

సీ. రామ బోర్లండ భారణము చే భారుణి
 మృదుకయ్యనున్నట్లు మెలఁగె భూమి
 ధర నిజాసము మదిఁ దలఁప కప్పుడ టన్న
 జాతి శాత్రుత్వేక్ష చంద మమరు
 ధరఁ గల్పకముగాఁగ భాతరామస్మరించె
 నన జాతి శాత్రుత్వావ్యయమునఁ దనరు
 నతని భేరిభ్వని యరులున్న గుహఁ గల
 యంఁగ జాప్యేననఁగఁ గ్రియాఖ్య నమరు

అ.వ. నుదధిం గల్పవృక్ష మునరం బుట్టిన యట్లు

రామచంద్రుం డొడమి రహి ధర నన

నతిశయోక్తి యయ్యె నవి నాల్గు చెఱుగు లొ

వేర్చిలో నభేద భేదగతుల.

ఉ. నారదుండబ్ధిజేరె నది నాథకురారి వసింతు నెయ్యడక

గారణమేమినాఁ దపముగైకొన వేడిన నిచ్చె నిట్లు నా

క్షీర సముద్రుం బొలి తన వెల్లుగ, నాతి శయోక్తియైతగుణ

మీటి యసంగతాఖ్యమగు మేరుగధిరవరానుకారితక.

క. మురరిపు ఖడ్గము దానవ

వర కంఠము నందుం గల్పవాసన కునుమో

త్కర మనిల యుక్తిఁ బడునను

టరయంగ సహోక్తియనంగ నతిశయ మందుక.

తే.గీ. దినదినము సూర్యులొక గూడి వసతి నేత్రు

శార్యరమ పూర్వగిరిని నిశ్చలతఁ బొదవె

నననురూపాసహోక్తి నానతి శయిల్లు

వారికభలులేని కృతిరమ్య మగునె యనుట,

క॥ రమ్యతాధి శోక్త్యలంకారంబగు. రామచంద్రుండు పూర్ణుండును నిష్కళం కుండు నగుచునుండు, చంద్రుండు కళంకయుక్తుండిట్లు పూర్ణుండగుననుటయు రమ్య తాదావోక్తి యగు మఱియు.

సీ. ఘనతవిశేషణంబునకుం దుల్బంబగు

ప్రస్తుత వస్తు ప్రకాశి వినుతి

నన్యవస్తువు దోచు టది సమా సోక్తియు

దానలక్ష్మీ భాస మానవృత్తి

సహంగ మహిమ నెంబంగ భద్రాత్మత

సార్వభౌమః శ్రావణిఁ బర్యరాముం

డని ద్విజారో పదార్థమాటది సమా

రోపణ లంకార యాధి నమరు

తే. శుకవి రక్షను బల్క వేఱొకటి దోచు

టది యొ వ్రోక్తి యుజువు గా నాడు మాట

అదియొ వాక్య హ్వయంబున నతిశ యిల్లు

గణకు మదహత వలన రాఘవుడు నతిరె

క.వ అనుట స్వభావోక్తి యగుమఱియును.

క. వేంకట విభవ దర్శనరో

మాంకురములు వాడమఁ బ్రముదితాంబులు పొట్ట
గొంకక తక్కింకరులకు
నంకమె యని యిప్పు డనుట వ్యాఖ్యోక్తియగున్

లే. ౧ దైత్యకాంతలు తమ తమధర్మలఁ గలయ

నపుడు రోమాద్ధమంచొట నాత్మ శారి
వలనిభయ మంచు విశ్వాసకలన మాన్చి
రనుట మీలన సంజ్ఞ చేఁ దనరు నైలమి

క. జల జాక్షు కీర్తి లాకం

జల విశదంచైన శంభుభవనాధిప శ
క్తులు నిజ వాహన గూఢము
లలవడ నైఋగరసఁ దద్గుణాభ్యుంజయ్యెన్.

సీ. ధర విరోధా కృతుల్ దశవిధములు వేంక

ట్రాద్రి నాయకుండు పద్మాకరుండు
నైజలాశయుండు గాండవ శుభతర వారి
ధారుండయ్యును దైత్య లావకరణుఁ
డగు నను నివి విరోధాభాస భేదముల్
మునుపటి రాజుల ఘనయశము
రాముఁడూ భయము గామేర్పిఁ దగునన
రహి విశేష లంకరణ మనఁదగు

లే. ౧. నిదియుఁది విధములగు నెన్న నిట్లు వెక్కు

విధముల వియ్యె నైఁగి కవిత్వ గతులఁ
గృతులుగావించు నుజ్జనుండు కీర్తిగాంచు
వెలయుఁగల్గెన వేంకట విభవ కృపను.

క. యత్నముల జనులలో శ్రీ

రత్నమును మఱియుఁబురుష రత్నమునుస
ద్రత్నము శిలల గజహయ
రత్నములు పశువుల యెడరాజిత లిలన్.

క. శ్రీ పంస లక్షణములు

దూపట్ట గనెఁగవలయు శోధితతత్త
ద్యాపార శుభా శుభ ఫల
దీపితమది యగును శాస్త్ర ధీరతి విబుధుల్.

తే. గీ. అందు శ్రీలక్షణము వినుఁ డంఘ్రియంగము

కుదురు మృదువునఁ దాఁచేటి వదువుతాన

గుల్మము లరోమశంబులు కుదురు బటువు

వేలు దొడలట్లు కరభమ్ము పోల వలయు.

క. నునుపు జిగి యవయవంబులు

దనరినఁగడు శుభము పిలుఁడు దశమగు టయును

వినుఁడు పురోభాగము మృదు

వనువుగ సమమైన వైభవ భాగ్య యగున్

చ. ఉదరము నై వసుఁ తెలివివొంది తగ్గఁ ద్రివిధమ్ములె ముదం

బొదవుచు నుండఁగావలయు నున్నది నాఁడు కటారి తీయన

బొదలుచు గల్పిచన్దవతుఁ బొందుగ మధ్యమసీమఁజేరి సాం

పు దనరఁజీమచాలనఁగఁ బొల్పిన కామిని యొప్పు నన్నింటిన్.

తే. గీ. పోగలగు వ్రేళ్లు చుక్కల సొంగు నఖము

లమరఁ బాటలరుచి పాఞులడుగులున్న

కాంత యెంతయుఁ బ్రభవరిగ్రహముగల్గి

సంతతియు వైభవస్థితి చాలఁ గాంచు.

తే. గీ. చన్దులక్కరింద నాథితో నెన్నఁగూడి

గిన్నెయన్నట్టి చెబువున వన్నెమీటి

కడుపు గడువొప్ప నేనియుఁ బడతి పుత్ర

వతియు సౌభాగ్య వతియునై యతిశయిల్లు.

క. కనుబొమల వంపు పలువరు

స నెడంబమరమియుఁ గవనిచయమున సన్నం.

బు నిడివియు నలుపు గలిగిన

వనితామణి యెదువైభవంబుగ వెలయున్.

క. కరములఁ బదములఁ జెత్కులఁ

గర మరుదగుఁజోమలంబు కలువల చెలియ

మురు కాంతి కడుములు గల

తరుణిమణి భోగ భాగ్యతఁ వర్ణిల్లున్.

సీ. అళికపు కుడియము పులిపిరి గలసఖి

చారిద్ర్య కీడలఁ దదిని నదియు

గుంట కన్నులునెఱి కుఱువ చింపిరి వెల్లడు

కల చెలిరోగియై యలమటఁ బడు

వెండుశలరుణముల్ విషమాక్ష విషమపాద
పుటింతి యాపదరపుడు వొండు
గట్టి తనఁపు రోమకలితఁడుబుకయైన
వనిత యొన్న కృత గడు మంధ్యయగును

లే. పురుషువర కంత నాదమ్ము కలుగు మొగము
గుల్మిరో మక్తులరయ నాకుఁడు గలయది ?
విధవయగు గొగ్గి పండుల వెలది జారి
నియగు విషమేక్షనియ నట్లు నయగు పరుస.

ప. ఇంక పురుషులక్షణం బెఱింగించెద—

ఉ. సారస మందమున్ మృదువు చందము నల్లముల నున్న మేలునా
యూరుల రోమముల్ దళము నుత్కృతినస్థితిఁ బర్వ నొప్పుగన్
జారుకరాబ్జముల్ బొమలు సాగి ప్రలంబములైనఁ జెల్వగున్
చారణకేళ జానవులు వక్షము గుడ్డియ నున్నతిం దగున్.

సీ॥ పాదరేఖలు కేళ పాశము లింకమ్ము
స్త్రిగృక్తులయెన్న నెరయమేలు
నఖిపాణి చరణోరు నయనాంతములనెట్టి
దనమైన నైశ్వర్య ఘనత నమరు
స్థిరనాభి సత్యములరయ గగభీరమ్ము
లైన ఘాపాలకుండగుమ మెలయ
గంతోదర లలాట కామృత్రవకులచే
నలిఖోగ భాగ్యాయరాప్తి దవరు

లే. గి జంఘకంఠర కృత్త హస్తోయ రెన్న
చరణ రేఖలు చూచుకస్తనములందగు
చక్రములుగల్గి వైభవాస్పదుండునగును
విరివి పాదోదరములు వెలయుటొప్పు.

లే. రోమ కూపాళి విస్తార రుచిరమమరు
నందు నొక్కొక్కటున్న రాజ్యానుభవము
రెండు రెండున్న మధ్యమరీతి మెలగు
మూడునానైన దారిద్ర్యమునఁగృహించు.

కం. చెక్కుల భజముల వీపున
ముక్కులఁ గర్జముల రోమములు దట్టవైనన్
జిక్కున్ దారిద్ర్యంబున
క్రొమ్మలు గనుచువల వడ్డముల నవిగలుగన్.

కం. తలవర్తుల త్రయంబున
నిలయెలున్ వ్రేళ్ల కనుపు లిరవగురేఖన్
వలనన్ నాబుగు రెండున్
గలిగిన దీర్ఘాయురాప్తిఁ గడు దళు కొత్తున్.

అ. వె. నుదుటఁ గరయుగమునఁ బడముల నాల్గేసి
రేఖలున్న భాగ్యవృత్తి నలరు
నంకుకొబ్బ వజ్రహల లసద్వజ్రరేఖ
లడుగులన్ బొసంగ నధిపుఁడగును.

కం. కరతలమున మత్స్యాకృతిఁ
గరముప్పగు వద్దరేఖ గల్గిన భవద
స్ఫురణఁదగు ననామిక కణు
జరయఁ గనిపింకఁ గ్రమింప నాయువు పొసంగున్.

కం. చిటికెన వ్రేలికి నె దట్టన్
బటుగతిఁ బెనురేఖ ఛిద్రభావరహితమై
యటుఁ దర్జని మొదలంటిన
బటువుగ నూటేఁడ్లు ద్రుకు ప్రస్ఫుటరీలన్.

సీ. అంగుళము నడుమయవరేఖగల్గినఁ
బాడి పంటలుగల్గి పరిభవిల్లు
చిటికెన వ్రేలి క్రిందటి పెద్ద రేఖకు
నెగువ రేఖలు గల్గి మగువ అనియ
మణిబంధ తన్మధ్య మహితాల్ప రేఖలు
పుత్రులు సుతనులై పొసంగఁ జుత్తి
కిలు నటించు నెఱుంగఁగా ఁదగు నంగుళ
మూలరేఖలునట్టి లీలఁదనరు

తే. వ్రేళ్ల నిడుపులు వేర్వేలు వెలయఁ గొల్చి
నట్టి సూత్రులు మూరెడఁతెనయన్న
నవతి వర్ణంబులాయ వెన్నంగనెంత
తక్కువైనను దద్గతి తగు నెఱుంగ.

లే. బాహుజానూరు యగ్నమేర్పడఁగ పోల
యుగము సమముల విభుతచే జగతి వెలయు
జాను పర్యంత బాహుభుల్ సరవిఁ గలుగ
నతఁడు మూర్ధాభిషిక్తుడై నధిక లీల.

కం. మడమలు పెడ భుజములు లా
వెడలక కుఱుచలయున్న నిలకుం బెరియ
కడుసరచేతులు కఠినం
బడరినఁ బడమృదుత నాతఁడవనివిభుఁడగున్.

లే. గీ. నిడుఁజ శేషక్షుచే లేమి నెరయనొందు
బ్రాహ్మశేషక్షువలన భరాధిపుఁడగు
మధ్యమందైన నాతఁడు మధ్యముండు
నిరువలన గొని జాతి నెన్ని క వహించు.

కం. అరచేత ముసలమున్నన్
వరవిద్యాశాలి యగుతు వసుధనసుత భా
సుర రక్షిన్ బహుశ శ్రీ
పరితోషణ నిరతుఁడగుచు భాగ్యయుతుఁడగున్.

కం. కనుబొమ నానాపుటములు
కనుగవ శ్రుతుల్బాష్ట చూచుకణులున్ జానుల్
ఘనకూర్పర మణిబంధము
లాసరున్ గఠికర పదాండ ముగి సమమైనన్.

కం. చెక్కులు పెదవులు భుజములు
మక్కుత దంతములు జ్రతుమధ్యము హెచ్చున్
దక్కువలుగాక సమమై
చక్కఁగఁ గను పట్ట రాజ సన్మాన్యుఁడగున్.

ఆ. పె. వికవృక్షుండైన నిలపతియగు లంబ
వృక్షుండైన మధ్యవిధిఁ దనర్పు
విషమ కోకుండైన వెస రోగ దారిద్ర్య
బాధలాంది వీడబడుచునుండు.

లే. గీ. సింహశార్దూల గణవృక్షనిర గమనత
నాయురారోగ్య భాగ్యభోగాన్వితుఁడగు
వోగ్గ హనునాసికల నెఱుపొదవెనెని
భాగ్యవంతుండు పాఁడె శోభనము లలరు

కం. చ్చాత్రింశద్ర వనములే

శ్చాత్రింశత్త్రింశదుచితగణనకలిగినన్

ధాత్రితుండగున్ దత్సం

భ్యాత్రితయన్యూనతన్ మహాకృపణుండగున్.

తే. గీ. తనదు జూట్టవేల దేహమంతయును నూట

యొనిమిదైనను భూచక్రమేలంగలండు

జ్జ్వలతి సంఖ్య మధ్యమసరణిదనరు

సంతకుండక్కువైన వాండధముండగును.

సీ. పార్వాంగుళిగుల్మపదజానుజంఘలు

కటితటస్తన నేత్రకత్తయుగము

భజహస్త నాశికంబులు సండములు

సమద్వంద్వంబులునుగాళ్లు తలముగోళ్లు

కన్నులు పెదవులు గడునిగుట్లు జిహ్వ

రాశిత శుభవిభారక్తములు

వక్షశ్శరః ఫాలకుక్షి పదములు కం

త్రశోత్రనాభి పృష్ఠములు విరివి

తే. గీ. వక్త్రకరగుల్మ జిహ్వలు వర్తులములు

కచదుబుక తారకా భూయగమ్మనలుపు

దంతములు నేత్రములు చాలధవళరుచులు

గలుగు వారలు శుభసౌఖ్యకలనులెను.

కం. పిక్కలు కచదంతములు

త్వక్కున్ వ్రేల్ సూక్ష్మమైన వాండధిపుండగున్

మక్కువ గర్జభజమ్ములు

నిక్కిన యాతండు ధారుణిన్ బూజ్యుండగున్.

కం. కనుబొమ తుదలఁ బ్రదక్షిణ

మునఁదగు సుడిగలిగెనేని మూర్ధన్యుండగున్

ఘన రేఖాస్పదత మృదు

త్వనియాధిన్ మాంసయుక్తఁ దగు శరణార్తుల్.

తే. గీ. అమరు మధుమత్స్య మాంసగంధముల శుక్ల

మొసరెనేనియు సంతతిఁ దనరఁగాండు

భత్రకామరపద్మ కచ్ఛపధనుశ్చ

కటమకరమీ నరేఖామైకములు లెస్స.

కం. మణిమంథరేఖ నడివేల్

గణులింపఁగ నంటియున్న ఘనసీరుతాండుక

ప్రణుతగభిరోక్తులచే

రణితా లంకార భృతివిరాజిత నొప్పుక.

కం. తుమ్మకడు వప్పుడెనక

సమ్మతి నధికాయుగాప్తి సమ్మతిఁ గాంచుక

ఇమ్మహిఁ మూరుష లక్షణ

మిమ్మగ నీరితి వెలయు పెంతయు నొప్పుక.

ప. ఇంక సకలైశ్వర్యములకు నాధారభూతంబగు గజలక్షణం బెఱింగించెద.

మ. గజజాతుల్ గుణ] ముల్ మదస్థితులు జోకక హితుఘాతాది రు

గ్రస్తజనైదాప చికిత్సలుక దెలియ తేవక మీఱఁ గావ్యాయనుం

డు జగన్నాన్య విశంపనందనుఁడు శిష్టుల్ మెచ్చఁగించి రీ

గజతాన్త్రంబు తదియ గర్భ జననాఘప్రాప్తముల్ లీలక.

కం. పూనిక లోమక వీయె

శ్యానకలామక గజాక్షు తైంధవ వనముల్

వ్యాసర నిరసీకములుక

స్థానంబులు ద్విరదకోటి జన్మంబులకుక.

నీ. ఈయమ్మవనములు నెన్ననీ దేశముల్

గిరులును గలనౌటఁ గరులు దత్త

దహ్వాఖ్యలం బొల్పు నందభద్రలు మంద

మృగములు సంకీర్ణముగనుజాతు

లగు నాదివర్యయు సంతవర్యమునాగ

మలములు దిగుట మొదలఁ దుదలను

గల లక్షణములాదిగ మఱించి నిల్పుట

యావలింతుట నీల్లుటడవి కొమ్ము

తే.గీ. గ్రుడ్డుటది తైసరంబిట్టి గుణుతు నడత

కిలుమలును గత్తెరకాలు నులిమి

తూపు సంతతభారయునేఱిమీలు

టంత వర్యయు నాఁగ గజాశికమరు

- కా. శంకర్వంబును గట్టికొమ్మ గవ విస్తారాలి నేత్రాంతముల్
దండి లావగు కంఠభాగము మృదుత్వక్రమముల్ గోల్లు ను
ద్దండ ప్రాభవసాహసము విపరీతంబైన చర్యల్ మహా
కుండం బేటిను మండలము మద మెచ్చు జాతి భద్రాభ్యుమి.
- కం. సిద్ధైచ్చి మొగము గమకము
నుబ్బగు వెన్నముక కుదురు నొరవుక్ సమమై
యబ్బురమగు కుంభము లా
గుబ్బగు దూపులును భద్ర కొమ్ము సయిక్ మై.
- మ. పొగరుక గంతము త్రొక్కునుక్ శిరమునొప్పుక్ బృహదానానతం
బొగి జాలింబగలేమి యన్యకరిపై సుతానాపితం బోవుటల్
తగు సత్త్వము జనము చల్లనగు వాతంబానుటల్ గల్గి సాం
వగు నా నల్ల మదంబు మందనల మువ్వదాజసన్యాన్యమై.
- నీ. కాలికంబు నైకము రోమములు చాల
గలచెవి గూలు గండయగము
తోక విస్తారము తోరంత గొమ్ములు
ప్రక్కల గోశంబుపట్ల నుత్త
దూరదృష్టియు స్వకీయారోహకానుదా
ల్యము వామ దక్షిణలితపార్శ్వ
వర్తులా వర్తముల్ వైచరీత్యములొట
మద గుప్తమును సౌమ్యమపిత గణన
- తే.గీ. మున్నతియు నొప్పు మృగజాతి కురువివేక
మమర గజములకెల్ల నిట్లనువు మీలు
దక్షిణోత్తరములకుఁ బ్రదక్షిణా ప్ర
దక్షిణముల మృగజాతిదక్క నైలమి.
- క. వెనుకటికాళ్ల నెఱియును వెన్నననున్నతి దీర్ఘహస్తముక్
ఘనతర కార్య దుర్బలా వికాసము చక్కఁక బండు కొంటయిక్
మును వెనుకల్ మదంబు క్రమముక్ దగ నబ్దు మునబ్దుమూలకుం
తేనెయఁ బ్రకీర్ణ జాతిగల యేనుంగు మానుగఁ బ్రోచి మెదిలిక్.
- కం. భరణ ద్రింశత్సంవత్సర
పరిమితముక్ దంతవృద్ధి పాటిలు చైత్ర్య
గుర్భరణంబాయురాయుము
పెరుగుగ గజములకుకెల్ల బేర్పిదలిర్పక్.

జం. తమిషన సీమం దెల్వించు దగు భద్రసజాతిగజంబు జూచి ని
 స్ఫుటమగు మంతు జంతు పతిపాల్కుటచే మృగదంతియొప్పు ని
 స్పృహం దెలిపొందు మిత్రకరి నిర్మల సంగర సాహస క్రియా
 నటనకు దిద్ద విక్రమ గుణంబు భరించు పురీణమంతయున్.

కం. కండలు నైత్తురు లుఱలిన
 గండదగదు భద్రదంతి గంభీర విదో
 ద్దందాఖ్య నొప్పునది వే
 దండకులోత్తమము నాల్గు దంతముల దగున్.

వ. కలివేళ భద్రమండ అపూర్వంబులైనను సంకీర్ణంబును దద్దుణ రూప చిహ్న
 ములు మ్మిశ్రంబైయందువలనంగదా సంకీర్ణజాతినా దత్కాలంబున బహుళంబయ్యె
 మఱియును—

కం. కలుముల తెల్ల నేర్చిమి
 దళశృంగారక్షు రణవిధాన జయార్థం
 ఒలఘు శ్రేయస్కరమగు
 నిల గజలక్ష్మీ గల విభుని కెదురే! యెవరున్.

కం. శిరమును బూర్వోత్తరములం
 జరణద్వయ ములు కపోల శక్తులున్ గు
 స్థిరకర్ణ మూల మేత్రము
 లరయం జెవిక్రింది దిన్నె లక్ష్మ మదక్తుల్.

కం. శీకర సాగరసిక్తక
 ప్రాకటంబు మేఘ మధు విభాకుండల గం
 థాకప్రాఖ్యల మదములు
 శ్రీకరకర్ణంగములం బసిద్ధిపపాంచున్.

సీ. శిరమైత్తరము యెము నీబైంబు లిగువును
 గాలి కంబంబుల మేలికుదురు
 కొమ్మలొరంబును గొమ్మలొరంబున
 వెన్ను విస్తారంబు కన్ను దెలివి
 నిడుండతుండక్తును వెడద వాలక్తును
 వలం గొనుగుళ్లచే వలవలి దెస
 యేత్రదక్షిణపు గుళ్లనువగువామథా
 గంబును గలిసదంతంబులు దగ
 V.V—27A

తే.గీ. సమరునది రాజరాజార్హ మైనగజము

భద్రమాతంగ మదియై శోభన కరంబు

జతురకరి గల్లకంటె నైశ్వర్యమిది

మేలిమిగలట్టి ధారుణీ పాలురకును.

ప. శాలిహృత్ గర్వ శ్రీశత నైకధ, గణ, మానవీయ, అతిశాంత రాజకాఖ్య లంగల శాస్త్రంబులెనిమిదియును గజరోగనిదాన హేతుభావ చికిత్సలు వత్కానించు నందు జ్వరంబులు గజజాతికిఁ బాకలంబులును దురంగక్షులకు వేధలుననఁదగు నట్టి పాకల దశకంబును ద్వాపతింశత్వాదరోగంబులును గూలకుక్కుటాది సప్తవాహనంబులును ద్వాదశ శోభలు, శాల్పలీకదళి తండులంబులను జతుర్వింశతి నేత్రరోగంబులునుంగలవు గుణచర్య దృష్ట కర్తవ్యుల వలన నే తద్విషరోగంబు నెఱింగి తదుచిత చికిత్స లాసర్ప వలయుఁ బాకలంబుల యందసాధ్య కాహుళ్యంబగు నిది గజ లక్షణం బింక నుష్ప్రజాతి భేదంబులెఱింగించెద—

అ. వె. ద్విఖురి జక్రవాళి ధృతిసౌప్యసందున

త్యధికధార సతమమరు ముదము

తఱచు కేశపంక్తి కులుచయూ మెడ మేటి

బరువుమోచు ద్విఖురితెఱంగు నెరయ

కం. బటువగు గొరిశల పొడవు

పటుమదము వసంత వేళఁ బ్రబలఁగ నావనె

ల్లటఁ దనరు నల్పధారలఁ

జటులగతిఁ జక్రవాళి సరణిఁ దలంతుక.

జం. పశువులైనై న రోగముల భంగియై

యొప్పుకూమయమ్ము త

ద్దశలరు కింతు క్రపవదండము

నెల్లల రక్తిముక గలిక

లతునము రాతియొప్పును బలం

శోనఁగూర్చు జికిత్స నేయుచో

విశద వివేకరుక్మధిత

విశ్రుత బుద్ధుల సిద్ధ చర్యలక.

ప. ఇంక నశ్వలక్షణం బెఱింగించెద—

కం. అవర్త...వయో

భావ వ్యాయాగతి ప్రభావగుగుణ శో

భావహలక్షణ రుగ్ధ

సావళిఁజెలియంగవలయు నశ్వలక్షణముడక !

ఉ. కందము మందముగ్గుదురు గల్గినయెల్లములు సూక్ష్మకర్ణముల్
కందవలందుమేల్ సుదులు కాయపు నిద్దము ముద్దుమోము నీ
టందపు వాలమున్నత మహాజవముగ్గిరసెత్తడంబు సొం
పొందు గుణముల్బంగలుగు నుజ్జ్వలవాణియెల్లయెన్నఁగఁగ !

మ. అనిలో గాయముదాఁకి ప్రేమగమి జేరాడఁ బడికొరెతు శం
టనిడుకొ నైజబలంబుడంబమర వాటంబొప్పుడచ్చిహ్నముల్
గన నెచ్చుకొ బయనమునం జడియ కేకప్రక్రియంబొల్పు నెం
దనుమానింపదు నుత్తమాశ్వ గుణమీయందము లింపొందఁగఁగ !

కం. అనికి వేటకు వేడుక
కును వాహన మెద్దియేని గుఱ్ఱముబొల్పుకొ
జనునే! బహు గజములుగల
మనుజేశుండశ్వవిభుని మాడ్కింజనునే !

కం. కలన నెడి జలధిలోపల
నలవగు నెంధవము మందరాద్రిగ నరులకొ
గలఁచిమధింపకదమాఱక
కలుగునె! జయలక్ష్మికార్య కలితులకెందుక !

సీ. విదితము గానూట పదిసుళ్లు గలవు
తురంగమంబులకుండతక్రమములెన్ని
దగు విధంబులనుండు నావర్తమనియెడి
సుడిగతి ముకుళము సొంగుమల్లె
మొగ్గ కందము జెట్టి మురువున శతపాది
పాదుకార్థము ఖండభాగరీతి
చిప్పమాడ్కిని తుక్కి యొప్పగు పదభాగ
కొమ్మరూపమున చూకుడు విధమున

తే.గీ. తగు సమాహయవ విధము దూడనాకుడు
కరణి నిట్టి గుఱుతు గల్గునుళ్లు
దనరు నిట్లు సుదుల సాధనఫలములు
జోషములు నెఱుంగఁకొడరు శుభము !

ఆ.పె. మూఁడు పదులమీఁద మొనయంగ ఋషిసంఖ్య
నుళ్లు శుద్ధములు విశుద్ధ లీల
నబ్బుకేడు నుళ్లు దెబ్బదియాఱని
కాఁటికొలములునికి వడుపు వినుడు !

కం. శతపాది కుక్తిపాదిక

మితముల రెండంగుళముల మిలిచ్యంగుళ సం

గతి యువవిధి పాదాంగుళ

మిలి ముకుళము ఘాహ యదేనిమిది యంగుళముల్ !

కల. ఆవర్తపాదుకారము

లానాజాల తనువుకొలది కనువైయింతున్

తావులు కొలచులుదప్పిన

చో విదిత ఫలముల్లాసగ జూడవునుమ్మి !

డం. శిరమున నుదుటింబక్కుల

సురమున రంధ్రమునఁదగుతిదుపరిస్థాన

స్థిరత దశధ్రువముల నా

గురుచిరముగఁగల్గివాడి శుభముల్లాసంగున్ !

కం. నరనారాయణ గుహయ

క్షరాక్షసమరుత్తులు రవిశశిద్రులునున్

మరుఁడునధిపైవతములు

ర్యరఁ దేజికెఁగలదశధ్రువములకుఁరున్ !

మ. సరిమస్తములు లేనివాజాల కరస్పర్శమునుం జేయ రా

దరయన్ స్థానములందు లేనియెడ లాయంబెల్ల మాన్యంబుగా

నెరయన్ వర్తిలు తావులంగలుగ నెన్నేయిండ్లు వర్ధిల్లు ను

స్థిర సౌఖ్య ప్రవహా ధ్రువంబు లెడయన్ శ్రీ పాయ తద్భర్తకున్ !

కం. హీనాధిక్యములైనన్

స్థానమున లేమి ధ్రువంబు జనియింపమియన్

వానిం గనుగొనదోఁ

వానికవది ధ్రువలలేని యశ్వముకొలుయ !

నీ. నెలపులయందునఁ జికురంబునెడి నోట

రెండేసి యొడ్డుడ నుండు మాడు

వొసల నాలుగు పాది నుతి నున్నతంబగు

భాగములను నుక్కు పదియు రెండు

కంతనిగాళముల్ కరయగమ్మన నాల్గు

కవహను వదనసంగతుల ముఱియు

నెనిమిది పూర్వోక్త మీ సంఖ్య స్యస్థాన

ముల నున్ని సంవదన్ గలిగి వెలయు

తే.౧. నెలల్లో మణి దేవమణియన్న నెరయం శుభము
 పరకకంకం తాళరణిము శోభనములిచ్చు
 నిది గలుగు గుణ్ణముల నెక్క నవనియేలు
 గళమునక శక్తి సుడియన్న కలుగు శుభము !

కం. సకలైశ్వర్యములు న
త్యక్తశంకయశ్చు నిచ్చ నవి గళనీమకా
బ్రకటముగఁగల్గ మచిన
పురు కంతాభరణ దేవమణులెడయినకా !

కం. గళమునను దేవమణి తగఁ
గల గుఱ్ఱము నెక్కి యుద్ధ కరణిఁ మెఱయున్
వెలయుఁగ నదిముందరిదెసఁ
గలిగిన రిభవయముగాంచు గను సౌఖ్యంబుల్

చం. నెలలలో రెండుమూళ్లు కల సింధుజ మిష్టములిమ్ము రూద్ర సీ
మల నల మేఘరీతి సుడి మానుగ మేలిమి నాందసర్పు స
ట్లెవడు వాడినీక్కి మణిహైమవిభూషణముల్ ధరింప నూ
బల వ్యవభాగ్య సుస్థులికి పట్టుగఁ గుండల ధారణుండగుకా !

సీ. నాలుగు మూలల నాలుగు సుల్లన
సంబునఁ జతురంతికంబనఁ దగు
వత్సస్థులమున శ్రీవత్సకి యదిగల
జైంధవంబైశ్వర్య జయములూసఁగు
రీతి మూలల మూఁడు శ్రేణిగ్నియది ముఖ
మున నున్మి రాజ్యది ఘనతఁబొసఁగు
నైతి మూఁడు దొంతరన్ శ్రేణి రాజ్య ప్రదము
వ్రామున నైనఁదనరు సుఖము !

శ్రీ. యమభువనరండు సున్న జయప్రదమ్ము
 భజమలమహాదుఁ నుట్టెన్న భాషణములు
 గలిగి వర్జిల్లి యదన గరిమ లజ్జిం
 మేలికాజుల నెక్కిన మేలుగలుగు !

వ. ముఠియ్యంబ్రసాద చిత్రతోరణ ధను శ్రీ సరస్వతీదును వేదిక స్వస్తిక శ్రేతాగ్ని
యనుభ నిశ్చేదిక చతురంధిక గదా చక్ర కలశ లాంగూల ముక్తి ఖర్జూర ఖండేందు
శుక్రాయుధ అంకుశభస్మ రథ అశ్వశ్పదశ సూర్య అష్టపద అంతుల పాంపజన్య

భావంబులను ధ్రువలునుంగల తురంగంబుల నేలిన నృపతికి శత్రు జయంబును వద్రాజ్య
లాభంబును గలుగు నింక దోష మహాదోషములగు నావర్తంబు లెఱింగింపెడ—

చం. గళమున శంఖదేశమునఁ గన్నుల క్రేవల జంఘ లందుర
స్థలమునఁగిందుసందులను జానువులకొ గతుడంబునందుఁ బ్ర
క్కలఁగటిదంతవాలముల గల్గిన సుల్లదురంగమంబు ని
చ్చలు నొదవించు రౌతున కసంఖ్యములైన యరిక్కుసంతకుల్

తే. కక్షమున వెన్ను దెస నానీకాపుటముల
సాధి భూగుభ్యమున వృక్షముల జన్మ
ల యొడ రెండేసి సుళ్లున్న శాయముఁజేరి
యంటి గ్రుంకిడి రవిఁజూచు టర్లమరయ !

కం. ఇవిదోషపు సుల్లనఁదగు
నవిరళముగ మూఁడు నాల్గు నయ్యెయిడలకొ
వివరమగు సుళ్లు గలిగిన
నవియొ మహా దోషసంజ్ఞ లశ్వములకుకొ

వ. ఇంకను వర్ణ జాతి రోగ నిదాన చికిత్సాక్రమంబు లెఱింగింపెడ—

కం. నేలం గొరిసెలఁ గొట్టాచు
మేలిమి బంగారుచాయ మేనున గమవో
ల్లిల శిరశ్చలనాశ్వము
హాళికొ ద్విజతులము గతైరనఁగలిమొసంగుకొ !

కం. మొకమున బిగువు జపాకికొ
కుక దాడిమబంధుజీవ సుమరుచియు యత
ప్రకటత జడియమి రాట్టుల
మకుటిల మదిపూజకర్త మగు లేక ధరకొ !

తే. శక్రకోదండ పద్మకింకలకుక్లవర్ణ
మది వైశ్యకులమగు వాత దాని
తెక్కునాతఁడు నిలయెల్ల నేలు యక్ష
విభుఁడు సాధనవంతుఁడొ విక్రతుఁడుగ !

కం. హరిమణికోటి వట్టద
సురుచిర వర్ణములుగలిగి శోభనవేగ
స్ఫురణ్ ధాన్యప్రదయై
కరమొప్పగు శూద్రజాతిగలయశ్వంబున్ !

ఉ. మంగళ నీలజంబుగరిమం దగు గత్తలి బోరబొల్ల సా
రంగియుఁ జారి యత్తరజర క్రియు గండియుఁ బంచభద్రయన్
బింగళ బిచ్చి జయ్యఁడనఁ బేర్చి విధుం డలిజాతి నాఁగ ధా
త్రిం గల వర్ణసంజ్ఞలను దేజులకుం దగు నామధేయముల్.

తే. పంచకల్యాణియనఁదగు పాదవదన
పాండురంబును కర్ణముల్ వాలవత్
ములు నవియుఁదెల్పు నప్టమంగళి యనఁదగు
నచ్చమగు లేటి జోర నా నతిశయిల్లు.

కం. ద్వైజకులము కాచారము
రాజుసకున్ మహము ధేను రాజికిఁ బాలున్
వాటికి వేగము ముఖ్యం
జోజన్ వేటు గుణమేల సూహించుంకన్.

అ.వె. అల్ప మూల్యలబ్ధ మాణి లబ్ధంబును
జోరలబ్ధ మైనచోఁ దురగము
లక్షణము లిది నిరీక్షించు బనిలేదు
సోపు మీఱ సంగ్రహించ వలయు.

చం. శనగలు దిన్నచోఁ గయిపు సల్పినచోటి జలము నార్చుచో
ననువుగఁ గింకిణుల్ గళము నందిడుచో నుపచార వృత్తిచో
ఘనముగ నేర్పరెక్కునెడఁ గల్గు హయాళికి సంతసంబు నె
త్తునమున నుబ్బునుం బలిమి మానిత యధైర్య సమగ్ర వైఖరుల్.

కం. క్షతరోగ లోహబంధన
తతరణ గణభటు నివాదతన్ వహ్నిజలా
క్షృత పృతదశలను సురుధీ
రత లల యశ్వముల ధైర్య రహినిం దనరున్.

తే. దురమునకు వేర్పలేమియుఁ గలుగుటయును
గంధమట నవ్వలించినఁ గదలమియును
తఱుకుచేఁ గొట్ట నురకమి తన్నుటయును
గలుగ తుఖ్యురంగ మాఖ్యను బొసంగు.

కం. వెల్లెల్లి అయ్య జాకుడు

వెల్లెగు మీరియ్యలు శ్రీంతి వృధుమాగధులు

దృశ్యల గూర్పు కవణం

బల్లన నడ వాతరోగమది మాను తగ్గ.

కం. నరులకు నాడియు గజముల

కరయగ్గ దగుగతి విశేష మశ్వములకు

బరికింప సేత వర్ణము

లిరవగు రోగములఁ దెలియ నివిలక్షణముల్.

ఉ. కన్నులు వద్ద పుత్రముల వైవడినుండిన స్వస్థదేహముల్

ఎన్నఁగ నల్పు మించునెడ నెంతయు వాతము దూదియేకురి

తిన్నెర పల్పవా తెలుపు దేహిన శ్లేష్మమువైడి వాయయై

యన్నది వైత్యమైది తగ నున్నదియుం దగు మిత్రరోగమై.

సీ. కన్నీరు చిందువుల్ గాసేతముల నున్ని-

జ్వరము తత్త్వద్వర్ణ సంగతముగ

నలుపాకు పసరును [నలిగి] హరిద్రాశ్శాయ

యగు గచ్చకాయ యొప్పందమువగు

తెలుపు వాయయను గాజాలరుచి మక్షి

శోజ్వలము శంఖో లూక విలసనంబు

కన్నులఁ గను పట్టియన్న గుఱ్ఱంబున

కాయపు నిర్ణయ మరయ వరుస

ఆ.వె. నెనిమిదియును 2.వెయునేండ్లు వద్దా బగు

పదియునేడు రెండుపదుల నిరు

దియును మూడు నిరువెయునాఱును బది

తొమ్మిదేండ్లు దెలియుఁ డిక్కుగాఁగ.

సీ. గుండు గుఱ్ఱములైదు గోడిగ నొక్కటి

ప్రాజ్ఞాఖిలున నిల్చి రహినియేడ

శోపవారముల నేపునఁ బూజించి

యల్లయఁ బసతి నయ్యుత్తరేణు

విత్తులు వసయను వేపాకు జీరక

తండుల ప్రవళలతజేని చూట

గా గగమునను రక్షబంధనము నేయ

టమవు సుశోనవమిని నొనర్చ

తే.గీ. సారభుతు నెల్ల సౌఖ్యముల నుభవించు
రోగములఁ బాసి తురగమున్ మాధిఁడనరు
మఱియు దశవిధ భాగ్య హేమములు సూర్య
తనయు లేవంతు ప్రార్థనన్ తగవు మిగుల.

గీ. నమో దేవాది దేవాయ
తురంగానాం హితాయఁ
సూర్య పుత్రాయ దేవాయ
లేవంతాయ నమోనమః :

సీ. లేచును బగఁటను మాపొద్దు శస్త్రంబు
కొమ్ము జలూకింబు కొని యధిరము
నశ్వంబులకు రోగ మరసి లీయఁగ నర్హ
మదియొందు పది ద్వాదశాంగుముల
పొడవునఁ గలరక్త పుడరి వెల్పుడుటన
శ్వాక్షములకుఁ గ్రత మల్లిభేన
గంధమణుల్ నింబ ఘనలితువరసమ్ము
లవి లేనెతోఁ గుక్కుటాండ యుక్తేఁ
తెలఁగఁ బిప్పళ్లు మృదువుగా నెలమినూరి
కలిక మిడినంత నక్షి రోగములు మాను
సరవి నెత్తురు దీని రసమ్మునిడ్డ
గంతు లడఁగు దురంగమగణములకును.

కం. రసములకును దంగేదా
శసమునఁ గట్టినను మాను నడఁగమి నవిచిం
చిసరగ నుప్పదిమినచో
పాసఁగఁ లఘు వగుడుఁ బాదములు చెల్లించులరున్.

జం. తనువునఁ గంటులున్న విదితంబుగ దోషపు వేఁకి దాఁకినన్
బెనుపగు తిప్పలీగె న్నిండియునున్ గొలిమర్లు వంచుమా
లనియతి జీరతైలములు లాలితరీతి లవంగయుక్తమై
వనువడఁ చాలతోఁ గలయ బాగుగ నూరి యొసంగ మేలగున్.

తే. జల్లనగు మేనుతత్తయన్ జ్వరమా నాము
దంపువేళ్లును పల్లెరు గుంపువేళ్లు
వఱుకపాయమ్ము మూఁడవపాలుజిక్క
కాచియిడ నస్యమునరింపఁ గదలుజ్వరము.

తే. శాంతిపిప్పలి వసయను జూర్ణముగను
జేసి తొల్ల గమయనుక్తు పోసియిడిన
సరగ విడుదును దత్తమక జ్వరము మఱియు
శరచికిత్సలు విహితము తురగములకు.

కం. తనువత్సవ త సంతా
పనిరూఢజ్వరము గళముపట్ల గురతుర
ధ్వనులకును దోసకాయయు
బనుపడ గొలిమర్లునరటి పండ్లిడమామక.

ఘ. ఇంక రత్నలక్షణం బెఱింగించెద—

గీ. కెంపు వజ్రంబు ములైంబు సొంపు మరక
తంబు వైడూర్య పుష్కరాగంబు లింద్ర
నీల విద్రుమ గోమేధికాళి దగ న
ఎగజాధిపరత్ననవక మెలమిని.

సీ. వెలలేని మణి కురువిందము లివి యెదు
భంగులా కురువింద పద్మరాగ
మాంస గంధియై గెంపు మఱియు సౌగంధికం
బననందు నుదయార్క పటమ దీప్తి
పద్మరాగము పిక్వతకటాక్ష రుచి
కురువిందంబు దాడిమ విరి మెఱుంగున
కురువింద మతిరక్తతర మాంసఖండంబు
బరె మాంసగంధియు నలుపునెఱుపు

అ.వె. గలుగు నిగ్గు నీలగంధి వీక్షింపఁ గ
లాలులేఁత కోమలములుగాఁగ
గూరిది కెంపునది యశోకకింకుకలొద్ర
సమవిధాతి దనర నమరుమేలు.

తే. కేర్చి లకునత్రాస భిన్నముల్ పటలంబు
జర్జరంబు కర్కశమును నీల
మనఁగ దోష కట్కమగు కెంపుజాతికి
వేలువేలు వాటి విసరింతు.

కం. పాటుకయిఁ జోయఁ గనుపడు

దాలది లళునంబు సిరుల దంబడఁగిండున్

వీలన్ బగిలినగతి రే

భాలవ్యము త్రాసమగుట కలహమ నేయున్.

ఆ.వ. తునిఁగి పోయినట్లు తోచుట భిన్నంబు

బంధువైర కార్య పరిణమిందగు

చిద్రుపైన రీతిచేఁ బటలంబది

శోకకారణము ప్రాకిటముగ.

కం. పారలున్న జర్లరంబగు

నెరయఁగఁ గర్కశమునగును నెరి సంకటమై

నెర నైలము నీలముగు

పరువడి వెలువకును దిగుడుపాటుగు నెందున్.

కం. మున్నయగు మీఁదలిందువు

లున్నన్ జూడంగదోయ మొదవుంచానున్

వన్నెదగు పద్మరాగిం

బన్నది వెలకెచ్చు సూర్యుఁ డభిమత మొసఁగున్.

సీ. హిమ మతంగక్షుల నిలబుట్టు గృతకున

కాశ్చర తోసల ఘనవిశాల

ములఁ బుట్టు ప్రేతను వెలయంగఁజూడ్యసౌ

రాక్ష) భూముల చ్చాపరంబునందు

సీరాగ బేళ విహార భూములయందుఁ

గలికాలమునఁ బుట్టు నెలమివజ్ర

మణులు దాఁకటఁబెట్టి గణన సంబెటను

ప్రేసిన తగ్గకయు విరిసియును జోక

తే.గీ. బెడిసియంతటఁ బడునది విరుదువజ్ర

మదిపురుష రత్నజాతియై యతిశయిల్లు

శుక్రఁ డభిదైవతముగాన తుభములొసంగు

ననఘ మగునేని రాజ భూపార్ష మగును.

కం. మల్లె విరికాయ ద్విజకుల

మల్లనఁ బల్లవము కాయనగు రాట్కులమున్

మల్లపుఁ బసిమిన్ [వైశ్యము]

మల్లన నలుపైనకొద మిత్రులఁగమరున్.

తే. పరగు శుక్యతమ్ము కలిమియుఁ చాపహరణ
విభవములు గల్లు వరుసతో వీటిఁదాల్చి
నాఁజుమూలముఁ 2 దియు రెండైనఘర
లమరుఁ జొల్పినగల వ్రజమదియమేటి.

సీ. నడుమ నల్లనిరేఖలడరఁగాకపడమ్ము
దాఁచినవాడు నిర్ధనికుండగును
వింతచాయలు గల్గి విచ్చాయ నిజభాయ
తెనిమిది మలినమ్ము లేనకోణ
ధారలు లేనివి తగ ముండనంబగు
జరగు దోషములు పుష్కముల నిట్లు
శుద్ధవక్త్రు దాల్చి శుక్రుఁడు వరమిచ్చు
వినుముతైములు దశవిధములరియ

లే. జలదశమ్ములు నిర్ధరిసమితి దాల్చు
పాముతల యది గురుగింజ భాతి విజహ
రంబునగు కీచకజము తారకముభాతి
గాల్చి శ్రీవశ్యకము శుభదంబునగును.

ఆ.వె. గండుమీలఁ గలదివెండి మల్లియచాయ
లడరు దాల్చినగ్ని యంటచెందు
నిలను జెఱుకువలన వెలయు ముతైమ్ము శ్రీ
రాజవశ్యకము ధరాతలమున.

కం. కిటిదంత సంభవంబది
పటు భూషార్వమ్ము రేగుపటి గరిఁడగున్
స్ఫుటతామ్రకర్ణి సింగళ
నటరావణ శక్తి మాక్తి కాపకు లెలమిన్.

ఆ.వె. తామ్రకర్ణి దక్క దక్కిన వరుదుకుం
భినిఁడలంప మఱియుఁ జనుకులెంత
నాట్లు శక్తిబడిన నట్లన నంలేనీ
మాక్తికములు పుట్టు మహిళగలిసి.

కం. తెంజాయ సింగళమ్మున
రంజిలు బంగారువన్నె రావణమున ని
ట్లుంజను సురాక మాణియు
మంజుల పాణియును ద్రివిధ మాక్తికజాతున్.

తే. తనరుఁ డ్రవ్యశ్రంబు పార్శ్వకుంతనము కాక
పాణిస్ఫుట కంబు శుక్తికాస్పర్శనంబు
నరయ నతిరక్త మత్స్యాక్షులనఁగ జా[గ]
రింబు ధూమాంకమనఁగ దోఁపంబు లమరు.

కం. గోమూతములొఁ బడనిడ
నామిక దేలినది రెస్సయట మునింగినచో
నాములైము కృత్రిమమగు
శ్రీమహిమం దాల్ప విధుఁడు నేమము లాసఁగుకా.

సీ. పాలపక్షి గడుత్తు బాగునెమలి పురి
యందము గాజు పెంపెందగురుచి
యలహార్వముల వన్నె బలు రక్కసపువరి
మహితదీప్తియుఁ బాలు మానికొమ్మ
చిలుక పెక్కల జిగి నలశరీషప్రస
వరుమలఁ జేలువందు మరకపములు
తెంపు లక్షణము లీ స్రాంపున నన్నియ
బుధుఁడిచ్చు ఫలము రెప్పుడును దాల్చు

తే.గీ. దృష్టిదోషము విషములు దీటుదాన
వర్ణవిభములు దక్కఁగ నిర్ణయములు
తెలియఁదగు కురువొంక జాతికిని బరెను
సీలలక్షణ మెఱింగింతు లీలవినుఁడు.

కం. నెరరంగు నిద్రనీలం
బరయఁగ భర దొరకఁజెందు నమరపురిఁదగుకా
నెరి ముప్పాతిక రింగునఁ
బొరి సీలము నెన్న వెదురుఁబూరుచి దనరుకా.

సీ. అది మహాసీలమా నఱరంగు సీలమ్ము
గుఱుతు విష్ణుకాంతకుసుమ భార
నిలదాస భిన్నపటల శిలాగర్భ మృ
త్తర్భ శోణిత బిందుగతులు గలుగు
టలు మహాదోషముల్ మలినంబు విచ్చాయ
కుక్షికురంజి నెక్కొనిన వాలు
కాస్పర్శనములు నాఁ గలవు సామాన్య దో
షంబులు త్రాసజ్జరిపముఖ్య

తే. రీతులకెంపు నెఱిగిన భాతి నెరయ

వలయుఁ బరిశుద్ధ నీలక్ష్మి నెఱిమిదాల్చి
శని ఫలప్రదుడగుచు నిచ్చలున్ బ్రోచుఁ
గీడు దొలఁగించి యాంతయు వేడుకలర.

కం. గోమూత కాంతి నమరుక్

గోమేధిక రత్న మరయ గురువిషహర్మయై
భూమిదుండు కేతు వెప్పుడు
క్రీనుపామం దాల్చునట్టి శిష్టులకెల్లె.

తే. పువ్వు రాగక్కు బంగారు పాలుపుడనరు

నదియు వైడూర్యమును దాల్చి నధిక శుభము
లిచ్చు రాముపు మిక్కిలి మచ్చికలర
బిదుమంబునఁ గుఱాడిచ్చు విభవ మెలమి.

కం. అది మట్టిపంటి కాయక్

బడపడి యలచంద్రనిప్పు బాగునఁ దనరుక్
విదితము గా నవరత్నము
లదనం దెలియంగ నిట్టివగు గతులమరుక్.

వ. అని సకల వ్యవహారింబులకు నాధారంబగు గణిత శాస్త్రం దెలింగించెద ,
నూతుండు శాసకాది మునుల కిట్లనియె—

కం. గణితములు పదివిధములు

ప్రణత స్థిత్యస్తంభ్య పరికర్షములక్
గణులించి వేణువేణుగు
ఫణితిక్ సంక్షేపరీతిఁ బలికెడఁ దెలియక్.

సీ. సంజ్ఞాయుఁ బరికిర్చ సరణి భిన్నాధికా

రము ప్రకిర్ణము లైరాశికము
సూత్రంబు శ్రేత్ర మచ్చగ భాత గణితంబు
కరణసం స్థితి కాయ గడఁగు పదియు
ప్రబలత గుణకార భాగహారములు
లల వగు వర్ణ మూలములు ఘనము
ఘనమూల మమర సంకలిత ముత్కలితంబు
లగు పరికర్తంబు లతిశయింబు

అ.వే. నందు మొదటిదైన యట్టి సంజ్ఞ యెఱుంగ
కెఱుంగ గూడలేమి యిరవుగాఁగ
భూమి కాల భాస్య శామ తులా క్రమ
మెఱుంగఁ బల్కుచివుడు వరుసగాఁగ.

కం. పరమాణు వాది యష్టా
ష్ట రుచిర వారాభివృద్ధిఁ జను సంగుళమై
నెరి నవి జానెడు పండ్లం
డరయఁగఁ బదియాణు జాన లవి దండమగున్.

తే. దండములు వేయి శ్రోశమై తనరు నాల్గు
శ్రోశములు యోజనము నేల కొలఁత నిడివి
వెడలుపాక కోల గుంటె దాకడక నిరువ
దేను గుంటెడు తూమెడు మాన మిట్లు.

కం. నిమిషము లు శదునెనిమిది
యమరంగఁ గాష్ఠ కాష్ఠలగు కళ త్రిదశ
క్రమమున నవి యాతొకఘటి
క మెఱయు దివసాబ్దముఖ్యగుతులగు దానన్.

సీ ధర నవశతసంఖ్య భాస్యము సోరెడు
మానెదోనబోనాల్గుమానెల్ల లన్ని
కుంచెడు నాలుగు కుంచముల్ తూమెడు
నవి యిరువది పుట్టెడనఁగఁబరగు
నాలుగు పడ్లెత్తు లీలతో నొకగుంజ
యవినాల్గు కూక యెత్తవియు నాల్గు
ధరణమ్ము రెండవి తగ గదెల్ల గదెల్ల
పదియాణు గూకిన పలము పలము

తే.గీ. విరువదొక వీసె యవి నూలు కరగ వారు
వరయ నేకాంగుళాకృతి యంత జలము
లిల వరాహాత్తు కట్టలమ్ములును వాద
భాగముక కుంచెడిది జలభావ మరయ.

ఉ. వన్నియరెన్నో తద్గణన వర్తనసేయఁడు గూర్చియెత్తు న
వ్వన్నెలయట్లు నింతని భ్రువంబొనరింపుచు దాన వన్నెఁబా
లొన్నను వన్నెయా పయిడి కోరి పుటంబిడి నందునన్ బడో
వన్నియ కుండనం బొకటి వన్నియ వెండి విమర్శనస్థితిన్
V.V.—28

క. కానులు నాలుగు వీసము

మానక నవి వదియు నాటు మహితస్నే మగుక

పూనిక నేకదశస్థా

నానీకము దశగుణోత్తరాధిక్య మగుక.

వ. ఇవి సంజ్ఞా ప్రకరణము నయవి యింక సకల పదార్థపరికరంబున విమండు—

కం. విశోత్తర వృద్ధి బది

దాకారెక్కులిడి కూడఁ దగు నేఁబది యై

దీకరణి రెంటిరెక్కలఁ

గైకొని యినుమడగునట్టి క్రమ మెఱుంగుటలక.

ఉ. వెక్కగు రెక్కలిట్టివియో పేర్చిదగ్గ గుణితక్రియార్హమై

యొక్కవ తక్కువక నురుపు లిట్టిడ నిట్టగునక విధంబులక

దక్కక నెందు కందు వెసఁదార్కొకనఁగా సమకొల్పు రీతు ల

ట్లక్కజమైన రెండవదియో పరికర్త మనేకభంగులక.

శా. కొన్ని బుద్ధిని కొన్నింటి గుణకసంగుత్తమునక దంత ని

ష్టన్నాధి గ్రహణాధి కారముల నెవ్వకొన్ని మధ్యార్తతక

కొన్ని సంకలితోక్తి వర్ణగతి గీ లొన్నింటినిక బ్రశ్నోలక

జెన్నొందక వివరించి లేటఁపలుపక భిన్నాధికారముగక.

కం. నిర్ణయమునకై తత్త

ద్వర్ణత నొసఁగూర్చి యెండు వైఖరి దానిం

బూర్ణ ము చేయుట లదియొ ప్ర

కీర్ణకమను పరికరంబు కీర్తితమయ్యెక.

తే. రమణఁద్రైరాశికము పంచరాశికము

సప్తరాశిక మనఁగల సంఖ్యలయెడ

భాగముల నిర్ణయించు శోభనవిధము

దనరుఁ ద్రైరాశికమునా వినులికెక్కి.

కం. చిత్రములు భాగవిధములు

పాత్రార్థ వివేకసిద్ధి పటిమయఁ దగఁ ద

శూన్యతమునఁ గాక వేఱొక

సూత్రము వివరింప కునికి సూత్రంబయ్యెక.

కం. రీతిఁ గొలయ్చుకట్టుల

చేతన్ గుంటలు ఘటింప జేత్రగణితజూ

భాతపు మట్టున్ విరివియొ

జ్ఞాతిస్థివరింప భాతసంజ్ఞదనర్చున్

ఉ. చుట్టును గొల్చు కోలలవి చూచుక పాతికపాలు గూర్చియూ

దిట్టమె గుంట రెన్నదగు లేకువతో వలయింపఁ జేలకున్

పట్టుక తక్కువాటికిని బట్టి ప్రతికిమ సంఖ్య లర్హజూ

గుట్టుగఁ గోల యిన్నడియె గుంట చతుర్థుణ మెన్ని కందగున్.

నీ. బారకు బార యేర్పఱచు లోతు వెడల్పు

నిండు మట్టైనచో నిండుగుంట

యరయఁ బాతిక మట్టురెనసట్లగు సంఖ్య

నిడివి వెడల్పును నిండలేక

నఱయైనచోనది...నిండు మట్టి

పాతికకుంటయై పరిధి విల్లు

త్రవ్విన మట్టియంతయఁ బొడవు వెడల్పు

కొలగని గుంటల కొలఁది దెలియ

త.గీ. వలయు పనికి నటులఁ గొలఁత వెంబడిమట్టు

క్రమత భంజ కమ్ములమరఁ జేసి

పరకపాలు పెంచి పాటించి కూడినఁ

గణన సమము వచ్చు గణితులకును

కం. ఛాయాప్రమాణ గణనన్

బాయక లెక్కించి బింబపటునిర్ణయమున్

జేయటలవి యెన్నఁగా

ఛాయాపరికర్తమనఁగ సభల స్వలయన్

ప. గుణక క్రమంబు దశమపరికర్తంబగు నది యెనిమిది తెలుంగల గుణకార భాగహార వర్ణ మూలపున ఘనమూల సంకలితపుష్కలితంబులను దెత్తదుచిత కృత్యంబులకు పాత మగు నేక దశ శత సహస్ర దశసహస్రలక్ష దశలక్ష కోటి దశకోటి శతకోటి అర్బుద న్యర్బుద ఖర్బ మహాఖర్బ పద్మ మహాపద్మ క్షోణి మహాక్షోణి శంఖ మహాశంఖ క్షితి మహాక్షితి భూరి మహాభూరి అంత్య ఆతర్క్య అప్రమేయ సముద్ర సాగరా నంతంబులను ద్వాదశస్థానంబుల నమర నిది గణిత ప్రకరణంబిక పశుచికిత్సాక్రమంబెఱింగింపెద.

కం. కనులభువుండు ముక్తమరభి క్రమమథారస మాదరంబు లో
 నమరుల కిచ్చి భూత్రజకు హవ్యము గవ్యము చేకుటక దయా
 క్రమమున భేను సంతతులంగల్లంగ జేసె దదీయరతులు
 త్వము లలి ధర్మ మెప్పరికేథాతరి బదిత జగిత సంపదక.

కం. విహితంబుగ భన్వంతరి

సహదేవుండు దచ్చికిత్వ శాస్త్రోక్తత స
 స్విహిత మునర్పరి జగతిక
 వహి దద్విధ మిపుడు వినుండు వైఖరి నెరయక.

అ.వె. నెమరు బెట్టదూర్పు నీరు విడుచు మేత

బట్ట దప్పుడవుతు బడు ధర్మి
 నలుకు ముకు జెమర్పు వడిదొమ్మదాంకిన
 బసికి దచ్చికిత్వ శరగ వినుండు.

కం. తికటుకముక్ దిఫలమును

నొక మానెడు చింతలును నొగి మహిళవయః
 ప్రకటరసమున గొట్టెడు
 ముకరిత నిడ దొమ్మ తెవులు మురుగుక బసికి.

తే. ఎలుగునెత్తురు కరదూప మలమి శుంతి

పొడియంగ గల్గువు నల్లని వడుపు మేక
 వంచితమున నిడ దీరు పసిడి కొట్టు
 గంజియకగాకనీర్లడంగా వలయును.

సీ. బరియొమ్మ సంధిమవలి ? తొమ్మ ముక్కుపై

తోక క్రిందటం జాండ దొమ్మదిరుగు
 నెరిడిదాంకిన మేపు నీర్లు నొల్లదు ముక్కు
 గొమ్మ లడ్డము వడునిమ్మగాంక
 కొట్ట చూర్లము సరి గూర్చిన కరదూప
 మది నూనెతో నస్యమమరం జేసి
 వెదురు టాకురసము వెసనిడ నది తిరు
 వసపు గొఱావాలు పొంగు పొడలు.

తే. సమములుగ గూర్చియేదెవరునమరంగలిసి

గలయంగ కరదూపముగ్ గింతుక ప్రసవము
 లైన మున్నంబులైన పొంపూరనిడిన
 దిరిసె పుంబట్టయానాలు నెరయ మల్లి
 రసముతోనైన నిడ దీటు నెసంగు తెలితి.

అ.వె. ఎలుగు నెత్తురైన నెలమి మోదుగు బువ్వ
రైనఁ గలిఁ తొసంగుపూని మూఁడు
తవ్వలన్ని నాళ్లు తగఁ బతులకిడఁ
బేడులేని రుజులు లీటువేగ.

కం. నల్లఁ బడి యెఱుపుమానిన
నల్లదెవులు కింశంబునన మజ్జిగయన్
దెల్లమిఁ గలిసిడఁ దీటున్
మొల్లమి దిరిశెమ్ము మనుజ మూత్రము నటులన్.

అ.వె. అడ్డరసము వేము నా వాలు నల్లేరు
వేము నేలవేము వెలయు తిలలు
గుమ్మడిఫలమునను గూర్చిన నానల్ల
తెవులు మాని పనులు లేటి బలియు

కం. అఱగడపుఁ బసికివెల్లు
ల్లరయఁగ నావాలు నుప్పునట మజ్జిగతో
నల్లననొక పక్షంబిడ
నల్లననదిమాని పసరమనుపుగ్రదుకున్

కం. పలికుట్టుల కుంజెలిమిడి గలయ
సమూలము నీర్లఁ గ్రాంచి కలియన
ట్లల పరిచి తాలితెత్తిన పలిదొలగఁగ
బతుల దొంటి వైఖరి నడచున్

అ.వె. ఎద్దు కఱుపట్టు తెలమిముక్కునదొక్క
కెఱిఁగి నడుము చూడఁ బరిహరమగు
నాపథము విడుచునగ్ని వైద్యమున
నకులుననుజాఁ దలఁపనుకర మగును.

కం. కొఱనెలసీనిన పసికిఁ
దుఱిమిడియన్ వెదురుటాకు దోడ్చిమే పక్ష
నెఱచేపు నీనలేనెడ
మొరపడిగా వెదురుటాకుమేఁపిన నీనున్.

అ.వె. మాడఁ గుడువనీక తొడిఁ గట్టనీయని
జాడ నల్లదీగె మాడమీనఁ
బూసి నాకనీయ వాని సొత్తై పత్నఁ
గుడువఁగట్టనిచ్చుఁ గొమరు మిగుల.
V.V.—29A

కం. వెలిదిలియంబును గంజియు

పులకండము నెయ్యి పాలు పాలుపుగఁ గొడలఁ

గలయంబూయెఁగఁ గొలిచూ

లలవడఁగాఁ జేపు వ్యాధులన్నియు మానుఁ.

తే. నచ్చుదని నెత్తురొరలఁగ నొచ్చుఁ బసికి

బచ్చిబియ్యంబు కలిబూర్లు బంకఁతెన్న

దీర్ఘశ్లేసర మనునట్టి తెల్లలుదపుల

వాత విడఁ దగు నాయంబు వరుసఁజెఱిగి.

కం. పారిఁజారి నెత్తురుగారిస

నరుచారఁగఁ జమిదె పిండి యంఁది విడఁదగుఁ

భర నలికిరికాఁ జైనఁ

గరిమఁ గల్లుపు కింశుకము. కలివలయుఁ.

ఆ.వె. మాడనొల్లనిదానికిఁ వేడుకలరఁ

నెన్న నల్లెరు వెల్లెల్లి నెనయ వసయు

మిరియముఁ ద్రక్షమును నిడమేర్చిదయనుఁ

వత్సమునకిచ్చ పాలునవ్వారిగాఁగ.

కం. నైవెక్కఁ దెల్పులనకుఁ గలి

మురుపుగ భల్లూకమును

కం.

పుడమిఁ జ్ఞోదమతము పూనిక నిటులఁ.

నీ. పుచ్చాకు వసయును ములువల్లతోనిడ

మావి చిన్నది చేపు మానితముగ

రహిదిరినెము పక్షిరసమున మిరియాలు

మర్దించి మేదించి మారు జెవిసఁ

జోనీసఁ గంటిలోఁ బూవు మానునిజంబుఁ

కొండాకు వసరున కొడవి యెడు

మిరియంపు గింజలు మేదించి కంటిలో

నిడఁజూపుమాని సొంకడరఁ బ్రబలు

తే. నెలమింకల్లువు తాటి కాయలును జీల
కర శు గంధిలతోడను గలయన్ జోయ
మాడగై కొను నెయ్యి గోధుమ యవాగు
పోసిన్ జేవుచేఁకడు పొప్పించ బనులు.

కం. పల్లె రుక్ గొలిమరుక్
వెల్లుల్లియు జీడిగింజ విను మోడుగవూ
వల్ల హరితికి జిరకర
మల్లనఁ గలి నిడిన సాధువగు దుష్టుండున్.

కం. జిలఁ దగిరికయ సమూలము
గలయఁకఁ గల్లువు జీలకర సమములుగాఁ
బుల కండముతోఁ బెట్టినఁ
నలవడ గానెవుడు గొడ్డు టావున్ జేవున్.

సీ. పాసఁగఁ బావరతుంటి రసమును బచ్చిపా
లిడఁ జూలునిల్పు నెంచేనిగొడ్డు
టావులకైనఁ దోదోవెన మేకల
నెయ్యి వెట్టిన నైక నిలుచుఁ జూలు
పొడుచువాటికిఁ గంటనిడఁదగునూనె యె
న్నాళ్లతి సాధువై ననిచియుండు
... గుండె చివురుకు నొగిఁ గుంటుదానికి
మిరియపు గింజలు నిరువదొకటి

తే. చేరి లిప్పాకు రసముతో నూరి తెలిసిఁ
లిండినంతన కుంఠులు వేర్చిదేలు
కసపునండికి దిగదీసిమెసఁగఁ జేయ
దృష్టితాఁకుట పశులకుఁడిటిపోవు.

జం. దిరిసెము వేము చారిజము లేకువ తత్కృత్ సింధువారమున్
నెరవసరుల్ సమంబులుగ నేయియు నూనియె యూముడంబు న
ట్లరయిక పొంగనీక కమలాగ్నిని చైల మొనర్చి పోసిన్
ధరఁ బడుజాతి వాయువులు దార్కొను వాటిలు మాయ నన్ని

కం. కందరసము పులివల్లయుం

గండువతోడ ద్రివిధ.....గంటిని బోయన్

టొంది సముల్ వసులొడ జెలుం

వండ్ల బైలుటికి పువ్వు లల్లనం బ్రబలున్.

ఆ.వె. తేర్చి మావి పడమిం బేలాలపిండి పు

చ్చాకు రసము గూర్చి యనపకట్టు

తోడం ద్రివిధమిడిన వీడి మాలింబడు

నటులం గామి కరగియైనం బడును.

ఆ.వె. పరగుమేడి చెక్క భారంగి పత్తాకు

వసము టల్ల నూనెపాసం గూర్చి

పాలుచుం ద్రివిధగణన పుచ్చాకు కట్టిడ

మాని యివురుగండె మహినింబడును.

సీ. కనుగ్రుడ్డు గ్రుంగిలోక స్వేంద్రులు వీడి

చిక్కుగువ్వ తెగులు చెందువనికి

కల్లుపు నావాలు నల్లంబు కలుబంద

పలుకులు సమముగాం గలయం గ్రుమ్మ

పులివల్ల కడవలొం బొసి జామొకటార

నిచ్చిత్రావం గం బెట్టియిడిసినట్టి

లోక ఖండింపుచుం గాకసూనియనద్ది

సంతమాత్ర[నెతెపు?] లణంపొపు

తే. పాసం వెంపలి మూలంపు రసము నశ్య

మమరం జేసిన దగ్గుతుమ్మపుడు మాను

నేలవేము నడ్డ సరము లీలం గలియ

నిడిన దగ్గులు తుమ్ములు కడంక నణంగు

కం. కలితో మోదుగ పువ్వుం

గలయం గం దిలపుష్పమిడినం గదలున్ దగ్గుల్

అల గుండె పగులు దీననె

తొలగు పసులకున్ జికిత్సలో దోజేయన్.

ఆ. గోనుకుండ్ర రసము గోక్షీరమును నిడి

దూడమీనం బూయదూడ గోనును

కొమరులీవె గడ్డ కూర్చుక తలవిరి

యాతు సూరియిడిన నవియు నటుల.

అ.వె. తెలిమిదాకు నూరి కలియుఁ గల్లువును
గలయఁ బూయ దూడ గడ్డి మాను
పరగ గంజతాకు పసరట్టి గుణమిచ్చు
నొడలు గడుగవలయు నొదవి పిదప.

అ.వె. ఓప్పు పద్ద కండ ముమ్మత్త విత్తులు
జుట్టు పాకురసము సొరిది నటుల
పాలకొమ్మి చిన్ని పసికీఁ బ్రక్కలు చూడి
కలి పలాశకుసుమకలిత మిడుడు

కం. వెలఁది వినుపారులేగకు
నలవడ మావేకు నూనెనద్ది తన నిడఁ
వలయు ప్రతి యాగు చిక్కలి
కలుపుకొ గొట్టెడిడఁ గడుపు గట్టుక వేగక.

కం. పాలుగుడిచి కడుపారెడు
నాలేగకు మహిషదధియునటు వంజాకుఁ
లీలనిడ గట్ట గంజా
కాలిల బెట్టఁ పాలుగులుగొ బెలుచక.

కం. తంగెడు కొనలుక దధియుఁ
బొసఁగ నిడ నజీర్ణ మణఁగు సరవిం బెన్నే
రుంగడ్డయు గంజాయా
కుం గూర్చుక నిడ నజీర్ణగుణములు మానుక.

తే. పరగ బొన్నలు వేపాకు ప్రత్తి గింజ
లుప్పు నిప్పుల నీహుమ ముసర వీధిఁ
బల్లినంతన వృష్టి దోషములు దొలఁగు
మఱియు నిప్పులు జడిసిన నెరయుమేలు.

కం. శుభంగలేని పసికీక
బూనిక గురిగింజవేలు పుల్లని కలితో
నూనె యిడి పొత్తికడుపున
మానక లేపనము నేయ మక్కువ నీనున.

కం. సంగతి కుత్తుకవావ
య్యంగిటముల్ దీలు కంఠమనువుగఁ జూడక
పొంగు ముకుబంతి తలకె
క్కుంగా మత్తంబు నాధిఁ గలనస్య మగుక

సీ. మిరియంపుఁ బొడిజుట్టు పురిడంబు నిడవాత
 ములు దీటుఁ బనులకుఁ దల యెరిసిన
 తలతిండి యాశృంగములఁ బుట్టు రోగంబు
 తలవిసరుక్ బాధవాలక దొలంగు
 నావాలు వదిలెత్తు వెల్లుల్లి శొంఠియు
 గొలిమిడి వసరుతోఁ గూర్చి చెవుల
 ముక్కున నిడఁ గర్ణముల నిల్వగట్టిన
 శృంగ రోగంబు లణంగి పోవు.

అ.నె. కాళ్లు పేపురాక కదలమి యీడుపు
 వచ్చిపాలు రావి పట్ట మిరెము
 కూర్చి నాల్గు నాళ్లు గొట్టెడు పెట్టిన
 రోగముణంగి పసికి యాధి మెఱయు.

చం. పదములు నాల్గుతుండు లిలవైఁ 2. దునట్లుగ నోరగిల్లు మే
 పొదవక చిక్కు నాకురమ కోపక జుట్టువు లేగ కుత్తుక
 దుదిఁ గరశల్యముఁ దెలివితోడుక [గూడ?] శరీరమెల్ల నొ
 ప్పిదవుఁ గరివ భస్మమటఁ బేర్చిగ నించినఁ దీటునయ్యెడన్.

అ.నె. ఆవటపుఁ దీగతోఁ జెప్పుటట్టయైన
 కంఠమునఁ గట్టి పిడకలఁ గల్గినట్టి
 బూదె మెయినెడఁ జమరినఁ బోవు కురుమ
 జాలు కుంటెడు పనులకు లీలతోడ.

కం. జిల్లేడు కొనలు ముక్కుల
 నల్లలనఁ బొనిపి తీసింంతన లీఱున్
 తెల్లమిగ మత్తగాల్దురు
 వెల్లనఁ జక్కరయఁ గరిగఁ బేర్చిన్ దనరున్.

తే. ప్రాత్ర సున్నంబుతోడి కా గూర్చి మెదిచి
 గిరుక నిడుక గఱంచిన మెఱయఁ గాళ్లు
 కడుపు హలకుఁ 2. నీ ముందుకాళ్ల క్రింద
 దొడరి ముసలమ్మ నలుమారు దూరవేయ.

సీ. చండి కుంకుమవెన్న చరణము గొరిఁ
 విడఁగఁగ గొట్టి నీళ్లునిడఁగఁ దొలంగు
 దివసకూ కుంకుమ దెస నేడు వ్రేవేదూఁతు
 కాదేని వర్క-దుగ్ధములు నిండు

దెన్నుల గడుపుబ్బు నిల్చితాత దంతు ఖా
దియనీళ్లు ద్రావించి దృష్టి నిడుండు
కుటి యబ్బు లిడి కందిమలము నీళ్లు డడదీలు
నిరు వాయిగట్ట నీటిరి వెడలమి

తే. కలియు గురుగింజ పసయతో జులుక నగును
దురియ కిచ్చినఁ బ్రేవులు దునియఁబారు
చేరివానికిఁ దంగేడు చివురునూరి
వల్లతో నిడ నవిమాను సరిసముగను.

కం. వారిజ పాకును మిరియము
నీరధి లవణము నూరి నెరి నిడినఁ ! ప్లా
పారుత్తరేణు వెల్లు
ల్లారహి నిడ వ్రణములెల్ల నడంగుక బసికే.

తే. ఉత్తరేణాకు వెల్లుల్లి యుప్పు మిరియు
నూరియిడఁ బుర్వు చచ్చివే యారు వ్రణము
కాకి యాగయుఁ దజ్జిహ్వ దాఁకనీక
వదిల మొనరించిరేనియు వ్రణము లణంగు.

అ.వె. పలుగు రాళ్లుకాల్చి పరగఁ జూడినఁ గంతి
పగిలి మిగులఁ బలువఁబాటి యణంగు
కడఁక నట్టి వృశ్చికమునకు గప్పఱ
దయను మిరియు కలిక మయినఁదీలు.

అ.వె. కడఁగి రేలకాయగంధము కలియిడఁ
బురువు కాటుచేరు పురువులంట
నెండ వానకోర్వ దిట్టట్టు వడు భార
మార్వదూర్పుదట్ట మొదవుఁ బసికే.

కం. ఆవిజము రెల్లఁ దీలుక
వావనమగు నడ్డ సరవుఁ బసయను మిరియం
వావునెయి శొంతి పసవుక
వావకపక్వముగ వేయవల నిడి సంతక.

వ. అనిన విని కామూహలాయత్త చిత్తురై కానకాదు లత్త పోవిత్తకంఠీత్రుండగు
రామహర్షణి నిరీడించి స్వప్నలక్షణం బెఱింగింపు మనిన నతండు—

సీ. చందీ కృతంబైనఁ బాంచభౌతికమగు

సూక్ష్మ గాత్రమున వీలసాత్త్వి

కంబు జాగదవస్థఁగలుగు పోడశవిశా

రముల లింగశరీర మమరరాజ

సాహంకృతియు స్వప్నమగు కారణాభ్యాసు

దమముచే ప్వాపమా క్రమముతోడ

విశ్వతే జనులన వెలయుఁబ్రాజ్ఞాండన

నాత్మలోపమగు నిట్టిదగు సవస్థ

తే.గీ. లను ప్రమాణములను సూక్ష్మతనుల కాద

దనఘ పరమాత్మయొడఁ జెందునంత దనుక

కారణ శరీర మెడయగు కలయఁబోలయుఁ

గానఁ జిత్సుఖ మాస్వాపగతిఁ బొందును.

తే. స్వప్న మింద్రియ దశక హృత్స్పంద్యులైక

ప్రాణ పంచక పర్య ప్రపంచకమగు

కంత హృన్నాథి గుదములఁ గదలు వాయు

దానముఖ్య చతుష్కమా ప్రాణగతులు.

కల. వ్యానుఁడు సర్వశరీర

సాధనవ్యాకతుఁడు గాన సకలేంద్రియముల్

పాని వెనుదలెను నెందున్

గానన్ దలఁచినవి విన్న కన్నవవెల్లెన్.

చం. కనుపడినట్లు సూక్ష్మతను కారణమై కనుపట్టి నట్టివి

వినుండవి రాజస ప్రకృతి వింతగఁ బైతృ గుణోల్బణమునన్

గనునవి పుష్కమాసమునఁ గల్గు ననేకవిధంబు లట్టివి

దినుసులుగా కలల్ గలవు దీని నెఱుంగఁదగున్ ఫలాన్వతిన్.

అ.వె. బొంకు పలుకునతఁడు పొంగఁగఁ గన్గొనుకల

రోగజన్య మదియు యాధికైక్క

దండు వరుస నాలుగగు జాల యందవ్వు

చుట్టిమాస ఫలద శాస్త్ర మరయ.

కం. పనుల విడుచునెడఁ గనుకల

పొంగఁగన్ నానైదునాల్గ్ బూనిక ఫలద

శ్చంద్రము సర్పము కుడిభుజ

మొసఁగఁ గలవఁ గనిన తుఫము రెంతయుఁ గల్గున్.

సీ. హస్త్యశ్వరభద్రోలి కాండోలికలువెన్న

నడవిగఁ బ్రభువులు గడలుదేలు

రక్తధార లమేయరత్న ముల్ పశుగణ

బ్రాహ్మణుల గన్నఁ బరమశుభము

జలగ పామునుదేలు నెలమినంటఁగఁగన్న

భార్య ప్రియలవాడ వాచిబడఁగఁ

గన్నెలఁ జూడఁగఁ ఘనపౌధ గిరులపై

జనులఁ గూడుండఁగఁ జలధిదరిని

తే. నుండఁగాఁ గలఁ గన్న వేటాకరిదాస్య

మమరునట్టుగ ప్రణగాత్ర సధికహర్ష్య

ధన కనక శ్రేష్ఠవనములఁ గనుటలెస్స

శయ్యనుండఁగఁ గలఁ గన్న సౌఖ్య మొదలు.

చ. లకుముకి కోడి క్రొంచ మొకలావుక గన్నొన నన్ని నిల్వఁగాఁ

బ్రకటిత వాహనస్థితులఁ బాడుగృహములలో సుఖాసన

ప్రకరముల వసింప స్ఫుటపంకజపాండుర వస్తువు గనక

మీకర విభాతియొ మభము శోభనము గలుగు గ్రమంబునక.

కం. నీలాంజర సుమభాషణ

జాలాన్విత సతులఁ గనిన సరితాందాల్పక

లీలక సూర్యుడు చందురుఁ

జాలక గలగనిన రోగపుంజము లొదవుక.

ఆ.వె. కొమ్ములున్న మృగకులమ్మనఁ జలుకోఁతి

నట సివంగి నెగయునట్టి పక్షి

నంత్య దుష్టజనుల నంబు వర్షము జల

మింకఁగనెడు కలల నెసఁగు కీడు.

ఆ.వె. నలుగు బెట్టఁగనిన నల్లనై తెల్లని

వస్తు చయములున్న పడువుగనిన

రక్తపుష్ప గంధరాజిఁ గన్నొనఁ గీడు

కనని విశని కాంతఁ గవయ గ్రహము.

సీ. మొండి ముక్కడి వాండ్ర దండహస్తులఁ

వాళఖడ్గ సంభతుల వికారతనుల

తెట్టు గొట్టుగనెడు తెట్టువెన్నయ నెయ్యి

తెరుగు తెలాంగుల ఖర ముఖగత

తాక కృతములఁ గాఢ పంకముల
 దుర్లక్షణములతోన వెలఁగఁ
 దానంబు నేయంగఁ దైలాంగుఁ డగుటయు
 సెలఁపకుండము లేరు భూమిమిట్ట
 తే. పుట్ట సౌధంబు నొంటిగాఁ బొల్పియొక్క
 క్రొత్త హెంక ధరింపఁగఁ గోరియొకరు
 పలుమలును విల్వఁ దానవ్వఁ గలఁగనిన
 శోక భయపీడ చింత నా నీకమొదల.

కం. పచ్చని శోకలు సొమ్ములు
 నచ్చుగఁగల వెలులఁ గనిన నదిసంపద కా
 నిచ్చలు మృతి [గతు?] కుణపము
 నెచ్చుగఁ గనుగొనుటఁ గల్గు నెంతయు శుభము.

తే. అన్నమున్ భక్ష్యములు దీని నట్టులారులు
 తినఁగఁ గనినట్లు నైరి శోభన్ నవ గార్త
 భయంత రభయకృన్ నట్లుగఁ తాతనీళ్ల
 ముంచఁజేరఁగఁగల గన్న మొనయగిడు.

కం. వననిధి పొంగుచు నింకఁగఁ
 గనుకల నాశంబు బంధుగణ నాశయగున్
 ఘననృత్త గీత కాద్యము
 విను నూతనభాండ తామవీక్షలు కిడున్.

దే. తొండలన్ గూరమల్లను బండుటాకు
 పాలపక్షియుఁ గాకి గన్నట్లు వెట్టు
 పృథము పరమాన్న భోజనోద్వృత్తి పొగయు
 బీడుకొలను గలం గనఁ గిడులాదల.

సీ. సంకెళ్లు బంధన సంతాప మొనఁగూర్చు
 శోరి ముతైముగన్న కొడుకు గలుగు
 మౌళిక మక్షిణముల మత్స్య మాంసములఁ
 గలఁగన్న సంకడల్ గలిగి వెలయు
 మంచివారలఁ జూడ మంచిది చేకులు
 మంటఁ గన్నొన శుభ మహిమందనరు
 నమితపాద ముఖావయవదేవతలఁ గన్న
 దేవతార్చనలు తత్సేవఁ గనుట

శ. కాల శుభములు నారోగ్య భలలాడవు

నిట్టి స్వత్వ ఫలముల నింగితమతి

వెలయు జనులు శుభా శుభకలిత గతులు

తెలియ నిహతర సౌఖ్యముల్ గలుగు నైమి.

వ. ఇట్టి స్వత్వ లక్షణములు రోగనిదానములు నెఱింగి నిశ్చంకాగదంచారులు
సాధ్యా సాధ్యాంక నిర్ణయులై దేశకాల ప్రకృతి విశేషములు దెలిసి ఋజు మార్గంబునఁ
బ్రతిక్రియం బూనవలయు నింక శిల్పశాస్త్రం దెఱింగింపెద—

కం. హరిహర మందిర రథస

త్వరవిగ్రహ చిత్రకర్త కాసవిధంబుల్

ధరగృహ గోపుర నిర్ణయ

సరణి వివరించు శిల్పశాస్త్రము వెలయున్.

చం. వరుసగ వొక్కటాది పదిపాల్తుడ తాళ విసంజ్ఞ మూర్ధవి

స్తరతను మానభేదకవిధానము సింహతలాట ఖాతి భీ

కరతల సాలభంజ పృథుక ద్వీర దానన యక్షమర్త్యుల

సురగిరి జాకృతుల్ మురహ శూలి విధాతృ శుభాంగ భాగముల్.

సీ. ఇట్టి యంశముల యందేకభాగ శిరము

నవలి భాగములు కాయంబుగాఁ

దారు ద్రు మౌళ్య చిత్రముల నేతద్విధ

జాతి యాపము లాశ్చ భ్యాతిదేవ

తాకృతులకు మితిగొని యిది నూట

యిరువదినాల్గు పాశ్చాత్య సందు

నుష్టిక మకుటమ్ము లానర కద్యాగక్తు

లగురెండు కేశనేత్రాంతరమ్ము

ఆ.వె. ముక్కు తలయు హనువు నిక్కువ యెట్లన

యెందునుండియిరుక మాటు పాళ్లు

దానగళము సగము దగనాల్గు పాళ్లు వ

క్షంబు ద్వాదశాంశ సరణి నాధి.

ఆ.వె. నాధిదిగువ మేహనం బూరుతర్యంత

మమరునట్టి యంశలలరు తాళ

కాంశ జానులొప్పు నటయగ్రాంశము జంఘ

లతుగు లానరు వలన నాటుపాళ్లు.

కం. పాదాంగుక్తము పార్లమ్యను

మోదత సత్తదశభాగములందగు పాదం

చాదిగ భాంశంబుల నొఱ

పైదగు మార్పరము చావని లపి శాస్త్రోక్తి.

తే. అమర మణికట్టు దనుక నందెదుపాట్లు

నదము ! నాపాట్లదగు ప్రకోఢమున మిగుల

నలరు మధ్యాంగుళా గ్రాంశ లనతి నాల్గు

వెడలు పుటచేత మూడుపాల్లడరవలయు.

సీ. కల్పదెండు తొమ్మిదిపాట్లు గ్రీవాగ్రంబు

గ్రీవమూలము వెడల్ప విధమున

చావ్యది మూఱుటపాఠ తదగ్రంబు

రెండు నాలుగురైదు రీతి ప్రక్క

లటు తొమ్మిదిసార్థ వేదాంశము వెడలుపు

నాగిందఁ ద్రివిధ్యయాంశకము

నడుము ద్వయాష్టాంశ మడరుసంగంబుల

నిడివిని తగు వెడల్పిడుటు చితము

అ.వె. స్త్రీ ప్రతిమల కిట్టి నీలిని ముప్పాతిక

పాలు పరక కొదవఁ చాడిగాఁగ

నేయు టాప్పు నీట్లు చెలువున దేవల

తత్స్వయాప యుక్తి దరల చెవుడు.

అ.వె. తనకు వలయునంత ధరపాల్గు దిక్కులు

సమముగాఁగఁ గొలిచి యమరదాని

ద్వర్విష్ట కోపములుగ సంశయ్య లానరించి

నడిమి నాల్గు బ్రహ్మ కిడి శ్రమమున.

సీ. ఉన్న కల్పదెండు పాళ్లొప్ప రాసు లానర్పి

తనరాశి నైనను దానఁజేసి

యైన వర్ణువునైన నభవదిశాదిగాఁ

దనదిక్కు వైరంబు తలఁగ తునికి

యలవడ సింహభ్య జాలయ మ్మణముల

తాస్తువు గావించి శస్త్రమహిమ

గృహ సమము హస్తమునఁ గొల్పిద్యా

రము లుంఠఁగాఁ జగన్ రమ్యముగను

అ.వె. భాద్రకదము మొదలు ప్రాగాది మూడేసి
 నెలలు వాస్త్రు పురుషుడ దలరునాల్గు
 దిశల నతని జరణ దిశ సూర్యుడుండుట
 తెలింగి నిడివి వాస్త్రు లిడంగ వలయు.

కం. గృహమునకు వలయు ధారుణి
 వహి నిర్వ దెనిమిది పాళ్లు వాస్త్రు పురుషుడౌ
 రహిఁ బడునొండూ రాధ్యంగము
 విహితతఁ బదియాయు క్రిందు వీటికి నడుమకా.

తే. విశ భాగము నిడివియౌ తెలింగి యచట
 శంఖు స్థాపింపఁ దొలఁగును జుద్రజీవు
 లున్న రాసులునవి నిల్పుటొప్పు మిగుల
 వాస్త్రు పురుషుని నెఱుంగఁగ వలయునిట్లు.

అ.వె. బుధనిరాశి వాసపోసి శుక్రనిరాశి
 కప్పగియై నేనిఁ గలుగుతుభము
 స్తంభమునుత ధరణిఁ ద్రవ్యచో నుముకయుఁ
 గేశచయముచూడఁ గ్రిందులొదవు.

సీ. అందుడకమునించి యలరువోయఁగను
 బ్రదక్షిణమైనచోఁ దగు శుభములు
 నిండ కుండిన లెస్స నెరి నప్రదక్షిణ
 మైన కారాదట్టు లరయ వలయు
 శ్రవణార్ధి లుత్తరాత్రయ శతభిషపుష్క
 వసు పంకజములు సూర్యములు భరణి
 యాశ్లేష పూర్వత్రయము మాలముఖకృత్తి
 కా విశాఖ లభోముఖములు జ్యేష్ఠ

తే. యశ్వినీ పునర్వసులు మృగశాస్తరేవ
 నులు ననూరాధ స్వాతి చిత్రలును దిర్య
 గానములందు మాత కృత్యము ప్రచార
 గతులు తిర్యక్కులను మూన ఘనఫలము.

కం. ఓడల బండుల తీవల
 జాడలు నవియూర్ధ్వములఁ బ్రశస్తము సస్య
 ప్రదారాను గృహకీర్య
 లోడక నిష్కాడ్కి నేయ నురుతుభములగుకా.

మ. శరవంభోదుహపత్రనేత్ర ! కలుషా చారామరారీశవి
 స్తర వైన్యామిది వీరిపాత్ర ! దివిఃత్వాలామరజ్యేష్ఠ శం
 కరయక్షోరగ సిద్ధ సాధ్య మునిసంఘ సోత్ర చారిత్ర ! శం
 విరద శ్యామల వర్ణగాత్ర ! యలమేల్పంగా కళత్రా ! హరి.

శం. శరవర కచ్చప కిటిసర
 హరిహమనరామరామ హలధర బుద్ధో
 ద్ధుర తురగవారోహక
 హరహరి విధివినుతి పాత్ర హరిహర జేత్రా.

పంచామరము. మురామరారి వీరఘోర మూర్ధ పంక్తిఖండనా !
 హరాజ రాజ హునిశేఖరార్చన ప్రతోషణా !
 చిరంత నప్రసిద్ధ తద్ధ నేవకాఘ పోషణా !
 సరోజరోప తోటిహుప ! సారరిమ్య భాషణా !

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలమేల్పంగా వేంకటేశ్వర వరప్రసాదా శుకవితా విచిత్ర
 మహంతాశ్చర్య కొండార్య పుత్ర సకలసుకవిసోత్ర పవిత్రగాత్ర వినయగుణానునయ
 వేంకయకవి సహాయ లేకుమల్లానయ పయః పాథోధి పూర్ణసుభాకర తిమ్మమంబాక
 ప్రయామాత్యకుమార సకలవిద్యజ్ఞనాథార శ్రీవత్సగోత్ర పవిత్ర తాపస్తంబ సూత్ర
 సత్కవిప్రమోదానుసంధాయి రంగశాయి షణ్ణితంబైన శ్రీ వాణివిలాసవనమాలిక
 యను మహాప్రబంధంబునందు, ఆయుర్వేద ధనుర్వేద గాంధర్వవేదంబు లెఱింగించు
 పియుఁ దర్కదండనీతి సాంఖ్యయోగ పూర్వ మీమాంసోత్తరమీమాంసాది షట్పాస్త్ర
 ప్రశంసయు భరతశాస్త్ర కళాశాస్త్ర లంకాదశాస్త్ర శిల్పశాస్త్ర గజలక్షణ శ్వలక్షణ
 కతులక్షణ రత్నలక్షణ సాముద్రకలక్షణ గణితలక్షణాద్యుపశాస్త్ర వివరణంబును
 స్వప్నాధ్యాయ ప్రశంసయు నను కథలంగలది చతుర్థాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

ఓం తత్సత్.

